[illegible]

[illegible] כי אם אחר סיפור מעלות שבעת הימים [illegible]

[illegible] ויאמר אלהים יקוו המים [illegible]

[illegible] ר״א [illegible] על המים אשר מתחת [illegible]

[illegible] וגם מים שלמעלה כולה אמר יקוו המים אשר מתחת [illegible]

[illegible] רבי ברכיה בשם ר׳ יונתן בר שמעון [illegible]

[illegible] כל מים במים [illegible]

[illegible] כך עשה הקב״ה [illegible]

[illegible] אותן [illegible]

[illegible] המים [illegible]

[illegible] הנה [illegible] כי [illegible] ויהי [illegible] ברא אלהים את השמים [illegible]

קודם לכל וכמאמר [illegible]

[illegible] על פני המים

[illegible] כלל [illegible]

[illegible] המים [illegible] כי [illegible]

[illegible] היסודות [illegible]

[illegible] המים [illegible]

[illegible] היסודות [illegible] שמים [illegible]

[illegible] במים [illegible]

[illegible] והאויר [illegible]

[illegible] המים [illegible]

[illegible] אך הוא כי [illegible]

[illegible] יסודות [illegible]

[illegible] יסודות [illegible] המים [illegible]

[illegible] המים [illegible]

[illegible] המים [illegible]

[illegible] יסודות [illegible]

[illegible] כי [illegible]

[illegible] המים [illegible]

[illegible] כי לא היה [illegible]

[illegible] וכמאמר הכתוב וברוח פיו כל צבאם [illegible]

[illegible] המים [illegible]

[illegible] המים [illegible]

[illegible] המים [illegible]

[illegible] היסודות [illegible] המים [illegible]

[illegible] רוח [illegible]

Alsheich, Moses ben Hayyim

Torah moshe

[illegible]

[illegible] ויאמר אלהים תדשא הארץ [illegible]

[illegible]

עושה פרי למינו אשר זרעו בו [illegible] ועץ עושה פרי [illegible] והנה במדרש ר׳ יהודה [illegible]

[illegible] על הקוי [illegible] עץ פרי עושה פרי מה הפרי נאכל אף העץ נאכל והיא לא עשתה כן [illegible]

[illegible] ותוצא הארץ [illegible] עץ עושה פרי [illegible] ור׳ פנחס אומר אף הוסיפה על הקוי [illegible] לעשות רצון בוראה [illegible]

[illegible] עושה פרי [illegible] והוא [illegible] שהארץ [illegible] להיות [illegible]

[illegible] ויאמר אלהים [illegible]

[illegible] בראשית ברא אלהים [illegible]

[illegible] ביום עשות ה׳ אלהים ארץ ושמים [illegible]

[illegible] כי [illegible] ויאמר כי [illegible]

[illegible] השמים [illegible]

[illegible] ברא אלהים את השמים ואת הארץ [illegible]

[illegible] בשמים ובארץ [illegible] ותוצא הארץ [illegible]

[illegible] תוצא הארץ כי אם היה אומר יוצא [illegible]

[illegible] האדם [illegible] נפש חיה [illegible] רוח חיים [illegible]

[illegible] ברוח [illegible]

[illegible] אדם [illegible] כי לא [illegible]

[illegible] כי לא הקפיד הוא [illegible] מלך [illegible]

[illegible] כי הוא לא [illegible]

[illegible] הוא [illegible] אלא [illegible]

[illegible] כי [illegible]

[illegible] ויאמר ויהי כן [illegible] כי [illegible]

[illegible] כי גם אומר ויהי כן [illegible]

[illegible] ויהי כן [illegible] ר׳ יהודה [illegible] כן [illegible]

[illegible] ולא היה כן [illegible] ויהי כן [illegible] הדבר [illegible]

[illegible] ביום השלישי הוא אומר [illegible] יהיה [illegible]

[illegible] כי הכל [illegible]

[illegible] כי [illegible] אמר [illegible]

[illegible] כי [illegible] ותוצא הארץ [illegible] ועץ [illegible] כן [illegible]

[illegible] ויהי כן כי [illegible] עד יום השלישי [illegible]

[illegible] אמר ותוצא הארץ כי [illegible] עץ עושה פרי [illegible]

[illegible] פרק לא היו [illegible]

[illegible] עד שחטא אדם כי [illegible]

[illegible]

[illegible]

... אך במה ומות ... היה לנורך ...

... ויאמר ... [illegible]

... מקשהוא ... [illegible]

... משנה ... [illegible]

... מעתה ... [illegible]

... גדול ולא קטון והקטן מקבל מן ... [illegible]

... כי היה מאור ... [illegible]

... ויהי כן אך בחמישי ... [illegible]

... אלהים יהי מאורות ... הנה חמשה כתובים ... [illegible]

ולא ראיתי להעתיקם ... בהתקצור

... הנה לא יעופף ... ועל אין העוף ... [illegible]

ויאמר אלהים ישרצו המים ... נברא מהמים ... ויברא אלהים ... [illegible]

... ואת כל עוף כנף למינהו ... והנה אחר ... [illegible]

... אמנם ... [illegible]

אמנם המהראו אשר ... [illegible]

... מן המים ... והעוף ... הוא מן ה... [illegible]

אמנם הוא כי ... נבראו מן ה... [illegible]

אך העוף נברא מן הרקק שהוא ... [illegible]

... אחר היות היסוד ... [illegible]

... יסודות כי אם

... ברקק מים. אמנם הוא כי הנה אין בריה שאין בה ... [illegible]

... יותר בבריות הבשר ... אך מרוח ואש אין ... [illegible]

... עפר ומים ... והשנים אחה ... [illegible]

... יש ... עפר ... [illegible]

... הוא העפר ... [illegible]

... בבריות ... [illegible]

... [illegible]

... במים או עפר ... [illegible]

... לעוף ... [illegible]

... ואם מהעפר ... [illegible]

... [illegible]

... ישרצו המים ... [illegible]

... [illegible]

[illegible]

שולה· והנה אחר כי כאשר האדם שהוא תבנית ונעקר הבהמה נתברך כן ב' מינים אשר יש לאלה
הנאה ולא היזק מהם שהם דגים ועופות נתברכו גם בהמה מכ"ש יתר בהמות וחיות ועופות אשר ברוכן
אבות נזיקין בפרט קרן ותולדותיו [illegible] מכוונים להזיק והארי והדוב והנמר והזאב והברדלס והנחש שהם
עוקרב ולפגעם וכיוצא באלו לא נתברכו מיניהם·· ואשר לדבר בדגים לנוכח וגם קרבה בהם יותר
מבעוף יהיה כי לפה שהוא יותר שונא זמה [illegible] שהיו עושים כל בהמה חיה ועוף לא נזקק לגלותן מיכן
במלות על כי השחית כל בשר [illegible] מכ"ש בדגים·· וגם יש בדגים [illegible] אשר לשחק בו כי על כן
[illegible] לבל דבר לנוכח וגם [illegible] לברכן מאחד [illegible] והן [illegible] כוונת או לא מאמר כלו' ויברך
[illegible] אלהים את דגים ועופות [illegible] פרו ורבו [illegible] שהוא בהבו ולנוכח
[illegible] לא כן כי אם [illegible] בארץ והוא מהטעמים שכתבנו

ויאמר אלהים תוצא הארץ·· ראוי לשים לב שאומרו נפש חיה [illegible] ארץ נראה דבר א' והוא כפול
ועוד למה באחרונה [illegible] החיה את הארץ ובראשונה אמר נפש חיה קדמה· ועוד
שאח"כ הוא מזכיר [illegible] אלהים [illegible] באחרונות חית הארץ שהיא חיתו ארץ ובהמה ורמש· ואת נפש
חיה לא הזכיר ועוד [illegible] ויהי כן למה חזר ואמר ויעש אלהים [illegible] והנה יש מרז"ל שאמר תוצא
הארץ נפש חיה זו רוחו של [illegible] אמר ויפח באפיו נשמת חיים [illegible]
[illegible] ויפח באפיו [illegible]
שאומר ויהי האדם לנפש חיה [illegible] היה האדם [illegible]
[illegible] בו נפש [illegible] הקרובה אל החומר והיא הנפש חיה האמור בו [illegible]
[illegible] כיהוא [illegible] יפה [illegible]
שהיו [illegible] בשמים ובארץ [illegible] לדבר [illegible] דבר יום ביומו והנה נפש החיונית
הדבקה בחומרו [illegible] ביום [illegible] כי היה [illegible]
מחשבה כמדובר למעלה [illegible] אמר תוצא הארץ נפש חיה [illegible]
[illegible] נפש אדם כי זו נפש חיות [illegible] זו תוצא [illegible]
אשר [illegible] מכח חיוניות [illegible] הבריות [illegible]
ורמש וחיתו ארץ [illegible] נפש חיה האמורה למעלה [illegible] נפש חיה [illegible]
לבהמה ורמש וחיתו ארץ [illegible] אמר כי [illegible] שהיו [illegible]
[illegible] חלק נפש חיה [illegible]
[illegible] האמר אל [illegible] נפש אדם מהארץ [illegible]
[illegible] ויעש אלהים את חית [illegible]
[illegible] נפש אדם אך [illegible] שהיתה [illegible]
[illegible] אלהים [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] נעשה אדם [illegible] בצלמנו שהוא עם [illegible]

[illegible] אדם וחוה [illegible] בצלמנו [illegible]

[illegible] בא"ד וזהו אין איש בלא אשה ואין אשה [illegible]

[illegible] ועל כן אמר וירדו [illegible] כי אז נעשה אדם [illegible]

[illegible] כי [illegible] יאמר אדם [illegible]

[illegible] נעשה [illegible] כי [illegible] ויאמר אלהים

[illegible] ואם היה [illegible] נעשה אדם [illegible] בצלמנו [illegible] שהם אדם וחוה

[illegible] להשתתף [illegible] ונעשה אדם [illegible]

[illegible] וירדו בכל [illegible] ויברא אלהים את האדם בצלמו [illegible] ועל כן לא נאמר

[illegible] ויברא אלהים [illegible] כי [illegible] אמר [illegible] כה הוא אחר [illegible]

[illegible] לא נברא רק בצלם כי לא [illegible] מאשה [illegible]

[illegible] לברוא [illegible] זכר ונקבה [illegible] כי אין [illegible]

[illegible] כי נעשה אדם בצלמנו [illegible] שנעשה [illegible]

[illegible] בצלמנו הלא הוא כי ויברא [illegible] בצלמו בלבד

[illegible] ויאמר אלהים נעשה אדם [illegible] אחר [illegible] ויברא [illegible] האדם בצלמו שהוא [illegible]

[illegible] ועל כן [illegible] כדמותו [illegible] בצלמו [illegible] אדם וחוה [illegible]

[illegible] זכר [illegible] זה הוא [illegible]

[illegible] ויברא אלהים [illegible] קודם [illegible] נעשה אדם [illegible] הפסוק [illegible]

[illegible] בדרך אשר [illegible] הקושיות [illegible] כי [illegible]

אלהים [illegible] את האדם והאדם [illegible] לא היה ולא נברא [illegible]

[illegible] נעשה אדם [illegible] וירדו בדגת הים ובעוף השמים [illegible] כי [illegible]

[illegible] ובכל הרמש הרומש [illegible] את האדם [illegible]

[illegible] הפסוק [illegible] זכר ונקבה ברא אותם [illegible]

[illegible] ויברא [illegible] בצלמו [illegible] אלהים ברא אותו [illegible] זכר ונקבה ברא אותם [illegible]

[illegible] ויברך אותם אלהים ויאמר

להם אלהים פרו ורבו [illegible] ויאמר להם [illegible]

[illegible] וכבשוה [illegible]

[illegible] ורדו בדגת הים [illegible]

[illegible] ובעוף השמים ובבהמה ורמש [illegible] הנה [illegible] לכם [illegible]

[illegible] וירא אלהים את כל אשר עשה

[illegible] טוב מאד [illegible] כי טוב [illegible]

[illegible] אדם [illegible]

[illegible] טוב מאד אמנם הנה [illegible] כי [illegible] האדם נברא [illegible]

[illegible] האדם כי [illegible] אם לא [illegible]

[illegible] ולא [illegible] בו [illegible]

[illegible]

[illegible] שבקע עומו אחד מעשהלי [illegible]
[illegible] כו ויכירו קדושת שבת למעשה [illegible] שבת לו
[illegible] במעשה בראשית למה שעשה י"י אחר כן במלאכת המשכן [illegible] כי כיבוש
[illegible] שבן שבת הוא מכל מלאכתו אשר ברא ביום ראשון אלהים כה [illegible] ימים כ
כתוב למעלה כי בכל נברא בראשון אלא שהיה במקומות ואח"כ כל פרט מקצהו הקצה דבר יום ביומו
כזה כל בדקות שבת הוא י"ה שקנ דברים של שבת עשק בששי אך במה שלא ברא אלהים לעשות
היה בעצמו רק שהוא במצבו לאח לה לנוח ולשמים ולארץ ויתכן עולם אינו נקרא [illegible] עשק
מלאכה בשבת גם כי בכל מהשבתו ועלמי דבונו אי יאמר וישבות ג' כמו שאמר ולא [illegible] כי
הנה עשה שמים וארץ חדשים וארץ חדשה כמש"ל כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה [illegible]
אשר עשיתי לא נאמר אלה אשר אני עושה מלמד שתמיד עושה להשגיח טוב לצדיקים [illegible]
כינם בשביתה עשה שמים וארץ וכו' וישבות אלהים דווקא מכל מלאכתו אשר עשה אך [illegible]
ממלאכתו שאחר כך השמים החדשים ג' כי קלא גם עתה ויברך אלהים את יום השביעי שהוא בו
אורות ויקדש אותו בשפע שהשפיע בו כאמור למעלה אלא שהוא דבר רוחני ואינו נקרא רק
מלאכה ופעולה כלא פעולת גשמים בך אינו דומה כי מה שבו שבת הוא מכל מלאכתו אשר
ברא אלהים כדי לעשות שהוא הענין שברא י"י להיות עולם המעשה וזה לעשות שהוא כדי לעשות
בו בני האדם מעשה מש"כ אשר אני עושה לבלתי עשות רק לנוח ולקבל שכר שהוא עולם רוחני

אלה תולדות השמים ג' הנה אומרו בהבראם הוא מיותר ובלתי מובן כי על כן הוצרכו
רז"ל לדרוש בה"א בראם או באברהם וכן הכתובים ביום עשות
ובתחלה מקדים שמים לארץ ובסוף מקדים ארץ לשמים ועל מה שנאמר בראשית ג' שמקדים ה
השמים לארץ ובפסוק זה מקדים הארץ נחלקו מדוע עולם ולא הוקשה למו מראש הפסוק לסוף
אמנם לזה נשים לב אל התחלת באלהים בראשית ברא אלהים ובפסוק זה אומר ביום עשות ה' א"ים

והנה אמרו רז"ל על זה כי עלה במחשבה לברוא העולם הזה במדת הדין וראה שלא היה
מתקיים שיתף בו מדת רחמים והקשינו למעלה שזה נא' למעלה ברא שהוא מעשה ולא מחשבה
ופירשנו שם בזאת במחשבה אלא שהיה בדקות הדבר מרוחק למהות ולא למעשה וזהו אומרו
בראשית ברא שהוא בדקות רב וזה היה אלהים במדת הדין אלא שראה שלא היה מתקיים כי הנה
והארץ היתה ענ' כן תהו ובהו וחשך הרובץ על פני תהום כי מי יכף את העולם על כן מה עשה
הוא י"ה אשר על כנפי יחף ורוח אלהים מרחפת שהוא שיתף רחמים בכל מקום שנ' וזה שהוא
ובתרגום כן אומרו ורוח אלהים כי רוח אלהים הוא [illegible] והוי"ה הוא השם של רחמים ולא היתה
עשייה ולא מחשבה בלבד ונבוא אל העניין הנה מעתה ותחלה כמש"כ בבריאת שלשה היו תולדות
והארץ ויום ר' תולדות מקשמים ועל זה כמפרש שם והלא כמו זר נחשב כי נמצא שהיתה [illegible]
וזה האיכות היה ראוי [illegible] של הפועל תחלה ולכן היה ראוי יקדמו לבא אל הפועל תולדות השמים
מתולדות הארץ ועל כן היה אפשר לומר או תולדות היו בכח מאיום הראשון ועל כן [illegible]
אך תולדות השמים לא היו אז בכח רק נתהוו אחר כן לזה בא התורה הקדושה [illegible]
השמים והארץ וכל צבאם שהורה כי גם של השמים צבאם של השמים יקראו באופן [illegible]
למקומה ולזה רצו אשר כי אלה תולדות השמים והארץ היו בהבראם השמים והארץ [illegible]
התולדות בכח אלא שבהבראם בבנית נשתתפו אל בהאה שהיתה פעולתם [illegible]
[illegible] במדובר אז היו שמים ותולדותם קודמים בהויה כי היתה בה"א [illegible]
[illegible] לקרא עשייה ועל כן השמים נתהוו מיד להיות איכותם רק [illegible]
[illegible] רחמים ועתה עשייה שהיא ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים [illegible]

[illegible] בכן לא נאמר ויהי ערב ויהי בקר יום [illegible]
[illegible] יום אחד או יום שני לא היה נקרא בקר כלל [illegible]
[illegible] בקר יום אחד או יום שני לא היה נקרא בקר [illegible] אך פירושו הוא ויהי בקר [illegible]
[illegible] ים ומה גם משקיעת החמה עד הלילה אך פירושו הוא [illegible] כי כל יום הששי בקר
[illegible] אך זה לא כן הוא אלא ויהי בקר יום הששי כלומר כלו כי כל יום הששי בקר
[illegible] השרפים של מאור הבקר כי אין באור הקוה שינוי עד שנתחלק במוצאי שבת
[illegible] וזה היה סיבת קיום כל כללות מעשה בראשית כי מבין הערבים של ששי [illegible]
אז יאמר [illegible] ויתבטל כל מעשה בראשית [illegible]
[illegible] שבת הנה קהרת שבת לא רק שלא ימותו ימים שנכללו בששי [illegible]
כי יום הששי הוא כלל לכל הימים וזה יום הששי שהוא היא רמז שאר החמשה ימים כי ששי והחמשה
כלל [illegible] היו ונבראו שלא [illegible] זכות יום זה שהוא נתבטלו כלם וזהו ויהי ג' יום הששי [illegible] כל מעשה ב
קיום כל [illegible] נתחלפה הויתם אז מענין זה שלהיות בהם [illegible] הששי נכללו גם החמשה ימים
בראשית [illegible] ויכל שאר הה' ימים וזה הששי נכללו [illegible] ביום השביעי
ויכלו השמים והארץ ג' הנה פסוק זה יראה חולק [illegible] שאומר ויכל אלהים ביום השביעי [illegible] הקב"ה
ועוד למה פה אומר ויכלו [illegible] ג' וינח ביום השביעי
[illegible] ועוד כי פסוק מלאכתו כי ששת ימים עשה ג' וינח ביום השביעי
[illegible] אלהים [illegible] ביום השביעי ועוד או מלאכתו אשר עשה
וכן בזה הוא אומר וישבות ביום השביעי [illegible] ועוד או ויברך ויקדש
[illegible] ומה גם [illegible] אשר עשה ידבר [illegible] היה ממטיר מן בשבת
[illegible] ברכו במן וקדשו במן [illegible] הוא האמור הבר וכן או אשר ברא אלהים
[illegible] למה [illegible] כי בו שבת ג' הוא האמור [illegible] אשר ברא לעשות
[illegible] כי הוא עשה ולא ברא לעשות
[illegible] כי הוא עשה ולא [illegible] ויכלו השמים ג' והיה העולם
[illegible] הוא [illegible] ויכל אלהים [illegible] כי ששת ימים [illegible] כי יקנה אין המנוחה
אמנם הנה רז"ל הקשו ויכל אלהים [illegible] והלא יראה שאינו [illegible] ומה הנפש ההיא זו כי נפש אחר
[illegible] מנוחה באה שבת באת מנוחה [illegible] שבת וינפש מה הנפש ההיא זו כי נפש אחר
[illegible] אך [illegible] לא [illegible] הוא ואין זה [illegible] וכן כאו וינח ביום
[illegible] נפש יתירה [illegible] הוא ואין זה [illegible] בחינת רוחניות באיכות
כי [illegible] שבת וינפש [illegible] כי כל דבר גשמי מבלי בחינת רוחניות [illegible] והנה כל מה שברא
[illegible] אמנם הנה אין ספק [illegible] ממנו ויפרידנו והנה כל מה שברא
[illegible] רוחניות [illegible] ובזה נבוא אל הענין והוא כי
[illegible] כי ימות [illegible] יום יום ובזה נבוא אל הענין והוא כי
[illegible] לא יתקיים [illegible] כי [illegible] ויפסד יום יום [illegible] נפש יתירה לאדם והנה כאשר
[illegible] שבת [illegible] קדושה לעולם ועד [illegible] נפש יתירה לאדם והנה כאשר
הנה [illegible] היתה [illegible] בכל נשמה היתה [illegible] להיות הולכת ונפסדת ולא
ברא אלהים את [illegible] הוא השבת כי בו הוא [illegible] בה [illegible] להתקיים ולגוף
[illegible] נפש ושפע להתקיים [illegible] שבת [illegible] קדושה במד
[illegible] היה העולם [illegible] מנוחה [illegible] שבת וינפש כי שבת יקנה נפש לעולם
[illegible] לעולם כנפש בגוף האדם וזה שבת וינפש [illegible] וינח ביום השביעי
[illegible] לא היתה מנוחה והעמידה לעולם וזה וינח ביום השביעי
[illegible] כי בלעדיה לא היתה מנוחה [illegible] כי אין ספק שלא [illegible]
[illegible] כי הקנה מנוחה לעולם וזה יאמר ויכל ג' והוא כי אין ספק שלא [illegible]
[illegible] בלבד גשמי [illegible] בדבר רוחני ונבוא אל הענין אמר ויכלו השמים [illegible]
[illegible] השבת שהוא היותם [illegible] אך ויכל אלהים שהשלים אלהים [illegible] דבר
[illegible] כי אם נעשה השלם ל' מלאכתו אשר כבר נעשה [illegible]
[illegible] לדבר של מעשה כי אם נעשה השלם [illegible] והנה אחז"ל שאל [illegible]
[illegible] שהוא שפע רוחניות המקיימו [illegible] והנה אחז"ל שאל [illegible]
[illegible] מה שאינו [illegible] שהוא שפע [illegible] הישיבו לו שקבל [illegible] דשות [illegible] לעולם
[illegible] בשבת והשיבו לו שקבל [illegible] ויתכן באת להשיב
[illegible] ל' [illegible] דסתים [illegible] להשיב

[illegible]

[illegible] האדמה [illegible] לא [illegible]
[illegible] לכן [illegible] תורה [illegible] יותר [illegible]
[illegible] לא [illegible] הארץ [illegible]
[illegible]
[illegible] פרי [illegible] לא [illegible]
[illegible] כי [illegible] הארץ [illegible]
[illegible] הכל [illegible]
[illegible] ולא [illegible]
אדם [illegible] האדמה [illegible] לעבוד [illegible] האדמה [illegible] לא היה [illegible]
[illegible] פרי [illegible] האדמה [illegible] כמו [illegible]
[illegible] והוא [illegible] לא [illegible]
[illegible] המים [illegible]
מים [illegible] לארץ השמים [illegible] וארץ [illegible] ומתחברים [illegible]
כי [illegible] הקרקע ולא [illegible]
עד ימטיר על הארץ ויבא [illegible] זכר ונקבה [illegible] המים [illegible] הארץ [illegible]
[illegible] היה [illegible] עבודת האדמה [illegible] לכן הנכון הוא [illegible]
[illegible] כי אדם היה [illegible] ויהיה הענין כי כאשר
[illegible] כן לא יתקנה [illegible] עד [illegible]
[illegible] וזה [illegible] ממקום [illegible] השמים וכן [illegible]
[illegible] כי לא היה [illegible] האדם [illegible] עד ימטיר על הארץ
[illegible] עד ימטיר על הארץ [illegible]
[illegible] המים לא [illegible] והענין [illegible] כי כאשר [illegible]
[illegible] כן עד [illegible]
[illegible] והענין כי כאשר [illegible] כן [illegible]
[illegible] אדם לעבוד [illegible] הארץ [illegible] ולכן יקרא האדם [illegible] האדמה [illegible]
[illegible] האדמה [illegible] לא היה [illegible] כי לא [illegible]
[illegible] הקרקע [illegible] כי לא המטיר [illegible]
[illegible] כי [illegible] המטיר [illegible] אדם אין [illegible]
[illegible] האדם [illegible] לעבוד את האדמה [illegible]
[illegible] הארץ [illegible]
[illegible] ולכן [illegible]
[illegible] האדם [illegible] ויצר ה' אלהים [illegible]
[illegible] כמו [illegible] האדם [illegible]
[illegible] אלהים [illegible] האדם [illegible]
[illegible]
[illegible] האדם [illegible]
[illegible] האדם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

מהכל [illegible]

[illegible] אך אמנה [illegible]

[illegible] העשה [illegible]

[illegible] והדיקם בזה בחלי [illegible] אלה במעדני [illegible]

[illegible] בהתחלת [illegible]

[illegible] שמל במר [illegible]

[illegible] בעדים [illegible]

[illegible] מכירר ומקורה

[illegible] יהיה מרכבה [illegible]

[illegible] ההוא היה מרכבה [illegible]

[illegible] דבקים בה קראם [illegible]

[illegible] ועל כן [illegible]

[illegible] דבר [illegible]

[illegible] אך יאמר

[illegible] לחיות [illegible]

[illegible] אלהינו [illegible]

[illegible] קיים ונקרא חי [illegible]

[illegible] נפסק [illegible]

[illegible] קיים נפסק [illegible]

[illegible] נפשי [illegible]

[illegible] כי רצה [illegible]

[illegible] אמנם [illegible]

[illegible] כי [illegible]

[illegible] אשר [illegible]

[illegible] כי [illegible]

[illegible] שאומרים [illegible]

[illegible] ועל כן [illegible]

[illegible]

[illegible]

...בראשית

[illegible]

...נשמה כזורק... [illegible]

[illegible]

רוח ונפש שהמה... [illegible]

ומה שלא נא׳ ויתן... [illegible] ...כי בראשונה היה בנפיחה

[illegible]

[illegible]

דרוש בראשית

[illegible]

[illegible] לבעל חמד למראה שהם שני פרי [illegible] עץ החיים [illegible]
עץ חמדת מראה וטוב מאכל והנאה ומה לך עוד והנה [illegible]
איש שמתענג לבעל תענוג ורע לבכור בשכל ועל פי חקירה ועלה [illegible]
[illegible] האכל [illegible] ועלה אחר [illegible]
[illegible] במחשבה כי לא תשגה ולא תדע לנחת בעולם כי [illegible] העץ המפתה [illegible]
[illegible]

[illegible]

פרשת בראשית

[illegible]

[illegible]

פרשת בראשית

[illegible]

אמנם דעת האר"י [illegible] ישראל [illegible] על [illegible]
כי אם [illegible] והנה [illegible] יצחק רק [illegible]
לפחות שם אדנות [illegible] נלקח גם [illegible] אמר [illegible]
[illegible] אחדות [illegible] אחד [illegible] שבראו אדם
[illegible] כי אם שם הויה [illegible] אדם [illegible]
[illegible] ואמר [illegible] מה שמו [illegible] ואמר [illegible] בנקבה [illegible]
[illegible] ולכן נפסק לא יכול [illegible]
[illegible] כי שם אדם [illegible] כבודי [illegible] ירננה [illegible] ואדם [illegible]
[illegible] כל לב באמת [illegible] אדם [illegible]
[illegible] לבקשר [illegible] והנה אחז"ל [illegible] אדם [illegible] היה [illegible]
[illegible] כי אם שבא בשפיות [illegible] היה [illegible] לו ולא [illegible]
[illegible] כי לא [illegible] כי אם [illegible]
[illegible] כי אם שלא האדם [illegible] מחשבה [illegible] לא [illegible]
[illegible] וימכן [illegible] אלא [illegible] אדם [illegible] ולא [illegible]
[illegible] קדושת [illegible] אמנם יתכן כי [illegible] האדם לבדו [illegible] ולא [illegible]
[illegible] ואמר לא טוב היות האדם לבדו והנה [illegible] האדם [illegible] כי אם לבדו [illegible]
[illegible] כמאמר [illegible] כאמר [illegible]
[illegible] כי אדם [illegible]
[illegible] לבדר דעתי כאשר
[illegible] במחשבתו לא היתה [illegible] האדמה [illegible] ויקח אחת [illegible]
[illegible] אחרו ולא [illegible] ויפל ה' אלהים [illegible] לב למה [illegible]
[illegible] האדמה כאשר [illegible] האדם [illegible] והנה [illegible] הקשה ר' אבהו [illegible]
[illegible] ונקבה בראם [illegible] ויברא אלהים את האדם [illegible] במחשבה לברא שנים [illegible]
[illegible] אחד והנה [illegible] למה לא עשה כמחשבה ועוד שהכתוב [illegible] בראם [illegible]
היה מחשבה [illegible] את שמם אדם [illegible] נבראו אלא אחד
אמנם יתכן כי [illegible] במחשבה עברת שני גופים זכר [illegible] האדמה [illegible]
פירוד בינו ובין האשה ולא יהיה [illegible] כי אפי' [illegible] הנקבה [illegible]
[illegible] יש [illegible] ומה גם אם [illegible] היו נבראים בפירוד ולכן לא ברא אלא [illegible]
אחד לא ברא אלא את האדם כי אם אלא אחד [illegible] נבראו שהיתה נפש [illegible]
[illegible] ונפש הנקבה [illegible] ושניהם גוף אחד כי אם אף אם [illegible] יהיה [illegible]
הנפשות [illegible] שני גופים מן העפר היו בגוף אחד [illegible] הזכר [illegible] והנקבה [illegible]
[illegible] ובזה [illegible] כי אין ספק כי מחשבתו [illegible] יוסף [illegible]
[illegible] והויה [illegible] על כן [illegible] מחשבה לברות שנים כל נפש [illegible] בפני עצמו [illegible]
[illegible] זכר ונקבה בראם כי בראם [illegible] המחשבה [illegible] נפש [illegible]
אלא שכדי שיהיה להם קירוב [illegible] ולכן [illegible] קרא אדם [illegible] שמם אדם [illegible]
דבור [illegible] אחד יהיה להם [illegible] כי [illegible] היתה [illegible]
[illegible] שנים [illegible] ויהיה בהם פירוד ולא [illegible]
[illegible] אחד ולא [illegible] אחד [illegible]
[illegible] שנים כאשר [illegible] אלא אחד [illegible]
[illegible] הנשמות [illegible]
[illegible] גם מקות הנקבה [illegible]
[illegible] ויקח [illegible]
[illegible]

1

פרשת בראשית

[illegible] מסטרא דנוקבא [illegible] עלמא [illegible] בב

[illegible] שמם אדם [illegible] [illegible]

[illegible] לעשות באופן תהיה נבראת אחת כי

[illegible] ממנו לוקחה [illegible] מאחת כי [illegible]

[illegible] ואם כי [illegible] ולא היה חסר

[illegible] כי קנה בחשק [illegible]

[illegible] נלקח [illegible]

[illegible] לקחת [illegible]

[illegible] נאמר כי [illegible] הקלגל [illegible]

[illegible] האדם אך [illegible]

[illegible] ומאחר אחרה

לא כן [illegible] נלקחה [illegible] לא תהיה האשה [illegible]

[illegible]

[illegible] ישוב איש [illegible]

[illegible] אשתו לא ידבק באשתו

[illegible] נאמר כאן זכר ונקבה בראם [illegible]

ויברא אלהים [illegible] האדם [illegible] במחשבה [illegible]

[illegible] ויברא [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] לבדך כי אם גם לבלתי [illegible] כיום [illegible]

[illegible]

[illegible] ודבק באשתו [illegible]

[illegible]

[illegible]

הנפש שלפנשה מתחבר [illegible] כי [illegible] בכתב. [illegible]

[illegible] כי לא תאמרו [illegible]

[illegible] או יאמר [illegible] הנפש [illegible]

[illegible] והנה אין צריך להתקשר [illegible]

[illegible]

[illegible] או יאמר [illegible]

[illegible] הגוף והקבה נותן הנפש [illegible]

[illegible] לא יעזוב אביו ואמו [illegible]

[illegible] יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] את אביו ואת אמו [illegible]

[illegible]

[illegible]

פרשת בראשית

[illegible] כח מי

[illegible] אמר אף כי אמר [illegible]

[illegible] אם ידעו [illegible]

[illegible]

[illegible] לא יסיר [illegible]

[illegible] קוסיפר [illegible] לא [illegible]

[illegible] אמר רק ביום אכלך ממנו [illegible]

[illegible]

[illegible] והוא [illegible] שמעו [illegible]

[illegible] יודעי טוב ורע מה [illegible] האלהים [illegible]

[illegible] מלאך המות [illegible] והנה אם האדם [illegible]

[illegible] לא יכול [illegible] כי

[illegible] אחר [illegible] לא [illegible] אשר

[illegible] כי [illegible] הנחש [illegible]

[illegible] כמאמרים [illegible] לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם ואף גם האשה ההיא לא כנשים אשר בכל

[illegible] כי מעשה ידי ה׳ היתה [illegible] מחשבה ככל האדם [illegible] יתן בלבו מחשבה

רע [illegible] הוא [illegible] ופה אל פה ידבר בה

[illegible] הוא הנחש כי הוא יהיה לו [illegible]

[illegible] וכל אשר הנחש עשה [illegible] ומה [illegible] דברי פרקי ר״א [illegible]

[illegible] כי לא [illegible] בראשית [illegible] רק [illegible]

[illegible] וכן אמר אף כי אמר אלהים [illegible] כי [illegible]

לא תאכלו [illegible] כי אז תמות והנה בדבריו אלה לא [illegible] מכל הבנות [illegible]

[illegible] הוא [illegible] רצונו [illegible] כי הדבר [illegible]

[illegible] והנה כי אמר [illegible] הנה לא ידעתי ענין המיתה [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... לא מות תמותון כאמו ואם כברך שמות ... [illegible]

כן ימשך לחטא תמיד וימית בעונו אין חשש כי לא ימנע ... [illegible]

[illegible]

... ותרא האשה כי טוב ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

ויאמרו [illegible] ועוד מה זה ראף שאמר אף כי אמר [illegible]

[illegible] פרי עץ [illegible]

[illegible] ועוד נשאר קושיה [illegible]

[illegible] שלא אמר רק ביום אכלך ממנו [illegible]

[illegible] ותפקחנה [illegible]

[illegible]

[illegible] בראשית ועוד [illegible]

[illegible] ועוד כי אם [illegible]

[illegible] ועוד [illegible] האדם [illegible]

[illegible]

[illegible] האשה אשר נתת [illegible]

[illegible] ועוד אומרם ז"ל [illegible] עוקב [illegible]

[illegible] כי ערום יהיה אדם היה [illegible] אומרם ז"ל [illegible]

[illegible] אדם היה [illegible] וכמו [illegible]

[illegible] בכל [illegible] ועל [illegible]

[illegible]

[illegible] והיא [illegible]

[illegible]

[illegible] הרוח [illegible] כאשר [illegible]

[illegible] ונקור [illegible] דרך [illegible]

[illegible] כי לא היו [illegible] דרך [illegible]

[illegible] ממנו כי אם [illegible]

[illegible] כי [illegible]

תורת משה

[illegible]

פרשת בראשית

[illegible] ג' גב [illegible] ובמקום אשר [illegible] הקדושה רבה [illegible] ויקח [illegible]
[illegible] בעבודתו יותר [illegible] כי [illegible] בהתפשטות [illegible]
[illegible] ומי יכלנו [illegible] רוחניות זך מאד [illegible] התקולה [illegible]
קדושתו ועל כן הנה [illegible] אל מקום ואין [illegible] טוב ורע כי [illegible] בחינת הרע [illegible]
[illegible] אדם [illegible] בחורי העץ וזה [illegible] ויתחבא [illegible]
[illegible] כי שם [illegible] מפורש [illegible] המקום וכל זה עשה האלהים [illegible]
בעדם את אשר יפקיד כי היה מתחלה [illegible] רבי הקדושה שומע בקול ה' בלי [illegible]
[illegible] ללכת אל המקום אשר [illegible] אשר [illegible] מסכה וזה מאמר [illegible]
ולומר [illegible] היה המקום היה המיוחד לו לשמוע בקולו [illegible]
[illegible] רק שלא [illegible] לשמוע [illegible] קולך [illegible]
[illegible] הקדושה [illegible]
[illegible] ממלבושי הקדושה אשר היו [illegible]
[illegible] לא שהיו [illegible] ויאמר לו ה' [illegible]
[illegible] ואחבא לשמוע בלי פחד [illegible] להכיר כי ערום הוא מהקדושה
[illegible] כי ערום אתה [illegible] לומר הנה [illegible]
[illegible] מי הגיד לך [illegible] כי ערום אתה ממלבושי הקדושה המן העץ אשר צויתיך לבלתי
[illegible] לא תאכל ממנו [illegible] אכול ממנו [illegible]
[illegible] אשר צויתיך לא תאכל ממנו [illegible] ויאמר בלבו כי אך הפעם הוא עשה כי
[illegible] והנה העושה [illegible] לא [illegible]
[illegible] אך לא [illegible] והנה היה לא היה לבה כי אם
[illegible] כלומר [illegible] בלב [illegible] על המעשה [illegible]
[illegible] כי טוב [illegible] ותתן גם לאישה עמה כלומר [illegible]
[illegible] העץ אמר מי הגיד לך [illegible] האדם מן העץ אשר צויתיך האדם בכוונה לבלתי אכ[illegible]
[illegible] מה שאכלת [illegible] כך אינו מן הבהמה [illegible]
[illegible] אך [illegible] טובה [illegible]
[illegible] כי [illegible] רעת העץ [illegible] הוא [illegible] פרי [illegible] ממנו שאם [illegible]
[illegible] אחר פריו רק [illegible] בשלום [illegible]
[illegible] אלהים לא תאכל ממנו [illegible] מהפרי [illegible] והאשה אמרה ומפרי [illegible]
[illegible] אשר אמר אלהים [illegible] אשר [illegible] שאם לא [illegible]
[illegible] העץ ולא הפרי לא היה [illegible] אך [illegible]
[illegible] הפרי [illegible] אמר [illegible] מי הגיד לך כי ערום אתה
[illegible] אשר צויתיך לא תאכל ממנו [illegible]
[illegible] ולא מפרי שאם כך היה אינו מן הבהמה [illegible] כי ערום אתה
[illegible] ותתן גם לאישה עמה ויאכל
[illegible] להכיר [illegible]
[illegible] מי הגיד לך [illegible] כי לא [illegible]
[illegible] והשיב ואמר [illegible]
[illegible] כי הנה האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי [illegible] לומר כי הנה [illegible]
[illegible] ועל כן אמרתי כי [illegible] לא [illegible] רע [illegible]
[illegible] צויתיך לא תאכל [illegible] כי [illegible]
[illegible] ולמה אמרת ממנו זה [illegible] אם לא [illegible]
[illegible] ממנו כי אם היא נתנה לי מן העץ ולא לקחתי [illegible]
[illegible] מזומן [illegible] ולמה [illegible]
[illegible]

[illegible]

ועל כל אדם ועל מה שקלקל

[illegible] בהפהם קול מבגונה כחו

אדם שהופרש מן החומר כי יתלד בפרים

[illegible] לאדם כי יהיה על כל אלה תפריש מבגלה כמה״ל שעשי

[illegible] ואל תיבך תשוקתך על כל זה לאתפריש כי מי דבר

[illegible] והנה כל קרעה הזאת על הקן מ מר עלו [illegible]

[illegible] ומה נם ר״זל שקמה עלו בחוזק יד [illegible]

[illegible] ולאדם אמר ראוי לשים לב אלהו

[illegible] נפקיא יהנה [illegible]

ועוד מה היא אהרתה והנה ח״זל שתעלר דבהם אר[illegible]

[illegible] לך תסקות שיתכלם האדם כמה״ל שא״א על קידם

[illegible] ועוד אז בגעת תפך הלא לא כנאדם א׳ כנים [illegible]

[illegible] אמר בא הכות הלז ולא אמר [illegible] ונם או כי ממנך לוקחת מי [illegible]

[illegible] עשה ירועה א ואם הוא שכבר היה עפר לא כן הוא [illegible]

[illegible] האדמה לאחר אמר לו עפר [illegible] לא אמר לו האדמה [illegible]

כוון לאחות נעשתו שאמר לו האדם האסר אשר [illegible]

[illegible] א׳ שהאשה היתה סבה על כל א׳ מה

[illegible] ב׳ פעמים ממנו לא תאכל ממנו

[illegible] בהלקח מהא יען אך עתה היא נקמה [illegible]

[illegible] כי שמעת לקול אשתך והוא בשום

[illegible] ואומרו לאמר הוא מיותר אך [illegible]

[illegible] על האדם גם לאמר לאשה [illegible]

סבה אין לך פת מנום כי הלא הוא

[illegible] ממנה עליה [illegible]

[illegible] אין לך [illegible]

[illegible] ותאכל [illegible]

[illegible] ממנו

ו[illegible]ים כי [illegible] ... הנך [illegible] ...
[illegible] ... כי אח [illegible]
[illegible] ... עמה כי זאת [illegible]
[illegible] ... לה[illegible] עמדי [illegible]
[illegible] ... עמה נהיה הדבר :
[illegible] ... כי אכלת והאכלה [illegible]
[illegible] ... כי אם מפיו אך מה זה
[illegible] ... אני [illegible] כי
[illegible] ... בלבי לעשות למה [illegible]
[illegible] ... חם הקב״ה על [illegible]
[illegible] ... אמר הוא [illegible] מה [illegible]
[illegible] ... שהאמת תורה [illegible]
[illegible] ... כי גזר עליה מיתה [illegible]
[illegible] ... מספיק לפני [illegible]
[illegible] ... עמה [illegible] כי [illegible]
[illegible] ... על זה [illegible]
[illegible] ... נפרד [illegible]
[illegible] ... על כן [illegible]
[illegible] ... מבחון [illegible] :
[illegible] ... העולמות [illegible]
[illegible] ... [illegible] כי אם
[illegible] ... לה [illegible] הוא [illegible] אדם [illegible]
[illegible] ... עד [illegible] ... כי [illegible]
[illegible] ... ואחיו [illegible] כי [illegible]
[illegible] ... [illegible] הדבר זה .
[illegible] ... [illegible] הדבר [illegible]
[illegible] ... ויעקב
[illegible] ... [illegible] אחר
[illegible] ... [illegible] כבתר
[illegible] ... [illegible]
[illegible]

נפ
נגנו
...ר מ
ברא שא
אלהים ...
ישוב ואכ...
בשוב לא יוכל
במדובר: וה...
... יפתר
...ח ידעגאחר כו

...יס אתקג ... יעה
קם, ... שתחלה פירש שלא ...
... ואחפ... לגם ז״ל ממספר

... מ״כ אם היה או וידע ... עד שקראו לבירו,
קרא שמו קין וכן בהבל אך באומר ויתר את קין ואומר את אחיו את הבל באו מ...
...ר מפרש יתרו והלא כמוזר נחשב ואם יצא אמרה קניתי כי נקראת קין ה״לא ...
...כ ותקרא שמו קין ואם מה היה שבהבל לא אמרה דבר ועוד עוד מה היה ...
... קניתי איש את ה׳ הוא בלתי מובן ואם למה זה בחר בעבודת האדמה והב...
...ונם הנה ידעו מרז״ל כי באיש ואשה יש שם יה יוד באיש והא באשה ...
ואם לא ... יה היוד מהאיש והא מהאשה ונשארו אש אש
...ים באומרו לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת והנה בהשואתם כבר ...
...את ואחר מהם רק לא בשם חוה ואח׳ והאדם שהוא לא היו ביניהם ...
יוד הא ולכן הוזכרה חוה כי בה הן השתים אותיות שלכן ...
...הנה נולדה ... והתאומות שהם איש ואשה וזהו ריבוי האת באו...
יוד בין האלף והשין ונשארו אותיות שהיא אשה ובה הא ואח״כ ...
שמו ... את ... כ״ל חיפה הרי השם שלם ואח״ את ה׳, ושני שער ...
...רי השם ... בכל אותיות״ או יאמר והאדם ידע ... כי קנה בו
...וד בין יה עם שלם וכן אפשר שלכן אמר הוא יה כי יוד של...
התחבר עד ינקם מנעמה שהוא מסוד הנחש ההוא כנודע
...נותיה היו בעבור האדם כאשר ידע את חוה אשתו ...
...בור ובכל חבל יולדה במ״ז מה הקדין בלי עבר כך ...
...רבה חרבה עבודה ... ואין זה כי אם שה׳ קבל ה...
...הם ... כן ... ר״ל שפתחו לא פתח של תשובה ...
...ר כי אם עם ה׳ וזהו את ה׳ שלם שבב ...
...ואין זה כי אם ... הוא ... ה...
...שהיה ה׳ ... או יאמר
... אחרה ... כו

ג
יג
ונ
ויש אחר [illegible] ותכן
ה בני זוהר [illegible] ל כן
נולדה כבר [illegible] תם
מי מגיע אתה [illegible] ים שהוא
הו והקנין יהיה [illegible] קרא אים
ז יאמר נחמתי שיקש [illegible] וא יתרו שידבק
ויהי מקץ ימים ראוי לשים לב למה שאמר [illegible]
אם [illegible] צא ממלאכתו הבא למה נאמר קי
וסיוא הוא [illegible] ועוד או אל הבל ואל מנחתו שאילו אחר
נחי לא שעה כי או אל קין הוא [illegible] שאילו ואל מנחה קין לא
בילה פנים נולדו ביתר זק' ולא עד לא שמאל קין הוא ירבה
ו פנך ונחה הכל דבר א' ועוד או הלא אם תטיב שאת גם לא
יהוה כי רחלה הוא ה[illegible] חטאת רובץ בעד הילד ואת
אתה המשלו שהם דבהם משולל עבן ועוד וקשר
ייך [illegible] דבר ראוי אליו כי אם אמר אחר [illegible]
ים לשים בלבו כי את נפשו היה ראוי לזבוח ולעת
יצחק ובכל הדבר יכוין בזבוח את השור אחו
ימו ונשרף על המזבח קרבו וכרעיו וחלבו
בטוב המחשבה את עצמו קרבן לה' כאלו
קרבנכם כלומר קרבן של עצמכם ומ[illegible]
א רעגן אמר כי קין הבא מפרי האדמה
שבר אדמה ולא חש להשרף על הבא
ובא את עצמו כמו [illegible] בקרבנות לה'
הוא כלומר גם את עצמו כי [illegible]
הבל נמצא כי הבל הביא ב[illegible]
[illegible]
ה' אל [illegible] בחור קין כי

והיה כי [illegible]
שהוא בקל [illegible]
[illegible]ם חוב ותשוקתו [illegible]
כי אתה רשע כי
[illegible] קון ותפס ית[illegible]
אם תטיב הוא השאי
חטאת רובץ כי יקטי
כי עבירה גוררת עבירה
נעו ונד [illegible] ולבו
[illegible] יקנה לפתח שפתחין לך שעון [illegible]
לא תטיב שלא תבא [illegible]
אלהיך אתה [illegible] שלא אפילו [illegible] כי אם שפתחין [illegible] כי הלא אם את
חטאת שעשית רובץ להחטיאך כי עבירה גוררת עבירה ולא תמחק עד כאן העבירה
אם בשביל שאליך תשוקתו שעדין הוא הלך ואחריך שלא שנית ולא שלשת בחטא והוא [illegible]
שתעשה רביעי אז ואתה תמשל בו [illegible] אחר העבירה [illegible] כי אז ימשלבך
או יאמר הנה אפשר [illegible] בתשובה [illegible] או שתמיד [illegible]
חטא יותר מסך שחטאת ושבת [illegible] כי אחרים דרך [illegible]
[illegible] בשנית באמור כיבן כך [illegible] שאחריך [illegible]
[illegible] כי אם תטיב והטיב [illegible] אתה [illegible] על אחיך כי כמו
[illegible] כי אם תטיב [illegible] צדיק גמור [illegible]
[illegible] גמורים כאחיך [illegible] קודם [illegible] בחטא [illegible]
לך כי [illegible] לפתח החטאת רובץ כי [illegible]
[illegible] ואליך תשוקתו שתתן לו יד [illegible] כי [illegible]
ושלשת בחטא המשל בו ולא תניחהו [illegible] ויאמר קין
שאמר לו ומה [illegible] בשדה [illegible]
[illegible] והוא [illegible] בשדה [illegible]
[illegible] קין את הבל אחיו [illegible]
[illegible] ויקם קין כי [illegible] ויהרוג קין את הבל אחיו כי
הבל אחר קין ואחר כך [illegible] אך הנה בספר [illegible]
לקדושה [illegible] והוא כיקנה עד [illegible]
[illegible] רוחא [illegible] והנה [illegible] אמר לקין
[illegible] להחטיאו כי עבירה גוררת עבירה והוא היה [illegible]
[illegible] עבירה [illegible] לו אחרית [illegible]
יתמיאנו אמר [illegible] ויאמר קין [illegible]
[illegible] לו הוא [illegible] וזה אחיו כי
בשדה כי שם [illegible] אז ויקם
[illegible] הוא [illegible]
[illegible] לא לו ויאמר ה' [illegible]

ג נמו
יחד גו
נאמ...
רגוס למנק
יוקס כי
שאמר המלכים
זו כל מותאו מק

לו בעלם ואחר כך
ניאמר...
ה הרגו וזה יאמרו לו קמו ... נך נשמו שהוא להבנים
קריבה קרגו והנה בתי ... ח קרגתיו אני אלא שגרם
וית אתה עשית רגע ... זו׳ לשית לב כי אין מנק בביתנו כלם אלא לא
ית אתה עשית כי ... ח רגע ומר הוא מעשה " אך קנה בזה נבואה
ה ילננו כי אין ... ח אלא אחר נבנסק בו רוח שטות ובבל לננה הוא
כלומר לא ... נת כי נבנסה בו רוח שטות הוא כח היצה״ר והוא
אמרו לו ... אני אלא אתה שנתת בו יצר הרע ושה לנוה לא
אי... אר כי השומר אחי אנכי לומר הלא בטבעו אני נגרי
לדכיתא ואני מספרה למסתבותא ואכ״כ איך יהיה שימרו אנכי כלו
ימר כי ילמה לך והי שע אינו ואחר מנחתו והיה לך לשמור יצר
יה מה עשית ג׳ דבר גדול עשית יותר ממה שאתה חושב שהוא
והוא נגזן מז״ל אתה עשית רגע והוא נגזן מ׳ הזוקר ממש
אדם להתשכר ניב לבלתי שומעגו מש״כ אם לא היה לאדם
ערעה ברוע בחירתו וגם אין שאתה הרגת כי אם לא
במו וכם זר נשיתנו וכלם שועקים אלי מן האדמה ועתה
ה ג׳ אני אמר ועתה ג׳ הנה עיקר קשמם שמור לך
יור אתה מן האדמה והוא כי הנה כמחטא אדם
האדמה ישרה שקללתי כי הנה שנה נאמר ארורה
רגליס יקושים ופרעושים וקוץ ודרדר ולאדם שג׳ לו
בהוא יה נטו באו בעונתא פך הלחם לחם שהוא
ישכבגגו שממנה יצא לחם שתתן את כחה לו
כי היא נרכה לא מעשו ממנה את כחה לאדם
את האדמה לא תוסף תת כחה לך כאשר באדם
ן האדמה ג׳ לומר שעם זה נמשך לך מן האדמה
נה שלוכה היא האדמה עליך כי הלא ק
וכך מאז נביא השלשהיה בדם נפש הרוג

יוקד

נפסק תי׳

כי אהיה מית...

כקוה כי אם אכפ...

עוד והיה כל מ...

או יאמר הן גרשת...

בן אדם והקב״ה ...

שנתרם מגם ונא׳ הן גר...

המקום היה מעונו ולא מכון [illegible]

והיה סלקתה יקרנו כי לא נאמר [illegible]

אתנ׳ ויאמר לו ה׳ הנה המתרגם [illegible]

[illegible] קום כי [illegible] שהוא כמתחיל [illegible] כלהיות קין הוא [illegible]

[illegible] וזה אפשר כי השביעית לפי זה אז

הגזרה לבן את שב במה שידענו מרז״ל כי כל [illegible] קורת קין והטעם כי כבר קין שב [illegible]

יהרגוהו ונא׳ לכן כל הורג כי יהיה חומר שבוע [illegible] בן אנו יתקן את אשר עוות וכן היה [illegible]

דורות אחריו לא על אחיו ועד הזמן ההוא [illegible] והנה משה בחינות היה מהדורות [illegible]

עד המבול ועליו נאמר וימח את כל היקום שהיה תלוי ברפיון והנה משה עליכם על הא׳ אמר לבן כלה [illegible]

קרובו המשוננים בעולם ב׳ מה בגלגל חיים כחיות רעות ודומיהם עליכם ואחד שני התשובה שבה [illegible]

ועל הבא׳ אמר ויסם ה׳ לקין אות לשהפליא אותו אלהים עליהם ואחד שני התשובה [illegible] כי קנאה [illegible]

יסירו ממנו הנגע ונשאר נד כמאמר ז״ל ונא׳ וישב בארץ נוד ויהיה לפי פירושינו כי קנא [illegible] מיושב בו רק נד [illegible]

ישב במקום א׳ רק מתנועע ונוד הוא כי גם במקום אשר ימלא לא יהיה [illegible] כי האות שם לו הוא אות [illegible]

[illegible] וישב בלי עלגול כי אם בארץ ההיא היה נד מינה ובה ולא יסור כי האות אשר בו [illegible] בעיר [illegible]

[illegible] במלת נד ועשה יתנודד ויהיה על כי נתעתד לבוא בית שנקרא יהדו בגן [illegible] אשר [illegible]

היה במקום קדמת עדן [illegible] זכור תפילין בגן עדן אלהים אשר [illegible] כי אם [illegible]

או יאמר [illegible] קין מהיות לפני ה׳ שלא היה כ״ נגד עיניו לשוב בתשובה [illegible] ונשאר נד [illegible]

תהבה השכר שבעה [illegible] לא קחה שנאו ממנו [illegible] קנה כאשר [illegible]

עדן שישב בארץ נוד על היותו קדמת עדן ולא בעולם היא נשאת קנה [illegible] והיה תפסה הקשה [illegible]

קדמת ה׳ כי שבעתים ג׳ ארז״ל כי למך היה סומא והיה [illegible] והרגו ואח״כ [illegible]

ואמר הילד שהיה רואה נגדו ילד והיה איש ויורה החץ והרגו [illegible]

יספוק את כפיו ומיעך את הילד שלפניו בין שתי כפיו [illegible] ואפשר [illegible]

יפרשו ממנו ואמר כי שבעה דורות תלו לקין [illegible] שבעים ושבעה [illegible]

כי הנה קין חטא מזיד והוא חטא שוגג [illegible] כי [illegible]

[illegible] שבעה [illegible] לקין [illegible] כי קרוב [illegible]

[illegible] כי איש הרגתי [illegible] כי סומא [illegible]

[illegible] חבורה [illegible] כפיו [illegible]

וידע אדם עוד [illegible]

[illegible]
זכאביו
[illegible] סקוה
ס ואם
רס קמרן
שבוים כרא
ות ונגל אומרן
פק נקרא אותם

[illegible] אמנם [illegible] ה התחיל הדור השני
ס בן קל [illegible] גלמי מה ריהר מנינגה
[illegible] יהוה ואם היה ענשו [illegible] ה הקושי היה מתחיל מער
[illegible] סדו פרציפין בדרי מעון לקוב [illegible] שקר התולדות האלה קים מעשי
[illegible] קי התורה כמש בס הזוהר כי התח [illegible] יבם אחר אחשנו כי התחתו היא תולדותיו
[illegible] בן נה של שמואל ומתהר אורותיך וזה יתו [illegible] ספר הוא ספר התורה הוא ספר אדם
[illegible] ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים עשה כו [illegible] להיות קיים באיש כי יקנה רוחני בדמות אלהים
[illegible] כי אין תולדותיו לא היו רק רוחניים הם אורות ספר התורה כי הוא רוחני דומה לקונו וזהו
[illegible] אלהים עשה אותו ועל כן לא אמר צלם כי אין העצור רק על הדמות לו יר [illegible] זכר
ונקבה ברא כשהפרדם שיהיו קיימים במין ויברך אותם פרו ורבו ג וירדו ג במדרגות שסבה שיהיו
[illegible] אדם מוגלה [illegible] ונקבל [illegible] ויקרא את שמם אדם לשון יחיד על אחדות כשר נם
[illegible] היה זה להם רק ביום הבראם כי אדם בקרבו [illegible] ונתקלקל באיפן שנגזר כן [illegible]
[illegible] אדם כל שנה אחר [illegible] דבר הבין כי אז ויולד בדמותו כצלמו ג ונגל כן
[illegible] ואו מעיו זה שבא [illegible] ולא מנה זרע קין חנוך ועירד [illegible]
[illegible] אלא שאינו מונה אותם [illegible] כמונה ספר תולדות אדם [illegible]
[illegible] אחר יד [illegible] זה ספר שאני סופר הם תולדות אדם [illegible] מסב
[illegible] מפתח זוהמה נחש וזה מאז מיום ברא אלהים אדם שביום ההוא נולד
[illegible] בדמות אלהים עשה אותו הפך קין שבה
[illegible] ואם [illegible] היה [illegible] שלא יהיו [illegible] פירוד [illegible] קין
[illegible] אמר [illegible] בא תולדות לא ברא [illegible] רבים כי אם זכר ונקבה בלבד
[illegible] ויברך אותם ונם [illegible] בהם אחדות ויקרא את שמם אדם כי [illegible]
[illegible] כמו יהיו [illegible] אחדות אחר לא [illegible] רק ביום הבראם וביום ולא כל
[illegible] כי [illegible] אחדותם [illegible] מה שהולידו עד כל שנה שהם אשר
[illegible] תולדו [illegible] שהיה בדמותו כצלמו

ויקרא

ויהי

גדולו [illegible]

ויקי [illegible]

בנך שנה [illegible]

ויהי כי החל [illegible]

[illegible]

כי ידע [illegible]

ויהיה הרמז כי [illegible] [illegible]

בין [illegible] הוא [illegible] [illegible] לא ירחמם

ואלהים [illegible] [illegible] כי גם [illegible]

[illegible] [illegible] כמאמר [illegible]

לא יוכל [illegible] כי לא [illegible] מלחמה לו [illegible] הוא [illegible]

[illegible] הוא [illegible] כי [illegible] [illegible] בתשובה [illegible]

[illegible] [illegible] האדם כן [illegible] [illegible] לא [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ואשיב אין מספיקין בידו לעשות תשובה [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] לא יהיה שלא [illegible] לא [illegible] ולא [illegible] ולא [illegible]

[illegible] ולא את [illegible] [illegible] ואומר אין זה כי אם [illegible] כי [illegible] [illegible] עוד

[illegible] [illegible] כי הוא [illegible] ויהיו אין זה כי אם [illegible] [illegible] אין זה [illegible]

[illegible] ולא [illegible] כי אם [illegible] הוא [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] ממנו

נשלמה פרשת בראשית בעזרת בורא עולמו בששי[illegible]

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך

הנה לבוא אל [illegible] הפרשה ראוי [illegible] [illegible] והבין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

פרשה זו [illegible] [illegible] כי [illegible] האדם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מה [illegible] [illegible]

ידע כי בנות [illegible] [illegible] [illegible] אחר ויראו בני האלהים את בנות האדם [illegible]

[illegible] כי בנות [illegible] להם [illegible] [illegible] [illegible] ויאמר ה' לא ידון רוחי [illegible]

[illegible] בני האלהים [illegible] לא ידון רוחי [illegible] כי [illegible] ידון [illegible] רוח אלהים [illegible] המפרשים [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בשגם הוא בשר [illegible] [illegible]

הנה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] בני האלהים [illegible] האדם [illegible] להם [illegible] הגבורים [illegible] [illegible]

האדם [illegible] [illegible] כי [illegible] הוא [illegible] האדם [illegible] [illegible] כי [illegible]

האדם [illegible] [illegible] וינחם [illegible] כי עשה את האדם בארץ [illegible] [illegible]

[illegible]

עבי לבני

[illegible] בר ג׳ למרה

למקום שאחר[illegible]

אחר נח ובניו ואשתו

יחקים בזר לינש אלא

את נח ובניו כי הלא לא

[illegible] שמורה באלבנו כי גם שלא

[illegible] להפת חתריו ומופיא הודברית

[illegible]

[illegible] מבא את המבול כי מלת ואני מיות

[illegible] פקים שקול [illegible] מובן [illegible]

[illegible] מביא את ג׳ [illegible] והקימותי את בריתי ג׳ מה צריך אל הבהתה הזה והנה ר״ל קרא

[illegible] פיור שלא יקבו אמנם ישוב להספקות האלו יקוב על נקודת ההנחה שהנחנו

נחה שנהם אשר לנו על הפרים שבין הפקידה הנעשית על ידו ית׳ אל ההשגחה מלבד

משחית כי ההשגחה על ידו ית׳ אינה נפתח ונעשה כי היא אל צדק לא ירשיע כי יבחין בין צדיק לרשע

לא כן המשחית כי אם כיון שנתן רשות לא יבחין על כן כאשר ר׳ למבול ישב אתו והנה אם פקוד

יקוד על תלוך האדמה תשאר שממה כי יאסוף נשקטים נפש נח ובניו כי לא יבחין בין צדיק

[illegible] ואם גם כי גם הוא אינו שלם בצדקו בדורותיו כמאמרם ז״ל על כן אמר לו יה ישב משפט מאתו

בידו ונשאר אך נח כי הוא ית׳ ישקיף וירא בחינות לזכותו בהן למען הפלא אותו מה שלא היה

[illegible] אך משחית מבחין ומדקדק ושלשה המה הבחינות אשר ראה אלהים לעשות משפטו והכו

[illegible] והנה הנה א׳ להיותו חם על עולמו אשר ברא בעשרה מאמרות ב׳ כי הלא המלאכים ע

[illegible] ים אשר קטרגו בבריאת האדם באמרו ואמרו מה אנוש כי תזכרנו ג׳ בראותם הי׳ דורות מכעיסין

[illegible] תים אחז״ל שאמרו פניקם לפניו ית׳ ויאמרו לאמר ראה אתה אומר אלנו כי טוב לברא אדם והנה

[illegible] אם [illegible] כי יושב את הרע והנה הנם מכעיסין לפניך אז אמר להם הוא ית׳ הלא אדם גם אתם

[illegible] נפשם אחת נפשם מלובשי חומר על האלהן מהדה הלא תשבו כמעשיהם ויאמרו לא כי נעשה

[illegible] ישר בעיניה׳ אז הקפלם למטה לאה ועליהם נאמר ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה

[illegible] פי׳ ז״ל ריאתם למשוע כי ויקחו להם נשים זו תשתאים מכל זו זכור אשר בחרו זו בהמה ואחשבה

[illegible] להפלג כרעתם נאמר ויהי כי החל האדם לרוב ג׳ ובנות יולדו להם ג׳ והוא כי אם להערתנויות היה

[illegible] ולא יים בנשואות וזכור ובהמה לא כבדה חנותם כלבך אך הנה ויהי כי החל האדם ג׳ לבלי שלרחו

[illegible] עולה יהיה הפלג הוא ית׳ בנקבות יותר מהזכרים למען יחייב ושבע נשים באיש אחד בנשואין היה

[illegible] האלהים בחרו מכל יהסהרע ופן נאמר אול הכנות הפנויות לא ישרו בעיניהם ונתנו

[illegible] הנשואות אחר הלא נהפך הוא כי הלא ויראו בני האלהים את בנות האדם הסכמו לולות

[illegible] קראור הם בנות כי טובות הנה ועבל ויקחו להם נשים מן הנשואות שנראה כי כל שו

[illegible] כי [illegible] ים בבקי ק כי מה טובה ומה יופיה כמאמרם ז״ל אשר בחרו זו בקטר[illegible]

ויגש׳ ב׳

וה
מינן
כי אחי
ה׳ לא ירי
אמפור את
הכל ניקיה ה
האלהים הנ״ו
לא שהאהב להם
שהפלגו להשיג מ
שנה ולבני קטנים גם
הלא לאדם הארכתי משי
אשר נפלו מן השמים הם עכ ... אדם שהוא דור שני המקהב
בני האלקים הנ״ו הוא דור רביעי נקובי שם ברורה באמת כי לא האהבה
כי יולדים להם הן המה אותם הנב׳
הנה עד פה הזכיר השני ענינים ולהזכיר השלישי ואמר הנה מה שראה ה׳ לחייב את הד
הבא היה רק כי רבה רעת האדם ב׳ ועל כן לא התנחם כי עשאם רק, וינחם ה׳ כי עשה את האדם בארץ
ויאמר ה׳ ב׳ והוא כי אמר אם אמחה הוא את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה אך מה אעשה כי רמיתי
ימשך מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים שמאחר שמאדם עד בהמה נבראו הלבן מן הענינים
אלה בשנויתם אותם ימחו שאם אין אדם מה צורך בב״ח והמה לא חטאו וידוע כי רחמיו על כל מעשיו
כי פה שנחמתי בשבט לא היה רק על ב״ח מדבריהם אשר נבראו וזהו כי נחמתי כי עשיתים בלא כי אמר
שנחמתי הוא על כי עשיתים שהוא את מין האדם שהיה הייתם עד עשייה שהוא יעשה אדם אך לא שאר ב״ח
שנאמר בהם תוצא הארץ נפש חיה ב׳ כי מה שנאמר ויעש אלהים את חית הארץ ב׳ זה פי׳ רש״י שפירש
שנאמר בהם תוצא הארץ נפש חיה ... שלא יחלוק על אומרו תוצא הארץ נפש חיה וכהתימי להזכיר ג׳ הענינים קא
שהיקין בקומתן ובצביונן ... לומר הדבר למה חזר ופספס הוא יה׳ אחר הענינים האלו ועכן לא רב
פירש הענין ואמר וגם מלאה חוג ... נימצא הוא בעיניו קרואה ואפשר בחי
יל... רוחו יד׳ הוא המלאך רק, עי׳ נגעמו הוא עלבי גם אם מלאה ... כמוהו יה׳ ולא יבחין בין צדק לרשע
ופנות אשר לא תשורם עין מלאך אך לא בעיני מלאך הבנתי ... כמוהו יה׳ ולא יבחין בין צדק לרשע
ושה״כ איפה איך נתלעו בנו אחר כי נפ אתפקם לולא רחמיו יה׳ היה הולך נסקוא ואין להשיב שהוא עד
הייתם קטנים מבני מאה שנה ולא הגיעו לבלגושים שמים ההם כנלאך ברז״ל כי על כן כבש הוא יה׳
מעינו שלא מלהולד עד הייתו בן ת״ק שנה לבל ינעקנו לשבבנו נכלל עושין בזמן המבול כי הי
אנו הכים ענה נוקא עליק והוא כי אם כן גם כל בתי עונה זולה גם הפחותים מבני מאה שנה למה גם
והנה אחז״ל בב״ר שני מאמרים סמוכים זה לזה וז״ל כעבור סופה ואין רשע זה דור המבול וצדיק יסוד עולם
זה גם המדרשים ואינם יה דור המבול ובית צדיקים יעמוד זה נח אלה תולדות נח ענ״ל והנה יה
שי כהופס קבאים כא׳ לדרשה אחת והוא מיותר אך לזה נבקדק אומרו בשנו אלה תולדות נח אך זולי
הלושיהה שהזכיר ויקור שה להם בכתוב אומרו אלה תולדות אחר שכבר נא׳ למעלה ...
זה פנעים ועוד שלא אמר שם וחם ויפת וכיוונו שומר אלי עלה שרואך כי זכות נח הפל את בני
נם הוא היה בבת מאחנים לולא רחמיו יה׳ כי מצאת חן ואיך יפל גם את בנו עלכן הבא ב׳ כר...
לשון יחיד על נח וא׳ לשון רבים על בנו לומר כי כעבור סופה ג׳ וצדיק הוא נ׳ שאמר לפניו
לבדו ושה״כ איך ניצולו בנו משכ׳ לבני זולתו הפחותים מבני מאה שנה ... ...
... נחשם והוא הפסוק רשעים ואינם ובית צדיקים ... אלה תולדות נח ...

[illegible] שנע נאמר
[illegible] בית אזכר
[illegible] ימים ח
[illegible] ער נרמז
[illegible] יתם כמרים
[illegible] דברי המאמר
[illegible] תולדות נח צדקית
[illegible] קנאותו אשרי מי
[illegible] אמר בדורותיו כי כל אדם
[illegible] שהוא מקנאות בדורו קנים
[illegible] שך זכותו לקבל את בניו לאחר

[illegible] יאמר [illegible]
[illegible] בדורו [illegible]
[illegible] עתידים [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] קנא עמר כי כל [illegible] בביתו ובתנאותיו ולא יצא לשנע
[illegible] אתה כאברהם שלכן מי שזירה את הזולת כאברהם נדנו זולת בזכות כשני
[illegible] אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה [illegible] את האלהים התהלך נח בי[illegible]
[illegible] לבד לא הציל רק את עצמו ולא נציל בני בזכותו [illegible] ויאמר [illegible] האלהים התהלך נח עמר
[illegible] תיפה שבני דומים [illegible] למה הוכבש [illegible] יהיו בני [illegible] אחר המבול
הלא רואה כי אין [illegible] כי עשר האלהים [illegible] נח בדברות [illegible] תולדותיו לנמרי
[illegible] נח [illegible] בכתוב [illegible] לפני האלהים שהוא [illegible]
[illegible] אך זר בפתח לפני האלהים [illegible] ותמלא הארץ חמס [illegible] והנה היה [illegible]
[illegible] וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה בזמר כי השחית [illegible]
כי [illegible] מים [illegible] והנה [illegible] הקדמנו
הלא [illegible] לחשחיר [illegible] את הארץ והנה נשחתה בזמה [illegible]
[illegible] אמר [illegible] הנה קץ כל בשר בא לפני והוא כי [illegible] בספר הזוהר [illegible]
כל בשר הוא המלאך המות השומר קץ בכל בשר והנה [illegible] דורשים המקרא כמאמרם [illegible]
[illegible] פירוש [illegible] לפני [illegible] והוא כי אמר [illegible] הנה [illegible]
שהיא המשחית [illegible] אם [illegible] לא היה מספיק לבלות [illegible]
[illegible] רק [illegible] הנה [illegible] עד [illegible]
מספיק לבלות [illegible] משחית כמו אם [illegible] עושה [illegible]
[illegible] המשחית [illegible] בא לפני לעשות המשפט [illegible] כי מלאה הארץ חמס מפניהם
[illegible] כי לא [illegible] משחית לבלתי תקנה כי אם [illegible]
[illegible] בין צדיק לרשע [illegible] כמדובר באופן שלא [illegible]
נח [illegible] ולא את הקץ כל בשר והוא המלאך המשחית

[illegible] דרך שני בבחור הכתובים והוא בפסוק [illegible] זה
כמה [illegible] כי בפסוק פרשה הקודמת הוזכר שם הקויה

[illegible] ויאמר ה׳ לא ידון רוחי [illegible] וירא ה׳ כי רבה [illegible] וינחם ה׳ [illegible] ויאמר ה׳ אמחה [illegible]
[illegible] בפרשה זו בחמשה [illegible] שם אלהים יחד [illegible] האלהים
[illegible] לפני האלהים [illegible] וירא אלהים את הארץ [illegible] ויאמר אלהים לנח [illegible] ככל אשר צוה
[illegible] ויאמר ה׳ לנח בא אתה [illegible] ויעש נח ככל

ויאמר

רנש
גם שומרת
אמ"ל כי נחם
שהיו מקולקלין
רק באשר הוא ש
ויאמר ה' אמחה את
כי הריגא וינחם ה' כ
האדם אשר על פני ה'
עונש את מכפחה [illegible]
תעהם הנאמהם נעזולת
את האלהים התהלך נח ש

[illegible] ויתחדו העתרים [illegible]
[illegible] בחייב [illegible]
[illegible] אחר שנה לח [illegible]
[illegible] קינו וירא אלהים את הארץ והנה נשח[תה] [illegible]
שם פרוש ועל מעשה קר עשה [illegible] אלהים הלא הנזר הן היה על קבעל ואחד אחר [illegible]
על התנזרין שנאמר כי נשחתה הארץ נפ[ני] האלהים ונשחת ה' כי מלאה הארץ חמס ועוד כי לבלהפירושם לא [illegible]
והמלות ה' כמוסיף ומקרא יאמר ונשחת ה' כי מלאה הארץ חמס לפני האלהים כי זולת הספלבוא הפוך כי [illegible]
וירא אלהים את הארץ אחר אומרו ותשחת הארץ לפני האלהים כי זונות בלבד ובדברו הש"י אל נח מגרי
באח"ך היה אתו להקדים וגם שהחלה מזכיר הארץ ואחר זנות בלבד ומה רמז בהיותה מעשה עפר ושהיה מבדיל
החמס לבדו ועוד או עשה לך כי או לך הוא מיותר ומה רמז נתן קנים מפנים ה' הריגא למעלה והנה משחיתם
ומזון בבפר ושנותו לשונו מזפת לכופר ומה ענין נחקנה מכל שיאמר ואני כי מי לא ידע כי הוא יב' המפא ועוד
ואם לא ידע שיהיה נה' מבול מים ויהנעו מכל שיאמר ואני כי מי לא ידע כי הוא יב' המספא ועוד
והקימותי את בריתי אתך ובאת אל התבה כי הנה הזכיר רז"ל לאחוז שהתפך בהתנצל הפירות שלא
ירקבו שאלה מה צורך אל התבה ועוד או כל אשר בארץ יגוע למה תלה הדבר בגוועים כאלו ק"א
מעלמים ולא אמר תשחית כמו לשחת כל בשר או אמחה כמו לפנים וימח את כל היקום ויאמרו מי
הארץ ועוד באומרו ומכל החי ה' אמר להחיות אתך ולמה בפסוק שאחריו אמר יבאו אליך להחיות
ועוד שמהפך כי התחלה אמר תביא אל התבה ואחר יבואו אליך והנה ידוע מז"ל כי צוה לו הוא יה'
יבא מאשר לא נזקקו לשחרן מינן ואמר נח במה אדע והשיב הוא יה' אני אעשה שהם מעצמם
יבאו אליך אשר לא נזקקו ונם או למעלה אתך יפרד נח אליך וגם או ואתה קח לך ה' אחר שצוה יקח
לו ולהם לאכלה מלת לך מיותרת והלא ואתה קח מכל ה' וגם מלת ואתה גם הוא לבלי צורך:
אמנם לבוא אל הפסוק נזכירה מאמר רז"ל והוא כאשר נצטוה נח לעשות התיבה היה כ"כ שנה
קודם המבול כי מאז נטע ארזים ה' והיו שואלים אותו בני דורו מה זה והיה אומר שהקב"ה
היה עתיד להביא מבול והיו מלעיגים ואומרים לא יבא מבול על פתיה וכשמת מתושלח זקנו הי'
אומרים הא אדם מבול על פתי' ואמרו שזהו פירוש אומרי בשנס ה' והיו ימיו מאה ועשרים שנה
שהאריך להם ולפי זה אמר למעלה ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד ה' ריה ועשרים שנה קודם יל
התיבה כי בן ת"ר שנה היה נח כשהמבול היה ואז אמר הפסוקים הקודמים באו ויהי נח בן ת"ר
מאות שנה ויולד ה' והפסוקים שאחריו ויהי כי החל ה' ויאמר לא ידון רוחי ה' אינן בזמנו כי אחר
בהיות נח בן ת"ק שנה ושאחריו היו בהיות בן ת"ק שנה ועשרים שנה הודם להוליד נח ובזה
כוונת הכתובים להיות בהזכיר רז"ל למה כתב הקב"ה מתבנו של נח לאחר עד כי בדורו לא
בן ת"ק שנה כדי שלא יהיה הגדול בן ק' שנה שלשים ומבול שלא יהיה בר עונשין למעלה

בן כבודו
משפט
ויכל קדרים
[illegible] מאמרות
[illegible] מדת רחמים
[illegible] מאמר ועל כן מה שפק
[illegible] שלא יוכל עד היותו
[illegible] היה לו שלא הולד עד
[illegible] שהוא קודם לזמן הנז'
[illegible] מכלזה זכור אשר
[illegible] לפי מדת הדין ואמר לא ידון רוחי
[illegible] לעולם שגוזר מעתה שלא

[illegible] וירא בני האלהים כ'
[illegible]
[illegible] בפ' בראשית הוא מדת ה'

[illegible] דין לבדו לעולם אלא שתמיד ישתף מדת רחמים ושכ' לומר לא תבא על הזנות הנזכר
[illegible] מופרא והיו [illegible] רבים [illegible] לא היה בשום היה בשר כבני האלהים הנז' אשר [illegible]
[illegible] הוא [illegible] בעבור באופן שאין להכביר על האדם כ"כ ולא יעבר אלא שהיו ימיו [illegible] לכם
ק"כ שנה ואל תתמה אם האדכתי לבני האלהים יותר ממה כי הלא האדכתי להם יותר מב' דורות
[illegible] היו כ' כמפורש בדרך הקודם בפ"ד ועל כן וירא ה' הוא מדת רחמים כי רבה כ' לו אם היתה
הראייה והקבלה בהשגחת שם אלהים שהיא בבחינת המשפט היתה הארץ נחרבת [illegible] להיות תהו
ובהו כי הלא לא נבראו רק [illegible] ועשרה דורות היו מכעיסין ובאין אך וירא והשגיח
ה' בבחינת הרחמים כי רבה רעת האדם בארץ ועל כן לא [illegible] הארץ רק [illegible] המחבלים אותה
וכל יצר מחשבות לבו אף כל [illegible] לרע ועל כן לא התנחם על עשיית הארץ רק על כי
עשה את האדם בארץ לא על כי עשה את הארץ כי על כן [illegible] מפני קיום הארץ כאשר
[illegible] במשנה בעשרה מאמרות [illegible] ויתעצב אל לבו [illegible] לפי דרכנו זה נפתר
מאמר ר' ברכיה ע"ה שאמר במדרש רבה מלך שבנה פלטין על ידי אדריכל ראה אותה ולא [illegible]
[illegible] על מי יש לו להתרעם לא על האדריכל כך ויתעצב אל לבו [illegible] והלא כמו זר נחשב בין
[illegible] התעצבות כלפי מעלה בין על [illegible] כי הנה במשל [illegible] המלך על [illegible]
[illegible] לא נעשו כרצון המלך אך בנמשל לא כן הוא כי הכל נעשה כרצון [illegible] עולם יתברך
[illegible] במקומו [illegible] כי [illegible] הוא [illegible] אור [illegible]
[illegible]
[illegible] ויאמר אלהים יהי [illegible]
ויאמר אלהים יקוו המים [illegible] ותראה היבשה [illegible] אלהים [illegible] ברוך הוא [illegible]
[illegible] ועל כן לא [illegible] הוא המשפט [illegible]
[illegible] ויתעצב אל לבו והוא מאמר ר' ברכיה כי להיות [illegible] השכינה אשר [illegible] דין ולא
[illegible] הרחמים היה [illegible] כי [illegible] יהיה קיום העולם ומשפטו על ידו והוא [illegible]
[illegible] על ידו [illegible] שלא רצה [illegible] והוא מאמרנו בדרך אשר
[illegible] ועל כן ואמרה הוא מדת רחמים [illegible] אשר [illegible] לא יהיה הארץ
[illegible] את [illegible] האדם כי הלא לא [illegible] כי [illegible] את האדם [illegible]
[illegible] מדת הדין [illegible] כי נח איש צדיק [illegible] כי

[illegible]

ו
מדת
אלהים
ואחר נאמר
ה׳ לנה נא אח
בל נעשה
נאמר והנה אין כלל
הנה בדין היו זוכים כלל
כי נם מדת הדין עמדה לה
לשוו קנתה מה שהדרך
שנה בדין זכי בל נעשר אמונים ויהרוגו ועברו המים
אחר שיעברו המים על הארץ חמשים ומאת יום שנדרק בסוף אז ויזכר אלהים את נח
מדת הדין זכר אותו והיחס עליו וזהו ויזכר אלהים את נח ג׳ ואז על מדת הדין יתק הרשה מקום
אלהים רוח על הארץ וישכו המים שעל רוח מדת אלהים שככו המים והנה זה הנה דרך כלל ונחז
אל ענינו והמשך הכתובים אלה תולדות נח ג׳ והנה כתב ני בדרך הקודש שענין הכתוב הוא כי כל
צדקותו לא היו רק שלש עניין אך לא אומר קנו בעצם עוד יתכן לפרש אלה תולדות ג׳ והוא בהתג
קלת הענינות האחרות להגיד גם שהוזכרו בדרכים הקודמים א׳ או נח זה פעמים ב׳
הלא תולדותיו הזכרו בפ׳ הקודמת ג׳ שהיא אלה תולדת נח שם וחם ויפת ד׳ או ויולד נח כמו שא׳
אח על תולדות קודמים נאמר ה׳ או שעשה בנים כי מנינו מאי אתא לאשמועינן והטילו את בין
כלל מקבנים ו׳ הקדים את חם הקטן לפני הגדול ממנו ח׳ או וירא אלהים את הארץ ג׳ כי הלא
נפקא מינה ראה אלהים ט׳ למה לא הזכיר רק החמס י׳ או עשה לך תבה ג׳ כי מלת לך מיותר
יא׳ למה קלה כו יב׳ עשות התבה כי הקמו הנלות לפני יב׳ על הרחבה ותולדות
אמנם נקדים כי הנה נ׳ המה תולדות אשר לאיש צדיק תמים שתים הנה תולדות הנפש ולא תולדות
הגוף יש שלם בשלשתן ויש בשתיהן ויש באחת והנה השתים שלהנפש כי א׳ היא מאד
ומעשים טובים כי יהיו בני באמת כי כל מצוה ומצוה שעושה ממנה מלאך פרקליט א׳ ואין לך בנים
גדולים ונעימים מהם והב׳ הם הנפשות שעושה כאברהם ושרה מאשר ידריך וישיר ויחזיר אנשים
בתשובה או ילמד תלמידים כי הם בנים אמתיים באמת והג׳ הם הבנים אשר יולד גם שהוא שקר אם
לקח ואמר אלה תולדות ג׳ לומר הלא אמרתי לך ונח לא אין מורה כי לא היה כלל לפי הדין עד הריני
שהאריך כי ונתכה כי מנה מיני תולדות אשר לצדיק אם השנים נפשיים והאחד חומרי מן הגופני
לא היו לו רק א׳ גם החומרי לא היה שלם בעצם כי הנה אלה תולדות נח אשר נזכר והנה נח איש
צדיק היה שהוא מכשרון בודד בעצמו שהוא הסוג האחד שהוא כשרון בעצמותו לא בזולת וזה
גם פעמים שנית ואומר איש שהוא עליו בעצמו אמונה את האלהים התהלך נח ולא גם הקנשים
להחזירן בתשובה רק כל כשרותו היה ממנו אל האלהים בלבד הנה כי מן הנפשיים א׳ היה
בלבד ומהחומרי ויולד נח ג׳ בנים והוא על מה ל׳ מינים שבעולם שהא׳ הוא האדון ומי
ורע והלעולם הוא תמיד יש בו טובים ולא הם ועבות הם ולא טובים והערכה לא טובים
רק בשראל יש מי שיש לו יתרה ומצות ומי שיש בו יתרה ולא מצות ומי שיש דיעות וב׳
ומי שאין בו לא זה ולא זה אחר הקב״ה שנעשה אלו גם עד כל עיר ויינו אל

[illegible] אן פתח חבית
[illegible] קסא עבמשה
[illegible] ומימת לנחזיק צדק ר' נחמיה
[illegible] בדורו של שמואל שאמרו מפל
[illegible] החה נוקף ואלו היה חוץ לקברות
[illegible] היתה בשוקן של כשרות שאמרו
[illegible] היה בדורו של משה [illegible] שמואל שאחת כמה וכמה עכ'
[illegible] גם עבור ראשונה בדברי ר' יהודה בדורו [illegible] היה צדק הא אלו היה בדורו של משה ג'
כי הוא נהפוך הוא ומה אם בדור השנים הוא צדק מה גם שהיה בדור צדקים · ב' כי הלא
ובשר שאיפשר לדרוש לשבח ומה גם של איש צדק לא יאות לדרוש לגנאי ודאי ומה זה היה לחסיד
קדוש כר' יהודה עכ' ומי הכריחו להנאחדס ר' נחמיה הטובה ובחר בהפכה להקל בכבוד צדיק
תמים · ג' למה ייחד דורו של משה ודורו של שמואל מדורות זולתם · ד' מה צורך אל המשל והשגן
פובן בלתי · ה' לר' נחמיה כי בלי ספק מבלי יובן עניינו ומה צורך אל המשל ולא עוד אלא שהלא
ממשל שני מספלים הוא · אמנם האדר השיוך שבשניהם הוא כי יפרשו הפסוק כמאמרו לבו למעלה
זכל צדקתו לא היה כשרון קניינו רק של התען או עלפי הדרך הזה האחרון שאמרו את הא'
ההגנה על שאסמכו להישיר את הזולת לעשות מצות רבות או להטיבם מדרכם הרעה כי כל
צדקו לא היה רק ממנו לו בלבד וזהו את הא' אשר היה לך כלומר סמכו ואלו וזה [illegible] שגיר
עמר כי לא הטיבם משען רק את עצמו לבדו ועל כן [illegible] ר' יהודה לדרוש כך נוסף על או למעלה
מאח חן שירה כי דרך מתפלה היה ולא כדין וזה אלו היה בדורו של משה או בדורו של שמואל ג'
והוא כי שתיהם היו מיני קיישרת הרבים או שיבואו העם איש ממקומו אל המדריך וידרוש להם
ויורם דרך ה' או ילך הוא אליהם במושבותם במקומותם להיישירם והנה הא' היה במשה שהיה
של העם נצב עליו מן הבקר עד הערב להודיע את חוקי האלהים ואת תורותיו · והב' היה בשמואל
שהיה סובב סיבב הולך בכל מקומות ישראל מעיר אל עיר לשופטם ולהדריכם ועל כן אמר אלו
היה ג' כי לא עשה כן שום אחד מאלה על כן אמר אלו היה בדורו של משה שהיה מזכה את הרבים
ומוהנם דרך ה' לא היה צדק · ולשמא האמר אולי לא יבאו אצלו ומה גם בזמננו כי יחפוץ להדריכם
והמה קוכחת [illegible] ואיך יעשה כמשה שאלו יבאו וכל העם נצב עליו לזה אמר או בדורו של שמואל
אמר אם הם לא יבאו אליו יבא הוא אליהם ויחזר אחריהם כאשר עשה שמואל כי אז במשה רבינו
[illegible] מהשכבים מלבא אליו גם הוא היה עשה כשמואל · ועד שנה דעת ר' יהודה כי כל טובו של
[illegible] היה רק העבר עונות וחטאים אך לא מצוות קניינו וזה במשל ומתחלה יתפס שהוא לא יין
[illegible] חומץ כי כל טובו אינו רק שלא היותו חומץ ושאתי הגבר לו כי כן הוא ועל כן המתיק דבריו
[illegible] בשל המריף מתחלה יתפס ושאמרו לו תיפס הוא ושהטיב אית לן טב מינך ולא אמר שם
[illegible] כלברי בשל המריף כי אמנם הוא ראה מאמר הכתוב ולא מצא חן בעיני ה' שיורה אך
[illegible] כמלה הכין או מלאכים משמשלים והלא קשה הדבר מי שהוא צדק תמים איך
[illegible] הכל כי הלא משאן לו עונות ועשה תמוה א' כלתי הוא לגנאי כמאמר הכתוב

כי כאשר [illegible]
ולא בני [illegible]
האמרים ואמר [illegible]
לצדקה [illegible]
והוא כי [illegible]
נאמר כאן [illegible]
אמר שהיה איש [illegible]
תחת צדיק כי על כן [illegible]
ועל זה אמר תמים [illegible]
אמר את האלהים התהלך נח [illegible]
עוד רמז באו' את האלהים שקיימה [illegible]
כן לא נא' את ה' ועל בחינות אלו [illegible]
שנה בנים כי אם חזר להזכירו כאומר
עוד אפשר בפסוקים הקודמים וינחם [illegible]
מהר"י ז"ל על פסוק וינחם ה' על [illegible] אשר דבר ה' והוא דרך אב רחמ[illegible]
ועד אשר לא הודיע בשפתי דברי כעסו לבוכה בוער אך בסוגת כעסו [illegible] וזהו
הנה אקריב ואשמיד ואאבד וכוונת בדברים כ"ש ונ' כן שככה חמתו כאלו כבר עשה
וינחם ה' על הרעה במה שדבר לעשות לעמו הנ"ל כעסו בדבור וכן שמענו אומרים על דין זה
על פסוק אשר על לו אמר הוגה ה' שמקרינו המקוון כי לא היפר כעסו נ' הדבור שדבר והוגה
ביום אפו לעשות להם כי אם על לו כל אשר הוגה ולא בא ולא הסיר ממנו אך זה היה בחרון
אפי בענין וחרבן כי רב מאד חרון אף ועברה משכבו מן זולתו ועל יאמר פה וינחם ה' כי עשה
את האדם בארץ שהוא עמדי אמונה ויתעצב בעשותיה הדבר על לבו בלבד במחשבה אך מה עשה
מדת רחמים לאכותם ועשיתי מדת הדין ויאמר ה' אמחה כי שהפך לדבר אמחה את האדם כי
מאדם כי שהיא הנשמה גדולה לעמדי ועשיתיה כן ונח מצא חן כי שהסיר ממנו קצת וישאר אך נח ובני
ועשיתים עוד אפשר דרך אחרת באו' וירא ה' כי רבה כי והיא כי זולת מה שכתבנו שאם הוא יה"ג על
עונותו לבטל השחתת הכל גם ראה מדת רחמים לאכותם מדת הדין כי אם יבטל העולם
והמחה האדם שלא יחנו את יושבה מה תאמר יסיני עפר כמתחלה ודומה לו שימותו במחנות האדם
ומה פשע כ"כ אדם שלמים וכן רבים שבכל דור ודור מהבאים וזה' וירא ה' בעל הרחמים כי רבה
רעת האדם בארץ כלומר אשר בארץ המה אך לא אשר אינם בארץ המתים ומה גם למאמר' הזוהר
בפסוק כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו שהוא כי כל צדיקים בעלי נשמה
כבר מתו קודם המבול ואם כן איפה למה ילקו גם הם וכן אשר עדן לא היו למה המנע לבראם
והיותם על כן וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ולא אשר אינם בארץ כי עודם בשמים שלא נולדו
עדיין שלא באו לעולם וגם אשר מתו לארץ על כן ויאמר ה' אמחה את האדם אשר בראתי ולא את
אשר עדיין לא בראתי גם מעל פני האדמה ולא אשר תחת פניה כי אם נחמתי הוא כי עשיתי
אך לא את אשר עדן לא עשיתי וכן אותם שנחמתי כי עשיתים לא את הדבוקים מאחר לא אך שלא
יחטאו ועל זה איך יתכן אדם אין לגבורת העולם ממנו ולחזור ולברא אדם מחדש לא יתכן
כמדובר למעלה על כן אמר ונח מצא חן ה' ונחזור אל הענין כי אלו היה המשפט הוא נעשה גם
שהיותם להים בלבד מבלי הצטרף מדת רחמים היה הכליון חרון שיעשה הכל ולא נשאר
[illegible] וזה מאמר הכתוב וישחת הארץ לפני האלהים כי והוא כי רלא דרך מדת הדין שלא לגזור
כי השופט כל הארץ יעשה משפט וזה' ותשחת הארץ לפני האלהים לפני מדת הדין כי נשאר

[illegible] קחו

[illegible] ין מה

[illegible] פס אך הוא

[illegible] מנה לפני האלהים

[illegible] נשא כבר על כן מה

[illegible] השחית כל בשר את דרכו ג'

[illegible] בשנים קוא בשר

[illegible] בשחית הכל על כן ויאמר

[illegible] אלה קחה חמס שהוא על הגזל

[illegible] אלה קחה חמס מפניהם שכל

[illegible] את האל כי אין מוחה בידי על כל זה

[illegible] מה דרך עולם וזהו והנני משחיתם את

[illegible] מותא נפש וזהו והנני משחיתם את הארץ

[illegible] שהוא חיבור קצות ביום [illegible]

[illegible] קם לך שני תיקונים א' שאם ימך במקום תתמיד בייסורין י"ב חדש שכן תמצא אנשים כי

[illegible] כי מנגעתה שכל כן לא נתייסרת אתה מדת רחמים לחמך על קיא אמר עשה לך עמר הנה

[illegible] לך מקום אחר תגוס שמה והגלגל יפסך והוא עשה לך תיבת ג' וקוא באמר עשית לב מה היה שלא

[illegible] בזולת דרך זה בראש הר גבוה מאחר ישר' ועל קנפס יצור מקמנאיר עליו מגור אף לא ימר

אנשמה במבוע וזולת דרך זה הנה הרבה פתחים למקום והנה בב"ר ובתנחומא אמרו שהיה כמונח

בבית הסוהר והיה צועק ואומר הוציאה ממסגר נפשי ג' ולא הרשהו הוא יצא עד י"ב חדש וכן ספרו רז"ל

מרוב צער שהיה לו שם ואשר נדלה שנתן מזונות להאכיל גם בלילה למי שדרכו לאכול בלילה ולא היה לו

מנוח כלל על כן אין ספק כי מה היה לו לכפרת עון למה שלא היה כלאי הוא לך למרק שם י"ב חדש כי

כנגד משפט רשעים בגיהנם י"ב חדש ויחיה ולא ימות וזהו מאמר מדת הדין אלו עשה לך תיבת מ'

עמר תלישנה שערוך שבשבילך בגני חיים אתה לעשות תיבה ושאם לא כן הרבה פתחים היו ג'

שתתגלגל בלא צער כי לא כן רק עשה לך בעבורך תיבת ג' כי אתה צריך אליה לכפרת עוונו ועוד דרך

קנים תעשה את התיבה הנה כנגד הבא שיהיו המינים נפרדים בל ידבקו לשאינן מינן ובזה יתכן מאמ'

שהקשו למה במשה נאמר בחמר ובזפת ויפה כי לו זפת מבפנים ומבחוץ ואמרו כי במשה היה חומר

מבפנים כדי שלא יהא אותו צדיק ריח רע והנה קשה על זר כי הלא גם נח איש צדיק תמים היה

אך במה שכתבנו יתכן כי נח לא הושם שם רק למרק עון ועל כן יהא ניחא וזהו מאמרם ז"ל כאומרם

אותו צדיק כלומר אותו צדיק ולא זה צדיק ובזה תמצא נרמזיני טוב טעם אל שנות הכתוב את טעמו

נאמר בכופר ולא אמר בזפת כמו שאמר במשה אך הוא למען היות הזפת גם מביא לכפרת עוון על

כן יהפכו בלשון כפר ואמר מבית ומחוץ בכופר עוד ידקדק אומרו עשה לך נגד זה והוא כי הא חפץ

דכאו בתיבה י"ב חדש מדה כנגד מדה נאמר אתה לא יאות לשני נמסך להישירם והדרכם בעבודות

[illegible] כי נעבדת כיתך ביתך מה שלא עשה אברהם לבן הסגר תוך התיבה גם אתה והמנגדר ואשר

[illegible] קיים רועה ומנהיג את בני אדם ומגדל שינה ממשנך לרודפם להישירם להטיבם עתה תרעה

[illegible] חיות ומגדל שינה ממשנך להאכילם וזהו עשה לך כלומר כי לך יאתה לעשות תיבה להכלא

[illegible] מדתך וגם קנים תעשה את התיבה כנגד החיות והבהמות לכל מין ומין למונם ולכלכלם כי דך

[illegible] מדה הוא לכבד היית נדון על שלא מחית גם את הקיית מחה אך עם כל צער התיבה

[illegible] שכון לך הוא הדבר הקשה שהוא כי ואני הנני מביא ג' והיא כי מלת ואני מיותרת והוא כי

[illegible] אומרנו רז"ל כי כל מקום שנא' וה' הוא ובית דינו למרונו גם קס כי גם כל מקום שנא' בו

ואני

בני

ונשמתו [illegible] היין הקל

גם בני דורו שלא יהיה [illegible]

טוב רק שלא היה חמור עבירה [illegible]

היו נוטלים בו והורו קונם הוא

היין או קמעקטרכים להניחו [illegible]

ענ מנשה שלכן מלא חן ולתתו

ולא אמר שיבטל ברוב כי אחד היה [illegible]

העולה תלוי בו ונפשו נגדו יבקש [illegible]

והנה כי כאשר בטל מריחת היין בבלא פירוש אין

שתהר כן הוא יען שהעולם מרתק של שנה מה [illegible]

[illegible]

אם לא היה מתפיים בנח היה העולם אבל נמצא כי [illegible]

חונה מה שהכהו לפרש כן ג' למה נתרצה בו הוא יען עבריות [illegible]

קנייני אמנם ר' נחמיה דן קל וחומר ומה ג' ונשבע הדבהם אשר [illegible]

שנו ב' שלא היתה צדקתו רק תמימות העדר עבירות שלכן להשיב על הא חפצא משנה [illegible] של אפרסמון

מוקפת תמיד פתיל במקום הח רע והיה החו נודף והענין כי אלו לא היה פי הצלוחית מוקף [illegible]

אחו נודף בהיותו נתון במקום ריח רע אין לתהלות באפרסמון שלא מבלתי היות טוב [illegible]

בבית הקברות ופיו פתוח שנ' כן הפיג ריחו אמנם אם עבריות פיו פתוח והוא בבית הקברות [illegible]

שבז' יש להחזיק לו טובה שלא הפיג הח רע של פתח קברות להפקיד עצמו כן הדבר הזה כי הנה [illegible]

הנה ימו לבית הקברות שריח מעשיהם רע ומר וקל לאבד קרוב אליהם בעמוד ממעשיהם ולא היה [illegible]

של אפרסמון והנה אם היה פותח פיו להוכיחם ולהיישירם ולהזהירם והוא א' בין כל גלות העולם ואין אחד [illegible]

מיתחק עמו הלא יאכלוהו בנפה ולא יוכל כח לעמוד ולהחזיק במכרתו הטובה נגד כל אלפיון הרבו והדבר

גירוהו בחרמים [illegible] כמשך אחר דעותם ואם יש אפשרות לו שעמוד במכרתו ואין מלכים

הלא הוא כי ישכנע [illegible] לצלוחית אפרסמון מוקפת תמיד פתיל ועבז' יש להחזיק לו טובה אם

שתיקתו שעמוד לו שלא יזיזוהו ממדרכתו ובדבר הזה נחה שקטה העולת נמר לא יוכל לשע עמו להדיכם

ולמוד דעת את העם כבושה או כסמוך כי הלא בשתיקתו יש להחזיק לו טובה שלא נמר ממעשיהם [illegible]

שקרוב שמעמוד מהם כאשר קרוב להפיג ריח אפרסמון בפתח קברות ומה גם עתה אם היה פותח פיו שאז

ולא היו מאחבהם אותו ועל כן ימצא חן ושכל טוב על מניע עצמו מלדבר דבר כי לאנשים ההם לא [illegible]

טוב משתיקה ועל הענין הב' שאמ' בנה ר' יהודה בנין דבריו והוא כי כל צדקת תמימותו לא היתה רק

בסב ואל העשה בה עדר עבירות ועל כן נשא המשל השני משלו לבתולה שהיתה שרויה בשוק של זונות ג' כ'

כאשר יש לבתולה ההיא להחזיק לה טובה שלא למדה ממעשה שכנותיה הרעות עם שכל טובה היא [illegible]

עפרה כי לפי המקרא שקול זה כמצות מעשיות כן יש להחזיק לו טובה על העדר מעשים רעים כמעשה

מעשים טובים ולא אמר לאשה שקיתה שרויה רק לבתולה ג' לרמוז שלא חטא ושב ורפא לו בתשובה רק

שמיתתו היה כהן והוא מה שכתבו למעלה מאומרו איש צדיק תמים כי מעשרו איש היה צדיק ממעשה

שנה מעשה איש ירא אלקים שהוא מנה בחרוץ שמהיותו איש ירא אלקים כל לקרבהם כי הנה הפוך שבהם

כי כנען לא היה שלם כי גם למזכה אותו הוא אילו היה בדורו של א' אך עדן לא היה ושם אז איפה אין הספק

זר בעת קלף בדול [illegible] לא והשחתה האת שהוא כי למה שלא היה זולתו בעשה טוב ממנו ולא דומה לו

כי הלא ותשחת הארץ שהוא כלה ואינו חנם הוא יעבור בהשחתה שלכן הסתירו והנה לא היתה [illegible]

ההשחתה הזאת שהיא מזנות עברת רק לפני האלהים אך בעיני ההמון לא דבר רע היתה להתייחם להם

האמן אמנם החמס היה רע בעיני הכל ומה גם למזל שלא היה איש שלא היה עושק חמס כי כל א' היה [illegible]

וגוזל וכלם עושקים של מה שנגזל מהם והם עצמם הנגלבים הנגזלים שהיתה הצעקה על עצמם היה [illegible]

הגוזל היה נראה לו הגזל דבר רע ועושק של מה שנגזלו ממנו ולא יכיר את מה שגזל הוא והדעת [illegible]

אלהים לבדו את הארץ והנה נשחתה בזמה ולא ראו האנשים כי כן הוא עם היות הזנות גם הוא [illegible]

בעיני אלהים ואדם [illegible] הוא של שכל כך הורגלו בכך שנעשה להם כדבר טבעי שנגזר כי השחית [illegible]

...חנ
...ק
...ם מנוח גבי
...גם לאומר כי א׳
...ארץ חזרה אל הספ׳
...נשחתה שלכן עשה לך
...לנשנו עמך להחריכם
...שב לך ומה גם לאמר זו לשקיך
...אמר נפשי סמוכה ושלכן אמר לו את הכנ׳
...ארץ כי אח״כ אמרו לשחת כל בשר אשר בו רוח חיים
...שהיא כמו שאמר באחד שחת או ימות אך לשון גויעה לא יכ׳ד
...תבה שרוצה לומר כי יתבקש מנוח לכף רגלך באחד המקומות אשר באחד
...כמו שאני הנני מביא את המבול לשחת כל בשר אשר בו רוח חיים בשלמא ולא
...יהיה כמוך שנשמה שבזה דע שכל אשר בארץ גם אם צדיק יהיה כמוך שמיתתו תהיה רק
בשביל... ולא ימלטו כי לא תזכה לנצל רק ע״י שכר הספר כנגד מדתך שלא יהיה מיתתם...
במחות וזה מאמרו ית׳ ואחריכן בא אתה וכל ביתך אל התבה והענין מה שאומר בשער התבה
שתהיה כאסיר שלבור הנה הוא שלכי אותך ראיתי צדיק לפני כלומר ממך לפני ולא אמר ש הבריות
לכיתם שלכן תסגר גם אתה כמיובר ושכן צוהו יכמנה בכופר והיה ... כמפורש בלך
ומכל החי מכל בשר ב׳ ראוי לשית לב בכתובים כי הנה אמרו אתך בסוף הפסוק הקודם וכן בפסוק זה
הוא מיותר ועוד איך אומר שיה יתפש אל התבה ואח״כ אז יבאו אליך ואח״כ אז הקח לך
אמנם הנה כתב כי למעלה כי נח על פי מדת הדין ... פירוש זה שאמר ... אלהים שהוא מדת הדין
קץ כל בשר בא לפני שהוא שאמרו כי גם אתה לא תשאר כי אינך כדאי אך עשה לך ג׳ שתכנס
שם לכפרת עון ושבזה צריך לצרף מדת הרחמים כי ואני שהוא בצירוף רחמים כשכן זה הוא וכת דינ׳
ע״כ והקימותי את בריתי אתך ושהיתה צריך לזה והלא אדם בזכות בהמה תושיע ה׳ והנה בתיבה כל
מין חיה ועוף ובהמה לזה אמר בהם אתך שאתה העיקר וזה אתך שאמר הוא מיותר ולא יאמר כי את
ואשתך ... בניך ... אתך כלומר להחיותם אתך נכללים בזכותך וכן ומכל החי ... אמר להחיות אתך ...
אמר לחיות רק להחיות כי אתה מחיה את כלם כי אם אתה לא היית צדיק היה העולם כלו ולא ימלטו העולם
בזכות בהמה כי לא נאמר זה רק על אדם או מקום פרטי אבל בשכל העולם חייב אין זכות בהמות
מספיק לקיים כל העולם בזכות בהמ׳ ובזה אפשר כי זה כיון באו׳ תביא כי זכותך תביאמו ותעשמו
אדרבה מאלהן יבאו לו כח במעך יבאו אליך להחיות או יאמר הנה גם שלפי צרוף מדת רחמים
צריך הכנסת כי תצטרך ותביאם אל התיבה לשתכה להחיות אתך שתחיה אותם והוא עד מז״ל
בגמרא שע׳ שאמר רבי על ידי העברים שהיתה השפחה מכבדת במכבדת נשתלכו ייסוהו כי ורחמיו
על כל מעשיו כתיב וזה יכוין באו להחיות ולא אמר לחיות לומר זולת צרוף מדת רחמים גם אתה ...
... והוא כי שנים מכל תצטרך ותביא להחיות הם את הזולת שלכן יהיו אתך ועוד מה שתרחמם
יהיו אתך שלכך ממש ולא ע״י שלמך יחיוך וזה אתך וזהו שחזר ואמר יבאו אליך להחיות שהוא ...
להחיות אותך שלכן צוה לו שיבוא רחמיו שלה בשל חיים שיביאם אתו אל התבה ומה שאומר יבאו ...
אליך הוא כי מאליהם יבאו אליו טרם יכנס בתבה ואח״כ יערה ויביאם פנימה ופירש הכתוב לאמה
... תחלה הוא יבאו ואח״כ הוא יביאם אל התבה ולפי שזה הוא אחר הכל לא מהעוף למינהו ומן ה
בהמה למינה ב׳ יבאו אליך להחיות לומר כה שיהיה כל מין למינו צריך יבאו אליך והוא הידוע מרז״ל
... נכנסו בתבה רק אשר דבקו במינן ולא נדבקו לשאינן מינן וזה יאמר מהעוף למינהו ג׳ וזה לא
... שלכן להיות למינהו יבאו אליך מאליהם אך אח״כ תביא אתה כאמור :

[illegible] וזה

תך לחית [illegible] שכתב ...
לך ובזכיתמה שיאשר יחכנו
באופן שיהיה לך ולזרעך לאחכלה
שבנים דוקו' את שינשקהתני
ויעש נח ככל אשר צוה אותו אלהים
או יאמר בבוא לבו אל הקשר [illegible]
מכל בשר שנים מכל ג' שמורה כי [illegible]
תקח לך שבעה שבעה ומאשר לא [illegible]
שמורה שעשה ענין הבאת הבעלי חיים [illegible]
לאמרו ככל בכף הדמיון וגם אל כפל את [illegible]
כי קנה בבהמה באומרו שבעה שבעה לא אמר [illegible]
אל הקרבנות ואמנם אחר שנים מהעופות הקריב לא [illegible]
הבהמה והעוף הכפל הקושיא כי לא על כן היו ג' ועוד אי' כי לימים עוד שבעה
אחר שאמר התחלה [illegible] לימים עוד שבעה אנכי ממטיר לכן תבא אל אל הקדוש [illegible]
הרבה שנרחה [illegible] שלמה שלמים [illegible] שבעה אנכי ממטיר ג' ועם לרבנו אלמנפר הש שבעה [illegible]
גם וגם אתאי ומחיתי ג' כי הלא כבר נאמר למעלה והנני משחיתם ג' ואני הנני מביא את המבול ג' ועוד אי'
ויעש נח ככל ג' כי הלא פסוק זה נא' למעלה וגם פה למה נא' בכף הדמיון ועוד אי' ונח בן שש מאות שנה ג'
מן הטהורים מספר ימיו בבא המבול [illegible] מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה ג' שנים
שנים באו ג' כי הלא זה סותר כל התמור למעלה שמורה שנים מהטהורה היו שנים שנים והנה הקושיא מוכרח
ואם לא כן ממה הקריב נח ג' ועוד אי' כאשר צוה ג' הוא מיותר ועוד חזר ואמר ויהי לשבעת הימים ג' בשנת
שש מאות ג' והנה נאמר למעלה וכן מה היה שבפעם הראשונה לא נא' ויהי לשבעת הימים ג' וכן אי' אחר כך
ויבאו אל נח אל התבה שנים שנים ג' למה נא' פעם שנית ועוד שפילגש ואמר והבאים זכר ונקבה ג' באו
שלשתן הפך הקודם [illegible] ואמר מהטהורים שבעה והנה כן הוא אי' שנים שנים ג' [illegible] למקום שאומר
שנים שנים אומר יבאו ובאומרו שבעה אומר תקח ועוד למה חוזר ואומר כאשר צוה אותו אלהים ג'
אמנם הנה כתבנו כי שם אלהים הוא מדת הדין לא מצאה נח חן בעיניו וכן אמר לו אלהים בפירוש קץ כל
בשר בא לפני שהוא לפני בחינתי הוא מדת הדין באופן שגם אתה לא תחיה אך זאת תעשה לך והיא
כי ואני ג' שאתחבר עם מדת רחמים ובזה והקימותי את בריתי אתך ג' וגם זאת תעשה שתרחם על הבא
ויחמו עליך כי מכל החי תבא ג' אך זה אינו רק להחיות אתך והוא כי הנה הוא ית' ברוב רחמיו מעורר
[illegible] יחשוב מחשבות בבלתי ידח [illegible] עד פעם שנית והוא כי הנה כאשר נעשית הדורות ההם את
מכעיסין ומהן נתחייבו להביא עליהם את מי המבול וגם אחרי שוב העולם לאיתנו הלא יתעתדו אם עוד יוסיפו
היה להוסיף עוד לקלל את האדמה ואין תקנה רק לשבעתו לעולם מלהביא מי נח עוד על הארץ והנה לא
היה מקום למצא חן לזה רק ע"י קרבן הוא ניחוח כאשר היה כי וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר ה' אל [illegible]
לא אוסיף לקלל עוד ג' והנה להקריב קרבן היה צריך יהיו מן הבהמה הטהורה ועוף הטהור יותר משנים
שנים להקריב ולהשאיר לחיות זרע והנה אין ערך לגודל רחמיו ית' לאמר מעתה מעת הרוגז תקח לך ג'
שבעה להקריב ריח ניחוח לפני לפי שכבר לבלתי הביא עוד מבול [illegible] רק ע"פ מלחמתים
אך לא על פי מדת הדין שלכן מכבר בחינת מדת הדין גם נח כאומרו ויאמר אלהים לנח קץ ג' אמר לו גם
קרבת ואת צרף מדת רחמים ג' ומכל החי ג' אך שנים שנים מכל גם מהטהורים כי אינו חושש רק להחיות
אתך ועל זה שנים לקיים המין די אך לחוש לבלתי שוב להביא מבול שעל כן [illegible] בבהמה [illegible]
להם ניחוח [illegible] ואומרת התורה הנה מהטהורים אי' להביא [illegible]
להביא מכל מאכל [illegible] ויעש נח ככל בכף הדמיון כי [illegible] אך [illegible] שהוא [illegible]
[illegible] ויאמר [illegible] כל [illegible] בו גם [illegible] התבה [illegible] ומה היה השינוי ולמה [illegible]

[illegible]
[illegible] תקח לך
[illegible] המשרקות שם
[illegible] תבנות באופן ימשך
[illegible] שבעה שבעה ימשיך להכות
[illegible] בה שלא אחר ובזה יתכן היות
[illegible] בית בטהורים כדרכנו ואמר
[illegible] מוסיף שהקב״ה מקום לעולם
[illegible] אתה וכל ביתך מצורה ל׳ תבה
[illegible] ויכנס קודם מלאת הימים שבעה טרם
[illegible] שלא בא עד שהיו מים עד ברכיו ונגף דרכו
[illegible] אחר עד מכונס ביתם ולמחשבה היתה מגנת לבן על שברא בשבעה
[illegible] שבעה לחום על [illegible] ישובו בתשובה על ר״ז״ל שאמרו שהתאבל על עולמו
שבעה ימים על [illegible] למחק מהם שנדר בארבעים יום על כן אמר ממטיר ארבעים יום ג׳ כי ומחיתי
ואמר ויעש נח ככל אשר צוהו ה׳ בכף הדמיון והוא כי אמר הנה להבחין אשר לא נזקקו שאינן מינן
אמר לו אלהים כי שנים שנים יבאו לו מאליהן אך לא מהטהורים והנה ה׳ בעולה מים אמר שאקח בגלוי
מן הטהורים שבעה אם אקח בידי שבעה ושנים מהטמאים איך אבחין בהותן שלא נזקקו ואם אמרתן
שיבאו מאליהן לא יבאו יותר משנים מכל מין על כן מה עשה לקח בידו חמשה חמשה מן הטהורים והניח
שנים מכל מין שיבאו מאליהן כאשר צוה אותו אלהים נמצא עשה ככל אשר צוהו ה׳ בכף הדמיון ולא
בשלמות שלא לקח שבעה אלא חמשה וזהו ויעש נח ככל אשר צוהו ועל כן בין מהטהורים בין מהטמאים
באו אליו שנים שנים וזהו מן הבהמה הטהורה ומן ג׳ שנים שנים באו אל נח אל התבה וזה היה בכף
הדמיון כי אם כאשר צוה אלהים את נח אחר שלקח עמו חמשה חמשה מהטהורים באו אליו מאליהן
שנים שנים מכל מין והנה סיפרה תורה כי לא עמד בנסיון להאמין לבא אל התבה טרם מלאת ה׳
ימים כי אם אחר כך מה שיבא נח ג׳ היה מפני מי המבול והוא מורה נח מקטני אמנה היה שלא
נכנס עד שבאו המים עד ברכיו שנ׳ מפני מי המבול והוא צודק לפי דרכנו והקדים ואמר ונח בן שש מאות
שנה ג׳ כי להכפיל אשמתו שלא עמד בנסיון עם היותו בן שש מאות שנה שעכ״ז לא בא אלא מפני מי
המבול כמדובר ועם כל מה שלא נכנס בתבה מיד הוא כי ה׳ אמר אליו שנים שנים יבאו אליך ולא באו
על כן נתעכב לזה הנה זה לא היה כי הלא מן הבהמה ג׳ שנים שנים יחד זכר ונקבה באו אליו כאשר
צוה ה׳ אותו והיה מיד כי הלא ויהי לשבעת הימים אחר ששנים שנים באו אליו ומי המבול ג׳ ועכ״ז
לא חש מהם לבא אל התבה עד עצם היום הזה שמי המבול היו על הארץ וזהו בעצם ביום הזה בא נח ג׳
המה וכל החיה ג׳ כלומר כי בבחינה זו היו לא חדש המה וכל החיה ג׳ כי לא נשתמש מהשכלתו כ
באמונה לבוא ערם בא הגשם כי אם מפני מי המבול כי אז גם הבעלי חיים בראיים מהזיק ״
והבאים זכר ונקבה ג׳ הורה מה שכתבנו כי אמנם חמשה מן הטהורים לקח בידו ושנים שנים באו
מאליהן וזה והבאים מכל שהיו אחרים מובאים ועם הכתוב כי האלהים צוה לו שהוא יביא ק
השנים שנים אל התבה אחר שיבא לו והכתוב הקודם לזה מגיד שלא באו אל נח ונח הכניסם אל התבה
כי אם שבאו אל נח ונח אל התבה כלו׳ ויבאו אל נח אל התבה ג׳ והלא יראה כאלם שעבר על צוויו והיה א
נפשר להקל כי באו ושלא להעלותו מיד עשה ה׳ שיבאו מאליהן אל התבה ועל כן לא יאשם לזה והבאים
[illegible] באו כאשר צוה אותו אלהים שבאו כמו שצוה לו שהוא שיבאו אליו שיביאם אל התבה כמצותו
[illegible] הכניסם נח בתוקם אל התבה ואל תתמה איך לא נענש על כך כי הוא כי ויסגר ה׳ בעדו ממות
ופן יפגעוהו על עברו מצותו ״ ויהי המבול ״ ראוי לשית לב מה שנאמר ג׳ הדרגות אלה וירבו המים

הרס מכו [illegible]
שנקראת אלו למה
שבלא תוספת גשם [illegible]
[illegible]
שלשה חלקי [illegible]
[illegible]
חרבה ובמקום אומר [illegible] אמנם
יום עד שובם [illegible]
אחר שלא [illegible] עד שלא [illegible]
אחר מהר עד שוככו כל [illegible]
האדמות כי נתפשטו על הסימנים [illegible]
גבה ונמוכה כל היקום שהם הגבהים כאשר [illegible]
מאחת עשר יום והלאה על [illegible]
רק שיעור שהרמה התבה מעל הארץ ואחר [illegible]
בדרך עבנו יותר היה ראוי ברבוי המים [illegible]
שולים עד כסות כל ההרים הגבוהים חמש עשרה [illegible]
שבאמה שהרמה [illegible] היה כח להמית כי כבר תמו [illegible] והנה על הדבר הראשון [illegible]
שכסו ההרים לא היה רק צפון מעט על פניהם לזה אמר חמש [illegible]
מכח עליון משני גבורות [illegible] הוא מה שגברו המים ויכסו ההרים ולא כתבנו מה שעל [illegible] ובזה [illegible]
וישובו המים מעל הארץ הלוך ושוב כי הנה אין לשון שיבה צודקת אלא בשב למקום שהיה ולא [illegible]
הלוך [illegible] ולא יצדק היו הולכים ושבים · אך הוא כי טבע כל דבר להיות אוהב אל יסודו לשוב ועל כן המים [illegible]
שבים אל התהום אשר מתחת לארץ כי כלו היתה היא והיו נשפכים סביבותיה אל התהום אשר באו משם [illegible]
וישובו המים מעל הארץ אלא שהוא ית' היה מאחיר באופן היו הלוך ושוב הלוך למעלה על הארץ ושבים [illegible]
ועל כן ויחסרו מקצה חמשים ומאת יום ולא מקודם · ועל זה אחז"ל על הנשמה שבאדם שבכל שנה היא עולה
יורדת ומבקשת לנוחת אלא ג' שקות כמפורסם אצלנו כי תתאב אל מקורה · ועל הדבר השני אמר וינח
בחדש ג' כל אשר ג' נומר מה שהיה התגבורת הראשון שגברו על מה שעברו התבה הוא כי השיעור הזה
לא היה מספיק לשינוי מה הכל נגד אל ארץ ישראל שלא נגשמה והוא כי בלשון המקרא אי' נקראת ארץ [illegible]
כמ"ש [illegible] הנה כן מער על פני ארץ ובפסוק עד לא עשה ארץ וחוצות · וחרבה הוא הנזכר כולל כל הארץ זולת
ים ונבואת אל העגן על התגבורת אמר שהיה ע"כ יגוע כל בשר הרומש על הארץ היא ארץ ישראל שנגעו
מהקבל ואולי לה הוא ית' כבוד שקיל בבה' וא"כ וכל האדם · ואמר אל התשוב שמה שהזכיר התגבורת הא'
היה מפני שבמה שרבו המים עד שורם התבה לא היה כדי להמית כי לא כן הוא כי כאשר גועו כל אשר
בארץ ישראל כבר כל אשר בו רוח חיים מכל אשר בחרבה מהנשמה בכל חוצה לארץ ומה שהזכיר התגבורת
הב' עד שוככו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים שכסו על כל הרי א"י נסים היה כה. שע"כ נימוח את
כל היקום שאחז"ל שקם התכסים כי גם שזה בלא הספיק שגועו כל אשר בא"י הוזכר אחר לעשות ולכיף המים
עצמם כדי לנמחות כל מאי דמתקריקום גם כל הבהמות וגם כל העופות במים חמין ·
ויזכור אלהים את נח ג' אמר כי גם מדת הדין זכרו לטובה ולא עוד אלא שע"י שאלהים הוא מדת הדין כתב
אח הוא רוח אלהים על הארץ שהיה ראוי לקרנים האח ואדרבה ע"כ וישכו המים
וישלח את הערב ג' מה ראוי היה יאמר בעורב לראות הקלו המים כאומרו ביונה · ועוד אי מאי נשקוף
מיותר ועוד במה ידע אם קלו המים אולי נסתיקלו המים השיב אל מקום אוכל לעבשה ולא
האחרונה כי כל אוכל נמחה · ועוד באו ולא מצאה היונה מנוח ג' כי מים על פני כל הארץ מי הוא
לא כי על פני כל הארץ היה הדבר ולא על אחרון מאכל · ועוד בן נמצא שבפעם השנית עלה זית הפתח
מגג בין לאומר שמא' היה בראשונה לא הלבק שם וגם איך ידע שקלו המים במה שהפתח מגג או
מה' לאומר שלא נגשמה במבול כי הלא אין משם ראיה אל כל הארץ שאומר וידע נח כי קלו המים
והנה אחז"ל כיחם ועורב וכלב שמשו בתבה ויתכן כי חיה לו לנח על הדבר כי הוזהר ממנו ית' על
על האדם ועל כלאים ועל כן בהכלה הנשם לעמדי דכה להפרש את העורב לשלחו מן התבה
שישב לו על התבה כדרכו ולנוח על העסק מה שלא היה לעשות בן לחם ולכלב כי חוץ לתבה ימור

[illegible] ית
[illegible] הבלתי
[illegible] מנוחכול על גם
[illegible] ים בידי בשר ודם
[illegible] וח חוצה לא השוב על
[illegible] אם תמצא רק ברחוק בנגע
[illegible] הנה לפריח עד כנען או אי
[illegible] בכנחם הלך [illegible] מאם אין ספק כי
[illegible] לא מצאה מנוח לכף רגלה
[illegible] כאשר בפעם השנית הפתק
[illegible] אחר [illegible] וגם לא באו כי גם שלא
[illegible] אחז כי אם עלה זית טרוף הוא
[illegible] ותו [illegible] כל יונים כי מר הוא ורא׳ יה איך
[illegible] וישלח ידו ויקחה ויבא אותה ג׳ כי היה
[illegible] קק בפעם הא׳ אומר אליו ובשנית מן התבה
ובשנית [illegible] מרחוק [illegible] קיום [illegible] עלה שחוץ לתיבה לא תמצא לנוף
[illegible] ידו אחז [illegible] אליו ובו ממש ובפעם השנית שהפקחה ענין ממש כני
[illegible] על שפתו [illegible] קינה ומקום בהפריחה והלך ואחר שעשתה כי יש מזון בחוץ והקוה [illegible]
באימו [illegible] מתוך התבה כשלוח העבה ״ ודרך רמז התיבה רמז אל העולם הרקוע עלהמים כי
כתיבה היא ורעורב [illegible] לנפשו ״ האומים הנמצאים במעשים רעים
[illegible] ישוב ושוב על יבשת מי [illegible] עובה מעל ארץ חומרם וגופם כלה ונשמתם נשרפת
[illegible] פינחוס [illegible] אך לא כן היונה היא נפש טהורה שנפש שטובה היא לא מצאה מנוחה לכף רגלה לשאת
[illegible] כי יחסר ממנה מנוח לה על קצת השמותיה אז ויבא אותה אליו אל התבה הוא קנה בגלגול
ויחל שבעת ימים הם ימי שנות האדם שבעים שנה ואז בפעם השנית בלידתה והנה עלה זית טרף בפיה
כי רצתה יהיו מזונותיה מרורים כזית בידי הקב״ה ממתוקים כדי בו שמאמק בבשר מתעסקות
ויתפתק במה שנתנו לו מן השמים אז וידע נח הוא הקב״ה כי קלו המים המשפיעים העונות מעל
האר׳ הוא האדם לכן וייחל עוד שבעת ימים הם שבעים שנה פעם שלישית בגלגול ואז נעהרה ולא יספה
שוב אליו עוד ״ וידבר ג׳ צא מן התבה ״ אומרו לאמר בלתי צודק כי אינו לאמר לא [illegible]
[illegible] [illegible] ולא אמר [illegible] ועל או כלקחיה חסר אתך מי לא ידענו שהיו
אתו וכן או היתה אתך היא מלה מיותרת ״ אמנם יאמר וידבר אלהים אל נח לאמר שנהפך לו מדת
לבורא שהוא קושי ובחינת אלהים שהוא דין לרחמים לאמר לו צא מן התבה ולא עד שאז שאחר
שקבלו היסורין י״ב חדש הוא עיקר הקללה וזה אתה ונפלים אליו תסר לא חטאו כלל כי אדרבה היו צדיקים
בזכותו וזה אתך ונם על שמם אתו ושרצו בארץ ופרו ורבו ג׳ ובכתוב הוא הוצא וקרי היצא נראה שכן
כתיב עקרי ל׳ אותיות של שם הגדול אפשר לרמוז לו כי ק׳ בעל הרחמים אתו שנא׳ כן ושרצו בארץ
ויצא נח ג׳ הנה נאמר לו אתה ואשתך ג׳ ולכן הלל ויצא נח ואשתו ג׳ ומה גם לרז״ל שהלשון מדוייק שאז
אתה ואשתך הוא להתיר להם תשמיש שנאסר להם בתיבה ואיך יאמר ויצא נח ובניו ואשתו ונשי בניו
שהוא אנשים לבד ונשים לבד אך לזה נשים לבד אל נעשה הכתוב כי באו צא מן התבה יש אתנח במלת
התיבה ובפסוק ויצא יש אתנח במלת נח אמנם שעשה הכתוב צא מן התבה ואחר הקללה תהיה
אתה ואשתך כי יותר להם תשמיש נמצא כי אומרו אתה ואשתך הוא על אחר היותם בחוץ אך לא בשנת
הקללה לא יצאו יחד סמוכים כי גם אז יורה הפסקה וזהו ויצא נח אז ובניו ג׳ ועל כן אתנח בנח
שהוא סמוך אל ויצא על שנת הקללה ולא על מה שאחר כי ידבר על שנת הקללה עצמה שיצאו אנשים לבד
ונשים לבד בל יראה שהיו רדופים להתחבר כל אחד עם אשתו בכל מקום ״
כל החיה ג׳ הנה אומרו למשפחותיהם יצאו כי בשנים זכר ושנים נקבה לא יצדק יקראו משפחה
ויחזן כיון מאמר ז״ל והוא אומרים כי מהיכן ידע נח ענין הקרבה שאין מצותיו יה שבעה שבעה

[illegible]

שנגע שבגר [illegible] דמס

[illegible]

ויהי ה' [illegible] לבית לב [illegible]

שהוא לא [illegible]

הם כי נעשה את האדם בצלם [illegible]

מחשבה מעשה חסד [illegible]

הוא יל' כל חטאו להיטיב וכאשר רבתה [illegible]

על מעשיהם נתעצב בשביל לבו שהוא כ[illegible]

נתפייס בזכות הקרבן והרי נתנה שמחשבר [illegible]

בשון חבק בשביל לבו הוא מחשבתו [illegible]

שהוא להיטיב לא אוסיף ג' והיא השבועה כנודע [illegible]

ומלך שכעס על בנו והרג את אומנתו [illegible]

כן על ריב עיבת והנאות שהיתה האדמה מוציאה להם [illegible] וכמש"ו [illegible] לאחר [illegible]

ובדיסורים על כן נתקללה האדמה עמם אמר עוד לא אוסיף לקלל [illegible] אחר [illegible]

יצר לב האדם רע מנעוריו כמשז"ל משננער מבטן אמו שהוא סמוך יהיה מהאדמה [illegible]

נפקיה בעבורו והיא לא חטאה וגם בשביל הבהמות כי גם הם לא חטאו וזהו לא אוסיף להכות [illegible]

גם שלא הקנו לא האדמה ואמר כאשר עשיתי יכוין משז"ל על פרשה שנתחכם להשליך היאורה על כי נשבע

ה' עברי הפא מבול לעולם ואמר הקב"ה מה לא אבא אך הם יבאו אל המבול וזה יאמר לא אוסיף להכות

אחר עשיתי רק שהסימנו כי יבאו אל המים מאליהם ועדיין נאמר לא לא שבועה וגם שלא עכ"ן בפג'

עמו על אומרו שנין אחד שני פעמים לא אוסיף ולא אמר לא אכה את כל חי ג' ואחר שאחם

שלקו ולא השפל אם גם על עונם הבלבלה שאר"ל שכל י"ב חדשי המבול לא שימשו המזלות ועל כן

אמר עוד כל ימי הארץ זרע וקציר ג' הם ששה חלקי ימות השנה שבין לא מן לא עולפים יבוא ה'

הנעלמים לפי ערך התבואות וכן יום ולילה עד נבדל היומי שלמעלה על כל גלגלי הכוכבים ומזלות לא

ישבותו כאשר שבתו בשנת המבול כנודע מרז"ל כי יצר לב האדם ג' אחז"ל ז' שמות נקראו ליצר הרע

הקב"ה קראו רע שנ' כי יצר לב האדם רע ג' משה קראו ערל שנ' ומלתם את ערלת לבבכם דוד קראו

טמא שנ' לב טהור ברא לי אלהים שלמה קראו שונא אם רעב שונאך ג' ישעיה קראו

מכשול שנ' הרימו מכשול ג' יחזקאל קראו אבן שנ' והסירותי את לב האבן ג' יואל קראו צפוני שנ' ואת הצפוני ג'

ארחיק מעליכם עכ' [illegible] עד שיבוא שמנתנה [illegible] לאחר עד מולבו עלי והוא כי טרם ידע הנער

בחור בטוב ומאוס ברע כי לא יבחין בין טוב לרע בין אמת לדבר אחר עד שבאו לו מיו עשרה בכל

אשר יפנה ירשיע ויזיק ואין זה רק שמכין אותו לבשגדיל לחטאיו ברשעת יצרו רע מנעוריו כשנדלגעור

מעט ועדין לא נגע טעם חטא מתחיל את הקב"ה לפעמו בהתלבו על המותרות משתאות ואוכל ושתי

שמורנים למען המשיכו לבמה מיני עבירות ע"כ כאומרים ז"ל כל מקום שאתה מוצא ישיבה לאכול ולשתות

יושם וישבו לאכול וימכרו את יוסף ג' וכנען ויהי כי הקיפו ג' ועל זה קראו ערל כי הערלה היא מותר

ולאו מעשה כך על כי כל תאוות לדורו היו על מותרות כגון שאלו בשר ואבגחים וכגון שופטים ובבני

וקראו משה כך על כי כל תאוות דורו היו על מותרות כגון שאלת בשר ואבטיחים וכגון שאלים ובבני

והקר עריות בוכים על עסקי משפחות ג' על כן אמר ומלתם את ערלת לבבכם ואחר קבלת התורה

טמא ינטמתם בכל נומחה זמה ובזה וכואב כי הרבה יין עושה ועל כן דוד קראו טמא והנה עד כדה

היה כאורח בא כמחלה פני ישמע בקולו כהלך בבית העשיר אחר עושה בשלהבת משהר עליו בשל

כדי מרחק פנים נגדו והשונא כי יודע כי לא יבוש כי ישתדר עליו כגון שכתבנו על השנים נראה להם

כתונת קטנה ומנוז פניו נגדו ומלא"ך כי עושה בשלהבת על כן שלמה אחר בבלחכמתו לא שונא

כי הוי עושה בשלהבת על הרבות סוסים והרבות נשים וגם נכריות אלא על אלו שנשיו הטו את לבב

קראו שונא כמחטיאו בשלכרחו ואינו יכול לו ואחר שהוא בשלהבת ובזה כבשנו להחטיא אותו

בבב' כי אם גם ישתדל עד שהאיש ההוא יחטיא את הזולת וזהו קראו מכשול להכשיל את הזולת על

ישעיה קראו מכשול שבימיו היו מחטיאי אדם בדבר ועדם הביאו לכלל זה שהן היה אפשר

[illegible] שכר
[illegible] לער
[illegible] שאלו או נמר נמוד לאח
[illegible] חשו אך לא נדקדק אומרו
[illegible] בם ישוב אמנם לזה כשיתלב גם
[illegible] רחות בבא אך הוא כי האדם מדרך
[illegible] ממנה חסרונה בהשגית בהשכינה שמ
[illegible] ירוהם מה אדם מדרגה אחת ולאמו הם כ
[illegible] מיים מאלהים ונמשלים כבהמות בבני כי חית השד
[illegible] בן אמר אלהים לאדם פרו ורבו ומלאו הארץ
[illegible] ימש רק במקום שבה כי יהיו לקומה על כן
[illegible] קם [illegible] ומשפה מאשר תקונה והוא כנודע מרז"ל כי משברא הקב"ה
[illegible] שנדיק עולם [illegible] כמפורש אלנלנו כי באה לא נאמר אלא בתחתונים שר[illegible]
[illegible] זה זק לו ע"י מה שהוה את האדם לעבוד את האדמה לתקנה ע"י הכשרון כמאמר רבותינו
[illegible] אלו מדות עשה ולשומרה אלו מל"ת נמצא ע"כ ימלא הארץ וזה היה צווי ית' פרו ומלאו את
הארץ ועל כן ורדו ג"כ שתעשו מדרגה שלהבעלי חיים ותרדו בם מש"כ בהעוותכם שהיהם אריות ונמרים
אנשים ולכן לא קרנם מתחלה עור ולבשר כי כבהמה קמה להם כי חטאו לעפשרם ואחר צאת נח מן
התיבה ויברכם אמר הכד אדם אחר שגעל ידו שיהיה שכינה ומילא את הארץ חזר לברכה למעלה בתיקונ[illegible]
על מתן תקנו את הדבר ומלאו תיתך מאשר תקונה הוא שכינה וזהו פרו ורבו ומלאו את הארץ כלומר [illegible]
כולך חיים ונ"כ ומוראכם וג' כי יחת מצלם אלהים אשר בפניכם כי מורא ואימת צלם אלהים הוא הנופל
עליהם ומפחידן כאשר קרה ליוסף בבור מלא נחשים ועקרבים ודניאל בגוב האריות ובזה מלאכו ראינו
[illegible] אשר [illegible] בשר [illegible] כן כאמרו כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה מש"כ לאדם ולאשתו
אך הוא כי קמה חטאו והיו סבת מיתת כלם [illegible] ויד יגרשו מהם להיות נברות למו אך נח עשה [illegible] קונו
[illegible] כי הבעלי חיים יענף שלהם ויאכלם הוא וכל זרעו כי הכשרון הוא מעוף את האדם על הבה'
ועל [illegible] אשר דברו רז"ל באומרם עם הארץ אסור לאכול בשר כי מותר עם הי"ה עולה בהמה אין
ואך את דמכם [illegible] אומרו כי בהיות האדם צדק שלא חטא על הנפש שמותו תפול על הב[illegible]
הנמשך מזה כי אשר חטא על הנפש יקולל צלם אלהים מעל פניו כי ימשל בו חית השדה על
אמר ואך את דמכם לנפשותיכם שהוא אשר הפיל עצמו לחיות שהיתה מיתתו מיד כל חיה אדרשנו
מיד עצמו שאת בפני דמו ממנו ולא יפטר על כי לא שלט בצלם אלהים היה כבהמה כי אז לא יפטר שישלוט
בו כי הלא היא השחית צלם אלהים מפניו וכן מיד איש שהוא אחיו כי אתה בו איש שהוא חשוב בעל צלם
אלהים אני אפקוד את המיתה [illegible] יחסרון [illegible] אם אדרוש את נפש האדם ולא עוד כי אם שופך
דם האדם באדם מינה [illegible] שהוא המלבין פני חבירו [illegible] דמו ישפך [illegible] ואל תתמה
איך יתחייב [illegible] נפש ממש כי קלא בצלם אלהים [illegible] עשה את האדם [illegible]
זה נמשל כבהמה ועל כן המלבין [illegible] אשר שם הצלם אלהים חייב מיתה כי פנים [illegible] צלם אלהים
ואתם פרו ורבו וג' אומרו ואתם הוא מיותר כי גם [illegible]
[illegible] מה [illegible] מלמעלה אך [illegible] מקום [illegible] בכלל [illegible] מיד איש אחיו ולא
[illegible] אחד כי אם [illegible] מה שמיד איש אחיו אדרוש את נפש האדם
[illegible] פרו ורבו ושרצו בארץ [illegible] ורבו בה מש"כ אם יהיו את [illegible] שיתפקדו כלם
[illegible] רבים [illegible] ולא ישרצו בארץ ולא ירבו בה רק [illegible]
ויאמר אלהים וג' [illegible] אל נח [illegible] לאמר [illegible] ועוד [illegible]
בתחלת הדבור ועוד אתה [illegible] ולמה חזר ואמר והקימותי את בריתי ועוד אומרו

ויאמר

ואמ[illegible] נ׳ לא
לא נזכר מיתה [illegible] ות
כל בשר עוד ולמה לא נזכרו דורות [illegible]
והיה בענני ענן ג׳ ועוד או ונזכרתי [illegible] יה כ.
הרי נא׳ למעלה׳ ועוד או והיתה לזכור [illegible]
אל נח ג׳ כי קלא עד נויך מדבר ולמה אמר [illegible]
ואל בניו ופה לא הזכיר בניו׳ ועוד כי פסוק [illegible]
מה זה נזכר בענין ברית שבע פעמים [illegible] הקשת
והנה אל ענין האמר שבע פעמים יתכן [illegible]

והענין לפי פשוטו כי קנה בקשת כמין גוף כמפורש [illegible]
הענין רמז אל חסד הנרה המתעלת לבא בענן והדור בין [illegible]
פורענות אך עשה הוא ית׳ שם לעומת מדות חסד רחמים ומ[illegible]
ונהיית כמין ל׳ קשתות סמוכות זו לזו לדרוש כי אחרים היה כקשת [illegible]
בקשת לבן של מדת חסד סמוך לו וגם ירוק ככרתי שהוא מענין מדת רחמים כנודע [illegible]
ואו אל מדת הדין הרפה וכלות הענין כי הנה כנגד שני מדות הדין החזקה והרפה בין [illegible]
מדה היא ית׳ הלבן של חסד נגד החזקה והירוק ככרפס של רחמים נגד הרפה ובזה לא יתקרבו [illegible]
להיות מתקרבן ומקבלן לא מן לא לפגוע הרוגז כי בקשת יתלבן בחסד וברחמים וזה ענין מזל בבר [illegible]
בין אלהים הוא מדת הדין של מעלה ובין כל נפש חיה זו מדת הדין של מטה שלמטה מדת הדין הקשה [illegible]
מעין מדת הדין הרפה [illegible] ונבוא אל באור הכתובים והוא כי הנה ידענו מה גדול
נמדבר רבה כמו שכתבנו בתחלת הפסוק כי ואני הוא עת הנני כמו וה׳ ונבוא אל הענין כי הנה הע[illegible]
כי יש ג׳ פעמים ויאמר אך הוא כי יש ב׳ סוגים בדורות א׳ שאין צריך להם אות לזכור הברית והוא כשעבדה
ר׳ יהושע בן לוי עם רשב״י באומרו נראתה הקשת בימיך כי הצדיקים בהם ממש מתקיים הברית במקום
קשת וזהו ואני כלומר אני מצטרף עם ברית הנני ואומר הנני מקים את בריתי וזה אתכם שתהיו אתם
במקום אות ברית ועם זרעכם אשר יהיו אחריכם דומים לכם ועוד יש זמן שני שהוא לעתיד לבא שלא יצטרך
[illegible] עמי מדת רחמים כי אם הוקימותי אני אלהים לבדי בלבד אתכם בלא צריך רחמים כי אמרו והקימותי
חוזר אל אלהים המדבר ואם תאמרו אם כן מה משמש אות ברית בעולם לזה אמר בפרה אחרת לאמר זאת אות
הברית אשר אני נותן ג׳ לא בשבילכם כי אינכם צריכים אותו רק לדורות עולם שבין ביני שבין דורות לכם לעתי
שיא שהוא הסוג ב׳ שבני האות שכולם כי אשמים הם וישובו אל ה׳ וירחמו וגם למען יכירו כי מרחמים אנחנו
לא במקרה נתקיימו ומה טובו לפי זה דברי רז״ל שרמזו כי לא לכל הדורות הוצרך אות כי דורו של רשב״י
ודומיו לא נראה בימיהם הקשת שעל כן נכתב לדורות אשר שהוא בשבילם ואותם הדורות שבהם חסרון
ונבא אל שיעור תאר הכתובים עוד אומרו בין אלהים ובין כל נפש חיה ועוד שאומרו כל נפש חיה ואומרו
כל בשר ירצה לדבר אחד כפול והנה קושיות אלו השרו לב רז״ל בבר׳ לומר כי בין אלהים הוא מדת הדין הקשה
ובין כל נפש חיה הוא מדת הדין הרפה כמו שקדמתנו לשונם עוד ראוי לשים לב אל שנויי הכתובים כי תחלה
אמר ביני ובין הארץ ואחר כך אמר ביני וביניכם ובין כל נפש חיה ואחר כך אמר בין אלהים ובין כל נפש חיה
אמנם הנה ג׳ סוגים הם א׳ מבחינות הארץ הבלתי חוטאת [illegible] לרחם עליה לבלתי השחיתה יותר מהכל
שנמלאת היזק בקלליה ומוג שני הם הבהמ׳ שראוי לרחם עליהם יותר מבני האדם שעל לפעמים אדם
[illegible] בהמה יושיע ה׳ ובזה נבוא אל הענין אמר הוא ית׳ לענין הארץ אני צריך שתהיה קשת בעולם רק
[illegible] בענן וזהו את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ אבל על הבהמות אי אפשר
[illegible] בני האדם ואזכור הברית בעולם ואם כן יחיו הבהמות חיים או בהפך שאדם בזכות בהמה יחיו ואחר כך
[illegible] שיצטרך האדם לבהמה ועל כן מה אעשה אראה להם הקשת שיראוה ויתנו לב כי חייבים הם [illegible]
תשובה ואז אזכור להם הברית וזהו והיה בעננו ענן על הארץ ונראתה הקשת שהוא שתראה לבני האדם
אחר כך שיראוה בני האדם שיתנו לב לשוב שתהיה נראית להם [illegible] וזכרתי את בריתי אתכם [illegible]
[illegible] וזהו ביני וביניכם ואחר כך ובין כל נפש חיה אך אם לא תתראה שלא ישימו לב בני האדם [illegible]

...הנה היין אינו בלי

...בחלום ובהבדלה וגו' ויאמר שקים שהוא

...בהמה כאחד

...מן התיבה וגם אז וחם הוא אבי כנען למה

...וגם שם ויפת אחיו אבות לבנים היו

...שהוא אחד מבני נח ומאלה נפצה כל הארץ גם זה ידוע

...והיה רק לכתב בהזכירת תולדותם ועל זה ויחל

...כולל יותר ועוד

...נח מן התיבה וייכח קופו שלהם את שפירש את

...רבינו ולא עוד אלא שקשה מאד כי על כל אשר עשה לאביו לא נענש

...כנען שלכן בא הכתוב ואמר הנה לעולם כי אין משפטו ודינו יה רק באשר הוא שם והוא

...מן התיבה כלם עופים היו מתייחסים לאביהם וזהו ויהיו בני נח ג' לומר כי היו מתייחסים לנח

...חשוב לקרוא בני נח ועל כן היו היוצאים מן התיבה אמנם וחם אח"כ עזב את אביו ומולדתו

אלו וירמה לכנען בנו הידוע ומפורסם שאין שטוף בזמה כמוהו וזרעו וזהו וחם הוא אבי כנען ידוע

כי ממנו לומר חם להיות שטוף בזמה וע"כ שנדמה לכנען נמשך כי ג' אלה בני נח ומאלה נפצה כל הארץ

שאם לא כן היה נח מוליד ג' יותר שמקום תהיה נפוצת כל הארץ יותר והענין כי ויחל נח ג' וירא חם ג'

מהיות אבי כנען שלמר ממנו שמדובר וירא את ערות אביו שפירשו שלא יוליד יותר ומזה ימשך ענש

אלקלל את כנען ולא את חם והוא כי מכנען נלמד ואם היה מקלל את חם יהיו כל יתר בניו מתקללים כי

ממנו יצאו שלכן קלל את זה לבד ויחל נח איש האדמה ג' אמר כי קבל הולך אחר כונת הפועל והוא

כי הנה ביין יש בחינת שמים והוא לשמח אלהים בקידוש והבדלה וכיוצא ויש בחינת גבורים לשתות

יין ולמשוך אחר שהוא התחלת כל דבר רע כידוע אמר כי נח נזיר לא ... לנו בה גם כלומר

בחינת מחשבתו לא היתה רק על בחינה חומרית וזהו ויחל נח איש האדמה כי כל התחלתו בראשית ...

מחשבתו לא היה על בחינת היותו איש האדמה חומרי ועל זה נטע כרם ... וישת מן היין וישכר שלא היה

העיקר עבור אתה במקדשים עליו או מנחמים אבלים ואבל המצוה לשמח ... מן היין כי אם כל העיקר

היה לשתות מן היין ועל כן בא תקלה כמאמרם ז"ל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין כי היין בוגד ומביא

לידי זמה ועל זה היה שנה היין בא לעשות בו זמה כי וישכר ויתגל ג' וירא חם ג' שרבינו או סרסו או זה וזה

למה וזה מחשב כיוונו על בכור בלומרם מצינו שהיה הולך לנטע כרם אפגע ביה שילא ... אמר ליה ...

שותפי ...ך אלא אזדהר בך דלא תיעול לחולקי ואם עלת לחולקי אנא חבילנא בך ע"כ ויתכן כיונו מאמרם

שמתחלה לא כיון אל עשית מצוה ... שני כחות קדושה כי אם אל יין ...

... וזהו אפגע ביה שילא ... כי אחז הלך לנטע הכרם ... בעצמו כח ... ואמר לו שותפי עמך

כי בחינת יש ביין זו לנשמה זו אלא אזדהר דלא תיעול לחולקי והוא לעבודת הרשות כי אם בחלק אלקי ...

לדבר מצוה אי מעין זה כי אחז"ל לא נברא יין אלא לנחם אבלים ... שכר זכויותיהם בעוה"ז וזהו תנו שכר

לאובד וגם לנחם אבלים וזהו ויין למרי נפש והנה אחשוב שלא נתן להם ב... אלא מפני שהוא קבלם

להיתיע שהרבה יין עושה ... הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין ... כי ביין יש חלק לה' וחלק ל...

... השכרות ... אמר לו השטן שותפי עמך כי ביינך יש לי שותפות אזדהר דלא תיעול לחולקי כי אם לחלק

עבודת ה' כניחום אבלים וכיוצא והנה זה הוא עפ"י הנוסח הזה שלמדרש רבה אבל במדרש אבכיר נוסח

אחר וז"ל ויטע כרם בא לקראתו השטן ואמר לו ... ויאמר לו הן ...

... שחטו על הגפן ואח"כ הפיל אחד ושחטו על הגפן ואח"כ חזיר א' ושחטו על אותה הגפן ...

... כן השטן כשאדם שותה כוס א' הוא כרחלה ענו ושפל ... וכשהוא שותה ב' כוסות מיד נעשה

... מתחיל לדבר גבורות אומר מי כמוני וכשהוא שותה ג' או ד' מיד נעשה כחזיר שמתלכלך ב

בטיט

...ע ואיך יתכן ישו...
עשות פרי ולשתות יין שכניה...
ביום שנטע בו ביום שתה והורה לנו...
נגד והוא כי הפגם הראשונה שאדם הראשון...
והו ששתה תחלה · שבה כום של מתחיל לה...
על שעמא יטמאנו בכל עבירות שבחזיר המלובנך...
רמים בו וגו' כן יקרה לשותיו כמקרה הנזכר לחוה, מרגיש עלמו...
שאמרו בב"ר שאמר לו שידא שמרון לא תשתל בחלקי ג' שקות לא תשתכר...
הוא בחלקך שלך שאיני שולט בו בשעה על השלש שהוא כשיקח של כי ... שנלהפך
כנידע · עוד א"ר אר' יוחנן לעולם אל תהי לקוח אחר היין שבכל פרשתה ... כתיב ב...
... וישת ויתגל וירא ויגד ויקח יפת וישימו וילכו ויכסו וייקץ וידע ויאמר ...
... כי גם שנכרת היין לעולם שכר לשתויים בשה"ה לנח אבלם עבדת הק' כי ... ממקום ...
לנח אבלם שעל כן כתיב ני כמתנן די · עוד אפשר כיון בחו' ויטע כרם וישת ג' כי כל כך היה ... אחר ...
... שת לבו לאכול מן הענבים תחלה כי אם מיד אחר שנטע כרם לא אכל מן הענבים תחלה כי אם ...
היין ... שנתגל בתוך אהלה בהא יהיה שהיה תוך האהל אשר שם אשתו ולא בוש
ממנה ... מתקלקל עמו בבני אמו ולא עוד שלא שלא היה כדרך השתויים שכולם חרפות כי אם חרפתה היה אחר
במתחק ולא להגיד לשני אחיו בחוץ · ויקח שם ויפת ג' הנה אומרו ופניהם אחורנית הוא מיותר ונכאו ערות
אביהם לא ראו · מי לא ידע שחשב לבו אחורנית ויכסו את ערות אביהם שערות אביהם לא ראו · אך הנה ...
אחה אומרו וילכו אחורנית ג' הוכרח להתעטם למה זה הפכו פניהם אחורנית ולא הלכו דרך פניהם ויתכסו ...
עיניהם לבלתי ראות את הערות לא"ז תהיה למה ופניהם אחורנית ולא בדרך ישרה בעצמם תעומות הלא הוא כי
עתה בלכתם אחורנית נמשך כי נשארו אחורנית לא ראו כי אין צ"ל עיניהם כי אם גם פניהם הנה לא ראו ערות אביהם
שאומרו ראו אחר אל פניהם הנה והדבק בהם ראייה כלא בלשון רז"ל לבורואה את הערוה והוא כי הלא צדיקים
היו ... אלהים על פניהם ולא רצה שפניהם אשר בהם קדושה צלם אלקים יראו את הערוה גם שעמגו ...
שנהם וכן הקפידו ז"ל ... לבוראה את הערוה בשעת תפלה וכ"ש פני אדם אשר צלם
אלקים נוסף בהם: ויאמר ברוך ג' הנה ברכת שם אינה בכתוב רק ברכתו ית' באו' ברוך ה' אלהי שם ג'
והנה א"רזל שנתברך באלית והנה ברכה זו אינה בכתוב זה אם לא שנאמר שרמזו באו' ויקח שם ויפת
את השמלה שעל כן נאמר לשון יחיד ויקח שהוא אשר היחל ולקח השמלה היא הטלית כי על כן יהיה מה
שלא נאמר ויקחו אלא ויקח · ואפשר הוא ברוך גם כי כרך תחילה רז"ל והוא כי ויקח קרח א"רזל שלקח
אחרת אלית שכולה תכלת שהוא מסמיכות סוף פרשה הקודמת והוא כי ... ויקח ... ויקרח
... במספר קטן עולה ויקח עם התיבה כמספר טלית שעל כן נתברך יותר מיפת · ואחשוב כי ברכת
... גדולה מאוד מפורשת בכתוב והיא באומר אלו ברוך ה' ג' ומה ברכו כי מה שיאמר בעולם לא יאמר אלהי
יפת או אלהיהם כי אם אלהי שם ביחוד כענין ברוך ה' אלהי ישראל וברוך אתה ה' אלהי אברהם וכיוצא ב'
כי לבד בישראל יזכיר שמו ית' אשר הם משם ואמר ויהי כנען ג' והנה הי"ל עבד לו והנה יש מי שפירש
שחוזר אומרו למו אל ה' ואל שם והלא כמו זר נחשב יצרף שם שמים ודבר אחר לבולם באומרו למו · אך
יאמר הנה ברכתי בהקרא אלהי שם הנה אין שם זה רק לשם אחד מכל העמים שמזרע שם ואיך יתברכו
השאר לזה אמר ויהי כנען עבד למו גם אל השאר · יפת אלהים ג' לא יזכה כשם להתברך בשם ה' כי אם ב
בשם אלהים הוא שכינה ועל זה ירון יהיה לשם כי האלהים הנז' לא ישכון באהלי יפת כי אם באהלי שם
הוא בבית המקדש ובתי כנסיות ובתי מדרשות · או יאמר יפת אלהים ליפת בבחי' מלכיות מלכות ...
ומלכות יון אך לא שיתמיד מלכותם כי אם וישכון האלהים הנז' באהלי שם שיבנה בית המקדש אחר
מלכות מדי ואחר מלכות יון אשר שנים אחה כן ויהי כנען בלבד עבד למו למדי ויון ...
... ישראל ..

[illegible] מייחסה ע עמי שהוא ק

[illegible] ה' נבחר [illegible] עבגי' האם ה' דבר שאין

[illegible] אך קבלו רז"ל שהיה צב קבריות

[illegible] שכינה מעל האדן ולהשלים

[illegible] לעתקו יושב כדי להיות גבר באדן

[illegible] שונה קהות כי ירך הכל באה הוא שלא נ

[illegible] תמנו עדנו לשבת ה' כי מלא כל הארץ כבודו ואך

[illegible] התורה עלבן אנו גוזרת ואומרת כי כנגדה

[illegible] ה' שיהי אלהינו סמיכו כי הוא חמרם שקישכו יה' אל אלהיהם

[illegible] וראוי לעמוד אצדקיה נושה הפך אלקים..

[illegible] אחד ג' ראוי לשים לב מה ענין היות כל הארץ שפה אחת ועל ענין זה ומה הוא [illegible] דברים אחדים לפי פשוטו והנה חז"ל אמרו דברים חדים על ה' אלהינו ה' אחד [illegible] היה אברהם באחד ג' והוא רחוק מפשוטו ועוד באו ויהי בנסעם ג' מה זו נסיעה ומה זו מקדמה [illegible] נקיה קהיא. ועוד אמר ויאמרו איש אל רעהו הבה נלבנה ג' מה ענין אמור איש אל רעהו והי"ל [illegible] לבנים ונשרפה ג' ועוד אמר הבה נבנה ג' מה ענין עיר ומגדל זה והלא לא יתכן היות כל הארץ דהם [illegible] אחד. ועוד מה ענין וראשו בשמים שהוא דבר בלתי אפשר ועוד אמר ונעשה לנו שם מה הוא השם הזה שיעשו בעיר ומגדל ועוד שאם הכונה שישבו בעיר אחד כולם פן יפוצו מה הוא השם הזה ומה ראוי יאמר נבנה לנו עיר ומגדל פן נפוץ כי מה ענין השם אל הענין קנפוץ ועוד האם כל כך הוא עשות עיר ומגדל שעל כן יהיה להם שם. ועוד מה להם אסיפתו על פני כל הארץ. ועוד אמר וירד ה' לראות ג' האם כל רעתם לא היתה רק ענין בנין העיר ומגדל מה איכפת לו ית' ואם הוא שלבוו ירש עד [illegible] הדבר בעיר ומגדל ג' ועוד אמר הן עם אחד ג' לא יבצר מהם ג' האם מבלעדי ה' לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות ועוד מה הוא הענין הזה נבלבל שפתם והפיצם. ועוד אמר על כן קרא ש שמה בבל ג' האם כל כך דבר רשום הוא לקרא שם עבור על זה..

והנה לבוא אל הענין ראוי לשית לב מה עלה על לב העם ההוא ומה יזמו לעשות. והנה רז"ל אמרו ש שדברו על ה' אלהינו ה' אחד ועל אחד היה אברהם אמרו אברהם זה פרדה עקרה הוא אינו מוליד [illegible] ה' אלהינו אמרו לא כל הימנו לבחור את העליונים ויתן לנו את התחתונים אלא באו ונעשה לנו מגדל ונעשה ע"ז בראשו ונתן חרב בידו ויהי נראה כאלו עושה עמו מלחמה עכ"ל. וראוי לדקדק מי הכניס את אברהם בזה ומה נס כי שנתים אחר המבול היאלו לעשות בעיר ומגדל ומי נתן את אברהם בימי ההם ונס כי כשנתפלגו היה אברהם בן מ"ח שנה ואם לדבריו זה הלא אין נראה מהכתובים רק שמספר התחלת ענינם וכן מה להם אם אברהם פרדה עקרה ואינו מוליד ועל אמרו לא כל הימנו לבחור ג' י היתכן היו תופסים נעלת השמימה ושיהיה הוא ית' באחד האם לא ידעו כי אין מבא לאחוריים למעלה ולא לרוחב למטה ועוד אומרו עליונים ותחתונים ולא אמר למעלה ולמטה. ועוד אמר נעשה ע"ז בראש האם בהיות הע"ז בראש מגדל יגדל כחו נגד אלהינו ית' ומה היא חרב שבידה האם נגד ה' יתכן לה חרב ביד ועל אמר ויהי נראה כאלו עושה מלחמה מה יתן ומה יוסיף היות נראה אחר שבאמת אינה יכולה לעשות מלחמה ואם מפני כבודו ית' אמרו כן אך לעתים היתה להלחם בו ית' ממש אמנה. הלא יקשה כי לא ימנעו או היו שוטים והבל מעשיהם ובלי דבר מלבן יסבירו או היה לא נראה עשו תנועה בלא קפוצה. אם לא היה לא ראוי לעשות איך אומר הוא ית' ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות ואם היה יכולת בידם לעשות הלא יפלא האם נגד ה' יתכן יוכלו עשות דבר..

והנה לבא אל הענין נזכירה מ"ש ז"ל בבר' פ' מ"א וז"ל הקבן והקש מדיינין זה עם זה זה אומר בשבילי נזרעה השדה וזה אומר בשבילי נזרעה השדה. אמרו החטים המתינו עד שבאת הגורן ואנו יודעים בשביל מי נזרעה השדה. באו לגורן ויצא בעל הבית לזרותה הלך לו התבן ונטלו את הקש [illegible] מה כנס שבאת הגורן נטלו את החטים ועשה אותם כרי ג' כך עכו"ם אומרים אנו עיקר ובשבילנו נברא העולם

והנה אותה:
השלם חלק הפרודים.
עני והוי כשורמן אחרים
א' כי כאשר יש כחות קדושה
האלהים. ב' כי הקדושה א' היא
ונקראים שלם הפירוד. ג' כי נשמות
נפש אחת כ"א שבעים נפש אך נפשות
עשו נפשות ביתו. ד' כי אין קיום ומציאות
האחוות מאחור הקדוש כנודע מחכמת האמת.
משפט שאין לה כך שלאחר נפשותם מהם כמאמר פ' הזוהר
נושים יכוון אל מקום שהשפע שגדל ומתפשטן הנהם נפ
והולך הכל למה וישראל גוים חוצה לאכול מאחר ישאבו ושר
כביכול בהשפיע אל החיצונים ולא לנו יותר מאשר נרבע אנחנו כמאמר פ' מחד
ו' כי תאוז ברא אלהים אדם שלאחר היה בעבור ישראל בשני נשמות קדושים לא שפי כל
שבניה למען באחרית הימים יברור אוכל מתוך פסולת כי יקים אלה שמי"ת מאבוד לשומין לא
והיתה ג' והוי כשורמן אחרים אומר הזרם ורוח השאם כאמור במאמר שהכינו א' כי אין
למה שהיה נשמי מתקיים אם לא בהשתלשל שפע מן השלמות העליונים והנה אי אפשר יהיה
דרך צנורות הקדושה משער השמים והוכן לקבל השפע הקדוש ע"י ירושלים וכיון כפי סוד שנים כנודע
אי אפשר יהיה דרך צנורות החיצונים אמנם אין קבלה בחיצונים להפך ההשתלשלות אליהם בעצם
יפרו הנביאות אשר להם עם הקדושה כי כלל אחדות והמה משולש הפירוד ונם נמסרה מאמר פ' ויקרא
כי אמרו ויתאחו בקנה כי הבקעה ההיא מקום מוכן לכל מיני טומאה מכל החיצונית להעיר שעורה
בצירופי כחות טומאה להביא מימיהם אל הפועל ובזה נאמר כי הא נשים ההמה חכמים היו להרע
ובאו נבוכותם ובמיני חכמות השפיר ומאלהים ידעו כי נפשותם מהחיצונים המה ושנקבל
הוא יכול להביא את חבריהם בנפש מהקדושה ושימשך זרעו אחריו בעל נפש קדוש מתחת כסא ה'
הכבוד ובאחרית הימים את הנפשות שמהחיצונים סרים נרוח ישמם וישראל יבאו בה שלכן התחכמו
שעשות דור יהיה כל השלם הנה אל החיצונים לבדם ולא יהיו בעלי נפש מהקדושה ושיתקיימו העונש
ע"י צנורות החיצונים באופן שבסוף הדורות לא יבור לו את שראו ויזה ויפוץ את האחר כי אי
יקימם לעד כי אין זולתם בעולם והנה ההבנה הקדמות לזה וקם ראשונה אחדות כמו שמבואר
בהקדמה שמינית משכב בחיצונים כי הם כחות נפרדים וזה מאמר הכתוב ויהי כל הארץ שפה אחת
ודברים אחדים שהיה להם אחדות בזה אך זה אינו שיך לבן כי הנה יש דברים אחדים כוש מכח
חיצוני א' ומצרים שיתנו מכח אחר וההיקש בכל משפחות שעם שכל משפחה היא מכח חיצוני א'
ולא הם אחדים רבים והוא פירוד ואיך יתבונן תעשה השכינה אשר היא מאחדות מיוחד כי עיקר
מהחיצונים נפרדים להשתלשל שפע לקיים העולם שלכן לתקן זה ויהי בנסעם מקדם שמשם נסעו
בני נח אחר המבול מצד מזרח ולא היא אותה בקעה המוכנת לקבל כל כחות הטומאה
לאחדם כי שם מקום כולל להם כנודע מס' הזוהר וזהו וימצאו בקעה ויהיה ייחודם בבנותם בנינם
בצירופי חכמת טומאותם ולמען יבנוהו בנחיצות ולא יתבטלו מה שעשו ויאמרו איש אל רעהו שכל
איש שבמקרא חשוב והיא כמשל כוס למלכים ונפוצו לבעבור שהם ראשי אומות זה לזה אם לא נ
נתחילו אחנו שנשתתפה בו לא ידרכו ההמון לעשות כמעשה המלך בן ירושבעל שלכן אמר איש
את שיבא אל רעהו כיוצא בו הבה נלבנה בעצמנו לבנים ג' ומה שיראו שעשינו ימהרו יעשו כמונו
ובמקום אבנים שאין במציאות שם אמרו ונשרפה לשריפה שהוא לשריפם בכבשן שאין קיים כאבן
וזה ותהי להם הלבנה לאבן פ' עוד שיתראו והנה שער השמים הוא כנגד כפון ירושלים מכוון
שהיתה יה למעלה ומשם הוא השתלשלות השפע לקיים העולם ושם קרקע ירושלים וכיון כנודע
שיראיתן לקבלת שפע הקדושה שלכן נועצו ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל עיר כנגד ירושלים

[illegible] בגלות [illegible] הקדושה
[illegible] בחינת [illegible]
[illegible] אך יורק השפע אל העיר ומגדל לזה אמר
[illegible] דבר המשפיע דרך החיצונים ראש נבלם הוא [illegible]
[illegible] כי ראש נבר לכל הקליפות [illegible]
[illegible] כי יהיה [illegible] ומגדל שלא יהיה הפסק רק מהפסע
[illegible] הדבר הוא כי כל העכו"ם יפרשו [illegible] ראש א'
[illegible] לבחינת הטומאה יהפכום בלהעזיהם אל ראש א' הוא [illegible] וכל
[illegible] בקליפה היית ע"י עבודה והפך כל הכחות אלו
[illegible] והצריות לשמה בעיר ומגדל וע"י הבנין של כל כחות הטומאה
[illegible] שכינה מהיכלו כנודע כי ע"י שבנה שמו אז נסתלקה נגד
[illegible] במקום טומאות שם ומה גם [illegible] ע"י כל הטומאה הזאת ומשכן ע"י זה
ישראל כל העולם הזה אל החיצונים לגמרי ולא אל קדושה [illegible] שנפשותם חלק אלהים קדושים ..
והנה הקדושה להם כי ראו בלהעזיהם [illegible] כי ישא אברהם וימשך הקדושה אל ה'
העולם השפל [illegible] שלכן אמרו שהיא פרדה עקרה ולא יולד ג' והוא במה שכתבו רז"ל
בפרקי ר"א [illegible] כי כל הנפש אשר עשו בחרן ובשאר מקומות לא נמשך [illegible] לדור אחר כלל
באופן לא נמשכה הקדושה רק לזרעו אחריו כמפורש [illegible] ובפסוק כי ידעתיו למען ג' ועל כן א'
אמרו מה שנמשך לו אברהם להמשיך הקדושה [illegible] לא יתקיים כי לא יולד זרע להמשיך הקדושה
בעולם שהנפשות אשר עשו לא יתמידו באופן [illegible] מחשבותינו והנה [illegible] כל זה [illegible]
לו כי הלא מה [illegible] בנין לא משולל קדושה והלא יבטל כי שלכן אמרו שאי אפשר [illegible] בלא
[illegible] שלכן [illegible] אמרו ונעשה לנו שם והוא במה שכתבנו כי אין קיום לחיצונים בלעדי
הקדושה ושלכן כל ישענו [illegible] בה ולעשוק נפשות קדושות לאכלם כדעת חכמי האמת
על פסוק והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם ושלכן אמרו הנה בהפלגה [illegible] כחות טומאה
באופן [illegible] השכינה הנה ע"י אחדות [illegible] הקדושה דרך צנורותם וגם כאשר [illegible] נקרא
על ישראל ולא על השאר [illegible] ה' יקרא על אחדות החיצונים כי אין [illegible] וגם נפשות רבות
מהקדושה יתלבשו תוך הקליפות ההן באופן שע"כ יתלבשו למו ויעשו למו שם הוא שמו יתברך
שיקרא עליהם וע"כ יתקיים העולם בלי ישראל וזהו ונעשה לנו שם. [illegible] כל זה [illegible]
מה הכנסם לכל זה ואמרו פן נפוץ ג' והוא כי [illegible] יעבור לנו הוא [illegible] המקראות
קדושי עליונים [illegible] ורוח ישראל [illegible]
ורוח [illegible] ג' שלכן אמרו ונעשה לנו שם [illegible] כי לא יהיה [illegible] בכל העולם
פן נפוץ ורוח [illegible] והוא מה שכתבנו שהיה כל ישענו [illegible] וזהו [illegible] ז"ל [illegible] על
ה' אלהינו ה' אחד שאמרו למה יאמרו ישראל ה' אלהינו ולא יהיה עליך אומות [illegible] ולמה יהיה
ע"י ישראל ה' אחד ולא [illegible] כי שלכן [illegible] יתיחדו וזהו לא בל [illegible] לבור לנו את העליונים
הם ישראל הנקראים קדושי עליונים [illegible] נפשותם מהקדושה ואין להם חלק בחיצונים ולא יתן לנו את
החיצונים [illegible] בחינות [illegible] יהיו נשמותינו מהחיצונים ולא יתן [illegible] הקליפות
מן העליונים מכחות הקדושה כי זה כל ישענו [illegible] כאשר כתבנו ושלכן מה עשו כאן ונעשה
לנו מגדל ונעשה [illegible] והוא מה שכתבנו [illegible] כי כל האומות [illegible] כי
עבדו את ראש אחד [illegible] נבנה ג' כי כל האומות [illegible] ולא היו [illegible]
ונתן חרב ג' מה שנוסף כח [illegible] בראש ההוא [illegible] ע"י עבוד כל האומות [illegible]
אותו והפך כל הכחות החיצונים אלו באחדות ובזו כחו יהיה נראה כאלו עשה מלחמה [illegible]
והוא כי ע"י [illegible] יש בראש [illegible] כח לינק מהקדושה של שכינה אך [illegible]
הוא כעושה מלחמה [illegible] מאד בהשפעה אל החיצונים כאשר כתבנו בהקדמות
[illegible] על הכנות שהוא משל החרב ונראה כעושה מלחמה [illegible]

[illegible]

נגדי שנים יהודה [illegible]

להלחם בו והוא מה שספקנו [illegible]

וירד ה׳ ג׳ הנה יהדה זו היא נדון חותם [illegible]

הבחינות ירדו לעמק [illegible] ויאמר ה׳ הן [illegible]

הסדר הנכון ויה כיונו שכל אחדות היה בינותם כי בקש [illegible]

שסופם לרעה כיון שכח״ש הוא אחדות שהיא חקה [illegible]

טועה לא יבצר מהם כל אשר יזמו [illegible]

בהגביר הענותנות עלכן לא ימותו [illegible]

כי אמרה נכון לך שברק [illegible] ולא תהיה [illegible]

ואיך יקיה [illegible] שפתם ויהבטל האחדות [illegible]

עלכן ויפץ ג׳ ובראותם כי [illegible] פירוד לא יתנגחו [illegible] ויחדלו [illegible]

כל בלשפתם שלא ישמעו איש שפת רעהו ב׳ כי ויפץ ה׳ אותם [illegible]

באחד״ עלכן קרא שמה בבל ג׳ הנה יקשה אם חדלו לבנות העיר איך קרא שמה בבל ולזר [illegible]

כי למעלה נאמר וירד ה׳ לראות את העיר ג׳ אשר בנו והנה כי בנאותה ואיך הוא יאמר ויחדלו לבנות

אך לא [illegible] ויחדלו מלבנות העיר אך הוא כי מתחלה התחילו לבנות [illegible]

ויחדלו [illegible] ולא [illegible] רק לבנות העיר ולא [illegible] ההיא״

ראוי לשים לב למה נקראת בבל ולא בלל [illegible] כי בבל או אף אם היתה נקראת בלל אין [illegible] מורה על הענין

ואיך יאמר שהוא גם על כי משם הפיצם ג׳ אך יאמר [illegible] למה נקראת בבל ולא בלל על כי לא [illegible]

על כי שם בלל ה׳ אך לא על זו [illegible] אמנם יש טעם אחר והוא כי [illegible] והוא כי בהיות [illegible] במקום

עד [illegible] חסר [illegible] מחוברים עם [illegible] במספר קטן והיה הוא [illegible] מאחרים

כי [illegible] וזהו ומשם הפיצם ה׳ הנה כי טעם אשר בלרמוז [illegible] ומחילוף [illegible] מקום [illegible]

הטעם הב׳״ או יאמר למה לא קראה בלל על כי משם הפיצם ה׳ והוא כי במספר בלל רומז הטעם הב׳ כי בבל [illegible]

[illegible] הריב׳ במספר קטן והפך במספר קטן״ ויקח תרח ג׳ הנה אומרו ללכת ארצה כנען הוא מיותר

והיל ויקח תרח ג׳ ויבאו עד חרן ג׳ ונסה מאור כשדים מיותר שהרי נא׳ למעלה כי אף מולדתו היתה אור

כשדים ועוד או׳ ויהיו ימי תרח ג׳ וימת תרח בחרן כי הלא בן קנ״ה שנה היה אברהם כשמת תרח ואיך נכתבה מיתתו

קודם [illegible] שהיה בן [illegible] והנה חז״ל שהוא לומר שהיה [illegible] כבוד אב כי נחשב כמת [illegible]

[illegible] קשה [illegible] בחרן כי מה צריך [illegible] אך [illegible] כי אין אחרים [illegible] אם לא

[illegible] אך ויקח תרח ג׳ לברוח מאור כשדים הוא הכבשן שהושלך בו אברהם כי אחו כל [illegible]

[illegible] וזהו מאור כשדים ואחר שהיה לברוח מן האש ולא [illegible] כנען עלכן נם שהיה ללכת ארצה כנען גם

[illegible] ויבאו עד חרן וישבו שם ובזה גם שחיה תרח [illegible] אחה זאת [illegible] שלא זכה בבואו עד

ללכת ארצה כנען כי אם שם שעוד עד שם מת וזהו ויצאו מאור כשדים ג׳ [illegible] שלא יצא [illegible]

ויבאו עד חרן ג׳ עד [illegible] תרח בחרן [illegible] אברהם [illegible] עלכן זכה שלא נשאר במקום

וזה אח״כ ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען״

נשלמה פרשת תולדת נח בעזרת נותן ליעף כח

ויאמר ה׳ אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך

לבוא אל באור המקראות נשים לב אל קצת הערות הלא המה׳ א׳ אומרו ויאמר ה׳ ג׳ כי מן הראוי יאמר

תחלה וירא אליו ה׳ ואח״כ מה דבר אליו׳ ומה נס אם היתה זו פעם ראשונה שהיה ראוי [illegible] חדוש [illegible]

ההתראות׳ ב׳ מלת לך שהיא מיותרת׳ ג׳ או׳ מארצך ג׳ כי במאמרו לך לך אל הארץ אשר אראך מי לא ידע כי

מארצו יצא וממולדתו ומבית אביו׳ ד׳ כי נהפוך הוא הסדר האמתי כי הראוי יאמר מבית אביך וממולדתך

שרז"ל שפירשו מארצך זו ארפכשד
... שאמר מארפכשד: פסוק זה כך של
... שיעבר ולא יראה על פרשת יודעיו שהוא
... [illegible] אם נר הקדים אל המאוחר אך עכ
... [illegible] עמו למה ימנעהו שיאמר לו שאדבר
... [illegible] אשר אמר לו על העקדה וכן לברך
... [illegible] חושך כי היתה שלשה ... קנו יצטרך הבטחות ומה רב קושי ק
... [illegible] הבטחה לא נתנו מעשית הדבר · ח' למה נתייחדו לו הבטחות האלה פה מ
... [illegible] כול גם הוא ברכה · י' או ואגדלה שמך היתכן כי אפ
... [illegible] · יא' או' היה ברכה כי איך יהיה הוא הברכה · יב' או' ואברכה מברכיך מה
... [illegible] שיברך מברכי שיקלל מקללו ומה גם כי אפשר יחסר הוא ולא יחסר מקללת מקללו · יג' או'
... [illegible] מקללו גם רוב המשפחות האדמה המה ואיך יתקיים התברך כל המשפחות אם מקללו
... יד' או' ... כאשר דבר אליו ה' מי לא ידע כי כאשר דבר אליו ה' הלך · טו' או' וילך אתו לוט כי
... או' ... ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו למה הזכיר פה תחלה את לוט וגם הזכיר
... עבדו · יז' או' ואברם בן חמש שנים ג' למה הודיע אלהים אותנו את כל זאת ואיך יתקשר גם כל הקודם
עם המאוחר · יח' או' ויצאו ללכת כי מה היו לא יאמר רק ויבאו ארצה כנען · יט' או' והכנעני אז בארץ
כי הוא מיותר ולבד זה ... ובלתי מקושר · כ' או' לה' הנראה אליו מי לא ידע כי הוא הנראה אליו · כא' או'
ויבן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה' כי אחר שהמזבח הוא לה' והוא שיקרא בשם ה'·
אמנם לבאורה אפשר יאמר כי הנה היה הדעת נוטה יאמר אברם בלבו מה לי טוב מלזכות את
כי אחזירהו בתשובה אבי ואחי ואעשם בנחלת ה' והעוב אשר היה בארץ מאור כשדים
שהיה ללכת ארצה כנען עתה אומר לו במאור ואבואה עמו נפלאתו פי הנראה כי כתב כי הנה אחרי
... אברם מחרן חיה תרח יותר מששים שנה כמאמר ז"ל כי מה שנאמר וימת תרח קודם הנוי הזה
אינו אלא שפטרו היא ית' מכבוד אב ואם ועד שעת הלא היא כי יאמר הנני עושה נפשות ויותר יקל לו
להחזירם בתשובה בני ארצו ומולדתו אשר ידעוני מן הגוי אשר לא ידעני רק לשמע אזן ולא ישמעו לו
כאלה שהם מארצו ומולדתו ועל פי הדברים האלה לפי דרך זה אפשר לבאורה שאמר לו הקב"ה על זה
אל תעשה עצמך טפל אל אביך להיות הולך אחריו שכאשר ילך הוא ילך אתה אחריו כי אם לך לך
לעצמך · ועל השתי אמר מארצך וממולדתך ומבית אביך אשר עבן לא נמרו ממך כלומר אך לא
הנפש אשר עשית בחרן כי אם תביאם אתך אל הארץ אשר אראך אך לא תתעכב שם לעיר יותר
כי הלא כלמה שאתה מגיד שם יש בם ב' חסרונות · א' שאינן מזרעך · ב' שלא יהיו גדולי האיכות
מפאת נפשותם אך שם בארץ אשר אראך אעשך לגוי גדול שהם עצמך אעשה בריה חדשה ל
להוליד ועוד שיהיו לגוי גדול האיכות והוא מז"ל ומי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים וכו'
מעמיד ממך שהם אשר נפשותם חלק אלוה ממעל ושנ' כי טוב טוב אגייר עמים רבים במקום
שמכירים אותי מעשות גוי גדול אל יתיאש כי ואברכך בהבור עבודם יותר מארצך וממולדתך · ועל
אומרי ומבית אביך אל יתחמץ לבבך על בלתי עשות עיקר ואם בית אב ממני לא משך אחריו
כי הלא ואגדלה שמך באופן יהיה הוא טפל אליך ועל אומרי אל הארץ אשר אראך דע היתרון אשר
תקנה כי על ידה והיה ברכה כי שם השרה בך שכינה באופן שלא יצטרך לברכך כי אם שלו אתה
בעצמה הברכה כי שמתך קשורה בו ית' לא אצטרך לברך רק את מברכיך והפך למקללך ולא
שור אלא כי בחוצה לארץ אין מתברכין על ידך רק בני המקום אשר אתה שם אך לא שאר הגוים אך
בארץ ההיא מתפשטת שירי ברכתך ונברכו בך כל משפחות האדמה הנה זה הדרך היה נראה לבאורה ·
אמנם אשר אבחר דרכי במקראי קדש אלה הלא הוא כי מה אלהי שלום ה' למען לא נברכם רבבת
למען ישכיל איש הישראלי מה בין היותו בחוצה לארץ אל היותו באדמת הקדש והוא כי הלא
יאמר אם הלא לי המה נפשותם ממנו דרך יתרונם בדבר הלזה · א' הקדים עצמו · ב' הארץ הלזו ·

שנים

[illegible] ל׳ עולם קרואים [illegible]
[illegible]יך את ישראל והנה כאיכותי בחו״ל [illegible]
[illegible]נה הארץ והורה לארץ מממזרח שמש עד מבואו [illegible]
[illegible]ה לחלק זולתו׳ ועל זה יאמר מה בין חלק הנגלה [illegible]
[illegible]שמים ישפטו ביחוד לארץ למה תרגע ממנו בארץ [illegible]
[illegible]ארץ הטהורה והטמאה׳ ועל כל גם היא אמרו אמרו מה
אשר בכל העולם העליון עליון נורא על כל ארבע אלף בארץ [illegible]
שלהתמות ויורהו ויאמר לו שלא לך לך לומר אתה דעלך כי אינך בחו״ל מה שאתה בארץ [illegible]
איש חכם לב הוא ידע כי לא כנפשות העממים נפשות עם אלהי אברהם כי חלק [illegible]
ואלו מן הקדושים של העולם האחרות כי על כן כל נפשות ישראל א״י יקראו מה״מ כל נפש ספים ושם משא״כ
שנאמר בנפשי נפשות ביתך כי על כן כל ישראל ערבים זה לזה׳ ועוד ידענו מחכמי האמת כי א״י דבר
רוחני קדוש הולך ממקום שעתק ויעקר לגמרי ממקום שהיה בו כי אם ששם ישאר עיקר שרשו ומתאחד
מתפשט והולך אל מקום החפץ אבל איפה נפשות עם בני ישראל אשר הן הנה חלק אלוה ממעל הלא כ
כבואנה אל העולם הזה ישאירו שרשיהן למעלה תחת כנפי השכינה היא ארץ העליונה אשר היא לעומת
ארץ הקדושה כי על כן שתיהן ארצות החיים יקראו באופן כי אין נפש קדושה באה למטה לארץ שלא ישאר
שורשה במקומה העליון עם אלהיה ולאיש הצדיק דבקות נמשך תמיד משורשו אל נפשו פה למטה דבק עם
[illegible] באלהיו ועל כן יקרא חי משא״כ החוטא המוסך מסך טומאה על נפשו ומפסיק חוט הקדושה הנמשכת
ומבדיל בינו לקונו הוא אלהים חיים שעל כן מי שהוא רשע שרובו עונות נקרא מת כמו שנתבאר [illegible]
חזקה וזהו אשר הנביא דבר עונותיכם היו מבדלים ביניכם לבין אלהיכם ומעתה דבר יפה כי העובד ישראל
השוכן בארץ ישראל אשר היא לעומת ארץ העליונה דבק בשרשו כי אויר א״י קדוש הוא וימשך בו חוט ישראל
איכות שורש נפשו אל נפשו אשר בקרבו נמצא כי שלם יקרא בלי פירוד מינה וכה ממנו לשרשו משא״כ
בהיותו בחו״ל שאויר ארץ העמים טמא ומפסיק כי איזה הדרך ימשך איכות שורש נפשו אשר בא״י התחתונה
אשר לעומת התחתונה דרך שקולתן אל טומאת אויר את טומאה אל נפש קרבו השוכן אתה בתוך
טומאתה׳ ונבוא אל הענין כי הלא זה מאמרו יה׳ את אברהם עבדו אל ישעיה מרחוק כי מהורק בחו״ל ו
ויהורק בארץ א״י היא כי הלא דע כי בהיותך בחו״ל אינך דבק עם שורשך ואינך בעצם שלם כי אם כאלו
נפרד קצתך מקצתך כי נפרד אתה מעיקרך ושורשך אך בלכתך אל הארץ אתה כהולך ומתחבר אל
עצמך ושרשך וזהו לך לך שהוא כי לך ולעצמך אתה הולך הוא השורש הידבק באלהיך כי איכותך מתעלה
ומתקדש ומשתלם בזה׳ הנה כי אין עצמיותך בחו״ל כעצמיותך בארץ׳ ועל זה אמר מארצך לומר אל
תאמר כי כל גוף הארץ א״י הוא ואפי׳ תלך אל קצות הארץ עודך בארצך כי פדנת ארם חד הוא כי דעלך
כי לא כן הוא כי מארצך אתה הולך כי בלכתך שם הוא כאלו בגוף ארץ אחרת אתה ומה גם לרז״ל האומרים
כי בתחלה ברא אלהים א״י בלבד ואח״כ חו״ל שנ׳ עד לא עשה ארץ וחוצות׳ ועל עולם הנעלם אמר וממולדתך
לומר דע כי המולד שלך בחו״ל ממנו אתה הולך כי מה שנגזר מולדתך פה לא יגזור לך בא״י כי בלכתך לארץ
אל הארץ הוא כמלך גם מתחת שליטת המזלות וזהו וממולדתך כי המולד שלך הגוזר [illegible]
אינך תחת המולד שלך׳ ועל זה אמר ומבית אביך והוא כי אין לאדם בית בעוה״ז כי גר הוא כאורח נטה
ללון ולהבל דמה ימיו כצל עובר אך הבית האמתי הוא למעלה כמ״ש כי הולך האדם אל בית עולמו אלא [illegible]
הפיס כי בית עולמו שלחים ישראל הוא תחת כנפי השכינה כמ״ש ביתי ובית כל ישראל בני גם הוא [illegible]
תחת השמים העליונים המלאכים בעולם המלאכים׳ על כן אמר לו בלכתך מחו״ל הוא כאלו מתהלך גם כ
בעולם העליון ממנה שהוא לעומת ארץ התחתונה גם ממה שהוא מדרגת בית אביך שלא נתבאר שהוא
בין השרים כי אתה מתעלה ואינך תחת שרי מעלה׳ ולעומת אומרו לך לך אמר לו אל הארץ אשר אראך
והוא בשום לב אל אשר הערנו כי לא נאמר וירא ה׳ אל אברם טרם יספר מאמרו יה׳ וגם אומרו אתה כן
ויבן שם מזבח לה׳ הנראה אליו שהוא מיותר אמנם הנה לגודלו יה׳ מה גדלה מעלת אבותינו עם היותו
שלם עד בא אל הארץ הקדושה כי כה אמר אליו הנה למה שאדמת הכנענים היא טומאה ואין שכינה
שורה בה וגם נפש האדם שם נפרדת מקדושת מקורה על כן אינה זוכה לקבלת השראת קדושה

גם כאשר מצאנו ביעקב שרצה בח״ל כי גם
[illegible] ג׳ אך בבואו אל המקום הוא אומר וירא אלהים
[illegible] ונאמר עלה בית אל ג׳ הנראה אליך בברחך ג׳ כדבר הזה
[illegible] נדרה בו אך לא היה מתחלה אליו על כן נאמר ויאמר ה׳
[illegible] אל אברם כי [illegible] שומר בח״ל על כן תאמר לו הוא יה׳ אל יתחלק
[illegible] למה [illegible] תחלה אני בדבר מה כי לפי איפה כי המקום גורם
[illegible] משרשך לך לך שהוא הקרב עצמך אליך והדבק בשרשך הקדוש
[illegible] אשר אראך והוא כי ערכך קנני דוברך ואינני מראה
[illegible] אל הארץ אשר אראך שתהיה מראה לפניך מראה ולא דבור בלבד א
[illegible] ויעבור אברם בארץ ג׳ וירא ה׳ אל אברם אז ויבן שם מזבח להודות לשם ה׳
[illegible] כי הנראה אליו שהוא לא שיזכהו [illegible] אליו מה שלא זכה עד כה עדנו
עבור בח״ל וביה טעם בנין המזבח מפורש בכתוב מש״כ לרש״י ז״ל שהיה על בשורת הזרע ועל בשורת
הארץ [illegible] אשר תדבק ביותר מעלה מעלה על קדושת הארץ [illegible] עליו ש
שכינה [illegible] מדרגות [illegible] ראשונה והיא טרם היותו בארץ כי שמע
[illegible] ומדברי אליו ומראה [illegible] ג׳ כאשר עבר בארץ כי שפך נראה אליו אך
[illegible] היה נופל בהנבאו ג׳ בהמולו את בשר ערלתו כי מאז נפלו יחד אליו שלמות מעמד שנתן
והוא מאמר הכתוב וירא ה׳ אל אברם ג׳ והוא יושב ג׳ לומר כי שני הדברים אשר נתוספו לו שהם א׳
מראה והעדר נפילה [illegible] כי וירא אליו שהיה מראה וגם עם שהוא יושב ולא נופל
[illegible] הדברים הנאמרים באמת מה שאמרתי לך לך מארצך [illegible] וממולדתך
[illegible] ואעשך לגוי גדול גם [illegible] ואעשך לגוי גדול [illegible]
[illegible] ואברכך [illegible]
[illegible] לברכך הלא בעוד שעמך אברם אך יבא זמן שהוא כאשר אגדלה שמך
שהוא להוסיף אות א׳ על שמך שיקרא אברהם כי אז אחר שאגדלה שמך תדבק בך שכינה בגופי
שתהיה ברכה כי להיותך [illegible] הברכה [illegible] ולא אצטרך ג׳
לברך רק את זולתך וזהו ואברכה מברכיך [illegible] ומה שלא יהיה על ידי רק על השרים
יהיה [illegible] משפחות האדמה וזהו ונברכו בך ג׳ ולא אמר ואברך בך כל משפחות האדמה וגם זה
בך בזכותך [illegible] על פי הדברים האלה אין כוונתי [illegible] להבטיחו הבטחות שיעשה המתנה ויקבל
פרס [illegible] רק בא להגיד לו מה בין א״י לח״ל והנה [illegible] והיה אפשר [illegible] על לב הרואה את
כל זאת לדבר ולומר מי יודע אם [illegible] לעשות הדבר על רוב הברכות על כן בא הוא
יה׳ והגיד כי לא עשה אברהם רק למה שהיה דבר ה׳ בלבד ולא על ההבטחות וזהו וילך אברם
כאשר דבר אליו ה׳ כלומר על מה שדבר אליו ולא על רוב הברכות [illegible] לרוב ההודאות
ואעשך לגוי גדול [illegible] אי אפשר לומר כי [illegible] מיני [illegible] בני חיי ומזוני
על שלשתן יאמר על בני ואעשך לגוי גדול ועל חיי שהוא [illegible]
אמר ואברכך ועל מזוני אמר ואגדלה שמך והוא כי אין [illegible] מזוני [illegible] כי אם גם ואגדלה שמך
שהוא על גמילות חסדים [illegible] לכל העולם ועל כל זה והיה ברכה
ובמדרש ואעשך לגוי גדול אמר הקב״ה לאברהם [illegible] ואעשך לגוי גדול זה
שאומרים אלהי אברהם ואברכך זה שאומרים אלהי יצחק ואגדלה שמך זה שאומרים א׳
אלהי יעקב יכול יהו חותמין בכלן ת״ל והיה ברכה בך חותמין ולא בהם ע״כ [illegible] יורה מה גדלה מעלת
[illegible] ישראל [illegible] לשרשם [illegible] הקרא ה׳ אלהין ביחוד והוא בשים לב
[illegible] לפרש הכתוב על הברכה ג׳ איך באומרו ואעשך לגוי גדול מורה על אומרם אלהי אברהם
[illegible] ואברכך זה שאומרים אלהי יצחק ואגדלה שמך זה שאומרים אלהי יעקב כי הלא זה [illegible] ברכה
אברהם שיברכהו ה׳ ויגדל שמו ואיך יובן מזה אלהי יצחק ואלהי יעקב ג׳ נדקדק לשונו באומרו

זהו שאומרים ולא אמר
למה ביעקב הפליג לייחס ה'
כנגון שאומר יכול כ' ת"ל והיה ברכה
מחשבת וטוב טוב היה יותר כאומרו
גדול יהיה ממך · ב' כי גם זה ברכה גדולה היא ואין
שהיה ברכה שהוא מענין הברכה האמורה יתפסיק באגדלה
והיה ברכה שהוא משל להבנה שה"ל ותהיה מבורך או אם קבוצה
והיה מבורך אך אומרו ברכה קשה כי אין האדם הברכה על כן אמר קובע את
אין דרך המלך ומה גם מלך מלכי המלכים לבנות מלכות על איש אחד כי אם על גוי
ואעשך לגוי גדול הוא שאחשיבך לגוי גדול שאשכנה אלהותי עליך כאשר על גוי גדול וזהו שאומר
אבותם והנה נודע לבקיאים במדרשית כי רוב השתוקקים הם בנ"ש ובזה קנה באברהם דקדקנו
הסתה הלשון וביצחק מאומרו ואברכך והוא כי ביצחק נאמר גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך ויהי
אומרו ואברכך זה שאומרים אלהי יצחק כי נאמר כאן ואברכך כאשר נאמר ביצחק וכן ואגדלה שמה יהי
שאומרים אלהי יעקב והוא כי נאמר כאן שמך ונאמר ביעקב כי אם ישראל יהיה שמך וזהו ואגדלה
שמך זהו שאומרים אלהי יעקב ולענין כונת האומר הלא הוא כי מלבד מה שהוקשה לו בכתובים גם
הוקשה לו בנוסח שייחד עיקר כי לא ימנע או היא ברכת אבות או ברכת אברהם אם היא ברכת אבות
היה לו לאחוז מגן אברהם יצחק ויעקב ואם היא ברכת אברהם למה מזכיר בה יצחק ויעקב · ועוד
למה ביצחק לא הטיל וי"ו כמו ביעקב שאמר ואלהי ועוד אומרו ואלהי ג' פעמים ולא נעשה הנוסח
אלהי אברהם יצחק ויעקב · אך לבא אל הענין נזכיר מה שכתבנו על פסוק מאמר יעקב כאומרו
יהיה ה' לי לאלהים ובפסוק ויבא יעקב שלם ג' והוא כי אמר יעקב הנה דרכך שלא לבנות שמך על
הצדיקים בחייהם אך לאבי ע"י היותו סומא אמרת לו ואלהי יצחק והנה זה חפלך אשר תעשה עמדי כי
ישבתי בשלום אל בית אבי כלומר בשלום מכל רע ומכל פגם ועכ"ז והיה ה' לי לאלהים שיקרא שמך על
וזה חבר שעל הנדר שלם שהיה סומא נקראת אלהיו וכן היה לו כי ויבא יעקב שלם שלם בגופו שלם ב
ממונו ולא עני חשוב כמת ועכ"ז ויקרא לו אל אלהי ישראל כי קרא יה' את עצמו אלהי ישראל בחייו
עם היותו שלם מכל פגם נמצאו בשלשתן שלשה הדרגות זו למעלה מזו באברהם לא נקרא שמו יה'
עליו בחייו כלל וביצחק נקרא אך בהיותו סומא וביעקב אפי' בהיותו בהא אולם שלם בכל · והענין
כי יאתה יה' כאשר נורא חכמתו נקבוע לאברהם ברכה פן יאמר אברהם איה כבודי הגדול הזה · כי
הלא נביאים ממנו התחשבות את יצחק ואת יעקב כי לא מהם יקרא אלהיו בחייו בהיותו סומא ולאחר
שבהיותו בהא אולם על כן הוא יה' בנוסח ברכת אברהם כלל את כלן איש אשר כקשנרו וייחס ב
ברכת כל אחד מהם אל אברהם וזהו ואברכך זהו שאומרים אלהי יצחק לומר כי לא נאמר אלהי
יצחק ויעקב כי אינן שוין כי אם ואברכך שהיא ברכה נוספת על הקודם וזה זהו שאומרים אלהי יצחק
שממה שאומרים אלהי יצחק ולא ממכו אותו אל אברהם לומר ויצחק וגם נאמר בלא וי"ו יורה על
ברכה נוספת בבנותם אלהותו יה' עליו שאינה מעין של אברהם כי זה אלהיו במיתתו וזה בחייו והיא
הנודע כי ביצחק נקרא שם ה' עליו בחייו נקרא אלהי יצחק אך אינה כשל יעקב כי אם ואגדלה שמך
שהוא מעולה גם יותר על הברכה האמורה ליצחק על כן אין זה כי אם על יעקב שנתגדל יותר כי גם
שהיו שלם בגופו נקרא שם ה' עליו נקרא אלהיו וזהו שאומרים ואלהי יעקב שנאמר פעם ג' ובוי"ו ג
עספת ביעקב שהוא כי למה שאלהות שביצחק הוא בהיותו חשוב כמת הוא מעין של אברהם על כן
גם שאומר אלהי פעם שנית אומר בלא וי"ו שיש הדמות מה וזה זהו שאומרים ואלהי יעקב כלומר
ולא אומרים אלהי יעקב כאשר ביצחק והוא האומר כי ביצחק יש הדמות אך ביעקב שהיא הגדולה יתירה
שהוא בהיותו בהא נאמר בוי"ו והכוונה לומר לאברהם אל יקנא לבך על יתרונותם כי הלא בך תלוי
הדבר כי הלא ברכתם זו לך יחשב וזהו ואברכך זהו שאומרים אלהי יצחק כי אף לא הייתה אחרי
אביו לא היה זוכה לבד וכן ביעקב כי לא הגדלה שמך יחשב מה שזכה לבך כי ישראל שיהיו

[illegible] ברכה מזאת שעשיתנו והתייחס הלא
[illegible] תהיה הברכה כי בראותם ולא כהסתיר [illegible]
[illegible] אברם בארץ יזכה לקוטר את השמים קאלה
[illegible] והצלחתו על לב אים כי חמדת הקצבות התמורות
[illegible] הנך שקראת קבלת פרס כי גם מה שהלך אברם לא היה רק כ
[illegible] אחר קבלי בתחלת או יאמר כי כאשר דבר אליו ה' שלא יעשה עיקר
והפך לבו [illegible] דאתו כי אם יעשה עיקר מעצמו כי הוא העיקר לפי האמת שכן עשה ·
[illegible] שם שבו עזיבת את בית אביו אחרי זאת שיבואו עמו איך בא עמו לזה אמר וילך אתו לוט
[illegible] כי אברם אחר שהוא ית' צוה יעזוב מקום כן עשה ושלא איך עזב לוט את ראש בית אב ·
[illegible] תרח שבאו כלם מוכים אצלו והלך אחר אברם על כן אמר ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה כ' לומר
כי לדיוק אברם גם שהיה גדול בן חמש ושבעים שנה ראה להיות סמוך ונטפל עמו וזהו ואברם ה' ואז כאשר
ראה כי בא את אחיו אז לא ראה לדחות כי אם ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט כ' אמר ויצאו כי אז
ויצא הוא מיותר וגם אז ללכת כ' כאשר הערנו וכן אז כאשר דבר אליו ה' אך יאמר הקשו ויצאו מה בי
אברם לגולה כי הלא תרח עם היות כי שיצא מאור כשדים הוא וכל העולים אתו יצאו ללכת ארצה כנען
ועכ"ז לא באו ארצה כנען רק ויבאו עד חרן וישבו שם להיות כי כל ישעו וכל חפץ תרח לא [illegible] ·
מקום קדוש היה כי אם לברוח מאור כשדים על כן גם שיצאו ללכת ארצה לא חשו יותר וזהו ויצאו מאור
כשדים אך כאשר וילך אברם למה שהיתה הכונה לעשות רצון קונו וזהו כאשר דבר אליו ה' אז ויצאו
ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען כי ראה להיות בלתי קדוש לא נמשך עד ארץ כנען הקדושה אשר
שיצאו ללכת ארצה כנען כשבא עד חרן נשאר שם אך אברם למה שיצאו אתו ולא עם תרח כאשר חשב
ללכת ארצה כנען כך לא שקט הדבר וימשך עד הקדושה ויבאו ארצה כנען כי ה' נמר בעבדים להבין
עובדים אלהים על עם היות שמתחלה לא נאמר לו רק אל הארץ אשר אראך ולא ידע איזו היא ·
או יאמר כי גם שהוא ית' הסתיר ממנו איזו ארץ היתה עכ"ז נתן בלבו האמת ומאליו מתחלה ויצאו ללכת
ארצה כנען וכן היה מאתו ית' כי ויבאו ארצה כנען ·
ויעבור אברם בארץ כ' הודיענו מה מעלת ועוצמת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל וכמה את
מתייחסת ארץ ישראל לקיומה כי שם בחר הקב"ה ולקיים מצותיה כי היא מיוחדת לכך כ
כמפורש אצלנו פ' ראה על פסוק כי אתם עוברים את הירדן כ' ושמרתם לעשות את כל החוקים כ' ונבוא אל
הענין והוא כי שני דברים נתעתדו אבותינו לקבל בכניסתן לארץ א' התורה כאשר כתבנו למעלה כי לא נא
ויראה ה' אל אברם עד היותו בתוכה · ב' לקבל מתנת הארץ אמר הנה ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם
שהוא מקום שעור כל ארצות הקדש מצפונה של ארץ ישראל שנכנס משם עד שכם ועכ"ז לא נראה אליו
ה' ולא ניתנה לו הארץ עד הגיעו אלון מורה הוא מקום מעותד לקבלת ישראל את התורה באלה ושבועה
[illegible] שאמר ונתתה את הברכה על הר גרזים כ' הלא המה בעבר הירדן כ' אצל אלוני מורה ואמר כי אז
בהגיעו אל המקום ההוא עם היות קטן מוכן אל השראת הקדושה והשפע מרעהו ושכיבה כי הלא ו
והכנעני אז בארץ כי עמים הם וימלאו אותה גלולים בתועבותיהם עכ"ז נצטרפה זכות הארץ עם זכות
והוראה ועבודה לקבל אותה ורשות אברם שסרתה על רוח ה' וירא אליו ה' וגם ויאמר לזרעך אתן
את הארץ הזאת כי שם הוא מקום יחס אל מתנה זו של התורה ושל העבודה אשר יקבלו שמה כי לכך
ניתנה להם ועל מנת כך כנודע והנה כנגד שתי מתנות טובות אשר ניתנו לו אז שם · א' השגת מראה
שורות אליו ה' גם היות המקום בלתי מוכן שרין על גלולי העמים אליו שנית מתנת הארץ ראה
בחזיונו כי שם מקומות קרובים זה לזה שבאחד מהם נתנה לישראל להבריח הקדושה ובאים שם
עומדת עכ"ז שהיא הפך המתנה האחת הוא בית אל כי שם יתן יתגנס אל מעלתו ובשני היו עושים
לעבודת דבר המיוחד קבלת מהר האחד הוא העי שמושל החרם אשר ימעול שם עכן על כן גם
שעתד בנין המזבח היה על התורה בזכות הארץ אשר נפסק לקנין מעשה במה בלי כביר הוא ית'
[illegible] עונותיהם לבל ימשיך ויקוי לגזול הארץ על כן נטה אהלו בין שני המקומות ביתאל מים

ויבן שם

והנה מקום על דבר הכהנים בזה [illegible]
דבר בית אל המשותף לקרא שם בשם עם [illegible]
עוונים יותר ישראל אחרי העגל אשר שם [illegible]
שם אברם בפסוק עם שיש עונש זולתו זה בכ[illegible]
היתה מוספת בעון ומחיתה את העם יותר ויסע אברם [illegible]
הלא בכל הקליפה היא הנסיעה ולמה [illegible]
אך הנה ידענו כי הר המוריה אשר שם השכינה הוא נגב [illegible]
גם קדושת המקום מתקרבת אליו והולך במתרחק ככתוב [illegible]
ירחק ממקום המקום כי על הראה לך כי רב הדרך והתרחק מהמקום גם המקום [illegible]
והפך היה באברם אחד לדבק בקדושת המקום כי על כן כאשר היה הולך הוא [illegible]
הנגב הוא מקום הר המוריה כי קדושתו בא״ה ונסע לקראתו לקבל פניו [illegible]
לקראת האלהים שאחז״ל כי בלבנים אלפים הר סיני כן האלהים היה נוסע מהר סיני ובא לקרא[illegible]
מאמר הכתוב בא ה׳ מסיני בא ולא אמר לסיני כן יאמר ולך אברם הלוך הוא ונסוע הנגבה [illegible]
בית המקדש ובא לקבל פניו ועל כן לא אמר נגבה כי אם גם הא׳ בראש תיבה לומר מי היה נוסע
הנגב עצמו והא׳ בסוף כאומרו לנגב כי אברם הולך לנגב באופן שהשכינה הא היא שהיא [illegible]
והא׳ היא שהנגב הולך לקראתו׳ ודרך רמז ויאמר ה׳ אל אברם יאמר כי בשלחו יה את הנפש
בחומר לבל יקשר בענייני מר
הזאת אל העולם השפל להלבישה
אל אברם הוא הנפש כאשר כנו אותה במדרש העולם לך לך להתרחק ולהתרחק מארצך העליונה וממולדת
הנפשות שהיו אתך ריעותיך משורשך ומבית אביך יתברך אל הארץ הוא הגוף אשר אראך ואל תחושי
לבבך ולומר אויה לי כי אתלבש מקסקפת בנחלת ה׳ וכמלבו על עולם ולידבק בו ויר להתלבש בחרש מחרשי
אדמה כי הלא גם כן ואעשך לגוי גדול כי יתגדל בגם גדולים ועודם חיל רב ועצום הלא הסה פרק [illegible]
שרפי קדש אשר תקנה במעלותיך אשר תעשה כנודע ועל שנית כי אינו דומה אורך עורם הלבשך באור
לאורך אשר אחר שובך מן האדמה כי אז יאיר אורך שבעתים כי יברכך ה׳ וזהו ואברכך וגם ואגדלה שמך
כי יהלך בשערים בישיבות של מעלה ובישיבות של מטה אך שמע בקולי מיעמך והיה ברכה כי לא
נלבד הכשיר את עצמך כי אם תזכה את הקרבים והיה אתה עם ברכה ואל תאמרי בלבבך איך תעשה
ואחר שבנפשה מעבד על ידי וימנעני מעשות את הטוב ויקרבני לה חטאיה ואשמיה אין מספר
אל תאמרי לב כי הלא כאשר תעשי את אשר צויתיך אני אקרבך לה זכיות אין מספר ואחריק מן החטא
כי הנה אברכה את מברכך הוא היצר הטוב ושרפי קדש אשר בראת במעשיך הטובים אשר כל מד[illegible]
מקום נבראת מגוה אברך אותם שירבו מאד כי אקרבך לה זכיות רבות ואת היצר הרע הוא מקלל
ומאבדך אאור ואהיה כמו וגם כן ונברכו בך וישפעו בזכותך כל משפחות האדמה והיה כמזכה
את כלם כי אז אין קטה לזכותך אשר אילו נשארת על השמים תמיד היית ריקה מכל האושר והטובה
הזאת אז גם הדברים האלה הנאמרים באמת יורדה היא למטה לארץ וזהו וילך אברם כאשר דבר אליו
ה׳ וכהתהו כן וילך אתו לוט הוא יצר הרע כי לפתח חטאת רובץ אך הולך אתו כענין כי יעטוף לפני
מה וגרים כן היצר הרע מתחלה הוא כהלך ואח״כ לוט בשמלה ולא עוד כי אם גם שהיצר
אתו בגנבו לעביר את ה׳ בכל בכל לבבך בשני יצריך וכן אחז״ל על ומצאת את לבבו נאמן לפניך שגם
יצרו הרע היה מאמין ונעבד את ה׳ ביצר הטוב וגם כן ואברם בצאתו מחרן הוא חרון אף העולם
זאת במלאכו מלווה בלויית חן בן חמש שנים הם חמשה חומשי תורה והשבעים שנה אשר היו בעוה״ז
כלם מקדמים והולכים ומתקרבים להנבר כל א׳ על המצות אשר עשו בן כאמור בס׳ הזוהר על ויקרבו
ימי ישראל למות ויקרבו ימי דוד למות וזהו ואברם בן חמש שנים שהיה כבן לתורה וגם היו את שבעים
שנה בצאתו מחרן הוא העוה״ז שנקרא חרן ועכ״ז מי יבטח בעצמו ינוח ויעמוד לגורלו לקץ הימין ולא
צריך להתבלבל כי דע את יפה כי גם אהבה אחר כל הדרך הטוב ולכתו בלויית חן מן העולם לא יבצר
ממנו ישנה וישלם וזהו ויקח אברם את שרי אשתו הוא חומר המתייחס אליו כאשתו שלקח אותו פעם
בעוה״ז ואת לוט בן אחיו הוא היצה״ר אחר שנעשה קרוב אליו כבן אחיו מהפעם הראשונה ואת כל
רכושם זכיות אשר רכשו ואת הנכרים בראשונה ואת הנפש אשר החזירו בתשובה זכות כלם ויצאים

[illegible]

[illegible] הוא הגוף עד מקום [illegible]

[illegible] הלא הוא כי יבא על אלון מורה הוא

[illegible] אם אבן הוא [illegible] וזהו והכנעני [illegible]

[illegible] כי אז [illegible] ולא בלבד [illegible] להשקיע בבית המ[illegible]

[illegible] אלהי [illegible] ויופיע [illegible] חכמת בינה מרוח קדשו [illegible]

[illegible] אחד של בית המקדש כי [illegible] שלא [illegible] תורה [illegible]

[illegible] אתו [illegible] וקדשו ועקדו [illegible] את [illegible] ואז [illegible] כן כאשר [illegible]

[illegible] לקברות [illegible] אחד הקדים כאשר [illegible] מן [illegible] אז [illegible] מקדש לבית

[illegible] את ביר המקדש של מעלה [illegible] של [illegible] הטובים

[illegible] הוא מפתח השכינה [illegible] כי היא במערב [illegible] אחד [illegible] הוא [illegible]

[illegible] מקדש [illegible] הצדק [illegible] ויבנם בבית המקדש של מעלה מזבח להקריב נפשו

[illegible] הגדול מיכאל ולא בלבד [illegible] כי אם [illegible] השם הגדול והנורא ומאז [illegible]

[illegible] ומשיג הנבואה מקום האורה הגדולה כי על כן מורה בדרום

ויהי רעב בארץ [illegible] אחר [illegible] על דברי [illegible] לא [illegible]

[illegible] כי [illegible] ירד מצרימה כי הלא לא נדריקנה [illegible]

[illegible] את [illegible] ההם [illegible] כי אם לא [illegible] בארץ [illegible] הבטחון אשר [illegible]

[illegible] כי [illegible] מצרימה [illegible] ז"ל [illegible] ומנו [illegible]

[illegible] כי [illegible] נכר [illegible] לאבד [illegible]

[illegible] הגדולה [illegible] בנפשות [illegible] והוא [illegible] יהיה [illegible] מצות

[illegible] ומה נס [illegible] אחרי [illegible] אחות [illegible]

[illegible] והיא [illegible] ומי [illegible]

[illegible] ז"ל בכלל [illegible]

[illegible] בקצתם [illegible] ויהי רעב [illegible] יהודה [illegible]

[illegible] כי [illegible] אשר [illegible]

[illegible] הנבואה [illegible] ישראל [illegible] כאשר ויהי רעב בארץ וירד מצרימה

כי [illegible] בכל [illegible] מצרימה ומה [illegible] ז"ל כי [illegible]

[illegible] אז [illegible] אם [illegible] ומה [illegible] ומה [illegible]

[illegible] לא [illegible] אחרת [illegible] כי [illegible] כי [illegible]

[illegible] היא [illegible] והסיה [illegible]

[illegible] כי לא [illegible] מצות [illegible]

[illegible] אם [illegible] בגלות [illegible] ומי [illegible]

[illegible] כי [illegible] אחת [illegible]

[illegible] והנה אין ספק כי [illegible] חשב מחשבות [illegible]

[illegible] אחרית הוא כי הנה [illegible] ישראל לגלות מצרימה

ואחריכן [illegible] והנה [illegible] אחרי [illegible] אבל [illegible] בין [illegible]

בין [illegible] ההם [illegible] ז"ל [illegible] ויעקב [illegible] מאחריהם [illegible]

[illegible] ישראל [illegible] אם [illegible] אם [illegible] עד [illegible] לא [illegible]

[illegible] בכח [illegible] ולא [illegible] כי אם מה שאמרו ר"ז"ל [illegible]

[illegible] שהיו [illegible] והנקהה [illegible] מנשן [illegible] כן היו [illegible]

[illegible] כי [illegible] מצרימה [illegible] מן [illegible]

[illegible] ובית [illegible] בגלותם [illegible] מן [illegible] גברו [illegible]

[illegible] ז"ל כי [illegible] לא [illegible] ישראל [illegible] ויהי רעב [illegible]

[illegible]

ובעשרה ויהי רעב כבד [illegible]
היות ג׳ וכל הפתיחה · באברהם וינגש
פרעה על פני ואחר כן שלחו אברהם יצא כבד במ[illegible]
[illegible] אלה הענין והוא כי למען תקון ההי[illegible] נקוה [illegible]
[illegible] אברהם ושרה ונסבות שרה שנדרה [illegible]
[illegible] והוא יה נסיון זה לאברהם להטיב לבניו [illegible]
[illegible] מצרים [illegible] והוא יה יפלו ל׳ מלבים יחד [illegible]
אחר [illegible] שנעשו זו בבל אריך זו [illegible] כלל שנאמר זה [illegible]
אלהים להקל מעליהם ונסבטחון להחזיק האמונה בלבם כי [illegible]
שהיה באחרית הימים כאשר יתבאר לפנים בס״ד · ועד יתבן [illegible]
[illegible] ותעשק לגוי גדול · שהם כנענים אל עצמו [illegible] כי באו ותעשק [illegible]
[illegible] שהם מקבל הקריה תוספת מאמר · והנה סבבו במקומו כי [illegible]
שהיו [illegible] שהם מקבל קריה לעיקרו [illegible]
[illegible] שהיה הגלות ההוא בכור קבלה [illegible] והמאמר לקבל קריה [illegible] ויהי רעב [illegible]
הכוונה אל הפנול [illegible] רדת אברם מצרימה כאשר נאמר במקומו בס״ד ועל כן סמך ויהי רעב [illegible]
ושאומרו ותברך היא ואברם כבד מאד · ועל ותגדלה שמך היה ענין ויהי בימי אמרפל [illegible]
אברם בעולם כמשל עמק שוה שהנשיו כל האומות ועשו לו בימה [illegible] והושיבוהו עליה ואמרו [illegible]
[illegible] אלהינו [illegible] והתפסה הזאת נתקיים והיה ברכה שכל עצמו היה ברכה שלא היה אבר
[illegible] והנה הן אלה קצות דרכיו [illegible] אבר יפול [illegible]
שיהיה בו [illegible] ופגם ומכל עצמו היה [illegible] והנה הן [illegible] טעם לא בירכם
[illegible] אלו ומפחותם אך הנה אבריהם [illegible] דברים
[illegible] ולא בטח יזון [illegible] **אמנם הנה** [illegible] ואמר הרב [illegible]
והנה על זה אמרו רבותינו ז״ל [illegible] כי
[illegible] עומד על העבודה ועל גמילות חסדים
[illegible] עומד על הקירה [illegible] שנים [illegible]
[illegible] היה העולם עומד על עמוד אחד הוא גמילות חסדים [illegible] לכל העולם [illegible]
[illegible] והנה ידוע כי [illegible] והיה [illegible] אברם [illegible]
[illegible] ובזה נבוא אל הענין [illegible] ויאמר [illegible]
[illegible] כי אחר [illegible] הקודם [illegible] וירד מצרימה ויחזור אל [illegible]
[illegible] בין פסוק לפסוק לא סמך אל הקודם כי הלא בראש פרשת וירא [illegible]
[illegible] ויהי כאשר הקריב [illegible]
אמר [illegible] כי סמך אל אברהם [illegible] אך אמנה [illegible] אברם [illegible] העולם
[illegible] ופרעה הקריב קרב לא נאמר [illegible]
[illegible] יפ׳ [illegible] אך איך [illegible]
[illegible] ויהי רעב בארץ [illegible] והוא
[illegible] אל [illegible] הנה [illegible]
[illegible] כי [illegible] ונבוא אל הענין אמר
[illegible] ועל כן וירד [illegible]
ויהי רעב בארץ [illegible] לא יוכל [illegible]
[illegible] מצרימה [illegible] קרב לא נאמר אלא הקריב כי הקריב [illegible]
[illegible] ועל כן ויהי כאשר הקריב [illegible] ויאמר אל שרי אשתו [illegible]
[illegible] אחר [illegible] שרי אשתו היה
[illegible] כי מי [illegible] אחותי [illegible]
הנה נא ידעתי [illegible] אך לא [illegible] כי מי [illegible] מקום [illegible] כי הלא [illegible]
[illegible] ויאמר אל שרי אשתו [illegible] וראו אותך המצרים [illegible]
כי אשה יפה מראה את כלומר [illegible] ידעתי [illegible] ואמרו אשתו זאת ולא [illegible]
[illegible] והרגו אותי ואותך יחיו [illegible] לא [illegible]
[illegible] אמרי נא אחותי [illegible] כי אם אמרי [illegible]
[illegible] אחותי את [illegible] יהיה הדבר [illegible] ולא
[illegible] אמרי אחותי [illegible] למען ייטב לי [illegible]
[illegible] וחיתה נפשי בגללך [illegible] ואובד נפשי [illegible]
[illegible] כי [illegible] נפשי כי [illegible]

[illegible] והנכון והוא כי הנה מה שהת[illegible]
[illegible] כי היא יקרה ולא היתה מוכנת כ"ד והו והיה
[illegible] אחותי את למען ייטב לי שהוא לגופי עלי
[illegible] זכות שהכלת גופי ממנה מובטח אני
[illegible] קחתם אותך כי אם וחיתה נפשי שלא תמות נפשי בעבור
[illegible] שעל ידך גופי תזכה להציל גם נפשי במה שלא יגעו בי
[illegible] לומר למה רחמנים בשפיכות דמים מבאישה יש עלבון
[illegible] שלבלהון יקר מאד אם מיד יקחוה וממנו יותר יתעכב
[illegible] ועל זה אמר הנה והיה כי יראו אותך המצרים כלומר ישמחו קחי
[illegible] והיה לשון שמחה ואחר רוב שמחתם מיד יתנו אל לבם ואמרו אשתו זאת
[illegible] בו מאד כי נפל טריקס בבירא כי יתהפך שמחתם לאבל ובמר נפשם יהרגו
[illegible] דבם שלכן ואותך יחיו ועל פי דרכו כתב אמר הלא טוב הם שלא להזכיר אחותי את עד
[illegible] לענים אם רעה בלבבם לא שיתן פרח פה בידם לתבענו באומרי אחיך אני לא"א הנה כי כן
[illegible] תנים פגעי אך והיה כי יראו ג' מיד והרגו אותי אך אמרי נא אחותי את וגם לא הצריך לומר אחי
כי שאומרה שהיא אחותו נעשה ממנו עיקר שהיא ממוכה עלי למען ייטב לי כי אלו יבאו שאחריה להם לי
זוגי קחם ייטיב לי שאהיה מוכרח להדר למי ואמיית ואחיית נפשי כי בזה בטחתי כי וחיתה נפשי ג' כי
לא יגעו בך והוא מעני הקודם ויהי כבוא אברם ג' הנה פסוק זה משולל גזרה כי אין שם נפקירא מאשר
[illegible] קרא המצרים יפה מאד ולא הנה לא למימר אלא פסוק שאחר זה ולבאירה היה אפשר לומר
שר יה ושלא אמרים כי קוא קיה עם שרה כמה שנים לא ידע כי אשה יפה היתה עד עתה ואלו שנותי
הזמה כבוא אברם ג' בראיה א' שראו המצרים את האשה מיד הכירו כי אשה יפה מראה היא
עוד אפשר להמשך הסגנונים שהיה אפשר להתריס נגד אברהם באמור איך הועילו מועצותיו שסמך
שאהם ומכין אם אשתי שאדרבה ע"י אמרו אחותי היא נלקחה לא"א ויהי כבוא אברם ג' והוא כי אשה
לא נראית רק מהמצריים כי לא עלה בדעתם לקחת לעצמם הבנות מקבע תנבחות ודחיות וכאשר למה כ
היה כי הוא לא חשש רק מהמצריים כאו והיה כי יראו אותך המצרים ג' והגזירה שהביאו את אברם
מצרימה ויראו המצרים את האשה כי יפה היא מאד ולא נעשה דבר ולא הכניסו אם לא שראו אותה שרי
פרעה ג' שעל כן ותוקח ג' מה שלא עלה על לב אברם ושבהלא היה לו לחשוב כי אשה כמוה תלקח למלך
לכן היה הסיבה אופן לקיחתה פתאום ויאי ויראו אותה ג' ומיד ויהללו אותה ג' ותקח ג' בבית מיתן כאל [illegible]
שלה על לבו ויעשה דברקשה כל בנאיבות גדול ולכן לא יאשם אברם על שלא חשב בזאת:
וינגע ה' ג' הנה אומרו אשת אברם הוא מיותר ואפי' אל על דבר ג' לא היה צריך לאומרו כי ידוע הוא
והנה רז"ל אמרו שהיה המלאך רשות אל אותה אכה והיא אומרת הכה וזהו על דבר שרי והנה
על אומרו אשת אברם מיותר ואחשוב בא לתת טעם למה נגעו ה' והלא הוא אמר אחותי היא והיא אמרה
אחי הוא לא על דבר שרי ג' והיא כי אין ספק כי ברא את שרי את עצמה בעבורה הוא כי ולאי אמרה לו
אינה אחותו אברם כי אם אשתו ועל כן שלא היה שומע אליה נגע ה' וזה יאמר וינגע ה' את פרעה וגם
אל ביתו הבלתי מונחים תדע למה הוא קוה על דבר שרי אשת אברם שהוא על דבורה של שרי שלבדה
אני ומה היה דבורה היא שהיתה אומרת אשת אברם צועקת ואומרת אשת אברם אנכי בעשלא תבשו
ולא אחי הוא ועל פי דרכו רמז שלא התנגע פרעה על שבא עליה כי אם על דבר ג' כי מיד שדברה והיה
מאמן מיד נתנגע כאופן שלא שימש ומה גם לרז"ל שאמרו שלקה בראתן קמבואל תשמיש וזהו וינגע ג'
על דבר ג' ויקרא פרעה לאברם ג' הנה יש ייתורי דברים בפסוק זה אמנם יאמר לו יונח שהיה ראוי
להענש מעט האמן כי אשתך היא כי אם אחותך לא היה ראוי להסתיר הדבר ממני כי לא נתחשבתי
להרוג דם נקי כי השופט כל הארץ יעשה משפט וזה מה זאת עשית לי למה לא הגדת לי וש"ל כי אחר
שהוכה הוכו ואמרת מפני אמנה כי אחותך היא לא היה לך פתחון פה לשוב לאמר אני כי אשתך היא כי
תהיה כמו אכזב לבלי ראה רעתך למנוע מהמלך עם היותה אחותך כי הלא מה שאמרת למה לא
הגדת לי הוא לו קונה שיפה עשית במה שאמרת לפני קונם אחותי היא אך לפני האמת משקרא ללינא
פירכא כי למה אמרת מתחלה אחותי היא באופן שלא יכולת לומר לי אחר כך אשתי היא וש"ל שמאז

אחר שהקב"ה יתיגך לקחתה נ...
וראויה למלך וזהו ואקח אותה כי לאשר נ...
משקרא היה לך לומר שאשתך היא כי ממנו ...
וקח בבעלת בכנ' והראיה שממנו אין פחד כי הנה ונ...
כיון אני עולה על לבך שמחמת הנגעים אני מחזירה רק ...
ויצו עליו ג' עתה שנתפרסם היותו הוא בעלה היה אברהם ב...
אשתו ועל כן צוה עליו אנשים ללוותו שאומרו וישלחו אותו ... כמאמר
ואברם כבד מאד ג' הנה אין דומה משגעת ההולך ריקן ...
והכסף והזהב רב שהקדים מקנה מפני אמר כי אברהם ב... ואיפשר הטעם מלאכת אשר ק...
וילך למסעיו שבא בהן בעלותו הקם. עד כיון כי למה שיצא נחוצה נחוץ חג פן ...
אנשי השנה על כן הלך במסעות שעבר בם והיו הסרים. ושכחו הנביא שלא לא תקעו אהלו בשום מקום דרך ...
במתנה האהל אשר נתבשרבה באלון מורה ועל כן בהשגו הנביא שלא לא תקעו אהלו בשום מקום דרך ...
וילך למסעיו כאורח נטה ללון מנגב עד בית אל ומשם עד המקום אשר נטה שם אהלו בתחלה ג' ולא נטה שם
שנה אהלו כי אם נמשך משם עד מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה הוא המזבח הא' שבאלון מורה מקום
שנתנה לו שם האהל וגם ויקרא בשם ה' נתנה לו תורה ולא במקום שקרא בשם ה' בתחלה במזבח השני בין בית
אל ג' והוא על כי עתה כיון להתחנן במקום מתנת האהל לתקן מה שיצא ממנה.
... ג' הנה פסוק זה היה צריך לאמר אחר פסוק ואברם כבד מאד ג' אך באר תורה להתנצל מהזה
היה שקרא אברם בשם ה' וה' לא דבר לו מאומה ומה גם עתה שבא לבית אלהו ממצרים ועל כן היה מקום
גם כי הקפיד הוא יה' על אברהם על אשר יצא אל לא אמר אלה לא רצונו יה' כיון שלוט למה שהיה עם אברם
ברכו ה' נהיה לו צאן ג' ועד נדרש לא נשא אותם ג' ויהי ריב ג' עד שהוצרכו להפרד והוצרך לוט את ככר
הירדן ג' לרוב מקנה קניני. ושה' א"כ תיפה למה לא דבר ג' ה' הלא הוא עלהתחברו ללוט כי הנה יה' אמר לא אברם
אתה הפרד לוט ג' משב טרם יפרד ממנו. עד כיון להורות כי בחברת צדק עם רשע נמשך לרשע מהצדק
רעבה והפך מקרישעלצדק כי הנה וגם ללוט למה שהיה הולך את אברם היה צאן ג' עד הוצרך לפרד על
רוב מקנהו אך לאברהם נמשך רעה מחברתו כי מה שה' אחר אל אברם היה אחרי הפרד לוט אך שעדנו אחרי
לא עברבו. ולא נשא אותם ג' אמר שני טעמים. א' כי היה רכושם רב. ב' כי אין צדק עם הצבו ומתקשים
בימייהן עקור מטמאה וזהו ולא יכלו ג' ויהי ריב. אומרו והכנעני ג' מיותר ובלתי צורך פה. והנה א'
הכנעני והפרזי והיו רועי אברהם מוכיחים אותם
חז"ל שהיו רועי לוט רועים בשדי אחרות.
והיו רועי לוט אומרים כלהתן לאברם היא וירש אין לו ולוט יורשו ומשיבים רועי אברם ואומרים והכנעני והפרזי
אז יושב בארץ כי עדין לא נתנה לאברהם. ועל הפשט נשים לב אל או יושב ולא אמר יושבים. ועוד שהיתלב
אל אומרו תחלה לשון רב ואח"כ לשון מריבה כאו אל נא תהי מריבה ג' ועוד או ובין רועי ג' כי הלא בין הרועים
מריבה. ועוד או' אנשים כי היל"ל כי אחים אנחנו. אך יאמר אוי למי שצריך ללמוד מן העכו"ם וזה מי
מה לאחר כי הנה שני עממין כנעני ופרזי היו יחד ולא היה ריב ביניהם וזה' יושב לשון יחיד כי היו
באחדות וישלום על כי נתעורר אברם ואמר אל נא תהי ג' כי אנשים אחים אנחנו ולמה נגרע משתי אומות
שאינן אחים ואין ריב ביניהם ונהיה לבוז בעיניהם. ושיעור הכתוב ויהי ריב ג' והנה הכנעני והפרזי אז יושב
באחדות ועל כן ויאמר אברם כי אנשים אחים אנחנו ומכ"ש שראוי יהיה שלום בינינו יותר משתי אומות אלו.
ולהבין כי הנה חז"ל בגמ' הא' ילקוט גריס דמגיא לנפיק דמיא כיון דרווח רווח כי ירדקיב להתחיל במועט ועשי'
ריבה שמתרחבת בין אנשים וזה יתכן כיון אברם שאמר הנה עד כה אין הקטטה בינינו רק בין הרועים.
ונם בין הרועים לא הגיע לגדר מריבה ולא כנקבה ומתרבת ומתפשטת כי אם לגדר הב זכר ועל כן אל נא
ריב הזכר שאינו יולד תהי מריבה שתעשה מריבה נקבה שתלד ותתרבה עד יהיה ביני ובינך גם וגם בין
רועים תתרחב שאם עד כה היה מתייחס להב תהיה עתה מריבה גם ביניהם מהו ובין רועי ג' כי אם רבו
קנת רועי לקנת רועיך עתה תהיה בין כלם כי זה בלתי ראוי משני טעמים. א' כי לא הבדק מהבה רק בין
פחותי הערך אך לא בין חשובים וגם לא הבדק בין אחים וזה"ש כי אנשים אחים כי משתי סבות אין ראוי. אחד
כי אנשים שהוא חשובים כנודע שכל אנשים שבמקרא חשובים. וגם להיותנו אחים וזהו כי אנשים אחים
אנחנו וראוי לשאת קו מהכנעני והפרזי שאינם אחים רק באומות ואחווה ביניהם כאו' יושב בארץ ולא נא' יושבים

[illegible] אך לא מדרכי אשר נהגת
[illegible] מכניע גם שיראה שנפרד מהשאר וזהו
[illegible] אם השמאל ג' והוא הכתוב כי גם שיפרד לוט ג' ו
[illegible] אם כאילו גם אברהם נפרד ויתרחק ממנו וזהו
[illegible] הקדושה כאלו מתרחקת הקדושה ממנה מענין מז"ל
[illegible] של שני אנשים שאחד פורש למזרח וא' למערב שבמהלך יום
[illegible] אם יוסיפו עוד ג' ימים אנזבך והוא ענין הדרך כי בהפרדם ו
[illegible] [illegible] רשעים ג' ואברם נדבק בי"ת כי מיד נראה אליו וק'
[illegible] עוד כיון בעוס"לב למה לא נאמר לו שיעור ירושת הארץ באמור
[illegible] בארץ ויאמר לזרעך אתן ג' אך הוא כי עתה שאמר אברם ללוט אם
[illegible] כמנה ג' שהיה נראה כחולק עמו בארץ חושש ללוט שייכנס בירושתה עלכן אז בהפרד לוט
מעמו אמר לו שא נא עיניך ג' כלומר לך ולזרעך בלבד ירושת הארץ אך לוט אין לו בה חלק כי גם אשר הוא
בחר לו לך הוא וזה מן המקום אשר אתה שם אשר משם אתה רואה את כל אשר בחר לו כמפורש באומרו
וישא לוט את עיניו וירא את כל ככר ג' ואומרו שא נא עיניך כלומר לא שנפרד לוט ממך שאני מתרחק
לך ומדבר עמך כי עוד כן יש כח בעיניך לראות את כל גבולי הארץ ה' פרסה על ה' פרסה וזה הכל נתתיו
ולענין המשך הכתובים ואשר הפסיק בין ענין הארץ באומרו ושמתי את זרעך ג' וגם כתבתיו אשר אם יוכל
איש למנות ג' כי הלא בכלל אומרו כעפר הארץ הוא שלא ימנה ... והנה רז"ל בברכת העפר הזה
אריכה קצרים א' מה עפר ממלא את כל העולם כן זרעך ג' ומה עפר ד"ייש לכל באי עולם כך זרעך
דייש למלכיות ומה עפר אינו כלה בך זרעך ג' ויתכן כי הכל בכתוב ענין היותם דיש הוא באומרי
ושמתי את זרעך כעפר הארץ שיהיו דיש ושלא יכלו והיותם רבוי נאמר באומרו אשר אם יוכל איש ג'
ונבואת אלה ענין בעוס"לב כי אתם לגמריה עוד י קלעגר לה שיהיו דיש ג' וגם שירמוז שני הפכים
והוא שאפשר רצה הקב"ה מעתה להורות לו ענין המלכיות כסדרן בענין הארץ והוא כי עתידים בני לאו
את הארץ ואם יזכו יתמידו בה ואם לאו יהיו דיש למלכיות בחרבן ראשון ושני ואחר כך יחזרו בזמן האחרון
שאז ימשוך גם אברהם אבינו ונא' שא נא עיניך ג' שיהיה נחלתו יהושע וזה ימשך לעולם אם יזכו וזה
עד עולם אך זה הוא על אפשרות הבחירה אך הנה מה שאני צופה ומפני הוא כי תאבד ותעזב מה
כי הנה ושמתי את זרעך כעפר הארץ דייש למלכיות בבל ומדי שהם סמוכים בחרבן ראשון ובכלל ה'
הדבר הוא שלא יכלו כי מקם כעפר שמכלה את הכל והוא אינו כלה ואחר כן תחזור עטרה ליושנה בבני
שלישי ואז אשר אם יוכל איש למנות ג' והוא הרבוי העצום אשר לא ימד ולא יספר ואז ירושת הארץ לא
בלבד ירושת זרעו כי אם גם הוא עמהם ועל זה נאמר לו קום התהלך בארץ ג' כי לך אתננה שיחזיק בה
מעתה לקנותה גם לעצמו לעתיד לבוא וזה כי לך אתננה ואחר הודיעו אלהים אותו ענין הגלות שיהיו
דיש לעולם ותחזור עטרה ליושנה ולא יאבדו בגלות רצה הקב"ה להורות לו מעתה כי כן יהיה כי הלא
ענין כעין יראה כי הוא ואליעזר יפילו ד' מלכים גדולים ועצומים המשלים לד' מלכיות העתידים שירדו
לגלות זרעו כאשר יבא בס"ד ממאמר ז"ל ויהי בימי אמרפל מלך שנער אבבל אריוך מלך אלסר זו מדי
למען עי' כן יהיה נכון לבו בטוח כי גם לזרעו יקל"ה וירוממם לרשת ארץ וזהו שסמך ויהי בימי אמרפל
ויהי בימי אמרפל ... ראוי לשית לב כי באומרו עשו מלחמה ג' נראה שאת אלה התעוררו למלחמה ...
מלכים אלה ואח"כ הוא נהפך באו' ויצא מלך סדום ג' ויערכו אתם מלחמה ...
למה הפסיק בנתים בענין כדרלעומר ואשר הכו את רפאים ג' והעמלקי ג' ומהראוי היה שאחר אומרו
עשו מלחמה יספר כל הנעשה בה שהוא ועמק השדים בארות ג' ולא יאמר כל מה שענין כדרלעומר
והלאה עד ועמק השדים כי אין צורך הוא לענין אברם ועוד שאחת כדרלעומר והמלכים אשר אתו ג'
נראה שהיה על מרד החמשה מלכים הנז' שמרדו בו ואם כן במקום אומרו ויכו את רפאים ג' היל"ל ויכו
את מלך סדום ג' ועוד או' וישובו אל עין משפט כי לא נאמר עד כה שבאו שם שיאמר עתה ששבו שמה
והנה לבוא אל הענין נעיר הערה גדולה והיא אלו הלא היא מה עלה על לב אברם להתאמץ לרדוף אחרי
ד' מלכים גדולים עולם אשר הכניעו והכו חמשה מלכים ומה גם עתה נאומם כי את אליעזר לבדו
יגמו שעולה מספרו שמו שמונה עשר ושלש מאות ואיך ערב אל לבו לרדוף אחר מלכים גדולים הוא ונעריו

והלא אין לאדם לשים עצמו בסכנה

מסתכן נדו ולמה והאיש הירא ורך הלבב

שלדבר אחר: איך התגבר עמהם לרדוף אחרי ד׳ מלכים

אמרפל מלך שנער והנבל שנא ג׳ א איך מלך אלסר זה מלכי

אדום נכ׳ והנה ידך כלל הלא כמו זר נחשב עבי ישפה ונס

ועוד נשים לב אלאו חרב הפליט זה מיכאל למה נתייחד הוא [illegible]

אפשר אחד מן המלאכים שהפליט היה יה׳ לאחד למה נרמז עבי זר [illegible]

אמנם הנה כתבנו למעלה כי רצה הקב״ה טרם מכה גלות מצ׳ [illegible]

עמו ולבשים מעתה ילכו ברכוש גדול מאתהם ושלא יאבדו שם ולא [illegible] ישראל

כלם יראו מעתה ויבטחו על העתיד והוא במה שכתבנו למעלה כי כתוב כלמי [illegible] ויקל על הגלות והוא על ידם במפורש לבוג

תירעשם לאברהם ושרה וה׳ הכלם ויצאו ברכוש גדול ולא יאבדו כמו שכתבנו בסמוך

על׳ גלות העתידות איך לבש ומעשה איך יתקיימו ישראל בתוכם כי ככה יפלו יחד לגביר אחד זרע

מעתה הבא דומתם ויפלו תחת יד אברהם יחד כלם לרמוז מעתה כי כלא מלכיות ד׳ אקם האחרבע מלכיות

כלא יקים אלה שתי״א מלכי די עולמין לא תרחבל ג׳ התק והתפ׳ כלאק מלכות ד׳ שהם ד׳ מלכיות

שהלם בפני תבונתך היה משל אלהים וזה כוונו ז״ל באומרם אמרפל מלך שנער זה בבל ג׳ כי הלא יקשק כי נעקן

עשרי האלבנה העתידים הנהם שהם אלא כי עולבן אמר והדעה מלך גוים זה אדום כי הלא יקשק כי נעקן מאומר ו

לא נולד יצחק ואיך היה תדעה מלך עלא ומתי אך הוא שהיה מלבו ותנקחת שהם והוא נעמד מגש מאומר ו

אני גוים בבטנך ועלכן להשיר את אברהם ולהחזיקו בגד יבא מיכאל כי הוא אשר יעמוד לו ארג׳ בימים

הם כלא ואין אחד מהחזיק עמי כי אם מיכאל שרכם והוא הפליט מהמלאכים המנגדים על בהאר העולם

אבר אברהם מקיימו וזה הפליט לומר שממנו יראה כי כאשר פלט ה׳ את מיכאל מהמונהם הם כן יפלט

את אברהם. מהמלכים והוא כי מיכאל הוא מבחינת חסד לאברהם כי הוא מלאך החסד העוזר את גומל חסד

כאברהם וזה אחשוב היא כוונת הגמ׳ באומרו מי העיר ממזרח ג׳ ירדפם ב׳ מי פעל ועשה ג׳ והוא שמקשה

קושייתנו ואומר מי העיר ממזרח לומר מי העיר את אשר ממזרח הוא אברם שימרב אל לבו לרדוף אחר

מלכים גדולים הלא הוא כי הנה צדק יקראהו לרגלו והוא כי שתי מדות טובות היו לאברם א׳ מדת הצדקה

שהיה מפזר ונותן ב׳ מדת חסד שזולת מעלות הצדקה היה עוסק בגופו מהלך ברגליו ממקום למקום שהוא

חסד עשה הצדקה שהיא העיקר כמש״ז קראו לפי חסד שבצדקה ושתי מדות אלה הן שתי כתות ה

המנפם לברא העולם כמש״ז אחד אומר יברא שכלו מלא חסדים אמת אומר אל יברא שכלו מלא שקרים

שלום אומר אל יברא שכלו מלא קטטות א׳ צדק אומר יברא שכלו מלא צדקות והענין כי רצה הקב״ה

לעשות כי מה שעשה אברם במלכים הם היה על העתיד לבשר את ישראל שככה יתן את המלכיות בידם

והנה ידוע כי צדק הוא הנותן כח לעשות חיל לישראל בימים ההם כלא בצדקה רבותינו ג׳ והיה צדק אזור מתניו ג׳

אמר הנה צדק העתיד להנביר את ישראל הוא יקראהו אל המתייחם לרגלו והוא כי ארבע רגלי המרכבה

הן מיכאל גבריאל רפאל נוריאל והנה מיכאל הוא רגל ראשון שמבחינת החסד לאברהם וגבריאל רגל ה

המתייחם ליצחק והשלישי ורפאל ליעקב ודוד ונבוא אל הענין אמר כי צדק שעשה אברהם יקראהו לפני

שהוא רגלו של אברהם הוא מיכאל רגל החסד שבמרכבה המתייחסת לאברהם בגמילות חסדיו שיבוא ל

לעזור את אברהם ולהחזיקו לרדוף אחר המלכים ההם והצדק ההוא היה גם אשר יתן לפניו גוים ומלכים י

ירד מעין אשר יעשה לעתיד למלך משיחנו שאלו גוים יבאו וירד מים עד ים עליה צדק אזור מתניו

ולמה הוצרך מלאך כדי שהוא יתן כעפר חרבו שיזרוק אברם קומץ עפר על איש אחד וכל אנשים שעמו מ

מתחבקים כי בהכות אברם את איש היו רבים מוכים וכן כקש נדף מהרוח שמניעהקש אל כל קבוץ א

אנשים הנמצאים כן אך קשתו היה מניע אל קבוץ רב וזה אין כח באיש לעשותו אך לא הייחסו אך קשתו של

אברהם כי אם כקש נדף מהרוח אשר עשה ה׳ כך היה קשתו נדף מרוח אלהים שמלאך החסד הוא מיכאל כלא

עשה מלאכי רוחות ושיעור הכתוב כי צדק של אברהם יקראהו לרגלו הוא מיכאל כמדובר ולמה קראו כדי

שיתן מיכאל כעפר חרבו כקש נדף ממנו קשתו ואם יאמר איש מה יועיל צדק על עשות אברם צדקות אם

יעבדהו שלום מן׳ לעשות קטטות עשר מלכים ומה גם לרז״ל האומרים שהיה אברם אומר אוי לי שמא מתוכם

היו צדיקים גם שאמר לו הקב״ה אל תירא אברם כי כלם היו קוצים וזה יאמר פה אולי עבר מדת שלום שמאין

היו בהם טובים ואז״ל כי שבא הקב״ה לברוא אדם צדק אומר יברא שלום אומר אל יברא כאו שהאדם מלא קטטות

...ד שנים אותן נתנה לא יבוא שלא היה
...הגאולה בהעבר שלשים מן האחד ומי שנער
...בשנים אברם ד׳ מלכים מי שהוא קורא הדורות מראש
...את הדורות ג׳ הוא מה״ל בב״ר בנשמות של צדיקים נמלך שהוא
...אחייב אחרב העולם על דורות המבול ... ובאין על כן נמלך
...ים בכל דור ודור לקיימו עד סופו וע״כ כן ברא כי לא יתבטל וזהו
...שרי ... בקו שש במספר יהיה בכל דור ודור ולהביא בל יתעכב
...דו בס ... נאם אין ישראל אין עולם על כן אני ה׳ ראשון שהמלכתי וכלי
...אחרונים שבדורות אחרונים אני הוא כאשר עשיתי באברם כן
...ישראל ועל כן נתן בלב אברם נ׳ מלאכיו להתעורר ולרדוף אחריהם
...ירדן שני ובו יתיישבו כל הקושיות שהערנו בפסוק והוא במה שאחז״ל במדרש כי כוונתם היתה
...בא על אברם כי הוא יצא להלחם לוט בן אחיו ויקומו עליו ויהרגוהו כאשר היה לולא ה׳ היה לו
...שים לב מה להם אצל אברם ועד למה ילכו בעקיפין ולא ילכו עליו להורגו
אמנם לבוא אל העניין נזכירה מה״ל באומרם עין משפט היא קדש לא מפני מקום שמו עין משפט אלא
עין שעשתה מדת הדין בעולם בקשו לסמותה היא קדש שקדש שמו של הקב״ה בכבשן האש עכ״ל
וראוי לדעת מהו עין שעשתה מדת הדין בעולם אך הוא כי הנה אחז״ל בפרקי ר׳ אליעזר כי בהיות כל בני
עולם בונים מגדל בדור הפלגה עבר אברם בן תרח וראה אותם בונים והיה נמרוד מלך עליהם ואמר אברם
מה אתם עושים הגלה אתם מורדים לא תצליחו אמרו לנמרוד והשיב ואמר אברם פרדה עקרה ואינו מוליד
מיד עמד אברם ויקלל בשם ה׳ מיד וירד ה׳ לראות את העיר ואת המגדל ונתפלגו וע״פ דרכנו נשית לב
אל תשובת נמרוד כי מה השיב על תוכחת אברם באומרו שהיה פרדה עקרה אך במקום אחר מבואר אלא
כי תשובת נמרוד היתה כאומרו שאברם עקר למה שנמרוד וכל בוני המגדל היתה כוונתם להגביר כח
הח... בעולם ואברם היה מקהה שמו של הקב״ה בעולם ומודה שכינה למטה שהיא מבטל מחשבותם
אשר יזמו לעשות על כן נאמן אברם באז סמה שנה מיום הולדו כי מאז בקש נמרוד להורגו שהוא כי השיג
בחכמתו שהוא יהפך כל עניניו ובהיות אברהם בן מ״ח שנה ועבר והפץ במגדל אמר שלא יצליחו כי היה
יבטל מחשבותם בהדבקו בה׳ ובקראתו ובעשיתו נפשות רבות ולזה השיב ואמר אברם פרדה עקרה והוא
כמאמר פרקי ר״א כי כל אשר גיירו אברם ושרה לא עמדו בכהם אחריהם באמונתם כי אחסים לבדם ועל כן
אמר אין אמונת אברם נמשכת אחר דור זה לבל קונים שעושה והוא אינו מוליד שימשך זרעו אחריו באמונתו
ויבטל מחשבותינו כי לא יהיה ענין אברם רק בחייו בלבד אז קלל בשם ה׳ וירד ה׳ בפה הכו לעשות משפט
בעולם הנה שעורר אברם מדת הדין שאם לא היה הוא מעורר היה עכשיו הוא יה׳ מאחר להם על אחריתם
וזה היה בלב נמרוד הוא אמרפל לנקום מן אברם וזהו וישבו אל עין משפט כי עין של אברהם שהפץ בבוני
המגדל ועשתה מדת הדין בעולם מה קללו אותם בשם ה׳ בהפעם בם בקשו אמרפל הוא נמרוד וחביריו לסמותה
ושה׳ מיד ... אומרו וישובו באלו פנים אחרת באו עליו לא היא קדש שקדש ג׳ והוא כי נמרוד הוא אמרפל
שהפילו לכבשן האש שהתחיל להנקם ממנו ולא שוה לו עתה שבו הוא וסיעתו להכותו בחרב אחרים לו
שאם נ...ו מהאש הדומם אל כל מיד אדם בעל בחירה וזהו היא קדש שקדש שמו יתברך באש
או שיסוד הענין למה בקשו לסמותה עין שעשתה ג׳ והוא אינו מוליד כי על זה התנבא נמרוד לא״ כי היא
קדש שקידש ג׳ והיה ירא פן ע״כ ין ידבקו יחד כל העולם באמונתו ותתבטל כוונת נמרוד כי לא היה
עוד מחזק עמו הנה לפנינו עננו משעימת אמרפל הוא נמרוד על אברם ומדוקדק בפסוק כי על
כן וישובו ויבואו ג׳ ומעתה ראוי לדעת למה עשו במרמה לבלתי לבא מתחלה הלוך ונסוע. עדיין אך הוא
כי אינו כבוד מלך וכ״ש ד׳ מלכים ללכת אחר איש אחד שאין שאם היו הולכים באופן מורגש שאינו יבאו
לא יבעבר מאברם מלקבץ את כל רבים נראים מסביבותיו כי גדול שמו ובני כמש״ל על פ׳ עמק שוה ג׳
על כן התנכלו להראות כי על אולתן הם באים ואף על סדום לא באו דרך ישרה שהיות כוונת אמרפל
לבא לקחת משם את לוט למען יצא אברם להצילו ויהרגו כל אחד ... טרם היות פנאי לאברם לקבץ עמים
רבים ובזה נבין כל בתורה פסוקים והתכונים והוא בשום לב אל אומרו ויהי בימי מה עת היתה עם ונפ
אומרו בימי אמרפל כי אחר שכל הענין נמשך אחר ענין כדרלעומר שבא על המלכים המורדים בו עם
המלכים אשר אתו ומזה נמשך ענין לוט ואברם אם כן הי״ל מתחלה ויהי בימי כדרלעומר
אך הנה אמר ויהי כי היה ... שבאו להרוג את אברם המקיים העולם שהעיקר בזה הוא אמרפל
הוא נמרוד שאמר עליו על כן אמר ויהי בימי אמרפל ג׳ והענין בל יאמר איש כי הוי היה מתייחס אחר

כדרלעומר

כדרלעומר כי על ידו נתעוללה הדבר על ...
חויבו של אברם כי גם שתראה שעל כדרלעומר
יצאו לעשות מלחמה נגד ד׳ מלכים נקפוד קוח כי הנה ...
את מלך סדום ומלך עמורה ג׳ כי לבד באו אלא שנשבו ...
את לוט לשיצא אחיו אברם ויהרגוהו כי גם שתראה סדר ה...
עמק השדים ג׳ כי מה שחברו כל ד׳ מלכים אלה לא היה רק לב...
למען יצא מלך סדום וחבריו אליהם אם לא כן מי נתן את אמרפל ...
מכדרלעומר יצאו אחיו להבהבו כי הנה שתים עשרה שנה עבדו את כדר...
לא כדרלעומר והמלכים אשר אתו ומי נתן גדולים ממנו יהיו נכנעים אחד
אל המורדים בו כי ויכו את רפאים ג׳ להורות כי לא לנקום נקמת כדרלעומר ...
כי ישובו אליו מן משפט הוא אברם כמדובר כי להשיבו ... ועל כן את כל סביבותיו של סדום ...
וגם את האמרי היושב ג׳ למען יצאו מלך סדום ג׳ אל עמק השדים הסמוך להם באו ומרים כי טוב לעמד ...
מלכים יחד ולא שיצאו הל׳ אל כל א׳ בפני עצמו וזהו ויערכו אתם מלחמה ג׳ את כדרלעומר ג׳ והיה כי אחר
כי החמשה הם הבאים על הל׳ כנראה כי ויערכו ג׳ אך לא כן הוא לפי האמת כי אם ארבעה מלכים את החמש
כי מתחלה כל שנים ובלחפן אתרעה היה לבא עליהם אלא שנשבו בעצמה כלאחר יד לבא על סדום בלי זמן
כי על כן באו מתחלה לבל ירגישו התחבולותם על אברם ועל הן מלכים לא רצו להורות כי כל שנים ובלחפן
לריב ריבו של כדרלעומר כי אינו לפי כבודם כי הם גדולים ממנו והורו כוונתם באו ויקחו ג׳ והוא בשום לב אל
אז ויקחו שני פעמים ויקחו את כל רכוש ג׳ ויקחו את לוט ואת רכושו ג׳ ולא נאמר הכל בבת אחת וגם אומרו
וילכו שני פעמים ... והוא יושב בסדום שהוא מיותר אך למה שכל חפצם לא היה בעצם על סדום ועמורה
רק על לוט ... אחר לוט ועל כן לא נכנסו לתוך העיר לשלול שללה ולשדוד שביים
כי אם ויקחו את כל רכוש סדום ועמורה ואת כל אכלם שהוא כל מה שהיה במחניהם חוצה בעמק השדים
וילכו ואחרכך ... לא נעשו כוונתם כי לא נלקח לוט ועל כן חזרו ויקחו את לוט ולמה שהוא בן אחי
אברם כלומר כי לכך לקחוהו על היותו בן אחי אברם שהוא שיצא להצילו ויהרגוהו והראיה כי הנה והוא
יושב בסדום ולא היה עם החיל שחוץ לעיר ועבדו נכנסו לקחתו אותו ואת כל רכושו ולא את זולתו ורכוש זולתו
כי מה שאחר לא לקחו כי אם את המלאכה חוץ לעיר רכושם ואכלם אך זה יורה כי כל כוונתם לא היתה רק על דבר
היותו בן אחי אברם ועל כן בבוא הפליט שהוא עוג כמ״ש שאמר עוג אברם קונאו והוא ישמע שנשבה
אחיו לוט יצא ויהרגוהו ועל כן כשמוע אברם כי נשבה אחיו כלומר כי לא נשבה כי אם אחיו שירה כי שיו
כוונו ואם לא יצא אליהם לא יבקשו מקום מלעק אחיו ועל כן וירק ג׳ וירדוף אחריהם ... וישמע
והבן אברם כי מה שנשבה היה להיותו אחיו לשיצא להצילו ועל כן יצא כי גם אם לא יצא לא יניחוהו
וישב את כל הרכוש ג׳ הנה היה ... כי מה שהוציא את כל הרכוש הוא כי בראות את אברם העם
הנה נהפך אל הרודפים בעזרת אברם והציל את כל הרכוש אמר כי לא היה כן כי אם אברם לבד
הציל את כל הרכוש וגם את לוט ג׳ ואחר הכל הציל את העם באופן כי היו העם מהנצולים אחר הרכוש ולא
מהמהולים אותו ויצא מלך סדום ג׳ הנה מהראוי סמוך אחר פסוק זה ויאמר מלך סדום ג׳ ולא יפסיק ב
בנתיים בענין מלכי צדק אך יאמר ראו נא מה בין מלך סדום למלך שלם כי מלך סדום למה שהוא מהנסיונות
לא יצא לקראת אברם להקביל פניו צבאיו להכות את אויביו כי אם עתה אחרי שובו מהכות את כדרלעומר ג׳
וגם עתה לא נתעורר כי אם אל עמק שוה ג׳ שהוא כמ״ש שהושוו כל האומות ונשאו לו במה והמליכוהו עליהם וזהו
אל עמק שוה הוא עמק המלך ואמר כי גם יצא מלך סדום במקום שראה כל האומות מקבילים פניו ומנשאים
אותו נוסף מה שהוא כי תוספת עליהם וגם שהוא בלבד אשר קבל טובה בפרעות וגם או ב... הקניות אך מלכי
צדק למה שהוא מלך שלם הוציא לחם ויין גם שהוא כהן לאל עליון ואדרבה מהראוי שהכל יבאו לו דורון
או יאמר והוא כהן כי מה שלא האכילו בשר היה על היותו כהן לאל עליון מקריב קרבנות ולא יראה כמתכ... ל
מבשר הזבח אשר לא כדת וכענין הממונים על לחם הפנים שלא היתה בביתם פת נקייה ומפטמי הקטורת
שלא היו מתבשמים בביתם בל יחשדו שנהנים מההקדש כן מלכי צדק לא הוציא רק לחם ויין ולא בשר כי בלחם
ויין לא היה חשד כי בימים ההם לא היו נסכי יין ולחמי מנחות או לחם הפנים כמ״ש כי בזכות לחם ויין שנת
לפני ביתו על שתי הלחם ונסכים לעתיד עוד ... כי במה שהיה מלך הוציא לחם ויין וכמה שהוא כהן
לאל עליון ויברכהו הנה אחז״ל בב״ר כי עליה שבשבה שחטאו נסתלקה שכינה עד רקיע שביעי
ויברכהו כי האי סילקה מהאחד לרקיע ראשון והשני לשני עד שהשביעי סילקה לשביעי
כאשר מנחים פ׳ בראשית

ביני ... ובוא אל ... והוא כי הנה
אברם לאל הוא בעל החסד שבמדת חסד
נהסתלק עד הז׳ עם שעברו במדתו לשבוא חסד
וכן ברוך אתה שעסקיותו מסולק עד השביעי שבות עליון
שזכה אברם להיות ברוך הוא קונה בזכותו שמים וארץ
מעשה היה מסתלק גם משם והיה העולם חבר שמים וארץ
העולם כולו שמים וארץ שלו כי הוא מקיימם בלא תורת חסד חנם ומזה כנגד
עליון שגם קיותו עליון ברקיע שביעי לא משם משפיע עליך כי אם גם בא עליך
אשר מגן צריך והוא כי דרכו ית׳ שיפקוד על צבא המרום שממכון שבתו
אל השירה ... ואת מלכי האדמה על האדמה אך לא עשה כן להכניע את שרי המלכים במרום
לומר לך השמר כי אם גם את מלכי האדמה מגן ומסר למטה בידך עלתה כי עם בהיותו רחוק ע
רחמים עד רקיע העליון וגם ית׳ היה עמך גם באחז מתחת או יאמר מעין האמור והוא במה
שכתבנו למעלה כי נמרוד המולך בדור הפלגה שבנו מגדל להשפיע החיצונים בעולם ולא לך הקדושה
עד נסתלקה שכינה עד רקיע שביעי ובא אברהם ע״י הקהל שמו ית׳ בכל העולם חזר וקנה העולם בזכותו
וזהו ברוך אברם לאל עליון שנסתלק למעלה ומה שיברך הוא להיותו קונה שמים וארץ שהיו כל החיצונים
וקנאם הוא. והוא כי עם היות אמרפל הוא נמרוד צר לאברהם כי הפילו לכבשן האש לא כיוון אברם לנקום
ממנו רק לקנות שמים וארץ שהיו אחוזים ע״י שהיה גבור ציד ... את הבהמות ומקריבן לע״ז כי עד ...
מחזיק באומתו של דור הפלגה כי מלכם היה וברוך אל עליון שלא מסר כל אברם שלקנו לנצח לכבוד
עצמו שהיה ממשיך העולם לע״ז ומאבד עולמו ית׳ רק על כבוד אברם שחש על כבוד הקב״ה מעל כבוד
עצמו וזהו אשר עם היותו עליון מסתלק עד רקיע ז׳ ע״י נמרוד ועבו״ז אשר מגן צריך להיותם צריך כי
נמרוד וסיעתו הפילוהו לכבשן האש ובאו עתה להרגו ובל נאמר כי על שקבל מתנת מעשר ממנו
ברכו אמר כי הלא אדרבה אחר שברכו ויתן לו מעשר מכל או יתורה אומרו קונה אלו ית׳ ואמר ברוך
אברם שבהיותו באחז הקנה אל עליון שמים וארץ שהיה בעולם חבר בדורות שהיו מכעיסין ובאים
ושיעור הכתוב ברוך אברם לאל עליון שבידו היה אל עליון קונה שמים וארץ כי עשו קנין קיים וכאשר
גם הדריך אל שעם היותו עליון משם מגן צריך פרק באחז
אברם מאז הקנה העולם לאל עליון ... כי אם זכותו שעל ידו אל עליון
עוד כיון ברוך אברם ולא על גבורתו שנדח אברם אחר המלכים בגוים ... כי ברוך אל עליון אשר מגן צריך כי הוא
קונה שמים וארץ אך הגבורה והניצוח לא עשאו אברם
עשה ולא אחזה. ויאמר מלך ס׳ הנה למעלה כתבנו טעם א׳ אלמה שאחר אומרו ויצא מלך סדום גו׳
לא הזכיר מיד מה דבר אל אברם ומה עשהו כי אם הפקיד בענין מלכי צדק עוד איפשר
דרך שני והוא כי עד כה חשב מלך סדום אולי אברם יתן לו כל הרכוש כי כל ישעו וכל חפץ לא היה רק על
נפש בני אחיו אך בראותו שנתן לו מעשר מכל אז אמר אם לא היה בדעתו לקחתו לעצמו כי אם להחזירו
לא היה נותן ממנו מעשר מכל וזהו שסמך ויתן לו מעשר מכל ואז ויאמר מלך סדום ס׳ תן לי הנפש והרכוש
קח לך ועל זה איפשר ג׳ שבתחלה לא חשב שהיה העשיר להפליאתם אך לא הודיעהו אך באומרו מגן
צריך שיברך שעל היותם שהי נ״ב כיון ואם כן יאכל שלו שזהו על כן אמר תן לי הרכוש קח לך
ויאמר אברם ג׳ הנה ... ואם אקח יתירה ואם הוא שגם לא יקח מאשר לו בפני ... לאוסרו
כי אם הרכוש שלקח בהרכו ובקשתו לא יקח ... מהון ... אך לא נשיתלב אלא תן לי הנפש
ולא אמר תן לי האנשים אך הנה אחז״ל שגייר אברם את הכנענים ושקם גיירו ערלת אבותיהם ובזה יאמר
תן לי הנפש ... ואת הנפש אשר עשו בחרן וזהו תן לי כלו שלא היו כבר כי
קנאם כאלו ילדם והרכוש קח לך כי לא קניתם כנפש בעצם ונעלם תשובתו ... על הנפש הבהמות ... אם
מחוט ועד שרוך מהם אתן שאמרת תן לי ובבלהם בעונה ואם אקח מכל אשר לך הוא הרכוש לא על שאחי
שלו כי הלא הכלתי לעצמי רק ... שלא תאמר אני העשרתי את אברם ואמר בלעדי כלומר
מופרש ממני הוא הרכוש כדי לתתו לך שלא אכלתי ממנו מפני קדוש ה׳ וזהו בלעדי ואמר רק מ
מינעו ממנה רק המעשר שנתן לכהן והוא על כי מלך ... שלא היה
אחר הדברים האלה הנה בז״ל ב׳ דעות א׳ שהיה אברם מהרהר שמא בתוך המלחמות היה
אדם כשר ויענש עליו ... אמר לו הקב״ה אל תירא ויש דעה אחרת שהוא
שהיה אברם ירא שיקימו עליו ... אל הקב״ה אל תירא אברם ג׳ ויש דעה אחרת שהיה מהרהר

שמא

ומה הכליכותי בנעל[illegible]
ועליה אמר אל תירא אברם ועל הבל[illegible]
לפיס גב אל אי לאמר שהיה מלא יתירה [illegible]
דשה מכיון אלא דבור בבא דבר האיש ג׳ ואזון כי [illegible]
לפיס לב מה ירבו ולאברם בהתנבאו בנשנותיו קיש [illegible]
כחות הדין הסכימו בטובתו ואמר אל תירא אברם ובזה יאמר [illegible]
אברם שבשני כחות שלקים זה לאמר שדבור ומחזה פקס [illegible]
שנחיבה שהוא אל תירא אברם ויאמר אברם ג׳ ראוי לפיסוב [illegible]
שגה פתח אל הדובר בו מבני הזכיר תאחרים ועוד היתכן יאמר מעשר [illegible]
אי ואבי הולך ערירי והאם שכח מאמריו יה׳ אנכי ואעשך לגוי גדול ואיך יגד [illegible]
אי ואבי הולך ערירי ועל אי ובן משק ביתי למה קראו בן משק ביתו ולמה הזכיר שם עירו [illegible]
בהבטחה ההיא חלילה׳ [illegible] ולמה נאמר ויאמר פעם שנית בתוך דבריו
ועוד אי שנית ויאמר אברם הן לי ג׳ כי אברהם עודנו מדבר ונם אי והנה בן ביתי יורש אותי הנה בכלל אומר
ועוד אי הן לי ג׳ כי בכלל אומרו אנכי הולך ערירי ונם אמר שיצא פה תאחריו מבן משק לבן ביתו ומה שבין לשון אי
בן משק ביתי הוא ג׳ היה שהוא יורשו ונם אמר שיהיה יותר כבוד כלפי מעלה׳ ועוד אי בן ביתי יורש אותי
הן לי לא נתת זרע ולמה אמר הן אין לי זרע שיהיה יותר כבוד ועוד אי והנה דבר ה׳ והילא ויאמר אלוה׳ ולא
שנאה שנעשה עיקר מהירושה ואין עיקר הבנים לבד ועוד אי ויוצא אותו החוצה ויאמר אשר יצא ממעיך הוא ירשך
והנה דבר ונם למה כפל ואמר כי אם אשר יצא ג׳ אי מה היה לו שהוציאו מתוך ארצו החוצה שיראה הכוכבים
ועוד אי ויוצא אותו החוצה למה הוציאו שאז הוא כפשוטו שהוציאו מתוך ארצו ולמה הכהו להפט בהם
הלא מכל שיראה אברם הכוכבים היה יכול לומר זרעך יהיו ככוכבים ויצא אותו החוצה וכי מחוץ לעולם הוציאו
שלא יוכל לספור אותם ולומר אחר כה יהיה זרעך והנה רז״ל אמרו ויצא אותו החוצה אלא מלמעלה למטה
אלא שהעמידו מכפת הרקיע ואמר לו עד דנקיל ברגלך דריך כוכבא ואז והבט אלא מלמעלה למטה
והנה ראוי לדעת מה ראו לומר וכי מחוץ לעולם הוציאו והניחו בפשט שהוציאו מתוך אהלו לראות הכוכבים
לומר לו הבט וספור ואם הוא על לשון דבק שהיא מלמעלה למטה כאן אין הבט אלא ג׳ הלא נם זה קשה כי
הלא לאכוין הוא כי אדרבה מלפנו הבטה מלמעלה למטה כמלאך והבט אל נחש הנחשת ג׳ והיה הנחש על
הלא לא כוונה כי אדרבה... ונם יפעו אחר משה ואמרו ז״ל שהיו מביטין אחריו ׳ וגם דרכו נאים לב אל מאמר ז״ל כה יהיה
נם וכן פסוק והביטו אחרי משה ואמרו ז״ל שהיו מביטין אחריו ונשמרתם נפשותיכם כי אם הבנו והיכן נזכר
זרעך אין לך דור שאין בו שלשים צדיקים כמנין יהיה והלא אין נזכר בכתוב כי אם הבנו והיכן נזכר
הצדקות׳ ועוד אי והאמין בה׳ האם יש להחזיק טובה לאברהם שהאמין בה׳ ולא עוד אלא שאומר ויחשבה
לו צדקה ואם הוא שאברהם חשבה צדקה לה׳ נם זה פשוט כי מי הקהו וישלם
אמנם הנה ידוע כי השם המתייחס אל העולם הזה הוא שם אדנות היא שכינה השורה בעולם הזה אך
שם הוי״ה ומה נם בנקודת אלהים הוא המתייחס אל העולם הבא ובוא אל הענין אמר אברהם
הנה הן ב׳ בחינות אי המתייחס אל העולם הזה והוא אדני ואחנית אל העוה״ב וזהו יהו״ה בנקודת אלהים
והנה מאמרך זה שכרך הרבה מאד לא ידעתי אם על טובת העוה״ז הוא או על העוה״ב אם הוא על העוה״ב מה
התנלי ואנכי הולך מה עולם שזה ואין אושר שלם שם להולך ערירי מה העוה״ז ושלא כי הלא המונח בעוה״ז תלמיד
הגון שעלה לו במקומו ואלעזר אמרו ז״ל שהיה דולה ומשקה מתורתו לאחרים זה אינו נוגע לו כי אשר הוא
בן משק ביתי שמשקה מתורתו לפי מדרשו אינו עולה לי והענין כי הוא דמשק ג׳ ועוד ועניין שני עצמו
אי באו דמשק ואי באו אלעזר והיא כי הנה בזה הובדלו זרע אביתינו מעמו האדנות כי זרעה אברית הם
ישראל אף בהיותם בחול הם מתייחסים אחר אי ככתוב אדני ונו״ פ׳ אזכיר רהב ובבל ג׳ שישראל תמיד
יאמר עליהם זה יולד בה״ ג׳ וכן כתבנו על לך לך מארצך ׳ שאמר לו הקב״ה לאברהם שאתה נפסד באר ישמעאל
לך לעצמך לאושר משלי זרעך אף בהיותם בחוץ לארץ ישראל מתייחסים אחר אודה נאמן כי נפשותם
למעלה מהמזלות שכנגד ח״ל הנה זה שאמר הנה הוא דמשק שגם שהוא עתה בארץ ישראל ומתייחס אחר
דמשק כשורש נפשו לא ממנה של מעלה כנגד אי שהוא אחדות הקדושה ואחר איך אתייחס למנה של
מעלה מקומי ואינו משורש נפשו רק מאחרים ועוד שעשה שנית והיא כי אלו היתה תורתו ומצותיו
נמשכת ממנו ולזרעו אחרי אחריתו אך אינו רק אלעזר כלומר ק״א לבדו ולא לזרעו אחריו ורוח בער
ע׳ דנני רז״ל כפרא כי כל זרעם אשר נשא באחרון לא נמשך לזרעם אחריהם כלל רק הם בעצמם בלבד

[illegible] גדול כי אמר [illegible]
[illegible] במדבר והנה זה הוא אשר אמרו שכרך
[illegible] ולהיות הפרש בין אמירה זו אל
[illegible] ויאמר פעם שנית כי זה שלא [illegible]
[illegible] ולהיות עושה שקר מעניין עה"ב בתחילה [illegible]
[illegible] לא ישתנה מלקדמותו ולמעלה שלטוב העה"ב ידבר קרא את
[illegible] לעיין תמיד משקה מתורת מהנה לו לעה"ב ופה שידבר שלטוב העה"ז
[illegible] בביתו [illegible] עניין הכתוב אם שלהטיב בזה גם זה אין לי כי הן לי לא נתת זרע
[illegible] נחת רוח לזרעו בפשט ויותר מזה אין ראוי והיחל [illegible] נאמר אל נא תשא על
[illegible] מפרש הכתוב כאמור ואשר לו כל גדול על בן ביתו כי הלא הן לי נאמר להיותו שהמגדל
[illegible] אלא תולד ואינך עודד מזה [illegible] וגם [illegible] זה כי לא נתקנא כך ואם היה לעתך נתרת
[illegible] ויחרה העשבה גם יתכן כיון באו [illegible] כי ידוע מרז"ל כי [illegible] באותיות שאין להם בן זוג כלו כאותיות [illegible] יש
[illegible] כאלו אינך בה זוג שאין לו הולדה מפתח כוכב מולדתו וגם מתנה מאתך [illegible] לא נתת זרע עד כה והנה
והיה כי מלה קנה [illegible] על דבר מזומן כבר כאומר אל תאמר כי יש זמן עניין כי הרי כדבר מוכן כבר [illegible]
שבן ביתי יורש אותי כאומר כי קרוב סילוקי. והנה דבר ה' הנה כתבנו כי אבי אם עשה שקר [illegible]
אל העה"ב ובו היחל אלא שאחר יד עשה אמיתה אחרת אל בחינת העה"ז והלא יקשה כי הלא כל שכן
[illegible] מבחינת העה"ב היה לו לעשות עיקר ולא שכל תשובתו היא לא ירשך זה כי כאלו ירושת [illegible] הוא עקר
לזה והנה ה' ולא אמר ויאמר ה' נאמר כי הוא ית' בא להשיב אל מאי דסליק מיניה ואח"כ אל רישא ואח"כ
אל הראשונה [illegible] אמר והנה דבר ה' שאמרה תורה לא על עשותו [illegible] מטוב העה"ז אמר לא יירשך
זה כי אינו אלא שקיתהו לדבר עלמה שהוא ספק וזה אמר והנה כאומר מזומנת תשובה אל והנה [illegible]
הסמוך וגם הוא ית' לא היה מחשיב עניין ירושת הממון להשיב עליה אם לא שהזכיר אברם וזה אמר [illegible]
לאמר להיות אליו לאמר הוכיחה להשיב על דבריו לא שהוא ית' מחשיב עניין זה ואמר לא ירשך זה הוא
אליעזר הנזכר ולא יהיה על לבך כי לא יהיה זה אך יהיה [illegible] כמאמר רועיו כי אם אשר יצא ממעיך
[illegible] יאמר והנה דבר ה' במשכל שהעלה למעלה מכיפת הרקיע ויאמר הבט [illegible] והוא במקשה [illegible] כי [illegible]
[illegible] הנה הוא על דבר שמזומנים [illegible] אותו מיד [illegible] והעניין כי הנה [illegible] שדבר עמו עשר
תשובות לא ירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך [illegible] ואח"כ הוציאו
החוצה מכיפת הרקיע כמרז"ל וחזר לדבר עמו ואמר הבט נא [illegible] ולמה לא העלהו מיד וגם את הכל ידבר
[illegible] מתחילתו לא יירשך זה [illegible] כיון [illegible] ולא ידבר [illegible] על האדן [illegible] על השמים
לא מה שתיקה כי והנה דבר ה' אליו מיד ולא המתין לדבר גם זה עד הוציא אותו החוצה הלא הוא להורות
לאמר לא יירשך זה כי להורות כי אם לא היה הדבר רק על דבר הירושה לא היה צריך להוציאו למעלה מכיפת
הרקיע וצריך כי [illegible] כי כאן הוא [illegible] דבר זה אך היה למען הוציא ממנו [illegible] בכוכבים [illegible]
[illegible] בביאור הכתוב במ"ר [illegible] מה שנהג דבר ה' שהוא מזומן מיד [illegible] הוא כדי
לאמר לו לא יירשך זה אך [illegible] הוא נאמר הבט [illegible] שהוא כי זכרו [illegible] על כל [illegible] לאמר לו
גדולות [illegible] שהוא דבר [illegible] כאשר יצא במ"ר והוא בא' בשני דרכים א' כי
אחר שהשיב על מאי דסליק מיניה בא להשיב על אומרו הן לי [illegible] שהוא כי חשב שהיה תחת המזל [illegible]
היה הוא ית' [illegible] אחר [illegible] עד כה זרע [illegible] אותו החוצה שהוא [illegible]
שהעלהו למעלה מכיפת הרקיע ואמר לו דרך כוכב [illegible] והוא כי הנה [illegible] רז"ל כי הלא [illegible] כי הא
בסוף תיבה במקום [illegible] כי [illegible] ישובו רשעים לשאולה יש הא בסוף תיבה [illegible]
בראשה ואמרו כי [illegible] להפליג הדבר [illegible] ועל זה יהיה [illegible]
כי יש הא' בסוף תיבה ובראשה והנה הא היה עד שבראשה [illegible]
תיבה [illegible] ואמרו וכי [illegible] ולא [illegible]
הא בסופה כי זה יורה על הפלגת החיצוניות אלא [illegible] כי כן הוא שהעלהו למעלה מכיפת הרקיע ואמר לו
[illegible] דרך כוכב [illegible] כוכב מזלך [illegible] ואמר
אין הבט אלא מלמעלה למטה [illegible]
דבריו [illegible] כי לא אמרו אין הבטה אלא מלמעלה למטה כי זה לא כן הוא כי [illegible] שהוא בהפך [illegible]

[illegible]

למעלה אך אמרו אין קבוע והוא פרשתם [illegible]
כלשון זה מחש ועל מה שאמרת יתנה [illegible]
היה שלא אמהר זרע את האיש כי הלא [illegible]
שהפשט של המאל אך היה למען קוהש חיבתך [illegible]
ועך והוא ברזכיר מז"ל במה הדברים רבה שאמרו ומה [illegible]
הכוכבים אלא שחמה ולבנה יש להם בשקשו ואפרה [illegible]
[illegible] וכבר את השען אמר אם יתמה מה אברהם כי הלא [illegible] ומר כל כוכבים [illegible]
יהיה זרעך ועלכן פקדשתו בעת זקנה ועהיה גד לה כמאמ"ל בב"ר שלא היה [illegible]
גבינהלידו יבו עלה תאותו ונדרדמו ונקברדמו" או יהיה שפשרו ואמר [illegible]
ולא אמרה לך עלה אך מתחלה הוא להודיע כי כה יהיה זרעך שאיכותן למעלה מכוכבי [illegible]
[illegible] כוכבים על המזל ובין לעולם זה או לקודם קדושתו אשר לדברי רז"ל באומרים שבבל דור יש שלשים [illegible]
יהיה צדיקים כאברהם כי עולה ידבר הכתוב לבשרו שיהיו צדיקים אלא שהוקשה למו כי יקנא לא כדי
[illegible] קם כך עלכן אמרו שהוא כמנין יה"ך ועוד ראו שאם כפשט הכתוב שכה יהיה אוזרע הריב"
שוא יורט לספור אותם היעל אם יוכל לספור אותם כי יהיה זרעך מאי ויאמר לו מתוך דבריו אך הוא על
ייש הריבוי אמירה בפני עצמה שהוא על הספרון ובזה יצדק או והאמין בה' כי הוא כימה שהבטיח זו
שלא יחסרו הצדיקים מזרענו ומה גם לרז"ל שהוא בכל דור הלא כמו זר המחשב הבטחה זו כי הלא זר התלוי
בבחירה כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ואכ"ב איך יצדק הבטחה זו אלא שעכ"ז האמין בה' כי הוא ית'
יודע איך יקיים הבטחתו עם היות שלא כמלתי יה' ועלכן ויחשבה לו הוא ית' צדקה שהאמין ולא חש אל
עוזר הבחירה ואם יחזור אל אברם יאמר ויחשבה אברם לו ית' צדקה כי לא לפי שורתה הן הוא להבטיח
בכך מעם חפשיות הבחירה אם לא שיעשה כך מפני קיום זרענו בתורת צדקה"
או שיעור הכתוב על זה כי אחרי שאת אברם על כבוד רמז"ל תחלה היה לו ית' להוסיף החולה ולומר לו
ידרום כוכבו ואח"כ יאמר לו לא ירשך זה לא" והנה דברה אליו כלומר מה שתראה דבר ה' אליו לאמר
אח"כ מה שאחר דבר זה שהוא הבט וגו' אלא שהיה בפאי לספק מיטה ואחר אל מה שאמר הן לי וגו'
או יכוין באו' והנה ולא אמר ויאמר ה' עכן מז"ל למה היו האמהות עקרות מפני שהקב"ה מתאוה לו
להפלתן של צדיקים ובזה יאמר כי חפץ היה ית' לבשר לו שיוצא ממעיו מי שירשנו ושיהיו ככוכבים
אלא שהיה מתאוה שיתפלל על הדבר תחלה על כן כאשר התפלל ואמר הן לי לא נתת זרע וגו' מיד בישרו
והו והנה דבר וגו' והנה על ידי האמור מיד דברה שהיה מתאוה לבוא כאן אל אברם לאמר וגו'
ויאמר אליו וגו' ראיו לשים לב כי הלא עם שלא היה נותן לו את הארץ היתה הסבה הוציאו אותו מאור כשדים
ולמה תלה הדבר בנחלת הארץ ועוד מה זו שאלה מאברהם במה אדע וגו' וכי זו היא האמנתו
כי ית' שואל במה אדע וגו' והנה יש מרז"ל אומרים שעל כן נגלו בניו למצרים והוא קשה מאד כי לא קבך
שנו ה' כי אם קשיבו ובנחת קחה לי וגו' ועוד איך בקחתו עגלה וגו' הודע אליו כי ירשנה ואם על שכרת עמו
ברית גם בזולת מקום זה כרת עמו ברית על הארץ ועוד כי הלא מבלי בתר הבעל חיים הלא היה יכול
לכרות ברית ולמה הוצרך כל זה ועוד את הצפור שלא בתר למה לקחה ועוד למה ההעגו שירד העיט
על הפגרים וישב בהם אברם ועוד או ויהי השמש לבוא למה מודיענו הזמן ועוד או והנה אימה
חשכה וגו' כי הנה אמרו רז"ל שהם ארבע גליות שהראה לו אימה זו בבל כו' ואימתני הקיפם וגו' חשיכה
זו מדי שהחשיך פניהם של ישראל בצומותיהם גדולה זו יון שהיו אומרים כתבו על קרן השור שאין לכם חלק
בתלהי ישראל נופלת עליו זו אדום ואמרו רז"ל שאמר לו הקב"ה שיבחר לבניו מלכיות או גיהנם שהוא הנגיד
שם וגו' ולפי זה קשה למה הפסיק בין הד' מלכיות להגיד עכן בגלות מצרים כאו' ידוע תדע וגו' ועוד מהו
כפל אומרו ידוע תדע ועוד איך יאמר שימי העבדות והשעי' ארבע מאות שנה ולא היו רק רד"ו ועוד
היחיל בלשון יחיד כי יהיה זרעך וסיים בלשון רבים ועבדום וגו' ועוד או ואחר כן יצאו ברכוש גדול אם הוא
סיבלו את מעהם ואמר זה לנחמת השעבוד היתכן שבשביל הון מעט יתעבדו ת' שנה והאם יסבול
איש עבדות ועינוי כל ימיו לתענוג באחרונה והלא טובה הוא הקירות מבל עינוי בהון ועוד כי הון לקחו
בני שלשים היהלאים ממנהם ובמה ינוחמו דור ראשון ודורשני אשר שתעבדו ולא נהנו ועוד האם יחפר
כסף וזהב לו ית' שיגלה את בנו בכורו ישראל על בצע כסף ולא עוד אלא שיקרתנו רכוש גדול כשעה
עיקר מזהב וכסף והמה הבל לפניו ית' ועוד למה הוא פה שיבוא אל אבותיו ועוד או ויהי השמש
[illegible] לבד הוא שהשמש בא ועלטה היה ממראה [illegible] וגו' ועוד או ביום ההוא כרת וגו' כי את אמרו

[illegible] כי זאת היתה הפנים ה
[illegible] וישב [illegible] ויעבור אברם באתך ג׳ ויהי ה׳ אל אברם ויאמר
[illegible] יהיה בן שבעים כי מאז עד שנולד יצחק היו
[illegible] מאה שנה ג׳ והוא כי הנה ילדנו מרז״ל כי ס
[illegible] כשדים באו מישאל ואמר אני אמלט וכן גבריאל ולא
[illegible] ובזה יאמר אני ה׳ אשר הוצאתיך אשר הצלתיך אני בעצמי
[illegible] לך למה שרבו להת לך את הארץ הזאת שאין עליה שליטת שום מלאך זולתי
[illegible] ה׳ אשר הוצאתיך בעצמי לבעבור שאתן לך את הארץ המיוחדת לי —
[illegible] להראות את אברהם איך בתחיית המתים ישוב אברהם ויירש את הארץ והוא
שהזכירו מז״ל על פסוק ואנכי עפר ואפר שהוא אל הרגני נמרוד לא הייתי עפר ואלו שרפני אמרפל
לא הייתי אפר הנה שהשוה את זו עם זו ובזה יאמר הלא את שמך נדרתי להת את הארץ שהוא אחר
התחיה אל התמיה על התחיה מהעפר כי גדולה היא מהמיתה מן האש שלא ישרף ממנו שנעשה מן העפר
שאל יכלך והנה אני ה׳ אשר הוצאתיך מאור כשדים כאלו מהיותך אפר החייתיך ובזה הבטיח להת לך את
הארץ הזאת אך בעצמך כי מי שקיימך בהיותך אפר שלא באמצעי יקימך מהיות עפר וזה להגלך שהוא
לו בעצמו ואין זה רק אחר התחיה ועל זה השיב ואמר במה אדע כי אירשנה לומר הנה אם כשהרתן אותה
לזרעי יתמסך קיומו עד אחר התחיה מובטח אהיה בזה אך במה אדע שבינים לא יאבדו ברוע
מחייהם באורך הזמן ומה גם בין הגוים באופן שיפסק מצאתם מהעולם ומה גם בגלות שנרמזו לו ב
בעגן המלכים כמדובר למעלה ויבאל עבין התחיה גם לכן ואירשוה על כן אמר לו אל תירא כי
קחה לי עגלה ג׳ והוא מז״ל וז״ל עגלה משולשת זו בבל שמעמידה שלשה נבוכדנאצר אויל מרודך בלשאצר
ועז משולשת זו מדי שמעמידה שלשה כורש ודריוש ואחשורוש ואיל משולש זו יון ותור וגוזל זו
קדיבינו והראה לו הוא ית׳ שכל קל מלכיות יתבתרו ואת הצפור לא בתר כי לא יכלו כמז״ל אך אמנה בם
אך כלם הם אינם כלם ושת״ה טוב היה לבעל המלכיות ולא נצטרך תפלה ובקשה לגאלתם לגמרי
וירד העיט ג׳ והוא מז״ל וירד העיט הוא דוד על הפגרים הם המלכיות וישב אותם אברם ופירושו כי
יבר דוד לבלות את כל האומות והשיבו אברהם במה שאמר לבני את המלכיות במקום ניקום ונאלב
מנע ה׳ את דוד מבא בדמים ויתכן הוא מה שאמר דוד באו ארדף אויבי ואשיגם כ׳ כמפורש אבלני מקומו
וזה יהיה ענין הפסוק וירד העיט הוא דוד על הפגרים בפגרים הם הרמזים בפגרים הנזכרים שהם המלכיות
ומה שאמרתי וישב אותם אברם את הפגרים מלהפיל בהם העיט הוא דוד והוא כי ויהי השמש לבוא ג׳
לימים לפניו הוא ית׳ את המלכיות הם אימה ג׳ ואת גיהנם הוא תנור ג׳ ובחר אברם המלכיות ע״כ כן
היה סבה שלא נתנם ה׳ ביד דוד שאם יכלה אויביו עבדו ואת ישראל נתאלו בזה שלו מנעו בהם והענין
כי הנה יש שני זמנים אחד טרם זמן העתיד שהוא זמן הדין הגדול המתייחס לנשף וערב יום ועד
הזמן ההוא הוא מעל יום והנה תשרי מי שטרם יחשך היום ברוגז הדין הוא נקי מפשעו ואין זה רק
עי שעבוד מלכיות ואפשר שעבוד שאחרו השמיטה ערורות בשמועה עלשכמם עד הדין ההוא ליכון
בגיהנם העתיד וזה מה שאמר הכתוב ויהי השמש לבוא רמז אל טרם יחשך קודם סוף היום של דין הגדול
אז ותרדמה של נבואה נפלה על אברם והנה אימה ג׳ שהם ד׳ מלכיות שבירור שזה טוב להם טרם יחשך
ויתערכו לדון בגיהנם העתיד שהוא אחר בא השמש ובהזכירו באת השמש נרמז כי אז גיהנם ה
הקרא חשך כמש״ל על חשך מצרים ועיקר גיהנם הוא תנור עשן ג׳ כי יש בירור ויהיכן כמ״ש מה
שהפיק דעתו באומרו ידוע תדע ג׳ כאשר יבא באורו בס״ד ואמר אחר כן כי ע״י הברור נמשך כי
גיהנם שהעבר לפניו ע״י מה שברר לה השעבוד ישלוט במשעבדם וזהו שרמז באו ויהי השמש
באה ונעלה היה רמז כי אז בזמן ההוא שכבר בא השמש ונעלמת הדין באה אז והנה תנור עשן
הוא גיהנם העתיד אשר עבר לפניו יהיה בין הגזרים האלה הם האומות ולא על ישראל כי ביררו
לבניו השעבוד ומה שרמז יקבאו ידוע תדע ג׳ בין הוראת המלכיות להוראת גיהנם הלא הוא
כי זה תכו ית׳ לבלתי התליט הרע העתיד על דבר חטאות הבחירה כי אפשר ישובו ישובו במוב ו
ותבאל יזכה ואילו לא יזכיר רק ענין הצרה העתידה יהיו מוכרחים במעשיהם כינם שאין
התשובה מכרחת הדבר מספיק כמפורש אצלינו על כן אמר לו הוא ית׳ הנה שם לפניך אברהם
על ידם כ׳ שתבחר בם ואמר לו הנה גם שעבוד זה אינו מחייב כי אפשר יהיה להם חירות משעבוד

בטוב בתירתם והוא כי הנה כתוב אנכי [illegible]

התורה אשר עליך יהיה להם חירות [illegible]

שספק זה ומה כאשר החרכנו במקומו [illegible] אמר [illegible]

קורא בסיני והנה זה ומה כתב לא היה כח לספק אם לא [illegible]

אלא שהוא ית' חשב מחשבות להם אלת הזוהמא ההיא בכו [illegible]

יעקב ואח"כ בבור הבר"ל במצרים סגולתך כסף בתוך הכור עד קנ' [illegible]

היה כי נכנעה והמרק הזוהמא וכלאשר נטהר והיה כסף צרוף יצא ממצרים [illegible]

טהרתו ומקו במי החסד ולא יצאו רק א' מחמשה או מחמשים [illegible] או מחמש [illegible]

נשאר והיוצאים קנו מעלה גדולה וריוח עצום כי הותכה והמתן עד כדי שבמעט [illegible]

סיני פסקה זוהמתן לגמרי ויוכנו לשמוע מפיו ית' התורה ככתוב אנכי ולא [illegible] ואמרנו שהוא [illegible]

גלות מצרים ונבוא אל הענין והוא כי בהבטחתו ית' את אברם ד' גליות ראה והנה לא יבצר מהתחמן [illegible]

אברם בהחלט גזרת המלכיות ולא ידוע אם יבחרו בטוב ולמה יגלו על כן אמר לו ידוע תדע כי [illegible] לאמר

כאשר אני מודיעך ענין הגליות הב' הדעת כי אפשר שלא יגלו כי הנה ידע תדע כי גר יהיה זרעך ג' והוא כי

בעבור שזרעך מוטעים נכרין בלשון יחידשהוא בימי יצחק ורוב ימי יעקב גר יהיה שיהיה לו גרות אך לא

שעבוד כי אם גרות בארץ לא להם שהוא בארץ ישראל שעדיין אינה להם אך בהיותם לבלל הבני אז ועבדום

וענו אותם שהוא אז במצרים ובין הגרות והשעבוד הוא ארבע מאות שנה וגם את הגוי ג' ולכן כי כן א' נכי

ועונם שאחשעבדם הלא הוא כי הנה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול והוא גדול שהוא סילוק זוהמתם [illegible]

השעבוד שיוכנו בו לקבל התורה ויהיה להם חירות על הלוחות חירות משעבוד מלכיות באופן שאי אפשר שלא

ישעבדו להם שתשעבד בארבע מלכיות כי הבחירה חפשית בידם ואי אפשר שלא יקלקלו רק שלום ואמרת

יהיה תמיד כי יהיה להם חירות מן המלכיות באופן כי ענין המלכיות הוא בספק אך מה שהוא בודאי

שלא תחוש רעה הוא בימיך כי ואתה תבוא אל אבותיך בשלום ג' וגם אל תירא שמא יאבדו בתוך כור

הברזל במצרים כי הנה ודור רביעי ישובו הנה ג' ומה שאמרתי גר יהיה זרעך בארץ לא להם והוא בא"י

הוא כי לא שלם עון האמרי עד הנה ועל כן לא לבנך היא עד דור רביעי ולמאמרם ז"ל שאמרו תבוא אל

אבותיך בשלום נתבשר שישמעאל עשה תשובה והקבר בשיבה טובה שיפסוק שמעאל תשובה יאמר

מה שאמרתי שיגלו ת' שנה לא יעלה על רוחך כי מה שגר יהיה זרעך הוא כי לא יהיה זרעך כשר כי

הלא אין כל מה שיקראו לך זרע כי אם אחד תרח שהניח עכבה לא יעשה תשובה וכן ישמעאל ומה

שדור רביעי ישובו הנה בסוף הת' מאות שנה ולא יירשו הארץ מעתה הוא כי לא שלם עון האמרי עד הנה

אך אין הישוב מזרעך ועל פי דרכו רמז באו ישובו שהיות שדור רביעי לא היו בארץ ישראל מגולם

אך רמז לו קושיא איכות זרעו כי שורש נפשותם מארץ חיים שלשמותם ארץ ישראל נעתקו אתה הנו להם קולה

לא בבו אם אלה סבבים אל מקומם שממנו יצאו וכמפורש אצלנו על פסוק איש ואישה [illegible]

האמור על פ' לך לך מארצך ג' ובמשנה כי בענין שאמר אברם במה אדע ג' גם למצרים יהיה ענין קושיא

כי זולת הגלות הנז' גם בענין ידוע שאמרה במה אדע הדעת גלות אחר והוא כי גר ג' כמפורש למעלה

ואל תצר על מה שמשתעבדים כשבילך כי על פי דרכם קודם שיצאו ברכוש גדול שהוא פסוק הזוהמא

כל לבבל ועוד אותם שעבדך כי לא יהיה גרות ליצחק כי אם ואתה תבוא אל אבותיך ג' עם שהיה ע"ה

שנה בימי יצחק ועבד' מלכותי ימכו ה' שנה ליהודה ודור רביעי ישובו הנה ואחסיין בשנים מדור השבטים

או מבניהם שמהם היא להשעבוד לא ישובו דור רביעי כי עוד קפ' שנה וגם קודם היו שנים אם לא כי לא

שלם עון האמרי עד הנה או יאמר אל תצטער על גלות השעבוד לא על הסרה ולא על שמא יאבדו עם

ולא יזכו לרשת הארץ כי כאשר ידוע ובגלות יתנו ופירש מה שאמרתי ידוע הוא כי גר ג' ומה

שאמרתי תדע הוא כי ואחר כן ג' שיוכנו לקבל תורה כמדובר למעלה ואל תירא פן יחברו שם ואחרי יתן

כי ודור רביעי ישובו הנה בארץ וכהתימו ענין גלות מצרים נמשך אל מה שהראה לו ארבע המלכיות [illegible]

ענין כוונתו להראות לו ניקום לאמר לו שיסור כאשר יעבר לבנו כאו ויהי השמש לבא ג' וגמר כאומר [illegible]

אשר עבר ג' לומר כי בהרבה שעבוד שאשר עבר התנור שהיה בין הגזרים הם המלכיות ולא בישראל

ומה שלא אמר עשן התנור כי אם תנור עשן פה הורה ענין כלה בעשן כלו כי תנורים שכלים בו הוא עשן ולא

אש ואחר שכלם בעשן התנור נתן בהם כח וחיות ותוקם וכלם בלבי י' אש וזהו כלו

[illegible] אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך ג'
[illegible] כאשר פירש ירושת הארץ אמר לו ואתה
[illegible] נעלמה כי ברית מתנת הארץ הוא אחר בואו
[illegible] אל אברהם עצמו יורש את הארץ לא' מה שבניו ירשו
[illegible] בניו יבאו וירשו ארץ כי אם לאמר לזרעך ג' את הקיני ג' שהם
[illegible] הדבר ההוא מתקיים עד עבור הי' גלות הגזרות שהוא אחר הקחיה
[illegible] מ כרת כי ת' מהנשיה היא את אדום כנודע והוא המלכות החמישי המושל בכן
[illegible] ישבו קנה אינו מה שכרת בהתנהגה כי אם הבריתשבמים אחרים שהם אחרונית
[illegible] אז יאמר ידוע תדע ג' והוא כמאמרם בספר הזוהר על פסוק ויוצא אותו החוצה כי
[illegible] הקב"ה את ישראל ממצרים הבא את אברהם והעמידו שם שיראה איך הכה את מצרים והוציא
את ישראל ברכוש גדול ואמרו עוד בס' הזוהר כי מי צחק מאתן מצרים אראנו נפלאות אחר לא נאמר
אלא אראנו ושהוא כי כאשר העמיד את אברהם בית מצרים כן יעמידנו בגאולה הגדולה ויראנו
נפלאות ובזה יאמר הנה אמר במה אדע כי אירשנה אולי יתקלקלו אז יכלו בניו בין המלכיות ולא יזכו
אל התכלית לרשת הארץ עם אברהם אבותם והשיב לו הוא ית' כי יתבררו ויאבדו המלכיות ולא יהיה ספור הוא
ישראל לא בהר כי יתקיים כלם והם אינם כלם אמר הלא תאמר כי זו היא הבטחה אך עכשיו שאל במה אדע
במקומה שמרה על כן אמר ידוע תדע כי הנה מאשר ידוע בצאת מצרים תבוא שנכ' תדע לעתיד וזהו
ידוע תדע ופירש מה שאמרתי ידוע הוא כי גר יהיה ג' ואחרי כן יצאו ג' כי שם תהיה ומזה תדע לעתיד
כי אז כימי צאתם ממצרים יראוך נפלאות וע"ה גם על מה שקודם גאולת מצרים אני דואג פן יאבדו בגלות
מצרים ואיזה דבר יהיה לו לסימן מעשה ועוד זה גם בגלויות אחר יציאת מצרים הלא בהיותם שם ומי יודע
אם יתעו בדורות שאחרי כן במה אדע שישובו ויתקנו בתשובה ויגאלו לא' הנה אתן לך סימן מעשה
כי הנה ואתה תבוא אל אבותיך בשלום שהוא כמש"ל שבשרו שעשה תרח תשובה תקבר בשיבה טובה
שעשה ישמעאל תשובה כלומר ומה שתראה בעצמך בחייך תקח סימן לבניך שגם הם יעשו תשובה
והוא מאמרם ז"ל ברית כרותה לישראל שיעשו תשובה באחרית הימים וע"ה כי אלו אינן בגלות אך ישראל
בגלות אחשורש יגמרו מעשיהם ויאבדו לא' סימן אחר עוד שהוא ודור רביעי שהוא אחר גלות מצרים
ישובו הנה שיזכו לשוב אל מקום אבותם לרשת הארץ ולא יעכבם מה שהתערבו בגלות מצרים כמו שנעתיד
נשיתערבו בגוים ומלכיות ישובו הנה וע"ה הלא עוד היה יהיה לו סימן מעשה שאראה בעיני אך לא
לזרעך אתה נותן את הארץ ולא עד דור רביעי לא' כי לא שלם עון האמורי עד הנה אז קבל אברהם ו
ובירר את המלכיות וזהו ויהי השמש באה ג' כמפורש למעלה כי הנה תנור עשן ג' הוא גיהנם אשר עבר
יהיה בין הגזרים האלה הם המלכיות ולא בישראל וביום ההוא שבאה לו אברם והאמין בו ית' אז גם
הוא ית' עשה את שלו ויכרות עמו ברית שהוא על מה שבאחרית הימים יתן את הקיני ג' שהם אחר שיהיה
שמיני שיהיה אז אברהם עם בניו ושרי אשת אברם ג' הנה אומרו אשת אברם הוא מיותר כי
מי לא ידע שאשתו היא ועל אז עקרה הלא עקרה היתה ואיך תאמר עקרה שמורה
כי אוי היא אלא שעקרה מלדת ומה מלת לא מיותרת אך הנה כתבנו למעלה מאמר ז"ל שאמר לו הקב"ה
צא מאצטגנינות שלך כוכב צדק שהוא מושל על המזל ולא המולד ומעתה יכול להוליד אלא שמרה
שאחר כך למה שהזרע שהוא ית' חפץ להוציא ממנו הוא קדוש ואינו יוצא רק כמש"ל קנאון אני מעמיד
בעולם כשבועלו ירד כשבועלה הוא כמפורש אצלנו פ' תולדות ופ' שמות וזה כתבנו שכיוון באו' כה
יהיה זרעך שלא יקון אם יתמיה מה כי זרענו יהיו צדיקים באופן ישראל בא"י ברוב הימים וכן כתבנו
דמק מזה הנזכרים כי למען יצא יצחק מטיפה קדושה הוצרך הטיל הזוהמא בהגר שיצא ישמעאל מ
מהזוהמא וישאר הזרע יותר נקי לשרה להוליד את יצחק אחר המולו ובזה נבוא אל הענין אמר ושרי
למה שהיא אשת אברם בתזוגו עמה לא ילדה לו כי הזרע יצא לבטלו ממנה לא עתה הוא אך
אינו נמנע ההולדה כי כבר ניתן המזל ותחתיו ולה שפחה מצרית ראויה להטיל בה הזוהמא כנעת
והאמר שרי הנה עד כה נחשבתי לעקרה אך הנה לא שבשר ה' בזרע ולא הוסר עקרותי אלא שעצרני
בלבד עד יתקן יותר ויתוך הזוהמא שלכן באו נא כנעני אל שפחתי והעלבה הזוהמא אולי אבנה ממנה
ממנה ולא הצטרך להאריך בזקנה להתיסר

והאמר שרי

ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך וגו' הא'

והנה אחז"ל כי מסירת הדין היה אלו אמרה ...

אך לא שאלה כי אם על עצמך נתכוונה והנה אח"כ למה תלה ...
בשינה ישנה' ועוד כי לפי זה מה תקנה באו' הנה שפחתך בידך ועוד יש לדקדק
שאלת המלאך אי מזה באת ג' האם יפלא מהמלאך מאין באה וגם היא מה חידשה ...
הלא היא הכירה כי מלאך ה' הוא כמש"ל ועוד כי יקנה פי' רש"י והוא מרז"ל כי בכל אמירה ...
ולפי זה הקשה כי הלא המלאך הראשון לא צוה לה ולא חידש לה כלום כי אם שאלה אי מזה ...
היא מפני שרי ג' ומלאך אחר אמר לה שובי ג' ועוד למה המלאך השלישי אמר לה מה ...
לה מההריון והלידה ונתפרד הוא כי הלא היא הראתה ועוד למה היו ד' מלאכים ולא היה מספיק ...
שלחות א' ועוד אם והקרא שם ה' הדובר אליה ג' והלא מלאכים היו הדוברים אליה ולא ה' ועוד את אתה אל ראי
אחרי ג' פירשו דברים משולשי' הבנה" אמנם הנה לבאורה אפשר לומר כי חששה שרי פן מה שהיקנה בני ...
היה כי אברם אמר לה כי בולדה יקרא לו זרעו ועל כן אמרה הנה אנכי נתתי שפחתי שהיתה של
שפחתה משלה כמש"ל בגנותה ואיך כאשר ראתה כי הרתה ואקל בעיניה כלומר ואין זה כי אם שקבינה ממך
כי זרעה נכון לפניך ואם כן אין לה תקוה על כן חמסי עליך ישפוט ה' כי לא התפללת עלי והיה מקיים
זרעך בי אז הטיב הנה שפחתך ג' כי נשין שפחה היא ולא בשפחה יקרא לו זרע ואם כן ... לא
ממנו הוא עשי לה הטוב והבאה למוטב או יהיה כי אמרה הנה כי נתתי שפחתי בחיקך שבזכות
זה אבנה ממנה ואקל בעיניה ומכניסתי בי קנאה ותחרות ואיך עשי' עון זה תמנעך לזכות לבנים
ממנה על כן חמסי עליך שלא התפללת עלי ולא הייתי באה לידי כל זה ... לך ואקל בעיניה ויקרב
עון על כן השיב לה אל תקנא הנשי והחטא כי אם עשי לה הטוב ג' ... אותה כנגבית את שפחתה
והנה על זכות אברם רבה קבלה להתגלות לה ד' מלאכים המרכבה ושכינה עמהם ולהיותה אשה ושפחה
לא זכתה לסבול עמה השכינה מיד רק הגלה בהדרגה ראשונה תראה המלאך הקטן מאחרבע
רגלי המרכבה ואחריו אשר למעלה הימנו עד הרביעי הוא הגדול שבהם ואחר שהוכנה להשיג קו לקו
הדברה השכינה עי' הכנת ארבעתן בהדרגה ועל כן הוצרכו לדבר עמה ד' מלאכים שני' דבור עמה
כלא' היתה קונה הכנה אל הקדושה והוא כי הד' מלאכים הם מיכאל גבריאל רפאל נוריאל וידוע
כי הקטון הוא מבחינת הדין קרפה היא שכינה ורפאל בחינת רחמים וגבריאל בחינת גבורות הדין ומיכאל
מבחינת החסד כנודע והקטן היה ויאמר לה הגר שפחת שרי כלומר קנה את שפחה והיא שרה ועתה
לך אי מזה באת מאיזה יחס באת שהגדל עליה ואנה תלכי שתקנה שלמות יותר מבחינתך שפחה
כנגדה והן תלה לבר ריב ורוגז מעין בחינתו אז הורה ואמרה הדין עמך כי מודה אני כי היא
גבירתי ולא תקל עוד בעיני הנה המלאך יתקבלה עניינו והביאה למוטב שהכיר עתה ואחר
שהוכנה קצת עי' הקטון בא רפאל שמבחינת רחמים ואמר לה שובי אל גבירתך והתעני והיי תחת ידה
כי תחתיך ומזה עלתה אל המלאך גבריאל שלמעלה הימנו ואמר לה הרבה ארבה ג' שהבטי הוא
מבחינתו כנודע ואח"כ עלתה אל דבר אליה המלאך מיכאל ובשרה על ההריון והלידה ושמעה ה' את
עניה שהכל על דרך החסד וגם הוא נריחם לבשורה זו כי הוא אשר בא לבשר את שרה על הריונה בשנה
חיה ולשרה בן ואח"כ דברה בה שכינה והתאמר לה והוא יהיה פרא אדם ג' אז והקרא שם ה' הדובר אליה אתה
אל ראי והוא כי עד כה לכד ובא ד' מלאכים אחד לאחד והיתה רואה את כל מלאך הדובר אליה ואח"כ
עתה שמעה והוא יהיה פרא אדם ג' ולא ראתה את הדובר בה אז אמרה הנה אינך מלאך כי אם אחרת אתה
ראי שהוא רואה ואינו נראה כי אמרה הגם הלום שהוא אשר הוא הלום שהוא למעלה הוא מיכאל
שמבר לי באחרונה שהוא הגדול שבהם זכיתי לראותו אחרי רואי את הקטנים ממנו ואם גם זה הוא
מלאך למה לא ראיתי אחרי רואי הגדול אדרבינו כי אם שאתה אל ולא מלאך או יאמר אתה אל רואי
ולא מלאך כי הלא אין ספק שהשכינה פה כי הלא ארבע מלאכי המרכבה הנה פה כי הנה ג'
מלאכים ניתוספו נדברו אחד הראשון ולמה הראשון לא דבר הכל אך אין זה רק שאתה ד' מלאכי מרכבה
ושאלה בהדרגה למען אדע כי השכינה מנעלם פה ושהיתה ההדרגה שידברו בי השכינה אחרי כן וזה
כי הנה כי יסף על הראשון כי כן עשבע שאין גם לרבות והוסיף על הקודם וכן אמרו הגם הלום ממנו והלאה גם
עוד אחר אחרי שהם שלשה אחרי רואי אחר הראשון ולמה הראיתי ארבעתן ולא הספיק אחד כי אם

דשאלונו כי אתה פה ושני תרנתן זכיתי לשמוע
והולידן עתה ׳

ינשים נב מה שכן התינוק שמו יר׳ זה פה אצל המוהל לאה וכ
עדיה זו מבזולתה וכן קו והיה תמים במצוה זו מבזולתה ונם שכן
שיותר משולל הבנה ובנמה צורך הסירו מה שייטיב לו על המצוה שרמ
והנה מרם נבואת אל שכן הסתפק עולה זכרון חקירות אשר שמו לב אל תיקון הסגולים
את תיך יתבון יותר קבלת אשר לו נתבנו על את משולל שום דופי חכמה רב
להתפאר וכמאמרם ז״ל במדרש רבה ראה והבנה מה טובו ומעשה האלקים כי הלא אם
יעשה אדם בית ויתן ביב בפתחו הלא יגונה והקב״ה יצר את האדם ויעש קחונים שהוא ביב שופך על
הפתח הוא הפה והוא הודו הוא הדרו והנה ממוצא דבר הלא יתחזק לבב אנוש באמת באמור כי הן
האדם היה מעשה ידיו והיה כן מעשהו כמום שאת אחרי אנוש רמה וימלא חסרון מתפארת אדם אשר
ברא אלהים בהחסיר בשר מבשרו אשר ברא בו ׳ ב׳ שאול ישאלו מה היה לאברהם אשר לא עזב מ
מקיים מכל התורה שבכתב ושבעל פה אף שרוב יתבשינן ואנה עזב את המצוה הגדולה הזאת אשר
הפלא בה הוא ית׳ הפלא ופלא כי על כל התורה לא כרת רק ג׳ בריתות ועל ברית מילה שלש עשרה
ודלא יהיה עירוני יתבשינן בספינה כספינה בארעא ונירא בשמי שמיא ״

והנה על השגון הראשון הסתעפו ממנו אל דורשים סבל חכמים בענין תעלת המילה אם לתקון החסור
או דבר זולתו והן אמת כי לפי תכמית החכמה הקושיא איננה כי הלא כאשר עשה אלהים אדם
שלם משולל ערלה בראו כפי דרכנו אך אחר כן על קלקול הדורות וערבוב הנשמות גרם בל יבוא ד
דבר משולל זוהמא ונסקנה לא תמולא לבא מבל אחיזה מה בחיצונות על כן לא יזכר מצאה הואת
דבקות החיצונות עד יתקן האדם בעצמו זולתי אשר נקבו בשמות שנולדו מהולים שלא נעכר כח
החיצונות לשלוט בהם לפי בחינתם כנודע ליודעים חן ועל כן לא שת לב רז״ל אל קושיא זו כי ידענו
האמת ולא נמלצות קושיא זו כי אם בפי חכמי העמים כענין מאמר טורנוס רופוס לר׳ עקיבא אי
אלו מעשים נאים מעשים של הקב״ה או של בני אדם ג׳ וכן כללות האומות לאברהם כי באו יר׳ לא מרים
שימול השיב לו עד שלא מלתי היו כל האומות מגיעים אצלי האמר משמלתי כ׳ שהוא כמתפורש אלקי
פנים שלהיות הדבר זר בעיניהם להחסיר מאשר ברא אלהים לעשות את האדם שלם ואם לא כן היה
מום באדם על כן ירחקו מאברהם כי זר מעשהו בעיניהם וכן היתה שאלת המין לר׳ הושעיא אם חביבה
היא המילה מפני מה לא ניתנה לאדם הראשון שהוא השגון בעצמו לומר כי למה שאין מרבים באמור
להם כי אדם נולד מהול כי לא יעלה על לבם שום בבריאים היה שינוי על כן שאל אם חביבה היא המי
שעל כן יתבל להשיב איזו תשובה שרצה ה׳ לעשות אחר כן למה לא ניתנה לאדם הראשון אנא ולך כי
מי שלם לא היה ומצוה זו אין לו שכר והנה הרמב״ם בקש טוב טעם לפי הפשט ואמר כי לא למום
בבריאה יחשב חלילה שיחשב המול להעביר מום כי אם לעשות תיקון להתגבר במדות על ידי הקטנ
כח המבא לבעל המולידות והכנות רעות ודוחה דעת האומר שהוא מום נמצאו ג׳ דעות בדבר הא׳
אשר התבנו על הסוד מה שאין צריך לפרסם הדך הוא ׳ ב׳ לפי הפשט דעת הרמב״ם ג׳ הדעת אשר
דחה שהוא היות מום קבוע באדם והנה שלש אלה שם נמצאו ושם היו כמאמרם ז״ל בב״ר וז״ל כ׳
פלוסופוס אחד שאל לר׳ הושעיא אם חביבה היא המילה למה לא ניתנה לאדם הראשון אמר לו
מפני מה חותך הוא מגלח פאת ראשו ומניח פאת זקנו אמר לו מפני שגדלו עמו בשטות
אמר לו א״כ יקטע את עיניו וישבר את רגליו ויקטע את ראשו שגדלו עמו בשטות אמר לו ולאלין ר
מין אתינן אתמהא א״ל להוציאך חלק אי אפשר אלא הדא לך צריך למתק התורמוסין צריכין למתק ה
החיטין צריכין לטחון אף אדם צריך תיקון עכ׳ ״ והנה זה המאמר כלו מקשה לכן אחשוב כי הנגיד דעתו
שהפיר קצת מבהלה שברא ה׳ מורה שמעשה ה׳ פגום חלילה ואדם מתקן פגימתו והלא כמו זר נחשב
ולהכריח דעתו זאת אמר אם חביבה היא המילה לפני ית׳ ואיננה הוראת פגימה במה שברא למה החסיר
זה מאדם מעשה ידיו לבדו והניחו פגום כי אמור לו שנולד מהול לא יאמין והנה רצה ר׳ הושעיא לו
לו כדעת הרמב״ם ז״ל כי אין המילה הוראת היות מתחלה בהאדם פגימה לכן שאל לו דבר שישיב מדה
שהוא יהיה נב טעם את שאלתו והוא או מפני מה ג׳ לומר מדבריך נראה כי החסיר מאשר ברא ה׳ מורה
שנבראת מאחרית פגום וא״כ הוא למה יגלח ראשו אשר שער הראש נברא בו משא״כ הזקן יהיה זר לשאתו

ע זה הוא תיקון בענין ולא היה הענין [illegible]
נ״ה היא התיקון אדהוא ובל ישיבו כך אמרנו [illegible]
בזמן שאין לא דס לדעת מש״כ בזקן קנה לששים לדעת ור׳ היושבת [illegible]
רנלו ג׳ ונראות הנני שיצא מן הענין אחר ולאין מלין אתינא שהוא אזן מן
גלה לדעתי מה שהיה רוצה לומר אנו באומרו החרדל ג׳ והיאנו ואמר [illegible]
הנה יש פור בתכר שהוא המענין הראשון ושכתבנו אלא שאינך רואי לקבלו אדמה [illegible]
להוסיף חלק הוא הדרך השני שהוא החרדל ג׳ והוא כי שלשה המה הדברים המ[illegible]
עשויה שלא כרצון קונו א׳ המשכו אחר ההפכות שכלו בחקירות לקבוע דעות [illegible]
אחר רוע טבעו ואומרו בתאוות גופניות ב׳ רמשכו אחר גאה ונאון והדרגו ג׳ ותאוה [illegible]
מספר שקבלו בן מהללאל ולכן צוה התיקון והכל נתקן ע״י הסרת הערלה שמהיש ראש הבייה [illegible]
לאומר מהתגאות ומתמשכות התאוה גופנית וע״כ לא יפנה אל חקירות שכלו כי הקטנה [illegible]
מבטלה הקשיב עצמו לחשוב הכל לפי שכלו נמצא כי אין זה רק התיקון והוא מאמר הרמב״ם ז״ל
שבטרתי שם, המילה הסרת פגם ומום שנאמר רק להיקון נמצא כי לדעת הפילוסוף הוא מה שאמר
המובם שהוא מום ולדעתי כי הוספה והתיקון ג׳ הדברים האלה כיוון במשנתו על ההפכות במושגי
החרדל שאין ברורות טבעו רק ההפכות ומתקן אותו ועל השנה הוא משל הדימוים שטבעו מד
כטבע האדם אל התאוות ונעלה משל הקוצים שעני עקיצה והקטנה נתקן לאכול כקוצים ההן התיקון
ויהיה צריך שנ׳ שלשתן בחדש הולך הפרת בשר מבשרו נאמרו ג׳ הדעות שהזכרנו נזכרים ב׳
במאמר הקוא הדרך הנזכר באומרו לה ונאדך הלך אי אפשר והב׳ בשלשת משלו באו החרדל ג׳
והיא לדעת הרמב״ם והג׳ אשר לאה הרמב״ם הוא לדעת הפילוסוף והנה אי אפשר שנשלמת המובם יתפרש
בכתוב באו אני אל שדי ג׳ לומר אליקשה בברכך לומר הלא טוב טוב היה לבלתי הניח את הערלה
להתפשט ולצאת באדם מלאכתחילה ולצוות שלא להעבירה בלידתו כי היה מום במעשהו ית׳ כי הלא
אני אל שדי שאמרתי לעולמי די כמש״ל שאין היו שמים נמתחין והולכים עד שאמרתי להם די כלו
שנ׳ הייתי יכול לומר בבריאת האדם די ולבלתי הניח הערלה שתתפשט והיא לעולם אדרפתי לפכיתך
תשובה היקון ודבור עליך כי תהיה אתה מתהלך ע״י מעשיך לפני ולא לפני כח טומאת הערלה באשר
קודם המילה מש״כ אם שהלכך היית משולל ערלה גם והיה תמים בכל רמח איבריך ומה גם באחש ה
הגויה כי שם היה הפגם כי רבות התקן על עצמך והעונה כי במה שתתהלך לפני ע״י עצמך תזכה
ואתנה בריתי ביני ובינך כי את מלאך העושה ע״י מצות המילה אתן למתווך ביני ובינך מש״כ אם
מאלך הייתה משולל ערלה כי לא היית זוכה לבך כי לא היית עושה מצוה ובורא מלאך גם ע״י מה
שהיה תמים ע״י מעשה אשר תעשה לקדש ראש הגויה מטומאה לטהרה הזכה כי וארבה אותך ב
והנה בכלל מאמרינו דברנו די על הסברא הב׳ לומר כי הערלה היא מום באדם והלא ע״ד עניננו
מז״ל בבר אר׳ יודן אל הקב״ה לאברהם מה הנאה זו אין בך פסולת אלא עוקצה כך אין בך
פסולת אלא הערלה העבר אותה ובטל המום עכ״ד הנה לא היה צריך לזרק לקרוא אח שם הערלה
מום אמנם לבוא אל התוכן בוונתם שהיה לב אל בוא אם מש״ג הערלה אל עוקץ התאנה ומה גם כי
מבלי משל היה יכול לומר כוונתו לומר אין בך מום אלא הערלה העבר אותה ג׳ אמנם אין ספק
כי לא עלה על לב ר׳ יודן כי יתייחס מום בבהמות ור׳ אך לדעתי הוא כדעת הרמב״ם ז״ל שהיה להקן
המדות אלא שהקשה לו כי הלא מי לבו גדול מאברהם שלם ומתוקן בכל מדה טובה ומה גם נר״ל
האומרים כי כשנימול כבר בוטל יצרו ובתגולה אותו ובורר דמו ונקשר לומו אלא כדי שיצא יפה
מפיפה קדושה קנמון אני מעמיד בעולם ואי״ל איפה מה צריך לו לימול להקן מדותיו באופן
שבבואו יד׳ אותו לימול יורק כי לא שלם הוא עדין והוך למתק מרורת יצרו וטבעו שעלכן אר׳ יודן
שאמר לו הקב״ה התאנה הזאת ג׳ לומר כי הנה יש פירות שהוכן נאכל והקליפה קשה נזרקת ויש
פרי שברו נאכל והגרעין קשה בקיכו ואינו נאכל מש״כ התאנה שתוכה ובדה נאכל ואין בה פסולת
אלא עוקצה בלבד כך אמר לו הקב״ה לאברהם הנה אין בך רוע מדות לא בפנים כי וטבע מדות ודומיהן
ולא בחוץ בהרגל מדות רעות נעשה לבטוב כי אם כולך יפה רעייתי מבית ומחוץ ואינך צריך להתיש
אברך להקן מדותיך כי אין בך אלא מותר הבשר בלבד כמום בעלמא כעוקץ שבתאנה כי הערלה לא
עדיין היה לא בכלך נמצא כי לא לרבות עצ׳ תיקון המדות בא כי אם למום ולומר כי גם גדר זה ע[illegible]

[illegible] ועל בחינה זו נעבד קרא מוס' ועל פי
[illegible] מצוה זו שתקן עצמו רק לקבל שכר אפשר לפרש הכתוב
[illegible] אברהם בשמעו את דברי המצוה הזאת שמח באומר מהר אקבל
[illegible] תיקון אותיות רק העברת עור בעלמא עם קיום כלה שבר וכו'
[illegible] אם אמרתי כי עדין אינו מתוקן גם כן אנכי עומד אך אין העונש רק לקבל שכר
[illegible] נעשה רצונו ולמה לא יתמיה מצוה זו מלפני נמצא המקיים עולם הוא גמילות חסדים
[illegible] שמים אבל ואתקבל מגמילות חסדים שהוא נמצא יחידי שהיה אז מקיים העולם כמו
[illegible] שאמרו ז"ל שעולם חסד יבנה מלמעלה שלכן לבעבור ישב לבנו כח האלקים פתח
[illegible] תיקון אלשדי כ' והוא כמאמרם ז"ל שהוא אני הוא שאמר די באלקותי לכל בריה לעולם שיהיה
[illegible] הזכרי יתלכתי מהכבריכים סנג לתמים כי חסר מהלך לפני והיה תמים מלהרהר ולא עוד
[illegible] שלא יהיו לך עוד שתשיק שאין כמותך בעולם הא' כי יתחזק היין מושך טומאת הערלה מפסקת
בינו ובינך נתה אמר הבריה הוא מלאך העושה בה הנקרא ברית שלשמה ע"י מגע"ל במדבר רבה
שמלאך נזירות שמשון נקרא פלאי שלשם כי יפלא לנזור נדר נזיר יהיה בינו ובינו' שנת שיהיה
יתעלה ק' מאחד שאינו דומה ויתן היוצא מתוך הערלה לצאת מתוך הגלה וזהו ואתה אתך במאד מאד
והיא כי בבחינה זו שאמר יהיה עוד מאד וגם אחרי במקומו שהכוונה ללמד כי גם שיש בנבראים טוב
[illegible] היה קשה אלקים העולם כי ידוע אל עד הרע אין לחוש כי וירא אלהים את אשר עשה והנה טוב מאד
[illegible] מאד אך לא הרע כי מאלך הטוב הוא קרוב כי הוא מאד ובוק ע"י מצוה זו תזכה שתרבה
אותך במאד ידוע שהיא והנה טוב מאד יהיה מאד כי בבחינת המאד יהיה על מאד שהוא הכל
בבחינה הקדושה הוא עם בני ישראל ועל החקירה בשנת אחרי אחדרון מנין לדבר שאמר מה זה היה
אברהם אשר קיים אפי' עירוב תבשילין מבלי יצוהו יה' ואת ברית אלהיו שכח אולם עד צוהו יה'
והוא בן מאה שנה והנה איפשר להשיב כי אף לא הספיקו שנקים רז"ל במאמרם בב"ר פ' מ"ו וז"ל
אמר אברהם עד שלא מלתי היו העוברים ושבים באים אצלי תאמר משמלתי אינם באים אצלי אמר
לו הקב"ה עד שלא מלתה היו באים אדם ערלים באים אצלך עכשיו אני בא בכבודי ונגלה עליך הקב"ה
ויאת אלויה מלוני ממרא עכ"ל והוא כמו זר נחשב יקרב מל מצות קונו ית' ומה גם בשעת ערלים
העוברים והשבים נגד מצות ית' ועוד מה השיב הוא ית' שנגלה עליו וכי אם בלעדי זה לא יקיים מצותו ית'
אמנם הנה כוונת אברהם שאחר שמצא לנתחזקהם שהיה עושה מקיים העולם כמו שאמרו בשמות רבה
כי על שלשה עמודים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח ועד שלא ניתנה התורה
היה מתקיים בעמוד אחד הוא גמילות חסדים משניתנה תורה היה עומד על שנים והיה העולם רעתו
עד שהוקם המשכן והיתה עבודה עכ"ל ובזה יאמר הנה ע"י עשותי מצוה זו ימנעו עוברים ושבים
מלבוא אצלי והוא כי לא יחשבו מצוה זו כי מי יקיר מאשר ברא אלקים באדם ולא לשלמות יחשבוהו
כי אם לחסרון וכהמנעם מלבא יתבטל גמילות חסדים ואיך יתקיים העולם ורעתי שימול זרעו ולא הוא
שלכן אמר לו הוא ית' הנה דומה קיימך העולם ע"י שבלים שעדך שהל כאשר עליך מילה והוא כי בא
ישנו דרכים יתקיים העולם או ע"י שפע מאתו ית' השפע מלמעלה למטה שנית עליך קשרת
שכינה בארץ ולמעלה מזה בהיות צדק בארץ מאי להיות מרכבה אל השכינה כי אז אין קצה לקדושה
ושפע טובה הבאה לעולם וזה מאמרו ית' הנה מה שאתה בזכותך מקיים העולם ע"י גמ"ח לערלים
אינו כשלמות כי שכינה למעלה אך ע"י שתמול אין צל שתהיה השכינה פה כי אם שאני בא בכבודי
היא במלאכי מרכבתי ומניחם מלהיות מרכבה אלא ונגלה עליך ממש שאמר אעשה מרכבה ולא
עליהם והוא מה שכתוב אלכנו על יראת אלוה כ' והנה שלשה אנשים שהם מלאכי המרכבה נצבים
עליו לפני ולהכול לחם אז וישא עיניו וירא כי השכינה על עצמו ולא עליהם ואז אמר אל נא תעבור
מהיות על עבדך ממש וזה כיון באו בכבודי מעין הקודם כי בהעדר המילה גורם זכיתי השפע
שפע מאתו ית' לארץ אך עתה הוא בואו ית' בכבודו ממש להגלות עליו הנה עלתי מאמרם ז"ל הולך
כנאם יבין לאשורו כי לא יונח ידע אברהם מצות ברית מילה ואין עדיה מסך ידו הימנה מפני
תיקון העולם בלימעטו לבא אלו כלרבים עמים ותתבטל ממני מצות גמ"ח ויתבטל העולם ..
אמנם הנה בלעדי זה ברור מללו רז"ל בב"ר שלפסוק לבלממן ג' כי זמן היה לו לאברהם ניתנה לו
מילה כ'

וכו' וכו'

ה[illegible] ריכות בדבר נומר שלא היה לא יפסר [illegible]
שה[illegible] כמפורש אצלנו במקומו כי הלא ידוע שעד עמודים
[illegible] אצלנו [illegible] שלכן להדחיל הרבתה הולך אברהם לבחר [illegible]
ובזה הוסיף רז"ל נומר כי גם מנעשק לא נמול אברהם קודם [illegible]
אברהם בבחינת הזוהמא כהנר על כן הוצרך יהיה אז ערל כי מנערלתו היה [illegible]
[illegible] להוליד את יצחק יהיה מגויפר כי שה כי שכר [illegible] המילה המשך אלה [illegible]
[illegible] שמנח לא נטמאוה כאשר קיימו שם בחומרים אחר הקב"ה קנמון את [illegible]
נמול אחר [illegible] כי למען הוציא את יצחק קדוש מן הבטן [illegible] יה המילה [illegible]
[illegible] הנה [illegible] הולדה [illegible] עד מאמרם ז"ל בבר וז"ל כתיב [illegible]
[illegible] כמנעשלא הולדה [illegible] עד שעמד אברהם [illegible]
[illegible] להוציא איזהו סוד ה' זו מילה שלא נגלה תורה מאדם ועד שהם דור [illegible] סוד ה' מקי סודה [illegible]
[illegible] בבחי' ביני וביניך אמר לו הקב"ה לאברהם אם תמול תאול סוד ה' [illegible] ירדו אבותך [illegible]
[illegible] הרי שבטים שבעים [illegible] מעמיד תמך בזכות המילה [illegible] ומעמיד את מקום משה [illegible]
[illegible] את מהם שבעים זקנים [illegible] תספה לי שבעים איש מזקני ישראל [illegible] סוד ה' [illegible] אמר [illegible]
[illegible] שבעים [illegible] ומי ימול אחרי אמר אחד בעצמך [illegible]
[illegible] דיו לעבד [illegible] אמר [illegible] הוא מילה [illegible] וברית להוציא [illegible]
לאברהם [illegible] הוא מילה [illegible] ובריתי להוציא [illegible] כי הוא [illegible] סוד [illegible]
וראוי לגלות [illegible] סוד [illegible] איזהו סוד [illegible] נראה כי עלכן קורא אותה סוד [illegible]
ה' [illegible] הבריתי ועוד [illegible] מה סוד ה' [illegible] קראה סוד [illegible] מספר שבעים
[illegible] התורה עד [illegible] הבעל סודה נראה שסוד קורא [illegible]
[illegible] זה [illegible] מה יחס להם אל המילה ואם כל [illegible]
אמר שהות המילה בעצמה [illegible] מספרי שבעים אלה [illegible] שבעים ועוד למה אומר
מספר שבעים [illegible] סנהדרין [illegible] מפסיק סוד ה' [illegible] אמר לו הקב"ה
[illegible] בזכות [illegible] המילה [illegible] ונסאו ומרו לאברהם הוא [illegible]
לאברהם [illegible] המדבר ולמה [illegible] אמר [illegible] הקב"ה [illegible] ידמה [illegible]
כי מי [illegible] כי לאברהם אמר [illegible] דיו לעבד [illegible] הוא [illegible] ומי ימול אותי [illegible] והנה
[illegible] היה מבקש אברהם [illegible] אחד בעצמך ולמה [illegible] יהיה הוא ולא אחר
[illegible] ועוד למה [illegible] ויהיה שהוקשה
[illegible] זה הובא [illegible] כי ידעתיו למען אשר יצוה [illegible] נסתר [illegible]
אמנם הנה מאמר זה הובא [illegible] שקולה ככל התורה כלה וגדולה יותר [illegible]
להם כי אחר [illegible] מילה [illegible] שהוא [illegible] אברהם [illegible] שהוא
[illegible] ברית ולמה כאשר [illegible] ובכלל הדבר הוא [illegible]
[illegible] המילה [illegible] בברית מילה [illegible] אחר
[illegible] למה לא [illegible] קיים [illegible] למה לא קיים בברית מילה [illegible] כי אדם וחנוך [illegible]
כי אחרי [illegible] קיים [illegible] המילה כי לא [illegible] תורה מאדם [illegible] אלא עד [illegible]
[illegible] שנה שלכן [illegible] כי אומר [illegible] סוד ה' הוא [illegible] אברהם ולא מאז הכיר את בוראו אלא עד [illegible]
[illegible] לא [illegible] להם [illegible] כי ירא אלהים [illegible] ולא [illegible] אלא עד [illegible]
[illegible] היה שמור [illegible] הוא אברהם [illegible] שם [illegible] כי לא היה
[illegible] סוד ה' היה שמור [illegible] הוא מקודש [illegible] משם [illegible]
להוציא [illegible] יצחק [illegible] היה מנולה [illegible]
[illegible] אברהם [illegible] יצחק [illegible] קדושה [illegible] קדושה קנמון [illegible]
[illegible] קיים [illegible] ולא היה [illegible] יצחק [illegible] כי [illegible]
[illegible] כאשר [illegible] שהוא מה [illegible] למילה אחר [illegible]
[illegible] כי שלכן לא נמול [illegible] יצחק [illegible]
[illegible] עיקר [illegible] לא ניתנה לו [illegible]
[illegible] להוציא [illegible] ולא הסוד האחר [illegible] להוציא [illegible]
[illegible] דבר אחר ולא הסוד האחר [illegible] ועוד למה [illegible] למילה [illegible]
[illegible] וברית [illegible] שהוא [illegible] דברים [illegible] המילה [illegible]
[illegible] ולא יאמר וברית שהוא [illegible] סוד ה' [illegible] המילה [illegible]
סוד שלכן אמר [illegible] הקב"ה [illegible] רמז [illegible] אברהם
[illegible] כי הלא [illegible] השבעים [illegible] הוא כי הלא [illegible] אברהם
[illegible] ועוד [illegible] השבעים [illegible]

[illegible] שאמר לו כבוכבי השמים לרוב והוא כי [illegible]
[illegible] כי כהם לברם [illegible] הדבק [illegible]
[illegible] הוא הדבר [illegible] שנתברך אברהם [illegible]
[illegible] מהשמים [illegible] כי [illegible]
[illegible] כי [illegible] וגם בפ[illegible] ורבי [illegible]
[illegible] הברית מילה [illegible] ואחכה [illegible] מקבל [illegible]
[illegible] כן [illegible] כי [illegible] בכוכבי [illegible] כי הנה [illegible]
[illegible] כל הנפש הבאה [illegible] שבעים כי [illegible]
[illegible] אלהיך ככוכבי השמים [illegible] השבעים [illegible]
[illegible] שבעים [illegible]
[illegible] בשבעים [illegible]
[illegible] להם שבעים [illegible] שבעים [illegible]
[illegible] שהוא [illegible]
[illegible] שבעים [illegible]
[illegible] הדברים
[illegible] המילה [illegible]
[illegible] אומרים [illegible] קדישים ובכבוד
[illegible] השמים
[illegible] הדברים האלה [illegible]
[illegible] שאמר לו אברהם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] אברהם [illegible] אמר לו [illegible] לדבר
[illegible] אמר לו [illegible] והוא כי הנה [illegible] שדי [illegible]
[illegible] הקדיש [illegible]
[illegible] שם [illegible] שדי [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] אמר לו הקב"ה [illegible] לא אמר לאברהם אך הוא כי פה
[illegible] אברהם [illegible] אברהם [illegible]
[illegible]
[illegible] אמר לו [illegible]
[illegible] אל שדי [illegible] כי חסד אל [illegible] גומל חסדים [illegible]
אני שדי [illegible] כי [illegible]
[illegible] שדי
[illegible] גומל חסדים [illegible]
[illegible] אל שדי [illegible]
[illegible] כי [illegible] חסד [illegible] שם שדי [illegible]
[illegible] כי [illegible] שם שדי [illegible]
[illegible] שם שדי [illegible] חסד [illegible] והברית
[illegible] אני אל שדי [illegible]
[illegible] כן [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] ולהכין [illegible] כאומר [illegible]

אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך [illegible]
קדומה והלא פה מעלתו ונודעו היות כאומרו ואברהם [illegible]
כאלו יאמר ולא נודעו ג' ואין זה כי רבנו המילה וזה יאמר לו [illegible]
עבד היה לפני מתהלך כי עתה לפני שאני שוה עמך תהיה [illegible]
תהיה מרכבה אלי כי עד כה לפני תהיה מתהלך כאשר היה לו כמדובר ו
כי לאחרית לפני תהיה מתהלך לפני וגם עליה נוגע אל שאמר בטרם פנים באו [illegible]
תמים וגם לא כבוד ישא אותו אבר מום כי אם גם קדושה עליה האלוה תתוודה [illegible]
נעבל כבני קדושה יהיה עליך כי אם גם יבורכו גם האלהים מאד וזהו וארבה אותך ג'
ויפל אברם ג' ראוי לשים לב מה היה שרחיו לבלש ויאמר שר אל שוחיבד וכיס כבש
שהוא לשונקים ועוד כי הלא כל דבריו ברכות ייעודים טובים ואיזה כי יש בדבר שיפול
כי לשון ידבר וגם נדקדק אל נאמר שאינו נאמר לגולה ועוד כי אחר שעלינו מזה נמר לא נאמ
כי עשרתי לדבר אתו אני אל שדי ג' אמנם לזה שים לב אל אומרו אני בפס פק של מעלה
שהיא כנודע מזוגה מחסד ודין והבטיחו והבטחה
וביה אך תתנה דבריה עמו מדת רחמים
ואחר אמר היה רוח שטוה הבטיחו וזרו ויאמר ה' אני אל שדי שמו הוא
מזוגה מחסד ודין שהוא אל שדי התהלך לפני והיה תמים שירוי בו שנר אחרים אלה עם מדור זו
כמפורש למעלה ובזה ואתנה בריתי בשמי בין ובין ג' ואחר דבר אתו אלהים ואמר הנה עם ה'
דבר לך וברביתך אני מוסיף ואומר הנה נומר לך לא ידבר בהתי כמאמר רש הגדול אותך כי
את הנה בהתי אחד כי שכינה תמיד היתה לבבה בו ובכן מה שאני מוסיף ה' נמר והיית לאב ג'
נאה יותר לכבוד הראשון ממדת רחמים לא נפל אך כאשר בא לדבר אתו אלהים נפל וזרו ויפול ג'
יעבר אתו אלהים ג' וגם יש כוסי כהמשדבריו כמו שיבא לפבם שיח שאם לא ימולו לא יכנם
לארץ ולא יהיה להם לאלוה ופטרון איהיה טענה אחר נמה שלא נאמר למעלה ויפל וידבר
אומרי נאמר כי אינו נאמר לא נח וקוא כי קורה עקוא יק מעלת המילה כי אין כל אחר הנש
כי אם אף בצורה אירה לו הגוז עלו מלפנו כי באמורו קרלך לפני והיה תמים בהפית ישראל
ואתנה בריתי היא המילה בכל ריה שהוא תנאי המילה ושלא תעבוב אל הבוי דורנו לא נפל אחר
כשנעשה לדבר מה שירויח בה שיהיה אב המון גוים ושלא יקרא אברם ושיפרה ג' ושיתן לו את
יתוך ולזרעו אחריו לגבהם ראוה קודם לפול כבר כי וזאת ויפול אברם על פניו ולמה נפל עתה מה
שלא היה ברים ולא הוא כי היה למה שידבר אתו אלהים לאמר אני הנה בריתי ג' שבזה נאמר לברים
אל שאינו עוד המילה הוא מה שנפל אך לא בסיבת עונה ובזה מצאתו ראיתי עוד טענה אל אומרו
וידבר אתו נעקרת כי גם עד כה אתו היה מדבר ולא יקרא עוד ג' הנה יזכה בברהם שלא היה
שנשאה הריש להם שלם נעוהקין של
ואני נקראת אלא אברהם רמז לאב המון גוים ותרכו
רמה אך אין מזר נבראב כלום ויהבן בקנייר כי אף דפהר ג' היר לו לאומרו למעלה כאומרו וארבה ג'
אך היות שרחב עמו כוהן נענש לגבר שאומר לא יקרא ג' כי אב המון ושל אב איפה התחלף הרים
בהא ואקרא אברהם לא כן הוא כי הלא והפריתי ג' ונתתיך לגוים ומלכים ג' ועל כן תהיה רמז ריש כי
הנה תיבת גוים ותיבת מלכים עולה קלע וגם כללות התיבות ר' על כן לרמוז זה נשארה הריש ולא
רפסיקה בין הא ולמה למען ירמם רישת אב המון עם אב והה"א אל גוים ומלכים שבקרב ההמון
או בדרך אחרת והוא כי דרך רז"ל נדרוש מספר מרובה כאומרם באר היטב שנתקבה בשבעים לשון
כמספר היטב ה' הי' היט היטב עולה שבעים כמפורש למעלה במאמר פודק ג' ובוא אל העניין
והוא כי באומרו כי אב המון גוים נתתיך הוא שנר לבהם א' הייתי אב המון ב' שם הנותן למעלה ש
שבתך נרמוז ר' יהי אב רמון וגם שם אלהים נתנו לאב המון כי זוהו האומר נתתיך כי שם אלהים הוא
דרוכר נאומר והיה שמך אברהם אברהם עלכי אב המון גוים והה"א להיות כי אני שם אלהים נתתיך
ראוי לשים לב היכן כי עד המולו לא היה ה'
שאני בגום פרהנו שלמה והרבתי אתך במאד ג'
עמי לאלהים בחייו לא כן קיק כי לא נקרא אלהיו עד אחר
לאלהים לאחריהם אם הוא שיכונה
אותו ב' אותו ג' אל אתה [illegible] אתן אגיהר מי רכנים עתו ואחר פה ב' למה חזר ואמר והייתי להם
לאלהים ל' כי למעלה רלה הייתי לאלהים בברית מילה ופה בארץ ה' כי למעלה הלא האלוהות
בהרחקם כה' להיות לאלהים ולזרעך ופה אמר להם לאלהים ולא הזכיר את אברהם עשהיית שהתכירו

[illegible] שהרי זה כבר נאמר למעלה ז' את זאת בריתי ביני
[illegible] והקימותי את בריתי ביני ובינך ובין זרעך
[illegible] עד יודן בבר וזה ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ [illegible]
[illegible] מקבלים בנך אלהותי אני אהיה להם לאלוה [illegible] אם לא [illegible]
אם נכנסים בנך לארץ הם מקבלים אלהותי ואם לאו אינם מקבלים
[illegible] הם נכנסים לארץ ואם לאו אינם נכנסים לארץ אם מקבלים בבריאת [illegible]
[illegible] לארץ ואם לאו אינם נכנסים עד [illegible] כי [illegible] שבית [illegible] א' אי
[illegible] אלהים ועוד כי [illegible] למה [illegible] ועוד [illegible] כבר אלוה ופתרון ועוד למה
[illegible] ואם לא לא אהיה [illegible] מכוער [illegible] ועוד למה [illegible] קבלת אלהות [illegible]
[illegible] בדבר אחר וגם אינו תלוי בבריתם [illegible] לא [illegible] ואמר אם נכנסים בנך
לארץ אהיה להם לאלוה ופתרון [illegible] אם הכניסה לארץ תלויה במילה ובשבת [illegible]
לא יאמר כל [illegible] כבר נאמר וגם נאמר [illegible] דבהם [illegible] הכניסה לארץ ועוד
כי שבר אינו בכתוב אמנם אומר כי [illegible] מלבית [illegible] כבין [illegible] והוא כי [illegible]
המני [illegible] כי [illegible] [illegible] ויסב [illegible] [illegible]
[illegible] היות [illegible] מנהיג [illegible] כי דרך [illegible] המלך [illegible]
[illegible] כל [illegible] מנהיג [illegible] אחי בבני
[illegible] כי [illegible] לדרישה [illegible] לא יחד [illegible] כי אם
[illegible] כי אם [illegible] והוא מאמר [illegible] אחר [illegible]
[illegible] שבין אומרו לאלוה ופתרון [illegible] אלהיו וגם יהיה לפתרון [illegible] ולא [illegible]
[illegible] אם מקבלים [illegible] אהיה להם לאלוה ופתרון ואם לאו לא תהיה [illegible] אהיה
[illegible] לא זה [illegible] ואם לאו לא אהיה להם לאלוה ופתרון [illegible] כי אם [illegible]
[illegible] ובדברי [illegible] כי [illegible]
[illegible] כל [illegible] והוא [illegible] אומרו [illegible] ואמר [illegible]
[illegible] כל [illegible] [illegible] [illegible] ונתתי [illegible] קבלת האלהות [illegible] לך
[illegible] קושיות [illegible] במקומן [illegible] היה מקים [illegible]
כי מה [illegible] זאת בריתי אשר תשמרו ביני [illegible] ביני וביני בני ישראל
[illegible] דברים ועוד רוב הקושיות במקומן [illegible] אומרו יתן הנה חמשה דברים הם
והוא [illegible] פתרון [illegible] חמשה אלוה ופתרון הרי כאן [illegible]
והארץ וברית מילה ושבת [illegible] והקימותי את בריתי ביני ובינך [illegible]
[illegible] והיינו אלוה ופתרון [illegible] ומה גם כי [illegible] לאלוה אין [illegible]
[illegible] ומה שאמר להם לאלוה ופתרון הוא אם מקבלים בנך אלהותי [illegible] ופתרון
[illegible] לאלהים [illegible] שאמר גם לפתרון הוא אם מקבלים אלהותי [illegible] מה היא קבלת האלהות
הכניסה לארץ [illegible] [illegible] קבלת האלהות שאמרתי [illegible] ואמר והייתי להם לאלהים
[illegible] אלהותי [illegible] לארץ [illegible] לאלוה [illegible] מילה [illegible] לארץ
[illegible] [illegible] אמר מה שאמרתי [illegible] לארץ הוא [illegible] [illegible]
[illegible] וגם [illegible] שבת [illegible] נכנסים [illegible] ואמר זאת בריתי אשר תשמרו [illegible]
[illegible] אשר [illegible] לארץ הוא [illegible] כי זאת בריתי אשר תשמרו היא [illegible] ביני וביניכם [illegible]
[illegible] ביני ובין בני ישראל [illegible] [illegible] הכתובים [illegible] לאלהים [illegible]
ישראל לאלהיו [illegible] אם מקבלים בנך אלהותי אהיה להם לאלוה ולפתרון ואם לאו [illegible]
[illegible] ומה שאמרתי מקבלים אלהותי אינו כמשמעו
[illegible] קבלת אלהותי [illegible] אהיה לאלוה וגם לפתרון [illegible] הוא [illegible] ברית מילה [illegible]
[illegible] ברית מילה [illegible] קבלת האלהות [illegible] אהיה להם לאלוה [illegible] קבלת שבת [illegible] ביני ובין בני ישראל [illegible]
[illegible] ולפתרון [illegible] ביני [illegible] ובין בני ישראל [illegible] [illegible] חייב מיתה כי
[illegible] [illegible] לארץ [illegible] קבלת האלהות [illegible] להיות לו
לאלוה ולפתרון ויאמר [illegible] [illegible] אחד [illegible] עמך [illegible]

[illegible] ויש אומרים [illegible] שלא אתה [illegible]
[illegible] אבל הפקידים [illegible] רבים [illegible] יחידי [illegible]
[illegible] אברהם לא נמשך [illegible] בזה יאמר הלא [illegible]
השמור וכמו שאתה האמור בן זרעך אחריך [illegible] יאמרו לדורות [illegible]
[illegible] זרעך לו [illegible]
[illegible] דרך כלל [illegible] ביני ובינכם [illegible] זרעך אחריך שהוא [illegible]
[illegible] רמילה [illegible] כי מילה האומות אין נקראים מולים [illegible]
וזרעך אחריך לדורותם כי אתם [illegible] נמולים והטעם כי למד [illegible] המילה [illegible]
[illegible] ויש לנו [illegible] מצב לבני [illegible] כי בכם [illegible] האותות [illegible]
משלי וזה והיה לאות ברית היא אות [illegible] ביני וביניכם שבזה [illegible] מה שאמרתי [illegible] ביני וביניכם
[illegible] אמר לא [illegible] שרה [illegible] שהיא שרה לך [illegible] שהיתה [illegible]
כי שרה שמה נקראת שמה ולא אמר והיה שמה שרה [illegible] נקראת אברהם [illegible]
[illegible] שאחר שרה שמה [illegible] להיות שרה לכל [illegible] כי הלא [illegible]
[illegible] והיה [illegible] וברכתי אותה [illegible] ולא הנחתי לך שתברך אותה וגם נתתי ממנה [illegible]
[illegible] והיה [illegible] וברכתיה [illegible]
[illegible] לך בן [illegible] ישמעאל נקרא בנה [illegible] בפסוק [illegible]
והוא כי לך [illegible] לגוים דרך מתנה אך היא והיתה לגוים והיתה כמתנה [illegible] ומלכים [illegible]
[illegible] כי מלכי עמים הם שלמה ומשיח מלכים [illegible] ממנו יהיו [illegible]
[illegible] ויפול [illegible] ויצחק [illegible] לבו אם הוא לא [illegible] יצחק [illegible]
[illegible] אברהם יסתפק במאמר [illegible] ההוא אמר [illegible]
[illegible] ומספר [illegible] הלבן מאה שנה יולד ואם שרה הבת תשעים שנה תלד [illegible] כי
לך בן ולא [illegible] ואחרי [illegible] מאה [illegible] ישמעאל יחיה [illegible]
[illegible] הבן מאה שנה [illegible] יולד [illegible]
[illegible] ישמעאל יחיה ובני יצחק והלא אם הוא [illegible] בזה לבו שרה [illegible] ישמעאל
[illegible] שיאמר
[illegible] הלא [illegible] שרה [illegible] לך בן
[illegible] מה שאמרת [illegible] בן הוא [illegible] ישמעאל יחיה לפניך [illegible] ויאמר אלהים
[illegible] יחיה לפניך מה [illegible] ישמעאל ממנו [illegible] לפניך [illegible]
[illegible] מה [illegible] לך בן [illegible]
את שמו [illegible] וקראת את שמו יצחק [illegible] כי
[illegible] על שרה שהיתה בת תשעים [illegible] שמונה [illegible]
[illegible] יצחק [illegible] הפסוקים [illegible]
המילה [illegible] אברהם בן מאה [illegible] כי [illegible] אחר שהוא בן לאברהם ושרה [illegible]
[illegible] לפניו [illegible] מה [illegible] כי אחר שהוא בן לאברהם [illegible]
[illegible] אברהם [illegible] יקיים בו [illegible] ישמעאל [illegible] כי [illegible] יתירה כי [illegible]
[illegible] מה שדבר בפיו [illegible] ברכתי [illegible]
[illegible] לבו [illegible] לפני [illegible] יאמר [illegible]
[illegible] אברהם [illegible] לפני [illegible]
[illegible] אברהם [illegible] יצחק [illegible] והקימותי את בריתי [illegible]
[illegible] אמנם הנה אברהם [illegible] יצחק [illegible] בלבו [illegible]
[illegible] ויאמר למועד [illegible] שנה יולד כי [illegible]
[illegible] הקטבה הזאת וזהו הלבן מאה שנה [illegible]
[illegible] היה [illegible]
[illegible] בן מאה שנה יולד לו בן [illegible] שלא יהיה כן [illegible] שרה [illegible]
[illegible] ישמעאל שהוא
[illegible] התשעים שנה תלד [illegible] לפני [illegible]
[illegible] שלמה [illegible] בטובה [illegible]
[illegible] ישמעאל [illegible] אברהם הנה ישמעאל [illegible]
[illegible] ישמעאל [illegible]
[illegible] הקדושה [illegible] לא [illegible]
[illegible] אבל [illegible] בן [illegible] יצחק [illegible]
וברכתי אותה [illegible] בן מאה שנה [illegible] יולד [illegible]
[illegible] ואם שרה הבת תשעים שנה תלד [illegible]

... ואם כן אפה לא יהיה כמו זר נחשב שיביא את ישמעאל
... ויהיו שניו כנהוג ועל כן אז נתן אל לבו ויאמר לו ישמעאל
... קנה שהלך זו כו' ולר ב' דברים א' שמעאל לעצמו שיעשה
... להקים את בריתי עמו אבל זו השנית אי אפשר כי לא שרה
... דר קדושה ממוך היא היולדת לך בן כלומר שיקרא לך בן מיוחס אחריך
כלומר אך לא בן שפחה מההית שמסורת לשמאל והראיה כי רצא וקראת את שמו יצחק
... [illegible] שהוא שילך בו [illegible] והוא [illegible] בבר' וירא [illegible] יצחק
... [illegible] שרה היתה בת תשעים שנה [illegible] לשמעאל [illegible] שרה אבריקה
... וזהו שרה אשתך יולדת לך בן וקראת את שמו יצחק שהוא היא על עשית הלבורות
שכלי שיקבל עשרה הדברות [illegible] שרה היא בת תשעים שנה וזהו [illegible] ונם [illegible] יהיה
[illegible] נשמע [illegible] ברית עולם [illegible] אברהם בן מאה שנה והיו [illegible] כמפורש פ'
וירא בסוד כלומר [illegible] אי אפשר בשמעאל ואם אבל שרה לשמעאל אתה הנה שילד לישמעאל וזה
[illegible] אבל כלומר לא כלכך אבל משרה בלבד ועל כן אך בן שהוא ממר ומשרה [illegible]
[illegible] לדור [illegible] ולזרעו אחריו שהוא הדבר השני [illegible] כאשר לך כאמירו שמעאל יחיה לפני
אך לישמעאל כלומר מה עלמי שהוא הדבר הראשון שיחיה שהוא ישוב אלה הנה [illegible] שמעאל שיחיה
[illegible] בישיבה ויחיד לפני נעהב [illegible] מה אבל אלהקנשג בישרויל בדבר
[illegible] מושבי מובב ונם [illegible] להרבה [illegible] ונם במעשה כי שנים עשר נשיאים
[illegible] לא נקים בריתי את כי אם ואך בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה ולא אשר ילדה
[illegible] כי [illegible] יצחק כי [illegible] שהוא בר [illegible] שנה ואהרר בן מאה למועד הזה
היא [illegible] הפסח בשנה האחרת ולא קודם כי אז אחרי מאה שנה כלא ואברהם בן מאה
שנה בר [illegible] יצחק בנו ושרה בר תשעים שנה ואמר למועד כי במועד הפסח היה [illegible]
כי באומרם המלאכים כעת חיה הלכו לסדום ואכלו בבית לוט מצות כמו''ל כי פסח היה
או [illegible] אבל שרה [illegible] יולד מה שיהיה לך בן אבל לא הנה [illegible] כי [illegible]
[illegible] אביו ואמו והקב''ה אך זר היה בן עם שרה [illegible] אך לא עם הנה וזה אבל
[illegible] יהיה מה שרה אשתך יולדת לך בן כי על ידי [illegible] וזה וקראת את שמו
יצחק כלומר כי [illegible] לך [illegible] כי [illegible] והוא [illegible] בבר'
[illegible] כי [illegible] ובקוף אברהם שהיא היתה בת תשעים שנה והוא בן מאה שנה [illegible]
[illegible] והשנים [illegible] אי [illegible] עם [illegible]
[illegible] יצחק [illegible] אם היה [illegible] עם הנה כי אין בה
הכנה [illegible] הוא [illegible] יצחק ולכן [illegible] בלבו [illegible]
והקימותי את בריתי אתו לברית עולם [illegible] הנה [illegible] יצחק [illegible] יקרא [illegible]
כי לא [illegible] ולא [illegible] אך [illegible] לא כן כי אם על [illegible] הגאולה [illegible]
[illegible] וזהו ולישמעאל שמעתיך [illegible] לא [illegible] כי אם [illegible] הנה
ברכתי אותו [illegible] והשאר כלו [illegible]

נשלמה פרשת לך לך בעזרת מי צוה לנו את הברכה

וירא אליו יי' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום

ראוי לשית לב תומרו [illegible] ואחר שמו לא הזכיר כי להיות פרשה פתוחה אין לסמוך אל הנזכר
בקולמר ועוד מה צורך לומר היכן היה יושב ושריר כחם היום ועוד אז וירא שני פעמים
ועוד למה [illegible] והם נצבים עליו ועוד אם היה בלבו שהיו ערבים למה חרד [illegible]
[illegible] וישתחו ארצה ועוד [illegible] וישתחו למה לא דבר להם כלום ועוד [illegible]
[illegible] והילא [illegible] ונם אם זה הוא כלם שהוא הפירוש היותר [illegible]
למה לא [illegible] ואמרו [illegible] שאמר [illegible] הספר [illegible]
אמנם בא להורות כמה מעלות טובות מקנה המצוה בעשיה כי הקדשנו והזכנו [illegible]
יהיה [illegible] כניסת בריתי אם [illegible] כי [illegible]

[illegible]

רמ״ח איברים ושס״ה גידים אותם ונגד כנגדם רמ״ח מצות עשה [illegible]
[illegible] יכו על הפסוק את התולה סירא ואחר מדיניו שמור [illegible]
מדוריו שמור לקיים מצות עשה כי זה הוא כלל [illegible] כל האדם בין [illegible]
עשר ושס״ה מצות לא תעשה הוא כלול כל האדם שהוא תולה אותם ושס״ה [illegible]
מאמר דוד רבינו כה באו וירא אליו ה׳ לומר מה ירפא המעולה הגדולות אנו
ה׳ כי הוה נקדש אומר על מה שהיה מרחלה בבמה דברים א׳ כי וירא אלי ה׳ [illegible]
מה שמה על פניו מזמור לדוד ופניו לדוד מזמור ואמרו על דרך פירושם על פסוק דרך [illegible]
על חיים נאה ולבושו ויש שלבוש נאה לו כי כך אמר איוב אני נאה לצדקה להתלבש בה והיא
להתלבש בי כך לא כל בדל המזמור נאה לדוד כי אם גם דוד נאה אל המזמור ועל כן נאמר [illegible]
על זה יאמר שקנה אברהם על המילה כי קנה נער שלא נמול אברהם לא נאמר רק ויאמר ה׳ אל אברם [illegible]
ה׳ אל אברם היה דבר ה׳ אל אברם כי ה׳ שנזכר התחלה היה נאה אל אברם להתפאר והתאוות בו אברם אך
לא היה הוא נאה לה׳ בעלמא להתפאר כי נער היה כי על כן לא היה יכול לסבול מראה קדושה גבוהה [illegible]
מכל יפול אך עתה שנמול היה אומר וירא ה׳ אליו כי אם אליו ה׳ כי הוא נאה לה׳ על לדוד מזמור [illegible]
[illegible] כלומר אל הנמול הנה ולא אמר אל אברהם בל וירא שהיה שנתוספה בו ויקרא אברהם נראה לו על
כן לא הזכיר אברהם כי אם אליו שהוא אל הנמול הנה בסמוך כי המילה עשתה זאת שנראה כל איבריו
נגמרי מש״כ אם היה נקרא אברהם ונעורנו ערל ועוד שער והיא כי והוא יושב פתח האהל מש״כ בפתח
שהיה נופל ולא יושב ועוד שלשית והוא פתח האהל כי דרך הנפש להבדיל במקום שאין אנשים להסיג
רעיה אך עתה על זכות [illegible] פתח האהל מקום שנכנסים ויוצאים ולא יתפשר להבדיל
עם עוד לבינויד והיא כחום היום והוא כי אין נבואה שורה אלא מתוך שמחה ולא מתוך עצב ורגה
אברהם היה מצטער הרבה שהיה מכה בו שרב ושמש ומר נס למשו״ל שהוציא הקב״ה חמה מנרתקה
ומהם אמרו שנדב [illegible] והדריך ישוע ואין צער גדול מזה ועכ״ז לא נמנעה ממנו נבואה [illegible]
לא כלה עם היות כי המילה מיושר כתו [illegible] אך אין זה כי אם זכור המילה היא שעמדה לו [illegible]
ונעלפי דרכנו [illegible] אומרים ז״ל שהרדה הוציא חמה מנרתקה וגם אל אומרים ז״ל שעשב סבב בגבקנים
והרית [illegible] מהיכן [illegible] וגם אם היא מפני שרקום יפה למכה למה היה מבקנים אי חמה מנרתקה
שהיות רבינה שלעתיד לבא המלהט הרשעים כמו״ל שנאמר הנה יום בא בוער כתנור והיו כל זדים [illegible]
אורם היום הבא שהוא כי הקב״ה יוציא חמה מנרתקה והלהטם אך הנה הוכחה למו אומרו כחום היום ולא
אמר בחום על כן אמר שהוא כמו חום אותו היום הידוע שאמר הנה היום בא ולהט אותם היום הבא
ונמה עשה כן הוא יה׳ לאברהם אוהבו ומה גם לא אומר שבא לבררו אך יתכן שטעמו הקב״ה מעין העתיד
והוא כי אז״ל כי חמה מנרתקה שהוא מכניסה לעתיד היא הלהט רשעים ורפואה הצדיקים וזהו רגה יום
בא ב׳ ולהט אותם היום הבא והיא רפואה הצדיקים וזהו שמך וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בה
וירכן כי כן עשה הוא יה׳ לאברהם שאותו היום הוציא חמה מנרתקה שלהט הרשעים הוא מרפא בה
ושיעור הכתוב לפי זה והוא יושב פתח האהל בטובה ונחת [illegible] לו כחום אותו שמה שעתיד הרשעים
מרפא הצדיקים עוד אמרו ז״ל [illegible] לבא אברהם יושב על פתח גיהנם ואינו מניח אדם מקוה
מים אל [illegible] ואותן שחטאו יותר מדאי מה הוא עושה להם מעביר את הערלה מתינוקות
עמהן על שלא מלו ונותנה עליהן ומורידן לגיהנם וכו׳ והלא יקשה היכן נזכר בכתוב שיושב פתח גיהנם
ולמה נרמז פה וגם מה ענין מילת התינוקות ההם אצל זה וגם מי מנה אלו ואלו שיהיו כל כך [illegible]
שלא מלו כמספר החוטאים יותר מדאי אך הוא מה שכתבנו כי הוקשה לו כוונת כחום ועל כן פירש
האהל הלא הוא כמו חום היום הוא היום הבא שהוא גיהנם
והוא יושב בפתח האהל ולמה היה פתח
שלעתיד לבוא כי אז יושב בפתח גיהנם להציל בנו מעתה עשר רונמת והוא שהתורה אומרת כי זה שהיה
יושב פתח האהל היה כמו מה שיהיה בחום גיהנם העתיד ולא יבצר כי זכות מעשיו עתה הוא מה שיועיל
לו אז שהיה מצטער פתח האהל בחום שמחמת המילה כי עליה כן זוכה להציל כל בניו הנמולים מגיהנם
והנה במסכת עירובין מפנא ענין זה שאברהם אינו מניח מהול ואחר ביטול גויה מעפר
ערלה תינוקות [illegible] כי לא ייחדו בבי״ר השון הקוה כי אם חטאו יותר מדאי לבלול כל עמו מי לתפ
בעבירות ולא שבו שבשר קדש יעברו מעליהם וזהו מעבר [illegible] שמפחן [illegible] ואינן מבינין למילה
[illegible] חוזר הערלה הראשונה למקומה ומבטל המילה שנמחה כשהיה לו נמצא כי הן הם התינוקות
אשר נימחו המילה הראשונה״

ב' אנו מה שאמרו ז"ל בב"ר פ' [illegible] שהרק ירמיה [illegible] אמר
העוברים והשבים באים אצלו יתאמר משמלתי באים אצלו אמר
[illegible] ס ערלים באים אצלך עכשו אני בכבודי בא ונגלה עליו הה' וירא
[illegible] דעתי מה ראה על ככה אברהם לעשון כנגד מאמרו ית' מי שלא ראה אתכם
[illegible] לא אחר בנר אחיתילך ג' נאמר לו הלא אתה אמרת כי ביצחק יקרא לך זרע
ר בקש עצה שפטר וגם מה לו לעוברים ושבים ערביים ערלים כנגד פני יי' ועוד ראשי ברית
בכבודי בא ג' האם לויכוח שלא היה בא ונגלה עליו היה הדין עם אברהם לעבור פני יי'
ס על אלא בכבודי כי מי לא ידע כי בכבודו בא וגם איך נמר זה מאומרו וירא ג' שאומר הה'
[illegible] אך [illegible] כי על ג' דברים העולם עומד על התורה ג' ואחז"ל בס'
כי משעבר [illegible] העולם עד מתן תורה היה העולם עומד על עמוד אחד שהוא גמילות חסדים הוא של
אברהם והוא כמו שאמרו שהיה כמו שבאמצע הבירה שסיבב קורות שמכאן ומכאן כך הדורות שלפניו
ושלאחריו [illegible] ונבוא אל הענין והוא כי בעל המאמר רו' שה לא אומרו וירא אליו ולא אמר
אל אברהם על כן אמר כי עברו דברים בין אל אברהם ובינו ית' כי אברהם בעצמותו היה חושב תרעומת על
כי [illegible] מה [illegible] על כן על אומרו ית' קח נא את בנך ג' לא דבר מאומה אך על ענין המילה
להיות לדורות [illegible] כאומרם [illegible] מאמרים שיחשב לו על מום עד החפיר מאשר ברא אלהים
לשיהיו שלם והיא התמידה עורלת רופים מעשה רקבה נאים אומעשה בני אדם נאים ג' על כן אמר
אברהם הנה אין העולם מתקיים אלא על נ' שאני עושה והנה על מצוה זו יתבטל כי יאמרו משמלתי
יהיו באים ואיך אעשה גמילות חסדים ולמה לא תדחה מצוה א' מפני מה שמקיים העולם אז הש"י
ויהי יי' ואמר עד שלא מרה ג' לומר הנה גדול יהיה כחך על המילה לקיים העולם מעשה כי הלא
עד כה היו ערלים אשר השכינה רחוקה מהם כנודע ועכשו שלמים שריים גומל להם חסד היה העולם
מתקיים כי גם שלא ראה השכינה שיהיה בעולם לא יבצר מכות הגמילות חסד היה משפיע שפע נקימו
כ"ש עכשיו שעל המילה תשרה עליך שכינה שתהיה ממש מרכבה אליך ולא עוד אלא שיבחר בך מ
מבמלאכי מרכבתי שיניח אותם ויעשה מרכבה ממך עולה יהיה זה העולם בעולם המלאכים ואיך לא
יתקיים העולם אז ויהי וזא"א בכבודי בא ג' כלומר בל' מחנות מרכבתי בא ומניח אותם ונגלה
עליך כלומר עליך ממש כי אעשה מרכבה ממך כמפורש כל מאמר זה למעלה בפרשת על המילה
וכן היה כי לא במלאכי מרכבתו ונראה עליו ממש ואחר מלאכי מרכבתו רלבש באנשים ויפגשו פני
אברהם שיגמול להם חסד ועל כן היא יבאו רדבר אל לא תעבור מעל עבדך שהוא מריותיו ית' עליו מ'
ממש כאשר יבא בס"ל ואמר קרד וירא אליו ג' והוא לומר כי בנה יי' שבאמרו אלא שקוא אל הגמול
שהענין היה בזכות המילה כמדובר למעלה וגם בזה יתיישב שלא מצינו דברים דבר אך אין זה כי את
להורות מעלת המראה שהיה ביתר שאת על הקודמת להניח מרכבה מלאכיו לעשות מרכבה ממנו
בזה ונבוא אל ענין הכתובים אמר הנה עד הנה מעלה חמישית והיא כי על המילה זכה כי בא הוא ית'
במרכבת מלאכיו והניחם ועשה מרכבה מאברהם ונהווישא עיניו וירא כי נשא עיניו למעלה מעצמו
וירא השכינה על ראשו שעשה מרכבה ממנו והנה שלשה אנשים נצבים עליו כלומר שלא ראה אותם
באים מרחוק ומתקרבין עד נגשים אליו כדרך שלבב אדם כי אם והנה ג' נצבים עליו כי אחר שנשא
עיניו למעלה וירא השכינה וכשבא מיד להפנות למטה והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא היותם ג'
נצבים לפניו כהרף עין נראה כי הוא ית' בעשיותו מרכבה מאברהם הוריד מלאכי מרכבתו מיכאל ג'
גבריאל רפאל והפכם לפניו מלובשים באנשים למען זכות את אברהם ולקשורם הנה אברהם בשתי
ראייה אל מראה ראה עצמו במבוכה גדולה והוא כי הלא אמרו רז"ל שפתח אהלו היה לפני איך קדרך
וראיתו כי ראה אותם באים בדרך ומתקרבים כי אם נצבים לפניו כנופלים מן השמים כאשר היה ועל
כן לא יבצר מעשות על לב אברהם כי מלאכים הם ומה גם לרז"ל שאמרו כי אמר ופניו לבכם ולא לבבכם
כלום נראה לבב אנוש יפנה על שהמלאכים אין להם אלא לב אחד כאופן שלא יבצר לפחות מלהסתפק אם
מלאכים המה או בני אדם קני המעון אחד שלא פרק זה לא אמר לבבכם ומה שהיה נכון בקרבו אולי
מלאכים היו כי על כן לא ראם באים בדרך כי אם נצבים לפניו כרגע יהיו בדמות אנשים מלובשים גשמיות
הוא כי האלהים עשה למען יקיים בהם מדות גמילות חסדים שיתן לפניהם ויאכלו אותו אשר כי אנשים הם

קל המרוץ כי טרם ירגיש בואם מרחוק ראם נצבים עליו עלכן אמר ...
היותי מרכבה אל השכינה · ב׳ מצות גמילות חסדים אם אתעכב מלהיות ...
ואם אמרתי לפניו ית׳ שאל לא יעבור ויעזוב אותי אולי אצטרך להאחר בהם.
ואם אקדים אנשים כאשר כל מעשיהם נבואה יכלו להסתלק ואולי אם אומר להם ...
כי גם הם אנשים ... לדבר עם טרם אדבר עמו ית׳ כי הוא מיושב לדרך אחר ...
יר כי כ, לא יעשה להתחיל לדבר ...
בחכמה ולא לדבר את הדבר רק רמז להם שיהיה אצלו להרבם כדי שיתעכבו ועל כן וירא לקראתם גם רץ
... מפתח האהל למען יבינו כי חשק לברכם ויר הוא אם אנשים הם ואם הם מלאכים על כן ויפתח
בא לבו שימרינו לו ולא ימשו בעוד ידבר עמו ית׳ כי המה יכירו כי חפצו בם ולא יעקרו עד ילכו
דבר אתו ית׳ ואמר אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך על מלאכי מרכבתך והוא שאל ...
רס ים ... מרכבה אל השכינה וימשמשו מצות גמ׳ עם היותי מרכבה אל השכינה ואם אנשים הם
לעל יחסר ממנו היותו מרכבה אל השכינה בעוד שמתעסק בגמ״ח ומה גם לרז״ל שאמרו כי גדול זה זכי בגמ״ח
במדבר ובאהל ועשר למתניות גדולות עד מאד · יוקח נא מעט מים · רחצו רגליכם ולמה לא אמר אקח
ואם יוקח על שלש ומה גם לרז״ל שאמרו כי כאשר עשה כן שילם לו אלהים כי הקדים שאמר על שלש
נתן לבניו ... מעשה והלחם שהיה על ידו גם כן נתן על ידו כאו הענן ממטיר ... ואחר אותה ...
... למה גם מימיו לא נתן על עצמו כי לא יבצר ממנו הפרס העושה המצוה פדו ועושה על שלש · גם שאמרו
יחד קטן נלואה לא כאהל · ועד אז אחר תעבורו כמ״ש על קתעכבים וכן לא יעשה ונשאו כי על כן עברתם
היאמר בעל הבית לאורח שלא יכול מלחמו כח וגם אורח אם יאמר לבעל הבית כן תעשה כאשר דברת והאכילו
...
כי על כן אמרו בב״ר שאמרו כלין העשה לבר דבר ... רגליהם שעל כן צוה לרחוץ רגליהם ועל כן
אמנם הנה אחז״ל כי חשש אברהם פן יהיו ערביים העובדים לאבק רגליהם לא רצה עשיהו עליו עצמי
להיות נזק בכלל שפחותיו ... כי הנה אחר א׳ מארבע סיבות ימים
חכמה שהוא אחר העקרים מנע עשר עליו · ולהכיר הכרתם ... ב׳ על טורח בעל הבית לפגירת
א׳ רחים מקהרת את בעל הבית · א׳ לבלתי הכשל את הבעל הבית בשירותם · ג׳ להיותם נחפזים ללכת לדרכם · על כן
כל הבית ומעלותיו ממקים למקום · ג׳ לבלתי יפסידו ממונו · ד׳ לשרת כי רק בעיקר אכילתם אתעסק בעצמי
על א׳ אמר יוקח נא ג׳ על שלש כלומר כי הרבה שלוחים יש לי · ועל ב׳ אמר ואקחה פת לחם שאין בזה
בפת לחם · ועל הג׳ אמר והשענו תחת העץ שאין שם דבר לפנות · ומה שלא אמרתי רק דבר מועט הוא כי על כן
הצלחתכה · ועל הד׳ אמר אחר תעבורו שהוא אחר סמוך · ויאמרו אל תהיה אומר מעט ועושה הרבה כדרך
עברתם על עבדכם ולא על פזרון רב רק לסיבתו במצוה · ויאמרו כן תעשה כאשר דברת ולא הרבה כאשר גם לבבך
הצדיקים כמוך פן נהיה עליך לטורח רק תעשה מעט כאשר דברת ולא הרבה כאשר גם לבבך ..
וימהר אברהם ג׳ הורנו שרי הדרכות טובות אשר יעשה אורח האדם בעשות כל מצוה · א׳ הזריזות
ב׳ שלמה שיכול לעשות בכבודו בעצמו יעשה ולא יניח למשרתיו עושי רצונו · וזהו שעל הא׳ אמר
וימהר אברהם וגם בכבודו אלה לא אמר לשרי ב׳ במהירה כי אם טרם גמרו דבריו אמר מהרי לומר כי קודם כל
דבר השיב על פגעה הזריזות והמהירות ואחר כך אמר קוש · ועל השני אמר ... והוא בעצמו אל האהל
על כי אתם לעמה סדר עשיית הפת בא אברהם כי מי לא ידע שעל פסח יעשו העוגות · אך כיוון אל האמרי
הנה שפחותיו הגר וחברותיה הן יעזרוהו והיה אחד לשק ואחת מקטפת ועושה העוגות על כן אמר אלה
אוחזי במצוה על עצמך כי אחרי עשי וגם עשי העוגות ולמד כי פסח היה שעל כן לא מצוה אפה ויאכלו א׳
תיפסר כוונו לעשי ומיד עשי עוגות ולא אחר בין לשה ועשיית העוגות ..
ואל הבקר רץ ג׳ הנה אחז״ל כי ג׳ בהמות שחט בן בקר וגם רך וגם טוב להאכילם ג׳ לשונות בחרדל ..
וראוי לדעת למה ג׳ בהמות ולא היו ג׳ נתחים שלפים מאחת או משתים · ועוד שאחר כך מה לעשות
אותן אותם מבני לה וכן או ובן הבקר אשר עשה כי אם ג׳ היו ה״ל ובן הבקר רך וטוב אשר עשה · ועוד
ויקח חמאה ג׳ ובן הבקר ג׳ כי מי שקיים אפי׳ עירוב תבשילין יתן לפני האורחים בשר וחלב ..
אך הנה יקרה יזמן איש שגם שלשה אורחים ויאכילם ויפסיק קיעב אך כל כוונתו על הגדול שבהם ואחרים ו
יאכלו כל אחד ואם הם שני העשר ... בשביל כל א׳ ... כדבר הזה אמר אברהם הנה בבנין יקרה
נפש כל א׳ מהם ולא שכל ... הזאת היתה בשביל האחד ואחרי תעשה לאחר ועל כן שחט ג׳ בהמות
בהמה א׳ לכבוד כל אחד ואחד ואם יעשה ג׳ נתחי בשר ויתן לפני כל אחד במה יודע איפה כי ג׳ בהמות
שחט א׳ לכל אחד אם לא היו ג׳ לשונות כי הלא אין ג׳ לשונות בפחות מג׳ בהמות כי אינן כנתחי שיתכו
שנים עשר דומים זה לזה בבהמה א׳ או בשתים · והנה להיותו זקן וגם לאכות את ישמעאל בנו מה עשה

הנער ישמעאל לחנכו במצ' ר' וזהו ויקח בן בקר
ר' אותם את להיות אברהם זריז במצ' ת' יותר על כן וימהר הוא
הבקר הא' ובראותו כי הנער לא עשה עדיין את הדרך ישוב כי לא מיהר כמוהו
מהיר מהרה על כן ... קמחין עד שיעשק אורם הנער ואז אמר אם אחר ידה לא
... מה ... שרצה להורות שלכל א' נותן מנה אחר לבדו ולא ירחק שלא רחבה יד אחר רא'
את רשחר ונם בימים רא שונים כל אורח היה נתן לפניו מנתו בפני עצמו על כן מה נעשה
לבד לפני ראחד ואחב לשני ובן הבקר לשלישי אשר עשה כי אשר נתן לנעשור הנער לא נעשה
הוא מיהר לנעשיר אחר של כא' וימהר לנעשור אותו ולהיות שהיה מסתפק אם היו מלאכים כמו
שסבר כי עם שהיה זקן ואח לא ומספר להיות בנמילה עבו' לראות אם יאכלו מתחלק המאכל מלפניהם
על כן לא סר מלעמוד עליהם וקם בראותם כי והוא שומד עליהם כלומר הוא הידוע שהוא זקן ואחולה והתחקק
הנז' מחקה על כן בושו ויאכלו ולא סלקו המאכל מאתנו ... או נדקדק הוי"ו שלויהוא והענין מה שכתבנו
שהיתה שכינה עמו כי עשה מרכבה ממני וזאת והוא כלומר לא הוא בלבד כי אם והוא נוסף על זולתו וזא'
והוא בזו כלומר עם השכינה הנז' לנגל ועל כן בושו ויכלמו ויאכלו או יאמר דרוש אחר הכתוב אל אלו
השרים עלו אמרו ז"ל שכשעלה משה למרום ובקשו לפגוע בו מה אמר להם הקב"ה אתם בושים
ממנו אמש ירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו ... שהבני שכינה הוא יר' להורות למלאכים כי יהיו עליכם
כנס למלאכי אם הם של אברהם שעני אמרו מתקיימים נם על כן המלאכים ועל כן ... יר' כי שם יאכלו
לא יוד כי היו הם מנמלות אמרו כי מיד הוא מהם ומקיימם וזה הוראה יה בהניח אותם ועשה מרכב
ממני כי בזה נכנעו הם ויאכלו ולא נעשו כמלאך את גרעון וזה יאמר והוא עומד עליהם במעלה ואיך
הוא עליהם הנה כי הם תחת העץ ולא תחת השכינה כמוהו ועל כן ויאכלו מפתן כלה כים אלו ...
ויאמרו אליו ... הנה שאלתם איה שרה נראה לבלי צורך ונם מי שענה הדרך אחר לשאול באורחים איה
האשה ונם למה ייחסו הבשורה אל שרה ולא אל אברהם ועל כן נ"ל צימרו שהיה תלד לא
ונם נראת ממנה לך בן ... ומה צורך בשורה זו עתה ועד היפלא מהמלאכים שהיה באהל שיאלו איה
שרה שהזכירו רז"ל לומר לחבבה על בעלה או להודיעו כום של ברכה ועוד למה כפל באו' שוב אשוב
ונם מה על כ' והוא אחרי מה צורך הודעה זו אמנם הנה אחז"ל כי למה לא היה לפניהם לחם מפני
שסרד פירסה נדה כשהיתה לשה ועשמתה בעסק ... מדבר אשר לא
היה נהוג ... יהה אולי לא ... כי אדרבא פקד
אורה לך מאז הרחלה במעלה והיה הדם הזה הוא לאות כי החזירה יר' לנערותה להורה לה ההון ועל כן שאל
... לא אכלו מאשר עשית ולא מאשר עשתה היא אל הדרך אתחק כי לא אדרב
היא הזוכה ואתה הבשורה כי אתה היא כי הוא איה שרה אשתך והוא כרישיעה ויאמר הנה באהל
כלומר ... שרה לענור אחיו ועמר שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה כי בזכור
צניעותה ראויה לבנים כמ"ש ז"ל על פ' אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך אימתי אשתך כגפן פוריה כשהי
בירכתי ביתך ... ויאמר שוב אשוב אליך הנה בזה היאל עלית כי מלאך ממלאכי מרכבה הוא בכפל אומרי
שוב אשוב והוא כי הנה קבלים אז אל אברהם היו שכינה ושלשה מלאכים ועלתה שכינה אמר שוב ונעליתה
אשוב כי אין שכינה בלא מלאכי המרכבה כי כל דר יצחק כלי פה תבוא רשכינה עמה כענין בלילת
מרעה וראה אותו כי טוב ... שנתמלא הבית אורה מזיו השכינה וכן ריה כי הוא יר' אמר אליו למועד
... ושרה שומעת פתח האהל ... אחיה צניעותה פרסתי ביתה אם היא בפתח לפני האורחי
לא' והוא אחריו כי אברהם הוא אחריו שהמלאך הדובר בו נתנא אברהם מפסיק בין אחורי המלאך
ובין הפתח שעמדה שם שאם לא כן היתה פונה ...

ואברהם ושרה זקנים ג' אמר כי הנה השנה שבאים כי אברהם ושרה זקנים באים בימים אדמה שחדל
להיות לשרה אורח כנשים כלומר אורח עכבי כנשים אך אורח שלא כנשים שהוא דרך נם אחר
השנים שנה לא חדל ממנה כי אותה לנערותה ופירשה נדה אחרי זקנתה רפד קשים ועל כן ותצחק
שרה בקרבה ונם שלא תמהה הנה היה לאמר הנה ממנו אין שכתב כי הנה אחה בלותי כבר היתה לי עדנה
כי פירשתי נדה וחזרתי לנערותי אך קנה כ' אינו אלא כי ואדוני זקן וזה אפשר כוונו רז"ל לבבר באם
... לי עדונן נם שאין לשון ברור ובזה יתיישב מאמרם ז"ל באומרם מכאן שמותר
... מפני השלום שהיא אמרה ואדוני זקן והקב"ה אמר ואני זקנתי ואם כפשוטו של מקרא אינו משנה
מאמרה כי אם שהיא אמרה על שניהם והקב"ה לא אמר כי אם חלק מאמרה אך במה שאמרנו שאחרי

ונורי יורה לי עדונה אינו בתמיהה דר׳ שהיא חזרה לנער ...
למה זה כלומר למה היה זה המבשר האכסנאי שלאחריו כי צחקה שרה ...
הצחוק הזה לאמר האף כי אמנם ואני הוא שאלד עבד׳ אתמה כי אני זקנתי
היפלא מה׳ דבר אמר הנה אינו מן התמיה שצחקה שרה כמסתפקת כי אולי ...
נבונה ומה גם אם היה בדעתה שהיו ערביים וגם אם עלה בדעתה כי מלאך ה׳ ...
מסתפקת אם מה׳ יצא הדבר או מעצמו אודך ברכה שלכן הנה עתה אני ה׳ אומר היפלא ויתבסס ...
דבר בתמיהה כלומר כמלאך ואיש לא יתכסה והנה עתה אני עצמי אומר למועד אשוב ...
עד שפי המדבר אין להסתפק ... מצאתי הנהה בכתיבה הי׳ בספר שהעתקתי ממנו וז״ל ...
לשון פלא וירדה וכי פלא הוא זה בחק האלוה ית׳ שתלד אחר זקנתה הא ודאי אינו פלא בחק ה׳ למועד אשוב
אליך כעת ... ותכחש שרה ראוי לשים לב למה כחשה במאמר ה׳ ועוד או כי יראה שנהפך הוא כי ...
כן היה לה להודות ... פניקסף ה׳ שלקולה אך היא ראתה שינוי כי היא צחקה באומרה ואדוני זקן והוא
אמרו שצחקה באמר ואני זקנתי והנה הצחוק היה אמת אך לא הכעס והיא לא ידעה שמורה לשנות
עלכן אמרה אולי נאמר לו מאתו ית׳ ואדוני זקן והוא משנה עד אודה במפלאות הצחוק ואחכ״ יהב אתי ...
שתלתי בו הנזכר עלכן הכחישה הצחוק כלומר שהיא מאומדן דעתה היה אומר ומשוד קוא י׳ כי לא ...
מבלי האמינה בנבואתו כי חשה רק כי יראה פן יקצוף למה אסתירה בצחוק באמור לו כי גם הכעס
שהות נאכי ואדוני זקן הוא אמת אז הבין אברהם בחכמתו כי לא עלה כי חשה כי אם אולי הוא שינה
מפני השלום אך נעשה לא היה רק עליו שהוא זקן עלכן ויאמר לא כי צחקת לומר הנה הכעס אפשר היה
כאשר אמרתי או הפכו אולי היה שינוי מפני השלום אך הצחוק בגבר בעצמו אמתקות ואלהבתשי אז
צדקה ונהרה ויקומו משם האנשים כי יאמר כי אחר שאחכ״ לא והשכים ראה לזכות בעצמו למצות עליה
ויקד לשלחם מהיר ... ללותם כמאמר המדרגם והנה באו האנשים יראה מיותר נכון באו וישקיפו
הולכו וילכו סדומה אך הנה סיפרה התורה כי נעשו באופן שזכה אברהם במצות עליה והוא כי הנה
הראותם כאנשים לא היה רק למען יאכלו אברהם אך אחרי אכלם קיו יכולים לשוב אל רוחניותם
וברגע ימלטו בסדום ואף בדמות אנשים כי עלו ושל שלב הוא המלאך וכפעימה אחת ימצא בסדום
ואמר כי ויקומו משם האנשים שהוא כידך אנשים הקולכים הלוך ונסוע וגם וישקיפו משם שלבני סדום
ולא קפצו כרגע כי השקפה היה עלכי ואברהם הולך עמם לשלחם שלא היה הלכם יותר מהלוך אנשים
כי לשלחם הוא למען קיים מצות עליה ואלו קפצו כמו רגע לא היה מקיים המלכות
וה׳ אמר המרסה ג׳ ראוי לשים לב מה זו המיאה המכסה אני מאברהם ג׳ היתכן שלא היה עושה היא
יה שלא יודיעהו לאברהם מה זו המיאה ועוד או ואברהם בלתי צודק כי מה יתן ומה יוסיף ...
אלבעשן מה שיהיה לגוי גדול ועצום ושונברכו בו ג׳ וגם או כי ידעתיו ג׳ שהוא נתינת טעם ויראה בלתי צודק
וכנאו למען הביא ג׳ היא למען הביא שלבנו כי אך יאמר שיכוה אחריו ושמרו דרך אחריו למען הביא על
אברהם אך יאמר במה שידעתיו כי ה׳ הוא וביתדינו והענין נמשך אחר רקדים והוא כי הנה וישקיפו שהיו
השקפה לרעה שהביטו בהתלבשות הבעתרונו והנה אברהם הולך עמם לשלחם ויראה השקפתם לרעה
ואם הוא ית׳ פן בראות אברהם מיד את סדום נהפכה כמו רגע ונפרית אש מן השמים הלא יהרהר בלבו לומר
מה זה האכזריות חמה היתכן לא היו חמשים צדיקים או יותר במקום ההוא אך אין זה כי אם רשות שנתן הוא ית׳
למשחיתים להשחית ולא הבחינו בין צדיק לרשע ויכלו הכל את לפחות יחשוב כי שלפי מדה הדין נעשה בלי שיתוף
רחמים שעשה הכלייה ההיא וינצל הכל מאחר כי הוא היה הולך ללוות את הקולכים לעשות שלא כרצונו על
כן באו קוא ית׳ ואמר הנה וישקיפו השקפה לרעה שלפני סדום שמורה כי משחיתים הם ויחשוב כי עלכן לא
הבחינו בין צדיק לרשע ואברהם הולך עמם ואחר העתן וגם הוא הולך לשלחם ללוות את שני הפך רצונו
עלכן וה׳ הוא וביתדינו באחדות א׳ אמר המכסה אני מאברהם כי לא מאת המשחיתים הוא העתן כי
אם אשר אנו הוא הנו שהוא ית׳ עושה בעצמו ולא המשחיתים וגם לא מדת הדין לא שתוף עם מדת רחמי
השופט ושר׳ ישפט הוא ית׳ משפט צדקו ולאיתים אל המהרהר לזה הנה המכמק נעמיים אני נבקור ממנו
אך כי ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום וכראותו כי מסתפק בבטחון שיאמר איך תבא ברכה ואחשך לגוי גדול
לדי נמר אם ככה הוא ית׳ מתנהג להפך הדבר אל המשחיתים הוא אל מדר הדין בלי שיתוף רחמים והלא לא
יבכר תזכרו אשמר דבר ויתפרדו ובלייה אלילה ושר׳ עד בנו לא יתנהג כך רק עם גויי האחד זולתם לא את
... ר׳ יש טעם ב׳ כי הלא אמרתי לו ונברכו בו כל גויי האחד ועתה לא די שלא נברכו כי אם גם כלו מן העולם

יחד או לבלתי המית הצדיקים אך לא ישא את יושבי שדם כי אם קמה בצדק [illegible]
ולא ישא ואשר נראה לי ראוי כשנדקדק הוא שאם יש פחות מעשרה ישא את עצמם [illegible]
לחמשת הכרכים גם שלא יהיו החמשים מוחלקים עשרה בכל כרך כי אם חמשים בעיר א' [illegible]
צדיק עם רשע שהוא בבחינה היותר קרובה שיש פחות מחמשים כלומר האם לא ישא הצדיקים [illegible] כאומר
ואחר הוא ישא את נפשם בצדקתם ולא תמית את עם שאלו וזה הוא אם יונך שאין חמשים צדיקים שהוא היותר קרוב
אך יש חמשים צדיקים שיבאו עשרה לכל עיר אין צ"ל אם יהיו עשרה בכל עיר כי אם אפילו יהיו החמשים בתוך
העיר האחת לבדה והוא חשב על סדום שהיה בה לוט יפתו וכלותיו אלו ואם העיר ברא' הזאת האף תספה לא
תשא כלומר צדיק עם רשע שאינו חוזר אלא את עולת המקום או את כל הערות הנותרות ולא תשא למקום כלומר
לחמשה הכרכים הנכללים בשם מקום ולא את העיר ההיא החמשים בלבד ולא' ולא תשא למקום למען חמשים
הצדיקים אשר בקרבה של העיר הא' ולא בקרבם ולא בקרבו כי אינו חוזר אל המקום הכולל את כלן כי אם שישא לו
כלן בשביל החמשים שבעיר אחת ונגד החלוקה הא' שאמר האף תספה צדיק עם רשע שהוא בהיות פחות מן
חמשים בכל [illegible] כי אם שישא נפשם והנה עלחלוקה זו היה אפשר
אמר חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע כי אם שישא נפשם והנה עלחלוקה זו היה אפשר
לומר לו כיון שלא מיחו ברשעים גם המה חייבים והוא כקטרוג מדת הדין בעת החרבן על שלא מיחו עד שנגזר
וממקדשי ממקודשי התחילו על כן להשיב על זה אמר גם אם תתחייבם על שלא מיחו אין ראוי תהיה לגרותם שיהיה
אלא שאם הרשעים יתחייבו מיתה יתחייבו הצדיקים יסורין וזהו והיה כצדיק כרשע חלילה לך ועל הב' אמר יש
חמשים שנה היותם בעיר א' ישא את כל המקום אל תאמר כי כלבבך אתה דן כפני עצמו באופן שלא ישא רק את
העיר שמצא בה כי הלא השופט להיות שופט לא יעשה משפט כלומר אם היה המשפט לא' ממלכי הארץ א'
גדיר שנדרו שלא יעברו כח לשפוט כל הארץ כאם לא יכלה ישקיף אל כל כרך בפני עצמו ולא יחמיל אל עיר א'
לחמשים צדיקים שבחברתה כי ישפטו כל א' בפני עצמו אך השופט כל הארץ שלפנינו קן את כל הגוללה כא'
לא יעשה משפט והוא כי כל הארץ יחד מצרף זכות כל קהלה ולפעמים בעיר א' הרבה זכיות או בהפך ואיש
שופט כל עיר בפני עצמה להיות הזכיות בשוה לכל עיר ועיר כן תעשה אתה כי כל חמשה כרכים כא' יחשבו
כי אין הכל אחד ועוד קרהוא היות החמשים בעיר א' כבהיותן מוחלקים כי תדונם חמשתן יחד
או יאמר על המתרגם שאומר הרמז [illegible] וכן יורחק בכ"ר והוא כי יקרא אף אל מדת הדין ואמר הנה האף היא
מדה רוגז הספה צדיק עם רשע על שהצדיק לא מיחה כענין בחרבן אך לא כן מתוך [illegible] ה' של מדת רחמים
הוכר בי וכו' כי אולי יש חמשים צדיקים כי הנה האף תספה מקצתם הנז' שתבריע את מדת הרחמים אחרבה
אוי שמדת הרחמים תבריע את מדת הדין למה לא לכולו בזכותן וזא' כמתמיה ולא תשא שם הרחמים הדובר
כי תבריע את מדת האף ומה שאני מייחס האסיפה והכלון אל האף הוא כי חלילה לך שם הרחמים לעשות
מדבר הזה ושמ' כי אין מספיקים לבד כי אם אחר קרוב שאם יש אלף רשעים יהיו אלף ואם צדיקים זה לא יתכן
כי אם כן צדיק ורשע שוים לפניך להבריע הכף ואין צדיק א' מכריע כנגד רשעים רבים ולא יאות כי יהיה כלאק
כרשע בנדר א' חלילה לך כי הלא מרובה מדה טובה ועשרה צדיקים ישא את כל יושבי עירם וכלזה בבחינת
הרחמים ובמ' שאף היה נעשה על מדת הדין השופט כל הארץ לא יעשה משפט כי אין חלילה כמשחית כ
שנסתם לו הבחירה אינו מבחין בין צדיק לרשע כי אתה שופט כל הארץ שלא יעשה משפט לבלתי המית צדיק עם
רשע ולא תשא למקום בחמשים הצדיקים אשר בקרבה עוד יתכן באמר שכתב ובפירש"י [illegible]
פקידת העון על אף או אמר אינו מבחין בין צדיק לרשע וכמ"ש כיון שנתן רשות ג' אך בהתגשית [illegible]
מבחין וכזה יאמר הנה אף אשר תהיה פקידה זו ע"י האף שהוא משחית או עליך והנה מדת האף היא שתספה
עם רשע כיון שנתן רשות ג' ולא עוד אלא שאולי יש חמשים ג' מדת האף הוא שתספה ולא תשא [illegible] אחד
מרחק לא כי היא כי חלילה לבלתי הבחין וזהו חלילה לך ג' ולא זו בלבד כי אם גם בהיות הצדיק ראוי לענש
על שלא מיחה אינך מרימה פקידה שלזה לא ונעלבן מה שאחלה ממך לא תניח המשפט ביד משחית
כי אם עליך וזהו השופט כל הארץ לא יעשה הוא בעצמו המשפט באופן שיבחין אפילו
יהיה במדת הדין ויאמר [illegible] ג' הסכים עמו שאמר שאם יהיו חמשים צדיקים עם שיהיו כלם תוך עיר א'
הכולל חמשה כרכים וזהו אם אמצא בסדום שהיא עיר אחת חמשים ג'
שא לכל המקום
צדיקים ג' ונשאתי לכל המקום עם שבאר בענין אין גם אתר ומיכ סדום וגו' כי היא העיר שאת פשרי סלאין
שם יותר מאשר עירות כי שם שנו ואמר אין די שלא משחיתים כי אם ינשאתי לאחמיותם ולא ישאר
ובעליהם ויען אברהם ג' ואמר אברהם עד כה דברתי עם השם הנז' והנה לא הואלתי לדבר אחרי
ראו שסאלכי ת והוא כי בוש נגרע לפני השם הנז' ומה גם בהיות הוא עפר ואפר [illegible] אנכי ג'

... משפט. הוא כי הנה צווי אלהי הוא שיצוה את בניו ושמרו דרך
... שה' אית עושה יעשו הם ומה הוא עושה צדקה ומשפט אף אראכן ...
... צדקה כי אף משפט לא היה עם סדום כאו' השופט כל הארץ לא יעשה משפט ואמ'
אידיינו ... דרך שעשה ה' שהוא צדקה ומשפט ולעניין אף משפט אינו עושה חנינה וזהו כי
ידעתיו ... ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט עלכן אתהפכה האמת ועוד כי הצדק ומשפט שיעשו בניו לא
... אבינו כי אם גם אל עצמו ולמה אכסה ממנו כי עד עשות ישראל צדקה ומשפט ימשכו ...
... על מעמד שהצדיקים מתפללים האחר לאחרים ולזרעו משכ' אם אז יהיה המספר בקיום הדורות שלפניה
... ושפטו שלא ירדו ... המעמד לעתיד לאחרים ובאחרי כי אין זה דרך חנינה לא יעשו הם צדקה
ומשפט וימשפטו גם מאברהם עצמו וזהו למען הביא ה' על אברהם והוא כי עלי ממש דבר לך לא תני-
אה ... יתקיים אומרו לך הלא הוא לעתיד לבא כמודע שאז יתקיימו עשה נמצאים את הקיץ והדני ...
וכלאה ... לעתיד לבא הוא בצדקה ומשפט שיקיימו כלא ... במשפט הבגה ושפה בצדקה וכמש"ל ...
... אי יאמר כי ידעתיו ... והוא שמא תאמר איך אני אומר המכסה ... מאברהם והלא אחרבך
... אבירים שהיה קרוב אל סדום וידעו כי המר יענים וחטאים ולא השיבם ... כדרכי
... לצדיקים לא יאמר שלא כי מה שידעתיו ... אינו עלמה שהיה מגייר גוים
כי אם למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו והוא משמוע בפ' ... כי כל הנפש אשר עשה אברהם מכל
הגויים לא נמסר אל זרעו ... כי אם הם עצמם בלבד אך לא כן זרעו כי אם נמשך עד עולם וזה
יאמר כי ידעתיו אינו אלא על שיצוה את בניו ואת ביתו אחריו משכ' הנפש אשר עשה שלא היה ...
אחר ... לא יאמר עלמה שלא עשה בסדום ולא שאין לו זכות עלמה שגייר כל הנפש אשר עשה
... אלא שאשר יצוה את בניו הוא גדול ומספיק למען הביא ה' ... הנפש אשר עשה כי אינו גדול כזה
ויאמר ה' זעקת ... אמר מה שראית השרפה ... כי הנה זעקת סדום ועמורה כי
רבה ... יכבדו לא יהיו כלכך ... שצועקים עליהם אך בזה נהפך
... כי אם ... רבה ... כבדה מאד ... ארדה נא ... אמר ... כי כל
הספר מדת הדין ארדה נא ... מעמק הדין ולא לפי בחינה ... מדת הדין כי אם הכצעקתה הבאה אלי
... אם הכצעקתה ... מדת רחמים הוא ה' הדובר בך ... משפט כי אם הבאה
... מדת הדין לא אבינו ... כי אם ... ואם ... אעשה כלה אך
ואם לא עשו רק ... אל מדת הדין להיות ... המדה ההיא ... אדעה ואראה"
עוד יאמר כי ... זעקות ... צועקים על הרעה שעושים להם ... להם ...
... לא החזיקו ... אמר הכצעקתה הבאה אלי לעשות משפט ... על ...
... אעשה כלה ואם לאו אלא שאין ... להיות באה אלי לבדם אלא ... כני
... אדעה ואראה עוד יאמר לא תעלה בחשבון מה שצועקים עליהם אשר לא ... הם ...
העוברים ושבים ... היה כנודע מרז"ל כי אם הכצעקתה של ... עשו ג'
עוד כי ... רעים וחטאים ... את קונם ... כי הכוונה קשה ... אמר
... לא תעלה בחשבון רק המעשה ... מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה וזה
הכצעקתה ... עשו ... לא זכו ... ויפנו משם ... גודל בטחון אברהם ... אשר
... אחרי ... המלאכים ... להשחית ... לא השיב ידו ... רק
עודנו עומד לפני ה' לבקש רחמים ... ויגש אברהם ... שגרם ...
יאמר האף תספה ... יש חמשים ... ועוד למה ... האף תספה ...
כי כאו' ... צדיק עם רשע ... האף תספה ... ועוד ... במקום ... אמר
אשר בקרבה ולא אמר בקרבו ... המקום ... ועוד שאו' ... חלילה לך ... להמית צדיק עם
רשע ... חלילה לך ... המקום ... הצדיקים אשר בקרבה ועוד למה כופל ואומר
והיה כצדיק כרשע חלילה לך ... השופט כל הארץ ...
אמנם ... אך לא ... עשה לבלעיר ... גם אפשר ...
... חמשים ... אשר יהיו ... עשרה או חמשים ... מכל
כגון בסדום ... אפשר ... חלילה או להמית צדיק עם רשע

[illegible] ותלה [illegible] לא אשחית [illegible] ונס [illegible] [illegible]
[illegible] ויחסרון [illegible] שלא חסרו אינה מרשעת ורמז לנפש באה שלא תשחית
[illegible] כי אם אלהינו [illegible] כי בחמשה ואתבעים יש כדי כפרה על כרכים ואחר אמר
התשחית [illegible] בעבור התשחיר [illegible] ולא ישחית [illegible] החמשה את [illegible] [illegible] לא
אשחית פתח כלומר לא אעשה השחתה [illegible] [illegible] כי [illegible] לא אשחית [illegible] כי אם
[illegible] ויוסף [illegible] הנה במעשה אמר לא אשחית וכמו הארבעים והשלשים אמר לא אעשה
והארבעים והשלשים ובעשרה אמר בעבור מפני העשרים והנה בעשרים [illegible] כי
התחלה אמר חמשים שבחמשה כרכים ואחר ארבעים שהם ארבעה ושלשים לשלשה ועשרים לשנים ולא
[illegible] בשם לב לא נמר שהשרו באופן אחר ושהיה [illegible] בכל [illegible] לא חמשי
לחמשה ולא ארבעים [illegible] שבעינים [illegible] ואת כי [illegible] [illegible] ברש [illegible] ואחר
[illegible] כי עד שלשים שהיו [illegible] מה שעשה שקם [illegible] בחמשה ברש [illegible] השתים [illegible]
[illegible] בעשרים [illegible] בעשרה שהם כנגד [illegible] ברש [illegible] השתים [illegible] ושעד
לא [illegible] אחר [illegible] רנים וחטאים שלא יתבטלו ברוב על כן לא אמר בעבור השלשים [illegible]
[illegible] [illegible] לא אשחית אם אמצא שם ארבעים וחמשה אמר [illegible]
השחרר [illegible] כי אברהם אמר התשחית בחמשה את [illegible] שלא ישחית את [illegible] העיר החמישית והשיב
לא אשחית [illegible] כי אשחית [illegible] כי אם [illegible] אברהם אולי ימצאון שם ארבעים
[illegible] השחתה [illegible] לא אשחית היה [illegible] שלא יעשה [illegible] השחתה [illegible]
כי אם [illegible] אמר לא אעשה כלומר [illegible] בעבור הארבעים כי [illegible] יש [illegible]
[illegible] רחמים [illegible] ברוב [illegible] בעבור [illegible] השלשים [illegible]
לא אעשה שלא יעשה כלה כי [illegible] יש [illegible] ברוב [illegible] בעבור השלשים רק [illegible]
[illegible] בעשרים אמר לא אשחית כלומר לא אשחית [illegible] כי השתים [illegible] שלא
[illegible] השתים ברוב כי [illegible] [illegible] והנה [illegible] שלא [illegible] רק השתים [illegible] בעבור
העשרים כי [illegible] [illegible] ולכך [illegible] ואמר בעשרה לא אשחית ונם אמר בעבור העשרה
וילך ה׳ [illegible] [illegible] היה [illegible] אברהם [illegible] [illegible] כאשר כלה [illegible]
אברהם ולא נתעכב אחרי [illegible] [illegible] אברהם שב למקומו שאם היה מתעכב [illegible]
היה אברהם שב [illegible] בפעם [illegible] אך [illegible] ולא נתעכב [illegible] שב
למקומו [illegible] המלאכים עד ראותם שאברהם שב למקומו [illegible] [illegible] שאמר שב למקומו
[illegible] כי [illegible] האלהים [illegible] ויבאו [illegible] [illegible] מה היה [illegible] ראם אנשים [illegible]
[illegible] [illegible] מלאכים ואחר כך [illegible] שלא [illegible] אנשים [illegible] [illegible]
[illegible] אנשים [illegible] כי לוט יושב בשער סדום [illegible] [illegible]
[illegible] לא [illegible] אנשי המקום [illegible] [illegible] הנה לא [illegible]
[illegible] אמר [illegible] אחר [illegible] אחר [illegible] אברהם [illegible]
[illegible] [illegible] במדות הכנסת אורחים [illegible] [illegible]
[illegible] בדמות אנשים [illegible] בשער [illegible] מקום [illegible] אנשים [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] המלאכים [illegible] בדמות מלאכים
[illegible] יושב בשער סדום מקום המשפט [illegible] שלא [illegible] כי אם [illegible]
[illegible] כי [illegible] בית אברהם היו מכירים במלאכים [illegible] כן
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אברהם ויאמר [illegible]
[illegible] בשער [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ויאמר הנה נא אדני
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שלא ירגיש
[illegible] ויאמר [illegible] אנשים [illegible] לא [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

ויתכן עפ"י זה יאמר וה' המטיר שהוא מטר ממש ואח"כ נעשה גפרית ואש
שזה א' מטר ממש היא בבחינת מאת ה' ומה שנעשה גפרית ואש הוא מן השמים
או יתכן מה שלא אמר מאתו כי אם מאת ה' לומר שלא יעלה על דעתך כי מה שה' הוא ובית דינו
[illegible] כי היה עובר בחינת שם הרחמים כי לא איפה כי גם היה מאת ה' כי מורידים
ברכינו רבו' אך לא כי היה [illegible] לזכור מן השמים לקורות כי לא נהפך לגפרית ואש
רחמנים שמהפכין מדת רחמים למדת הדין ונהורות כי אמר מן השמים מים ף גבולם להורות כי יורד
באויר נתעה מים דקים כי אם נסמך השמים בלא התמטר מן השמים מכון הוא רקיע שם אחרות שלנו ודרך נקיטור
ה' שעיהם חזקה אני יאמר כמש"ל פ' אין דורש כי במכון הוא הקדוש ג' אש וברד שנבוק [illegible]
[illegible] רבש"י קריב אך הם שני הללו אתה' מן קאהן התכנים מקום מלאכי השרת כי מכון למעלה
מעט לוד התפלל גביהם יקוידן לא הנה כי בחלה רי"ו שמים מקום מלאכי השרת כי מכון נמעשה
ממעל, אשר גם שם כהן המלאכים ונביא אל קשני אמרי ה' המטיר ג' ש"ל א"כ מה שני המלאכים שאמר
שעינו לשחתה לא מאת ה' כלומר הגזרה היתה מאתו יה' אך הפועל שהוא מן השמים הוא מן הרקיע
שפי וזה היה שני המלאכים וירפק את ג' ראוי והעיר כי הנה יושבי הערים החילה בהם הפי' [illegible]
שני גפרית ואש ואך מזכירים אחר הפיכת הערים והככר ועל אם הערים נהפכו מפני יושבה
הככר צמח האדמה מה חטאו אך דעתי ראה הכבה יריה כנעידה כביר הנוחת בל יקני מכלם שים
יאמר כי יושבי תבל והנה אחרעה המרחק יתכליתה א' הדומם ב' קצומח ג' בעלי חיים ד' האדם
אמר כי כלם לקו נבני יהקני על מה' הדומם ויהפוך את הערים האל והצומח ובעלי חיים אשר שם שלא
אמר כי כלם לקו נבני יהקני כל מהי הדומם ויהפוך את הערים האל ואת כל הככר ועל בני האדם אמר
ויתם בכבר כי כלה משקה כי הוא מחיית הבעלי חיים שניהם אמר ואת כל הככר ועל בני האדם אמר
את כל יושבי הערים ועוד נזכרו בני האדם אחר הערים והככר להזכיר האחרבני הדרגות כמדרן
ועד היה אישור לומר שלא יקפיד ה' יה' בצמח שלא יהיה מקום הנאה לבריות אלא במה שעשה על
דיכרמים וזתים ונגות ופרדסים שזרע על כן בדם אך צמח האדמה שצמח מאליו לא יקפיד כי
כי אמר שגם צמח האדמה הפך ה' ממקום שהיה בו שגם לא יקנו ממה שצמח בחייהם
ותבט אשתו ג' יתכן שאמרו מאחרי ולא אמר מאחריה שהוא כלא וראית את אחורי וה"א בי אמר
וה' המטיר הוא יבל ויהפוך כי יקפיד כתקנה שהיתה עליה ועכן הוזכר אלתבט אחריך
וזה ותבט אשתו מאחריו שהוא אל בחינת אחוריים שלא הפנה אלא מקלית אחוריהם במאוחר מהן
מאחריו של וה' הנז' ותהי נציב מלח והוא כי גלבריה הוי בסדום גפרית ומלח ואש של נפתה ולא שרפה
כן אחרת ג' כמהפכת סדום ג' אלא שלא הזכיר בפסוק וה' המטיר ג' אלא גפרית ואש ולא מלח לפי שלא
הזכיר רק מה שהיה מן השמים ועכבוד לנו לא שנעו במסקנו גפרית ואש רק מלח ולא שרפה
וישכם אברהם ג' ראוי לשים לב למה הודיענו שהשכים אל המקום ההוא ואם הכוונה לומר כי משם ראה
והנה עלה קיטור הארץ הוא על בני גזרה כמה יצא לנו מאשר ראה קיטור הארץ שהיה מן
המקום אשר עמד שם ועוד אם ויהי בשחת ג' מה חידש לנו עתה אחרי אשר סיפר כל הפרשה בבנ פרטיה
ועוד כי מתחלת הענין כששלח מלאך להציל היה ראוי לאומרו ועוד אם בהפוך ג' מי לא ידע בבנ אתה
ויבוא אל הענין נאמר מה כהקום במקום להפלת שני אברהם יהיה בגזרו של וישכם אברהם בבקר
את המקום אשר עמד שם קנה למעני מלבוהם כי השמה זו היתה נתפגה גם נשים לב אלא את פני
כי ידוע הוא כי פני ה' חינה שם וכן לא ויהי בשחת אלהים יזכור אלהים מקשני הזכירו שמו יה' זה כי
עצומים בשחר אלהים אך יתכן כי בראות אברהם כי מה שהתפלל נעקדים היה אל בחינת שם הרחמים
דברים א' להפלת הערים ב' שגם אם יעשה בהם משפט לא יעקר הצדיקים
והנה בהתפללו כלל שם והנה על הא' לא הודה לו הא' יה' על כי לא נתמלא
אנב הרוב כי מרו אלפים נהמית צדק נעשה והנה על הב' ראה ובבקר השכים לו להתפלל גם על ההוא
שהוא המקום אשר עמד שם הוא את פני ה' הוא מדת רחמים ואם פן בבוא רוגז אלהים עשה
שעמר המקום אך השגיר קודה לו ובכלל הדבר הוא שיכלו לנו ובבקר השכים לו להתפלל ולא נתקום
שהדבר נבך הוא כי המקום אשר עמד שם הוא את פני ה' ולא ידע כי מדת הדין הסכימה כי
הקטר ב מדת רחמן נגשלא מיחו וישקף וירא כי הנה עלה קיטור הארץ את עירי ככר אשר ממנה היה
מאז שלא מנוחך בזכות אברהם וזהו ויהי בשחת אלהים הוא מדת הדין את אברהם ולא קבל אל לעו מצד עצמו
ירא אברהם היה לו שעה מאז כי ויזכור אלהים היא מדת הדין עם היות כי ואנשי סדום רעים וחטאים וזהו בהפוך את
גם היות ראוי לספות על דברכי ואהלו עד סדום גם היה ראוי על שישב בהן עם רעים וחטאים
הערים אשר ישב בהן לוט כי לא לקה בכלל הערים גם היה ראוי על שישב בהן עם רעים וחטאים

פרשת וירא

ויעלהו ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנותיו
... ויוציאהו וינחהו מחוץ לעיר ... ויהי כהוציאם אותם ...

[illegible]

פרשת וירא

לתקן שסנחריב היה עתיד כיחשב עלינו עם בני ביתו יהיו נשק
וישה הבטנור רשעה לעתיד אסהיה כך שירין בסדום שאה ורבלו אם לא
ביה... פני סדום יחד קיבוד החק ג׳ אמר אם כן לא היו בסדום עשרה אז התפלל כנגד... ושונ׳
רחמנו יתבכה ג׳ נרתפלנו ולמה הוצרך נבך הנה הוא כי השקיף על פני סדום וירא והנה עלה ג׳ עלבו
קיטור הכבשן על לוט בן יספה בכל רעיר ולא ידעו כבר מאז שהיה בשחת אלהים ג׳ ויזכר אלהים
את אברהם ישנה את לוט ג׳ בזכות אברהם יהיה לו להיות בהפוך את הערים אשר ישב בהן לוט כי
לא כן עשית הקים בעדי ק... תפלו בג׳ יבטל ברוב ויעל לוט ג׳ רשה שהלך וישבו במערה
ידוע שהוא הוא ושתי בנותיו אך בא נרידות שהתנת בענין כי ששיו במקום מפורסם
הייחלשה בנותיו נמי אך כאשר היו במערה מקום ייחוד פירש מה וישב הוא ג׳ כלומר הוא בפני עצמו
ושתי בנותיו לבד אחרת לא יהיה יחוד גמור עם היות שקבבות בנותיו ולא היה צריך לבר
ותאמר הבכירה ג׳ אין אבינו זקן אין לו עוד שאם הוא פה אינו ראוי עוד להוליד אם כן איך אמרה ונחיה
מאבינו זרע אך אמרה אם אומר איש אין בארץ לבא עלינו ג׳ ולא אמר אבינו זקן הלא הקושיא
אחרת ...לא ירצה להשכר ובאו עושה לאמר לו שיתבר על כן אמרה ב׳ דברים אבינו זקן
ואיש אין בארץ ג׳ מה שאמרתי אבינו זקן ...בר נשקה ג׳ שלא יהיה ... זרע ... שנרבה להשקות
יין כי נאמר שנחזיקו כי זקן הוא אם עשות ומה גם אחר ... ובגלמה שאמרתי ואיש אין ג׳
... לא לחיבת תשמיש כי לא נתכוין רק ונחיה מאבינו זרע מפאת זרע ולא ... ולא
יוסיף עוד ... לא יאמר אם תאמרי אם לא נתעבר ועשה נבלה לבנותיו לא אחיה ואיש
אין בארץ ג׳ ... עם ... כוונה ... לקיים העולם ראוי לנו ונחיה מאבינו זרע והנה
... שתשבו שלא היו בני אדם ... בעולם ראוי ... למה ... ולא
... ונחיה מאבינו זרע כי אין ... לקיים העולם ... והוא ... אך אפשר שאם כה
יאמר ... ולא ... עם ... ונחיר כלומר ... מאבינו
זרע ולא ... כי ... מפאת ... שהוא ... שהוא
אבינו ... יאמר ... ג׳ ... שנחיר
... יהודה ... התשקין ... היא ... לא ...
... בא ובשכבה ויהיה כי ב׳ ... היו ...
... ב׳ ... ונחיה מאבינו זרע ... בלילה ההוא ב׳ ... ב׳ נשמות
... כי הא רמז ... לחכמי האמת אך בלילה ... הא ... לא חסר
ב׳ כי אם הא ... עוד יתכן כי בבכירה ... ממנה רות ... שרמזה ...
... כי הוא ... כמו ... ובצעירה נאמר ... כא ...
במספר ... ג׳ ... הבכירה ... ממנה ... במספר ...
... מרות והצעירה ... ממנה בן עמי ... במספר ... כל במספר
... כמספר ... ומאשר ... בחכמת הבכירה
שכיונה ... מלך משיחינו שאמרה אתו ... ונחיה מאבינו שאחשיב
... ונחיה ולא אמרה ... מלך ישראל ... משיחינו כוונה ...
... ונם ... זרע ... כלא עשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו וכן ... זרע אחר ...
... רות שהיתה ... ולמה ... בכירה ... רות ...
... שהיא ... ומשלמותה ... מה ... את ... בלילה ...
... אומרה ... ונחיה מאבינו זרע ... כי ... בחותיר
... כי ... מאבינו זרע
שהוא ... ג׳ ... שמים ... ותהרין שתי בנות לוט ג׳ הנה ... שרמז ...
ובקומה הוא כי ... ידע ... ועוד אמרו כי לוט ... מקהלה ... לבנותיו ועל כן ... יאמר
... הדבר ... השמים ... היתר

ע״י נדבות ולא ע״י זכ

הנרב:ת לבוא נבהל ולא הזכרים ונפתלקי כמלבות בית דוד ... ולא חשש כי ג׳
ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחותי היא ג׳ הנה כמו זר נחשב ישוב לומר אחותי היא ועוד באומר אבימלך
ולמה סמך על הנס ולא כלשעבר מייראתו נפח
כאשר דרך לו עם פרעה ... שיהרגנו בהיותה צדק אולי
הגוי גם צדיק תהרוג מאין דבר שמירה דגוי וכן מה מרבה הנס ועוד מי הגיד לו שיהרגנו ... ומהרלתו שלא יאמר אלא וגם היא א׳
מאמרו יה׳ הנך מת הוא אם לא ישיבנה ויחטא בה ועוד או והיא גם היא ומהראוי שלא יאמר אלא וגם היא
אמרה אך או והיא מיותר ועוד או וכנקיון כפי מיותר ובלתי צורך ועוד באמרו יה׳ ואחשוך ג׳ למה כפל
ואחשוך ג׳ שכבר לא נתתיך ג׳ וגם נצדיק או מחטו בלא חטא ועוד שנראה שאילו כרשע היה עשה היה מנחו
הוא יה׳ נחטא בה והלא קן׳ הדברים אם לפרעה שגם הוא חשב שלא היתה אשת אברם נגעו ה׳ ואת כל ביתו
מר גם אם כרשע קרה עשה ועוד או ויתפלל בעדך וחיה שנראה שגם אחר שישיבנה ימות אם לא יתפלל
אברהם ... ולמה יומתמה עשה כי הלא הוא אמר אחותי היא והיא אמרה אחי הוא ועוד או השב ג׳ כי
נפש היא שירצה שאם לא היה נביא שיתפלל אין להשיבה ועוד באמר אבימלך מה ראית ג׳ הס דבהם כפולים
מה פנים מה עשיתני ומה חטאתי לך מעשים אשר ג׳ ומה חזר לומר מה ראית ג׳ שהוא הקודם ולא עוד
אלא שאמר יאמר פנים שנית בהנך לדברי אבימלך ועוד בהתנצלות אברהם כי אמרתי רק ג׳ שאדרבה קודם
רב׳ ... ועוד או ויהי כאשר התעו אותי ג׳ שהוא מסולל הבנה וכן או הנה נתתי אלף כסף ג׳ יראה
דברים מסולל הבנה אמנם הנה אברהם להיות נגלו שכי אשר קרה לו עם פרעה לא אמר לה עתה אחרי
אחותי את שלא יהרגו היא אבבנו בי שינה לומר כך מעצמה ומה גם כי מר לה מאחר שלמה שקרה לו
עם פרעה אך היא היה אומר שלה אחותי היא וזהו ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחותי היא אך לא הכהח א׳
את הדבר שלא יבער שהיא מעצמה לבלתי הכזיבו תאמר גם אתה כי אחיה הוא וכוונתו ירידה שאם
ירבשנה כינשא כדרך מזווגי זיווגים יבאו לו יום או יומים לדבר עליה אשר שיוכל לבקש תחבולות כענין אמור
שגם היא לא יש פלוני שבמהירות הים וכיוצא אלא שאבימלך לדיותו מלך פראים שלח ויקח את שרה ואז
ויבא אלהים ג׳ ויאמר לו הנך מת ג׳ ולבא אל קצתו שיתלב אל מאחר שהעניין כי עבור עסק׳ בנגע כל ג׳
על דבר שרה אשת אברהם מי לא ידע בכל אלה כי על דבר שרה היה הענין אך הנה פאור הענין הוא כי בא
ר׳ אי׳ למדני לענת כל ירפא בעשו ני נומר למה עבר ק׳ בנגע כל רחם ג׳ והזכיר תפלת אברהם והלא ג׳
בנקיון כפיו לניה וסתדנ קחזירה בנכסים ולא עוד אלא שאמר לו הוא יה׳ ויתפלל בעדך וחיה ב׳
שמירה שגם אחי החזירו אותך לא יחיה והוא פלא כי צדיק בדינו היה שלכן לאחר התרתינו בחיתום העניין
ואמרר כי עבור עבר ק׳ שה׳ א׳ פתי מיתנקביהם אשר אם יפתם אם מהם אי אפשר להתקיים ימותו ואחר
אני הרימה עם חקן שהיא על דבר שרה שהוא על הדבר היותה מפי שרה ומה הוא הדבר שסברה הלא הוא כי
דירד א׳ מרה אנו אשת אברהם כי מאמרה אני אשת אברהם אני ולא פנויה ומה מתנו דברי אבימלך באו
הלא הוא אמר לי אחותי היא ובאומרו והיא גם היא ג׳ לא אמר אמרה לו רק אמרה אחי הוא אך הוא כי הוגד
לו כי היא היתה אומרת בביתה אל אנשים ממנה אחי הוא אך לא לו אמרה כי אם שאדרבה היתה אומרת
אשת אברהם כמדובר ולא שיה לו ושיעור הכתוב והיא גם היא אמרה שהיתה אשת אברהם גם היא אמרה
גילוי אחי הוא ובזה נבא אל הענין והוא כי עלכן אמר לו הוא יה׳ הנך מת על האשה כי שקשיבנה במאמרה
והוא עשה לא חטא לדבריה והיא בעולת בעל כמאמרה והוא ע״י עבור על רחם האמור למען הוא פתימת
רחם אשר ימותו בו ולבל תנגע בה יד אבימלך אף בא לבבך אמר הנך מת שלא יתפלל גם שגה פן תגרום
שבשו ורר תמית מיד ואו הנך מת על האשה אשר לקחת ועל כן אבימלך לא קרב אליה אף שום קורבת
נגעה ובהזורשכו בני ביתו מהכר ועל נקבה נסתמו נקבים למית על שלא מיחו אמר הגוי גם ג׳ לומר הנה
היו כפשעיהו אל אברהם שהיה סבר ראשונה שאקחנה באו אחותי היא ב׳ היא גם היא כי לא אלוה
עדים הקרח אמרה אחי הוא ג׳ המוני כל עבדי גם כל בני ביתו שלא מיחו שלא שתקו כי מלאכה מדבר
פי הרבים על דבר אשתו אמר אחותי היא והמלך עצמו שלחה אמר אבימלך הנה אני אין לו אם כלל
ואם תחשבני עבור לאחרים ורשעים על שלא חששתי כי מיראה אמר אחותי היא ולא א״כ למה נענשתי בגבור
את בני ביתי גם אני הגוי הכלבי מוחים תבא להענש וגם את אברהם עצמו מכה כי הוא היה נענה הקבה
ואז לפי מה שאמרת הנך מת ג׳ ימסך שגם את הגוי שלא מיחו וגם צדיק הא אברהם המפורסם לצדיק
תהרוג שר א׳ קיר השבר וידבר הנס על שרה נמצא כלל שעשה הגוי ושרה ואברהם באו רבוי גם צדיק.

פרשת וירא

[illegible] הלא הוא אמר לי אחותי היא ובזה לא אמר הלא אברהם אמר לי כי אשה לא
היא [illegible] הנה והיא שאמרה לי את אברהם אנכי הלא גם היא אמרה אחי הוא ט' גם
אני לא אמרה הלא לזולתי אמרה כמו שכתבנו שלא אמר אמרה לי ולמה אחשבה שקר מחזרתה
בא פ' כי בתם לבבי עשיתי או יאמר הנה עוד הפרשת מישראל שמחשבה רעה מצרפה
למעשה אבל מחשבה באנוות האם על כי גוי אנכי תהרגנו וזהו גוי גם צדיק תהרוג והוא
[illegible] עשיתי כי אמר אחותי היא ג' ולא תאמר כי מיראתה פן יהרגוני את בעלה לקחתה א'
אמר כי היה לא גם כפי הו' נקיות משפורדים וזהו ובנקיון כפי עשיתי זאת ויקשיב לו הוא יב אב
[illegible] שבמחשבה גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת על כי
ואחשוך גם אנכי אותך ואמר שחשבתיך מן החטא לא משכב עמה כי זה בשבילה עשיתי כי לא
יניח שבע [illegible] אך הוא מחטוא לי שהוא שאם היית בועל הייתה [illegible] לי ולבעלה
[illegible] חשבתי איתך גם מחטוא לי לבדי שהוא כי על כן לא נתתיך לנגוע אליה אפי' מגע [illegible]
[illegible] חטא לי לבדי [illegible] וזה איפשר רמז באמרו מחטוא ביוון לא באלף
והיא כי [illegible] שלא עלף על אלף שהיתה ראויה להיות במקומה חמשה [illegible]
[illegible] אפי' [illegible] ועתה השב כ' וחיה שאם לא כן גם שתשיב אחר ימות
בני ביתך [illegible] ויתפלל בעדך וחיה [illegible] פן יאמר אבימלך [illegible]
[illegible] אפי' [illegible] כי [illegible]
[illegible] השב אשת האיש [illegible] נביא הוא ולא [illegible]
[illegible] ובזה ויתפלל בעדך [illegible] גם שתשיב [illegible]
מה [illegible] כי מה [illegible] כי אם [illegible] משיב [illegible]
[illegible] ויקרא אבימלך ג' אמר לו לא ימנע או יחשב לו [illegible]
כב [illegible] ולא [illegible] יחשב [illegible] מה עשית לנו [illegible]
[illegible] ואם [illegible] מה חטאתי
[illegible] כי לא חטאתי לך [illegible] ואם לא חטאתי
[illegible] חטאת [illegible]
[illegible] כי אם [illegible]
[illegible]
[illegible] כי אם [illegible] ויתפלל בעדי על כן [illegible]
[illegible] לא [illegible] כי לא [illegible]
[illegible] עשית [illegible] כי עשית ג' [illegible]
[illegible] ויאמר [illegible] כי [illegible]
[illegible] אין יראת אלהים [illegible] כי אם [illegible] אין יראת [illegible]
[illegible] אין יראת אלהים כי אם [illegible]
[illegible] וגם לא [illegible] וגם אמנה ג' [illegible]
[illegible] אלהים [illegible] אמרת אחותי היא
[illegible] ויהי כאשר התעו אותי
אלהים [illegible] כי אם [illegible] והייתי [illegible]
[illegible]
[illegible] אין יראת אלהים כי אם
[illegible]
כי [illegible] אמרה אחי הוא כי לא [illegible]
ויאמר אבימלך ג' [illegible] ארצי לפניך [illegible]
[illegible]

ואמר אחירות כי קנאת הרויח ואת הפסדת כבודך מה שהרויח היא כי הנה נתתי אלף כסף לאחיך כנג
ל[illegible] ואמר כי אחיך הוא הרויח כי אתה היית לו להרגיל לך הנה הוא לך לכסות עינים לכל אשר
[illegible] כי לא יהיו לך עינים לראות לבעלה ולמאכלים אותך וכל אנשי זרים שלא לכירך מהכסות כי תהיה
[illegible] כי לא יהי לך עינים לראות ואין זה לך רק שמענו בקולו לאמר אחי הוא ויש לך להוכיח טובה לקונך שהיה
[illegible] לאמר ונקלת ואין זה לך רק [illegible] בשנים יה' נדבר בי שלא אתנא כי אם היה זולתי היהה א' יה' מנהתי
מכם לך זה אחרי כי נחשבתי בשני עם בחינה אם היה לך ענין זה גם כל ה' א' גם
בניתי [illegible] וזהו ואת כל ונוכחת כלומר הפטה בחינה אם היה לך ענין זה גם כל ה' א' גם
[illegible] בני אדם ונוכחת והקבלי תוכחת ומוסר כל יקרך עוד כדבר הזה לומר אחי הוא כי לא
[illegible] גם כי לא בי אני יאמר אל תאמרי כי הבנתי בלבקיקך שלא בבגדי יעשה לך גם באמיר
יקרך תמיד גם כי לא בי אני יאמר ונכסים כאשר בפרנסה ובי כי אינו כבודך
אחי היא כי אם אדבר תלתי בכל טוב עושר ונכסים
ש[illegible] והיו לבת כיהנה אם יש לך כסות עינים לבלתי הביט בך בעיני היותך מק לבלתי היא לבל
אשר אתך כי מכירים אדנינך וזכורך אחד ואת כל שהוא גם כל אשר ההמון לא כי ויפטו בך בעיני
[illegible] [illegible] שלא יקרך עוד כיה כי [illegible] הייתה עושה זה ולא ננעים כפרנסה
[illegible] כי [illegible] אשר לבר לאתי אלהים והיה בזמן [illegible]
[illegible] כיהיה [illegible] [illegible] מאברהם למועד
נאמר מאבימלך ומעבדיה נעבן נעצר ה' כל רחם ויפתח כלנדהם למען יאמרו אם פתחים נפתחי
[illegible] שהוא אך שרה אל קבר רחמה נפתח וזהו שסמך כי עצור ה'
ה' פקד את שרה כי בזה כרכי ה' פקד ולא שעשר גם לא לנקדי כי כן היא כנזכר
ראוי לשים לב אל הקשר והראיות להפרי א' ויו של וה' שהוא מייר
ו[illegible] פקד את שרה ג' ואם היא [illegible] שסלמריים של ה' היא ופרקני יהשר
כי לא אחר שספיק ה' נתן וה' לקח מלך בו' כשהוא פונלקן אינו ניטלנצה כשהוא ניתן מתנית
אינו ניתן על שמגיעתן גם שריו אבימלך כשהוא מגיע אינו עושה בו' להמלך בו וכשהיא מגרה
אינו ניתן על [illegible] לא יפה הנה וזהו לקח ולפי זה כשה כי הנה אי
אי נמלך בפרהנו [illegible] נתן אף כשלקח וה' הוא יפה ההנ' כאו וה' ב' לאמר כפג' פרדי
הטבה כמנהג נולהמו כי ה' פקד את שרה ויראה כי נמלך בההדני כאו וה' ב' לאמר ג' בן לזקוניו מי
ויעש ג' ונמצא נכנס בפקידה ויצא בעשיה ונכנס באמירה ויצא בדבור ר' או והרה ג' בן לזקוניו מי
לא ידעני לזקוניו היה ועוד שהיה ראוי שיאמר לזה [illegible] ד' או למועד ג' מה צורך להודיענו זה
האסהיה עולה על לב יעבור המועד אמר דבר אלהים ה' ראוי את ששבב רנל גל ג' כי אומרו
הנולג לו ואומרו אשר ילדה לו שרה מיותר ו' כי אחרי אומרו וימל אברהם ג' בן שמונת ימים אומר
ואברהם בן מאת שנה בהולד לו ג' ומקראו היה שיקדים זמן הלידה אל זמן המילה שהיתה לשמיני
ימים אחריכן ז' או ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים ג' אם הכוונה היא שכל כן קראת יצחק היה
ראוי לאומרו טרם יאמר כי אברהם קרא יצחק וגם לאחר הקריאה אינו ראוי בלשון שקרא ר' שם
[illegible] ואמרו [illegible] [illegible] ח' או ותאמר פנים מבני היות דבריה זולת בנתים ט' או מי מלל
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כמאמרם ז"ל
אם ה' א' לשון דבור מה זו תשיבה שלא בהתי מגע [illegible] אך ענין הנקת הבנים אינו מהענין יא'
ו' כי מן הראוי יאמר מי מנל לאברהם כי ילדתי בנים אך ענין הנקת הבנים אינו מהענין יא'
למה שאמר שקר הנה [illegible] אל אברהם [illegible] ומה גם כי עקרה וזקנה היתה ואפילו
עיקר מנהגן לא היה לה אמנם רנה לאשר הערנו בפסוק ראשון לפי פשוטו מהווי של ה' מה
באה להוסיף יאמר כמוד והתבונן נפלאית אל כי בגם שפנר רחם קיימה פתח רחם
יעקרה וזהו כי עצור עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך ולא היה עוד אחר להוקנו כי
א' יאמר תבגנ למה היה שבכור עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך כי יאמר אם עשה שלקח את שרה
וה' פקד את שרה כאשר אמר שהוא מאברהם ולא מאבימלך ובמה שהערנו שנראה הפך מזה
שנעצר כל רחם לבית אבימלך ואיך נתעבר ממנו נפתח רחמה פקיקתא של ה' וה' נתן קורו
גל ה' נתן יה' לקח כי להיטיב אינו נמלך בבית דינו יאמר לא מאמר
[illegible] [illegible] שאמרו וה' [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] מתנה ואלו ישראל ג' כי שם כתבנו מאין לרז"ל שעל רה
ידבר אחריות מאד וה' שהיה וביתדינו כי אז יהי זמן שהוא והנה היחד היא מר זה ראש השנה כי
כל ראית ביה כי כל מרוס של וה' הוא יפה היה ויאמר בדד הנה [illegible] ש' בו לאשר הערנו מזה כי

פרשת וירא

כי נתבאר אין הקב"ה נמלך בבית דינו שה' נתן והוא כמאמר ז"ל בר"ה נפקדה שרה ג' והנה יד' ענ
כיום מיוחד להיות הוא י"ה ובית דינו יחד הוא וזה יאמר וה' כלומר בקיומו הוא ובית דינו יחד
שהוא גזרה פקד את שרה אך הפלא לא הוצרך אלו הפקידה כי אם ויעש ה' לבדו כאשר דבר מאז בבית
דינו אבל יאמר ענין מז"ל אשרי הם הצדיקים שמהפכין מדת הדין למדת רחמים שנ' ברוגז רחם תזכור
ויזכור אלהים את נח [illegible] ולרשעים שמהפכים מדת רחמים למדת הדין ויאמר ה' אמחה את
האדם ועל זה יאמר פה כי לרשעים הם אבימלך וביתו היפכו הרחמים לדין כי עצר עצר ה' הוא מדת
רחמים בעד כל רחם לבית אבימלך אך לצדיקים כאברהם ושרה וה' הוא ובית דינו פקד את שרה ג'
כי [illegible] נהפך לו לרחמים ובזה נ"ל שהיא ארוכה הקושיא שהקשינו איך הוצרך המנכה בבל
[illegible] כי נר שהוצרך בל' כי אם שנפקד היה לו לנגזר והגזירה ונהפך לרחמים שמא יאמר
[illegible] ונהפך לטובה ולא שהודה אל מדת הרחמים מבלי שיתהפך נ"ל הוא לרחמים על כי
דרך בגשינו יאמר כאשר אמר והוא כי בשני מקומות היתה בשורת לידת יצחק לאברהם א'
[illegible] ויאמר אלהים אבל שרה אשתך ג' וגם נתתי ממנה לך בן ואומר ויאמר אלקים א'
אבל שרה אשתך יולדת לך בן ולא [illegible] היפלא מה' דבר [illegible] כי אם אשר [illegible]
[illegible] כמו שאמר לו על שם אלהים שהוא מדת הדין אמר לשון אמירה שהיא לשון חבר כמאמרו
ויאמר אלהים ג' וגם נתתי ממנה לך בן וכאמרו ויאמר אלהים אבל שרה אשתך יולדת לך בן ולא
זה כי אם שהדין נהפך לרחמים ולא זה שהוא ובית דינו פקד את שרה ולא שהודה אל בחינת הרחמים
כי אם שנהפך לו לרחמים כי הלא הוא כאשר אמר כי את האלהים לא בגשם ודבור אמר כי אם בגשם
אמירה שמורה חיבה ועל כי ויעש ה' לשרה כאשר דבר והוא באו והנה דבר ה' אליו לאמר לא יירשך
[illegible] פסוק בגשם דבור והוא בהזכיר מז"ל בב"ר על מאמר היה דבר ה' אל אברם במחזה
[illegible] נבואה [illegible] דבור אמירה [illegible]
[illegible] דבור [illegible] שלא נדבר עמו בדבור ובחזון שנ' היה דבר ה' אל אברם במחזה על
[illegible] כי נפשי כחות [illegible] אך יאמר כי נפשי כחות [illegible]
[illegible] ויענה טובה וברכה אנכי מגן לך שכרך ג' ונבך אשר יצא ממעיך הוא יירשך [illegible]
[illegible] כי אם שגם כח הדין [illegible] ועל זה אמר ויעש ה' לשרה
כאשר דבר ר"ל ויעש ה' הוא מדת רחמים לשרה כאשר דבר עם [illegible] הדבור [illegible] ברכות טובות
[illegible] והוא רגלה בכתוב כמדבר [illegible]
[illegible] כי אם שיתן בן לאברהם עשה ה' לשרה ולא מאשה אחרת כאשר
דבר [illegible] והוא כי להפיר [illegible] מבני אדם [illegible]
כי [illegible] והוא כי קנה בענין הפרשה היה
מכוס להשיב [illegible] ונגד משיחי הלא הוא כי יראה [illegible] כי היתה שרה נגם
אברהם [illegible] על אחותי [illegible] ולא [illegible] ואחרי שבת [illegible] אבימלך [illegible]
[illegible] שרה [illegible] כי מאת המלך [illegible] שרה והיא [illegible] כבוד ה'
אשר דבר וגם נתתי ממנה לך בן אבל שרה אשתך יולדת לך בן [illegible] נגד אברהם [illegible]
מקודם [illegible] כי אם [illegible] על כן [illegible] הדבר [illegible] בכתובים [illegible]
[illegible] אשר עשה ה' להפיר [illegible] כי מאת אבימלך [illegible] שרה
[illegible] כי שרה החזירה הוא [illegible] ויעש [illegible] וחזרה לה [illegible] כי על כן
לא [illegible] כי פירש [illegible]
[illegible] ב' אמר [illegible] פקד את שרה ולא [illegible] והנה [illegible] ב' [illegible] א'
[illegible] כאשר אמר [illegible] בן ב' כי ויעש ה' לשרה כאשר דבר כי [illegible]
[illegible] ואם לא [illegible]
[illegible] והתהר [illegible]
[illegible] ב' [illegible] כי ותהר ותלד שרה לאברהם [illegible]
[illegible] ויעש ה' לשרה [illegible] כי ילדה בן לזקוניו כל [illegible] שאברהם

ולא לזקנה שנסרה כי לא החזירה לנעורות כי נעשה בה מעשה חדשה ומה שאמר כתוב ...
שהוא האות האחר היא למועד אשר דבר ג והיא האות הנפתח בה ... שני הכתובים כתוב והוא ...
והלאה לדברי שרה באומרה מי מלל ג אלא שעשתה עיקר אחות הנערות יותר מאוק המועד כי לא
רפסיק קשה רק כי אך לפי דרכנו יתבאר על אופנו כי אמרה מי מלל כדובר וממלל במופת תותך
כי לאברהם לא לאבימלך הנקה בגם שזה אות ומופת מפורסם ענין הכנהגה כי מה שילדתי בן הוא
ניק ע׳ ולא לזקוני כי אם שחזרתי לנערותי נאי נבל והוא כי הנה פי׳ אותה הנה א׳ חזרתה של הנערות
ב׳ היות כי יסמי ... יותר היותר תותך יראה החזרה אל הנערות שהוא דבר עבר בחוק כי ...
ושנה דיה פסקיק מה על כן אמרה מי משני האותות הוא אשר מלל ותתך כמופת תותך שהוא לאברם
הנה הוא שהיתה נערה ולא זקנה כמוהו כמובר ונחזור אל הכתובים הקודמים
ויקרא אברהם ג׳ לבוא של קפאור נספרה מזלגנלפ זה וזל אר יצחק הפגשיה י׳ עשית כנגד עשרת הדבר
י׳ השנים ואם שרה הכתה שנים שנה תלד ק׳ מאה ק׳ ב׳ מאה שנה יולד ח׳ כנגד המילה שנית
שמונה על ... וראוי לשים לב תחת מה הנית פשט המקרא שנקרא כן על פיה שאמר לו שרה אשתך יולדת לך
ויקראת את שמו יצחק ויהיה על מה שנפלו אברהם על פניו ויצחק או על מה שצחקה שרה והנך נדרש
נמצוה אות... אך ראה כי אם היה על צחוק אברהם יקראהו בלשון עבר צחק ולא יצחק על ...
תחיק שרה קשה א׳ כי אחר שהוא ית׳ הקפיד עליה כי אשר לא טוב עשתה שאמרו למה זה צחקה שרה ב׳
ואיך יקרא את שם הבן בזה שיהיה הוא לה למזכיר עון ועוד כי א לשון זכר ועוד שהוא לשון עתיד
יהיה שנה התמימה טרם יקרא אבו אותו יצחק ועל כן לדם האותות ועל הכל הוא כי קושיא לו לבבל המאמר
נבחנים כל אשר הגרני א׳ אן אברהם בנו קנולד לו שהוא מיוחד כי מי לא ידע שנולד לו ב׳ א׳ אשר ילדה
ל׳ שרה שנה זה לבל תורך ... ג׳ שהקדים לספר מה שמל אותו לשמונה ימים קודם לספר בן כמה
שנים היה אברהם בעת ... ד׳ מה צורך להודיענו שהיה אברהם בן מאה שנה בהולד לו את יצחק על
כ׳ פירש כי הכתובים מפרשים למה נקרא יצחק שהם על מספר כל אות מארבעתן שהוא יוד על עשרת
הדברות צ׳ על שנות שרה ח׳ על שמונת ימי המילה ק׳ על שנות אברהם מאה והוא כי הבן אשר יקרא
ל בו זרע לאברהם הוא יצחק ואין זה רק על דבר שעתיד לקבל עשרת הדברות מסכי ישמעאל וזה הוא
כאו לא נולד לאברהם כי אם יצחק ועל כן על זה היה רמז היוד שהוא על עשרת הדברות שעל כן זה ...
אשר ... לנולד לו בלבד וזה: ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו כו׳ אמר שזה הוא המיוחד לו שהוא על
שהוא הראוי לקבל עשרת הדברות ועל הצד׳ אמר אשר ילדה לו שרה שהיתה בת תשעים שנה ועל קח׳
אמר וימל אברהם ... בן שמונת ימים ועל הק׳ אמר ואברהם בן מאת שנה ג׳ קנה כי על פי דברינו אלו יבא
הכתובים על נכון איש על מקומו ומשולשי ייתר... אך עדיין צריך לדעת מה ענין מה בלבד יורה ברמז
בשמו עשרת הדברות ומספר שנות אביו ואמו ושלימיו בשמונה ועוד למה נפרדו אברהם ושרה
כי בין שנות שניהם הפסיק ברמז ח׳ ימי המילה וגם הפרד בין בהית והתורה ... ומספר שנות שרה
אמנם הנה כתבנו על מאמר ... כי אין ראוי לקבל התורה אם לא דור ... זוהמת
נחש כי על כן היא לא נתנה עד עד שפסקה זוהמתו והיא הקדמה מפורסמת אצלנו להשוות
השואלים איך יהבן איש לא נעשה במתן תורה מכל ההכנות הראויות של הנבואה שכולם התנבאו ולא
באו כי אם בהקדם פנים בפנים ולכן ... כי באלה ... המוכנים שמעו קבלתי מוכנים
נחש ... אך הוא כי אין דבר מבקש בני אדם נקיים להשגת נבואה כי אם זוהמת נחש ...
גם מנעין אדם הא׳ ועל כן ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן וזכו כלם לנבואה ...
כלם נביאים הוא כי רצה הקב״ה לתת לכל א׳ מישראל כל התורה ולא דרך כלל כמאמרם ז״ל שהיה הדבור
מדבר עם כל א׳ מישראל וזה שכל לשון עשרת הדברות לשון יחיד ועל כן הוצרך בלי יהיה בהם זוהמת נחש
... שמעו מפי ית׳ שהיא נבואה והיקף ורמז הוא ית׳ כי בהגיע הדבר ... היה צריך אלף
... דורות ... הדבר ... על כן סילק תהקנד ... ועל כן ...
... הזוהמא אלא שלא את בחירתם ... עתיד להתיך ... דור יותך בכו לדורות ... נעשה הוא ית׳ שלא ...
שיתך שמה שהיה עתיד להתיך באלף דור ... זוהמת נחש ... כי אינך לא ...
מתחיל בבחירתך בל יתהווה מדם נדותה אשר הוא מחולאת זוהמת נחש ... הבא מן הזוהמא ...
... מאמר רז״ל אחרי זכר נתה כי אז נס אז פירש כלה ... שבעה ... אשר אז ...
... בלי זוהמת דם נדות בהלו ... כל התורה

פרשת וירא

[illegible] התורה בעצם משה הגדול בבחן ע"ז הקמא שהתורה רפויה בו שעל כן השכח ממנו
[illegible] אחד ביצחק למה שהוא המגויד נדבת התורה דבר הוא יה' יתהוור באופן יהיה דבק בה' ועוד
[illegible] מזל בבכור פ"מו כי לא רצה הוא יה' יצא יצחק עד יבוא [illegible] של אברהם והתבטל התאוה [illegible]
[illegible] כי אמר הקב"ה [illegible] בעולם [illegible] שיתהווה כלי היות כח
[illegible] באברהם והוא שעל כן יהיה עולה תמימה שלא יהרהר בדבר רק ילכה לנעקד מאהבה כמש"ל
יצה"ר כמש"ל [illegible] כי על כן יתבן מה שאין העקידה לא נדחה ליצחק
כלל הדברים כי שלכבר הכנתי לקבלת התורה שהוא להתיך הזוהמא מהרה המגונת להשגתה
[illegible] תמיד [illegible] כאשר היתה בת צ' שנה ולהיות מוכן להיות קרבן תמיד [illegible] יהיה
אברהם בן מאה שנה וזה נרמז בשמו כי למה שהיה צריך מיצחק לצאת מקבל התורה שהוא רמז האש
שמ שהיא יוד שהיא כנגד עשרת הדברות ע"כ היתה שרה בת צ' שנה ועל כן נסמכה [illegible] אל היוד
וה"א שהיא [illegible] לשמונה למה שהוא צריך להיות עולה תמימה בגלל שעל כן [illegible]
בברית מילה כדא בבכור שבעה ימים יהיה עם אמו וביום השמיני תתנו לי על שצריך להיות קרבן
לה' [illegible] היה אבי בן מאה שנה [illegible] ועל פי דרך זה אף אני נאמר עוד
הפשט שאחר אומרו וימל אברהם [illegible] בן שמונת ימים נאמר [illegible] המות יצחק בן שמונה ימים ולא המתין
[illegible] ועשה מילתו ע"י [illegible] יהיה בזמן [illegible] וטהור יותר כי בקטנות [illegible]
ואברהם בן מאה שנה באופן היה משולל יצה"ר [illegible] וטהור היה מאד ומשולל יצה"ר כאשר [illegible]
[illegible] לא מאז כבכור בן שמונה וכבר כתבנו ממדרש תנחומא כי אחריו כל אדם [illegible]
[illegible] כמוהו [illegible] כי [illegible] יצחק [illegible] יהיה גם יצחק [illegible] מה שצחקה היא
באומרה אחרי בלותי [illegible] על כן [illegible] ואמרה לא כן הוא רק כי צחוק עשה לי אלהים כי שמחה ה' ומי
יוכיח כי הפירוש הוא זה ולא האחר לא כל השומע יצחק לי והא כי בפירוש הזה [illegible] יצחק לשון
[illegible] כי כל השומע [illegible] אך אם הפירוש הוא האחר לא יצדק בו [illegible] והיה [illegible]
[illegible] וזהו כל השומע יצחק לי [illegible] מה [illegible] הוא [illegible]
מה שנרמז [illegible] להוכיח לכל כי מאברהם [illegible] ולא מאבימלך [illegible]
אמירה בפני [illegible] והאמר מי מלל [illegible] כי [illegible] עשה [illegible]
ולא [illegible] כמפורש [illegible] או שיעור הכתוב מי מלל [illegible] זה לאברהם ולא מאבימלך
[illegible] הוא הבוי הכתוב כמש"ל שבאו כל השרות [illegible]
[illegible] ואמרה [illegible] מאברהם לא' כי ילדתי בן לזקוניו [illegible] ולא [illegible]
[illegible] כי זה [illegible] כי אם היה [illegible] לא היה [illegible] ולא [illegible]
[illegible] מאבימלך ולא [illegible] קב"ה [illegible] יותר [illegible]
להיות [illegible] ולא הכירו כי [illegible] כי זה רוב [illegible]
[illegible] היתה [illegible] מפורסמת [illegible] כי ע"כ [illegible]
[illegible] היולדה [illegible]
אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק והוא [illegible] כי [illegible] אם אחר כן
היה זמן הגמל אך הוא כי למה שאמר [illegible] כי לא מאבימלך נתעברה שרה [illegible]
[illegible] מאד ע"י החלב [illegible] להחזיק [illegible] הילד [illegible]
לא [illegible] קודם זמנו כאשר [illegible] בימי זקנה [illegible] כי [illegible] חלב [illegible]
[illegible] כי אז [illegible] ויגדל הילד [illegible] ויגמל [illegible] שעל כן לא אמר
[illegible] כי חלב רב הוא מאד על כן עשה משתה גדול מפורסם [illegible] משתה [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] כי [illegible] חלב רב [illegible]
[illegible] כי [illegible] מה [illegible] קב"ה [illegible] מאבימלך
[illegible] זה [illegible] הכל כי [illegible] לקיים [illegible] לאברהם
[illegible] ביום הגמל [illegible] ביום השמיני [illegible] נרמז [illegible]
[illegible] את יצחק [illegible] הכתוב [illegible] מאברהם

ולהורות מה שחשקה להניק כל היום ילדי השרות להראות רבוי החלב כי לא הניקה את בנה אחר הגמלו
כאלו נמולתי וגם מפני דרשת רז"ל לרמוז שעשה הקב"ה עמו חסד לזרעו של אחד״
ותאמר לאברהם גרש ג' הלא סמוך זה נחשב שהבקשה שרה לגרש אותה ואת בנה לבל יירש בנה את אברהם
עם יצחק והלא היה אפשר להרחיק אותה כל אשר לא נתרחק משם כאשר עשה אחה"כ ולא ג'
כה גרש יגרש אותו ואת אמו על הירושה ועוד כי אשה כמוה לא רעשה עיקר מטובות העה"ז כי לא
ירשבה נפש צדיק אם יירש ישמעאל עמו ועוד אם איפה תחמיה לגרש גם שניהם על נבלה ועוד קושר
ויען הדבר ג' כי אם על אודות בנו הוא מיותר ואם הוא לומר שלא הרע לו על אמתו כי אם על אודות בנו ה'
הנה טוב היה שלא לאומרו כי מה בכך לא הרע כי לא היה על שוכבת חיקו ועוד אל ירע בעיניך ג'
כי אם כל אשר תאמר ג' הוא מיותר כי הוא בכלל הקודם ואין לומר כי בא לומר על כל אשר תאמר זולת
ענין זה כי הרי אחר הוא נותן טעם ואומר כי ביצחק ג' ואין זה רק על ענין הכתוב וגם נשים לב אל מה
מנה כל בני רבוי דברים כי אם ענין א' וגם על מה יחלא האם לבל יירש עם יצחק יגרש אחיו את אמו.
אמנם הנה על אמו ותרא שרה את בן הגר ג' מצחק אמרז"ל אין צחוק אלא ע"ז כמ"ש ויקומו לצחק וכן ז'
רפחה כלא וישחקו לפניו זו נגע כלא לצחק בי ובזה כאשר ותרא שרה הנה קראה זה והתחבל
באמת באמור אם לבקח יצחק א' ממדות ישמעאל כאלה למה לי חיים על כן חרדה לאמר גרש ג' בגלל מה יחד
ממנו ולבל יאמר לה האם בני מחלבי אשר קרוב ראשית אוני בבלל קורבנו אשר הבאיתי בוק אברהם ממנו
פני על כן קדמה ותאמר לו גרש האמה הזאת ואת בנה לומר לו כי בנו הבא מן הגויה כרוי בנה נגו אמר
ויק היא ולא תשקוד כמוב ולכן בנה יקרא ולא בנך וזה האמה הזאת ואת בנה וקראיה שאין זה הדרוי
ד' כי הלא מנקהון לא יירש בי האמה הזאת ג' ויאא זה לשרה ממאמרו יר' באו אבל שרה אשתך ילדה
דבן ג' והקימותי את בריתי אתו לברית עולם והנה הברית הוא ירושה אחת ואמר שלא ירש ומיגה
לבני ירושת אברהם וזה ראיה כי לא יקרא בנך אך הנה אברהם דבר אחרת עמו שדעתו שלהיות קודם
מתן תורה ייחדה לו לשם אישות זרעו ומנה בנו יקרא ואם ברית האמה יקים את יצחק גרושת אביהם
תהיה בין שניהם וזה וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודות בנו כלומר שהיה בעיניו כי בנו יקרא
הפך מאמר שרה באומרה שקרוי בנה ולא בנו ואמר כי גם שקשים גירושין עכ"ז מה שהיה לו קשה מאד
היה על אודות בנו שהוא היות בנו בעיניו והיא קראתו בנה על כן השיב לו הוא ית' אל ירע בעיניך על
הנער ועל אמתך לא כלבד על גירושיהן כי אם על מה שאמרה כי בנה יקרא ושלא יירש ג' כלומה שהאמת
שמע בקולה כי ביצחק יקרא לך זרע לירש ברית שלה ואם כן בנה יקרא ולא בנך וגם שיקרא בן האמה
וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא״
וישכם אברהם ג' ראוי לשים לב למה נתן הכל להגר ולא אמר שנתן גם לנער כי מאז נמול היה בן י"ג
שנה מלבד אשר נבלאתה כן שהיה בן כ"ז שנה לרז"ל ועוד שהילד והשם על שכמה ולא שם על
שכמה וגם הזכיר את הילד כי אחר יד אחר הלחם והמים ולא הזכירו עם אמו ועוד אם היה ה' עמו
כנראה מאשר דבר לה אחר כן איך קרתה למרחק שתלך והגר וגם אז מן התחת הוא מיותר ועוד
שאם היא בבכה הילד וישמע אלהים את קולה ולא את קול הנער ועוד למה חזר ואמר וקשב מנגד
פנים שני ועוד אז מה לך הגר מה זו שאלה ועוד כי הלא יפלא ישלח איש את אשתו ואת בנו
עם הם ימותו במדברות ולא יש לא אתם אחד מעבדיו ולא ירכיבם על צמד חמורים וגם לחם ומים לא
נתן די ספוקם והלא הוא האומר לו ית' לו ישמעאל יחיה לפניך אך הנה אמרז"ל שאמרו מלאכי הש
לפני הקב"ה מי שעתיד להמית אמונים אלף פרחי כהונה בצמא בגלות נפוחים אתה מעלה
לו באר אמר להם הקב"ה באשר הוא שם כי עתה צדיק הוא והנה יתכן כי לא נעלם זה מאברהם כאשר
לא נעלם ממנו חלק מלכות בית דוד בשכם ועמון ביתאל ועון העי שהיה על עוים כמשמו על
שבור חברם באבן על מקום שכם ויען אהלו בין בית אל ובין העי ומה גם לפתי רק שאמרו ז"ל שם
ולישמעאל שמעתיך עתיד אני לשמוע לאחר ישראל ממה שעשו לו בני ישמעאל עתיד אמר אם
אני נותן להם מים לישמעאל אוי יחסרון מימיו במדברות וימות בצמא על העתיד על כן נתן להגר
שהיא העיקר אך ישמעאל נפל אליה כמשא על כתפה וזהו שם על שכמה ואת הילד בא ופן
שרשעו לא יפגוש כי שבהגר אין עון והוא את כח הלה כמשיך ולחזק ידה וישלחה שהוא לא כמשא ב'

פרשת וירא

בותנה מים על שכמה פרשה ואעפ״י כן על קטרוג המלאכים על מה שהיה זרעו עתיד לענות במדבר
על כן והתעה במדבר באופן שכלו המים מן החמת כאמר מספר החמת כי גם היתה לו למזכרת על
החמורים עתידות שהיה עתיד להמית את ישראל בהן והנה להיותם קשים במדבר נסבותם בסכנת
מ״ר בצמא מה שעשתה היא השליכה את הילד תחת אחד השיחים והוא בשום לב אל הנקוד האלף ב
בפרח שהוא מיוחד שבאילנות אך בשביל ילמד עכ״ן תעתיד חשבה על קיומו מצחק והשם אותו
תחת מיוחד השיחים לרמוז זכות אברהם כי אחד היה אברהם ׳ ותרחק כמטחוי קשת לרמוז שבזכות
אברהם ירחיק ה׳ היותו רובה קשת כאמר שהיה מצחק הוא ש״ד כל״א וישחקו לפניו היה על קשת
וישב לה מנגד הרחק כי נראה מר״ל כי שהם היו מתפללין באומרם כי למה ויששנו אלהים אחרת
קול הנער על שהיה חולה ויותר ממתנת תפלת החולה עצמו מאשר מתפללין עליו הנה למדנו כי
שניהם היו מתפללים ולפי דברינו יתכן כי זהו אומרו מנגד ואחשוב כי היא התחכמה לבלתי התפלל
על עצמה עם שגם היא תמות בצמא רק עליו וזאת לה כי הכוונה לה שמה מנגד כי אמרה אל אראה
במות הילד לומר כי מה שאמרה בתפלתה הוא אל אראה במות הילד שתמות היא תחלה כי עד״ז
הוא צערה אך בראותה כי והשב מנגד שנתעכב ולא תהיה תפלה נעשה גם לא את מים אז אמרה
הנה כל זאת תפלה מאחרת והוא צריך לאותו דבר הוא עצמו תחלה ואיך בהיותי צריכה מים והתפללתי
על דבר לא נענתי אז והשא את קולה ותבך על כי שערי דמעה לא ננעלו ועבור לא שוה לה להוסף.
מים במקומה כי וישמע אלהים את קול הנער ולא את קולה על כן היתה מרת נפש לבן ויקרא מלאך ה׳
ויאמר לה מה לך הגר על שלא נענית אל תיראי באומר אולי שנאתך ה׳ כי לא כן הוא כי מה שמע
את קול הנער יותר ממך לא למעגו הוא רק על שהיה קולו בהתפלל אומר באשר הוא שם שלא
יביט קולו יה׳ אל ונחמ כי אם בשביל אשר הוא שם הוא אברהם שסיבב שיהיה שם בשלתי אורתו׳
אי בשביל מי שהיה שם שאמו שם אותו שם תחת אחד השיחים לזכור זכות אברהם שהוא אילן מיוחד
שאליו נאמר כי לגוי גדול אשימנו ועל כן שמע יותר ממך וגם כל זה גם זכותך הגר העמיד
לו הקימו מחוש כי קומי שאי כ׳ כמו שנאמר בה ידך והחזיקי בו מהיפוכן כן קומי שאי כי עתה יש לה
מים ירים על עמדו ׳ ובמה שהקשינו למעלה מאשר שלח אברהם יחידם ובלא סיפוק צרכם ב
בענים יאמר מה לך הגר ג׳ ואומרו באשר הוא שם יהיה בדרך אחרת והוא כי אברהם להורו חושש
על טירוף שעל ישמעאל התחכם לבלתי שלחו במעדנים כי אם אדרבה כמגורש ועניו למען יהיה
כעני כי ינעוף שבו כי ירוחם מן השמים כמאמן כי אבי ואמי עזבוני וה׳ יאספני וכן היה כי על כן
וישמע אלהים את קול הנער והנה אין ספק כי היתה אמו מרת נפש באמת באומרה היה חסד ׳
אברהם עם כל העולם גוים ועם ישמעאל בן עמתו התאכזר עלו לבלתי יהיה מעבדיו להיות עמו ב
בדרכים ורגלו ובלי סיפוק צרכו הלאו על כן אמר לה מלאך ה׳ מה לך הגר מלאחר אל תיראי כי
לעני איפה כי מה ששמע ה׳ את קול הנער היה באשר הוא שם כלומר הוא לבדו ולא אחר עמו׳ (
והיותו שם מושלך בחוסר כל וזה היה עם לב אברהם כמדובר ׳

ויפקח אלהים ג׳ אם בבאה ברא ה׳ באר מים עתה ולא מה פקיחת עינים היה צריך ׳ אך יראה שהיה
לבררותי בלתי נראה רק לה שפקח אלהים את עיניה ׳׳ ויתכן כי מעין באר שהיה שם במדבר
כי היה רוחני מבריאת שבינה הוא שם אלהים ש על כן היה הולך עמהם ממקום למקום זולתי ה׳ נפלאות
אל אין מספר שהיו עושים בו על כן פקח יה׳ את עיניה ותרא באר מים והיא השכילה כי מאת האלהים
הוא והאמר בלבה כי מי שיעשה ממימיה יהיה לו לתרופה לקום מחוליו אשר הוא מושכב בו וכן
עשתה כי הלך ותמלא ג׳ ותשק את הנער ואז על ההשקאה ההיא הושפעה בו רפואה מאת האלהים
כאמר ויהי אלהים את הנער ויגדל כי באר אלהים הוא כמדובר ״

ויהי בעת ההיא אמר כי בעת ההיא הנז׳ למעלה שהחזיר לו את אשתו שהוא עד לתאות [illegible]
כענין אברהם את ויאמר אבימלך ג׳ והאו לשית לב אל לא נאמר כי אינו נאמר
לפניו ב׳ איך מה ייחס אל שאתו אומר אלהים עמך כ׳ ג׳ אז יוצדק שהיה הטבע מיותרת ׳ וכי אז קנה
ל׳ אז כחסד כ׳ כי אשר עשה עמו אינו לבנו ולנכדו ׳ה׳ אז אנכי אשבעה למה יענו ולא עשה מיד
ואז לא יד [illegible] כ׳ שירה שידע הגדולה ועלם מתנו מי היה העושר ואין זה היתכלות

שיהיה מה שיהיה היה לו לדרוש ולמחות ז"א וגם אתה לא הגדת לי על כן בא הכתוב [illegible] נדבור וכן הנסתבבו וכו' שאחר הכתוב מיותר ה' שסותר הקודם כי תחלה אמר לא ידעתי מי עשה ע' ועתה אמר לא שמעתי בלתי היום׃

שאחר שמלאכות המלה ידעו ועתה אמר לא ידעתי בלתי היום אחד א' אמנם הנה אמרו ז"ל שהקפיד הוא ית' על אשר כרת ברית עם אבימלך ירדן כי זה היה פחד א' אבימלך כי אברהם יתן אל לבו פן לא יהיה רוח אלהים נוחה מכריתת אברהם את הבריתת את

וירא פן יאמר אברהם אדרבה נאלהים עליון ולא שמה אתפיו אם אשבע לך אם לא על כן העבדים ואמר אלהים עמך ב' כלומר ואינך צריך למלך באלהיך תחלה כי אלהים שאמר הוא לאשר אתה עושה מעלמך רק ממקבים וזו ההקדמה אומה פרעה לאחוז ולגמור השבועה לי ג' לבל ימאן עד ימלך וזה יכוין בלא נאמר שמה שיאמר אל אברהם פתח דבריו הוא כדי לאחר [illegible] ופירש כי אמירה ראשונה שנית אמר ויאמר הוא אלהים עמך ג' ומה שהיה לאמר מה שאומר הוא לאמר ונדה רשבעה לי י' יאי ועתה כלומר עתה טרם תתיישב בדבר אותמלך בזולת והשבועה אשר השבע היא באלקים אשר הוא הנה הוא אלהיך שמלא כל הארץ כבודו והוא נמצא פה שהוא כי התפללת על ומיד נרפא אשר רבו ורשבועה ריא על ועל נכדי ואל תאמר כי אם השבע על עצמי ולא גם על נני ונכדי כי לא על עצמי אין צריך שבועה כי ודאי שכחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועשית לי גם בארץ שבועה באופן שאין צריך השבועה רק על נני ונכדי ויאמר אברהם אנכי אשבע בתמיהה כלומר ולא אתה ואין לומר כי אתה אינך צריך כי נאמנות אתה לא כן הוא כי הנני מוכיחך על אודות באר המים אשר גזלו ג' וזהו והוכח אברהם את אבימלך ג' כי אינו כבודי להב עם עבדך כי אם עמך כי אם שמות העבדים היא על אדונם ויאמר אבימלך לא ידעתי מה כלום וזהו לא ידעתי ואחר אומרו שלא ידע שאל את פיכול שר צבאו שנאמר כי פלשתים היו יחד מי עשה את הדבר הזה שמן הפתים אשר ידע י' ונם אתה פיכול שמן הפתים ידעת לא הגדת לי כמו שלא הגיד אברהם המעשה בעיר יותר מהמלך כי וגם אתה פיכול שמן הפתים ידעת לא הגדה לי כמו שלא הגיד אברהם ע"כ לא שמעתי כמוך בלתי היום׃

השיב פיכול ואמר וגם אנכי לא שמעתי כמוך בלתי היום הוא על כן ני דורון צאן ובקר ויקח אברהם צאן ג' אי אפשר כי בוש אברהם מלומר למלך שישבע גם הוא על כן ני דורון צאן ובקר ויתן לאבימלך ויכרתו שניהם ברית ערב אל לבו לאמר לו שישבע גם הוא וזהו ויקח אברהם צאן ובקר ויתן לאבימלך
ויצב אברהם ג' ראוי לשים לב מה על שבע כבשות הצאן אשר הציב לבדן ואם נאמר שנתן הירה שאל אבימלך מה השיב לו באומרו כי את שבע כבשות תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה ג' איך
שלא אבימלך מה השיב לו באומרו כי את שבע כבשות תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה אך הנה אז"ל שהיו רועי אברהם ומריבים עם רועי אבימלך מי מהם חפרו הבאר ואמרו רועי אברהם בזאת יבחן אם בבא צאן אברהם לשתות מי הבאר ויעלו המים לקראתם אנו חפרנוהו ואם יעלו לקראת צאן אבימלך אתם חפרתם אותו ויתכן כי זה הוא הענין אשר אמר תכריתם בעבור תהיה לי לעדה והוא כשנתן לאבימלך צאן ובקר השאיר עצמי זה הוא הענין אשר אמר תכריתם בעבור ... אשר הצבת לבדנה והשיב אברהם כי לא שבע כבשות תקח מידי ומה שהצבתי אותן לבדן ולא נתתים עם האחר הוא בעבור תהיה לי לעדה על עבור לתתן אחר כך מידי ומה שהצבתי אותן לבדן ולא נתתים עם האחר הוא בעבור תהיה לי לעדה עד שבע כבשות תקח אחר כך מידי שאותיות שמתיבת בעבור עד מה שיעלו המים לקראתם לו שבע ... וכן שמתי לב כי מספר אותיות שמתיבת בעבור עד סוף הפסוק עם הכולל שלשים כמספר לקראת כבשות אברהם על המים מהבאר והנה היה נראה שבשביל שבע ואשר בבאר שבע ונה אי אפשר כי לא מימן יפה היה לאברהם כי הלא אחז"ל שאמר לו הקב"ה אתה נתת שבע כבשות קרא לבאר באר שבע כנגד כן הורגים מבניך ז' צדיקים ואיך התורה הקורא כבשות נתת ז' כבשות חייך שאני משהה משמחת בניך ז' דורות וכנגד כן הורגים מבניך ז' צדיקים כי לא על שבע כבשות נקרא כן תמיד למקום ההוא באר שבע שיהיה תמיד זכרון אל הרעות על כן אמר ואולי כי לא על שבע כבשות נקרא כן תמיד למקום ההוא באר שבע בקמץ שנקרא גם כן לשון שבועה
אם כן היה נקרא שבע בסגול ולא בקמץ אך על כן קרא למקום באר שבע בקמץ שלא יהיה על שני הבאר נשבעו באופן כי אומרו שבע הוא על השבועה ויטע אשל ג' על פי מה שאמרו בספר הזוהר שלא יהיה
שכך היה דרכו של אברהם שהיה לו גן שהתחתיו היה מאכיל לאורחים ומי שהיה קולט האילן היה מברך
איכותם ובזה אמר כי נם שם נטע אשל הוא אילן ועל ידי האכיל אותם אורחים היה קורא בשם ה' שאמר היו מזכירים שם ה' בתחלה לאחריו אומרים שאל אל עולם כי אם של השמים כבודו והוא הקהל בשם כי בשם ה' שהיו מזכירים לתמיד בשם ולומר אל עולם שיאמרו ה' אל עולם ולא ה' בלי הזכירו אל עולם ואמר ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים שנעשה הדבר ימים רבים לא דבר שם כי אם כגר הולך ונוסע כמו שהיה בארץ אבותיו שהיה כגר עם היותם שם ימים רבים וזהו ויגר בכל הארץ ההיא שהקב"ה סבב שמו ארץ פלשתים להקרא

פרשת וירא

ויהי אחר הדברים האלה והאלהים ג׳ ראוי לשית לב איך נמשך זה מהקודם שאמר ויהי אחר הדברים האלה כי על כן רז״ל פירשו על דברים שעלפה ואמרו אחר דברי יצחק וישמעאל או אחר דברי מלאכי השרת שאמרו שלא הקריב קרבן על שמחת בנו והשיב הוא ית׳ אפי׳ את בנו עצמו יקריב בשבילי · והלא כמו זר נחשב יחזור עצמו שאינו בכתוב ומה גם באומרו האלהים כמורה באצבע · ב׳ או והאלהים נסה ג׳ כי האם עתה היה לקות ית׳ לנסותו והלא זה נסיון עשירי הוא ·

ג׳ כי הלא על זאת יתאמץ לבב אנוש באמרת באמור היפלא מה׳ קרבנ״ש ולב עמוק שיבוא לנסות את איש אם יעשה ואם יחדל את אשר יבחן והלא מי כמוהו צופה ומביט כל מעשה אשר יעשה האדם מראש ועד סוף · ד׳ למה ייחס הנסיון לאברהם ולא ליצחק · ה׳ או ויאמר אליו אברהם כי הלא מה ראוי יאמר ויקרא אליו אברהם כי אין לשון אמירה צודקת בקריאת שם בלבד · ואם הוא על אומרו קח נא הרי חזר ואמר ויאמר קח נא ג׳ ו׳ או קח נא כי הנה מה שאמרו לשון בקשה לא יצדק לדעתי נוסח׳ · ואם הוא כאומרו עתה הוא מיותר · ז׳ את בנך את יחידך ג׳ שאמרו ז״ל שבאומרו את בנך אמר לו שניהם הם א״ל את יחידך א״ל זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו א״ל אשר אהבת א״ל שניהם אני אוהב אמר לו את יצחק · כי הלא יקשה כי מאז אמר לו את יחידך היה מובן כי על יצחק ידבר כי לא שכח מאמרו ית׳ באלו אליו כי ביצחק יקרא לך זרע · ח׳ מה ענין שם המוריה והרבה דברים פי׳ ז״ל אך בלתי מתיישבים במשמעות הכתוב · ט׳ או והעלהו שם כי מלת שם מיותרת כי באו׳ והעלהו לעולה על אחד ההרים יובן כי שם הוא · והנה שאחרית מצאות הנסיון כי רב הוא מאד י׳ אחשבה לא על עולת חרוכתו כמאמרם ז״ל בב״ר פ׳ נ״ו וז״ל

ה׳ צדיק יבחן ג׳ א״ר יונתן הפשתני הזה כשפשתנו לוקה אינו מקיש עליו ביותר מפני שהיא פוקעת וכשפשתנו יפה הוא מקיש עליו ביותר למה שהיא משתבחת והולכת כך הקב״ה אינו מנסה את הרשעים למה שאין יכולים לעמוד ואת מי מנסה את הצדיקים שנ׳ ה׳ צדיק יבחן ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף ויהי אחר הדברים האלה א״ר יונתן היוצר הזה כשהוא בודק את הכבשן שלו אינו בודק את הקנקנים המרועעים למה שאינו מספיק להקיש עליו א׳ עד שהוא שוברו כך אין הקב״ה מנסה את הרשעים אלא את הצדיקים · ה׳ צדיק יבחן א״ר אלעזר לבעל הבית שהיו לו ב׳ פרות א׳ כחה יפה וא׳ כחה רע על מי הוא נותן את העול לא על אותה שכחה יפה כך אין הקב״ה מנסה אלא את הצדיקים עכ״ל · והנה מאמר זה הובא בב״ר גם בפ׳ ל״ב ומסיים בה במשל הפרות ה׳ צדיק יבחן זה נח ובמשל היוצר מסיים בה והאלהים נסה את אברהם כאשר גם פה יתחיל בפסוק זה להביא משל היוצר נלאה כי במשל הפשתני מביא מיוסף ובמשל היוצר מביא מאברהם ובמשל הפרות מנח · והלא יקשה שאם כוונה כל נסיון הוא א׳ מג׳ בחינות אלו בכל נסיון היה ראוי יהיה צורך כל א׳ מהמשלים וגם מה ענין המשלים פה · אמנם הנה אין ספק כי הקושי הגדול הזה הניעם להביא כל המשלים האלה כי יתאמץ לבבם באמור האם ינסה ה׳ לדעת את מעשה המנוסה אם יעשה ואם יחדל אחרי כי ממנו ית׳ לא יפלא כל דבר חלילה · והנה באברהם אמרו בר״ז ענין מבואר שהוא כי כל האומות היו תמהים על כל הטובה אשר עשה ה׳ עם אברהם ואשר מגן צריו בידו והיו חושבין להיות משוא פנים בברכותיו על כן רצה להראות להם ית׳ גודל שלמותו כי לא חשך את בנו את יחידו ממנו אך לא נדקדק דעת רז״ל בענין זה בלבד כי הלא אם נתפרסם מעשה אברהם אחרי כן הלא בנסיון של יוסף לא יצדק ענין זה שאדרבה חשדוהו באשת איש ושמו אותו בבור וכן יש נסיון שהוא ע״י יסורין כי מנסה ה׳ את הצדיק אם יסבול או יבעט ולא יצדק בו לומר להודיע צדקו להמון שסובל יסורין שאדרבה יחשדוהו לחוטא כי יאמרו מי הוא נקי אבד ג׳ על כן נשא משלו ואמר הפשתני הזה ג׳ והוא כי יש ג׳ מיני נסיונות יש ינסהו ה׳ למען הכשיר וקדש את הצדיק ולהסיר ממנו חלאת סיגי יצה״ר לטהרו מהם כמצרף כסף והוא כי יפתנו לדבר עבירה אז יערכו מלחמה היצה״ר והיצ״ט והוא בצדקתו יגבר על יצרו ויכבשנו יתחזק ויוסיף להלחם בו ויתקרב ומן היום ההוא ומעלה יצרו הרע יפול תחת רגליו עד לא ירים ראש ואתגבר גם כל ימי מחשבות רע כי שיורי כורעות מדברי עונות או מדות בלתי טובות גם הן יפלו כמו עד קדוש יאמר לו · עוד יש בחינה שנית והוא להטיב הודיע צדקתו לאומות שיתפרסם שלמותו והוא כענין אברהם שהיו בני העולם כמעט נוגעים בכבודו ית׳ שהיה בעיניהם כנושא לו פנים חלילה ע״כ שעל כן פרסם ית׳ גודל אהבתו לקונו · עוד יש בחינה שלישית והיא שינסה הוא ית׳ את הצדיק בה בזאת שלו יסורין לנסותו שיקבלם באהבה בעד הדור · ושיעור הענין כי הבחינה הא׳ היא תועלת המנוסה שיטהר ויכשיר בעצם במעבודת קונו · והב׳ תועלת המנסה ית׳ בפרסם את אהובו בל יחשד לנושא

על פניהם חטאה · והב׳ התעלה הדור שהם בעלי יסורין לכפר ולהגן עליהם כי חוטאים הוא נושא ומכאובם
הוא סובלם ובכלל הדברים את קא׳ הוא נסיון בדבר עבירה · והב׳ במצות עשה והג׳ ייסורין · וראשון
היה לו ואמר הפסוק הזה ג׳ כי כאשר בהכות את הפסוק העוב הוא משתבח כן בנסיון המתק והוא
ענין יוסף ודומה לו ועל כן הביא זה פסוק של יוסף · ועל הבחינה הב׳ שהוא להודיע בסבתן קהל לעולם
הביא מה שאמר כי כשהמכה בכלים שלמים אינו עושה רק למען ידעו הרואים כי שלמים הם ויתיישבים
ח לקנותם וזה ענין אברהם כאשר נסהו כן מרז״ל ועל כן הפ׳ של זה מויהי אחר הדברים של נסיון
אברהם ובזה צריך יהיה הנסיון על מצות עשה שיראו עושה בפועל דבר מבהיל בעולם שחוט את בנו
בק ס עושה אך בנסיון שלמטה לא תעשה לא ישובח בשני הקמון מה שימנע מעשות רע על כן
ט היה באברהם מצות עשה אך ביוסף שהוא להשתבח על כבוש את יצרו עקר הנסיון הוא במצוה לא
העשה אשר יצרו מן אדם חומדהו כענין יוסף ודומה לו · ועל הבחינה הג׳ הביא משל הדור
שהעלה ההמון להוציא בעבור השק נותן השו שעליו יותר חזקה כן להעלה הדור נותן הוא ירבבר
שלאשמים על אשר כח בו לסבול ולא ימעט ועל כן הביא מנח והוא מה שכתבנו במקומו כי עד
יסורין גבולים היו לנח בתיבה״ ולבוא אל ענין הסעודים נזכירה שני מאמרי רז״ל א׳ אומרים כי הקב״ה
הוא יה׳ על אברהם על כבוד אבימלך והביא לו מנחה יען וכבר כי אשר לו אלהים קרוב ופסוק
נמה ילמדנו חלופים לראש מנש אחר והנה בזה הגביר כח הקידושים והניס כח ישראל ועל כן אמר
י אלו תייך כי שמונה מלכים ימלכו על האומות לפני מלך מלך לבני ישראל · עוד אחז״ל על פ׳ כי עד
סידים ב׳ כי בשעה שהיה אברהם עוקד את יצחק היה הקב״ה במרום עוקד את השרים של מעלה
ועל כן היו קומכים ישראל בהנבא עליהם הנבואת בגלות באמור אנכי הנה כפרה ואז אמר להם הנביא
אל רבותי על זה כי הלא אם ינותכם בצרה במאסריהם ותאכלם הקב״ה כי עד סירים סבוכים וכפלם
קבואים אכלו כקש יבש מלא · ובוא אל הענין כי הוא יה׳ בראותו ילדיו גם בני ישראל כבושים תחת בחות
האומות ע״י הנביא אברהם את כח אבימלך בהביא לו מנחה וכרות עמו הברית דמשמע שאמר הקב״ה
אתה נתת לו שבע כבשות חייך שז׳ דורות משהק מלכות בניך ועיהרנו ז׳ צדקים מבניך · אז אלהי
מרחם תשב מחשבות להפך השיטה והוא לנסות את אברהם מה שלא בלבד יגביר את כח ישראל כי אם גם
עדיין יעקיר את שרי האומות מה׳ ואין זה רק על עקוד את בנו באופן שיתקן את אשר עוות וזהו אומרו
ויהי אחר הדברים האלה שהוא אחר ענין אבימלך שהגביר אמרהם את כח האומות אז והאלהים נסה את אברהם
אברהם ועל כן היה נסיון קשה מה ייחס אל רוגז מדת הדין לשחוט את בנו בידו וזה׳ והאלהים נסה את אברהם
לומר הנה אין ספק כי נס עד כה נתנסה אברהם אך היו הנסיונות בלתי קשים כזה שהיה מקום לייחסם אל
מדת הרחמים אך על זה יאמר היום כי האלהים הוא בחינת מדת הדין נסה את אברהם וזה יכוין בווין
לומר כי אם עד כה נתנסה בשם הרחמים כענין ויאמר ה׳ אל אברם לך לך ג׳ שהוא א׳ מן הנסיונות · וכן
השאר עתה והאלהים נב׳ נסה ג׳ במדת רחמים שנסהו עד כה ואם נפרש הוי״ו על זה שהוא הוא יפר הני
יתבן נפי דרכנו יאמר אם קראה נסיון קשה כזה אל הרמה עלה תכף כי הלא והאלהים הוא ובית דין
נתאחדו כלומר שאם יש בחינת רוגז גם יש בחינת רחמים גם לנקוד את שרי עכו״ם ולזכרון טוב
יא לישראל וזהו והאלהים נ׳ כמו כי ובזה מלאכי ראינו עוב טעם אל כפל אמר את בנך את יחידך אשר
אהבת את יצחק והוא כי הנה השרים אשר היה צריך לכפור אותם הלא אחבעה המה שרוש לבבל ושרי
אומדי ופרס שלין ושרו של ישמעאל כי הן המה היו השונים עוד לאין כנודע והם אשר החלה קלה יה׳
לאברהם שהם אימה חשכה גדולה ג׳ כמש״ל ואב׳ אימה אכבכה יעמוד רק זכות עקידת יצחק אל עקוד
בניהם לשהם על כן היה לברך אל אברם לאמר לו רנה אריבעה בנים אתה מעלה עלי שאתה מעלה על
כי ארבע בחינות ימצאו בזה זו למעלה מן הא׳ היות בנך גם אם היו לך ז׳ בנים כי הלא מי זה יקח אחד
מבניו להריגה ומר נפשו לשוחטו בידו · עוד בחינה שנית שעולה על מדרגה גדולה זו והיא את יחידך
כי גם אשר אפשר יתן בן בין הבנים וינחם על יתר בניו אשר יותירו אם יהיה בן יחיד לו לא יעשה כך
להספים להורגו כי יאמר לו מנפש ועד בשר כי אין שריד לאכלו לנחמו מלאכי כי בהתנת את יחידו לבנים
יחשב לו והנה עלין אפשר יהיה בן יחיד ובלתי אהוב לאביו כי לבו בל עמו כנודע ועם׳ להיותר אין לו
זולתו יחוס ויחמול עליו ככל הכתוב אך אם הוא אהוב לו הרבה משתלש מדת רחמיו עליו לגוש נפשו בגופו
נפשו ועל זה אמר אשר אהבת · ואם על כל זה יעה שכמו לסבול להעלות עולה לה׳ כמקהב׳ שלשה בנים
יתייחס על שלשה הבחינות הנעלות אלו עליו · והן כל אלה יהיו גם אם הבן הוא בלתי רשום ושעה אך אם גם

פרשת וירא

מלבד שעצמו היו אדם גדול ושלם והשוס בעולם הלא תאמר שולמדרגה אחרת שעלתה כי כקרבס
עוב עולה שלגבי קהל אז במעלת בן כזה אשר לו ל׳ מעלות טובות לשוחטו ומעלה ארבעה בנים שנ׳
המזבח יחשב ושלזו אמר את יצחק כי מלבד שעצמו היה ראש בעולם כנ״ל ובשלמה דבר הזה לא יקל
גדר עד דהיצחק לשקול קול יה׳ שולדה ארבעה שרים כי גם בו ל׳ בחינות כאלו היה אחד שהיה ארבעה
ושלכן לא אמר בנך יחידך שאהבת יצחק כאלו כל בחינות תרבה בו בפני עצמו ״

והנה עד״יחסי יה׳ הנסיון לאברהם לאמר נסה את אברהם עם קיות כי גם גדולים נסיון יצחק גם הוא
והיה מהראוי שיאמר נסה את אברהם ואת יצחק הנה ס׳ מעשה בשם הרשב״א העני׳ ג״ל כי זה
כיוונו ר״ל באומרם אחר הדברים האלה של יצחק גם שמשתלא באמור אני אני גדול כי אתה נמולת
בן שמונה ימים ולא היה בך כח למחות ואני בן י״ג שהייתי יכול למחות ולא מחיתי והשיב לו יצחק הנה
זה היה רק באבר אחד ואני אם היה הוא יה׳ רוצה לשוחטני הייתי מקיים אז אחר הדברים האלה
והאלהים נסה ר״ל על עסק ז״ל והיה למד הוא מזה כי שלכן לא הוצרך לנסות את יצחק כי כבר היה
מנוסה ... אך מה שהוצרך לנסות הוא את אברהם אך קשה כי אם הדבור הוא נסיון
גם אם יולד אברהם לשחוט את בנו גם כן יחשב לו לנסיון ... ועוד כי אין ... נסיון
לדעת את לבו היה טוב לאמר כבר גלה את לבו אך הכל גלוי לפני יה׳ ואין הנסיון רק שלא ... בחינ׳
שזכרו למעלה באופן שאין ... ומספיק לשום אחד מהם ״

ואחשבה כי הלא אין מדות אברהם ויצחק שוין כי זה חסד וזה דין ושלכן מדת יצחק היא לבלתי
חמול של עוברי מאמרי יה׳ כמש״ל שצוה את עשו אם יעברו בני יעקב על דברי התורה
גזור עליהם גזירות ולא תחמול אך לא כן אברהם כי חפץ חסד הוא ואפילו לאנשי סדום ערך לזכותם
ושלכן להיות מדת יצחק למות על קיום מאמרו יה׳ כי יקוב הדין את ההר שלכן ולא שבאומר הוא יה׳
להקריבו על המזבח כי לא יהרהר ואדרבה זה כל ישעו וכל חפץ אך אברהם כי חפץ חסד הוא לא מר לו
שיקפח דין ובלי יקח את המאכלת לשחוט את בנו זה יחשב לנסיון גדול שמהפך טבעו ומדתו על
בנו יחידו ואפילו לא יאמר הלא אמרת כי ביצחק יקרא לך וזה יאמר והאלהים שהוא מדת יצחק
נסה את אברהם לעשות הפך מדתו אך נסית האלהים את יצחק אינו נסיון כי כך היא מדתו וטבעו
להקריב כנגד הכל לקיים מאמרו יה׳ ״ עוד היה אפשר לומר כמש״ל בבר׳ שלקולדת יצחק בהיות
אברהם בן מאה שנה שאמרו שאמר הכתוב קמשון אני מעמיד בעולם משבעים ... מתאומי
... והוא כי למה שהיה עתיד יצחק להיות קדוש עולה תמימה ונפסלת ב
במחשבה על כן לא הוציאו הוא יה׳ לעולם אלא שלא ע״י ... כי כבר בוש ... אברהם ... ודמו
באופן לא ימצא מקום היצה״ר למשול בו ואכ״א אפשר לומר ... היצה״ר ביצחק לאחר
אם גם בהולדתו ... בשביל כן ואכ״א אפשר לא ... הנסיון כי אם באברהם ״ וג
ובבואו לדבר הוא יה׳ את אמר אליו אברהם והנה הערכו שהראוי יאמר ויקרא אותו אברהם אך הנה
באמור אליו אברהם לא קרא את שם בלבד כיון כי אם אמירה והוא כי הנה ... על אשר קרא
לאברהם אמרו שאמר לו הוא יה׳ הנה מ״מ איבריך לא נתקנו רק רמ״ג כמנין אברם והנה צריך
לתקן חמש איברים ע״י המילה ותקרא אברהם כמנין רמ״ח והם חמשה איברים שבהם ערלה שתי
אזנים ... הנה ערלה אזנים השפתים ... ערלת שפתים וערלת הלב ... ערלת לב וערלת הגיד ויהיה
העניין שבמצוה ההיא לא יהרהר בלב נגדה שאז יהיה לו ערלה בלב וכן לא ישמע ... שמיעה שהיא
ערלה האזן וגם לא יבטא בשפתיו לומר בה וע״כ גם ... כי ... מילת הגוף בלי הרהור ובטה אזנ׳
לשמוע ולא ידבר דבר נגדה ... מתקן גם בחמשה איברים ויצדק יקרא אברהם ובזה נבוא אל
העניין כי בא הוא יה׳ לאמר לו לשחוט את בנו לעולה והיה אפשר לו להרהר או לבלתי שמוע או לדבר
דבר כענין אתה אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע שלכן הקדים הוא יה׳ ואמר אליו אברהם כלומר
האם עודך מחזיק בשם אברהם שעשינו שהחמשה ערלות מתוקנות באופן לא תהרהר בלב ותשמע
ולא תדבר נגד ... אז אמר לו הנני מיד ויאמר אליו קח נא את בנך את יחידך וג׳

והנה אמרו ז״ל ויאמר הנני שאמר הנני לכהונה הנני למלכות והלא כמו״ר נחשב יובנושאים
אלה במלת הנני וגם מקשים יש בזה לשתי אלו אך קנה היושר ... אשר הקדים
מאומרו ויאמר ולא אמר ויקרא על כן פירשו כי אמירה ... אמר לו בזה והוא כי הנה ... הקדים

מלכי צדק ברכת אברהם לברכתו של מקום נשבע ה' ולא ינחם להעמיד את אברהם כהן במקו' מ"צ כמש"ז
פ כמבן הוא נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק והנה לא הוכשר להיות כהן
ח' עד הסירו בשר ערלתו כמאמרו ית' התהלך לפני והיה תמים ג' וכן אז"ל בב"ר בשם ר' ישמעאל מ'
מהול היה כשר להקריב ג' וערלת הגוף ועל כן לא נקרא אברהם עד תיקון הערלה עם שאר
מתקן ימול ויהיה כמדובר וגם ע"י הקרא אברהם נאמר לו והיה שמך אברהם ג' ומלכים ממך
העניינות המוכים אליה כי היא ית' אברהם כיון האם אתה מוכן למה שנתן לך על ידי הקרא אברהם שה'
יצאו ונבזה באמור לו היא ית' אברהם ... וגם במלכות אשר כתיב לך ע"י שסוכה שהוא ימלכים
כהונה ע"י תיקון האחמשה אברים הרמוזים בה"א וגם במלכות הא אמר לו קום יה' א"כ איפה קח נא ג' ואחר זכה לו
ממך יצאו אז עבה ואמר הנה לכהונה ולמלכות כמו שכתב מרז"ל שנה' כן עקדת יצחק הסרים של מעלה למע
כמו לא כך ויתקיים בך גם המלכות כמו שכתב מרז"ל זה אלא במלתה הנה שקשיב אברהם והענין כי רוב דרשו רז"ל
יתקיים המלכות נשאלו ולא אמרו רז"ל זה הנה נותן לו את בריתי שלום והיתה לו ג'
יזל דרך לא לבקי בכהונה והנה נאמר כשתקן פינחס הנה נותן לו את בריתי שלום והיתה לו ג'
ברית כהונת עולם וכן הנה נאמר כשחדש המלוכה שמואל שאול קנה ענגו בו נגד ה' ונגד משיחו ה'
ברית כהונת עולם וכן הנה אמרו לא לא יצחק לשון כבשה אך הנה היה מקום יאמר אברהם רנא לא
רמוז ויאמר קח נא הנה אומרו לא לא יצחק לשון כבשה אף לא יאהב יצחק כי מי
ימעשה הדבר הזה כי גם שאני אחפוץ לנעשות מעט עלי כי טוב טוב הוא לאנו לי
כתאוס
עבר במיטב ימיו יאמרו לו לשוחטו ולא יתאמץ לבבו לפחות למרב מעט על כי עתה בערה זאת לבו שלם יהיה באמת
לעבוד הדבר על לבו יום יום עד אקריב אותו לרצוני לא קח נא כלו עתה בעד הזאת לבו שלם ולא מאנת
שסבבו מרז"ל כי בעת ההיא היה דבר יצחק אל ישמעאל מה תתפחד שמא אתה בן ינשך ולא מאנת
ולא לא היה זה לך כי אם בקטנות אבר אחד ואני אם יאמר הדבר לשוחטני לשמו היית עוסק ובזה יאמר
קח נא כי לא יסרב ולא תצטרך לאמר לו דבר כי אם קח נא ועמך ולך לך ג' והעלהו משם שתהיה על דבר
מעשה כי רוצה הוא ולא תצטרך לומר דבר כי אם אשר יולא תנו ואת אשר כי אשר אצוך לומר היא
אליך בלבד ומה שאצוך לאמר ולך לך ולא בכל מקום אשר תראה הלא רוא כי שם היא אל המוריה
יהענין כי אינו דומה הקרבן הנעשה שם לנעשה במקום אחר כי הלא שם הוא שער השמים מכוון כנגד
בית המקדש של מעלה והמקריב שם הוא כמקהב למעלה וזהו יאמר לך לך אל ארץ המוריה כלומר אל
מקום המוריה שם יה והוא כי ביה ה' צור עולמים השגה בהא והעה"ב ביו"ד והנה היכן מתקשרים
שתי אותיות אלו אם לא במקום המכוון כנגד העליון כאלו קהא שלמעלה והיו"ד של מעלה מתחברים שם
וזהו המוריה שהוא מקום המורה יה שהוא כאלו שם יה מתחברים שם ומה לנו אלהיות במקום ההוא
הלא הוא כי והעלהו שם כלומר במקום כל שתי האותיות כי גם במקום של היו"ד שם תעלהו לעולה עד
מקדש העליון וכן אז"ל ויפם אותו ממונו לעשה מכוון כנגד כסא הכבוד כאשרמים שמה שם ממעל
ושיעור הכתוב והעלהו שם מרוא למעלה עם היות על אחד ההרים וכלומר שאצוך לאמר קומך אליך
וזה אשר אומר אליך וישכם אברהם ג' שלא ירגישו בדבר ויגיע לאזני שרה ולבלתי הניח לה מקום
מוזעדת והנה האש והעצים ואיה השה לעולה על כן מיהר בהשכמה
לשאול אנה פנכם
ויחבוש בעצמו את חמורו עד ירגישו את נעריו כי אם יחבשוהם את החמור או הוא לבתם לא
יבער מלשאול להם מה זה ועל מה זה לבן תבש הוא את חמורו ואח"כ ויקח את שני נעריו את יצחק
נערים אחריו ואח"כ כלאחר יד ואת יצחק בנו כלי ראה כי יצחק נוגע בדבר כי אם קשרהם את
שאנו בן ישא גם יצחק ואחשוב כי נכתב חמורו חסר לרמוז אל חומרו שחבש וכבש אותו כי הוא חמר
נכתב חסר כלא וקחמר היה להם לחמר וכן בחמר ובזפת אבל אחה כן כאומרו שבו לכם פה עם ה'
החמור נכתב מלא כי הוא כמשמעו ואין שם רמז ויאמר אברהם ג' הנה אז"ל שהיו העושים מלפנים
זה אומר עתה ישחוט אברהם את יצחק ואני אירש את אבא וזה אומר הנה אפך כבר גרשך
אך אני אירש שאני זקן ביתו אמר להם אברהם שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור שאינו יורש
ואיפשר לבי נביא אח דהם ולהשלים הפסוק לפירדכם שהוא ואני והנער מובטחני שעלה על כה
הוא שיתקיים בנו כה יהיה זרעך כי אומר יחנן ה' ויתרצה מבע שימחא כאומר כי נשובה שנו שיכם
ולא אני לבדי והנה במספרה ונשובה שתה במקרא ונשובה אליכם ונשובה מיד אמר ונשובה
אל עיר ה' נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה' השיבינו ה' אליך ונשובה לכוונת ג'
אש ה' ויהיה הענין על פי דרך רמז מדרש העולה בפתיחת אלו שהוא של אברהם הוא ומזה רנשמה

פרשת וירא

הנשמה שלמעלה מרוח ונפש ובזה נבוא אל הענין אמר כי בבוא האדם אל העה"ז אומרת הנשמה
אל האיברים שהם הנערים ומשרתים לעבודת ה' שבו לכם פה בעוה"ז ואני והנער הוא יצר הטוב ילך
מסכן עלבה עד כה למעלה עד הי"ג שנה למלכות ואחרי כן ונשובה אליכם כנודע כי אין הנשמה באה מיד
עד ימים ושנים משיבים האיברים אם תעזבונו נתנה ראש את היצר הטוב ונשובה מצרימה אל נגלופי
התשובות ואם רעבענו ה' הדבר נחוא ונשובה עד עיר הנשמה שנדבק אל הקדושה בכל מה גם
השיבה שלמה עד ה' משיבה הנשמה ולמה זה לא השיבו עדה' עצמו ועוב נתפשה ג' ונשובה עד ה'
משיבים האיברים לגדר זה יהיה ישיבנו והוא יה' כי לא נוכל מעצמנו וזהו השיבנו ג' וזהו ונשובה
עד ה' אז תשיב היא אמריה הנה אנכי תעזור לך עם היצר הטוב וזהו לבו ונשובה שיהיה עד ה' ..

ויקח אברהם את עצי העולה וישם על יצחק בנו ג' אחז"ל כמי שטוען צלובו על כתפו ואיפשר שעשה
שום העצים על יצחק למען יתעורר כי אולי נוגע הדבר באותו מה בפיו ושיבא לו הדבר לא
לא נו ולא פתאום כמי רגע וגם שיכיין מעצמו ולא יצטרך לומר אליו הדבר בפירוש ועוד הוא שיאמר
יצחק איה השה וישיב לו אלהים יראה לו השה ג' כמשיב על דבר ולא כמתחיל לאומרו מאליו כי לא יגזר
כח פתאום להתחיל מעצמו לומר לבנו יחידו הנני בא לשוחטך משא"כ אם יצחק יכוין מעצמו ומתחיל
מאמריו ניבא אחריו וימלא את דבריו ויאמר יצחק אל אברהם אביו ג' הנה אומרי אברהם קוה
מיותר כי מי לא ידע כי שמו אברהם ועוד כי או ויאמר מיותרת כי לא נראה המאמר הראשון
נמשך אל מלת אבי שאם לא כן אין שום נזירה במאמר הראשון ועוד או הנני בני כי מלת בני מיותרת
וגם באו הנה האש למה לא הזכיר גם המאכלת כי אם האש והעצים ועוד או אלהים יראה לו כי מלת לו מיותר
אך הנה על שתי בחינות תמה כי נודע היות אברהם גומל חסדים ומרחם לכל אפי' על אנשי סדום
רשעים וחטאים ואיך לא ירחם על שלו ב' להיותו אביו וזהו ויאמר יצחק אל אברהם אביו שכולל
שני הדברים אך ויאמר אבי כי באמירה לא אמר רק בחינת היותו אביו כמו אבי אך לא היותו אברהם
כי אין הבן מזכיר שם אביו בפניו לא"ו ויאמר כי לא קראתו בלבד היתה כי אם אמירת ענין אך
בהשיבו אביו השיב על שתי הבחינות וזהו הנני בני כלומר הנני עומד עצמי כי על דעת מחזיק ב
במדת חסד ורחמים וגם בבחינת היותך בני ואמר הנה האש ג' עמד הנה מהמאכלת לא יפלא כי
לא ימצא בהר אך אש ועצים יותר נמצאים בהר שכלו עצים וגם אש איפשר להוציא מאבנים וכיוצא
שתביא עמך אך ממה שהבאת מוכן הוא למהר מיד ואיך כיונת להביא מה שנמצא בהר ולא השה
דבלתי נמצא שם וזהו איה השה לעולה ויתכן כי יצחק העולה על רוח היה כי אברהם מעצמו ג
נתעורר לבכר אותו ברצונו לעולה בנו שאם ידע כי מה' יצא הדבר לא דבר מאומה אז השיב לו
אברהם אלהים יראה לו ג' והוא לומר כי לא כל דורון יאות אל המלך מלבי המלכים אם לא נפש יקרה
לפי כבודו ית' ולא קרבן מן הבהמה וזהו ויאמר אלהים יראה ג' כי להיות הקרבן לו כי גדול כבודו
כי יהיה לו עולה בני כי אין ראוי לו יתברך זולתך עוד איפשר כי בכלל מאמר יצחק היה עוד כי פחד יצחק
יראה לך זרע ואת אבי כלומר האם אתה נקרא אב לישמעאל לא כן הוא כי אם אבי בלבד כלומר
וא"כ איפה איך יתקיים הזרע בי והשיב לו אביו אם שם קרח מים אומר את כי ביצחק ג' הנה אלהים
הוא מלהקדים יראה לו כי קשה לעולה יהיה בני כענין כמה פעמים שמצינו שמדת הדין מקטרגת
ומתהפכת כענין והתנית יתן על אכזריות ג' שקטרגה מדת הדין גם על שמקדים שלא מיחו ..

עוד יתכן בשים לב אל או השה ולא אמר הבהמה כי אולי היה שור ראוי לקרב אך הוא כי לא עולה
מיצחק שעתיד יעקב לצאת ממנו שנקרא שה כמשז"ל כי על כן יעקב לא רצה ליקרב במעשהם
כי אמר אני שה ומצרים חמורים לא יפדו בי שנים ופטר חמור תפדה בשה ואפשר כי זה רמז הנה
האש והעצים שיורה כי אולי נוגע הדבר וא"כ איה השה העתיד כי איך יצא בהיותי לעולה והשיב א
אברהם אלהים יראה לו השה אך כאשר הוא שם הנה נגדו לעולה בני וחזר ואמר וילכו שניהם יחדו
לומר כי מה שהשיבו אשר היה לבו כלב אביו לקבל עליו אך אין להחזיק לו טובה כל כך כאשר
עתה שפירש לו לעולה בני ועכ"ז וילכו שניהם יחדו בלב אחד ..

ויבאו אל המקום ג' הנה אחר אומרו ויערך את העצים שהיא על המזבח אם כן היה די לאמר וישם
אותו ממעל לעצים וידוע כי על המזבח היה ואם כן או על המזבח הוא מיותר ..
אך לפי שיכיר מ"ש באומרים ממעל לעצים מכוון כנגד כמ"ש הכבוד כ"ה שרפים עומדים ממעל לו ..

הוא

והוא כי יהודשה למושה לא עולה ועלפס אך היה לגזירה שוה · ועל דרך זה יתכן במה שידענו והזכרנו הן למעלה כי המקריב במזבח של מטה כאלו מקריב במזבח של בה"מ של מעלה כי נגדו הוא וזה יאמר הנה ויבן שם אברהם את המזבח שם על קדר אל דעת יפה כי כאשר שם אותו לא בלבד על מזבח זה הושם כי אם על אותו מזבח אשר היא ממעל לעצים רוא המזבח שבמעלה של מעלה ולא בלבד על המזבח שתחת לעצים ובזה מכלל הנז' יאמר הענין כפשטו כי שם אותו על המזבח שהוא ממעל לעצים ולא על אשר מתחת לעצים והטיב אשר דבר כאלו ממעל ולא על העצים לרמוז על מה שהוא ממעל ברחוק שהוא העליון ·· ב

וישלח אברהם ג' להשלות עליו הוא יתב' כאלו שחטו המתין עד קומם במחשבה ובדבור ובמעשה ב' ויקח ג' במעשה כי וישלח אברהם את ידו ויקח במחשבה פילגש הלך בהבור כאלו השה לעולה בנו · כמחשבה פילגש הלך ... כי אם שחטו את בנו ...

ויאמר שלא נעשה על כי בה' בטוח לבו יחזור בו או ימירנו בשה כי לא לבו הלך בזה כי אם שחטו את בנו בפועל כי בכווי המצוה בקרוא אותו שיקח את בני מיד ויקרא אליו מלאך ה' · ונעשמו וראו מה גדל חשק אברהם כי בכוונתו לא הספיקה קריאה פעם א' כי עשן היה כני ג' בקריאת אברהם פעם א' הספיק אך לקרא אותו לשלא ישחטנו לא הספיקה קריאה פעם א' כי עשן היה כני ג' בקריאת אברהם פעם שנית ·

עוסק במצוה בחשק נמרץ עד שהצרך לקרותו אברהם פעם שנית ועוד למה לא אמר אל תשחטהו ויקרא אליו מלאך ג' הנה בבלאו אל תשלח ידך ג' הוא שלא יעשה לו מאומה ונעשה שחיטת הסכין אמר אחנקהו אמר על כן אמרו רז"ל במדרש כי נעשו שלש דמעות ממלאכי השרת ונשחת הסכין ... ואל תעש לו מאומה ... ה' אל תשלח ידך ג' אוצא ממנו מעט דם אמר לו ואל תעש לו מאומה ... איך הם דמעות ... ועוד איך היה עולה עולה יראת ... כי לא בשר אחנה ומה בכי צריך למו ועוד איך על כך נפנה הסכין ועוד איך היה עולה ... אמנם לבוא אל הענין נקדים שתי הקדמות א' לבאר מה ענין ה' שאחנקהו שהצריך שאמר לו אל תשלח ידך · אמנם לבוא אל הענין נקדים שתי הקדמות א' לבאר מה ענין ה' ... והוא כי יהודה נדר למעלה הוא הוצא לחוץ הוראת ענין ה' בשרפי קדש משולש

הדמעה האמורה כו' יה' תו בשרפי קדש משולש והוא כי יהודה בעשות הוא יתב' מלאך הוראה לחוץ על מה שרואה עליו דמעה הפנימי כי כן נאמר הדמעה תורה יבון הלב ועל כן בעשות הוא יתב' אותם שמנו שהוא יתב' בוכה ... בשבילם כענין ה' יקרא · עוד הקדמה שנית היא מאמר רז"ל שבכל אותם שמנו גם הסכין נצחק הנה נראה שקהה הברזל מלהתוך בבשרו חרב פרענה למשה ושיב עשו לאחר מריות וגו' ... גם הסכין נצחק הנה נראה שקהה הברזל מלהתוך בבשרו ובוא אל הענין והוא כי הנה אמרו רז"ל כששלח אברהם את ידו לשחוט את בנו בכו מלאכי השרת ואמרו נשמו מסילות של עוברים ושבים שבת זכות עובר אורח כי לא חל לקיים לשרה אורח כעשים היפר ברית ולא בהקים ... כי מילות של עוברים ושבים שבת זכות עובר אורח ... הנה כי באמנת לבם הזכירו את יצחק מאחר שרים ושב בין קדש ובין שור לא היה אנוש לחשב זכות לאברהם ... שלש זכיות זכות אברהם זכות שרה זכות יצחק והנה בשלש זכיות שהזכירו הורו לא לבם שבטנים ועל כן ... לא יכול לשחוט ... ושלש למעשה שגדין הוא הוראת לחוות שבטנים ועל כן ... שלש זכיות אלו שהזכירו נשחת הסכין ולא יכול לשחוט ... והוא מה שסקבו מר"ז שהשלש שקבלה הסכין ליצחק והנה בראות כן אברהם אמר אחנקהו כי עולה ערוחו כי כאשר כי ברזל פסול לעבודה כי הוא קצר ... ולא הוכשר לשחיטת הקרבנות אלא משום שאין שחיטת הקרבן אלא ... לאחר השחיטה כמו שכתב הרמב"ן ז"ל אך חשב אברהם כי יצחק שאני כי קדוש היה ומקודם השחיטה קדוש יאמר לו לבלתי ישחט לעולה ע"י ברזל על כן אמר אחנקהו כלומר אם קהה הברזל על קדושת יצחק בכל עבודת הבית המקדש וכבנין המזבח הלא מאז כונתו ידעתי כן ועכ"ז ... לעולה ועל כן אין ספק כי יהיה קדוש ... קדוש ולא ע"י ברזל לכן אחנקהו אמר לו אל תשלח ידך ... ממנו דם ... ואל תעש לו מאומה והנה באו כי עתה ידעתי יראת ... לבב אנוש ... אשר לא עולה ממנו ... ולא עמוק יאמר עתה ידעתי שמורה כי נתחשבה לו כאלו ... והנה לפי אחד מאמרי רז"ל שאמר שהם דברי המלאך ה' ... יחיד ... והוא אומרים כי כששמע אברהם אל תשלח ידך ג' אמר לו מי אתה אמר לו מלאך אמר לו הקב"ה אמר לי ... אתה תבטל לדבריו עד שאמר לו הקב"ה בי נשבעתי נאם ה' כי נאם ה' הוא והנה לכאורה ... כי על כה היו דברי המלאך אך לא כן פשטו הכתוב וכן כפי ארז"ל ... ויקרא ... כי זכריה ... למשה כי אברהם ... המלאך היה ... יראת ... גם הקריאה היתה ע"י הקב"ה הנה כי לא היו דברי המלאך רק הקריאה ח' אברהם אברהם ... אל תשלח ידך ג' הכל הם דברי ה' ... ואל ... מלאך הוא שעלה ... ועל כן אמר לשרות הפך ... אך אחר אמר לו הוא יתב' בי נשבעתי ... דברי המלאך ... אמר אל תשלח ידך ג' ... ויאמר כי עתה ג' ... עתה ידעתי ... ויתכן יאמר הנה עתה מה שהוא עתה ידעתי מתחלה ... למה ... לא הוא ... כי מתחלה הנה ירא אלהים ... על כל דבר ... באמונה ... כי ... אחר ...

בנך את יחידך בפועל היה ממני שמתי כך בלבך וזהו ולא חשכת את בנך את יחידך ממני כי לך שהשקוהת
בנסיון סייעתי אותך שנה זה תעשה עוד יתבן בשום לב אל אומר ירא אלהים ולא אמר ירא ה' אך יאמר אל
תשלח ידך ג' ושמה תאמר האם תבטח כי שאלתו אומר הדבר אם תבינוני הנה גם מאז דברת אלי והודעתי
ידעת כי אוהבנו ואח"כ למה לא ערפת המחשבה והוראה למעשה מאז כי אם עתה כי גם מאז ידעת כי
והנה היינו יכולים להשיב כי יעשה כן לאכותו גם על דבור בא ומרו קשה לגולה בנו ועל מעשה כי בנה
המזבח וערך העצים ועקד אותו וישלח ידו ויקח את המאכלת אך יותר מזה רצה הקב"ה לאמר לו והוא
לאמר מה שאמ עתיך עתה ולא מאז הודיע הלא הוא כי הרווחת בינו וביני כי הנה לא בלבד מה שהיה
בלבך מאז באתי לנסותך ידעתי כי אם גם מה שנתחדש בך עתה ידעתי מאז והוא כי יתכן שתי מפאיות
א' כי ירא אלהים אתה כי כאשר נאמר לך קח נא את בנך את יחידך ג' היתה ע' מדת הדין כאו' והאלהים
נסה ג' ויאמר קח נא את בנך ג' משמעו ירא אלהים אתה כי מיראה מדת הדין והיית ובעודי שהתחלת
ועקר במצוה הנשפה עד שמה שלא חשכת את בנך את יחידך לא ממני שקבל מהאלהים שבוא ממדת
הדין כי אם ממני מדת רחמים הדובר בך כאו' מלאך ה' כי המלאך קראו והעם הנז' דברו כי נשתנה
דעתך לעשות מאהבה ע' עסק המצוה קנית קנין טוב שאפי' לא יעשה כך לנו כי אם רחמים לא תמנע[illegible]
מלהעלותו וכל זה מאז ידעתי שלכן הנחתיך לפעול עד תזכה להקנות בך קדושה זו שתעשה מאהבה
ולא מיראת הדין או יאמר עתה ידעתי בתמיהה לומר אל התקשה לפרש לבל יראה כי לא מלבך הייה
עשה כי אם עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה בתמיהה ע' הפועל לא כן הוא כי הלא מה שלא חשכת את
בנך ממני יראה הדבר שנמרתי [illegible] מה שלא היה באשבעו תגמור הדבר בלא עזרתי ואיך אספר
שנתחדש לך מה שמאז ממני או יהיה פירוש ידעתי לשון רחמים כלא וידע אלהים ויאמר אלהים [illegible]
ושה אח"כ למה הכתיב [illegible] הלא הוא כי הרחמים שכיוונתי לרחם על בנך ע' העקידה לא היה ע'
מה שקויתה לעשות עד בא הפועל וזהו כי עתה ידעתי וריחמתי כי הלא בהוראה ירא אלהים אתה
שהאלהים נסה אותך ויראת ממדת הדין אך עתה בפעולה היא לשם הגדול והדובר בך כי אין קרבן לשם
אלהים כי אם קרבן לה' ואתה עתה לא חשכת את בנך ג' ממני שלא אמרת הלא אמרת לי כי ביצחק יקרא ג'
שבעת קרבן תאשם רחמים והיה מיפאר לבעות בשם הגדול ולדבר

וישא אברהם את עיניו ג' ראוי לשים לב מה ראה אברהם לדעת שחפץ ה' היה להמיר את יצחק באיל
שנשא את עיניו וירא והו ויקחהו לעולה תחת בנו [illegible] וגם מה שכן אז אחר וראו יאמר והנה איל
נאחז ג' ועוד מה יתן ומה יוסיף כי נדע אם היה נאחז בסבך ואם שהיה בקרניו ועוד למה עשה ה' ככה
להביא תמורת תחת יצחק מה צורך אל התמורת ועוד למה בראו מבין השמשות של ערב שבת של
בהמה ולא בראו שנה או שנים קודם לעקידה והנה לבא אל הענין נזכיר מאמר רז"ל והוא אומר איל
שנברא בין השמשות לא היה בו דבר לבטלה גידיו היו עשר נימי נבלו של דוד עורו עורו אזור במתניו
של אליהו קרניו של שמאל במתן תורה של ימין והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול עכ"ל
והלא יראו דברים תמוהים מי נתן לדוד גידי איל של יצחק והעור לאליהו ולמה שם אותו במתניו ולמה
אזר עצמו בו הוא יותר מזולתו וגם דוד למה נצרכו לו גידיו מזולתו ובשתי קרניו היתכן כי קרן מתן
תורה ושופר גדול יהיו של איל והלא אז רז"ל ויהי קול השופר הולך וחזק קולו של הקב"ה אינו מקולו של בן
שהולך ומחלש כי אם הולך וחזק הנה כי קול שופר מתן תורה הוא קולו של הקב"ה ואיך יעלה על לב
יתן קולו ית' שופר של איל ועוד כי אחר שמימינו אש דת למו גם השופר יהיה קרן של ימין ולא
של שמאל וגם נדקדק בלשונו שלא אמר אילו של יצחק לא היה בו דבר לבטלה אלא איל שנברא בין
השמשות אמנם כל כוונת רז"ל הוא להשיב על מה שהקשינו למה בראו ית' בין השמשות ולא
שנה או שנים קודם לעקידה או יצוה על אברהם יקח שה מה שהעדר שלו או יקנה ממקום קרוב
מזולתו ולא יקריב מן הבא לידו בלא כסף ובלא מחיר שלכן היה לאמר איל שנברא בין השמשות [illegible]
[illegible] יתרון היה לו משא"כ אם היה נברא ממקום אחר בזמן אחר הלא הוא כי לא היה בו דבר לבטלה
כי נבראו בזמן ההוא היה לו איכות אל כל הכבוד ההוא והוא כי למה שעל ידי קולו אדם ואשתו
[illegible] מקום התה' [illegible] בנו לשם בסם [illegible] הנה ושלכן בכל העשרים דור שמאדם ועד אברהם
קין כל הדורות מכעיסין ומזמין כי שלכן לא יצא זרע ישראל כי אם מאז והלאה ונעשן כל זה אינו שוק
נגד היתה' שלא רשם כחו מאז [illegible] ומחזיק בטומאתו דור דור והנה תקון קלקול אדם אינו עד—

גגיר

עד יר לבא ואידיבא הריקן כדי נמר אם עד עבור הזמן הרב שמאדם ועד ימות משיחינו ירבו לפשוע ואדם יעברו ברית וישובו קרוב אלהקלקולו הראשון ואידיעיקן שלכן והודך יעקור אבירם את יצחק למען תהיה עקידתו זכרון לבני ישראל ביום סליחה כי אז היתה עקידתו כמש״ז ועז״ כן ימשך העולם הלך ונתקן עד הסוף והוא מז״ל שאמרו חכמים יהי רצון שכלמה שמקבבים ישראל בעברות כל השנה תזכור להם עקידת יצחק ג׳ והנה אם היתה עקידתו יוצאה אל הפועל היו נתקנים עליה כל יתר הדבר המקיים מחטאו אך כאשר עלה במחשבה להשאירו לאביו הוצרך להשאיר תמורתו איל לעולה למען יאמר דבר מקויים להיות תמיד נגד המנגדים על ישראל כאלו רואים אפרו של יצחק והנה עקן אפשר למריהו את איל אחר נולד סמוך לעקידה שלכן אמרו שהיה בין השמשות למען וכן להקן עליו ג׳ דברים שנבראו כל אחד בזמן המיוחד לו׳

א׳ בגדיו וא׳ בשרו וא׳ בשקרבו יוכללו בג׳ תחת ג׳ גופי׳ עבירות והנה לבוא אלה פאור נקהס׳ א׳ כי הנה פגימות אשר נפגם העולם בסם׳ קוהר שלכן לעומתו נתבררו עקב א׳ כי מלבד המות נתקללו אדם ואשתו שנתקללות כמ״ג שער כנורע לוורעו חן״ ב׳ לגורן יש עשר ברכות כי מניקיה או למה כופר בעיקריה ומינותיה קם עשר כנורע ל... ומזה יצאו קלקולי המשפחות עד בא מלאך הברית מוסף בגרלתו כי מזה נמשך שעוף זמה לגהזירכו ומזה יצאו קלקולי המשפחות ... ג׳ המות היה לו ולזרעו לדורותם ג׳ הוא אליהו להשיב לב אבות שלבנים ג׳ ולשהר אותם כצורף את הכסף ... נם אכילה ממש כמש״ל כי כל הבא שהיה זה שלא אכל מן העץ ההוא כי גם לבל הסברות לא יבצר שהיה גם אכילה ממש כמש״ל כי כל הבא אכלו ומהם זולה החול וחי לעולם שנ וכחול ארבה ימים ועל כן יתבן שעל קא׳ נטל זיוו קוא זיו השכינה שספר בה׳ כמז״ל כי בעצמו לקה בג׳ דברים שנטלו ממנו זיוו קומתו וחייו׳ ועלקב׳ נטלה קומתו שהיה מגיע השמימה כי השומר כהתו הואר ויצחק כרעת חכמי האמת והוא יסוד עולם כך היה יסוד מוגבה השמימה מקיים ואחבר הב׳ עלמות ובמשוך שלהו נגרעה קומתו מהגיע איכותה לשמימה ועלהג׳ עבר חומרו ונטלו חייו בי בטלה תקות הפרות שכינה עלהאדם עד ימות מפלה זו והמתה נחש ויסיב ג׳ בתחיהזק עז׳ על אחורות וחי לעולם״ עוד הקדמה שנית והיא מרז״ל כי לוי כא שבת סמוך לחטאו של אדם ושמר וזימר ממזמור שיר ליום השבת׳ עוד הקדמה ג׳ והיא כל מה היה מה בזמן אלא ששבת הבין עלו פ׳ ויכלו השמים ג׳ כי עד שברא בין השמשות איכותו רס ונשא מכל דורי עולם והוא מה שסרכנו למעלה שהשבת באה רוח קדושה לעולם ויהיה באשבת היה כל העולם שמים וארץ וכל צבאם כגוף בלי נשמה ובא השבת בא רוח קדושה לעולם ואיכותו אין ספק כי כנופח בו נשמה וכמו שכתבנו שלפ׳ וביום השביעי שבת וינפש כי ניתן נפש לעולם ואיכותו לנברא בנה שפני׳ כלמה שנברא בעת ההיא אינו מאיכות כל הנברא בעולם שרנו מקיימם לגוף בלי נשמה לנברא בנה שפני׳ והוא הנשמה ושלכן כל הנעשה דבהם שנבראו בנגע בין השמשות אינן כאיכות הדומים למו מהנברא תחלה והוא פי האון אינו כאשר כי יסחה איש בור או כי יפתח איש בור כי יפול הנופל כי יעבור עליו אך אם רחוק יהיה פי האון היה מושכם מרחוק ובולעם כבלוע מקיו לא ימשיכנו פי קבור עמו ויבלענו כי אין בורות חיים אך פי האון היה מושכם מרחוק ובולעם כבלוע פי איש בבירה בתאנה ברחבה׳ ומה גם לרז״ל שאמרו שאחד מהם אחת א׳ מהם שאילה ככרה לתחת שבקלה המלחמה היה פי האון ממשיכו אליו ובולענו׳ וכן פי הבאר היה הולך עם ישראל בכל מסעיהם וממשיכים מרגנו נקרות במסעיות ושונות לעכוס האמוריים לפני מחנה ישראל אבהם אבהם׳ וכן פי האתון ה׳ אינו כירר חתנית כי אם בו סם רוחב של הבראה בין השמשות׳ וכן השתי לוחות שהיו רוחניות כאמר ובאמרים ז״ל כי במתן תורה היו כל א׳ מהן דברות הולך ונחקק שהלוח שנקולה חוצב להבות אש׳ הנה כי קראו אלקלתוה לקבור אש ונס אף היו פניו יה בהם אותם פני משה אם גם שהיו אלא שאחרי כן׳ ובאמרים ז״ל כי במתן תורה היו כל א׳ מהן דברות הולך ונחקק שהלוח שנקולה חוצב להבות אש׳ הנה

ר לבסם ה׳ ניתפש בו דיבבי ארם וההיקש בכל שאר הנעשה דבהם כאשר יתבאר במקומו בס״ד הנה על הדרך הזה יקר גבן איל של יצחק שלא שלחם נחשב אפרו לפני יה כאפרו של יצחק עצמו והוא קיים עדן ולא שלא נשחיה אלפים ומאת שנה מאז עד זמן העקידה ונהיה כנגד כל אותו הזמן תחת עץ החיים שבחתך הגן כאשר נזכיר מה לבסמוך בס״ד והנה תחת עץ החיים הוא מקום לנשמות הצדיקים כמז״ל ותיר שסירתנה איל מבהמות האון בגוף ונפש האם נשלה כזה את לם האדם ובלוני אשר נתנו שנכנסו חיים לגן עדן ואיך בהמת הבקעה בכלל חתיה אך אין ספק כי לא כיתר כי לא כותר כל בהמה חיה ועוף אשר על פני כל האון היה אשר הוכחה בחכמה ואשר שרצו המים הנשמיים היה האיל הוא כי אם נבוה שלנבואה מאיכותן ומרוח אשר נשב הוא יה שלהאון להם נשמתיות וקיום שהיה מהנפש טהורה קדושה ובוא שהעמן והוא כי זה דרכו יה כי בשבת שבת היהרות של האיל אשר לא ככל נפש בהמה חיה

פרשת וירא

בא הכוכב מאז הצמיח ישועה תרופתו כי מאז ברא אי"ג אחד וגם מתחת על החיים היה רועה
המים שתחת על החיים היה שותה כמאמרם ז"ל והיה מעין המקום שנברא בו ומן
הדושן שבת אשר נברא בה למען זולת גופו ואשר יבא תמורת יצחק גם כל הדברים זרק האיכות מעין
יועיל שע"י הקרבתו יהיה זכות כל דבר מעלה ארוכות כל הדברים אשר נתקנו [illegible] הנמצאים בו
אשר נברא מאז והוא כי עשמת העשר קללה זכה דור שהוא אדם כנודע נתקן על ידי [illegible] סמוך לבין השמש
כי יקלל ישבח ויברך יה להקן על ידי לעתיד מה שמין אנכי כופר בה חיה ולבעל העשר קללות
שנתקלל אדם ממפורש אלבכו שאמר אדם נוגע להודות בג' על עשר ג' כי יבא הדין בהודות
על עשיר ועל כן היה בעולה שינה כי לא ישן שיתן עמו יחד לבל נכנס בכלמות וכמאמר ספר
הזוהר כי על כן נאמר על חי וקיים ויהיה לפני דרכנו להיות מתקן בעד אשר קבא את המות למען
יועיל הולאותו לה' להקן הולך להיות ע"י מי שלא יטעום טעמה ובאיזה זכות זכה להעשיר התקון
הה"א עשרו בזכור בדי הא' שהוקרב את יצחק ועל כן היה קרוב שהוא מבחינת יצחק
מעשב במיתרי הנבל לעורר להלל את ה' כי כל זה היה ע"י יצחק כמאמר חכמי האמת הא מבס כי
עקידת יצחק היתה לכפר בעד אדם כי נסבו היה עד גלגול אדם ועל כן באילו של יצחק היה תיקון ל
לאדם ובזכות העור מהאיל האח שהוקרב גם כנגד עורו כי נסבו היה איכות כנודע ניתן כח וזירוז
למלאך המרגים למלאך הברית הוא אליהו להקן אשר משכו עור ערלתם בגו ומאת מילתם שיהיה לו זכות
עור כנגד עור שעל ידו יעתיר ויזקק כל פסול הבא מ אומאת הברית· ועל השופית הנה נתקן פגם
אחה שפסקה זוהמתן והיה להסירות ממלאך המות במה יהיה כי יהיה השופר להיות חירות ממלאך
המית ולא הועיל כי חזרו וקלקלו בעגל כי היה של שמאל ולא נמשכו תקנתן עד בא זכות קרן של ימין
במקרה בימינו כי אזיבו עם המוה לנצח· וענין השמאל והימין הוא כי הנה במדרש חזית אר"ל כי
כשאמרו ישראל דבר ותיו יה' אמרו למשה אמור לפני הקב"ה וישמרמנו יצר הרע אמר להם אין זה
נפה אלא לעתיד לבוא וזה יאמר כי קרן החירות של מתן תורה היה של שמאל כי יד שמאל הוא יצר
היה עד עלכ. עשו את העגל וחזר הקלקול למקומו אך לעתיד יהיה של ימין משולל סיגוא השמאל
סיומר עם האבן ואז יבולע המות לנצח באופן כי בזכות הקרבת אותו איל למה שנברא בין השמשות
הועיל זכות כל פרטיו אפי' הנעלמים גופו והוא מצד איכותו והיות רוחו מצד שהוא השבה שהבין עד
אדם שמרחב· והנה לפי זה יראה כי צורך גדול היה האיל כמדובר ועל כן העיר איך אברהם ישים
לבו לבקש אחר האיל ויקריבנו והוא כי אמר אלהים אל תשלח ידך ג' ואל תעש ג' כי הנה מלת
רנער ומה לו מיוחדות אך כיון אל הנער אל תשלח יד כי אם לאילו וכן ואל תעש לו ג' כלומר לו אל
תעש כי אם לאותו אז נתעורר אברהם לבקש מה זה האחר וישא עיניו וירא והנה איל ואחר
שאחרי דלתי מסובך ראהו מיד נאחז בקרנו וזהו אחר שהוא סמוך נאחז ולא מתחלה אז אמר מה
זה שנאחז אם מאתי ה' הוא זה שאקריבנו איך מתאחז אח"כ אך בהסתכלו כי מה שנאחז בסבך היה
בקרבי אז אמר אין זה כי אם של זה יועיל לדברים הנזכרים שבכללם הקרנות להיות חירות
ממלאך המות הוא שטן כנודע ועל כן השטן מאחז אותו בקרנו כי על שופר מתן תורה ושל לעתיד לבא
איבי עניתות לנצח הוא מקפיד ומיצר על מה שמתערבב בשופר גולה ועל כן אז נתקן ויען אברהם
ידי מאה ה' היה בו ממש והוא מהטעמים הנאמרים··
ויקרא אברהם ג' הנה דבריו את השם יהודם מיוחדים ומיושבים על בנה לשון ואיפסר
בריכיר מאמרם ריזקר ע"פ דרכי היון אבלנה כי בכל מקום שנעשה מלוה שסינוך
המלאך שעשה במצוה ומה גם אם היא בהתמדה או מצוה רבה כזאת ואמר כי רמז [illegible] אשר
גבראי ירכים דרם [illegible] רואים הסקם את בנים [illegible] נאמר דרכי היון אבנות
יראה כל יה במצוה רבה כזאת בקרה אין ספק כי אם מלאך וגם היה מלאך הנעשה מהמצוה
מי"ל ומשבח לה' ומנזר טובה על אברהם כי לא חשך את בנו יחידו ודמגל מגזל מקיים
מלאכים כוכבים אג' דמעות שמשרותיהם פגמו את הרקיע ובוא אלקעני נהוא כי הנה לא היה אברהם
במבוכה גדולה באמרו באמור אייתי [illegible] מריב לשנות למרי אמרו גם היה גדולה אברהם
ומשבחי כי רינה על עשרות פעמי רק נשחוט את בני והנה שב כמון ואמר כי אם גם בלשוני··

ולכן אמר כמתפלל ואומר ה' יראה וישגיח והוא כי אשר יאמר היום בהר ה' מפי המגיד [illegible]
כי [illegible] הוא אשר יראה בעולם שיתפרסם ויתגלה בעולם והוא על [illegible] בשעם [illegible]
[illegible] הנעשים בם כמה יפרסמו [illegible] וישימו [illegible] בלבם [illegible] אשר [illegible]
המעשים [illegible] כי [illegible] המעשה [illegible] על ידי
[illegible] רוח [illegible] שעבר בין השמשות [illegible] החיים
[illegible] המעשה הזה וזה אחשוב בכוונת מאמר ז"ל [illegible] עד קופו על
[illegible] ומים [illegible] עץ החיים היה [illegible] והיה [illegible] העולם [illegible] מסיס [illegible] בלבד
[illegible] כי לא נברא בין השמשות [illegible]
[illegible] כי לא [illegible] עץ החיים היה [illegible] עץ החיים היה [illegible]
[illegible] בכל העולם
ולכן לא [illegible] מה שהיה [illegible] מה שלא היה כך אם [illegible] אברהם
[illegible] המעשה [illegible] המאמר הקודם והוא מה שכתב [illegible]
[illegible] גם איפשר כוונת מאמר זה [illegible] זכות [illegible]
[illegible] שנברא בין השמשות שהיה [illegible] עד הסוף ולא [illegible]
[illegible] שנברא בין השמשות [illegible]
[illegible] עץ החיים היה [illegible] ולא [illegible] כי אם [illegible]
[illegible] עץ החיים היה [illegible] כי אם במקום [illegible]
[illegible] במקום [illegible] מאדם [illegible]
[illegible] או יאמר [illegible] אברהם [illegible] והוא כי [illegible] אמר [illegible]
ומכל העולם [illegible] כי [illegible] יראה ה' [illegible]
[illegible] ה' [illegible] אלא [illegible]
[illegible] ואיפשר [illegible]
[illegible] אברהם [illegible]
[illegible] כי [illegible] יראה [illegible]
ההוא ה' [illegible] ה' [illegible]
[illegible] יראה [illegible]
[illegible] יראה [illegible] שהמקום [illegible] יראה [illegible]
[illegible]
[illegible] או יאמר [illegible] אברהם [illegible]
[illegible] ה' [illegible] יראה [illegible] אשר יאמר [illegible]
[illegible] יראה [illegible]
[illegible] ביום [illegible] יראה [illegible]
ה' [illegible] ה' [illegible] אברהם [illegible] כי אם [illegible]
אברהם היה [illegible] כי [illegible]
[illegible] או יאמר במה [illegible]
[illegible] העולם [illegible] ה' [illegible]
[illegible] אמר אברהם [illegible] כי
[illegible] יראה [illegible]
[illegible] כי [illegible] כי יראה [illegible]
אדם [illegible] היום [illegible] כי יראה [illegible]
[illegible] ויקרא מלאך ה' שנית [illegible]
[illegible] הדבר [illegible] הזה [illegible] כי לא [illegible] אשר [illegible]
[illegible] כי [illegible] אם [illegible] לו [illegible]
[illegible] כי [illegible] אמר [illegible]
[illegible] כי אם [illegible] כי [illegible] דברים [illegible]
[illegible] כי אם [illegible] וזה יען אשר עשית את הדבר
[illegible] ומה שלא חשכת את בנך [illegible] כי [illegible]
[illegible] הדבר [illegible] ולא חשכת את בנך [illegible] כי [illegible]
[illegible] ככוכבי השמים [illegible]

פרשת וירא

[illegible] אחת [illegible] על הא׳ [illegible] ושם רנה מהחנה היה [illegible]
[illegible] הנסיון לא [illegible] אשר [illegible] ולא אמר הנה [illegible] גדול
[illegible] ירא [illegible] ואיך [illegible] הכוכבים נאמר בין הבתרים [illegible]
[illegible] והוא כי שם נאמרו [illegible] ופה נאמר
[illegible] מאיתר [illegible] נשיס לב
[illegible] ולא חשבתי [illegible] לו להפך [illegible]
[illegible] אך אחז״ל [illegible] אומר אברהם [illegible]
[illegible] בלומר [illegible] אם [illegible]
[illegible] היה [illegible] אם לא
[illegible] כאשר [illegible] בלומר כי [illegible]
[illegible] הקרבה [illegible] אשר [illegible] ולזה לא
[illegible] אחת יחידך [illegible] לא [illegible] את בנך [illegible]
וישב אברהם [illegible] יש אמרו כי [illegible] מאשר [illegible]
לחרוך בו [illegible] אמרו למקום אחר [illegible] והוא כי [illegible]
אברהם [illegible] אמר [illegible]
[illegible] לא [illegible] אמר [illegible]
לא [illegible] אך לא כן לבו רק להשיבו עמו כאשר
אמר [illegible] וישב אברהם [illegible] ולא [illegible] עמו [illegible] ממקום
[illegible] כי רנה [illegible] ואחרי כן אמר אם
[illegible] מה היה [illegible]
והמית כאשר [illegible] שלא [illegible] היה [illegible]
[illegible] אברהם [illegible] היה [illegible]
[illegible] מה תהיה [illegible] כי [illegible]
אחר [illegible] לא נאמר [illegible] כי [illegible]
[illegible] אברהם [illegible] כלומר אך [illegible]
[illegible] ויבא אברהם לספוד לשרה כי מתה
ויהי אחר הדברים [illegible] אחר הדברים האלה [illegible] אברהם [illegible] ואומר
לא [illegible] אשר [illegible] כי הלא [illegible]
[illegible] אך [illegible]
[illegible] ויהי אחר הדברים האלה ויוגד לאברהם [illegible]
אמר [illegible] לא [illegible]
[illegible] לא [illegible] אברהם [illegible] אך הוא [illegible]
לאברהם מה [illegible] אמר מה [illegible] לאברהם
[illegible] מה [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] הוא [illegible]

נשלמה פרשת וירא בעזרת אל גדול ונורא

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה

וגם אומרו שני חיי שרה בכלל ופרט ולמה חזר וכלל
ראוי לשית לב אל אומרו ויהיו ולא אמר ותחי שרה וגם אומרו שני חיי שרה וגם אומרו בארץ כנען
שני חיי שרה וכן אומרו בקרית ארבע היא חברון למה הזכיר שני שמותיה וגם למה הכפיל לבכות ועוד
כי ידוע הוא וגם אין לשרה הוא מייתר והילך למספדה ולבכותה וגם למה הכפיל לספוד ולבכות ועוד
כי ידוע הוא וגם אין לשרה הוא מיותר והולך לקוברה אך הנה ילמדנו מה כמו קאמר כי אברהם ושרה
ע״כ אחר שרה ולא לשרה ושם היא לקוברה וכן נראה מרגלא באומרם בבר׳ למה לא נברא אברהם
תחלה בתו להתקן את אשר שהיו אחד נחור וכן נראה מי יתקן אחריו הנה כי להיות
לא מפני שמה שקלקל אדם בא אברהם ותקן ואם היה נברא הוא תחלה מי יתקן אחריו הנה כי להיות
בא אברהם והוא כי אדם וחוה הביאו מיתה לעולם ואברהם ושרה הביאו חיים לעולם אשר נעשו כמולבבר
ואת ונבראו בך ב׳ אדם סילק שכינה מלקרקע ואברהם ושרה הורידוה אשר נעשו בחרן אלו אכלו ורחכילו מרשמפה מית
אל קלקלו הנפש ואלו עשו הנפש שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן אלו אכלו ונימולו חכר נחיים קשולם כמוכר
לעולם ואלו האכילו מה שמביא חיים לעולם כי עץ מה שהיה מאכיל וגימל אחר הוא גם של אברהם ב
בש״ר כי מב׳ דברים שקלקלו שנאמר עליהם בתחלה היה עומד על עמידו אחר הוא גם של אברהם ובזה מתקן
ובן חוה הטילה נחש ווהמא ושרה עלקחה שני פעמים ושמרה לבל יוכל בה זוהמא אך הוא להזן להזוג ולחור
שני שנים אל קבה ראה יל את שרה בנסיון והיה הוא כי שרה גדולה היתה לה אך הוא לחבור שנים שיהיה
ונם רבקה דנרבקה נתן ממקומה כי נתקנה נגמר הדיקון והיה הוא לעשר רחבור שנים בשרה והלך והולך
אדם כנודע לו בנסיון וגם שלשה דברים שקלקלה חוה שלבן נכנו הנשים בשרה והלך והולך
אדם כנודע לו בנסיון וגם שלשה דברים שקלקלה חוה תקנה שרה מברכה שהוא בלי ספק על דבר החלה
הנר ונקן על שרה שעל כן אמרו ז״ל שהיתה נפסק שרה מדברכה שהוא בני ספק על דבר החלה
ונר דלוק מערב שבת לערב שבת על דבר הנר ועני קשור על פרח רחל על פרח נדר שהיתה
עדורה מכן ונכנסה במקומה רבקה בברכות אלה כמפורש בענין אחרי ויבחי נהר הארץ ב
ונבוא אל הענין והוא כי היתה שנת היה להרחבל אברהם על שרה מה שאמרה דין על אברהם
העולם שהיתה מתקנת לקיימו כמוכר ב על שרה עצמה ומה גם לרז״ל שעל שמרה דין על אברהם
חסרון מחייה לנ׳ שנה נ על הנוגע אל אברהם כי אחר מהר אשתו ראשונה כאלו נחרב בית המקדש בימי
עלכן על הא׳ סמך הכתוב זה אל אומרו למעלה ויוגד לאברהם וכתחלה שבבר נולדה תמלאק מקומה
והוא מה ז״ל נני שלא שקנה כמבה שלשרה זרחר שחשה שלרבקה וכמו שכתבנו על ויהי אחר הדברים
שרה אמו רנה כי מתחינו חיה הלבל וגם לא על רשעת בירנה ויהיו ב׳ עומר כי גם שנשתלית רוית חיה
כיחסרו מהן אין לה פגם מהד עומר כי לא עשתה מצות בשנים הנוהרות ויחסר משלמותה כי לא היתה
עריכה אל כל השלום שנותיה לשלמות הראויה כמשלי במדרש חזית יש שנה בשנים מעוטות כבמרובים
זה יאמר מאה שנה ועשרים שנה ולא אמר שנה בסוף מאה ועשרים ושבע שנים כי אם שנה בכלפרט עומר
כלפרט הוא כאלו בשלמות חייה כי כשהשלמה מאה מעלה שלמותה וזהו ויהיו חיי שרה מאה שנה שרות כתב
כלהוייה חיי שרה רין מאה שנה כי בס קנתה הוייתחיה בעולם וכן בעשרים שאחרי כן היה די במה שעשתה
בין לשלמותה וכן בשבע שנים שאחר הכל בכלפרט נמצא כלל חייתה כלשני חיי שרה אשר היו ראויים אולי
לא חסרה דין על אברהם כאלו לא חסרו דבר ועל זה אמר ותמת שרה בקרית ארבע כלומר שלא נעשתה
מיתה רושם כי אם לעיר לא לבעלה אך מה כשרוחה אחר להספידה כי הלא רבה ארבע זו היא חברון ג
והוא כי קרית חברון יתכן הוא על התחברות של מערה הקדש עם רשעים העולם כנודע אלינו כי היא כנסה
ענהאך ובר יאמר כי לבשרוה ושלמותה לא שרה בין מור את דוד התחברות אל נוע שלמעלה כי מי דר
נתחבר למעלה ועל כן הזכיר השבחה עומר כי בחייתה נדיימה בך וזה כאן מענין דוא מדוס רמיוחד
זה הנה כי על בחינה אלה אין לבכיתה לא על העדר הדין לעולם ולא על העדר דורי לעמוד וגם לא על
פגם הבא לאברהם שירה כאלו נחרב בית המקדש כמו כי אם שמה שיבא אברהם לא עלה נוגע אליו
כי אם לספוד לשרה כי ראה בותה הן קן המרכבה ואין לכם תוך בית המקדש כענין יהיה אלהינו עמנו ש
שהיה מרכבה אליו כאשר היה עם אבותינו שהם האבות וגם לא להתאבל על העדר שלמותה רק לשרה
למה שהיא שרה מפאר עצמה כאשר חומר שלבה נהר שנפטר או יאמר לספוד לשרה שאסקיה אומר
לספוד ולבכותה דיה נראה שעל היותה אשתו נתחייב בזה ולא כן הוא כי אין האיש חייב לספוד בעלמו
ולא לבכותה רק להספידה כשהנגון ומקונן לא׳ לשרה עומר שלא על בחינת אשתו נספד יד למה שהיא
שרה מפאת עצמה שחייב אדם להספיד ולהוריד דמעה על אדם כשר וזה לספוד לשרה אך במה שהוא חייב

פרשת חיי שרה

צריך לדקדק מה מתה שלזה אמר ויבא אברהם מעל פני מתו שהוא להיותה מת. ולאומר ובכי אחר
והספד והוא כולם הוא בשום לב אל וי״ו של לבכותה שרוא כי יתאבל אדם בינה וכשלאחר מספיד והקפ
גורם בכי אחרה כן וזה לא לספוד לשרה ולשוב לבכותה שנית. או יאמר ויהיו חיי שרה כמאמרם ז״ל בספר
הזוהר על ויקרבו ימי דוד כי הימים שהאדם חי ועשה בהם מצות עשה למקומם אין ממש כונס
הוייה וקיום רוחני קדוש ומתקרבים בעד למור להעיד על בלזכות העשוה בהם וזה יאמר ויהיו חיי שרה
לומר כי דרך הוייה וקיום חיי שרה בין כללות המאה שנה בין העשרים בין השבע שנים ושמא תאמר דלא זה
ימדק בשנים שעשקה בהן מצות אך לא ימי הקטנות לזה שני חיי שרה לומר כי מה שאמרתי שכל הקרבנים
הנה דרך הויה שבולם גם של קטנות הוא על כי כללות כל משפט הדושה הרוב אל קמינות של קטנות
שבכללם באופן שישוו כלשני חיי שרה והיות הימים בחיים ומתקרבים מיד למיתה על כן קודם הזכיר
מיהרה אמר על כן הוייה ריום שנרק לומר כי כל אלה חברו קרבו ויאתיו באופן שאשה אשר קנה
חיוה לבבוד והספד אלא שורית במקום בלתי ראויים לבבלה כי ותמת שרה בקרית ארבע על כן ויבא
אברהם כי אין זולתו. עוד יתבן לדרך כלל משך בבלעם לאיש טוב אשר קנה אברהם את השדה והמערה
והוא בשום שכל הבן. מה טעם לשני שמות ירדו לעיר ההיא קרית ארבע היא חברון וגם אל בארץ כנען
ועל אז ויבא אברהם לספוד. ולמה זה לא אמר ולקוברה שהוא העיקר ומה גם כי לקוברה הוא מוטל על
מה שאין כי לבכותה שאיזה איש חייב לבכות את אשתו וגם לא לספדה בעצמו
אך הנה כי אברהם עשה בחכמה להתנכל להפיק רצונו אל הפנים וה׳ עזרו וימצא את לבם לעשות רצון
אברהם והענין כי לו מתה שרה באחד אחרת ולא בעיר קבורתה ממש ויחוה עפרון יצא וימצא עפר
לקוברה במערה ההיא כי לא אז יחד עמו מה זה קמבל אין קברים בעירם מתי בה הובאת פה הלא
דבריו כי ירדו היא המערה ההיא הנגעה סודה אל אברהם בחידה ויקחנה לעצמו או לא יתן כי אם
בה רב מאד אך מה שלא תאור במדים מיוחד לקבורתה וזהו ותמת שרה בקרית ארבע כלומר מתה
במקום לקבורתה וזהו כהר אחבב שהוא קרית ד׳ זוגות המעשיהם לקברם אשר היא מהם באופן לא
יצטרכו ללכת אל עיר אחרת לקוברה ונגן היה מקום לעפרון לאמר תולה אברהם מבקש אחוזת קבר
שם לריות מושב העיר ההיא טוב מאד כי חברון שבע שנים נבנתה לפני צען מצרים וחז״ל וכי אם בנה
עיר לבנען בנו הרע שבע שנים קודם למצרים שהוא בנו הגדול אלא שעשיות מצרים שהיא יפה משאר
העולם כי כנען ה׳ כאחד מצרים על כנען שהיא מיטב כל כללות מצרים כי על כן היו בגען שריו חברון
היה מבונה ביופי שבע פעמים יותר מבנען ועל כן היה אפשר יוקיר עפרון מפני אחוזת קבר בעיר
ההיא החמודה לא היא חברון בארץ כנען והוא כי קנה חז״ל בפסוק על זה בנגב ג׳ כדרך העברים
שמראים הפסולת תחלה כי עשיות חברון שבע שנים עומד מבנען שהיא מיטב ארץ מצרים אשר
היא טובה משאר העולם שבז׳ היא פסולת ארץ ישראל שעל כן הקנה לבית הקברות שכולה טרשים
ובזה יאמר כי גם שהיא טובה מבנען לא ישיתוב עפרון כי על כן בחר אברהם במקום ההוא כי הלא
אם היא משובחת רוא בערך שאר ארצות אבל לא בערך ארץ כנען כי אדרבה היא פסולת של ארץ כנען
שבו טרשים כמאמרם ז״ל שעל כן הקנה לבית הקברות באופן כי גם שבערך שאר ארצות יקרה היא
רעה בערך ארץ כנען היא פסולת וזאת חברון בארץ כנען כלומר שחברון בארץ כנען לפסולת תחשב
ובכן לא יתשבהו לאומר אותה באופן שמל יתן בלי ולרהדבר כעיני עפרון ועבד לא בטח אברהם
על הדבר לבהזיר כי לא ריו שעיו ולבו במערה ההיא כי אם בלאחר יד והוא כי מעבד אשר לא
בקש לקנותה מחז נכנס בין הבקר שמה וירא מה שבתוכה פן יאמר עפרון הלא דבר הוא ועל כן אחר
על שרה שמתה מוטלת לפניו כבודי חפץ דק לא לקח ולפניו באשר ימצא עוד שנית עשה כי בבואו
חברונה לא הורה שעירה בתוך דירה לקבורה לה שם קבר אז כנגשו עירה ממקום מיוחד דק באלו
לא בחר רק לספוד לשרה ולבכותה וזהו שלא אמר ולקוברה ולא עוד אלא שנעשה בהספד אשר הוא
המשך יותר מבכי ולא שת לבו מיד בבואו על עסקי קבורה רק לספוד ג׳ ואח״כ ויקם אברהם מעל
פני מתו כאומר לא כמבקש קבורה חשובה לאשה יקרה כמוה רק כמי שיש מת לפניו ומבקש לו
להעפירו וזהו מעל פני מתו ולא מעל פני שרה כאומרו לספוד לשרה ולא אמר לספדה וגם התחכם
לדבר אל בני חת תחלה ודוא בהעיר אז מה עשו אמרו לאמר אם הוא שיאמרו הדבהם לעפרון

קדי בפירוש הוא אומר שמעוני ופגעו לי בעפרון בן צחר. ב׳ כי פה לא קיים מקום ובמה שהוא ידבר:
עפרון היה שהמערה בפירוש. ג׳ למה הוצרך להדבר לבקש פרעוהו וידבר גם דבר מיד באזני עפרון.
ויתן לו את המערה קנה שלהו בכסף מלא ולא ימנענה ממנו. ד׳ מה צריך לאמר דבר אל בני חת נדבר
פהם לבקש אחוזת קבר ובלתי הזכיר מיד המערה. ה׳ מה צורך להזכירו היותו גר ותושב וגם אומרו
מלפני היא היבה מיותרת. ו׳ או ויענו בני חת כי שאמרו את אברהם לאמר לו הוא לבלי צורך. ויאמר ויענו
בני חת שמענו אדוני נידוע שהיה לאברהם ושהיה לאמר לו. ז׳ או שמענו אדם שהיא תיבה אחת בלשון
רבים והפנית בלשון יחיד. ועוד יחם או נשיא אלהים. ח׳ כפל ענין או במבחר קברינו כי איש ממנו את
קברו. ט׳ גם או ויקחו לעם הארץ גם עם הארץ מאין דבר שמיהו. י׳ או וידבר אתם לאמר כי הלא מלא יאמר
מיותרת אחה שעתיד לומר שמעוני ופגעו לי. יא׳ או לקבור את מתי מה מרבה מלת את ולא אמר
כמש למעלה קבור מתך ולא אמר את מתך. יב׳ או בתוככם שהיא מלה מיותרת. יג׳ או לכלבתי שער
עדי לאמר מי הכניסם בזה ולא אנחנו היה משיב. יד׳ או לאמר אין לו סחר. טו׳ או לא אדני כי איך
יהיה לאמר לשון שלילה ויאמר לא אדני שמעני ונם סלה מאין דבר שמיה. טז׳ שמחלוקן והוא להעיד
המערה נתתי לך ומה ענין או לעיני בני עמי. יז׳ מה ענין השתחויה זו שני וישתחו אברהם לפני עם
הארץ לא נגמר דבר. יח׳ או וידבר אל עפרון באזני עם הארץ לאמר למה יניח בני חת וידבר באזני עם הארץ
וגם מלה לאמר אין לה טעם ולא נכ׳ מלת אך אם אתה לו שמעני מה מיעט האך ומלת אתה נראית מיותרת
כ׳ למה יזכיר השדה ולא המערה ואומרו נתתי כסף השדה קח ממני. כא׳ ענין או את מתי שמה ולא
אמר ואקברה מתי כמאמר עפרון קבור מתך. וכן עפרון חזר ושנה לשונו למעה באו אכבנו מאיד
שקלי. ואת מתך קבור שאמר פה מלת את. כב׳ באו ויען עפרון את אברהם כי או לאמר לו הוא מיותר
ועוד באו נישא לו אשר דבר באזני בני חת כי הלא גם באזני עם הארץ היה. כג׳ באו לאברהם למתך
מה ענין או בכלבתי שער עירו. כד׳ באו ואחה כן קבר גם ויאמר ויקבור אברהם שידוע היא שאחרי
כוקיה. כה׳ או ויקם השדה כי הרינא למעלה. כו׳ או מאת בני חת ואינינו רק מאת עפרון:
אמנם לבוא אל הפתור נזכיר מאמר הרמב״ן ז״ל והוא כי חוק היה להם בימים ההם שלא את מקום
מיוחד לאחוזה אלא לקבור כל מתיו בו אם גר במקום הוא כי אם לתושב בלבד ובגר גבוא
אל לכך הכתובים על נכון בפל והוא כי הנה אברהם לא נפרח לבדה הוא חפץ המקום כי אם לבל האיכא
זוגית לכן היה צריך אחוזת קבר כי תושב ואלו שם פני לבקש מאת עפרון ימכור לו המערה הוא לא ימכרנה
לו אחוזת קבר כי גר היה ונסתר יתרצה בכך לא כל קימנו כי הלא גדולי העיר יצבו פניו לקיים חוקם לבלתי
תתחק וזה לגר ומה גם כי גם עפרון יתאנה ויאמר כי אין לאל ידי כי אנשי הארץ יעכבו פניו על כן מה עשה
התחבל וילך לו תחלה אל גדולי הארץ וישאל מאתם יהי לא חפצם לרחשבו כתושב שיתנו לו אחוזת קבר בשני
הקיא למען תהיה הודאתם הסכמה לדבר אל עפרון ולא עוד אלא שקיבולים לעבב הקום יהיו פרם והם לבל
ישאר לעפרון עוד פתחון פה לעכב וזהו וידבר אל בני חת לאמר כלומר מה שדבר אל בני חת ולא בעצמו
המערה הם הוא כי לאמר אחר כך לעפרון למכור המערה לאחוזת קבר ולא יהיה לו פתחון פה:
או יאמר לאמר שדבר אליהם כי לאמר להם תשובה אם ידו באחוזה אם לאו לדעת אשר יעשה אם יקנה
ואם יחדל ופתח דבריו אליהם אמר גר ותושב גם עמר לפי האמת גר אנכי אך ותושב אתן עמכם כלו עמכם
כפי טוב מדותיכם שתושב תחשבוני ובזה יבחן טוב לבבכם שתושב תחשבוני באשר זאת והיא תתנו לי
אחוזת קבר ואין אלה זאת אלא מפני הכבוד שלא תתייחס לגר שתושבי הארץ קובעין מקום מלבד בקורת
שקה כי אם ואקברה מתי מלפני: ויענו בני חת גם קנה אמרת שיהיו לך אבל נו הוא שנחשיבך לתושב
והנה מה שאין דבר הוא זה בערך מה שאתה בעינינו כי שמענו גם נשיא אלהים אתה גם והנה
היה אפשר כי חנופה ומרדות שאתה זאת וגם לאו את אברהם היו דומים כן לא מאמר לו עמר כי לאמר
לו לאברהם בלבד היה אומרים נשיא אלהים גם מש״כ לאותן כי אין להם גדול כאברהם ולא ממדתא נופה היה
ידבר כי אם בלבב שלם והנה מהראוי היה אחד ידבר בשם כלן אך היה מקום לחשוב כי אולי לב הכללים
מגבירים לא כן כלבבי המדבר על אמרו שמענו את כלנו ולא יעלה על לבך שאת אין לב כל המדברים
אחד כי אם כלנו בלב אחד בלי פתחון יותר וזה אדוני ולא אמר אדונינו כלומר כאלו כלנו איש אחד ואומרים
לך אדוני אחד ורנה על שאלתך אני אומרים כי אלו היית נשיא עלינו מלך מלך אשר בשר ודם שהיה
ממנו אחד עלינו היה אפשר לנו לומר אחוזה לו מעבירנא וגם לתת אחוזת קבר גר כן גם רמוד

פרשת חיי שרה

לא יחפוץ בעבור רשמום אך לאכן אתה כי נשיא אתך עלינו ומאת האלהים הוא כי נשיא אלהים אתה
בתוכנו ולכן תנו [illegible] לכן במבחר ג' עוד יתכן שאומרו בתוכנו והוא על דרך
מקרא שכתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם [illegible] נאמר בתוכו הוא בתוכם וקרבם של
ישראל [illegible] ועוד זה יאמר פה בתוכנו והשני שאמרו לו אל ירחק בענין כי אך לדבר
שפתים נאמר לו אדוני אך [illegible] לבנו כי לא [illegible] אתה בלבבנו כי הלא [illegible] הוא כי יותר
מאשר [illegible] כתוב על [illegible] בקרבנו כי הנה שמענו אדוני כי מה שהשמענו [illegible] אומרו
[illegible] אך לא בלבבנו [illegible] הוא בקרבנו כי הלא נשיא אלהים אתה בתוכנו ובקרבנו שהוא יותר [illegible]
[illegible] והוא [illegible] כי במבחר [illegible] והנה כי הנה ידענו כי כל את [illegible] הוא [illegible]
והוא [illegible] בין [illegible] אברהם [illegible] כי היתה [illegible] אחוזת קבר שהוא אחוזה
למתים קרובה [illegible] כי שרה לבדה היתה [illegible] ולכן אמר לו
אם [illegible] הוא [illegible] במבחר קברינו קבור את מתך [illegible] האחת
של מתים [illegible] שהיא אחוזת קבר ואם [illegible] היא [illegible] ולקבור את מתי ולא
אמר את מתי ולא [illegible] אחוזת [illegible] מפני הכבוד [illegible] במבחר קברנו כי אם נפש איש
ממני [illegible] את קברו [illegible] לא יכלה ממך מקבור מתך
כי [illegible] את כי אם מקבור מתך:
ויקם אברהם [illegible] כמוהו וירא והנה [illegible]
אחוזת קבר [illegible] [illegible] יכולים,
[illegible] בעיני העמים [illegible] אם יש את נפשכם [illegible]
[illegible] בחכמה [illegible]
[illegible] אחרי [illegible]
וידבר אתם [illegible] הנה [illegible] אברהם [illegible] וידבר [illegible] לדבורו [illegible] אתם
[illegible] המדבר: אמנם [illegible]
[illegible] אברהם אם [illegible] אחוזה [illegible]
[illegible] אברהם [illegible] לדבר עוד אתם [illegible]
עפרון כי [illegible] וידבר אתם [illegible] עפרון הוא [illegible]
אם יש את נפשכם [illegible] שמעוני [illegible] לבאר דברי [illegible] רבים
[illegible] אחוזה [illegible] מה [illegible]
נפשכם [illegible] כי אם יש את נפשכם כאשר אמרתם [illegible]
[illegible] במבחר קברינו קבור את מתך שהוא לקבור את מתי
שהוא למתים קרובה [illegible] שהוא [illegible] כי שמעוני
ופגעו לי בעפרון בן צחר ויתן לי את [illegible] אחוזת קבר כי מנהג [illegible] ולכן יהיו הם הפוגעים
בעפרון [illegible] עפרון [illegible] אם [illegible] כסף וזהב [illegible] בעבור [illegible]
[illegible] אחוזת קבר [illegible] בני חת [illegible] בעבור [illegible]
[illegible] היתה [illegible] הם [illegible] באופן [illegible]
[illegible] כל מה [illegible] נפשכם [illegible] במבחר קברנו כי אם [illegible]
[illegible] כי [illegible] בכסף מלא [illegible]
בתוככם בקרב [illegible] ועפרון יושב [illegible] הנה [illegible] ואמר [illegible]
זה [illegible] לאחוזת קבר הנה זה [illegible] [illegible] כי [illegible]
כי [illegible] לאחוזת קבר [illegible] ולא נאמר [illegible] ואמר [illegible]
[illegible] אשר עפרון לאברהם הוא כי [illegible]
כי הנה [illegible] בכסף מלא [illegible] אתן לך [illegible] השדה [illegible] לך
[illegible] דברתי [illegible] כי אם [illegible]

בני עמי נתתיה לך לקבור מתך דבבל לא את מתך שהוא אחוזת דבר כי בזה הכל יודו לך והיה כמרחיק
הנדיבות והחסידות תגמול הכירה בי ידעתי אין זה לכון אבותם והשאיר עשן ראה זה עד ידענו רמזו
והיה זה טוב בעיניהם ומהר הנדיבות חנם בעיני ההמון. או מעין זה ויען עפרון ג' דברים הנכנסים באזני
בני חת מורה שעושה למענם ומה אחר נותן בחינם לבל בני שער עירו לאמר כאומר לאמר לדבר
שעשה ומה שאמר באזני בני חת שעשה למענם ראו השדה נתתי לך ג' ומה שעשה לעשות את הקמון וגרשו
הוא אומרו קבור מתך כאומר זה דבבל ולא את מתך שהוא נעשה והנה בני חת כלם עם הארץ לא עשו דבר
דין כי אין לכוש עבורו ונשכון ישראל אברהם לפני עם הארץ שערך הקולם כמחזיק טובה לבני עמים
לו אך וידבר אל עפרון באזני עם הארץ ואמר אך ג' עמד האלה קנית בבני בני שער עירך לענין אחוזת דבר
ומורים רבים והנה אומר באזני קם אך אם אתה לו שמעני לומר אך בך לבלך תאי הדבר כי כלם מודים נתן
נתתי כסף ג' ואקברה את מתי שמרבה הדבר על מתים רבים: אז יאמר ויען עפרון ג' לבל בני שער עירו לאמר
שהוא נשיאם הוא לא אדני כמאמרך בכסף מלא רק שמעני אתה רבינו מאמרי כי אינו שמסמנו כי
אתה שאלת מנוחה ואת השדה והמערה אני נותן ונשיא זה אמר שמעני כאומר כי אינו מוסיף גם הסדר כי אם
נדבות במחיר כי לעיני בני עמי נתתיה לך אך לא בינו לבינך ובלי עשה אברהם עצמו בכתב מאן יחזיק
במתנה עלכן הנוהל התנאי לא עשיר מקום לפרש הדבר ויגלה אומרו קבור מתך ולא אמר את מתך כי בזה לא
יודה אברהם וירא מקום שוב להזכיר הכסף והנה אברהם עשה בחכמה אמר בלבו אם אומר לו איני חפץ כי
אם אחוז לבנים אז לא אקח חנם כי אם במחיר הלא יתבע לקבל כי יעשה יאמר עפרון גם אנכי לא נדרתי
אותה חנם ונמה אחר נמצא כל מתנה בטלה שלא לא היה והנכחיזר בי לגמרי לא בחנם ולא בכסף עלכן מה
שעשה כס והשתחוה לעפרון בפני כל עם הארץ כמחזיק טובה ומקבל מתנה לבל ישוב ממנה ועל שלא הודה לו
רק למת אחר וידע שהוא נמכר עתה לא שמע רק מעצמו עלכן וידבר אל עפרון באזני עם הארץ כה לאמר אך ג'
ואקברה את מתי שהוא כל מתים רבים שרא רבותינו שישמעו וגו' ויוסף פתח ופה ממנו וכו' ופירש אמר
אך אם אתה לו שמעני לומר הנה נתתיהם ובלעדי המתנה אך גם אני נותן מתנה לו נתתי כסף השדה
קח ממני ופירש מה שאמר באזני עם הארץ לאמר שהוא ואקברה את מתי כמדובר:
אז יאמר לו שהמערה קבורתי מתנתך אך כסף השדה קח ממני בתורת מקח והוא הפך דרכו כי עפרון
היה בוש שאמר לכסף על המערה לבד על כן פירש עמק השדה עלכן אברהם אמר מתנתך חנם,
על המערה רבותי ומהשדה תקח כסף ויען ג' אומרו לאמר לו אם שמר קולו שרבר אברהם כה. לאמר אברהם
לו עפרון שהזכיר סך הכסף שעשה קודם: הנה יאמר אברהם לו שיקח הסך ההוא כאשר היה:
אז יאמר שלא כמדבר אל אזני עם הארץ שלא יפנו באה שהארץ ארבע מאות ג' היה נותן לו במתנה אלא כ
כמדבר ואומר לו לאברהם דמבין הכוונה שלקבלם יכוין ולא אדוני שמעני כאומר קבלני מה שאני
שמשמעו כי הארץ ג' ונו' כן ואת מתך דהבוני האת קבור שהיא אחוזה למתים רבים:
עוד כיון בזה ואת מתך קבור שאחר הכסף תהיה קבורת המת ונשמע אלה אמר וישמע אברהם ג' כי
אברהם לבדו הבין שהיו כוונתו א' שאומר הארץ ארבע מאות שקל ג' מין דעתו לתת סך זה חנם כי
אם שילכה מחיר זה ב' שישקול האלה את הכסף ואחר כך ג' ואחר קבר ג' ואומרו עובר לסוחר אפשר
כי סוחר יקרא הסובב סובב הולך ממקום למקום ויהיה שקלים יפים ואקים שלא ישנו גם בשום מקום וזה
עובר לסוחר ויקם שדה עפרון ג' הנה שטיה היה אומר עפרון שהיה נותן לו במתנה השדה והמערה
ואברהם אמר נתתי כסף השדה כאומר אם המערה חנם השדה בכסף אך עתה במאמר הענין נתברר
אחד שלך ומערה הכל במכר השדה והמערה ג' הכל לאברהם למקנה גם לא יזכה בכל בני שער
עירו ולא כאשר חשב עפרון להורות בפני הכל כי במתנה נתנם ושלא יכוין שהיה במחיר כי אם אברהם סבב
והיה כוונת עפרון שבינו לבינו יתן הכסף רק היתה המקנה לעיני כל באי שער עירו:
ואחריכן ג' אמר כי אברהם אמר ואקברה מתי מלפני שאחיה את הקובר מתי ולא כבר שבש העיר
קוברים מתיהם מלפניו וכן היה לי כי ואחר כן קבר אברהם ג' ולא שהם קברו מתיהם מלפניו:
ויקם השדה ג' הילא מאת עפרון ולא מאת בני חת אך במה שכתבו כי אחר למקום וקום לבני חת
אחזר דבר לגבר כי אם לחשב באופן שגם אם היה מוכר עפרון היו נרדפי הארץ יכיונם למחות מלהיות
אחוזת קבר רב לאזרח הארץ נמצא כי מה שוקם השדה ג' לאחוזת קבר לא מעפרון היה לפי האמת
רק מאת בני חת שהיתה ידם עם אברהם להחזיק בדו

ואברהם זקן וגו' יבואו אלו האחור הכתובים שנשאל א' מה ענין הקדמה זו אשר הקדים
אל בקשת אשה לבנו לאמר שהיה זקן ובא בימים וה' ברך את אברהם בכל
כי הלא בלעדי כל אלה ראוי להשיא את יצחק אשה כי כבר היה בן מ' שנה ׃ וגם אין לדברים האלה יחס
אל הענין ׃ וגם אומרו בא בימים מיותר ׃ ואשר ברכו בכל בלתי מקושר אל הקודם ׃ ועל מה זה הוצרך
לאבינו אברהם אשר מנעו מלבחור לבנו האשה והוצרך להשביע את העבד והלא לא קטן היה ולמה לא יבחר
לו שלא יקח אשה אלא מבנות בעירו והוא יקיים מצות אביו ׃׃
והנה במ"ז בכל רז"ל שנו דרשות ר' יודן היא שהיתה לו נקבה ׃ ור' נחמיה היא שלא נתן לו נקבה כלל
ור' לוי שהשלימו בכדי ׃׃ והנה יחס כל פירוש אל הענין יהיה כי לדעת האומר שהיה לו בת כ'
כוונת הכתוב להודיענו למה אברהם לא נשא אשה טרם יטפל בנשואי בנו כי יקרת אדם אצל עצמו ו
וראוי ישא תחלה המצוה המוטלת על עצמו ואח"כ המוטלת על בנו כנודע וידוע כי חיוב הנשואין מב'
סבות א' להנצל מהרהור ב' לקיים מצות פריה ורביה לכן אמר ואברהם זקן בא בימים שלא היה ירא מהרהור
וגם חיוב פריה ורביה כבר קיים שהיתה לו בת נ"כ וכבר קיים שהיו לו זכר ונקבה ולעולם ראוי יטפל בנשואי
בנו שעדין לא קיים כלל ולע"ד זה בזה אר"ל בב"ר על ויוסף אברהם ויקח אשה כ' שתחלה ראוי שישא אדם את
בנו אשה ואח"כ לעצמו אם הוא לא קיים אין ספק שהאב קודם שקרוב אצל עצמו ׃׃
ולדעת הב' שלא היתה קפידא בימים ההם שהבית ומה גם שהיות בלתי מלכת אז ראוי להשיאה לו שיהיה זרעו
רצוי לפני ית' כנודע כי כאשר החזיר אלהים לשוב לא ממשכו זרעו אחרי ה' כי אם זרע ישראל והרי
מפני כי יצחק שלא הוליד נקבה ואם מה שלא היה לו זכר ונקבה יצחק לחסרון אז קושי גדול הוא והיה זה בסבת
שלא יתיימו ואף יעקב אלמלא בקשה לאה יתהפך הריונה לבת בסבת אחותה שתלד שני זכרים לא ילדה
את דינה לדעת ר' נחמיה בכלל מאמר זה שכנעניות נשאו בני יעקב שלא היו לו אחיות ולדעת הכתוב כוונת הכתוב
ואברהם זקן שעל כן לא השיא עצמו תחלה שהרי אין לו הרהור וגם לא היה לו בת שיטפל בנשואיה קודם ישא
הבן לכן נתעסק בענין הבן או כוונו למה לא השיאו אחותו כאשר נשאו בני יעקב ורבים בזמן ההוא לזה אמר
וה' ברך את אברהם בכל שלא היה לו בת ועל כן בקש זוגתו ׃׃
ולדעת האומר שהיה מושל ביצרו כל כוונת הכתוב הוא להודיענו למה לא בשלמות ההרהור לא השיא עצמו
תחלה ואמר שהיותו זקן בא בימים לא היה לו הרהור ואף יבא שגם ההרהור ה' ברך את שהיה מושל
ביצרו ׃ ולבוא אל הספקנו שיתיעב על אלו ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל ג' מה צורך אל הודיענו
היותו זקן ביתו כי הוא מושל בכל אשר לו ׃ ועל מה ואשביעך ג' אשר לא תקח ג' מה צורך אל שלא
זה ישביענו העניין כי הנה סתם לקחת את בתו ליצחק ובכלל הדבר יהיה שלא יקח מבנות כנען ׃ ועוד
בא' כי אל ארצי ג' ולקחת ג' היה לו לקחת ולא ולקחת כי הלא אך יוכל להתחייב לקחתה כי אינו בידו ולבד בזה
היה יכול להתחייב ללכת ולקחת אך לא אם אונו לא יתרצה לו ׃ וגם אל לבני ליצחק מה ראוי לא יאמר כי אם
ליצחק ומי לא ידע כי בנו הוא ׃ ועוד כמאמר העבד אולי לא תאבה האשה ישכפל העניין הן באומרו אל הארץ
הזאת כי מי לא ידע כי על הארץ הזאת ידבר וגם מלת אחרי יתירה וכן אל ההשב אשיב שהוא כפול וגם
היותו ספק שהסבה ראשונה בנקודת רבי ההשב בדילך ׃ וכן אומרת את בנך ולא אמר ההשב אשיבנו וגם
אומרו אל הארץ אשר יצאת משם שמה ראוי יאמר ההשב אשיב את בנך שמה ׃ ועוד באו' ענין אזהרת ההשב
את יצחק שני פעמים א' השמר לך פן תשיב את בני שמה ב' רק את בני לא תשב שמה והא' בכלל
החיוב באומרו השמר לך והשני בתיבה באומרו רק את בני לא תשב ונראה היה מראוי להיות הולך וחוזר
וגם היות האחד בתורת אזהרה והשני בכ"ר ׃ ועוד באו' ה' אלהי השמים למה לא אמר ואלהי הארץ כמו למעלה
ועוד באו' מבית אבי ומארץ מולדתי והיה יכול לקצר ולומר אשר לקחני משם ׃ וגם או' ואשר דבר לי ואשר נשבע לי
כי בכלל נשבע לי היה הדבור וגם מלת לאמר לא הוצרך כמשמעו לאמר לאומה וגם היא מיותרת ׃ וגם באומרו
הוא ישלח מלאכו ג' כי מלת הוא מיותרת ׃ ועוד בא' ואם לא תאבה ג' כי אחר אומרו הוא ישלח מלאכו ג' איך
יתכן שלא תאבה האשה ללכת ואם כן מה כח המלאך יפה ׃ ועוד או' וישבע לו על הדבר הזה כי הלא איזה
דבר אחר היה גם שיאמר על הדבר הזה ׃׃ אמנם בהיות כי על ידי פגות האדם בנשואין אל פגעו ותאמר
לא כי הוא כדאי להפקיד ולשבח את זוגו ׃ ממנו על כן לראות את עצמו זקן בא בימים כי גם שהוא
זרקה בו פתאום כמגל עבור לא היתה בלתי טבעית כי אם גם בא בימים ולכן לא ידע את עתו ואם פן יקרבו

ימיו למות ויירא יצחק לבדו עם עבדי זקן ביתו ולאחד מב' סבות יחוייב יתנהג יצחק בעצת עבדו א' כי הוא זקן בית אביו בן משק ביתו מילדותו והוא המנהיג בבית שעל פיו ישק אברהם וכשבני ביתו כי אינו גדול בבית הוא ממנו · שנית כי גם שה' ברך את אברהם בכל ואין קנה לאוצרותיו עבד יחד כל הון התחבולו כי הוא המושל בכל אשר לו כלומר במה שאמרתי שה' ברך את אברהם בכל הנה בכל הוא האמור באברהם הוא מושל בו ואח"כ אימה אחרי מות אברהם הוא יהיה המושל והמושל ועל פיו ישק גם יצחק ועל כן בעצתו יתנהג ולא יחטי והוא לא ימנע אותו מלהקח כנענית כמו שהיה בלבו להשיא את יצחק בתו כאשר רמזו הכתוב במקומו חקק ויו ורהם עשה כפסוק כנען בידו מאזני מרמה כ"ש שהיה שוקל אם ראויה בתו ליצחק ולבן נתחכם לתת עולתכוי על מי שחשב יכשלנו לעשות מן הקטיגור סניגור ועל כן בגורם בא ימיו ויצוהו סלקתו השבועה אחרת האיפשר יכשל כוונתו ומה גם לפי לזולת ומהם כי היה עם לבבו לבו אותו כי עתה יתהפך כי אם רבה הוא יהיה העושק · ושיעור הכתובים ואברהם זקן ג' ולא ידע עתה וה' ברך אותו בכל והנה זולת היות עבדו זקן ביתו הוא מושל בכל אשר בידו ה' ועל כן לא ימיש יצחק מהתנהג בעצתו כאמור ועל כן שים ידו תחת ירכו ואשביעך בה' ג' או יאמר בא בימים על פי הדרך הזה והוא כי בא הכתוב להגיד מה ראה אברהם שאימת מות נפלה עליו הלא הוא כי אחר כי בא בימים והוא על מה שבא הזוהר על פ' ויקרבו ימי ישראל כי כשהתקרב זמן פטירתו של צדיק מתקרבים ימיו להעיד כל אחד על כל הקנין והמצות אשר נעשה בו על ידו כי על ידי הכשרון המעשה בו קנו הימים קיום ורוחניות קיים ונלכים למעמד והתייצב לפני המלך הקדוש כל אחד מהם על אשר נעשה בו ועל כן אמר כי אברהם כי היו ימיו מתעלים אלו מאלו ברוח קדשו כי נפלא היה וזהו ואברהם זקן בא בימים כי עתה היו כבר בראשו ועל כן חש פן בא יומו ולא היה זה כי מרוב קדושת קדמו ויחלו זו מזו ועל כן השביע את עבדו כמדובר ויאמר בלבו אם אעשה עיכר להשביעו יקח את אחד מולדתי לקחת את רבקה ולא לבד יקח לו מבנות כנען אולי ישאנה על רוחו שאם לא תאבה האשה שהותרה השבועה ויוכל לקחת לו כנענית ואז טוב לו שישיאנו בתו ובזה יתחיידו בשניהם באופן ירפא יד אביה ואמה ותעשה כוונתו ועל כן התחכם אברהם ותלה לדברי פי השבועה היתה נהחליט בל יקח לו מבנות כנען בשום פנים ואח"כ אמר כי אל ארצי ג' למען ידע כי כלתה אליו תקות הקחתן במעך וזה רמז לו כאומרו אשר אנכי יושב בקרבו למען יבין כי גם בבתו לא בחר כי תועבה ראיתי לו התחתן בבנות כנען ואז על כן יתאמץ בכל עוז לעשות שליחותו ועם אדוניו ייטיב:

עוד יתבן באו' ואברהם זקן ג' והוא כי בא הכתוב לתת טעם למה עשה אברהם שליחות כזה על ידי עבדו ולא על ידי עצמו או אנשים גדולים ובני חורין ולא חש פן ימאנו על הסתר פניו או על מוקרם בתולה יפה ער מאד ועבר בדרכים ומדברות ואף אם נאמן יהיה יחוש אולי הכבוד יתנה את בתם ושלחה על יד עבד איש אם לא שיבואו לבבורה כראוי אל בת גדולים כמוה לזה ואברהם זקן כאמור ולא ייכל ללכת אל ארץ מרחקים ולא חשש פן ימאנו כאשר לא יראו פניו כי ה' ברך את אברהם בכל עניניו והצליחהו ולא יחטיא כי הוא וביתו הני נאמנו למבקו וזה וה' כנעל · וגם לא חש מפני החשד או מפני הכבוד כי הוא אמר אל עבדו שיעשה בכל מאתיים כח כי אחי מלב ומנפש ולא עשן החשד הנה היה זקן ביתו כי נתגדל אצלו מקטנותו ידע טוב מדותיו ומה גם למה שאמרו ז"ל שהיה זיו איקונין שלו דומה לו או זה שקנה חכמה שלו · אין לחשדו ולענין הכבוד אמר המושל בכל אשר לו ואם כן אף שהיה עבדו שר וגדול בעולם וחשוב אצל הכל הוא כי כל מעשה תקפו של אברהם היה על ידו · ורז"ל אמרו בבי' המושל בכל אשר לו שהיה מושל ביצרו כמוהו · נראה שדעתו באומרו ה' ברך את אברהם בכל שהשליטו ביצרו ואמר כי גם אליעזר היה מושל בכל אשר לאברהם הוא הכל הנזכר באברהם שהוא היצה"ר ותהיה כוונת הכתוב על מה שאמרו ששלח להתענות למה לא נאמר מה חשש כי הלא גם יצחק היה חושש כשלא מצא לה בתולים כמו שאמרו ואמר לה שמא נזדווג לך השבב בדרך והשכבה לכונו אל מקום שנפלה מעל הגמל והראת בתוליה לו כדם שנעשה מוכת עץ ונסקוית יצ' אמרו ז"ל שחשש על זה וקפצה לו הארץ לבלתי ערב להם השמש בדרך ולא יתייחד עמה ולמה לא חשש לזה אברהם לפי שהיה זקן ביתו כמו שאמרו שהיה זיו איקונין שלו דומה לו שמורה על צדקתו ומפני שלפעמים אף הצדיק נכשל לזה המושל בכל שהוא היצה"ר ויוכל לכבשו ולעמוד נגדו:

כי אל ארצי ג' ידוע הוא כי אומרו ולקחת אינו מן השבועה שאחרי אין בידו לקיים אך כבאתה הי"א כלומר אינך צריך רק ללכת כי בלכתך ולקחת בלי ספק בהכשר ב' סבות והן בעבור בעבור יצחק וזהו לבני כלומר במה שהוא בני המעיד בעצמו וזה ליצחק · והבן במה שאמר ואמר ליצחק וגם שלא אמר לבני ליצחק אלא לבני ליצחק לרמוז על שלא יכחנה ולא ימאנו במה שהוא לבני

פרשת חיי שרה

ולא ישיבו פני · ועל דרך אשר אשר תקח היא המוכנת ליצחק שהיא בת זוגו · ויתכן זה אברהם כמו זה שאחרי
העקידה שהיה אברהם מהרהר ואומר הלואי הייתי משיא אשה ליצחק מבנות ענר אשכול וממרא שהם אוהביי · ש
שיחנוי ונבשר היה מת בלא בנים והשיב לו הקב״ה עכשו נולדה בת זוגו · ונתבשר עוד הנה ילדה מלכה
ובקיאו ילדה את רבקה ג׳ והיא ואמרו ליצחק כלומר אותה המיוחדת ליצחק · ואסכן מבשמו ויעשק · ולא
יכבד בנעימר · והנה לראות כוונת הגבול התחתון בו היה מתאוה בל ישלחהו ואמר אולי לא תאבה ג׳
לומר קן אמרת כי להיותה בת זוגו יתחלבו להשיאה אשר אקימאנו בעשן והבאתה פה וזה באמ׳ מב׳ פנים
או שהתרצה לבוא אבל לא עמי רק עם רבים ובבהם ממני כי נבלאנם · א׳ עליה בשובה כי זה הוא
כבודה או שתחשוב ותמאן לבוא עמי וזהו ללכת אחרי · שנית אפשר שאף גם זאת לא תמאן
שלא תחפוץ לדור בארץ הזאת שלא נולדה בה ולהרחיק מרחוק מפת אחה וזהו אל הארץ הזאת · ועל שתי
אלה אמרו השיב א״ע שרמז בכפל שתי מיני השבות · א׳ שינוך יצחק ללכת להביאה שם אם
תהיה העבודה שלא תבוא מלשה מפני הכבוד או מפני הלחש · ושמא לא תתרצה לבא אם לא על ידי
בעלה · וכנגד זה אמר השב שהוא השבה בעצמו להביאה לגורפה · וכנגד השנית שהיא אולי לא
תבוא אל הארץ הזאת ותרצה לדור שמה אמר השיב שהיא השבה במורה כאשר גרשם אברהם ש
שישוב גם יצחק לדור שם לקחת את בת זוגו ובלזה היה עתה מורך בלבבו בלימ לחנו בשנה ותגבר
כוונתי שהזכרנו · ולזה אמר אשר יצאת משם כלומר הקשב השיב את בנך הנולד בארץ והוא עולה ר׳
תמימה אל הארץ אשר יצאת משם · ולאי לא תעשה כה לצוות כאשר מאשה · ומה גם אם דעה שלא היה
השית ליצחק לצאת חוצה לארץ להיותו עולה תמימה כמאמרם ז״ל · ועל שתי אלה השיב אברהם ותאמ
לו עונה אל כפל דברי אמרים ולשנוי את שעמו הקטנה תאמר פן תשיב ואחר כך אמר לא תשב שמה
ולא אמר פן תשיב כאשר התחלה · והוא כי ראשונה השיב למען דעליק מיצק שהוא השיב שאמר
העבד על דירת יצחק שמה אם לא תבוא האשה אל הארץ הזאת על זה השיב ואמר השמר לך פן תשי׳
את בני ג׳ ולא התשיב שאחיה מוכרחת לעשיית כי ה׳ [illegible] השמים אשר לקחני ג׳ שכל השתדלו עצמו
דירתי מבית אבי ולא זו בלבד אלא אפילו מכל ארץ מולדתי ואיך השתדל לקבוע הראשי בארץ הזאת
ולבר לי בין הבתרים ונשבע בשני הבהית לאמר לזרעך ג׳ א״כ מושכל ישלח מלאכו לפניך ולקחת
אשר כל מה שהעשה הנקיות ויהיה משם כלומר שהיא תתרצה לבוא משם ואם כן לא יצטרך בנך
ללכת לשוב שמה וכן אחז״ל בב״ר כי ב׳ מלאכים הלכו · א׳ ללוות את אליעזר וא׳ לעקור ולהוציא את
רבקה משם · ועל זה השני יאמר ישלח מלאכו ג׳ הרי אמר שבשוב השני היה מוכנת שלא יצטרך
יצחק לגור שמה · אך עדין היה אפשר תמאן לבוא אם לא בבואו בעצמו לקחתה ולא ביד העבד לזאת
ואם לא תאבה האשה ללכת אחריך ונקית ג׳ אף שלא היה צריך לאומרו שידוע הוא שאם לא תרצה שינקה
מהשבועה · כיון לומר מה שאז תנקה לא תנקה כי אם משבועתי זאת רק את בני לא תשיב שמה · כי
בזה לא אפטור לך · ונראה זה הוא על השבה הא׳ השבה שהוא להביא את רבקה · ובזה נתיישב את אומר דון
ב׳ פעמים באליעזר לשון השבה ושתי פעמים באמ׳ סתם · ובא׳ אמר השיב ובשני תשב · ובפעם הא׳ אמר
אז יהיה ישיה כאו השמר לך ג׳ שהוא להיות מבאה על ההרה שם מש״כ באמרו רק את בני לא תשב
שמדבר על לבתו להביא שאינו כל קשה · וגם יתיישב אומרו ואם לא תאבה ג׳ אחר אומרו ישלח
מלאכו לפניך ולקחת ג׳ · עוד אפשר כיון באו׳ משבועתי זאת רק את בני ג׳ לומר שני דברים
א׳ לא תנקה רק משבועתי זאת שהוא מהשפחות אך לא מהשאר כנענית וזה לבל יחשוב [illegible]
בתלאה התחתון בו ושרש לו מה שמעשו בן יתחלף ואמר שהוא רק את בני לא תשב שמה ·
ולעני הדבק כל הדבור הכתוב ונשנו באו׳ ה׳ אלהי השמים אשר לקחני ג׳ אפשר אמר ה׳ אלקי השמי׳
מה שלקחני מבית אבי אינו על כרשם לא הייתי זוכה לבנים כי ידעתי במזל שאמר כי אך
יצחק שאני נוטעה זו יוכל ללכת שם כי הלא ה׳ אלהי השמים הוא שהשמים ולבנים והמזלות שלו
יכול שדדם ואעפ״כ לקחני כי מא יפה חוצה לארץ לפניו יתברך ·
עוד יראה שאמר אברהם אם אמור תאמר לעבד שהקב״ה ישלח מלאכו אתו הלא יעשה ולמה לא
יעשה על ידו · לא בהדרגה הוא אסקייתי הולך אני בשלמי היה הקב״ה עושה עמי נסים
אך בעבד בשתי יהיה עמ׳ שלוחו · וזהו ה׳ אלהי השמים שכולה קיותי אהיה כשלות שבהם כן מעשה
עשוי יהיה אפשר ישלח אחד ממשרתיו לקחת אותי משם ואעפ״כ לא עמ׳ אחד מהם פעלו ועשה עמי

רק בעצמו שקחו מבית אבי אדונו שהוא רואה שהיא מוגה ירצה ובעצם רבה כמנהגי. וקוי' ממה אז
כאומר בעצמו ויעשה בר שתך ילך עמך לחכן הוא רק ישלח מלאכו לפה שהוא לפניך שנה נשבע
יבא ואמר העבד אם חושבה הדבר אחרת והא כי עמך היה נעשה נד' עצמו אך נשבע יהיה נ"ד מלאך
ועמדי לא זה ולא זה עכן אמר ואשר דבר לי ואשר נשבע לי לאמר לזרעך ג' שלבשורות והבטחת זרעך
היה נד' נד' עצמו שהיא בעצמו אמרה ולא נד' מלאך כבשורת שהיה בהרין וגם דבר פעם אחת וגם נשבע
למען זרעי ושה כי לא זה היה עלה נונהם שאמר לך ולזרעך ואגב הנונעתה לגודל אמר נד' עצמו
ונגרר אחרי גם זרעי לא"ה לאמר כאומר שנשבע כי לאמר לזרעך ולא כדי לאמר לך ולזרעך כי לפעמים
אמר לך ולפעמים לא נאמר ואם כן הדבר שלך תהיה שישלח מלאכו לפניך ומה גם כי באור הוא עכן הנונגע
אל שענו לבני ליצחק: ויאמר ה' אלהי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם
כי אם שקיה ומי כמוהו חכם ורב ורם הוא דמשק אליעזר דולה ומשקה
אחריה ויתרגז לא ענו מה ואשר מה עשה ומה הגיע שנדקיה על נשיאת הדבר קהוא
מרוקתי לאחרים וגין איקונין דומה לאברהם מה והוא עלכה ומה הגיע שהדקיה על עשותכן: א' כי אמר הנה אין ספק כי בבחור
אמנם אומר כי שנים הם הדברים אשר עליהם נתן אל לבו לעשותכן א' כי אמר הנה אין ספק כי יבחר
חפשית ביד כל אדם ואנוכי כי את אדוני יתנו כתף סוררת לבלתי שמוע אל דבריו וימאנו לתת
את בתם למרחקים אל לאיש אשר לא ידענוהו ומה גם אם נגלה לדעת היה לו כי הארמיים הם קשים מעשי
ועובדים מסכמה על כן ראה לבחור את תפיסם בנסיון ההוא באומר להם הנה כזה וכזה שאלתי מאת ה' ויקם
ה' את דברי ככל היותר מפי כי אמרתי כי יחשק אשר אומר אשה השקני נא ג' ונמצא כי גם לבבן אחת
היא האשה אשר הוכיח ה' לבן אדוני וכן היתה ואין השגחה מוחשת גדולה מזו כי אין זה כי אם שמה' יצא
הדבר ובנלמה הדבר מי בנו כאומר יענו פני לגמלו בדבר ואשר דמה כן היתה כי עשו ואמרו מה' יצא הדבר
לא נוכל דבר אליך רע או טוב ב' כי היה ירא וחרד פן יעשה הדבר ולא עלידו כי יאמרו לו אבקו אמ
רנה לבקש לבן אדוני עלמה אך לא הלך עמה כי אם עם דבים ובבהם נראים ובבחוהן כי את פה היא לא
דבה לבקש לבן אדוני לאשה אשר אומר אליה ג' אותה הוכחת לעבדך
לתת אהבתנו ביד עבד אם מקנה כספו על כן עלה אמר אשר אומר אליה ג' ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני כאומר
לבחר כאומר ובזה אדע אם כי פי הממאנים לתתה ועל זה אמר ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני כאומר
כפי מפלאות הנסיון אבין כי עשית חסד לאומר כי כבר עשית שהוא עברה עלידי ולא שיתעכב עד די
נישות נד' זולתי והוא כאשר יבוא באורו בס"ד כי כאשר דקדק במפלאות הנסיון ידע כי עליו ישלח ה'
ובזה אומרו ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני אינו מיותר אחרי אומרו אותה הוכחת.
ובוא אל באור הכתובים בשום לב אל קושיות הראויות להעיר. א' אם הקרה נא ג' למה זה כינה הדבר אל
מקרה. ב' אם היום שהוא מיותר ועל פי דרכנו נשים לב אל אומרו אלהי אדני אברהם ולא אמר
אלהי השמים ואלהי הארץ. ג' אם הנה אנכי נצב ג' הרי נאמר שהיה על עין המים והיה מספיק יאמר הנה
אנכי. ד' אם אומרו מיותר שהיא לבנות העיר כלא לראות בבנות הארץ.
בנו ר' אנשי העיר יוצאות לשאוב ג' וגם אם אומרו מיותר שהיא כהיגן שמא תהיה חגרת או סומא או שפחה. ה'
ד' איך לא חשש אל חשש קדושה האומהם שאם לא כהוגן שמא תהיה חגרת או סומא או שפחה. ה'
איזה ייחס יש לנסיון הזה אל הלה נדון ולמה בחר בזה מבזולתו. ו' אם ויהי הוא טרם כלה לדבר שמלת ויהי
היא מיותר ומהראוי יאמר וטרם כלה לדבר ג' וגם אם והנה רבקה ג' הי"לל והנה רבקה ג'. ז' אם ותרד העינה
כי הלא בכלל אם ותמלא כדה היתה יהדה העינה ולמה נאמר. ח' למה שינה כי הוא אמר והיה הנערה
אשר אומר אליה הטי נא כדך ואחר אמר הגמיאיני נא. ט' כי לא נעשה מאמרו כי היא לא אמרה שתה וגם
כי לא אמרה אשקה כי אם ותאמר שתה אדני. י' אם ותמהר ותער אל הבאר לשאוב כי מלת ותער מיותרת
ואומרו אשקה כי אם עד אתה כלותה להשקותו. יא' אם מחריש לדעת ההצליח ג' היתכן היא
יא' אם והאיש משתאה לה מי לא ידע כי היה משתאה לה. יב' אם מחריש לדעת ההצליח ה'. יג' למה
עדיו מסתפק אחרי הוא ראה את כל אשר שאל וגם איך נד' היותו מחריש ידע ההצליח ה'. יב' למר
קמתין מתשים הנזם שנתפה עד אשר כלו הגמלים לשתות ולא עדם שותים כי לא היה הנסיון תלוי גם בזה
יל' אם היה מסתפק אם הצליח ה' דרכו איך נתן לה הנזם והצמידים ובמר נסתלק הספק ואם היתה מוגדת
מ' נגיפה ולתת עמה נזם תת הנזם והצמידים התחשב באמר כי בו שבת מהלבת הספק אך לא כן נעשה כי
אם טרם היתה יצ'יהגיד דבר נתן הוא ואמרה היא אחרי כן בת מי היא ואם על הספק נתן לא מחכמה תחשב
לא כי היה לו להשקיף וירא פן מה יעשה באחריתה אם תגיד כי מולדתה חוץ ממשפחת אדוני היא. טו' כי
באשר מספר שם שומו הצמידים עלידה הי"לל כי שם הנזם גם שנתפה כמאמרו ואשים אתה כן ואשים הנזם
אם לבלתי האריך לא אמר כן הלא טוב היה יזכיר הצמידים מה לדקדק שלקחם לבד לו ויאמר ויקד האיש ג'

ולא ויקח האיש ג׳ · יר׳ באו דבריו לא כי · כי מי לא ידע כי לא בירר לו היתה שאלתו · יר׳ יפלא על שאמרה
כמוה שאחר בה הכתוב לשון כבד ומקראו בלתי אמר רק בת בתואל אנכי · יח׳ או ויאמר שנית בתוך
מאמרה · יט׳ או גם תבן גם מספוא ג׳ כי הלא הוא שאל על עצמו מקום ללון ומה השיבה לו בתבן ·
ומספוא · כ׳ באו אנכי בדרך נחני ה׳ ג׳ ומה הטה הענין שלא נזכר חסדו על הכנתו ושיבח על מה
שבדרך נחני ה׳ בית אחי אדוני · ומה מלת אנכי והזכירת השם פעם שנית בכתוב בעצמו מיותר ·
כא׳ כי אחרי אמרו וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין ג׳ חוזר ואומר ויהי כראות את הנזם ג׳ והלא לא
בעין היתה או רבקה כי אם בבית ואיך אחרי נבר אל העין ראה את הנזם ואת הצמידים על ידי אחותו ·
ושמעו את דבריה · כב׳ או ושמעו את דברי רבקה אחותו לאמר כי יקנה מלת לאמר שלא כמדבר
שאינו לאמר לו כה וגם מיותרת · כג׳ או ויבא אל האיש ג׳ והלא כבר נאמר וירץ לבן אל האיש אל העין
ונכפל השעון מהלכה אל ... · אמנם הנה כתבנו למעלה כי אמר לו אברהם אל תבואה תעירה
מושבת ... כי הלא אם הייתי   הולך בעצמי היה הוא יה׳ בעצמו התוכל כי כיוונת אפשר
בעצמו לקחת מבית אבי ג׳ אך אתה כי עבדי אתה לכן יה׳ ישלח מ׳ מעברין מלאכי שרותו והוא ישמור
מלאכו לפניך וכן היה כי שניהם הלכו עמו מ׳ ללוותו בדרך וא׳ להוציא את רבקה למקראתו ולכן כאשר
בא לעיר אשר לא ... לא שתף לו המלאך וגם לא יעשה שתי שפחות הקשה לשאתו שאלה גדולה על
מאד ואמר הנה מה גדלה מעלת אדוני אברהם כי עם היותך ה׳ בורא כל לא תמנעו מהקרא אלהי אדוני
אברהם ואכ׳ איפה אלהותה מדרגתי יורדת ממדרגתו כי כל שעמו הולך בעצמו ועמי עניה מלאך
שאם כל אחד לא אזכה שתשמעני כמו ... גם בשאלה שלא כהוגן רק אם עם אדוני אתה דבר
תמיד בעצמך עמי יהיה במקרה פעם אחת וזהו הקרה נא לפני הקרה היום בעצמך וגם כי הלא
אתה הקרה היום כי הקפיד ... האל כמשל הרבה אחד באברהם בעצמותה באליעזר נאמר שהוא יום
רצון למציאת חן וזהו אומרו היום ואם אינו כלל ... כי לא תעשה בעצמך רק עם אברהם הנה גם
שהוא ועשה חסד עם אדוני אברהם כי בבחינת האמת גם זה הוא עמו ועשה דרכו ... כי כאשר א׳
אברהם היה עושה חסד בעצמו ולא ע״י שליח כמבנן ולא הבקר כן אברהם בם עשה אתה עמי מלך כמו
מלך וכן היה כי הקרה ה׳ לפניו וכמאמרו אחרי כן אנכי בדרך נחני ה׳ בית אחי אדוני שאמר ... לא
נו אשר לא יקדו יה׳ ... היות אנכי ולא אדוני נחני ה׳ בעצמו בית אחי אדוני ולא בשבב ...
השילוח כי אם ... בדרך וזהו אנכי בדרך כי עם היות אנכי והיות בדרך נחני ה׳ ג׳
עוד יתבונן שאו הקרה נא ג׳ כי הנה ... אליעזר בכלל אשר שאלו שלא כהוגן כי היה אפשר
תזדמן לו שפחה או חגרת או בעלת מום אלא שנעשה כהוגן · ולכן יתבן כי ... פקח עינו ואמר
הקרה נא לפני כל מה זאת שאלתי כי גם שלפי טבע הענין היה שלא כהוגן הקרה לי ... מקרה
אשר ... שלא בטבע שאותה שהוכחת ליצחק תהיה שאומר אליה הטי נא ג׳ ואמרה שתה ג׳
ושמא האומר כי הלא הקבלה עשו משאלה זו כי אינו ... לשאול ... דברים כאחד כשאלת ...
ונמצא ... איפה בדברה זה אשר בו שרים שלש שאלתא ... הלא כמו זר יחשב · א׳ אולי ...
הם אביה שפחות ... יהיו מבנות ... יהיו מלכות ... אך לא מבנות ... עם ... עשירי
עם ... כי לא יחסר לחמו ... ושפחות וכסף וזהב עם ... במחיר ... נלקח
שאלה ... שלא ישלחו את בנותם כי אם את בתם ... ... וגם ...
אמריה לו גם לגמליך ג׳ ... ואמר אחת שאלתי ... כי הלא אנכי ... קמים ...
בעין ... כי בנית ולא שפחות ... ולא ... בנות ... כי אם בבנות ... העשירים ...
כנותם כי כל ... שבמקרה ... ואכ׳ אחר שבבנות ... הם ... לשאוב ג׳ הנה אנכי ...
כי אם אחת ... והיה הנערה אשר אומר ג׳ והנה אחת ... עשה לו ה׳ כי והנה רבקה יוצאת ...
שלא ... מעצמה כמו ... ... הקרה נא ג׳ הנה אנכי ג׳ על ... קודם הנה ...
... שפחה או מלכה ... או חגרת או ... כמו כי
... לשאוב שלא ... אך יאמר ... שבאמר הקרה נא לפני כי ...
לה אך ... כי הנה אנכי ... ורואה אני כי אין שפחות באות ולא ...
... בנות ... כי אם ... והיה

כי ...

הנערה אשר אומר אליה ג' כלומר כי אני אחזה פי' ואשתמרה לבלתי דבר לבעלת מומין והוא ית' הקרה
לפניו לו כי בנות עולם לא היו שם והוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת שלא יצאת מימיה כמז"ל
ונס כי מאמר רז"ל יורק כי נס לאבנרית אם סומא היה חפץ לשאול כאשר יבא בס"ד זה יורה קרה היתה בה
או יאמר הנה אנכי נצב ג' בשום שכל והבין מה זה היה לו לנסות בדבר הזה מבזולתו והנה לבחורה כ
יתכן כי למה שמדת אברהם היתה להכניס אורחים ולהאכילם ולהשקם מצוה את בנו לנשא ית' אל בנו
כמעשהו ועל כן לא ידבר מבת זוגו להדמות אליהם על כן נסה בניתור הכנסת האורח הבא אליהם והן אמרה
כי עיקר הנסיון היה ראוי שיהיה בבר ולחם ומזון שהם שוה כסף ולא במים שהם חנם לגמלים ועל כן אמר הנה
אנכי ג' נצב לא יבקש כי טוב טוב היה לנסות בלחם אך הנה אנכי נצב על עין המים ועל כן אמרתי אשר
לא בנתינה והיה הנערה ג' ועוד יתכן באשר נשים לב אל אומרו אותה הוכחת לעבדך ליצחק שייחס הדבר
ליצחק ולא לאברהם כאשר עשה בכל שאר הענין והוא כי ביצחק מצינו במדת עקדו שהרגו
להוסיף מעשים יתרון במעשים טובים יותר על קנאת אביו כמש"ז על ויהי אחר הדברים האלה והאלהים
נסה ג' אחז"ל אחר דברים שבין יצחק וישמעאל שאמר לו ישמעאל אני צדיק ממך שנמולתי בן י"ג שנה
ולא עכבתי ואתה בן שמונה ימים ואלו אם הייתי גדול הייתי מעכב והשיב לו יצחק אתה נמולת באבר א'
ואני אין לך שלא הייתי מעכב בזה אלא אפי' היה הקב"ה גוזר לשחוט אותי לא הייתי מעכב ולא מעכב על
התובה שאומרים לו על כן אמר העבד בלבו באולי יבחן אשר בת זוגו היא אשר תבא לא מכה כמותו לעשות
מעשה טובות והנה יתירה על השאלה מגמה שאומר לה הטי נא כדך ואשתה ותאמר שתה ואמר גם לגמליך
מצמה טובות ויתירה על השאלה ותהיה הוכחה והזמנת אותה לו כי בת זוגו היא ועל כן הוכיר
וזו סוכה הוכחת לעבדך ליצחק שמתחלת בריאתה אותה הוכחת והזמנת אותה לו כי בת זוגו היא ועל כן הזכיר
יצחק משא"כ בכל שאר הענין שמתייחס הכל לאברהם ועל זה יהיה שהיא בת זוגו אדע שעשית עם אדוני
והעשה חסד גם אדוני אברהם וזהו ובה אדע כי עשית חסד ואמר עשית לשון עבר שיהיה ע"י עצמי כאלו
כבר עשה ולא ע"י אחר שיבוא אחר כן ויהי הוא ג' הנה מלת ויהי ומלת הוא מיותרות אמנם הנה בבר אמר
רבי שלשה נענו במענה פיהם ש' נגזר ומשה ושלמה משה שנ' ויהי ככלותו לדבר את כל הדב
האלה ותבקע האדמה ג' ושלמה שנ' ויהי ככלות שלמה להתפלל ואש אלהים ירדה מן השמים והנה אומר
מנן יהיה לשלשה את יהושע שנ' אז ידבר יהושע ג' על כן אמר שלשה למעט את יהושע שהיה בסבה של תנעשה
וכונת הענין כי לא נענו אחר יום או יומים כי אם מיד אחר הדבור והנה באליעזר מלאני רואין בזה יתרון אחד
שלא בלבד לא נתאחר הדבר זמן מה כי אם גם לא נתאחר עד כלותו לדבר כי אם טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת
שלא יצאה מעולם עד הנה אז ית' וזה יאמר ויהי הוא עמר הוייה מיוחדת לו מבזולתו הנענים במענה פיהם
כי הוא היה טרם כלה לדבר והאחרים אחר כלותם לדבר וזה ויהי הוא כלו' כי הוא נשתנה מבזולתו והנה מן
התימה ישתנה כ"כ לטובה בהיותו הוא אחד מאשר שאלו שלא כהוגן כמאמר ז"ל במס' תענית אר"שמואל בר נחמני
אר' יונתן ג' שאלו שלא כהוגן לשנים השיבו כהוגן ולא' השיבו שלא כהוגן ואלו הן אליעזר עבד אברהם ושאול
בן קיש ויפתח הגלעדי אליעזר דכתיב והיה הנערה אשר אומר אליה ג' יכול אפי' חגרת אפי' סומא
נזדמנה לו רבקה שאול דכתיב והיה האיש אשר יכנו יעשרנו המלך עשר גדול ואת בתו יתן לו יכול אפי' עבד
אפי' ממזר נזדמן לו דוד יפתח דכתיב והיה היוצא אשר יצא מדלתי ג' והעליתיהו עולה יכול אפי' דבר טמא
נזדמנה לו בתו ולבוא אל הענין נשים לב על שתים שלם הגברות הראויות א' מי גלה לנו ג' כי שאלו ויפתח
נדרו נדר ולא שאלו מה דבר ב' כי אליעזר לא שאל שלא כהוגן כי חגרת או סומא הלא יאמנה ויפתח
יבדוק ואם תמצא שלא יקחה ממשפחה בבתרים לא יאמר לה השקיני נא ונם על רז"ל יקשה למה הוכיר מי שלא
השיבו לו כהוגן ושאלו יכול אפי' דבר טמאה כי הלא בכלל אשר הוא שלא כהוגן היא בתו ואיך יאמר יכול אפי' דבר
טמאה נזדמנה לו ספק כאלו הזדמנות הבת הוא תיקון הדבר טמאה והרי הוא כמוהו
אמנם כנודע המאמר אחשבה בא למעלה לאדם לעשות יהי כבוד שמים תמיד נגד עיניו כי כל השואל מא
מאת ית' ובוטח בו באמת לא ישוב ריקם אך ביחוד שלא ישאל דבר אפשרי לבא לידי דבר אשר אינו
כבוד שמים והוא כי הנה שלשה אלה נפרדו בג' בחינות זה מצד אליעזר שאל באופן שאם לא יזכה שישיבוהו
כהוגן לא היה מקפיד רק הנס והפעולה אשר היה נותנה לו כי יצחק לא יקחנה חגרת או סומא ומה גם אם
אליעזר כראוי שהמשיב על כך היא חגרת או סומא לא יתן לה דבר שלא יהיה הפסד רק מגע העבד כבוד
לו בשביל אך שאלו היה יותר מזה כי אם לא יזכה שישיבוהו כהוגן היה מקפיד עשר גדול והעבד כבוד ג'
גם שעלה בגורל בתו לא עבד או ממזר גם שלא יתנהו לו אך בכל אופן לא היה רק עשר כבוד שמים באמת
אך יפתח שאמר אם לא ישיבוהו כהוגן יהיה יוצא מדלתי ביתו כלב או חזיר היה אשר לא בכבוד

פרשת חיי שרה

שמים ינשא בגורל מזבח ה' דבר טמא על כן בגלל הדבר הזה אשר לא חס על כבוד שמים השיבוה
שלא כהוגן יצאה בתו וזה יורה לשון המאמר כי באלו נשאר מה שהיה יכול להיות הוא חגרת או סומא
ולא היה רק רעה כבודו על כן נזדמנה לו רבקה וכן בשאול הנה אומר יכול אפי' עבד אפי' ממזר
כלומר מה שהיה יכול להיות הוא יזדמן עבד או ממזר ונזק אינו רק הפסד ממון והעדר כבוד
לו שינשא עבד או ממזר בגורל בת מלך ישראל ולא שיקחנה אך יפתח מה שהיה יכול להזדמן
הוא יצא דבר טמא ככלב או חתול והוא קטגר כבוד שמים ששאול דבר יקיה איפשר יזדמן שלא לפי
כבודו יתן מה שלא יקרב על כן הושב תשמו באשו וזה יכול אפי' דבר טמא נזדמנה לו בתו כלומ'
בשון שנתנבא בשאלתו זאת לשאת דבר טמא לא חס על כבוד קונו על כן נזדמנה לו בתו זהו כוונת
הכונה ועל יתר ההערות נאמר כי זו לתמוה שכוון במשנתו ואמרו שלשה שאלו שלא כהוגן לשאול א'
אחרים הנזכרים בגמ' למד' גם כיון בלשון אמר כי הלא אליעזר לא שאל שלא כהוגן שהרי יצאה בנוני
אם תהיה חגרת או סומא היה אז יותר מומין על כן אמר שלשה ותאמר כי הנה הכוונה כי בשלשה נאמר
והיה בכל אחד מהם והיה הנערה ג' והיה האיש אשר יכנו ג' והיה העלמה אשר יצא ג' ואין זה כי אם
לומר שכל כך סומך על הנסיון שלא יבחין בין טובה לרעה כי אם תהיה מי שתהיה וזהו והיה הנערה
כי אם לא תענה הרי שונה. גם לבמוגך ג' לא ימים ממנפות בכל אחת מכל הנערות הנלואות שם
אפי' תהיה חגרת או סומא שיראה אליעזר מומה בעיניו וזהו והיה הנערה אשר אומר אליה ג' כי
מי יודע אם בת זוגו בעלת מום וכן שאול לא ידקדק באומרו שיבוא בה להכות את הפלשתי ג'
לחקור אם עבד הוא או ממזר כי אם יהיה בלבו כשר לא יתן לו רק העושר גדול וזהו והיה האיש
ועל כן היה שלא כהוגן והיה יפתח כאו' והיה היוצא ג' אולת שהיה לעתנו בין יהיה שור או כלב
או נגז [illegible] ובכל הדבר הזה כי גם שאול ויפתח לא אלהים
יהיה כי זונה הבית אומרו והיה מדקדק גם הן תשובת מיותרות כי מהראוי יאמר האיש א'
אשר יכנו ועשרנו ג' מאי והיה האיש וכן ביפתח אך יתכן כוונו לדרך המדרש שרוב דרשותיהם
בגמ' כנודע לבקיאים בדבריהם וכי בשלשתם אמר והיה ילמדו השנים מאלו נזר כי נפקם שאלו
מה כמוהו וגם על זה פקח עיניו בכל המאמר בהזכיר כמנין כי היה איפשר לשאול את שאול
ויפתח ויתהלל כי נודרים הם ולא שואלים אם לא מן הטעם שכתבנו וממוצא דבר אמרנו ראיה
גדולה אמר שאול זה לעשות רצון אבות העולם ושלוחים כראוי וזה לעשות מלחמות ה'
כראוי שמו את כבודם ונותם מנגד על כי הכלחסה על כן לא נפלא על גודל מעלה אליעזר
בעיני ה' לתת את שאלתו ככל אשר שאל מאתו ית' ונחזור אל הענין והוא כי כנגד הכתוב כי
אחר דבר שתפס זו השיב לו הוא ית' כי איפשר לפי הפשט עלה על רוחו שמכל בנות אנשי העיר
היוצאות לשאוב היתה גם בית אחי אדוניו ולא כן היה כי אם גם יפה היתה על דרך פלא כי
ויהי הוא ג' והנה רבקה יוצאת ולא מקודם וזה משתנה עמהם א' כי הלא היתה בתנאים תנינהאן
וזהו בת בתואל ג' כי הלא והנערה טובת מראה מאד אשר אין מהדר יותר יפיפיה כמוה לא רק
ומה גם במקום שיש אנשים בין משאבים על העין וק יפה יתרה כי ותרד העינה ותמלא והנה
באומרו ותמלא היה נודע רדתה העין ושתיק מיד כאשר יתן מן השאיבה
אמנם הנה רז"ל על אומרו וירץ העבד לקראתה אמרו כי ראה שעלו המים לקראתה והנה מן ה
התימה שבל יראה ובלאמצא רמז בכתוב מעליות המים לבן אחשבה כי זה מאמר הכתוב
כי דרך יתר נשים היתה נרדו העינה ולשאוב ולמלא אך זאת לא נצרכה רק ותרד מיד ותמלא בלי
שאיבה ואין זה אם לא מעלות המים לקראתה ועל כן וירץ העבד בשביל כך וזהו לקראתה
על הכתים שאחר עליתה לא תצא שהיתה עומדת או קתחילה לבת עפתה ולא כ' הינו וירא אליה
או אחריה מאי לקראתה שלא יצדק רק בזה הולך וזה בא נגדו אך קראו וירץ בשביל הקרי ש
שהיה לה שעלו המים לקראתה והיות הוא יתרה מאחר היות הוא במוף הבר במקום למד בראשה
הוא שינה מיותרת ובענין האמור יתבן שכל המים עלו מקנין למעלה שהיה נראה כאו השנית
שהיתה יהלה ממימיה וזהו ותרד העינה שרומז היה לה גם אל העין והנה ראוי לשום לב אל
אומרו ית' את טעמי לבניתו בשם עבד בפסוק זה משא"כ בשאר הכתובים אמנם מיפה יורה

כי שני דברים נשאל שלא כדרך אנשים חצופים · א׳ הלכה לקראתה וכן לא יעשה איש חשוב לרוץ ל
נקראת הנערה יפה מאד לבד אלה ומה גם בקרב בנות יפות כי יאמרו כי רתיחת יצרו הריצו לרוץ
עלכן מהראוי היה ללכת לאטו כלאחר יד · ושעל שאת בדרך אשר נתן כי איש המעלה והחשיבות לא ירוץ
יקר בעיני עצמו לא ירחק לו כמבקשה לשאול מחשוב אל חשובה כמוהו ישקהו מים מעט עד ... עמאות ו
מה שאין כן עבד איש מאיש או אשה חצופה כי לא יערב אל לבו כי אם בתחנונים כלי נמיעה להשיב נפש
על שתי אלה שהתנהגה כעבד אמר וירץ העבד · א׳ על הלכה כמדובר שלא חש על הגמר כבוד · ב׳
כי יאמר הגמיאני נא מעט מים ולא אמר לא לשון בקשה כי קצור חשיבותה והוא עבד איש על כי
פיה פתחה בחכמה ותאמר שתה אדוני כלומר הלא בהחשיבך אותי לעבדת ואותך לעבד · וגם
לא שאלת כדי שתיה אך נהפוך הוא אומרת שתה לגמרי ולא גמיעה לבד כי אדוני אתה חשוב בעיני
והשקה אדוני וכמאמרם ז״ל במס׳ קידושין שאם נתנה היא ואמר היא אם אדם חשוב הוא מקודשת
כי בנחת רוח שקבלה ממנו יחשב כנותנת לו · אפשר כי על זה אמרה רבקה שתה ובקבלה ממנו
אחזיק לך טובה כי על כן אקראך אדוני ובזה יובן מה שאמרו ממאמרו כי אמר אשר אומר אלי
הטי נא כדך ואשתה ואח״כ אמר הגמיאני נא · ותמהר עוד יתבן על השינוי הלא במשך הכתוב
הקודם והענין ג׳ שהוא כי אחרי אומרו הנערה אשר אומר · אליה הטי נא · והיה בטבו לבבו
ראה והנה על פניו נערה טובת מראה מאד וכדה על שכמה אז אמר בלבו אני · ג׳ אם אומר לה הטי
נא כדך ואשתה כי הלא בהטיית פי כדה משכמה יבוא פי כדה כנגד פניה ואשר יבינו מרחוק לא
יבחין אם פי בפי הכד או בפיה או זה אצל זה וכרי בזיון ולכך והיו יותר בלתי יפה לא יחשר כאשר
בעיני כל השואבות יבדק בטובת מראה מאד · עלכן אמרה תורה כי בראותו כי והנערה טובת מראה
מאד אז שינה את טעמו ולא אמר הטי לא ירך הגמיאיני נא מכדך והיא גם היא אמרה שתה לבד ותורד
כדה על ידה למען זאת · ותכל ג׳ זו הוראת דרך ארץ לבלתי אמור לשתה אדוני וגם לגמלך אשאב
בלתראה כפומסקין מעוה · אותו לגמליו שלבו המתינה עד כלותה להשקות ואחר כן ותאמר גם
לגמליך ג׳ והנה בשובו אל מלה גוף הראיה כתוב ויתן עבד יתבן הויה הכתוב את אשר הפנים חסדו
לה הוא יה׳ כי היא אמרה לגמליך אשאב גם אם כלו לשתות שהוא שאיבות הרבה מאד הספור עשה
גמלים בבואם מן הדרך צמאים והאלהים נסה בו לא נסתכר למפר לשאוב אלא בחר כי אם פגעו
אחת ישאב לכל גמליו בה מאד ויתן עוד כי ראיה אחת היה שהיה עוד על הקודם ולא פעמים רבות
ונשתלחה הדבר במעשה יהיה שהספיק לכל גמליו והאיש משתאה ג׳ הנה במה שכתבנו יבואר
עלנכון כי לא הכתוב להתנהג עמם והשתאה היה לו · ומה הגיע אליו לבלתי שום קנים על אשר
והאלהים עליה מאד ראה נשיגו עלה כהוגן באמירה אליו וגם לגמליך אשאב כי אספיק כמה ריש
כי הנה היה מקום לחשוב אולי היה מסתפק בנסיון אותו לא יפרה בטבעו לזה לא כן הוא כי אם אדרבה
והאיש משתאה לה משתאה מה שהוא מחריש ומתעלל מלגלות כי הוא לנגדו ג׳ והוא כי אמר בלבו
הנה מהנסיון ידעתי כי היא האשה אשר הוכיח ה׳ לבן אדוני אך עדין אפשר יגמר הדבר ולא על ידי
בדרכי זה רק על בוא זולתי מאת אדוני כל עשם וכי תוהו להוליכה אליו וזה מחריש בטעם יקף על ידי
המריסה ומהמיה על הדבר ומשיב ואומר כי הטעם שהוא מחריש עם שהוא משתאה הוא לדעת ה׳
ההצליח ה׳ דרכו כלומר הדרך שעל ידיו מדרכו זה עתה אם לא כי אם על ידי זולתי וזה אם לא ולכן בראותו
אחר כלה הגמלים לשתות לגמרי והיה נס שתיבה אחת כמדובר אז נתחדשו כאומרו הלא גם בזה גם זה
כי אם שהתחיל להשקותם ותלאה כי נערה היא ואמור אני להשקות הנשאר גמלים היה מקיים קנאתו
תמה כי הלא כבר השיבה גם לגמלי אשאב כשאלתי · אך הוא יה׳ כ״כ הקשיב את לנער שהיא
שיתקיימו כל דבריו לגמרי גם בפועל ההשקאה שעלידה לבדה יכלו לשתות כל הנשאר גמלים אז אמר
אחר שכ״כ החשיבני הוא יה׳ גם יחשיבני להצליחני שיגמר על ידי ולא יבטל בי ויעשה על ידי זולתי
וגם בזאת כי כלו לשתות על שתיבה א׳ הוית כי ממהר האלהים לעשות הדבר ומכש שלא יאחר עד
הגשיות אח״כ עד זולתו ויהי ויהי כאשר כלו הגמלים ג׳ ויקח האיש נזם ג׳ והראיה כי האמין בנסיון ולא היה
מחריש כי אם על קצבה הנזכרת כי הלא ויקח האיש נזם ג׳ ואח״כ ויאמר בת מי את כי לולא היה לבו שלם
דהאמינה הנסיון לא היה נותן נזם וצמידים על ידיה · בת מי היא ויתאמתו כי ממשפחת אברהם היא

פרשת חיי שרה

א: ויאמר האיש משתאה לה וגו' קרוב אל הדרך הקודם והוא כי הנה מנית ראות מענה לשון הנער
כאשר שאל מאתו יה' הודע אלהי כי זאת האשה אשר הוכיח ה' לבן אדוני והיה משתאה לה
אך מה שהיה מקהם מלבד הנזם והצמידים נשאלו לה בת מי היא הלא הוא לדעת ההצלחה ה' וגו' והוא
כי הנה שאל מאתו יה' ישנה הוא עצמו את שאלתו כאלו ה' אלהי אדני אברהם הקרה נא וגו' וכראותו
שנבת רבקה אליו על נכון עבין היה מסתפק אם החשיבו ה' וישם הדבר על עצמו או עליה אחד
ממלאכיו וזה לדעת ההצלחה ה' דרכו שהוא ה' בעצמו אם לא אלא על מלאך אך ויהי כאשר כלו
הגמלים לשתות שהוא כמאמרינו שעל שאיבה כלו לשתות שהיה גם וכו' אז הכיר כי מה' יצא הדבר
כי אילו היה ע"י מלאך שנשתלח לשים בפי רבקה הדברים האלה לא היה המלאך הזה עושה גם
את זאת לברך שאיבה או להשביע עשרה גמלים כי אין מלאך א' עושה שתי שליחות ומה גם כי
מהאות הברכה אינה כי אם מאתו יה' ומזה הכיר כי כל הענין היה על ידו יה' אז נחלה ויקח האיש
נזם זהב וגו' ובמדרש אז"ל אבן טובה היה בה ומשקלו בקע ושני צמידים כנגד שני לוחות
עשרה זהב משקלם כנגד עשרת הדברות עכ"ל וראוי לשים לב מי הכריחם לבלתי והיכי
הוזכרה אבן יקרה ולמה דרשו רמז הצמידים ומשקלם ולא רמז הנזם ואבן יקרה ומשקלה וגם מיד
עלין דרמז הלא אכל סבלנות רבקה אך הוקשה להם כי איך הניח את עשרה גמלים וכלבוב אדוני
בידו אשר היה כמלך גדול משלח סבלנות בעל בבו יחידו בקע משקל זהב שהוא דורון שלנות
על כן פירשו על אבן טבה ולא עלאנש רק לרמוז דבר על אברהם כי נפלא הוא ויהיה כי אין ספק
כי לא התמשך מהפשטות אם טוב ואם רע תהיה הצלחת הפעולה ועל כן למה שמשמעותי רבקה גם יצא
היה עתיד לצאת ממנו לעולם וגם שלשמעתי יעקב הלא יתגדלו בניו כי יעשו עגל בחורב וישתחוו לו
ובכלל הדבר הזה הלא תמצא הצלחת הזיווג ועל כן אברהם אשר גלה אלו הדברים הענין כאשר
ידענו מה שעתיד להיות בבנים כמש"כ שהלך עד מקום שכם להתקלקל במכירת יוסף ויתר עד את
ונוה אהלו בין בית אל ובין העי להתפלל על דבר עכן וגו' כן לא עלשממתו הדברים אמורים על כן מיד
עשה אלה הסבלנות יהיו בהן מזכרת תיקון הדברים הרעים המנגדים אל הצלחת הפעולה והוא כי אם
יבואו עשו הנה לעומתו אבן יקרה כי הנה הזווג הלא משתרשת אבי ישראל ומה מתקן מעשיהם כאומרים
אבי ולא אמרו מרגלית טובה כדרכם לרמוז אל אבן ישראל ואם מיעקב יצאו יח' ויצאים בעגל הלא
לעומת זה משקל בקע שהוא כופר נפשם אשר יצאו בקע לגלגלת לכפר על עון העגל ואחר רמז
קילקול העגל רמז הדברים העוזרים הם לוחות הברית ועשרת הדברות בשני הצמידים ומשקלם
ויקח האיש נזם זהב וגו' מה ראוי לומר וישם נזם זהב באפה ושני צמידים בידיה אמנם יתכן בשום
לב אל מאמר אליעזר אחרי' כאומרו ואשאל אותה ואומר בת מי את ותאמר בת בתואל וגו' ואשים
הנזם וגו' שאומר שלא שם הנזם על אפה עד אומרה שהיתה בת בתואל והנה היה בהפך אך איפשר
כי בבטחו בנסיון מיד ויקח האיש נזם זהב לתתו לה ושני צמידים אך למה שהיתה בו אבן יקרה שהמיר
מרגלים חזר ונעלב בידו עד ששאל בת מי את לדעת אם משפחת אבי אברהם היא אך הצמידים שלא היו
שיום הדבר מיד נתן עליה וזהו ויקח האיש נזם זהב שהיה בידו מוכנת אך לא נתן מיד כי אם שני
צמידים עליה עד ששאל בת מי את ויתנו כי משפחת אבי אדוני היא אז שם הנזם על אפה וגו' והוא מאמר
אחרים ואשאל וגו' ואשים וגו' או אפשר כי מתחלה ויקח האיש נזם זהב שהוא לתלות באפה ושני צמידים
בזרועו כבדך הצמידים אך אחר כך חזר ואם מפני הרואים שיראוהו ממשמש בפניה ונוקב
נחירה ומשים הצמידים בזרועה ויחשדוהו ויתקבצו עליו המון עם ויהיה לא' לבוז על כן מה שעשה
הנזם והצמידים הכל נתן עליה ולא הנזם באפה ולא הצמידים בזרועה וזהו ויקח האיש נזם זהב וגו' ושני צמידים
עליה וביאור יתכן עלין לבן כי הלא יקפח באומרו ולרבקה אח ושמו לבן וירץ וגו' כי אחר שראה את העין
אין אחד כי ראה את הנזם ואת הצמידים על ידי אחותו הנשארת בבית ושמע את דברי אחותו שאומרת
וכשומעו וגו' ועוד כי מתחלה לא' וירץ ואח"כ ויבא אל האיש שיורה על פתח לאו בני הבית וגם אומרו
נאמר כי לא יתבקש בו לאמר לאחותו ועוד יתכן כי עד שלא הגיע לא ראה את הנזם ואת הצמידים ולא
שמענו מה שדבר אליה האיש שאומר אחרי כן ויהי כראות את הנזם וגו' וכשומעו את דברי וגו'

[illegible]

אמנם הנה בבוא רבקה ותגד לבית אמה כי אמה הקבילה דבריה יותר מאחיה ואביה ולא יחשדוה
שהיתה אוהבת זהבים וקבלה אותן ותאמר כדברים האלה בסוף הענין כי בהכניסה לא אמרה רק
הנה נזם וצמידים נתנו לי איש אחד על שהשקיתי אותו ואת גמליו ולא סיפרה הכל ושאלתו על יחוסה ואשר
ענה לה שהוא בית אחי אדוני אז לבא קנאה באומרו כי על מעשה מים נתן לה כל זה אך אין
זה כי אם חשק בה או זמה עשה והראיה כי לא הגידה כך לבית אמה ולא לאביה ולאחיה ואין זה כי אם
מפני היראה שלא דברה בטהור וזהו ותגד לבית אמה כדברים האלה מיד נתגלגל לבן וירץ וכוונת
הכתוב היתה ללכת אל האיש בין אם ימצאהו מיד החוצה בין לא יבין לבב עמו וזהו החוצה אל העין אך
מיד אחר היחלו לבא שדבר כאשר קודם נתן אל לבו לעבור יראה אולי אין רע נירא והנה הנזם והצמידים
אינן במקומם הנזם באפה והצמידים סביב זרועה כדרך קנאתן רק הנזם והצמידים שלא יהיו אמירבלבד
חוזקה כי אם דרך טבעת וזהו ויהי כראות את הנזם ואת הצמידים על ידי אחותו ועל שמעו את
את דברי רבקה אחותו אשר שמע דבריה כדי לאמר לא יש דברים לפי מה שדבר הוא אולי מסוג ואם
רע וזהו וכשמעו את דברי רבקה אחותו לאמר שהוא כדי לאמר הוא לא יש כי שמע ממנה כה דבר
האיש שקנאת הנשאים לא מעשה מים מכבד כי אין בזה דברי עגבים כי אם אדרבה שמחזיק טובה
למיטה ממנה ומהבה שכרו וגם מאומרו היש בית אביך מקום כי יש הוראת טבעות כי לא היה רוצה
ללון בביתה כי חשק בה כי הנה שאל היש מקום שאם תאמר שאין מקום ימעט מלבת אחרת ומזה
למה לאמר לו בא ברוך ה' למען ירבה לו מתת לפי הערך אנחה לעתו וכשל מחשבתו ויבא לאכלו ויורד
ויבא אל האיש כי ויאמר כי בשר הענין כי בחשבו כי רעה בלב איש זה רק בחפזון אלו וברעתו לדבר על
פיה אך באיתו את הנזם ואת הצמידים על ידי אחותו הכיר כי לא היה רעה מהאשה שלכן לא שם הנזם על
אפה והצמידים על ידיה סביב זרועה ועלם לא ממרחק. וזה כוון בשנית את עצמו מאמרו וירץ
לאומרו ויבא ותחת אשר כוון לדבר לו פיה נתן אל לבו לשמוע דבר אחותו אשר דבר אליה האיש כדי
לאמר הוא אליו על הדברים קדם וזה וכשמעו את דברי רבקה אחותו לאמר ועל כן ויאמר בוא ברוך ה'
כי אחר שעל נתינת מים נתן נזם וצמידים מה יעשה על הכניסו אותו בדברי אהבה וכבוד ועל כי ויאמר
בא ברוך ה' ומה שאמר להם ואשים הנזם על אפה אחר כך להורות להם בבאותו בנסיון כי מיד התשובה
כאשת יצחק וקישטה לו ועל כי לא אמר באפה רק על אפה לומר שלא שתאותו בנקב האף כמנהג
כי אם על אפה שאינו צריך את לנקוב אף עשה כמוה לשים הנזם ומה גם במקום רואים פן יחשד כי אמר
כי היא קדשתיה באפה ובידיה כי לא עשיתה לקחו ולתתו ובידיה עם הצמידים ונחזור אל הענין
ויאמר בת מי את וגו' הנה יפלא אומנה היות דרך נשים לה להרבות בדברים כי אחת שאלו ושתים השיבה והיה
די לה שתאמר בת בתואל אנכי ולא תאריך בן מלכה אשר ילדה לנחור והלא ברוריה קראה לר' יוסי גלילי
גלילי שוטה על אומרו באיזה דרך נלך ללוד ולא אמר באיזה ללוד ומה גם עתה כלזה והמה ספרו ז"ל בגנות
הנשים אשר האריכו לספר ועוד כי הנה לדעת אם ממשפחת אברהם
היא לא יוכר בהגידה בת מי היא עד תפרש שאביה בן מלכה בת נחור ואם כן מה היה לו שאלה שאל רק בת מי את
אחרי שאם תאמר שהיא בת בתואל שיון לא עשתה כוונתו אמנם לא נעלם לב אומרו הגידה נא לי שהוא
מיותר אחרי אומרו בת מי את אך הנה אין ספק כי יש הפרש בין אמירה והגדה להגיד כי אמירה ודבור הוא
גם על ענין קצר התפלות אך הגדה לא תהלך רק על דברים סיפור נמשך וארוך עד גמר המכוון וזה בת מי את
ולא אמר הגידה נא לי בתה אמרי בתפלה בלבד רק הגידה נא לי ר"ל הגידה באורך עד ראש היחס שלכן היא הבינה
בדברים והגידה עד עיקר היחס שהוא עד נחור. ותאמר אליו גם תבן גם מספוא [illegible] מה שלא אמרה בר ולחם ומזון רב
מאכל בהמות הלא הוא כי לא בא לעשות במזון כאשר עשתה במים להוסיף על השאלה גם בעד הגמלים
והלא כי הוא גם הוא רצה לשבות גם בזה אמר היש בית אביך מקום לנו ללין שהוא לא נשים לבד ולא גמלים אז
הוסיפה אמרה אין דל שהוסיף לאנשים המאכל כי חסה לגמלים תבן ומספוא ולא על אלה שהיותר מוכן הוא
המזון ולהוסיף אני אמרתי גם מקום ללון בנעית הרבה וגם לגמלים ותתחכם בשני דברים א' שלא פירשה
מזון האנשים כי אם הסתירה בהבינה לשתי סבות א' לבלתי השוות מאכלם למאכל בהמתם ב' לבלתי
ביישם בהגבירה אותו לפניהם על התחכמה באומרה עמנו ולא אמרה לנו כלומר לא לנו הוא רק פדיון
ר"א מאחינו כי מתנו הכל וממנו יתנו לו והוא מענין מאמר אברהם לאורחיו כמז"ל שהיה אומר ברכו
למי שאכלתם משלו והיה מודים כי לא לו רוח כי אם לאל עליון והיה מסכים יחזיק לה טובה על אשר דברתה

פרשת חיי שרה

לויתר אלי אך היא לא כן עשה רק החזיק עבדו לאחר לחזיק לו ונשאר הכי וזהו ויקח האיש
וישתחו לה' כי גם כל דבריו מאתו ית' היתה סבה ואמר מה שאמר לו שעשה עמו ידעתי כי לא
בשלוחו כי אינו סתם רק למען אדוני אברהם וזה' ברוך ה' אלהי אדוני אברהם אשר לא עזב חסדו
ל' למענו ואילו היה שאבותם עצמו היה בא בשליחות לזה לא יפלא יעשה ה' למענו כל הכבוד
הזה אך להיות אדוני שהוא עבד לו הוא הוראה על גודל חבתו ית' אל אדוני ועוד כי אנכי בדרך
נחני ה' בית אחי אדוני ונתן כח ה' בבריאה לפנות לבו ופותח בבגדים מהשיות להשגה ומחשבה אחר
ומבית לבית כן דרך הדעת כנודע יקרה לו נשכן אך הוא ית' הקרה לפניו כי עודנו בדרך נחני ה'
שמה על ידי שליחות כוונו באו נחני ה' ורוא כי אברהם אמר לו ישלח מלאכו אתך ולקחת אשה
לבני לבנו אמר יותר מזה הירשה המלאך עשה עמי זה כי אם ה' כב יכול הוא נחני בית אחי
אדוני שהרי לא נתייחד אל המלאך רק לקחת את האשה ולא שינחהו במקום זה ועל ג' הדברים אמר
אנכי בדרך ג' על הא' אמר אנכי ועל ה"ב אמר בדרך ועל הג' אמר נחני ה' ומפני שעד כה לא
נזכר שבין ושמא לא יתרצו לשלחה לו ונם שמא הנערה תמאן ללכת ממולדתה על כן אמר
אחרי דבר ה' על מה שעבר שהנחני בית אחי אדוני עודני בדרך וזה יהיה סימן יפה על העתיד
ויאמר בוא ברוך ה' הנה כתבנו כי נשא קו ואמר הנני רואה גם ולמידים על יד אחותי
ושומע את דברי אמריהי שעל שהפסקת אזניו ואת נומו נתבונן זה ומה יעשה כשאת כבודו
במלון ואכל ושתה הלא יעשה עשר גדול על כן יתן אל לבו לאמר בא ברוך ה' ולהפליא הדבר
עשה כמתלונן על שעמדו חוץ כאומרו למה תעמוד בחוץ ומפני שהיה יכול להשיב הלא זאת הלונת
שלא באת לא אתה ולא זולתך בשביל ולבן אחריתי עד כה לזה' ואנכי פניתי הבית כי בזה נתעכבתי
מלבא לקראתך כי מאשר יקרת בעיני אנכי בעצמי פניתי הבית ולא ע"י שליח או עבד אם אחריתי
הרבה הוא כי גם בכלל מה שפניתי הוא ומקום לגמלים ולשלא ירחק שעל חמדת הנזם והצמידים
היה עושה למען ירבה גם הוא מוהר ומתן אמר בא ברוך ה' לומר אם אמרתי כבד אכבדך אין זה
כי אם שעל היותך ברוך ה' ובכן בוא יתכוין כי אשר אכבדך עם האלהים אני עושה
ויבא האיש ג' רוא מה שאמרו ז"ל על ונתתי עשב ג' ואכלת שנותנין תחלה מאכל לבהמה ואח"כ
לפני האדם וזהו ויתן תבן ג' ויושם לפניו ג'
ויושם לפניו ג' הנה ראוי לשים לב על מה זה נמנע לאכול עד דבר דבריו · ב' למה פתח דבריו הין
עבד אברהם אנכי · ג' מה צורך הודעת מה שה' ברך את אדוני מאד ושנתן לו צאן ובקר ג'
ד' או שנולד יצחק אחרי זקנתה מה יתן ומה יוסיף למו הולדו אחרי זקנתה או בבחירתך וגם למה
לא כלל גם את אברהם לאמר אחרי זקנתם · וגם למה הוצרך שנתן לו את כל אשר לו · ה' או נסבר
אדוני לאמר כי מלבד שאין צורך בהודעת השבועה גם או לאמר לא יתכן כי אינו לאמר לאחרים
ז' או אם לא ג' למה שינה כי אברהם אמר כי אם אל ארצי ג' והוא אמר אם לא · ח' או ה' אשר קראתה
לפניו ג' שהם דברים אשר לא כן דבר אברהם כי אם אשר לקחני ג' וגם אברהם אמר ישלח מלאכו
לפניך והוא אמר אתך · ט' או את יתנקה ג' מה שלא אמר לו כן · י' או אם יש בך נא מצליח דרכי ג'
כי אין זה לשון שאלתי כלל וכן בכל סיפור אמרי הנסיון אין דבר שלא יהיה משונה הנסיון והלשון
מהנזכר למעלה במקום שנודע שלמה במקום הנמצאיות השקית במקום ותרד העינה ותמלא
הוא אומר ותשאב ובמקום ותשאב לכל גמליו הוא אומר וגם הגמלים השקתה וגם נתן הנזם ערם
ישאל בתולי אתה ופה הוא אומר ואשאל ג' ואשים הנזם ג' למה הוה עבד שהשתחוה לה' ומה
שבירך ג' מה שלא זכר למעלה רק תפארת קדיתה והשתחויה · יא' או תשב הנערה אתנו
ימים או עשור ג' איך חזרו ממאמרם למעלה הנה רבקה לפניך קח ולך ומה הוסיף הוא אחר
באומרו אל תאחרו אותי ג' על מה שאמר תחלה · יב' או נקרא לנערה ג' כי מהראוי יאמר נשאל
לנערה ולא אל פיה · וגם או נקרא לנערה הוא מיותר כי בכלל או נשאל לנערה היתה הקריאה
אמנם הנה נראה יעשה אליעזר בא להסיר מלבם פן יחשבו כי הנזם והצמידים פיזרתי עד
השקתה אותי ולא נמנעו את עשה שלו והתכונה כי שלבו בתת לה הנזם והצמידים אמרה

היש בית אביך מקום לנו ללון באופן שאם ימאנו בזיווג יפסידו הכל על כן הקדים ואמר גם אוכל
עם מספוא דברי ג׳ למען היות כי לא על הכלים אשר ראה אוכל פיזר כי אם לרך שבלבנות רואות
לה עוד יתכן במאמר טחמרו להם כבר עשרו ויתנו בבריתו ראה לגורשו והמלאך אשר אתו
היפך הקדושות ואשר בה הקם שם לפני ביתאל ועל כן אמר אכלם לא נזכר כי אם אחיה ואמר
ויקח יהיה גם אומרו וישם ולא נאמר ויתן כאן ויתן תבן ומספוא ג׳. נראה מרו לפניו לאכול לומר
לפני הוסם לאכול אך לא לולתו הוסם לבלתי אכול כי אם להמתין והוא בהשתא ובזה נבוא אל הענין
והוא כי יתכן כי למה שהמלאך היה בא עמו כמאמר אדוניו הנה ישלח מלאכו לפניך ומה גם שאולי
כי שני מלאכים הבואים א׳ לשמור וא׳ להוציא את רבקה על כן לא יבצר ממנו יהיה מונע
כי שני מלאכים הבואים בבדוקה במלאך כי יהיה לעודד נאות בבית
מלאכו אשר אתו על מאמר סלו בהר שהכירה במלאך בדרך כי היתה למודה נאות
אברהם ומה גם עתה א׳ לנער שהיה זקן ביתו חכם גדול וחסיד שידע ספק את מעשה המלאך
הפסוקים ועל כן אמר בלבו הנער עתה יאכל בתואל וימות ואיך אדבר על עסקי ביתו והנה
ישנו לו ואמר כל מדברותיך מכשולן ושמחה כי עת רצה היא כי מת אביה כנה בביתו כי
בתחנה ואמר על יאריכו הימים באופן לא יהיה אבלה דרכו על כן התחכם יותר ערום אכול
ועת בבגד בתואל אחי דבר דבריו שידבר בתואל גם הוא בזיווג לבל יהיה פתחו פה ולבן אחרי מות
אבי למען ואדרבה יהיו כמתווים לקיים דברי המת ולא אחרי ילדי מה שהוסם לפני לאכול גם
חיכל עד אם דברתי דברי שקוא פן באוכלם ימות בתואל ותקולקל כוונתו כמדובר
ויאמר עבד אברהם אנכי הנה כפר נאמן דאר להם מכמול כלבוש לפני אשר קויה לאכול ידם
לדבר ולומר לבלתי עשות אלתו ובקשתו הנה המה א׳ למה על דבר גדול כזה לא בא
אברהם בעצמו ולא היה המדבר כי אנשים אתם המה ב׳ כי למה יתנו את בתם לאיש אשר לא
ידענו מה הוא חשוב או בלתי חשוב ואדרבה מאשר לא תבא אשה מבא עוב בארצו יותר כי לא איש
תמידות הוא ועל כן שלח למקום אשר לא ידעוהו ג׳ אם יאמרו לא נתן בתנו לכם ומלבדם כי אחרית
אסולת למרבה לה מוהר ומתן הרבה מאד לפי כבודה שיהיו לו עבדים רבים ידוננים לו לבנו בקרב אחיו
ד׳ פן יבקשו קהלה ואמר כי גם שלח בא אברהם ויצחק לבודנו למה לא שלח נשיאי עדה אנשי שם
להוליכה לפי כבודה ולא שמעבור בת מלכים יפה עד מאד ונעבד איש מקנת כספו כי שתים רעות
בדבר א׳ מפני הכבוד ב׳ מפני החשד כי גם אחרי הולכו אותה לא העדר מיה כמלא כי כאשר לא
ראה לו יצחק בתולה אמר לה אולי העבד פגעפך את הנבר להראותו בתולה במקום אשר נפגר
מהולל מבושת פנים בראותה אותו לקראתה בדרך ה׳ פן יאמרו לא נכון והתיר להביא קטנה מאד
לאיש בן מ׳ שנה ומן הענין הזה ירחק בעיניהם היותה בת זוגו כי לא יתכן יאחר הוא עד מהביא בת זוגו
שיצחק עד היותו בן מ׳ שנה א׳ קרוב אליו ומה גם בימים ההם שהיו נושאים נשים עודם קטנים כמלוא
בבל כי הרי הוליד את מלכה עד כי בן שש שנים שהרי אברהם לא יצאר לפחות להיות גדול מהרי
אך שנים שהרי נולד נחור בנתיים נשרה שהיא יסכה בת הרן נולדה עשר שנים אחר לידת אברהם ונתן
שריה הרן בשביריה בן שבע שנים ונשביריה שגמלה אחותה לפחות בשש וכן ערואוני נאות אחת בני
שבעשנים כנודע על כן עלדבר חמשת הענינים האלה עלך מעבר מאמריו לפלגם ולפגירם
מוכיחים אותה לאחת ועל קראשון היה ואמר עבד אברהם אנכי לומר אל יקשה בעיניכם מדוע לא בא
אדוני אברהם לדבר כזה כי הלא מלך גדול הוא ובלתי ראוי לבוא כי אם שלוחו והראיה כי מאמני תראו כי לא
כי הלא תראוני בכל הכבוד ובגדולה הזאת עבד אברהם אנכי ומהעבד תכירו מעלת האדון והפעו וראו
יקרת תפארת גדולתו כי הלא זה הוא נפתה גויה נתנו וברכו וזהו וה׳ ברך את אברהם בכל זה הוא ובל
ערך אחר אחד מאד כי את הכל זכה בדין עשיון לפי רוב צדקתו ולא היתה עיקר גדולה מצאוה קנעם
כלך בכאורם כי אם ויגדל במעלה מכל עשאו על כל ברואי שלם כנודע ואחרי כן יתן לו צאן ובקר וכסף
וזהב כו׳ ועל פי דרכו הזכיר הענבים בין צאן ובקר וכסף וזהב ועבדים ושפחות וחמורים לומר שאם הייתם עבדים
לפני אברהם במדרגה שפלה היה הוא בהיותו עבד אברהם כאותה הגולה ומה גם אדוניו שהוא מה שרצה
באומרו עבד אברהם אנכי ועל השנית אמר ותלד שרה ג׳ עשמו וראו כי עוב ורעוס לפני והוא בן זקונים
כי ... ולא כי שמעת שגם הוא בן זקונים מיוחס אחר האב ולא כבן
כי ... ויהו ותלד שרה

פרשת חיי שרה

הבא מן הגויה או שפחה שקרוי בנה כבתוב אלינו על פסוק גרש האמה הזאת ואת בנה בקר וזה
בן נאמן'' שנה שהיה אחרי זקנתה כאמר הביטו וראו מה טובו ומה יופיו כי הלא עד זה הפלגת ל
לעשות הוא יה' להבינו לעולם כי הלא לא ילדתו אמו בזקנתה כי אם אחר זקנתה כי שחלף הזקנה
יהלבה לה כי חזרה לנעוריה להשתעבד ממנו ולא שעבר קבר נפש להוליד אחר הקצים וזה אחרי זקנתה
שאם לא כן אין אחר הזקנה רק את המות'' ועל השלשית ממוהר ומהר ואם ירש הרבה אז מנעו אמר
ויתן לו את כל אשר לו באופן שאין בעולם שירימו ממנו ובכל הדבר הזה כי ירבה לו מעקר ומרצון'
ואמרו אמרו אל אשה אך לא תלך ענין כי נגד כבתו אחר שכל הגוף חוץ לנו אשה כי יושבים אדוש ;
ומאותה לבר קשה כי כנעני בארצם כשהיו אברהם ועל כן לא לקח משם אשה ואמרו לא אמר גם שאין כ
לאמר לאונה ונו אז אם לא אל בית אבי ולא אמר כי אם אל בית אבי כמאמר אברהם הלא הוא כי שלפי דרכו
דינה להשמם כי היתה השבועה גם לבא אל משפחתו פן יתקר הדבר במעשים ויקרבו על כן אמר מה
שרשבי נגי לא היה רק לאמר אל לא תקח אשה מבנות הכנעני אם לא אל בית אבי תלך אבל אם תלך אל
בית אבי ולא יתנו אחת מן הכנעני' וגם רמז למושלא שכב רק על הכנעני שבארצו אך לא שבא מן אחרת
אל מיתך עמים שבכל מדינה' ועל התשובת אמר ואומר אל אדוני אולי לא תלך כ' לומר הלא ראיתי אשר קייתי
יכולים לבקש תואנה לאמר כי עבד אני והוו משיאים מפני הכבוד ומפני היראה שלא שב
כי לא טוב היות נערה יפה עם אחד כהגולים פר עבד איש בדרכים ועל כן קדמה ואמרה לאדוני אולי לא תלך
ראשב למה שהיא אשה חשובה כערמו בהא הידוע אחרי כי עבד אני והשיב לו כי לעולם הכבוד אין חשש
כי ה' ישלח מלאכו ואם כן אין לבם כבוד וכו' למנוח כי בא מלאך ה' שלח מאתו יתב' בעד בתכם' ועל דבר הקשר
כי קשה עבד שנית בזמנה נסכן אלהקיצו כי הנה אמר אל ישלח מלאכו אתך ונעמו ורחם כי עשה את המלאך
עמך אשר כי אמר שהמלאך יבא אתך ולא שאני אבוא אתך כי את הענין ואין זה רק עבדי אני כאמר
כלה עבדים כי כשר ואת אתך כי על כן אני חשוב ממנו ואל ידאב לא אחשב בלבתי בדרך אתה כי לא אני
שמע כאחת העבדים ולתי ומן אחז'ל המושל בבל אשר לו מושל בכרו כמותו ולחזיק העניין מאמר
אברהם כי רוח אמר אני ישלח מלאכו לפניך ופה שינה ואמר ישלח מלאכו אתך והוא כי יכונה אחז'ל כי
כמעשר מישב ונזהר להיות צדיקים גדולים נאמר בהם ורוח ה' יתעלה דמה לבר אחין כי קדמתא לא
אמר אלא יתעלה מלמעלה שהיו מהלכין שלשתן יחד והמלאך אחריהם אמנם קשבר הלא לא התיבו א
אמרים ככל הכבוד הזה כי אם אמר ישלח מלאכו לפניך כי הוא ילך לפניך ואתה אחריו אך הוא אמר אתך
להורות כי המלאך עמך אני בעצם ולא אמר לפני והוא מה העניין שכתבנו אמר קרא כי את העניין——
והמלאך עמך אתי כי הלא לא אמר יתעלה המלאך אתי ועל זה בטח כי שלבדי אקח אקח כי אמר——
לקחת אשה לבני'' ועל כמון כי אין המלאך המצליח דרכי כי אם הש"י בעצמו וזה ה' גם הוא ישלח מלאכו
אתך וגם ה' הנה והצליח דרכך כי אין המלאך רק לשמירך בכל דרכיך להורות חשיבותו כמאמרו אלהים וזה
והצליח גם לא אמר להצליח כי שתים יעשה לך ה' הנה ישלח גם והצליח גם ועל כן אמר ולקחת גם לומר כי אחרי
שהיא מצלחת דרכי לא אתייאש לחזור מכם כי אם ללוקח מעצמי ואם נאמר כי אומרו והצליח דרכי הוא
על הדרך שמהר ישראל לחרן יאמר כי ממה שהצליח בדרך ימצא שיקח האשה מעצמי כי בא ביום אחד
שהדבר לו הארץ כי ראו ויבושו מלומר ועל כן אמר להם ואבא היום אל העין כמ"ז היום יצאתי והיום באתי
ועל פי דברי רמזו למו כי לא היה הוויכוח גם אדוני רק על בואה עמו אך על מעלת הזיווג בטוח היה כי
ה' הצליח דרכו ולקח אותה ועב' אמר אל שנם שבידי נקח אותה עב' אינו דרך אחר כי אם שאם לא
יתנו בבחירתם אהיה נקי מאלתו וזהו ואם לא יתנו לך ואם לא יתנו לך מאי ואם לא יתנו
וגם אומרו שנית והיית נקי הוא מיותר'' אך על כוון לאמר להם כי בין אם יחננו לבלתי תת אותה בעצ
כי אם יאמרו לה אך לא עד הענבר רק עד זולתו לבלתי מאלה כאשר נקי מאלתי ויכול להשיא אחרית וזה
אז העבד גם כי תבוא אל משפחתי בזה כלבד שם שלא יוכל וגם אם לא יתנו לך כלומר כי אם לא קדם יגיד
כי חורין ...... גם בזה והיית נקי מאלתי להורותם כי לא יקרה מאד שלא יהיה אפשר בלתה ' וגם
נראה שעמו כי יקר הוא בעיני אדוני ועל בלתי יתנה לו בעצמו גם שידו עד זולתו ישיאוהו ולנסה ''
ועל הא אמר ואבא היום אל העין לומר ראו עתה איך גם שהיא קשה לגדול היא בת זוגו מאתו יתברך

ואבא היום אל העין ואומר ה' אלהי אדוני אברהם וגו' ורתחכם עד כי לא ואבא היום שקיום יצאתי והיום באתי ב' הנסיי רנפלא כי קנה ולא
כי דרך לא היה לגבר אם בתאצנו היא כי אם לגעת אם הוא בעצמו הוא המצליחו וזהו אם ישך נא מצליח וגו' שהר אם
ילתחה דרך עליו ולא יועילו בזווג רק על זולתו ויאו דרכי וגו' ועל דרכו רמז מה שסרקבנו למעלה כי אמר לו אחד וגו'
הסריין אני קולך היה קוה יה מצליח על עצמו וזהו ה' אשר לרחני וגו' אך להיות אתה קולך ישלח מלאכו עלכי
אמר אם ישך בעצמך מצליח דרכי עם היות אשר אנכי הולך עליה ולא אברהם עצמו וכלומר למען הגדיל עניני ב
שנים ושינה ואמר העלמה ולא אמר הנערה וגם אמר היוצאת לשאוב והוא לא אמר כן בנסיונו הוא מקשה אמר
בעבור כי היתה בתולה לא נקרא לשאוב מים כי היתה כבודה בת מלך פנימה ומה היה שיצתה בעת ההיא וכלך
על שכמה ועלכן חסרה אימר להן ובנות אנשי העיר יוצאות לשאוב מים והיה הנערה וגו' היה להן טתמן פה למר
הם דבזויות שצריכין לשאוב מים היתה הראויה לבן אדונך ועל יאמרו שהוא לא שאל רק על הנהוגות לצאת ולא על
ואת שלא נסתה באלה רק בטעם זאת ונקרא הוא היה נהם לרשיב לו כדברים האלה ולא מחמת נסיונו על כן אמר
יהיה העלמה כלומר העלמה והצנועה בבית היוצאת עתה לשאוב לא מן הרגילות לצאת תמיד וזהו והנה רבקה יוצאת
שנסיונה היתה בכללה הנסיון ושפלה בכדה על שכמה מה שלא נסתה בלבד ולהורות גודל התלהבות הנסיון שיניה
כלם נו כי אמר אשר אומר אליה השקיני נא ומניח את הכל אך כיון כי יש בני אדם נהפך מיד כשאינו יאמתם
דבר נורגים ויש שבראשונה מהאחד לבם ואחר עתנם אמר הנה האריכתי בדברים לומר השקיני נא מעט מים פ'
מכלך לתת לה מרום שהות לשוב להתנדב חטמתה מתהיא בראשונה אך היא כלכך היתה נהבה כי לא הספקתי
עמור דברי כי מיד כאומרי השקיני נא טרם אכלה לומר מעט מים וגו' מיד מיהרה ותאמר גם אתה שתה וגו' וזה
אומר אפה השקיני נא ותמהר וגו' ולבלתי הראות חין ערכה בגמולם כי רב הוא פן יאמר נוגע ירבה
למי מהגיה ובלוה אם יקחו לשאול על כן הפך דבר הנם אשר על המים לדחותה כאשר לדרכו ובכר
אלו ותרד העינה ותמלא ולא לא יתשאב כי בלא שאיבה על המים ותמלא כדה אך על אמר אמר ותרד
העינה ותשאב מן העין הזה לא אמר שאמר לה הגמאים כמעשה שהיה רק השקיני לבלתי היה
לבל התעוררים הוראה ויותר רב מגמאיעה להשקות ונם את גמליו ובאומרו אני טרם אכלה וגו' מלת
אני מיהרה הורה מאמרו למעשה על ויהיה לא טרם כלה לדבר כי משלה פנעי במעשה טרם
שהיה הוא מהשנים קאחם שהיה טרם יכלה לדבר והאחרים כבלותם לדבר וזהו אומרו פה גם
אני טרם אכלה כלומר אני הוא ולא אחר ואומרו ותרד כדה מעליה ואשק ולמעלה לא אמר ותרד
כמה על ידה ונשקהו בלא שדוהו שאשר לשתות כי אם שתה מעצמו מכדה שעל שכמה
וגם שינה כי למעלה אמר שאחר תרה הנזם והצמידים שאל בת מי את ופה היפך להורות כי לא נגד
ההשראה נתן לה מתנותיה כי אם על החיתון שהיתה בת אחי אדוני ומן העטם הזה לא אמר שאמר
לה היש בית אביך מקום לנו ללין פן יראה שבשכר לינה היה נותן לה רק על החיתון ואמר ואברך
ואשתחוה לה' ואברך וגו' לא אמר כמאמרו למעלה בדרך נחני ה' בית אחי אדוני כי נגדה את בת
אחי אדוני לבנו כי לא היה מסופק בחיתון ועל כלתה היתה ההודאה כל
ועתה אם ישכם עושים וגו' הנה הוראתכם כי ה' עשה הדבר ולא אני אשר הנחני לקחת וגו' ועל כן הכל
מייחם הדבר מאתכם לחסד ואמת כי בחיריים אתם וזה ועוד לומר ועתה שהוראתי כי
מה הוא על אם ישכם עושים וגו' ועל פי דרכו רמז להם שלא יקחו מוהר ומתן לאבי הנערה כמנהג
יעקב שעבד את לבן שבעשנים כי אם אם ישכם עושים חסד ואמת שהוא חסד חנם הגדול כלומר
הגדה שהיא השובה מפורשת שהוא על הגדה ולא באופן שתראה הגדה והודאה ואחריה תגעמוד
הבקרה התבונה מה ואם לא הגידו לי ואחר ואמר לי כלומר אל תביישו מלומר שלא רחפצו בכי
אברהם כי הלא אין אברהם בפניכם כי אם אני ולכן אין כאן בושה וזהו הגידו לי כי לא אתם אומרים
לא לאברהם: ויען לבן ובתואל וגו' הנה כתוב אחד כן על דרוש היהעה אהבת כי לא תבריכו אם טוב ואם רע כל עוד שהדבר לא יצא מפיו יה כי אם מחשבה בלבד
נפשעות אדם
כמפורש אצלנו יפה ובזה יאמר הלא אמרת שרייאם אליכם לחסד ואמת אם נודה בזיווג אך לא כן
הוא כי אולי היתב יהיה בלבד לפני יה ולא יצא מפיו היה הדבר נשאר אל בחירתכו אך הנה
מה יצא הדבר ואחר שיצא מפי יה בת פלוני לפלוני אי מסוגל על פיה הנה ילכה מגבר וגו' שאחר
התבירה שהיה אברהם מרדהר לא יפה נשים שלא לבחור אשה לבחר ותבמה שנים שאינו וגו'
עתה היה עבד היו אחריו בנים ואמרנו הקבה אל יחוץ כי הנה עתה נולדה בת זוגו כי הנה ילדה
מלכה גם ובריא יוצא הדבר

כל הדברים כי הדבר יצא מפי יה' ולכן אין להם בחירה וזה לא נוכל דבר אליך אפי' לומר רע או טוב זה החתן מה טיבו רע או טוב הוא לענין אם נולד אם אין כי בזולת בחירתנו ג' לא יכלו מהעשות" ובמדרש רבה וז"ל ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר מהיכן יצא ר' יהושע בר נחמיה בשם ר' חנינא בר יצחק אמר מהר המוריה יצא · ורבנן אמרין מהיכן יצא ותהי אשה לבן אדוניך כאשר דבר ה' עכ"ל · וראוי לשים לב מה זו שאלה מהיכן יצא הלא הכתוב אומר מה' יצא · ועוד אומרו מהר המוריה יצא איך יצא מההר ההוא · ועוד לרבנן גם לדעתם היא כי מה' יצא למה הפכו מפסוק שאחר זה שאינו מפורש בו היציאה מהיכן יצא ולא הפכו מפסוק מה' יצא הדבר שמפורש כי מה' יצא · ועוד למה רבנן חזרו לומר מהיכן יצא ולא סמכו על האמור מתחלה מהיכן יצא ויאמר ורבנן אמרי ותהי אשה ג' והנראה אלי בענין שהיתה להם למה תפסו מויען לבן ובתואל לשאול מהיכן יצא ולא תפסו מאומרו מה' יצא הדבר · אך הנה הקושיא להם כי הנה פשט הכתוב היא שאמר על פי דבריך בענין יצחק כי מה' יצא הדבר ולכן לא נוכל ג' והקושיא להם א' שהי"ל מה' הדבר או מה' הוא כאשר נאמר בשמשון כי במה שנעשה בענין אינו אלא הוראה כי מה' היא כי אילו היה הוא יה' מדבר דבר שאינו לשון הוראה כלא יצא מפי יצחק כן יהיה דברי אשר יצא מפי · אך מאומרו מה' יצא הדבר יורה על דבור שיצא באיזה מקום מה' · ועוד אומרו לא נוכל ג' מי יעכב ביד בחירתם שלא יאמרו רע או טוב על כן בא לתרץ ותפס מאומרו ויען לבן ג' והוא שעל פי דרכו ריקשה לו על מה זה הקדים אבי אחיב כאן לבן ובתואל שענינו יש מרז"ל אמרו ש שקירה רוע מוסר לבן שקפץ בראש קודם לאביו על כן לבאר על הכל אמר מהיכן יצא כלומר שאם הוא מהוראת הענין לא הי"ל יצא אך הוא כי מהר המוריה יצא שהוא ממה שאמר לראו יה' שם כי כבר נולדה בת זוגו של יצחק או כמו שכתבנו מאמרם ז"ל על ויהי אחרי הדברים האלה ויוגד ג' ובתואל ילד את רבקה ג' ועל כן אמר יצא כי מהר עצמו יצא הדבר מפי יה' על כן אמר יצא :

ורבנן אמרי לא נוכל דבר אליך רע או טוב כי גם שיפעתי יה' אינה מכריחה לאדם אמירתו מכריח בשיצאה מפי יה' וזהו מה' יצא ועל כן לא נוכל ג' מפני אם היה על יד הוראת הענין שהיא יהענה לא אמירה ועל כן הוצרכו לתפוס מאומרו ויען לבן ג' כי בזה נתיישב אומרו ויען לבן רודם ובתואל והוא כי למה שבתואל מיהבל לו מה שהיה בהר המוריה אך לבן כי נביא הוא לא יבצר ממנו ששם הוא היה נותנו מיעוט אחריו אך רבנן הוקשה להם איך יתכן יאמר מה' יצא ולא יפורש בכתוב מהיכן יצא על כן בחרו לומר כי הכל הוא בדברי לבן ובתואל והוא כתוב והדר מפרש וזהו מהיכן יצא ותהי אשה ג' והוא פירוש דבהם שאמרו מה' יצא הדבר יתבע מהיכן יצא הלא הוא ותהי אשה לבן אדוניך שהוא בת פלוני לפלוני כאשר דבר ה' מלפני ארבעים יום כי קודם יצירת הולד שאומרים פ' פלוני בת פלוני אשה לפלוני ולא דבר בפירוש ועל כן לא נוכל דבר אליך ג' כי אינה יהענה בלבד כי אם אמירה ממש ולרבנן היה הזכירו את לבן ואת בתואל כי גם בתואל לא היה בקי במה שמכריזין בת פלוני לפלוני כי אם לבן אך אם היה חוזר אל הענין גם בתואל שמע את דברי אליעזר ·

או תהיה מחלוקתם בדרך אחרת והוא כי הלך הנבון אל לבנו בענין כאן בזווג א' כאן בזווג ב' ·

הוא לדעת חכמי האמת כי קודם יצירת הולד יכריזו הזווג המתייחס אל נפשו והוא הזווג הא' אך אחרי בואו לעולם והגיע עת נשואיו יהנוקו כפי מעשיו ואם יזכה ינשא ואם לא יעבירוה ממנו ותנתן לאחר הטוב ממנו וזהו זווג שני לפי מעשיו ובזה יהיה דעת החולקים הא' ר' בכוונת לבן ובתואל כי לדעת ר' יהושע כי אמרו קרובה כי עלה זכות על ידי יצחק בהר המוריה לא ניתנה לו רבקה לאשה כי כשרבו אותם כאן בזווגים לפי מעשיו בצדיק הוא ניתנה לו כי אינו מענין זווג הראשון לא היה שום כשרונו אלא נמצא שהיה זה לו לפי מעשיו אשר המוריה וזהו מהר המוריה יצא ונדוקדק כל אשר יקדקנו לדעת בכתוב ולדעת רבנן שלא אמרו שהיה לפי מעשיו כי אם לפי זווג ראשון שאמר הוא יה' ותהי אשה לבן אדוניך שהוא בת פלוני לפלוני כי מאז לא היה שנוי לבלתי היותה ראויה אליו · הנה רבקה לפניך ג' אמרו קחה שם רבה ם לפניו א' מפאת הזווג שמהרנו לו ב' שעלתה עליך מכל שיבא הוא אל אנשים גדולים ובניחוי מה שתלוי בבחירתנו שהוא שולחה עמך או לא אנו מודים לך כי הנה רבקה לפניך

יח גל

בידינו כי אם ותהי אשה ג' כאשר דבר ה' ולא נוכל שנבב'
כך אך מענין התפלות הזיווג אינו בידינו למעלה בת פלוני לפלוני ואין אומרים פלונית לפלוני ת'
עוד יותר כיוונו והוא כי הנה אז"ל שמכריזין ולא מצד עצמו נזכר בשמו משגב האשה כי אם
את פלונית בן פלוני והוא כי לא עשה אדם תשוב מצד אמת הוא הזווג אמרו מן השמים
אחר אביה ובזה יאמר כי הנה העבד אמר אשר הנחני בדרך אמת הוא הזווג לאתחן בפתח כי אם יצחק
לא אמר בת בתואל ויצחק רק בת אחי אדוני שלא החשיב את בתואל לפני אמר לבבו ואמר
אותה את אברהם כאו' בת אחי אדוני ואמנם גם ביצחק לא הזכירו בשם רק אמר לבנו
ענין בחייהם אתם אם ישכם ג' והשיבו בענין הזווג לא נוכל ג' אך בפניין שאמרת בת אחי אדוני לבנו
הנה רבקה לפניך והוא כי בימי שהקים אנשי החכמה היו מכהם כשרין אחרים או הלכו בפני'
והנה אל נעזר עין אוקיונן דנאה לאברהם ודולה ומשקה מתורתן לאחרים ומושל בבנותיו על מושל
בברו כמורו אין ספק שגם הוא היה מכיר ספר שף ועל כן אמרו הנה רבקה לפניך כאומר יותקבל בפניה
ואחר שקיים תשובה זכה במקחך קח ולך ולפי זה ממונה נעשה שקר מפחיתות עצמה כאשר אמרני
הנה רבקה מצד שאמר בת אחי אדוני או בת פלוני אך בחיתון לא נאמר ליצחק כי אם לבן אדוניך
כאשר דבר ה' כאומר כי גם שדרכו יה' לומר בת פלוני לפלוני שאת האשה שאינה חשובה מצד עצמה
מייחסים אותה אחר האב לומר בת פלוני אך האיש שהוא חשוב מעצמו מזכירין שמו ואין אומרין
בן פלוני אך בזה נהפך הדבר ולא אמרו רק רבקה לבן אדוניך להשיבותה וזהו רבקה ג' אשה לבן
בן פלוני כי אם פלונית לבן פלוני
אדוניך וזהו כאשר דבר ה' מאז שלא אמר בת פלוני לפלוני כי אם אדוני יה' אשר נתן כזאת
ויהי כאשר שמע ג' לפי מה שלבן ובתואל השיבו כי אם אנו יה' אשר נתן כזאת
בלבם להשיב לו והנה על שני דברים אלה להחזיק טובה אלהי יה' על הודאת הזווג ב' על
אומרים וכך שהודו לשלוחה על ידי עם אלהי עבד אינו לפי כבודך ועל זאת השנית אמר כאם
שמע עבד אברהם ועל התפלות הזווג אמר את דבריהם ועל ב' הדברים וישתחו ארצה לה'
או יאמר כי לה יותר עבד אברהם השתחוה לה' ולא להם: ויאמר אחיה ג' הלא כמו זרע שבעת
אך הנה לבן נתן ענינו בממון
אתה אומרים ולך יחזרו בהם ויאמרו השב הנערה ג'
כי אתה שלא מעט מים נתן נזם וצמידים ומה גם אחרי הכניסו אותה ואת אחיו ואמו אז יתן מנה
יפה לקרובי הכלה כדרך המחתנים על כן הפליגו להורות טוב לבם באומרם הנה רבקה לפניך
קח ולך למען יותר להם אך הוא הופש עלינו ויוצא כלי כסף וכלי זהב ויתן לרבקה כי ישארו עמה
בית אישה אך ומגדנות בלבד הוא מה שנתן לאחיה ולאמה אך בראותם כי לעקרם מרו ונהפך
לאבלם ואז נהפכו לי והעילו כנגדם באומרם תשב הנערה ג' להכניסו ולמען יתקן את אשר עשה
במה ונם לא אמרו אתה תלכה כי אם אחר תלך כאומר ולא נעמך אז השיב הוא אל תאחרו אותי
יתכם כי אותי אתם מפחידים כי אם לה' אתם כנים כי הוא הנעשה מה שאתם עושה ומצליח
אתם מנעים וזהו ואומרו אל תאחרו אותי וה' הצליח דרכי ונם עשו בבן אדוני וזה שלח ני אלכה
לאדוני אז להסיר אתם מעל עצמם אמרו נקרא לנערה יכלו לשום בלבה שתמאן דברי לבה
ואפשר שהשיבה בלבבי כאומר אם תלבי ואמרו עם האיש הזה כאומר שאינו איש ואיני כבוד וגם הזה
שההשיבה התלבי ותאמר אלך
את עבד והוא הנדר כבוד יתשב ונבי' ותאמר אלך
יברכו ג' אומרו ויאמרו לה הוא מיותר וכן אומרי אחותנו ואומרו את וכן אומרו ויירש זרעך ג' כי מה
חידשו לה בברכה זו הלא ברכה זו כבר נתברך בה יצחק אחר העקידה כי נאמר לאברהם
ויירש זרעך את שער איביו אך הנה המה ידעו כי בזה נתברך יצחק בין כריבוי כעשה כה יהיה זרעך
בין במה שיירש זרעו אברהם את שער איביו אלא שחששו פן יקרה ליצחק כאשר קרה לאברהם שבשתי
שני נשים ובזרעו האחת נתקיימו הברכות ולא בזרע השנית כן חששו אולי יצחק ישא אחרת ויתקיימו
בזרעה ממנו כל ברכות יצחק עלם ברכו את רבקה שיתקיימו בזרעה ממנו כל ברכות יצחק וזה
יברכו את רבקה כאומר ולא את יצחק כי ברוך הוא ויאמרו לה כלו' לה ולא לו והוא אחותנו את היי
לא אחרת לאלפי רבבה שהוא על הרבוי וכן הברכה השנית והיא ויירש זרעך ג' ולא זרע אחרת
ובכפירה רבבה אחרונה במקרא את היי ג' וגם ינים רבבה ומאה מכם רבבה ג' רבבה כפירה

פרשת חיי שרה

ויאמר מה שאמרו ז״ל שבכי שלא יאמרו אחיה ואמה תפלתינו עשתה פירות שלכן לא ילדה
רבקה עד שהתפלל יצחק וזה יאמר אתה היי לאלפי רבבה ולא היה מתקיים כי שנים עקר לבן
ואמו ועם ברכת רבבה זו לבלתי רבקה להוסיף הרבבה פן יאמרו שתפלתן עשתה פירות
אך לעומק אמה שלכלה נאחיה שינים ורבבה מתי יהיה הוא מי שנולד למאה שנה הוא יצחק
עם מי שהיא מכם היא רבקה בירכת רבבה בתפלתן שהיו מתפללין זו בזויתו וזה בזויתו
ירדופו ויהי רבבה כמאן השדה נתתיך כאשר שמה השדה באה עלה תפלת ישראל להמלאכי
שלאחר הנשמים ולא על ידי האומות כך זרע יצחק אינם באים כי אם ע״י תפלת יצחק ואשתו ולא
ע״י לבן ואמו. ותקם רבקה וגו׳ אמר כי אחר להרכיבה שלגמל לא היה ע״י האיש כי אם היא
ועמדיתה ותרכבנה והנה הולך לפניהן והן אחריו וזהו ותלכנה אחרי האיש וכאשר
החזיקו בדרך ותשובנה המלוות ויקח העבד את רבקה לא לו שום לבה עמה כי אם לילך עמה [illegible]
הנכה מיד ויצחק בא וגו׳ ופגע בו והיה מאמרם ז״ל כי קפצה לו הארץ גם בשובו כה שלא יתיישב
עמה. ואמר והוא יושב בארץ הנגב להורות כי לעבור קפצה הארץ כי היה מיושב בנגב [illegible] יצחק
להוסיף מכאן ומרבקה את יעקב זרע אמת אך ליצחק שהיה בא להפא את קמותו להוסיף הזרע
ההוא לא קפצה הארץ כי אם והוא יושב בארץ הנגב ולא בביתו כי אם חוץ מהישוב המתאחר לארץ הנגב ובמדרש
יתישב אומרו מלהביא מבוא שהיה יתירה ולא אמר בא מבאר לחי ראי אך כיון בא מבוא כלומר בא מפאת
כהלכה ולא מקפיצה כאליעזר ששיעור הכתוב ויצחק בא מבוא אך אליעזר לא בא מבוא כי אם מקפיצה
ויצא יצחק לשוח וגו׳ אמר כי כאשר ראה עיניו לא נתן אל לבו על אליעזר שמא הוא הבא בגמלים כי אם והנה
גמלים באים והוא כי ראה גמלים באים והיה מקטנה האמור כי הנה אתמול יצא אליעזר מכאן אברהם
ואיך היום חוזר עם האשה שלא ידע כי קפצה לו הארץ בהליכה ובחזרה ולא לן בית לבן כי אם לילה אחת ולא
עלה על לב יצחק שלעבור יהיו שם קפיצות והוא בא מבוא כמדובר ועל מה שכל כי הנה יצא יצחק לשוח
בשדה ויראה והיה גמלים באים בשדה ולא יתפרש דרך כבושה לחברון אשר שם בית אחוזים ולכן לא שת לבו
אלהיו לכים שלהגמלים ההם כי אם שלהגמלים עצמם או ספר מעשה תמיתיהן שלא הבין את רבקה שעל הגמל
כי לא ידע כי אשתו היא רק אל הגמלים וזהו וירא וגו׳ והנה גמלים וגו׳
ותשא רבקה וגו׳ מה שהפילה עצמה מעל הגמל אפשר שבעת ההיא [illegible] אלהים שעל פניו ותשאל
אולי הוא יצחק כי מי חוץ ממנו או אביו יהיו לו כן ועל זיוו הלא ריבה היא כמו [illegible]
ואם נשית לב על [illegible] יאמר כמו את עשה יהיה כי האבות הם המרכבה ושכינה היתה עמו וזהו [illegible]
כעין [illegible] אחר הילד שאחזה עמו שכינה וכל שכן רבקה שראתה עמו שכינה ונבהלה ותפול מעל הגמל
כי בושה מאחרה וזיו שכינה שעמו וזה מאחרה אלו באומרה מי האיש ההלזה וגו׳ והוא שאמר לו אל תמרה
שבפלתי עצמי מעל הגמל כאלו נתתי אל לבי שהוא איש [illegible] דברים ראיתי כן תמהתי [illegible] זיו
פרצופו שמורה חשיבות [illegible] מי האיש ההלזה כי [illegible] איש הוא לשון חשיבות וכן אל הלזה כמשז״ל
שראתהו הדור כיופה שנאמר בו הלזה שכוונו ביופי שהיה [illegible] עמו כלה ויהי [illegible] את יוסף [illegible]
והיא בשום לב אל או׳ ההולך בשדה לקראתינו שהולך בא בשדה לקראתינו [illegible] בשדה הוא מיותר
אך היא כי להודה זיוונו של יצחק בא אחלו כמשז״ל [illegible] כי יצא לשוח בשדה [illegible] הגמלים הדרך
כבושה ויכנסו בשדה לעומת יצחק כי היה זווני בא אחלו וזה וירא והנה גמלים באים ולא אמר עוברים כי אם
באים שהיו באים לעומתו והן [illegible] רבקה באומרה ההולך בשדה שאינו הולך בדרך ככבושה רק
בשדה בתוך השדה [illegible] ואיך הוא לקראתינו כי מי [illegible] וזהו עזבנו הדרך ואך
נזדמן היום לקראתינו אך זה יורה היותו לנו [illegible] הסמים [illegible] וכשלא כמונך [illegible]
הדבר כלומר [illegible] הוא זה אז השיב ואמר הוא אדוני [illegible] הוא [illegible]
אחלו [illegible] בכוונה [illegible] אז [illegible] כי לא היתה השמחה ואומר [illegible] כי אם [illegible]
הכניס יצחק [illegible] ובמדרש שנים נכנסו [illegible] רבקה [illegible] והיה [illegible]
כי לפי [illegible] כן [illegible] כנעני [illegible] כנפי [illegible] בירכתי [illegible]
ויהי [illegible] כי [illegible] שנים שנים

ולא יראה שהיה בשתים לא מקרה היא כי אם בענם מן השמים על צניעותה ביותר ויתכן שעשר
הכיעור ללמוד לרמוז מרבקה כי עם שענין יאמר יראה בלתי הגון הקש יכסיות בכשיף ולדרך האומים
ברבקה יורה כי גם שסגיה דרך צניעות להכסות מזולתי וזה כמפורש במקומו ·
ויספר העבד לבניה לבו ויקפו לו כל אשר יפה עד מאד ביד עבר איש ברכים על כי ספר לו את
כל הדברים אשר עשה אדעהו ה׳ בנסיונו ולא עשהו במתנה פיו ופרטי הכלה אחד כל מה שאמר
מוכח לקח לא עשה רבקה נסא לעיקר ולביאה יאחר ג׳ הנה אל האהלה האהבה האהבה מיתה יא
ועל לבור יביד לנושקה אל האהלה ולא היה לא תולא
ויהא שבספר רבה היא במקום לבו ברנשה
ויקח את רבקה ועל אלו ויאהבה היתה על לב שלא יאהבנה ועל אלו וינחם יצחק ג׳ מה נחינו פרה
והנה במדרש בראשית רבה ז״ל ונביאה יאחר ג׳ כל ימים שהיה שרה קיימת היה ענן קשור על פתח
האהל וכיון שמתה פסק אותו ענן וכיון שבאת רבקה חזר אותו ענן כל ימים שהיתה שרה קיימת
היו דלתות פתוחות לרווחה וכיון שמתה שרה פסקה אותה רווחה וכיון שבאת רבקה חזרה אותה רווחה וכל
ימים שהיתה שרה קיימת היתה ברכה משתלחת בעיסה וכיון שמתה שרה פסקה אותה ברכה וכיון
שבאת רבקה חזרה כל ימים שהיתה שרה קיימת היה נר דלוק מליל שבת ועד ליל שבת וכיון שמתה
פסק אותו הנר כיון שבאת רבקה חזר אותו הנר עכ״ל וראוי לשים לב מה ענין ד׳ דברים הללו שבייחוד
אהלה וראה יתבאר אמרים ושרה ולא היה
נשים וזרבקה אדהנה ההסנו במקומו כי מה שקלקלה
יצחק ורבקה ומה גם לספר הזוהר כי האחרונה הלז כפי דרכו יש להם שייכות על פי רמזיו עמו כי
במפורש שם ועל כן אחשיב נתייחדו שם בגבורה אדם וקאבות והנה על מה שקלקלה חוה נתקן מאשר
נרקי שם מצות נדה חלה והדלקת הנר והוא כמו לי היא כברה נרושל עולם תלויה אז הנה היא
שפכה דמו של עולם ישפך דמה והדבר מכיר נלך היא קלקלה חודר של עולם תפריש חלה והוא כי
קוקאדם מורכב מארבעה דברים נשמה ורוח ונפש וחומר וחיר רלונה קשנשר כי את רנשמה לא
קלקלה כי הלא היא לעה תכמי האמת כי הנשמה העליונה אינה נפגמת בחטא כי עם יחטא אשר היא
בר תסרק מעלו אך יופגמו בחטאת השלשה הנותרים יאר שבשתן כי קלקלה חוה בהוציאה אה אדם
ויחשוב כי חומרו של אדם היתה חלה של עולם והוא משזל על פסוק ואד יעלה מן הארץ ג׳ וייצר ג׳
כי אחר כל כאשר מקשקשת שעיסה במים ומפרשת חלה כן ואד יעלה ג׳ והשקה ג׳ ומהענין שיר
במים וגלו והנר את האדם הנה כי עפר שממנו נברא אדם נתייחם להפרשת חלה והוא הוראה היות
מי האדם בערך על האדם ותאתויה כחלה בערך כל שאר העיסה כי היא קדש ושאר הניסקחות מאלו
הנאה מכל האדם עד יבוא אדם כאשר אין נהנים מהעיסה עד הפרשת חלתה ועל כן ממקום כפרתו נברא
היא מקום המזבח כנגד שער השמים כי שם קדושתה שכינה והוא טוב האדם ומשם נטלה חלתו של עולם
וידשלה והנה חוה היסבה עבירות החומר ומיתתו והפסדו על כן תתקן במצות חלה ועל הנפש
שקלקלה אותה תתקן במצוות נדה כי הדם היא הנפש וכנגד הרוח המאירה יותר והיא כבחר אורו
ידוקן בנר שבת אך הנשמה אינה נפגמת בעון כדעת חכמי האמת כי בבא אדם לחטא מיד מסתלקת
בדרך העב אל האדם ובזה נגלה
טוב ולא יכבה בידה פגם על כן לא הוצרך תתקן רק בשלשה וברירתן היא שבה על האדם ובזה נגלה
אנרעון כי שמה שרה היא מתקנת קלקול חוה במה יודעם לא בהוראת שפנת טובה וברכה במה
כנגד הדברים שהסר יקון מה שקלקלה חוה והוא כי כנגד חלה היתה עיסתה מתברכת וכנגד ד
ויר לה מליל שבת לליל שבת לדורות שיתרנה שנה הלבהם וכנגד יתצן הנדה היו דלתות פתוחות
עד חר להורות כי טומאת זוה דת דסנרות לא דיה לה אלא שהיתה זהירה בה והיו דלתות פתוחות כנגד
כתחינה שאלה לא היתה ברכה שורה שסקיד אהלה בטומאה ההיא ולא היתה בימי טהרתה ולרמוז
נמי נדירה אך כל הימים שהיתה קיימת היו דלתות פתוחות לרווחה כי אין זר רק להיות דרושה שרויה
במה וזה כל ימים שהיה ר׳ ג׳ ועל הנשמה שלמעלה מהכל השורה בהיקף השלשה שנפגמו על כי
ויו ענן השירפתח אהלה רמז אל הנשמה שעל הכל והוא כי ענן השכינה היה שם קשור עם השמים
פרוש כנה השורה על כל שלש שורה על הנשמה ומתפשטת עד הנפש ועד הבשר וגם שמר ג׳
ייי ייי לא קיו כי אם השלשה כשבא בגלל המאמר לפרש בחר בכל ד׳ חלריה הזכיר ארבעה

פרשת חיי שרה

ובמובן היא השמור הענין עד היום ואמר שהיה לה ענין קשור ג׳ ונפשה לא הובאו במאמר שהסדר הוא
כי השנים המורים על השראת קדושה א׳ על האהל והב׳ יתד האהל סמך אותו יחד ׳ וברכת עיסה ונר ג׳
שהיתה ברכה בעיסה לבריס פרנסיים ועשרך ערב שבת וכשרות ברכותם לענין סמכם יחד גם הם ׳ ולבור י
שעל זכותה היה אמר שפסקו במותה ולבלתי ננוע בשביל אברהם אמר פסק אותו ענין וכן אמר פסק
אותה רוחק וכן אמר אותה ברכה אותו הנר נומר כי גם שלא יבצר בזכות אברהם אך לא היה ככ כאשר
בימי שרה ומה שפסק הוא אותו המכאותשהיה בחייה ושחזר הוא אותו ענין אותה רוחק ג׳ כאשר
בימי שרה והנה על פי הדברים האלה נבוא אל ענין הכתוב כי רצה יצחק לנשוא את רבקה אם יתמלא
מקום אמו והיא ראויה אליו ומה גם שהיתה בת ג׳ ובמדרש הוא עלה תמימה על כן ויפתה יצחק
האהלה לנסות אם יהיו לה מדות אמו אם ירא בה הסימנים שהיו לאמו על כן הכניסה באהל אמו וירא והנה
שרה אמו כי היה כאלו היא שרה אמו וזה אפשר יכוין באת יתירה כי ה״א האהלה שהוא כאומרו לאהל
כי הא׳ בסוף תיבה במקום למד בראשה נמצאת הא׳ ראשונה יתירה נומר כי בהיותה היא תוך האהל
היו באהל חמשה דברים הא׳ והארבעה דברים הנאמרים במאמר ׳ ובראותו כי כן אז ויקח אותה
שקודם השבועה ועדיין לא נחם מצער מיתה אמו כי יאמר כי גודל זכות אמו גרם שבמעשה צדקותה
יפסיק להחזיר מה שבכבר היה כענין מלך רקד בה להתמלאות שבתו ספת מעשה ימלא על כל נשים
ומר גם שכל איכותה כנשה המסתלק לא יעקר נומר כי אם נשאר מאפיותם על כן אמר שלקח אותה
ושאה הסתכל בטבעותה ומעשיה וירא כי היא לו לאשה נוהה אליו שנשי דורה ועלה תמימה היא
ענ כר אלו נהיותה לאשה אז ויאהבה וינחם ג׳ משל מתחלה ״
ואלה ימי שני חיי אברהם ג׳ ענינם אומרו אשר חי מה שלא נאמר בשום צדיק זולתו אפשר כמש״ז
כי על שלא יראה את נפשו יצלה לתרבות רעה מת חמש שנים קודם זמנו וזה״א אשר חי כלומר
שלא היו כל חייו כי אם אשר חי מהם ״ או אפשר על כי אברהם היה נר נמול בן שלש שנים הכיר אברהם
את בוראו ונמול בן מאה שנה והנה היה אפשר שלא יחשבו לו ימי צדקות מאז הולדו רק מאז הכיר
את בוראו על כן אמר כי לא כן הוא והוא כי חי נקרא הצדיק כמש״ע שלפסוק ובניהו בן יהוידע בן איש
חי וכיכול על מה בני מתים עתה אלא שהיה צדיק שהצדיק נקרא חי ועל זה יאמר ואלה ימי שני חיי
אברהם שנקרא בכל שנים אלו חי מאת שנה ג׳ שכולם מיום הולדו ״
ויגוע ג׳ הנה אומרו ושבע הוא לבר בלשון אובן ואסהוא שבעניינים מה יתן ומה יוסיף הולדה זו
שהלך שבעו ימים והנה אחז״ל בבר נו״ל כתיב עוז והדר לבושה ג׳ כל מתן שכרן של צדיקים מתוך
להם לעתיד לבוא ומראה להם הקב״ה עד שהם בעוה״ז מתן שכרן שהוא עתיד ליתן להם לעתיד לבוא ו
ונפשם שבעה והם ישנים ׳ א״ר אלעזר משל למעודה שעשה אותה המלך וזימן את האורחים והראה
להם מה שהם אוכלין ושותין ושבעה נפשם וישנו להן כך הקב״ה מראה להם לצדיקים עד שהם בעולם הזה
מתן שכרן מה שהוא עתיד ליתן להם לעתיד לבוא ונפשם שבעה והם ישנים ש״נ כי עתה שכבתי ואשקוט
הו בשנתם עוקן של צדיקים הקב״ה מראה להם מתן שכרן כד דמך ר׳ אבהו חזו ליה תלת עשר נהרי
דאפרסמונא דכ״א אמר להון אלין דמאן אמרו ליה דילך אמר אלין לאבהו ואני אמרתי לריק יגעתי לתהו
והבל כחי כליתי אכן משפטי את ה׳ ׳ והנה אין ספק כיוונו לבאר פסוק זקן ושבע שהוא שבענה נפשו
מרב טוב אשר ראה ולו מתן שכרו ״ ילכוא ע״פ אור המאמר הזה כלל גם שלא נבוא אל התפשטבלבה
ודבור ששית לב א׳ את הקדמת זו באומרו כל מתן שכרן ג׳ מתוקן להם לעתיד לבוא ומראה ג׳
והיה ה יאמר הקב״ה מראה להם מתן שכרן וידוע שהוא מתוקן וראוי נ״כ לשית לב אל מלת מתוקן מה
הוא ריקון מהראוי יאמר צפון להם ׳ ב׳ איך ע״י שמראה להם נפשם שבעה ואדרבה תשתוקק יותר
ג׳ נומר שהענית שעתה מיתה מנוה זותה׳ ד׳ מאמר ר׳ אלעזר משל לסעודה ג׳ מה צורך ע״ המשל
כי הלא הובן מבלי משל ׳ ה׳ או לסעודה ג׳ מהו האהבות בלא והיל לקצר ולומר למלך שזימן אורחים
והראה להם מה שהם ג׳ ו׳ למה הביא פסוק כי עתה שכבתי ג׳ הלא הביא פסוק ותשחק ליום אחרון ואם
אין משם ראיה יביא פסוקים בלבד ׳ ז׳ כי אין בפסוק הזה שביעת הנפש ׳ ח׳ במעשה דר׳ אבהו כי הלא יפלא
האם איש כמוהו יאמר ואני אמרתי לריק יגעתי ג׳ האם היה מסופק בשכר טוב לצדיקים [illegible] ״

לפנים

אמנם הנה בזולת מקום זה הזכירו ענין המאמר ואבואה אתו כעת דרך קצרה והוא שהקשה על מכתב [illegible]
והשחק בשוק הארץ וגם היל״ל ביום אחרון ולא ליום עלכן אמר [illegible] והוא כי הנה אין ספק כי [illegible]

[illegible]

שהיית תהו והבל בקבר כמו כלתי כי כל האוסר לנפש יהיה אכן משפטי את ה׳ בעולם הזה שאינו מקפח שכר שום בריה והנה הפלא יראה מהפסוק אך עשו היה אי אפשר לפרש הפסוק כדרך אחרת והנה הפלא אחר כך ראיה מהחוש מה׳ אבהו ועשו היה אי אפשר כי לא לכל המחזיקים יהיה כן להם לביהפלא זכה בן לוי ור׳ יהושע ב׳ לוי ור׳ חייב פרעה ג׳ כי שעשה קורו כי ראו שסילוק מתן שכרן והנה בהגלה הוא תורק וזה בסוף המאמר דרשו שעשה סילוק של צדיקים מהעולם הקב״ה מראה להם ג׳ עודרכיו כי קנה עם מכל ראיות שהפלא אין ראיה ברורה רק שמראין להם מתן שכרן אך לא שהקב״ה בעצמו הוא המראה להם מתן שכר לבן הפלא עשו שלשת השלשים הקב״ה שאמרו אותם הפסוקים שמיתה מהם כי הוא יה׳ הוא שקראה להם והוא כי בפסוקים הקודמים שהם פסוק ותשחק ג׳ וכן פסוק כי עתה שכבתי ג׳ או פסוק ואני אמרתי ג׳ שאמר ר׳ אבהו אין ראיה רק שראים בעת סילוקן מתן שכרן אך לא שהוא מה׳ הקב״ה אך בשלשת הגדולים האלה שכל הפסוקים שאמרו בסילוק הם כמדברים עמו יה׳ לנוכח על זאת יתפלל כל חסיד אליך ג׳ וישמחו כל חוסי בך כי טובים באלהיך מה רב עובר ג׳ ובאור המאמר כתוב אצלנו בשערים

ואומרו ויאסף אל עמיו יקיה כי כל צדיק הנקרא מהיכת הצדיקים כי אלא בו והם המתעוררים להקב׳ פנו והנה יש מחקים שיש להם קצת עון אשר חטא ולא יכבשוהו במחיצתו עד ינכו לו כל אשר חטא על קנפם ואח״כ יאסף אל עמיו במחיצת צדיקים כי אלא בו שהיא מחיצתו אמר כי אברהם מיד כשמת נאסף אל עמיו כי לא היה לו דבר לעכבות ולעקר התולה כי טהור היה לגמרי׳

ויהי אחרי מות אברהם ג׳ אחז״ל שברכו ברכת אבלים ויש אמרו שמסר הוא יה׳ הברכות ביד אברהם ולא ברכו פן יצטרך לברך גם את ישמעאל לבן כשמת אברהם ברכו הוא יתברך וזהו ויהי אחרי מות אברהם ויברך ג׳ ועל זה יאמר בשום לב אל מלת בנו שהיא מיותרת אך יאמר כי הנה דרך הקובר את אביו להצטער עליו כי מר צער אך כשהוא צדיק אין פחד כי הלא בן הוא לה׳ כי הוא יה׳ יהיה לו לאב והוא לוי׳ לבן וכמאמרו יה׳ על שלמה והיה יה׳ מ מאמר הכתוב על צער יצחק על סילוק אביו כי לא יבצר ממנו כי ויהי אחרי מות אברהם ו ויברך אלהים את יצחק בנו של אלהים הנזכר שאומר לו אם אברהם מת הלא בן לי אתה ואני אבך קיים לעד ולכן ברכו לחזק את לבו ובזאת יצחק כך דבק בו יה׳ ביותר ויבחר למושב לו באר לחי ראי אשר שם נגלה לו האלהים והוא מקום מוכן לשכינה׳׳

אני הקטן המעתיק שמעתי פירוש נאמר במאמר ר׳ אבהו שאמר ואני אמרתי להבל ידעתי מקום מוכן אך ישראל תנבב למה לא קראו לו אחד אלא י״ג נהרות ולמה יאמר הוא ואני אמרתי לריק יגעתי אך יובן בזה האופן כי האדם מיום הולדו לא חל עליו חיוב המצות עד שיהיה בן י״ג שנה כמאמר התנא בן שלש עשרה למצות ואם עבר על המצות קודם מלאת י״ג שנה אין לו עונש אף בבא של מעלה שאין מענישין אלא עד מלאת כ׳ שנה ואם עשה מצות נ״כ קודם מלאת י״ג שנה אין לו שכר ומי״ג שנה והלאה נקרא איש וחייב בכל התורה ונכנס בכלל שכר ועונש ור׳ אבהו עשה הראו לו י״ג נהרי אפרסמון כנגד אותן י״ג שנים שמיום הולדו עד מלאת לו י״ג שנה ואותן י״ג נהרות הם בשכר המצות שעשה מיום הולדו עד מלאת לו י״ג שנה לזה תמה ואמר כלשון לר׳ אבהו ואני אמרתי לריק יגעתי ר״ל אני חשבתי שאין האדם נוטל שכר על המצות אלא מי״ג שנה והלאה אבל כל אותן י״ג שנה הראשונים שמיום הולדו כל מה שעמל בהם ועשה מצות אינו נוטל עליהם שכר וזהו לריק יגעתי שעל מעשה בעבור אין נוטל שכר ונקרא יגיע לריק עכשיו שהראו לו י״ג נהרות של לבן משפטי את ה׳ ופעולתי את אלהי יודע אני שאינו מקפח שכר כל בריה בין שעשה והוא נקרא איש בין שעשה כשהוא בעבורו בי״ג שנה הראשונים עד שהגדיל׳׳

נשלמה פרשת חיי שרה בעזרת בורא עולמו בעשרה

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק׳׳ הנה ראוי לשים לב אל אומרו

בן אברהם כי מה בא ללמדנו והנה אחז״ל במדרש וז״ל עטרת זקנים בני בנים ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברם נקרא אברהם יצחק נקרא אברהם לשמו ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם יעקב נקרא שמו ישראל דכתיב לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל ג׳ יצחק נקרא שמו יצחק א״ע

דכתיב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב אברהם נקרא ישראל ר' נתן אומר מי לתאה ג'
שמקראה היא ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים ובארץ כנען שלשים שנה וארבע מאות שנה עכ"ל
וראוי לשים לב למה אמר שאברם נקרא אברהם שאינו מן הדרוש וכן אומרו יעקב נקרא ישראל ולמה
אברהם לא נקרא יצחק כמו שנקרא ישראל וכן יעקב לא נקרא אברהם כמו שיצחק נקרא אברהם
ולמה יצחק נקרא אברהם וישראל. אך הנה התחלה קושיא לנו אומרו בן אברהם שהוא מיותר ועל זה
נתן הענין הביא פסוק עטרת זקנים בני בנים כי הלא קשה כי למה לא אמר בנים כי אם בני בנים
ועוד למה לא אמר ותפארת בני בנים אבותם מענין ראש הכתוב ועל שנבנם בגבורה יצא בתפארת
לבן תמר קנה אברם קנה שמות שהיה תחלה אברם כמשז"ל ראש לבני מה נתן ונקרא אברהם ראש לכל
המון גוים אמר שיצחק נב' קנה מעלה זו שהיה אב לכל המון גוים וזהו בן אברהם אברהם גם יצחק בן
אברהם נקרא אברהם ואם לא היה אומר בן אברהם לא היה נראה שנקרא אברהם והוא כי אברהם הנה
אברהם נקרא אברהם ולמד שאברהם הוליד ג' ע"ש מאמר רבינו
פעם שנית עולה לכאן ולכאן למד שבן אברהם נקרא אברהם ומרבית משמע שמשם למעלה אל הכסא
במ' על פסוק את כספך לא תתן לו בנשך ג"ש אומרו בנשך כי נקרא ישראל אלא בלבד הוא גדול שהמון גוים
ולמעלה אל האוכל. אמנם יעקב קנה שלמות גדול מזה לבן אין יעקב שהוא נקרא אברהם כאשר הוליד
כי אם גם על מלאכים וזהו לא יאמר ג' כי שרית עם אלהים ג' להתעטר בבחרו שיצחק נקרא ישראל ואברהם נקרא ישראל
יצחק כי אדרבה הוא עולה על כלם והם שהכים ישראל שהוא עטרה שמשוך הוא יה' אותם אליו
והוא עטרת זקנים בני בנים כי אברהם ויצחק עטרת שלהם כי אדרבה אברהם ויצחק
במה שהוא מתעטר שלמלאכים אך יעקב ויצחק אינם מתעטרים באברהם כי אדרבה על מלאכים כי הקרא
מרעותם ביעקב שנקרא ישראל והוא כי אין נקרא עטרה אלא הקרא ישראל שמתעטר על מלאכים והפת ראיה מאז
יצחק אברהם שהוא אב להמון בנים אך תפארת בלבד יקרא וזהו ותפארת בנים אבותם. ועוד קשה על פשט הכתוב או אברהם
ומושב ג' על בני אברהם כי מולדת יצחק מתחילין המנים במאמר הנה אין מספיק להעלות ארוכות יתרו והנה
הוליד את יצחק שהוא מיותר וגם שעקדת הר"נו צר קלסתר פניו של יצחק דומים לאברהם והיו אבא
אחרי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה להפיר הוא את העונה אז מעיד הכתוב והוא אחר
אומרים אברהם הוליד את יצחק עכ"ל והלא כמו זה נחשב להפיר ויה' זה פה ולא בזמן שנולד. אמנם
היות יצחק בן ששים שנה ואם היה מעתה שנולד יצחק למה הוצרכו כי גדול לאברהם ושרה בגני כ"ג
יהיה כי בעת הלידה לא יאמינו המון העם לקול לצני הדור וישימו לאל מלתם
כבר תקנתה בראותם כי נולד עשו מיצחק ולא משפחה כישמעאל מהגר רק מאשתו הצדקת לבן יתלוצצו
כן לצני הדור לשוב על קיאם כי מאבימלך נתעברה שרה ונולד יצחק ועל כן יצא ממנו עשו ועל כן
בעת התורה לספר תולדות יצחק סיפרה הוראת היות אברהם הוליד את יצחק והוא לבך רז"ל ועוד
עוד להשיב לפי פשוטו של מקרא ועל אומרו ויהי יצחק ג' כי הנה כל זה היה ראוי לאומרו בעת הנשואין
ולא בעת הלידה אחר ששים שנה וגם מה בצע לענה בן כמה שנים היה בקחתו את רבקה גם קודם
ולא בעת הלידה אחר ששים שנה וגם מה בצע לענה בן כמה שנים היה בקחתו את רבקה גם קודם
שקראה בת בתואל הארמי ומפדן ארם אין צריך לאומרו ומה גם כי הכל נא' למעלה ועוד אמ' לו לאמרה
ט מנות לו מיותרת. ועוד אז ויעתר ג' מהו לנכח אשתו ג' כי רז"ל דתקנו שהיו זה באויתו וזו בזויתו
ועוד אז והאר רבקה אשתו מי לא ידע כי רבקה אשתו היתה. ועוד אז ותאמר אם כן למה זה אנכי כי
אומרו למה ג' היא תענה ולא עקרותה
אומרו אם כן הוא להוסיף עקרותה אך אומרו מה זה היה ליצחק הולד והוא אחוס. ועוד ששנית
אמנם הנה לבל יתאמן לבב אנוש באמרו מה זה היה ליצחק להמשך הולדתו על קרבות תפלה.
כי התרבו תפלות הרבה בעתר כמש"ז ומה חטא יצחק אחות לבן הארמי. כי
על כן כיוונה תורתינו הקדושה להזכיר פה ייחוסה אשר היא בת בתואל הארמי אחות לבן יצחק
להיותה בת בתואל לא היתה זוכה להתעבר ולהבנות מיצחק עד קרבו להתפלל ולהיותה אחות לבן
דומה לאחי האם והנה ערם נלוב תורתינו הקדושה שנין זה קדימה להפיר פתחון פה מאיש ש
עשו דומה לאחי האם והנה כי גם כי אשתו צדקת הלא ברח אבי אשתו עובד
שנה ומפתה בלאמר הלא גם יצחק קרוב לשני אלה לו כי גם כי אשתו צדקת הלא ברח אבי אשתו עובד
שונה ומפתה בלאמר הלא גם יצחק קרוב לשני אלה לו גם אחיו הוא ישמעאל בנו ופנשים
תמימים היה ובני בנים הרי הם כבנים וכאב לנכדו יחשב גם הוא וגם אחיו הוא ישמעאל
היא בת בתואל ואחות לבן גם הוא כבן תרח ואחי ישמעאל על כן קודם כל דבר אמר ואלה תולדות
יצחק בן אברהם לומר אל לא תייחם מחמת התולדות את יצחק לבן תרח ואחי ישמעאל כי הנה אינו
בן אברהם כי מאברהם מתחלה שנולד כי עד אברהם היה כמו שנכבר
רק בן אברהם כי מאברהם מתחלה ולא אחי ישמעאל כי הלא אברהם לא יחשב רק שמוליד את יצחק
החו' לבבורה עד יתנמו המרגשה. וגם לא לאחי ישמעאל כי הלא אברהם הוליד את יצחק כלו ולא את ישמעאל
ולא את ישמעאל כמאמר הכתוב כי ביצחק יקרא לך זרע וזהו אברהם הוליד את יצחק

ואם כן אם יפה אין ענין התולדות כי אם ממשפחת האם ולכן נאמר א״כ איפה למה לקח יצחק ברית
הענינים שהעירותי על פנים והנה הנושא אשה בלתי הגונה לו הלא יקרה מאחד משתי סבות או להיות
בחור מנוס נער ורך כי בנערות לא שת לבו אל משפחתה כי כן ישגו בחורים להתפתות ביופי
ולא באביה ואחיה · או לסבה אחרת והיא כי במקומו ועירו לא מצא טובה הימנה ויהי שלא שלח
לבקש ממרחקים אחר · ולכן אמר כי הנה שתי אלה לא היו בזה הא׳ כי הנה ויהי יצחק בן ארבעים ש׳
שנה בקחתו ג׳ בת בתואל ג׳ כי מבן ארבעים לבינה היה ולא נער ורך בקחתו בת בתואל הארמי
וגם הסבה הב׳ איננה כי לא לבלתי הטהר שלחו לבקש ממרחק נשא המזדמנת לו כי אחרבה הכנ׳
בנות ענר אשכול וממרא וכל בנות נגוריו ושלח עבדו ארם במרחק אלא לקחת בת בתואל אחות לבן
וגם מפדן ארם וא״כ איפה למה לקחה לו לאשה כאומר כי זאת היתה לו לאשה מתחלת בריאתה בת
זוגו נקבת כמוהו כי היתה כשושנה בין החוחים · ואחר הקדמתו זאת פירש הרעות המתנגשות ממ׳
מהיותה בת בתואל ומהיותה אחות לבן ואמר על אומרו בת בתואל ויעתר יצחק ג׳ כי לכן הוצרך
להעתיר שהיא הבני תפלה והיתה התפלה לנכח אשתו · שאמר שיצחק ק׳ ויראה בחינתו וכחינות היותה
אשתו כי היא מקבילה אליו באיכות נפשם כי בת זוגו היא ולא אל אחר כי אמר כי עקרה הוא מצד
שמולדתה וזא״ כי עקרה היא ויעתר לו ה׳ כי היא לו ותהר רבקה על היותה אשתו גם היות לה
שכוב מצד בת בתואל להיותה בתו · ועל היותה אחות לבן אמר ויתרוצצו הבנים ג׳ ותאמר ג׳ והוא כי
הנה במסכת יומא אמרו ז״ל ההיא איתתא דארחא ביום הכפורים ולחשו לה שלא ביום הכפורים הוא
ונח דעתה ונפק מינה ר׳ יוחנן וקרו עליה בטרם אצרך בבטן ידעתיך ואתתא אחריתי לא [illegible] שבתאי
לשתה ונפק מינה שבתי אצר פירי וקרו עליה והתשוסים נכרים · הנה כי הרגשת העובר בבטן
היותה רגשת העובר ורוב אם היה יעקב בלבדו לא היה רוצה כי אם בהיות עמו עשו ועל שהיה יעקב
רואה הנגדיים אלו היה מוכרח לנגדו נשקו וזה נמשך לה מהיות אחות לבן ועל כן באותה הרצון ·
אמרה הנה אין זה רק שאולי העובר בלתי כשר ואין זה רק על היותי אחות לבן ואם כן למה זה אנכי כי
מה הועלתי אנכי מצד עצמי שאני צדקת אם איני מספקת לתקן נרמה נזק אחי · הנה זה הוא הדר׳
הא׳ הלא ספרים כתבם · עוד יתכן לדרך שתיה שיצרו לאדם כי בה יהיו מבן גם העורות מלבד אך
מעשי רב והן א׳ שיס לב אלו אבמעלת אלה תולדות כי הנה כלל בהנו כי ואלה מוסיף על
הראשונים ואיך יוסיף פלג תולדות ישמעאל האמורים למעלה · ומפני שהתחיל כי התחלה מזכיר תולדות
יצחק ואח״כ תולדות אברהם שהוליד את יצחק ואח״כ נשואי יצחק עם רבקה · ועל כי הולדת אברהם
את ישמעאל לא יפלא כי היה מקנה המצרית אך לא מצרה · ואם כן מה פשע רבקה שיצא ממנה
ומיצחק עשו הרשע מישמעאל ולמה אם היה צריך להוליד צדיק והרשע למה לא הביאו הוא ית׳ אחת
זולת רבקה שיצא ממנה עשו כאשר באברהם שנשא הגר להוליד את ישמעאל · ועל מה זה היה
שלא הוליד הוא ית׳ את יעקב ועשו כל אחד בפני עצמו בשני עבורים והיה נתקן צער רבקה ומה
גם לא אמר כי על כן הספידה עשרה בנים שהיתה עתידה להוליד יב׳ שבטים ואמרה למה זה אנכי
מבין זה ואלו היו אחד אחד לא נצטערה ולא הספידה עשרה בנים וגם לא היה מצטער יעקב בבטן
בסבות עשו שחטא וגם היה נתקן קנות הבכורה כי יהיה נולד יעקב ראשונה בבכור מן הבטן וגם ישכנו ריב
הבכורה כי בהיות יעקב בכור היה מברכו אביו מבלי [illegible] כי יעקב ברכותיו כי הנה מאומרו ונראה אחר עשו בנו
הגדול ג׳ יורה כי את הגדול היה חפץ לברך וכן יקשה אפי׳ אחר היות התאומים כי טוב היה יצא יעקב ראשונה
ולא היה ריב בבכורה וברכה · והנה לביאור אלה הספור נזכירה מאמרם ז״ל בפסיקתא ויצא הראשון אדמוני למה
נסמך בבטן אמו שתה כולם נדות אמו וכ׳ · והלא כמו זר נחשב כי הנה אין דם נדות למעוברת וגם העובר
אינו ניזון ממנה כי הם אינו לשתות אשר יבחר כי אם מאשר תאכל ותשתה אמו וזה חלק כחלק כיעקב בבטנו
ואיך ישתה הא׳ מה שלא ישתה חברו והמה בבטן א׳ · ועל שנית שביאה מאל דבר שוה שלא דור זו תורה
אלא שראה הקב״ה שכל הדורות מסכנין ג׳ נטל הקב״ה דורות ושתלן בכל דור ודור · והנה ראוי לבעית למה
היו ראוי להנתן לאיזה דור ולמה [illegible] מקום הקב״ה ולא פתיתות [illegible]
אמנם הנה כתבנו במקומו שלמה שעל הקב״ה שידעו ישראל כי לכל א׳ וא׳ מכוונה היה נותן כל התורה
הנכון לברואה כל א׳ וא׳ נאמר לו כל אין יחיד אנכי ה׳ אלהיך [illegible] בהקין פנים בפנים
שישמעו מפיו ויתנבאו כל איש ישראל ולא יהיה גם אחד אשר יהיה בלתי אפשר אם לא בהפסק מסך [illegible]

כי על כן כשישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן זכו לקבל התורה והוכנו לשמוע מפי ה' י"ת התורה שהיא נבואה
בהקיץ פנים בפנים ואיש לא נעדר ממעלה זו שהיא אחת על שפסקה זוהמתן כמבואר במקומו באר היטב והנה
שסבבת ה' אדם אחרים שלוחה זך בלי שמרי זוהמא כלל ויצחק בנו וכאשר [illegible] חיה ו[illegible] גם הוא
ראה הוא י"ת והנה להפיג את הזוהמא ההיא לגמרי היה צריך אלף דור וזהו דבר צוה לאלף דור ע[illegible] התורה אך בראית
כי לא דור כל התורה המספיקין לא יתרך הזוהמא כי רעה [illegible] ויאבד העולם קבלתי מתקיים כל התורה גם
קודם יתקנו דור ניסתיר כן כמספר אותיות שמו י"ת להיות בשביל שמו קנה ויתקיים העולם גם שלא תהיה
התורה בעולם קמו כי מתן אך ראה והנה היה כדבר נמצא להתיך בכל דורות מה שהיה צריך אלף דור להתיכה לכן
מה שאר הקב"ה חשב מחשבות למרק בכל דורות שיעור מופלג עד העיר כל את זוהמת מהם והוא מאברהם
עד מתן תורה והוא שכתבו בבבגן האש והתאו לה' ישראל עד העולם נעדר נפוגה באופן מירק חלק רב מאד
ואחר כן לבואה את יצחק למען יצא שמנע טהור מזוהמא סיבב יצא אתקנר כי לאה שהיא מלאה התאב מזרע
סיגת הזוהמא ואחר שבנת נשיה הוא י"ת שלא צוה לו שימול עד נולד ישמעאל שנ' שנבראם אלו מ' היות הגר
מתריך כל לבא בה זוהמא והיה אברהם נקי, על כי ישנה גם היא תמשיך הסיגה היית למען תשאר בחינת
הקדושה לצאת משם יצחק אחר שנימול אביו והוא מה שנדבר למה לא נימול קודם שנולד ישמעאל כדי שיצא
יצחק מהטיפה קדושה שהוא מה שכתבנו ועוד הוסיף הוא י"ת והוא במאמר הנז' שלא נימול נולד יצחק עד יהיה
אברהם בן מאה שנה [illegible] שכבו עלה [illegible] מה נקשר כמו מה נדר כמו שהיא [illegible] מעמיד
בעולם ג' שהיא כי כמעט שלא [illegible] היתה הולכת ועוד הוסיף הוא י"ת שלא ילדתו אמו בנערותה שמתי עד
ע"י דם נדות על דבר שדם נדות הוא מחלקת עקמת נחש כנודע ומהדם הוא נעקר שרה הולד כי אם בזקנתה ולא
הסיבה לעבריה בהשגחה [illegible] באופן שאפילו שאז פירשה נדה [illegible] אינו דם טובה הבאת מהזוהמא כי
[illegible] הזוהמא מהמעשה שיעור מופלג מאברהם ליצחק ועם לא יבכר מהשחר ביצחק עם קצת זוהמא ולכן
ראה י"ת מירק אותו ע"י העקידה וסבבת נהגה להוציא את יעקב שהיה מעותן שמצוק הנה היה צריך עוד כאשר
שפך אברהם שהיו על הזוהמא בהגר אך היה בלתי אפשר [illegible] הקדושה כי נתקדש בעקידה והיה
שנה התמימה ועל כן אמר הוא י"ת אם תלד רבקה שני בנים בעת [illegible] לא יבכר מהיות כלבן מהם מעורב
מזוהמא ומה גם כי אמו עודנה בבחורה וע"י דם נדותה מתהוה [illegible] מחלקת הזוהמא וגם שימתין הוא י"ת
עד יהיו שניהם זקנים לא יבכר מרכבת זוהמא לכן הוא י"ת [illegible] יצאו התאומים למען ב' הבחינות המעורבות
מעורבות בשביל יתפרדו ע"י שלא הוא י"ת בבטנה שני מיני נפשות נפש קדושה מאתו י"ת ונפש קלפות
מקלפות שכלאחת תשאב בחינתה זו הקדושה ויצא ממנה יעקב וזו הזוהמא ויצא ממנה עשו כנודע מתחלת
ר' ותנועו [illegible] שעלתה הספקים כי מעת יצירת הולד הנפש באה שמה וזה יהיה עכ"ן מזל שהזכרנו מפני יתקיאו
כי בהיות עשו בבטן אמו שתה כל דם נדות אמו ועל כן יצא אדמוני שהוא כי שאב כל הזוהמא המתיחסת לדם נדות
כמו שכתבנו ועל כן יצא תחלה עשו למען יצא עם הדם והוא פוק היוצא תחלה שהוא סמיכן כמדובר והוא מאמר
רבה יצא עשו יצא פרייתא עמו וכן אמרו שהיה כמו שרוקן המרק תחלה שיצא יעקב בנקיות כי אין ספק רמזו של
[illegible] ונבוא אל באור הכתובים והוא כי הלא יתחכם לבב אנוש בהמת באמור מה זה היה צאת עשו מיצחק
ורבקה ואם עלגוע קרובים למה נשחק ואם למה היו תאומים שהרבשו [illegible] הקושים לנאמרים למעלה ועל
אמרה התורה ואלה תולדות יצחק לומר הנה מוסיף על הראשונים הנז' תולדות ישמעאל הנז' שהוא בחינת זוהמא
שהעיל אברהם כן בתולדות יצחק יש עשו בחינת זוהמא שהוא באחד אך לא נאמר כי אם בן אברהם כלומר
דומה לאביו כי כאשר אביו הוליד עשו ויתגע לבלתי יצאת טיפת יצחק מעורבת בשבירות זוהמא. כן יצחק הוליד
תם והגע למען יצא יעקב משולל שבירות זוהמא וגם שבכל התולדות הוא [illegible] עלה עבורך יקרא לך בשעה
שנע על היות בן הגבירה ולא בן האמה כשמעאל כי הלא אברהם הוליד את יצחק לומר כי בכל מה שאני מדמה
אותו לאברהם הוא כי כאשר אברהם לא יחשב למוליד את שני בניו רק את יצחק ולא את ישמעאל כלא כי בלחד
יקרא לך זרע כן הדבר ביצחק כי לא יחשב רק למוליד א' שהוא את יעקב כי על כן מסדרי התפלה תקנו ביום הזכרון
אמרו ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור ולא אמרו לזרע יעקב וכמו שכתבנו על אלהי אבי אברהם ופחד יצחק
יצחק בכל ואם יאמר איש אנכי איפה לומר לא לקח יצחק שפסק כהנר להעביר בה הזוהמא לא ויהי יצחק בן ארבעים
שנה שהוא אחר שנתקדש בעקידה בקחתו את רבקה ועל כן לא יתגרה לו זולתה ושה אנכי הולך קושיא לגופה
איך יצא זה ממנה לא"ו דע כי שתי בחינות היו בה א' שהיתה בתולה שאפשר ישנו ומשם אחרם שתמשי' א
מקומה הרשעים ואחיות לבן הרשע כי יצאת מתוך הזוהמא ועל כן לא יבצר ממנה בחינה לקבל את זה בהמה
אך מפחות עצמה היתה צדקת נמורה בתוך גוי של יצחק וא"ל לו לנקבה כי היא המזומנת ומיוחדת לו לא שר

פרשת תולדת יצחק

נתבאר בה שתי בחינות מצד מולדתה ראויה לקבל את עשו ומפאת עצמה ומעלה לקבל את יעקב
ועוד נתבאר שני אלו בלתי קחת יצחק אשה אחרת להיות לבה זווגו והוא כי ויעתר יצחק וגו' שהוא כמש"ל
מאי לנוכח אשתו הוא מתפלל בזוית זו לא תהיה לי בנים אלא מן הצדקת הזאת והיא אומרת לא תהיה לי
אלא מן הצדיק הזה ולכן ויעתר לו ה' קבל תפלתו שלא יוליד אלא ממנו ואם כן איך היה מנוי להזדווג ב
באחרת ולכן מה שעשה הוא ית' נתן שתי בחינות בה כאחת כמדובר וזהו ותהר רבקה אשתו שהי'
בחינת עשו שהוא מהממתייחס אליה מצד מולדתה אמר רבקה ומצד צדקת יצחק ובחינה היותה
בזווגו בצדקתה אמר אשתו ולהיות שנרמזו שתי הבחינות פה שהוא שני הבנים נבדלים ולכן אמ'
ויתרוצצו הבנים בה אשר היתה כאלו כבר הזכרנו עוד יתכן באו' ויעתר יצחק וגו' והוא כמש"ל כי
שניהם היו עקרים וגם יתכן כיוון מש"ל שלפניך וה' שב אל אשר נתאוו בהתפלל בנגד רבקה
שאמרו מכאן שכל המתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחלה מה יאמר ויעתר יצחק
לה' לא על עצמו רק לנוכח אשתו כי עקרה היא כי התפלל עליה עם היותו צריך לאותו דבר ולכן הוא נענה
תחלה כי ויעתר לו ה' שהוא נענה ותהר רבקה למה שהיא אשתו כי ממנו עשה הוא ית' עקר על ה
התפלל בעד זולתו ולכן הוצרך לומר אשתו לפי דרך זה

ויתרוצצו הבנים בה א"ז כי כשעברה בפתח בית המדרש היה יעקב רץ לצאת וכשעברה על פתח ע"א
היה עשו רץ וכן אמרו זה מבקש להרוג את זה וגו' ושני הדברים אמת בלשון כאחד מאומרו
לשון השני גירו הא' ומאומרו לשון התפלל גירו הב' והענין כמו שכתבנו כי מאז נפרדו זה אל הקדושה
וזה אל הטומאה והאמר אם כן למה זה וגו' כמפורש בקודש

ויאמר ה' לה וגו' הנה יראה כפלו לשון במלות שונות והוא קושי כפול ואם מה צריך אל תיקון צבא לומר
לה ולאם מלאם יאמץ וגו' אך יאמר מה שפירשתי א"ר בפתח בית המדרש ובן בנטרך בפתח
ע"א הלא הוא כי שני גוים בבטנך הם שתי אמונות וזה בבטנך כי בו הכנה אל שתי הבחינות כמדוב'
ומה שהתרוצצו קרב ומלחמה כמתחפצים זה עם זה שזה מבקש להרוג את זה וזה מבקש להרוג את זה
הוא כי שני לאומים שהם שני מלכיות כי אין לאם אלא מלכות ודרך המלכים להלחם זה עם זה ואמר
שמפאת היות המלחמה … כי הלא ממעיך יפרדו כי הפירוד והנבדלות מן
המעים סבא להם כי זה השני שאב כל נדות אמו כי שאב כל בחינה הזוהמא שבמעיה הפך חבירו
כי נפשותם מבחינות נבדלות שכן ולכן מאז יש להם פירוד ואיבה … כי לפעמים יש
שני מלכים … לא מצד … אך שכל אחד ירא פן ינשך … כבודו … שנית
שהקטון מהשנים מכיר ערכו … ולכן אמר הנה שני מלכים
האלה לא ישקוטו מלערוך מלחמה נגד חבירו לא מפני היראה ולא מפני הכבוד כי הלא ולאם מלאם ג'
יאמץ כי המלכות הא' ממה שמכניע את הב' הוא התאמצותו כי כשזה נופל זה קם ואם כן לא ישקוטו ש
שום אחד עד יפיל את חבירו ולא ישית לבו אל קלות כבודו ומלכותו עד מלחמה יען כי אין לו אחר מלכות
חס לא בהלחם עם עבדו כמש"ל שלמלחמה החרבה לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של אחי' וזהו ולאם
מלאם יאמץ כי הלאם הא' מהלאם הב' הוא מה שיאמץ ושלא הדבר קב' אמר ורב יעבוד צעיר לומר אין
במלכים האלה הפקט מחמת חילוק כבוד כי הראוי הוא כי רב הוא עשו יעבוד את הצעיר שהוא ה'
קדוש וזה לא יודה בדבר מפני גדלו וגם הצעיר לא יחלוק כבוד לה' מפני קדושתו באופן שאין ב'
שניהם שלום מפאת חילוק כבוד וימלאו ימיה וגו' הנה אחז"ל כאן מלא … ובתמר
הוא אומר ויהי בעת לדתה אלא שבתמר לא מלאו ימיה כי לששה חדשים ושלשה ימים
ילדה וראוי לשים לב מה זה מיהר הוא ית' בתמר ויותר היה ראוי ברבקה שהיתה מצטערת עד מאד
שעל כן נשלה בנשיא בנים אחרים ועוד כי הנה גזרת הכתוב בלתי צודקת כי איך מאומרו וימלאו
ימיה היו תאומים בבטנה והלא גם טרם ימלאו ימיה היו תאומים בבטנה ואם היו שבעיר הוכר שהיו שנים
מה בא להשמיענו ועוד שבאומרו ללדת נראה שבלקודם הנ"ל ידבר והנה רז"ל במכילתא אמרו
למה בתמר נאמר תאומים ובזה תומם חסר אלא שם היו שניהם צדיקים ובכאן אחד צדיק ואחד רשע
ואפשר כי למה שהצדיקים יתאחדו בנפשותם … בהם אלא שהיא אחד מצד הצדק והשני כי הפירוד
רב ביניהם נבוה יאמר וימלאו וגו' והוא כי תאומים הוא מלשון השלמה כל"א כאשר תמו ויתמו ימי ב'
והענין מה שכתבנו למעלה כי כל זמן שהיו בבטן היתה נפש עשו קוצצת ושואבת כל הזוהמא ונפש
יעקב כל בחינת הקדושה ובצאת הענין כי אמר תדע למה וימלאו ימיה ללדת ולא עשה ית' כאשר

כי מר שילדה לשבעה חדשים ושלשה ימים והיה ממעטו בבטן רבקה הלא הוא כדי שנשב כן נמצא כי במלאת
ימיה והנה תומים שנמצאו שלמים כלא׳ בבחינתו זה בקליפות הזוהמא וזה בקדושה ועל כן ויצא ג׳ כי הוא
היוצא ראשונה בפתיחת הקבר בדם שותת כי חלקי קוא ועל כן היה קודם לצאת ולבלות טומאתו כ
כקליפה הנראית ראשונה לפרי ויעקב שהוא הקדוש היה עוקב עד צאת עשו עם חלאתו וזהו ויצא
כי הגלות קליפה הנראית ראשונה... ידועים בנופם לגדל שער אמר כי זה
הראשון כי הוא הראשון מן הנוגע האמור והדך בני אדם שיש מקומות ידועים בגופם לגדל שער אמר כי זה
היה כלו שער ולא כדרך אנשים כי אם כאדרת שער שכלו שוה ועל כן כל רואיו קראו שמו עשו לומר כי כל
שבשים כחות של שוא הם כל שבעים כחות של גבורת הטומאה נתלבשו בו והראו כל גבורת הדין ומעון
זה דרשו רז״ל עשו הא שוא ועלפי דרכנו קשין מדוקדקת · ואחריכן ג׳ הנה כמוזר נחשב שעל אוחזו
בעקב עשו יקרא שמו יעקב שהוא דבר בלתי שקהי · ונסעל הדרך יפלא למה הספר לנו ששן זה
ואיך יתקשר לזה אומרו ויצחק בן ששים שנה ג׳ · ונם מה בא להודיענו · אך הנה ארז״ל שאלהגמון אחד את
רבי מי תופס המלכות אחרנו כתב לו ויד אוחזת בעקב עשו ובזר נבואת׳ השטן והוא בסוף לב אלא יעקב
לא יעקב לשון עבר אך הוא כי בא הכתוב להתעות עונה אל הולד עשו ראשון ולא יעקב והוא מענין הסתבב ג׳
למען וגו׳ כי למה שהשה הזה הוא הכנה אל העולם הבא ועל כן הוא הקודם וכאשר תכבנו על ויהי
ערב ויהי בקר כי ערב קדם להיותו רמז אל העוה״ז ואח״כ בקר שהוא אור העוה״ב ועל דרך זה הנה עשו חלקו
בעולם הזה ויעקב לעולם הבא וכמו שאז״ל שחלקום מן הבטן עשו נטל העוה״ז ועל כן היה הן לפרח עא׳ כי
מאיכותה היה ויעקב העוה״ב ועל כן יצאת נחמת בני יעקב בעמים כי עשו נוטל חלקו הראשון ואחר כן
יעמוד יעקב וזה אמר הכתוב ואחרי כן יצא אחיו ולא היה ראשון כי הוא הקדוש ויהיה בבור הלא רוח ג׳
ערמו במה שידו אוחזת בעקב עשו כי חלקו ועובו הוא בעקב וסוף טיבו של עשו הנוטל ראשונה שהוא
עוה״ז ועל כן ויקרא שמו יעקב לומר שזה שנינו עקב עשו הוא עולה עתיד שיעקב כי אחר טובו באחרית
בעקבותיו עשו ושה״ש מי יגיד ליצחק מעשה כל זה ונם כאשר קרא שם ליעקב למה לא קרא שם לעשו לזה אמר
יצחק בן ששים שנה ג׳ שהוא במיטב השכלתו ובאו ימי הזקנה שדעתו מתוספת עשו באופן שלא יעבר
ממנו רוח הקדש להבחין בין צדיק לרשע ועל כן מעתה הכיר האמת וקרא שם ליעקב ולא לרשע וידענו כי
זה חלקו בעוה״ז וזה העוה״ב וזה כאשר נתייב הפאור לפנים במ״ל בברכות כי לא עשה האמת יצחק
אשר עמד השטן כי עשה בבטן לא נודע שמיו א׳ יצחק וא׳ רשע בלתי לו לבדו והודיע לרבקה עי״ש כב׳ גם
כאן ויאמר ה׳ לה שני גוים בבטנך במדובר ואח״כ בצדק כל רואיהם קיימו שלפי מראיהם זה כל
אמונו כאדרת שער ועל כן ויקראו שמו עשו כמו שכתבנו שהיה משבעים כחות הטומאה כי זה שמעתה
שהאלהים נושב בעקב ועל כן ויקרא שמו יעקב ג׳ והנה מזה יפלא מה זה היה כי האמין השקר
יתפרש והראו את הא׳ עשו שלמעשיו ולא יצחק ולא נאמר שדעה אחר תלולה כי הלא יצחק בן ששים שנה
בלדת אותם במיטב השכלתו להבחין ולא עוד כי אם גם שנאמר שלא שת לבו אל מה שנאמר לה שני
גוים בבטנך ג׳ ונם לא אלקו ראות דם אדמוניות ובכל שער כאדרת כלו אף במקומות שאין דרך א
אנשים לגדל שער שמורה אדמונית הקליפה לפחות למראה עיניו ישפוט כי הלא ויגדלו הנערים
ויהי עשו איש יודע ציד ג׳ איש צד נפשות אנשים מלבד את הבריות ולא מלה חלק יעקב כי אם איש תם
ולא מהעדר החכמות רק להיותו יושב אהלים היה מתנהג בתמימות על פי התורה ואם כן אשר למה
ויאהב יצחק את עשו בהיות לעינו כל יעקב יושב אהלים ועשו איש שדה ועל כן להסיר מלבך זה אמר
יצחק שבכל לבו היה אוהבו אמר תדע למה היה הלא הוא כי ציד בפיו שהוא אהבה התלויה בדבר לא
אהבת הטוב כי רעיה היה תדע שכן הוא כי הלא ורבקה אוהבת את יעקב ואיך יתכן לא הגיע דמיון ע
שכלו של יצחק על לקוחים שהגיע ידי שכל רבקה אך הוי אומר אין זה כי אם שגם יצחק אהב את יעקב אהבת
הטוב במה שהוא טוב אך אהבתו את עשו לא היה רק לאהבה התלויה בעלמא שהוא דבר קל והוא הדרך
הנבון כמו שיתבאר לפנים בס״ד ויזד יעקב ג׳ מהראוי היה יאמר ויזד יעקב עדשים ולא יקצר ואח״כ
יפרש ויעקב נתן ג׳ ונזיד עדשים ג׳ ונם אל האדום האדום שני פעמים · אך יהיה כי שני תבשילין היו
את של עדשים ואחד של דבר אחר ועל שניהם אמר שני פעמים נזיד באו׳ ויזד יעקב נזיד · ולהיות עשו שף
היה בדבר היותר אדום משניהם שמוסיף אומץ כי יותר עושה דם וזה הלעיטני נא מן האדום האדום ש
שהוא האדום יותר שהוא הזה והאחד של עדשים כי עף אנכי ושמא תאמר למה קראו אדום ולא אמר
מן העדשים לזה׳ על כן קרא ג׳ לומר על כן שהיה עף ונבהל להיטו לאכול קרא שמו של נזיד אדם ולא
קרא בשמו · ויאמר יעקב ג׳ הנה הבכורה היתה אז לשמש בכהונה לעבודה בזה יאמר ...

קיום רבנות את הנפש ונפשות משעבדה כי ודע מכבן שהרב את הנפש עד יתקן בתשובתו למו' ואמר גמור
בדעתך למכור כהיום הזה שאין הבכורה מועלתך ולא בבחינת אם יתקן בימים הבאים ועל כן הנה כאומרו
השבעה לי כיום או יאמר הנה לא חשב מסתי שעות את ספר שתחזור בך או מעונש אונאה או מעונש שאין דבר
שלי בה ממש ואינה ונזכר בחלופין על כן אמר מכרה כיום לומר כיום הזה שמחמת נופיותך נמרה ומכרת
כל פנית אל שום אונאה כי אם מחמת רעבתנותך והיית שוף היה בשוה הנזיד יקר כמש״ב נפש ועל השבירת
שהוא דבר שאיבו ממש על כן השבעה נוסף על רקותו שיש בו לבדו פקפוק
ויאמר עשו כ׳ הנה יפלא כי עשיו בן טו׳ שנה היה ואיך היה הולך למות אמנם הנה ידענו כי מיום יולד איש
הולך למות כמאמר הקנה ולא אתה הולד ומאמר הכתוב כי הולך האדם אל בית עולמו שהוא
לא קיוה כי מראשיתו הוא הולך למות עוד ידענו מרז״ל כי יעקב ועשו חלקו שלמות עשו העה״ז ויעקב בעה״ב
ובזה לא היה לעשו רק בעה״ב ונמצא כי בלאהו מהעה״ז הוא מת באמת כי לא היה שם לו חלק ובבל המשך ימיו
הוא הולך כדי למות באותו עולם ובזה יאמר אינו כמוך שאתה הולך בחייך כדי לחיות בעולם בעה״ב אבל אני בעה״ז
שהוא ההלך אני הולך למות שם ואם כן למה זה לי בכורה שאוסיף לעה״ב בהיותם קיון נה׳
ויעקב נתן ל׳ הנה עשו אמר השליטני כדרך שמלעיטין את הגמל שישפוך את הקדרה לדרך פיו כלא נאם
אך ראה יעקב שהוא ככך בשני רעבתנים שלכן נתן לו לחם ונזיד עדשים לרמוז לו כי עשו אלא כהוגי
כהוראת רעבתן אך יאכל לחם בלחם כדרך אנשים עוד כוון יעקב נתן לעשו לחם לעמוד לבו ונזיד עדשים אך
לא יין כי די לו אדמימותו אכזריותו אך קוות ויאכל ואחר וישתגל עצמו אשר לא נתן לו יעקב והנה
עשו היה מקום לבעליהן לחזור כי עשו לא ידע שווי הבכורה וערכה כדי שתועיל מחילתו ולפחות עד שילד ג׳
למדרש שם ועבר וכוחא בהם לשאול עדיו נאמר לחזור בו לזה ראו נח כי בגלה ממנו נעשה זו כי קנה א׳
אחרי אכלו בשולו נאחר שהיה קם והלך לו ובזה אר הבכורה נם אחרכו וזהו ויקם וילך ויבז עשו את הבכורה
כי גם אחרי לבתו והיה איפשר לו לשאול לא שת לבו רק ויבז ג׳ כי נמר והקנה לגמרי
ויהי רעב בארץ ג׳ אומרו מלבד הוא מיותר באו שכון בארץ אשר אומר אליך הוא מיותר ובלתי צורך רק
להולך אל מקום אחד ולא ידע לאיזה מקום ואומר לו היה יתי שכון במקום אשר אומר אליך
כי אחר שרצונו יתי היה על המקום ההוא כאומרו גור בארץ הזאת אם כן מתחלה היל׳ שכון בארץ הזאת ג׳
אחרי אומרי שכון למר חזר ואמר גור בארץ ל׳ למה שינה הלשון משכון לגור ה׳ או ואברכך ג׳ מורה שמלבד
שלמונה הרבה פרט ו׳ אז כי לך ג׳ והקימותי את השבועה ג׳ כי מה יתן ומה יוסיף לו כי קיים שבועתי לאברהם
יהלא מאז נתחייב בה ואם הוא שלא יתנם לישמעאל הרי נאמר כי ביצחק יקרא לך זרע ז׳ למר ייחס הברכ׳
האלו יהרבית ג׳ לאברהם ולא ליצחק אמנם הנה סרבנו כי אברהם הורשה ללבת מארמה מפני הרעב
וכאשר נראה מרז״ל והנה ראה מקום לו כי אני מה שמנע הוא יתי את יצחק מרדת מצרימה היה על כי
אחריה הרעב גדול כאותו שבימי אברהם לאת ויהי רעב ג׳ מלבד הרעב הראשון כלומר כי והשני לא מתייחס
אלינו גדול כמוהו וגם שאברהם הורשה לא הורשה יצחק כי עולה תמימה היה והנה הלך אל אבימלך מלך פלש׳
על דייתו בשל בריתו אביו להסתופף בצלו ניכר מקרהו שהיה אבימלך בגרר ועל כן הלך גם הוא לגרר שהוא אך
שהאל לא שעשה ניכר מהיות גם שם אך ישראל כי היה לו כהיתר לצאת כאשר יצא אביו וזהו וילך יצחק אל
אבימלך כי מזה עשה שקר והיה נרדה והנה על כן לא התנגעו למה לא יחוס יצחק מעצמו לבלתי צאת
מהארץ על היותו עולה לה׳ עד שהוצרך הוא יתי לצוותו על הדבר אך הנה היה גם לב יצחק כי טוב טוב הייך
לכת מצרימה למען יחשבו ממנו מעטה אורבע מאות שנה שבפסוק כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ומה
שאין כן בארץ ישראל כי להם היתה כי הלא נתנה לאברהם ולזרעו למורשה שלכן וירא אליו ה׳ ויאמר ג׳
והוא מה שסבבנו כי לך כי עדנו אברהם בח״ל לא נראה אליו ה׳ כי אם ויאמר ה׳ אל אברם מבני הראות
אלי והיא כי בא הדבור על השתלשלות מספר משכ׳ בארץ וזה מאמרו יתי אליו לך לך מארצך אל הארץ אשר
אראך שאראך בה מראה משכ׳ בח״ל וזה יתברך אל יצחק שכון בארץ אשר לא תצטרך השתלשלות מספר
כי אם שאומר אליך כי ממנו ואליך תהיה לך בה אמרתי מה שאין כן בחוצה לארץ
או מענין זה אל הרד מצרימה כי הוא מקום שבמקום אשר ישבנו בו בני אדם אין אני מדבר אתם כאשר
מפני במרנעה שאמר כצאתי את העיר אפרוש את כפי ג׳ ואמרו״ל שלא היה הוא יתי מדבר עמו תוך
ישוב העיר אשר היא מלאה גלולים רק חוצה לה כי במצבת בבורות שהיה הכרח שלא לראות עוד פנים פרעה

והתנבא בבלעון שלו וזה יאמר שכון בארץ אשר ה' במקום שהשכינה שם אומר אני ואדבר בך ולא במצרים
שתבא עד לבא תמהי ישוב לשומר דבר אליך וש"ה שאם כן איפה אך יתקיים בך כי גם יהיה זרעך בארץ לא להם
ואך ירצה לכסה יה אל תחוש עליו כי הנני מודיעך שאותו הגרות אחשבהו לך בארץ הזאת וזה גור בארץ
הזאת כי אותו הגרות השנוי פה יהרויח בזה כי ואהיה עמך והוא כי גם אם היית הולך אל היתה שכינה הולכת
אתך כמש הוא יה' ליעקב אנכי ארד עמך מצרימה עם כל זה המדרגה אשר תשיג פה לא יהיה כלבתי אתך
גם כי גם היא מדרגת אבי ופה מדרגת מיוחדת היא שבשכינה וזה ואהיה עמך ולא אמרתי אנכי עמך
ועל הרוית שנית כי לא התברך בהם שלו לא מלאך כי אם ואברכך בעצמי ועל פי דרכו רמז לו שלא יסמוך של
אבימלך שהלך אלו גררה לומר כי בשלומו יהיה לו שלום שיושפע עי שרו כי אם אדרבה אני אהיה עמך ואברכך
מש"כ הוא רק על ידי שרו וש"ה הלא אדרבה היא כי אברהם אמר לך ולזרעך ה' הנה כי לאברהם עצמו נתנה מאז
האך ואיתה אמרת גם יהיה זרעך בארץ לא להם ואיך יתקיים הברית בל"ך שהיא לגר אלהיהם כי עדין לא נתתיה
כי אם לך ולזרעך אתן ה' שהוא אתן לשעבר ולא מעתה וש"ה כי זו היא המתנה שאחר התחיל אשר בזמן הזה כבר
נתנה לזה אמר אחר כך והקימותי את השבועה ה' כי עדין לא נתקיימה כאשר נבאר בסמוך בע"ה והוא כי מה שאמרתי
לעולם נתתי הוא לומר שהוא והוא בלא נתנה כבר אך הסבה לעתיד היא ולא שתחשב מעתה וש"ה במה אבטיח
יהיה כן לזרעך כי אולי לא יהיו כדאים ולא תתקיים בם ברכתי כי בשלמא ברכת אברהם שהוא אנו החסד על פי מ'
מדותי יתקיים בם אך ברכתך הלא תהיה על פי מדתי והיא מדת הדין ואולי לא יזכו בהן לזה אל תירא כי לא אשבע
לך כי לא עשיתי שתהיה על פי מדתך כי אם שאקים לך את השבועה אשר נשבעתי לאברהם אביך שהוא בורית עמך
להקים לך שבועה שנשבעתי לאברהם שהיא על מדת החסד והוא אחד מה אמר הכתוב אשר כרת את אברהם ושבועתו
ליצחק שהוא שבועתו של אברהם ליצחק ולא לו כפני עצמו לבלתה יה על פי מדת הדין וזה אחשוב והוא שהוא נושא
אלה שבעו יה' לאברהם וליעקב ולא ליצחק ... או יאמר והקימותי ה' פן תאמר הלא מה שנשבעתי לאברהם הוא
לך ולזרעך שמתקיים בו לאחר הזמן אם כן גם אם מה שעולית לזרעו יהיה כך כי לך ולזרעך אמרת לא
והקימותי את השבועה אשר נשבעתי לאברהם אביך שמועת אביך מי יתרה אך כיוון לומר ואקיים מה שנשבעתי
לו אחר שהיה כבר אבל שהוא מה שאחר העקידה שלא נאמר שם לך ולזרעך שלא נזכר רק זרעו בלבד בא"פ
שאינו בשיתקיים אלו לך כי אם מעתה ושאינו מעתה כי אליך יצחק רק אחר היות זרעך ככוכבי השמים והיה
בסוף ימי משה שנאמר ושמך ה' אלהיך ככוכבי השמים לרוב והוא כי שם נאמר והרבה ארבה את זרעך
ככוכבי השמים ה' וירש זרעך ה' והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעת בקולי וזה מאמר הכתוב פה
והקימותי את השבועה ה' איזו שבועה היא אותה שאמרתי והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ונתתי ה'
ונאמרתי והתברכו ה' עקב ה' שהוא העתק אותה הברכה כמדובר ועוד היה אפשר יהרהר יצחק
ויאמר איך יתקיים הנאות כי ויהיה הוא יה' עמי ויברכני ואולי ינוכו זכיותי לזה הנה לא זו בלבד כי אם גם
והרביתי ה' והתברכו ה' אין צריך זכות עצמך כי אם זכות אביך עקב ה' ואל תתמה כי הלא רבו זכיותיו שמע
בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורותי אך בדבריו יה' גם אברהם עצמו לא הלך כלבך כי אותם
מקסת שבחו בפנו ה' ועל זה הביא עוד והתברכו בזרעך כל גויי הארץ לומר אם כל גויי הארץ מתברכים בזרעך
עקב אשר שמע אברהם ה' כמש אתה בנו יחידו שתתברך בזכותו מכל נכות זכותך ועל פי דרכו רמז לו בל
יבטח באבימלך בעל ברית אביו כי נהפך הוא כי כל גויי הארץ מתברכים בזרע אברהם כל שכן שלא יתברך
יצחק בנו על ידי אחד מגויי הארץ הוא אבימלך על כן מעתה וישב יצחק בגרר ולא כאשר בתחלה שהלך כי
בשלו אל אבימלך כשבען עלו ומאלו נמשך היות גררה כי שם בית אבימלך אחרי הודיעו אותו את כל זאת
מאז וישב יצחק בגרר על בחינת אל המקום אך לא על היות שם אבימלך כי נקנה נפשו מהשען עליו
וישאלו אנשי המקום לא עבר ה' שאלו לאשתו ולא לו כי הוא יאמר אחותי מאימות מות פן יהרג לגופתה
כי בעלת בעל יש להם עליו פן שאלו לאשתו כי היא תאמר אישי פן יקחוה כי זה מורחה ולא תחוש
פן יהרג בעלה כי ברית כרתה לאבימלך עם אביו אך הוא בשומעו לא הניחה להשיב פן תאמר אישי הוא
יהרג על כן קפץ והשיב הוא ויאמר אחותי היא ולא מירא את אבימלך כי הלא היה לבו בטוח בו על אשר כרת
עם אברהם בברית וגם יזכור מה שאירע לו עם שרה אמו אך מה שירא לומר אשתי קא על אנשי המקום
וזהו פן יהרגוני אנשי המקום ה' וכאשר ארכו לו שם הימים נתן לב אבימלך להסתכל בדבר באומרו כי לא
יתכן היה יצחק שני בלא אשה ימים רבים וישקף וירא אותו מצחק שהוא ענין נשוק וחבוק אז ויקרא ה'
הנה לפנינו כי אשתך היא ואומרו אך הוא לומר כי לא רחק השמים ממש כי אם קרוב אלו שהוא הנחור
כמדובר ואיך אמרת אחותי היא ולא אמר ותאמרת כשמר קנה כי לשקר אתם מקרבים הדבר כמו שאמר
אברהם אחותי בת אבי ה' אך אתה איך אמרת אחותי היא איך הוא התאנה שבאשת כי הלא אין זאת בת אביך
וזה יתכן כיוון במאמר אך לומר אברהם היתה שרה אשתו ואחותו בת אביו אך זו הנה אשתך בלבד ולא אחותך בת

פרשת תולדות

אביך יצחק [illegible] באמור אך [illegible] אמר אחותי היא ויאמר אליו יצחק כי אמרתי פן אמות עליה ומורא לשכר מאמר
אשר על ישבעו לה [illegible] ויאמר אבימלך מה זאת עשית לנו כלומר הנה חשבת שהתנצלת עליו והפורק
כי מה זאת עשית לנו כלומר כי חשבת עשית לנו ומה זאת עשית לנו כלומר כי לך עשית קיצר
יחיד פה לא לנו כי הלא כמעט שכב אחד העם את אשתך לא היינו אשמים בעבור זה שאחותך היא
ולעבור עליך היה רשות לנו על כן אתה לך והיית צריך להביא עלינו קרבן אשם שהמעלת אותנו וזהו
והבאת עלינו אשם ועל פי דרכו רמז לשכינה כאויה אלא לאחד העם הוא המיוחד שבעם הוא המלך
ולא לאותו ואם כן אנשי המקום לא ישיתו גם לבך וגם המלך לא יעשה נבלה זאת וסבת מי יוכיח
שלא היו הורגים אותך אם ידענו שאשתך היא או לבלתי שפוך דם על חשק זמה או לנודע כי אינה
רק רק למלך לבד לא עשה ויצו המלך את כל העם לאמר הנוגע באיש הזה ובאשתו למען יודע
נבל כי אשת איש היא ויראה כי אין נוגע בו ואלו היו לעונש אחרי זמה מי היה מעכב שלא יהרגוהו
במסתרים שאם על עונש המיתה גם מבעל מלכות המלך הוא בן מות השופך דם האדם ומורא הראשון
במקום מי נעמד אז יאמר בסוף לב אל מות לאמר כי העם לא יאמרו ואם הוא שלוה על שלא לאמר
לעם כלה נוגע ג' היא אל בנעל ולא את שמורה כי העם קם האומרים אך יהיה כי לא היה פחד
תעבך הבחה רק למלך כי לא היתה ראויה לאותו ומי יערב אל לבו לקחתה והנה אם המלך היה שוגר
יכ בעבר לקחתה לו מי יאמר למלך בנגע על כן ויצו המלך את כל העם לאמר כל הנוגע בבאים ג'
ואם כל העם אומרים על מי תהיה האשה הלא כל העם מתהירים אך אין זה אלא רמז כי אבימלך
ניצע הדבר שגם אלו יגוה לאמר לו נהוהג שהוא מכנה מנגעים על נכונו מיתה
ויזרע יצחק ג' נערפים ב' זכות א' היות יצחק ב' היות בארץ הקדש זבת חלב ודבש ועל כן וימצא
בשנה ההיא שנת מארת רעב מאה שערים על מה שפיעדו הכרי כי אחר השמלת כרי
ולא היה סמוי מן העין ותרבה מאה שערים כשנמדד על אשר שיעריו והנה הי"ג ויברכהו ה'
וימצא בשנה ג' ולא אחרי כן אך אחר שמדד ומצא מאה שערים וגם אחר שהיה נמדד באופן שהיה
בלתי סמוי מן העין וגם מדוד שאין הברכה שורה בהם נעשה לזה שב ויברכהו ה' ותרבה עוד אחר כל זאת
ואחרי זאת היה הולך וגדל וגו' עד כי גדל מאד בהדרגה ולא בבת אחת מפני העין והנה על סדר עולם
היה כל עוגו כלכך גלוי כי היו הבאות וכי זאת הניתנה בהודרות לא קנאו בו פלשתים אך כאשר ויהי לו
מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה שהוא דבר מתפשט בשדות ובכל האופן את לבם וקנאה ויקנאו אותו פלשתים
וכל ר בארות ג' בוא אבימלך שיאמר לו שילך מאתם ע"י נכסיו והנה את עמו לסתום הבארות אולי יל
מארם והוא כלעוד שהמלך לא נעשה לו רעה שתק גם לא רצה להעשין עבדם אל אדונם וכראות אבימלך
שלא נכוה בפועריו דבר לו בעצמו וזהו ויאמר אבימלך כאשר יתא באורו סח ולהיות שמה שסתמו בארות
אבין לא היה כי אם כדי שילך משם על כן אחר שהלך לו שב לחפור אותם ולא חזרו לסתום אותם
ויאמר אבימלך ג' בראות אבימלך את כל שפע עוב ברכת יצחק מה שלא היה כן לו ולעמו עלה על רוח
כי חשר היה שפע עליו ועל עמו מפני היה גדל יצחק אלא שגבורת יצחק יותר מוכן לקבלה שפע
על כן היה הניקר בא אליו ומסייעיו היה בא אל אבימלך ואל עמו משכ' אם לא יהיה הוא שם שיהיה הכל
בא עליהם בשפע ונעלה הוא אוכל את שלהם וזה כי נכלמת ממנו מאד כאומר מה שגלמנו ממנו כולו כל
משלנו על כן לא מעמנו אך אחר זמן נגבינתי והלא כי לא נתוסף להם שפע על לבדו תענירס והוא בהליכת
אחר הלכתי ענה אין חזרו ובאו לו מגרר אבימלך ואחזת מרעהו ויאמר אליהם יצחק ג' ויאמרו ראינו ג'
אומר ראינו מה שגדלת עלינו בהיותך עמנו ואחר כך ראינו שלא נתוסף לנו שפע בלכתך והכרנו בזה
כי לא מחסד שלנו היית מושפע בהיותך עמנו רק כי היה ה' עמך ועל כן ונאמר עתה תהי נא אלה
בינותינו ג' על הרחקת נזק אם תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענוך ואם על קבלת תועלת גם שלא עשינו
העבות רבית עמך בזה אנו מתפייסים כאשר עשינו עמך רק טוב שהוא דבר מועט והוא מרה
אך בגלוך בארצנו וגם שאחריך יתאו הנה גם בזה נכרת שתהיות ברית שאם תאלה אותנו
מאחר יהיה בשלום וזהו ונשלחך בשלום הנה ספרנו מה שבקשנו בבואינו ומה שאמרנו ראינו
כי היה ה' עמך שהיא הראיה השנית במה ראינו זה הלא הוא כי אתה עתה ברוך ה' כי הלא אחר
לכתך מעמנו אתה לבדך ברוך ה' ככל השפע שהיה לך עמנו משכ' אנחנו רק כאשר היינו בהתחלה
בשלך מעמנו עוד יתכן בכוונת אבימלך כענין מה שפסוק בא אלה להזכיר את עונו ג' ב'
כי אמרת הנה בתחלה היה רואה מעתך מעשי עם מעשה בני עירי והיו עובדים

כ"פ

[illegible]

ויהי כי זקן יצחק

הן אמת כי א' מדרכי חסידות יה ונדולה היא מאד הלא היא לקרב את הצדיק

[illegible]

פרשת תולדות

קול צעקת בני יעקב בחרבן ביהמ"ק ממה שעשה להם עשו בהן אדריאנוס קיסר וכן אמרו כי צעקה
את עשו כי בזמן שיעקב מקרקר מהעדר שימשול בו ויגזור עליו שמדות הנה כי יעקב הוא ה'
ועובד את ה' ועשו הוא השונא לדורות מי עברו ואכל איפה את מי יאות לאהוב את שומר התורה
או את העוזב המכה בו הנה מבואר נמקשה קושי שמיות עניני שכלו של יצחק מהכיר את הכהן
ואת הרשע אמנם כי שנת הבפל אשמתי למה זה חפץ לברך את אשר שנא ה' ולא נמר מאבותיו
שהוא יתמסר הברכות בידו לברך את אשר ילכה ומיאן לבלתי הניצחון לשמעאל כמשל קפרדס
שנעוע בו אילן חיים ג' ואמר אם תבמשקה את אילן החיים ניצלת עץ המות שותה עמו ומה גם עתה
לבקר את עץ המות לבדו ולא את עץ החיים ואנב קושיה לא עדנה מה לב להערות הכתובים ו
ואנפה יל למוסם יחל כלם בעזרו ית' א' באו' ויתבקין עיניו מראות כימי לא ידע כי מראות
רוח כהותקנתם ב' או' בנו הגדול לבל ישרך ואמר אלו בני שהוא מיותר ויאמר לו מיד הנה
נא זקנתי ג' גם לשון נא לא ידעתי כי אין זקנה באה כרגע ג' יאמר לו יהודה ומה בלשון בהרת
לו במה יעודם שאומר אני שאת נא כליך ג' ושית קשתיה ד' או' שא נא ה' למה זה לא בחר בבהמה
ביתית ולא יציה לצוד ולא שרה שהדרך לצייד מלבד לפרק מה אמרז"ל והלא גם מטעמי ה'
הבייתית ערבו לו על יעקב ו' לו חפץ לברכו למה זה ירצו על המטעמים ושיאכל ואחר כן יברכהו
ולא בתו בלא כסף ובלא מחיר כאשר בירך יעקב את בניו ז' מה ענין או' לי זה שלש פעמים
ציידה לי ועשה לי והביאה לי וגם או' ציד הוא מיותר ח' או' בעבור תברכך נפשי ולא אמר בעבור
אברכך וגם מלת בעבור יתירה ויאמר לו ואוכל ואברכך ט' באו' ורבקה שומעת מה שאמר יאמר
ותשמע רבקה וכן או' ורבקה אמרה היא והאמר רבקה י' או' ואמר זה פעמים בפסוק אחד
יעקב בנה לאמר מבלי אל עשו אחיך לאמר ולא אחד בקס יצחק בו לאמר לאולת יא' לומה נפק
ה' מה שלא אמר יצחק וכן תומרה לפני מותי ויצחק לא אמר רק בטרם אמות יב' כי מה ראוי
תתחיל ותאמר מיד לך נא אל הצאן ולמה הקדימה ועתה בני שמע בקולי שכל הפסוק יראה מיותר
יג' או' וקח לי משם מה ענין לי וגם למה חזרה ואמר בעבור אשר יברכך לפני מותו יד' או' הן עשו
אחי איש שעיר ג' אולי ימשני אבי ג' ולמה לא חשש על קולו וחשש על המישוש אשר היא חששא
רחוקה ממנה או יתחייש אל אחרת קרובה מאד והיא פן יבוא עשו מן השדה וימצאנו שם ויתפש כגנב
במחתרת בעוד שיצחק אוכל לאכלו טרם יקבל הברכות טו' באו' והייתי בעיניו כמתעתע כי הלא לא
יהיה בעיניו אלא כפושע עובר רצון אביו ומהתל ומרמה אותו ובוזה את אחיו הגדול יו' מה באר
למוצא באומרה אלי אך שמע בקולי יז' כי מה ראוי להשיב על תוכחתו הוא על קללתך כי אלהים ...
גדיי עזים על ידך ג' שהוא תיקון המישוש והן דברים שלמים ולא מן השמיים ירחמו ומפסיק בסיפור
המאורע וילך ויקח ג' ויקח רבקה ג' ואחר כל אחרי יד מגיד איך תיקנה המישוש כאו' ואת עורות ג'
ובאומרו וילך ויקח ויבא לאמו ויהי ה' יאמר ויבא לה וידוע שהיא אמו יח' בבואו לפני אביו מה ענין א'
התחלה אבי ולא יאמר מיד קום נא שבה ואכלה מצידי יט' או' אנכי עשו בכורך איך פה קדוש יהיה
כמהתלל ב' כי מה זו התמיהה מה זה מיהרת למצוא בני האם הוא מן קפלה להזמין פלה כא' תאמר
ויאמר יצחק אל יעקב ולמענה אמר אל בנו ולא הזכיר שמו כב' מה ענין כפל או' הקול קול יעקב והי'
ידי עשו כג' למה חזר ואמר אתה זה בני עשו כד' או' גשה נא ושקה לי מה בעשבעשיקה הזאת כה'
מה ענין ויו של ויתן ועגין הברכה והנה טרם נבוא אל הבאור נשים לב אל הערות המפרשים וה'
איך עשה יצחק עיקר מטובות העוה"ז הגשמיים מטל השמים ומשמני הארץ ג' ואומרה כי כן תמ'
שהן לא קלקה יד מרום שכל טוב וקדושת יצחק מקבחין בין צדיק לרשע בין עובד אלהים לאשר לא עבדו
עוד שפי ידעו כי הלא בין שניהם חלקו העולמות כם יעקב נטל לחלקו העוה"ב ועשו העוה"ז כי על בן
דבריו אל עשו לאמר והיה כאשר תריד כי כאשר יעקב יפרק עול מצות ישעבד הנה ידוע כי יעקב
בחר לו רק לקיים תורה ומצות אשר המה טוב העוה"ב ועשו אין לו בו חלק רק למשול בעוה"ז להכר ליעקב
מדי עברו ומה גם לר' יוסי בן חלפתא בב"ר שאמר יצחק אל עשו אם ראית אחיך פורק עולו של תורה
גזור עליו שמדות ואתה שולט בו אך אמנה למה שיצחק אוהב משפט וכל ישעו וכל חפץ יקיים הקין את
ההר ולא ישים איש נבוע רעהו והאשר אין לעשו חלק בעולם הבא כן גם יעקב שולל מטובות העולם הזה
ומיותר כי לא חלקו הוא למען הנחילו עולם שכלו טוב בשלימות בכל מכל כל כי טובים יתושרים

ועשו

מנחה ולבן בראות את עצמו לפי דעתו קרוב לאסיפתו נתן אל לבו לברך את בנו איש אשר כברכתו
לעשו להגבירו בטובות העולם הזה כי הוא חלקו וליעקב אחר כן בטובות העה"ב כאשר יאתה לו והנה
אחיו ואין לנו במאמרים ז"ל בב"ר ז"ל והבאתי עלי קללה ולא ברכה אפי' בדבר אחד שהוא עתיד ליתנה לו
אינו ניתנה לו עד הנה כי ליעקב היתה ברכה ערוכה ושמורה לתת לו בסוף ואין זה רק כי עשו
היה חפץ להנחילו בעה"ז מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש והיות גביר בעה"ז כי הוא חפץ
היה חפץ להנחילו [illegible] יען היחל בעשו רק להחל בגדול ואחר כן בקטן יכלה ועל פי דרך זה
ואחר כן ליעקב בחלקו הטוב [illegible] והוא בפסוק [illegible] והבן מאמר א' שאמרו בב"ר ולא אמר כלך זו בבנו
יבארו הכתובים באר היטב [illegible] אתהמן שלהם קשתך זו יון כי דרכתי לי יהודה
ואת הכנס הבא בית אותו אלהי הלך זו מדי ויתן אתהמן [illegible] וראוי לשים לב מה ענין [illegible] אל בבנו ממד
קהת [illegible] זו אדום [illegible] להפך כוונת אישה ולמכן את יעקב אותו
[illegible] ונראה מה ראתה רבקה
[illegible] נסקיף [illegible] ויתפש כגנב במחתרת
ומושקי אביו היקרה [illegible] יצחק אוכל טרם יברכנו יבא עשו מן השדה
ויפול בחרב אחיו ויחרה אף אביו עליו והביא עליו קללה ובכלל הדבר [illegible] יצחק אל עשו
וה' כאשר [illegible] והוא מאמר המתרגם כל יעברון בני יעקב על פתגמי אורייתא ג' כי אם כי
מקרא [illegible] ויהיה כאשר יחטא תרדה בו · **אמנם** הנה יצחק ורבקה חלקו בכוונותיהם והוא כי קנה
יצחק היה עם לבבו כי כאשר יעקב לבדו הוא הנוחל עולם הבא כן עשו ינחל העוה"ז בהחלט
והוא כי הנה שלטנות העוה"ז נחלקה לד' מלכיות בבל ומדי ויון ואדום והם ד' מלכיות הרמוזים בנבואת
אברהם [illegible] אחת שמות מלכיות [illegible] ואמר יצחק בלבו אחר שאין לעשו חלק רק פה
יהי לו אשר לו [illegible] ותתקיים שלטנות הד' מלכים כלם ועשו הוא אדום [illegible] לכ' שנים
מה עקבותיו [illegible] כל המלכיות והן זאת כוונת מאמר ז"ל שאמר כלך זו בבנו ג' כי [illegible] מצוה זו
דברים אלה [illegible] השלטנות המיוחדת לבבל [illegible] הלך תבירך בשלטנות מדי [illegible]
[illegible] להיות נתלה כי שם לא נפל [illegible] רק [illegible] הממשלה לא לאדום היתה רק למדי [illegible]
המכוה בקשת תבירך בשלטנות העומדת [illegible] כי דרכתי לי יהודה קשת ג' ועוררתי בניך ציון על בניך
[illegible] הסדה [illegible] כי [illegible] שהוא של [illegible] לזכור [illegible] רק [illegible]
[illegible] זאת הסדה [illegible] למלכיות של [illegible] וכנגד מלכות בבל העתיד [illegible] את יעקב בבבלה אתה [illegible]
השדה כי בין כך ובין כך המלכיות של [illegible] כיון [illegible] בהאכל את ישראל בימי אחשורוש
[illegible] אתה וכנגד [illegible] המן כיון [illegible] ותתן [illegible] ועשה [illegible]
עבדו [illegible] המלך והמן [illegible] וכנגד יון [illegible] והיה
[illegible] ההיה הממשלה לך [illegible] המן תחת [illegible] וכנגד [illegible] אחר [illegible] ישראל [illegible] החזיק
[illegible] והבאתי לו וכנגד המלכיות הל' שחרבך תאכל [illegible] ישראל [illegible] לעבדו ולשמת [illegible]
[illegible] ויהיה [illegible] לשמה בבבל שנאמר [illegible] המלך כי המלכות [illegible] החזיקו המקדש
ומשתחוים להמן וישתחוו לך [illegible] ולא [illegible] המלך כי המלכות [illegible] וישתחוו לך
ולא [illegible] רק [illegible] יום לפרק [illegible] נביר לאחיך ולשמת [illegible] כי אמרה [illegible] אם [illegible]
בני אמך והן זאת היתה כוונת יצחק [illegible] רבקה רוח אחרת [illegible] והוא בשים לב אל מאמריה כי יד
יצחק היא [illegible] יעקב אחר [illegible] הראשון [illegible] והוא [illegible] לפני [illegible]
[illegible] מלחמה לה' בעמלק מדור דור [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] מלחמה [illegible] דורות ולא יכלם [illegible] ולא [illegible] אשר עשה לך עמלק [illegible] לא תשכח
ישכחו את אשר עשה עמלק [illegible] יהושע וכן זכור את אשר עשה לך עמלק [illegible] לשים לב מה
[illegible] כמו [illegible] והוא [illegible] אל מאחינו טרם
[illegible] הזה האחרון מן הראשון כי בזה לא [illegible] עד שוב [illegible] כל איש ישראל [illegible]
[illegible] מן [illegible] הראשון [illegible] כי לא ידענו מה הוא
[illegible] בנים ובנות [illegible] כמה [illegible] כי לא ידענו מה הוא
כמה וכמה [illegible] שאין חומה [illegible]
והחזק בזה אמנם אין זה כי אם [illegible] שהעיקר [illegible] שאין חומה [illegible] הוא מלאך המות [illegible]
[illegible] ועד ידענו כי [illegible] עשו הוא [illegible] הוא [illegible]
[illegible] כח [illegible] אל [illegible] הזה [illegible]
המקיימים [illegible] לא [illegible] ממעשינו [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] עד אחת הימים אשר [illegible]

פרשת תולדות

התשובה שלמה כנודע ממאמר ז"ל כי לא יבצר מלשוב אף על כל פנים ואין יכולת וכל שמלב ולבל א
חומתו ולהיות כי יצר לב האדם רע לא יספר לשוב יחד כלם מאליהם עלכן הוכן בחסד אל חבלי
משיחנו כי אז בכל צרתם אל על יקראיהו וישובו אל ה' הנשאר בציון והנותר בירושלים וממולא דבר
שקיף ונבין כי לא הירה ינשבו שולגות בחורבן ראשון ובכלות מלוי איככה נוכל וראינו ברכה אשר
ימלא את עמו ואחריו ובא בן מולדתו להשיב ה' את שיבת ציון ומאחרות אשמותינו צרורות עד
שכמנו מחקים ומאשה וזר יהיר ממאלשמו שרו של עשו עלכן רבקה אמנו ויעקב [illegible] עם
משמיהה העמיד להפר עצת יצחק אישה לבלתי השלים את עשו בלתי אם בממשלה המיוחדת לו
וזה מאמר אביו אליו כאשר לא עשתה עצתו והיה כאשר תריד ג' [illegible] כי לא אבדת בעדר
הברכה [illegible] מה שלא היה שלך אך והיה כאשר תריד בהעדר [illegible] אשר לך הוי [illegible] ופרקת
עד די קנט לבב רבקה כי ידעה אך טוב לישראל ייעוב [illegible] בזמנה [illegible] כאשר ישובו משלהם
במכירות [illegible] לבלתי יקחו מאתה ה' בהעניתם באומרם כי נם בהטיבם משלהם [illegible] בראותם
כי כאשר בחוקותי יל' [illegible] רב טוב והפך [illegible] כי אז יתרצו לשוב עד ה' כמאמרו
יד' [illegible] הברכה [illegible] ישבה [illegible] במשנה מאשר יצחק
כאמרו בניים אמית [illegible] פן ידע [illegible] כי נפלא הוא ואיך יאסף [illegible] ברך את יעקב גם הוא את ברכתו
ישוב [illegible] מה שאחר קרח מוק ומוק אם יקחה השנה לכן עלכל אלה [illegible] לבב [illegible] הלבי
ונביא את לפאור הכתובים ויהי כי זקן יצחק ו' היחל להסיר מלב החושב כי לא מחכמה עשה הדבר
והוא כי [illegible] כי אין דרך [illegible] רזקן שיבה [illegible] הכסף [illegible] זקנה ושיבה שהיה לו
לאסף כחותיו ולחלש חושיו ואיש אשר אלה לו אין לסמוך עליו והרוב הדבר לא את לבר בלתי מתוקן
מהיר ידי עלכן לבל יאמר איש כי עלכן היה [illegible] לברך את אשר שנא ה' לכן הקדים ואמר
אמר [illegible] אינה הוראה [illegible] כחות וחושים [illegible] בכלות [illegible] מראות
כלומר [illegible] כי בכל השאר תמים שלם היה כמאז אך [illegible] ויקרא את
עשו לא [illegible] את יעקב מברכה רק [illegible] בנו הגדול גם לרוך חושים [illegible] ווהו אמרו ויקרא
את עשו בנו הגדול ומודעו כי רשע הוא ולא יתלה לברכה גם לאשר הוא חלקו להתברך בברכה [illegible]
ואמר בני כלומר [illegible] אל כבן [illegible] כושר [illegible] לברכה ולא תרחק ממך ואמר לו
הנני כלומר הנני כלבבך [illegible] ויאמר הנה נא זקנתי כלומר [illegible] כרוננו [illegible]
כי חשב [illegible] הכחות [illegible] כהיות [illegible] והוא [illegible] היחלה [illegible] ריק
[illegible] בלבו [illegible] לבן [illegible] ויאמר כי [illegible] הזקן [illegible] כי אין [illegible]
[illegible] קרוב [illegible] הזקנה [illegible] במות לכן היה חפץ לברך את בנו
[illegible] לא [illegible] הנה נא זקנתי כלומר [illegible] ולא [illegible] לא ידעתי יום מותי כי
כאמור [illegible] כלך [illegible] דרך [illegible] והוא כי [illegible] טוב
עלכן אמר יצחק בלבו אין לו דרך להתברך כי אם [illegible] מנמו הברכה והוא כי [illegible]
ברכת [illegible] יעשה [illegible] כבוד אב [illegible] אשר אהב [illegible] כן
יזכה לברכה ועלכן זהו יעשה לו מטעמים [illegible] כי הלא [illegible] אשר [illegible]
[illegible] שהוא [illegible] כבלבלי יין [illegible] ואלו יעמלו [illegible] ברכה
[illegible] ויאמר לו [illegible] והסך [illegible] לטובה כי
הכלים אשר [illegible] בהם [illegible] ויהו [illegible] והמקום אשר
[illegible] הוא השדה הידוע [illegible] כי היה יודע [illegible] שם [illegible]
הזאת וזהו [illegible] השדה [illegible] הוא [illegible] אשר [illegible] כלומר [illegible]
[illegible] ולא [illegible] בחוץ [illegible] לטובה [illegible] העולם הזה
[illegible] מטעמים שאהבה בם [illegible] העולם הזה [illegible] מדה [illegible] יותר [illegible]
[illegible] ולא [illegible] לטובה [illegible] מטעמים [illegible]
[illegible] מטעמים [illegible] תהיה [illegible] על כל אלה לא [illegible]
[illegible] ויהו [illegible] הלא אם [illegible] לברך [illegible] כל [illegible] האלה [illegible] בעבור
תברכך נפשי והוא כי אין [illegible] ברכה [illegible] נפש הצדיק
[illegible] והנה ידע כי [illegible] הברכה לכן [illegible]

[illegible]

יתמיה על החפץ אם ארבה לצוות בכלאלה כי הלא איזה דרך ילך עתה נפשי הקדושה אל נפשך הטמאה
ויתפתה נפשי לברכך כי מי יתן טהור מטמא לכן נ״ל הכונה אחר תברכך נפשי והסכים עמי לברכך
או יאמר מה שלא אברכך עד שאוכל ולא מהרה המטעמים לפני הוא בשביל תברכך נפשי כי היא רחוקה ממך
כמדובר לכן אחרי אכלי ותגמול חסד עמה כמאמר הכל בלבתו למעשר שהוא גומל חסד עם נפשו ונעליה מלכה
בכל מה להיות מוכנה להשתלשל ממנה אליך ברכת טוב:
ותשבר גם עמה התקרב כדבר לחגם הוא אולי בהיותו לפני אביו ויבוא עשו וימלאהו שמה לא אמר
ורבקה שומעת ג׳ הנה מה שהיה קרוב כדבר לחגם הוא אולי בהיותו לפני אביו ויבא עשו שמה לא אמר
ורבקה שומעת ג׳ ורבקה אמרה ג׳ והוא כי אם לא היתה שומעת מיצחק רק ויודעת ממנו מגיד מה ב׳
שמעה מיצחק היה אפשר עבר זמן בין מאמר יצחק לה ע״ת רבקה ובתוך כך היה עשו צד ומכין ומביא ויאכילו
ליעקב גם ויתפשהו בגניבתו לזה ורבקה שומעת כלומר ולא ע״י שליח וגם שילך עשו לצוד ציד להביא ולא מן
המוכן שולא יתאחר ובתוך כך יביא יעקב מן המזומן וגם לא איחרה אחר שומעת מלהגיד ליעקב רק מיד
ורבקה אמרה וזהו שלא נאמר ותאמר רבקה רק ורבקה אמרה כלומר ורבקה שומעת והיא מאז אמרה
והנה יעתה חמש יתחזן לבבי יעקב לבלתי עשות הדבר א׳ אולי ימשני יצחק בהכרת הקול כי הקול קול יעקב
היה ב׳ פן ינקש באמרי פיו פן יראה אבי שינוי בדברי יעקב מאשר עבר בין יצחק אל עשו כאשר אז
דברו יחדיו ג׳ כי יאמר יעקב ידעתי את אבי בל יברך את עשו ברכות כי אם גשמיות אל העולם כי רוח אלקי
לא יתן בהן כי בוחר אני בחלק נחלתי הוא העה״ב ולא אחפוץ דקמר ובק במועט כי לא כל אדם זוכה לב׳ שולחנות
כי יאמר הלא אחי הולך לעשות מצות אביו ולכן לא ימנע חסדו ממנו מלהכניסו אך אני בא להכניס את
אבי להפך רצונו לרמות אותו וחטאתי לאלהים וגם ה׳ יעבור הצלחתו ממנו בשל קללה הזה ה׳ אין יבוא עשו מן
השדה עד כו עומד לפני אביו ויהיה נתפש כגנב במחתרת ויהיה כגנב לאביו נאחז ומשולל ברכה על כן
עקיר מלב יעקב בל ישית את נחלתו בשביר השמש דקס דכתיב בהגדה דברי רבקה אליו איך שתה
ויספה חמשתן והוא כי שמעתי קולו גם כי בלתי אפשר הוא לשנותה השלה ארוכתה במקום שיהיו דברי הקול וקולו
מפיו מעהם כאלבע כאלו פי עשו המדבר אליו כי יתקנו דברי קולו מה שתשנות הכינה כי יהיה קולו וגבורו עמו
נשמע כי דברי קולו יעקב ואשר דבר פי יצחק אל עשו בדקו יחדו וזהו ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר
שאמרה לו דברי יצחק אל עשו כי לא מר יעקב אל אביו תבונת הדברים שיכיר בקן יצחק כי הוא הדברים א׳
אשר היו בינו לעשו ולא יתעויה ויחזיקנו לעשו כאשר נבאר בדברי יעקב אל אביו בס״ד וזהו משמעות לאמר
שהוא לאמר לאחרים והנה עוד היה מקום לחוש אולי לא שתה לבה היטב אל כל דברי יצחק אל עשו ואולי
שברו פניהם דברים שנשמטו מרבקה וישנה יעקב בהם ויתבלבל ויאחז והוא הענין הספק מרחמשה הנה
ומעט היקון הראשון לזה אמרה שאמרה לו הנה שמעתי את אביך כלומר כשלמי ולא ע״י זולתי את אביך מדבר
אל עשו אחיך והיתה שמיעתי בכוונה כדי לאמר לך את הדברים כאופן כי אין ספק שמתי לבי אל כל הדברים
כנפש ולא אחטיא וזה לאמר ואפשר גם זה כיון למעלה באומרו ורבקה שומעת ולא אמר שמעה כלומר
שמלה ושומעת בלתי דבר לספר אל יעקב ולרמוז לו שלא שבחה דבר מאשר שמעה אמרה הנה ג׳ כלומר
הנה כשת שמעתי כי מלת הנה יורה על הווה ומזומן כעת באופן לא אירא משכחה ומה הן דברי אביך ה׳
רמוזיימים הפתח ג׳ עמר שיש פנך אל ג׳ דברים אשר לדקדק בצוותו א׳ שיהיה הוא המביא והעושה המטעמים
בעצמו ב׳ שיהיה ציד ולא מן המוכן ג׳ שיאכל תחלה ואחר יברכנו ולא טרם אוכלו ותיקון דברי יעקב אל אביו
שיתן כאשר דברת אלי הרי העשיה בעצמו ואוכלה מציד הרי הציד בעבור תברכני הרי הברכה אחרי
האכילה ויהא בחכמה שלא כאומרם כלשון אמו ממש בל יראה כמלומד ומעתה לכן אמרם בשינוי מה פי
ויגש הרי הותקנו הספקות מהחמש ועל השלישית אמר לפני ה׳ והוא כי בזה ראתה לשנות כי יירא פן ימאן
יעקב כי ימצא בברכות העולם הזה על כן היתלה בו ואמרה כי דברי יצחק אל עשו היו ואברכך לפני ה׳
בעולם עלרוחו כי לא ברכות גשמיות היו על לבבו לברכו רק המתייחסות אל לפני ה׳ ויתן כי זה רמז
דכתיב למעלה באומרו ורבקה אמרה ולא אמר ותאמר רבקה זולתה אומר כזה למעלה לומר שגם היות
שרבקה שומעת בדבר יצחק אל עשו ולא נעלם מגיד באופן ידעה כל דבריו בפרטות אשר בן ורבקה
אמרה כלומר יש בדבריה מה שרבקה אמרה ולא הוא והוא אל לפני ה׳ וגם אל לפני מותי כי הוא אמר טרם
אמות והוא כי אחרי שאמרה לפני ה׳ חששה פן יאמר יעקב הנה אבי יודע כי אין לעשו חלק ונחלה בעה״ב
ואיך יברכנו בעולמו והן לו יהי כדברך שכך אמר לו תהיה כוונה לחזק בטחון הברכה שיסכים הוא יה׳
עמו ולא שיהיה רוחנית לכן שינתה עוד ואמרה לפני מותי כלומר גם כי גשמיות תהיינה לא תגעלנה עד
גם בבוראך כי הנה ימים באים ויברכך נפשו בברכות העה״ב כי הנה אמר לפני מותי שיורה שהוא

פרשת תולדות

סמוך למיתתי ושמא לא יפנה לברכך לבן מהרה חושק אל העמיד וטוב מטעם לצחק מה שאמר ר״יק
לבן לא אמרה בעבור שמות רק לפני מותי להורות חביבות כלא אשר ברך משה ג׳ לפני מותו שהוא
סמוך למיתתו כפירשתי ז״ל גם וכמאמרם ז״ל שהיה בטוב שנחה נפשו בו ועל הפנים כי פני יהיו לעשו
מדוע ולא אמר לבד אמרו ועתה בני שמע בקולי כלומר ואתה נ״כ לא תעשה הדבר לבונה קנית בתוך
חי לרמית את אחיך [illegible] כי לשמוע בקולי [illegible] עשה מצות כיבוד אם וזהו בני שמע בקולי
כלומר במה שאתה בני חייב בכבודי שמע בקולי באופן שגם אתה תעשה מצוה ואל תשתתף בכוונת
המצוה [illegible] ברכית בעשו למען תעשה את אתה והכלית עלו אתה ולא הוא כי גם כל [illegible] לא
תהיה רק לאשר אני מצוה אותך כלומר למה שאני מצוה לא לבחינה זולתה מה שעשו לא כן [illegible]
[illegible] ברכית ועשה את מטעמים אתה לך נא אל הצאן ג׳ כלומר קנה כל אשר אצוך הוא מצוות
אבי בבית ועשו [illegible] לצוד ציד להביא [illegible] ואף גם שאני עושה המטעמים [illegible] יותר
מעשו [illegible] לעשותם ע״י עצמו כי אין ספק היתה היא רחוקה ומקורבת בדבר יותר ממני בתחלה
תעשה ונסיבה טרם יבוא עשו במטעמיו לפני אביו וזה אי אפשר נ״כ רמזה לו במלה באמור אלי
הנה שמעתי כלומר [illegible] עתה שמעתי [illegible] ולא ע״י הזולת שאחיש שיאחר מאומה עד שהבל
רק אני הנה שמעתי ג׳ כלומר רנה עתה שאין לשון הנה [illegible] רק במה שהוא מזומן והווה וגם דבר
[illegible] הוא הבאה [illegible] ג׳ באופן [illegible] לבן [illegible] כי יכול [illegible]
[illegible] כי [illegible] נ״כ באמרה הנה עשו עשה כל המצוה ע״י עצמו [illegible] והבאה ואני לא כן לא
[illegible] כלומר [illegible] לגם כבוד אם ומה שתעשה המטעמים ולא אתה לא מבאת [illegible]
[illegible] רק שאני יודעת מאד לעשותם כאשר אהב ובזה תעשה [illegible] רצון אביך [illegible]
לא ידע [illegible] כאשר אהב [illegible] הבאה [illegible] גם מצות הבאה וקבלת [illegible]
ואכל הנה [illegible] אכילה [illegible] כי הברכה [illegible] ע״י אכילה [illegible]
לא [illegible] היא מהיותה ברכה [illegible] מטעם האכילה לבן [illegible] בעבור אשר יברכך נפשי
[illegible] ואמר אם [illegible] אל אומרי [illegible] ראה [illegible] כי לפני מותו הוא סמוך למיתתו
וגם [illegible] טרם יצחק [illegible] גם זאת ויראה יעקב כי [illegible] חשק [illegible]
אמר לא [illegible] לבד אל [illegible] וגם כי רחוקה היא הרואה [illegible]
[illegible] כי גם שאני [illegible] יעקב ושמא תאמרי [illegible] לבד אל חשש
רחוקה כזאת ולא והבאתי [illegible] ג׳ [illegible] מפאת [illegible] לחוש אל כן
[illegible] וגם ולא [illegible] והוא כמאמר ר״זל שאותה הברכה [illegible] לברך אותי [illegible] לא
יברכני [illegible] קרבה [illegible] כי יקבני [illegible] קללה עלי
[illegible] וגם כי [illegible] לא יקבני [illegible] גם ברך לא יברכני [illegible] ולא ברכה
והיא לכן מהרה חושק אל העמיד וטוב מטעם לצחק [illegible] ברכה [illegible]
כמדובר והנה [illegible] אשר [illegible] מאמר ר״זל בבני
ז״ל ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שעיר גבר [illegible] כלא [illegible] ירקדו שם
[illegible] איש חלק כלא כי [illegible] עמו יעקב [illegible] איש [illegible] אמר [illegible] וקרח [illegible]
[illegible] ועלה [illegible] בקרח [illegible]
[illegible] בלאות השנה [illegible] יום הכפורים [illegible] במה יכפר [illegible]
[illegible] כל ימות השנה [illegible] יום הכפורים [illegible] במה יכפר [illegible] יצחק [illegible]
לא [illegible] לא [illegible] עשו [illegible] עשו [illegible] איש שעיר
[illegible] כל [illegible] יעקב איש תם [illegible] אבי [illegible]
[illegible] ועשיכה [illegible] אל [illegible] טרם [illegible] יתר [illegible]
הכתובים [illegible] ואחריך [illegible] אל יתר [illegible] הכתובים [illegible]
[illegible] אומרו איש שעיר גבר [illegible] מי [illegible]
[illegible] ועד [illegible] ולא [illegible] אמו ואם [illegible] לומר [illegible] גבר [illegible]
[illegible] להיות הוא חלק [illegible] מי [illegible] ועד [illegible] אומרו [illegible] אבי ג׳

ועוד

ועוד לר' לוי שאמר משל לקדרה יקוץ ג' מה ענין זה אצל עצת אמו ואיך זה הוא מעשה לאחות הברכות
וגם איך ימשך לזה אומרו אולי ימושני אבי ג' ועוד יום הכפורים מאן דכר שמיה בפסוקים ועוד מה
ענין ר' יצחק לא שאילה הואת לה ולא שאילה היא לה מה זו שאילה כי גם לבלתי הפסוקים לא היה שואלת
ולא הוא שואל רק מרגל להנח ברכה את עשו ועוד או ונשא השעיר זה עשו היתכן שכל יום הכפורים
ישא עשו כל עונות ישראל ועוד מי הכריחו לעונות פשטי הכתוב שהשעיר הוא כמשמעו והשה הימני ו
אומרו עונותם עונות תם למה יעזוב פשטי הכתוב ויפרש בהפכם הקצבה לשנים ובתוספת אומרו
אחרת ולומר עונות יעקב איש תם כי ידעתי כי אין לאיש תם עונות ועוד שאפי' זה מה יפרש בכתוב
שאמר בו אם הוא לומר הן עשו אחי איש שעיר איש את עשו כלשונותיו מה זו התשובה שלדברי אמו וגם או
אולי ימושני אבי ג' גם זה בלתי מקושר אל הקודם ועוד או כמתעתע כמה כהטעה וכמעבר על אי
מזה כלל ברבקה ואיך יעזוב משמעותה וילך לדרוש מה שאין בה ולא עוד אלא שלשה דברים יחד
ושלם חשבה למה יהוא ימצא חי לפניו ואיך היא תענה והלא דבה יחשדנו למזיד ותמי וגם מי נתן בזה
עה' שאמר ובטובה עה' ועוד שאין אמו מסיבה על זה כלום

אמנם הנה היקשה להם בכתוב אומרו איש שעיר ומה ראוי יאמר בעל שער ועוד אומרו ואנכי איש
חלק הוא מיותר ויאמר הן עשו אחי איש שעיר אולי ימושני ג' ועוד שאומרו חלק דחה בני שום
מעלת השער ולא כן היה רק בכל אדם בלא ספק אלא שאינו משונה כעשו שהיה כאדרת שער ואיך יאמר
חלק שלבן נאמרו אומר כי אומרו הן עשו אחי ג' היא טענה א' ואומרו אולי ימושני ג' היא טענה שני
ושפי' דרך זה דרכו השלמים האלה ואמרו איש שעיר גבר שידין ג' והוא כי כל השלמים האלה יחד כולם
ידרכו בדרך אחד דרכנו בו כי דבר מעשכם היה ליצחק ולרבקה וליעקב ועשו כי ליעקב נתן העולם הבא
ולעשו שנתן העולם הזה כמאמרם ז"ל שחלקו העולמות עשו שהוא מכח חלקו ולא היה לו חלק ונחלה
בעה"ב וירש העה"ז ויעקב כי רוחו קיום וכל נפש יוצאי ירכו חלק אלוה ממעל להם תנה"ן העולם הבא
וזה מתספר הא' שאמר לאמו למה זה תכניסני בברכה זו הלא עשו אחי גבר שידן מכח הטומאה
והם אינו יאות טוב העה"ז ואנכי איש חלק כי חלק ה' עמו ויעקב ולהיות ה' חלקי מה בצע לחמוד
טוב העה"ז אשר הוא מה שאני חפץ להתגלגל כמדובר למעלה וטוב לי חלקי ה' אמרה נפשי ואדבק בו
בעה"ב מטוב העה"ז וטוב טוב יעמוד כל א' בשלו ור' לוי ראה כי אין נקודות מלהחלק כל א' בשלו
ופי' כי אין כל קנאה מורשה אלא ביעקב וכיוצא מה שהקיט העולם לגאת בכל דור ודור ממנו אח'
המסתבכים בעבירות אשר עונותיהם מעולם הבא למה יגרע מהם גם העולם הזה ויהיו גרועים
משני לבן אמר כי טענה א' זו היא אשר אל יעקב מאמו לאמר הן ידעת אמי כי חלקי ה' ואני
אחי העומדה וטוב לכל אחד לעמוד בחלו לו כאשר חלקנו העולמות אך אפשר לעתך הוא שאני
חלקי כי אולי יהיה בהם בלתי זוכים לעה"ב על עונותיהם וטוב לי אתה' גם חלק העה"ז ויהיו להם מכל
נרו תפה לשחות ולא יסכלו גם שניהם העה"ז והעה"ב לזה לה אני ראוי כי הן עשו אחי ג' כי ...
המדייחסים אחיו ימשו לקוץ ג' כי להיותו מכח הטומאה ידבקו העונות בו שעשה כמו"ן בשערות
כי מצא מין את מינו ונדבקו בו את ישראל להם מכח הקדושה ואין אחיזת טומאת העונות שעשו נדבק
בהם שבכולם כי אם כמו"ן באלה כמבואר אצלנו שלשפוק את האנשים שהיא שהיתה ג' ואמר ונראה
ידו על ראשו שבהעברת יד יוסרו מהוא משל היד אל קיות טהרת העגל נתביוו שאדם ובכתירתו
לשוב בתשובה אל אלהיו הנקרא עשו ושורה על ראשו ולז' יום הכפורים מתכפר כנודע מאחר בלא תשובה אשר
כפרה וכלם עם התשובה ואם כן גם זרעו אם יחטאו גם שהם מעריהם לכך כעומד בשפת הגורן כן
לפתח חטאת רובץ אלא הדיוטים הם מכחות טמאים ובקלות יעקרו ויזכו לעה"ב ואם כן מה בצע להם
גם הם בעה"ז ג' ואל חלק ירכן ונלפי נקודותיו וגם אז איש שעיר עליו לאחר שהיה בעל שער אלא
שפריה בלשון שעיר לומר ולרמוז אל יום הכפורים שאמר בו שעיר לכפר והנה מה כי ביום הזה ג'
מעשה עונותיו א' לכלל גם אחר הבית שאין לנו רק עינוים של יום שבית שלאמר נתן ידו שעל ראשו
פי' שהוא שבכו שאחרים תן נתן בתשובה עם יום הכפורים שעם תשובה ויום הכפורים מעבירים עונותיו
שעל ראשו מכה גם בינו לבין אלהיו וזה מה הכתוב ככתוב אליו במה שאומר הוא יה' כי ביום הזה יכפר
ומתנה שלפני ה' ראוי לתשובה רצויה המכפרת באמת וכאל יצחק ואמר לא הוא שאילה ולא
שאילה היא לה לומר כי בדברי ר' לוי נמצא שאומר שעיר הוא שעשו הוא בעל שער ושאמר בלשון שעיר

פרשת תולדות

[illegible] שעיר [illegible] כפורים [illegible] ביום הכפורים [illegible] שעיר כלך [illegible]
[illegible] יצחק כי [illegible] כי [illegible] שעיר אלא [illegible]
נקרא שעיר [illegible] ומשאלה [illegible] הכפורים של
[illegible] אמר [illegible] כי יהיה לו חק אלא שהיה נקרא שעיר
כי [illegible] שעיר [illegible]
[illegible] שעיר [illegible] בני ישראל [illegible]
[illegible] עברות [illegible]
[illegible] שעיר [illegible]
[illegible] איש שעיר [illegible]
[illegible] שעיר [illegible]
[illegible] שעיר [illegible] ישראל הנקראים

[illegible]

לגבות מכירתה ועתה סיפר הכ׳ כי נודע הדבר לרבקה כל מיני זיונין והוא כי אף שחוש הראות יחסר מלהכיר עשו היה
מקום להכיר מי הוא זה הבא לפני אם יעקב או עשו בה׳ חושיו הנותרים והוא בחוש השמע להבחין אם קולו קול
יעקב בחוש הטעם אם יביא לו מטעמים המיוחדים אשר אהב כי כן צוה לעשות ועשה לו מטעמים כאשר אהב
אם היה משנה יעשה אשר יצחק משמר מינים בלא אופן החביב יותר יכיר כי לא עשו הוא אשר נכון לו כאשר אהב
ובחוש ההוא בההיא אמרה בגדי החמודות אשר ישמש עשו בהן ובהם ריח יכיר כי יעקב הוא וכן בחוש המישוש
במשוש אביו אם ידיו שעירות והנה בחוש השמע הנה כתב אשר יפתח כמר בו שמע קול יעקב לפני אבותינו
היה בו נקול לבהם מורגלים ומוהם כאלו עשו המדבר באופן לא קולו שיכירו עמו ובאה עתה להסתיר ממנו גם
וכתירו בשלשה הנותרים על חוש הטעם אמר ותעש אמו מטעמים כאשר אהב אביו שהוא כאשר יעשה לעשו ועל
חוש הריח ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית וזהו כאומרו וכתיב וירח את ריח בגדיו וירק
ועל חוש המישוש ואת עורות גדיי העזים הלבישה על ידיו כי נראה בעיני מזונו ועל חוש המישוש
אשר חוש זה רבקה עמד לבחינה ולא חששה אל הקפדת עשו באחור כי נראה בעיני מזונו ועל חוש המישוש
אמר ואת עורות ג׳ ועל כל אלה עדין היה יעקב נבהל במורך לבב והיה לו תחלה לעמוד את אביו בפרט עקבות
אשר לאשר בו היה עיקר הפחד כי לא הספיקה מהותה על כן מרבה להפך לו מטעמים השמיענו
ה׳ נאשר בו היה עיקר הפחד כי לא הספיק באמר כי בא לבקרו לבן הקהס ואם אב
ה׳ נטננו לומר אבי לראות אם יבחין כי אז עדין לא היה נתפס כנגד כי יתבגל לאמר כי בא לבקרו לבן הקהס ואמר אב
ונחמתה על נתן בלבו אביו יענה ויאמר מי אתה בני כמעתפק ולא כמחזיק אותו לעשו בולתי אז אמר יעקב
אבי לא קול הוא בעצמו והן הדבהם ומה אם מרס שומעו שקייתי עשו נסתפק כי בקולו מי אתה ולא הכיר קולו ואם כן באומרו אנכי עשו
אשר רבהם המנוים ספק אם אני יעקב או עשו ולכן המטעמים אשר צוה הלא יאמר אל יבא היותי עשו לבד
עשו וגם עתה יהדברים המיוחדים אשר דבר לעשו ואכלה המטעמים אשר צוה הלא יאמר אל יבא היותי עשו לבד
שגם כי נאמר אנכי עשו ולכל זאת כמה שלא בוכרו גם אף שלא נספיק במלת אנכי יתכן כיון בלבו כי נתהפך מיכורו
את עשו בבחינת הבכורה כי לקחה ממנו ונכנס במקומו בדבר זה וזהו אומרו אנכי עשו בכורך כלומר בבחינת
היותי בכורך והנה כתב כן מדרמז לו בשלשה סימנים שרמזה לו אמו ועל כן לא לבד שאמר דבריו כי אמר
קום נא שבה ואכלה מצידי בעבור תברכני נפשך וזה שבדבר יצחק לעשו אמר בעבור תברכך נפשי
בעבור נפשך מה שלא הזכירה לו אמו וגם מה שאמרה רבקה שלא להזכיר אותה בגולה אך קנה סקב כי
מימינו דבריו ליעקב והוא לא ידע רק על פי אמו וגם מה שאמרה שאמר לו אביו מה שאמר לשתי המטעמים לשתתברך הוא
כי לא בבקר עשו נאמר לו הברכך נפשי רק בעבור שאמר לו אביו מה שאמר לשתי המטעמים לשתתברך הוא
כי אשליה מתנה זו התקרב אל נפשי ותחפוץ היא לברכך כי היא רחוקה ממך לבן להיות כוונת רבקה הסתר דבר זה
מיעקב בלתי נועל נפשו בברכה המיוחדת לעשו כי רעהו אם מבני אביו ולא יברכנו ברכות טוב לאותו ליעקב
לא עוד כי אם גם בקשה לרמוז לו כי ברכות רוחניות היה חפץ יצחק לברכו כאשר כתבנו באומרו לפני ה׳ על כן
הקדים מאמר יצחק אל עשו אשר אמר בעבור תברכך נפשי המורה אך יעקב כי נפשו ידעתו הנדר אשר
היקנס לפני אביו רן בחכמתו כי כן אחר לו אביו נוסף על זה להחזיק פה יצחק האמן היותו עשו אמר כן למען
את יצחק וישמע כי עשו הוא בלי ספק כי היא יודע מורת נפשי ושאלך הכנה לשתברכני נפש אביו וזהו אומרו
נעבור פי במקום זה ולמעלה להורות כי בשגי מתנה זו יוחל מעשו ברכה ותרחק ממנו והנה עם כל זה לא גזר
בעשותו אם היה עשו או יעקב כי ראה פנים לכאן ולכאן כי הבריק לקרא היותו יעקב ודבריו יורו כאלו פי עשו
המדבר כי הן הספקות אשר דבר אליו יצחק ובהיות עדין בקרבו בקש לחקור ולדרוש שיעמוד על אמתת דברי ואמר
מה זה מהרת כאשר יתבאר בעזר ובהיות הדבר ספק בעיניו אמר הכתוב אל בנו ולא אמר אל יעקב כאשר בפ
שאחרת רק אל בנו עשו הוא כי לא ידע רק שהיה בנו אך לא ידע איזה מהם ולחקור הדבר אמר מה זה מהרת למצא
לומר ולא ידעתיך בלתי ראוי להתברך כאשר כתבנו למעלה כי על כן הרבה לו הכנות ואיך מהרת למצא אם
אחר עשו כאלו הברכה רודפת אחריך ולא יאות זה רק ליעקב ואמר מהרת שהיית אין המאחר פה מצליח
למהר למצאה שאמר מהרת למצא אך אמר גם כי אפשר חזרת בתשובה וזכית למצוא מיד מה זה מהרת
לעשות הכנה וזכות כה למצוא ויעקב הפך בכבודו והשיב כי הקרה ה׳ למה שהוא אלהיך לומר גם כי אנכי עשו
ובלתי ראוי והגון להתברך לא בזכותי המציא ה׳ לפני רק בזכותך כי הקרה לו מה שהוא אלהיך לפני לקרב לבך
כי נראה קשה ולא תדין היותי יעקב על שמהרתי למצוא כי זכותך עשה הדבר ולא למעשי והוא גם מתוך
הפחד ונעבד בפח כי עד כה היה יצחק מסתפק אם היה יעקב או עשו אך עתה בראותו אותו מזכיר שם
יתברך ולא הקרה ה׳ אז אמר בלבו אין זה כי אם יעקב כי יתרגלו כי עשו אין שם שמים שגור בפיו כמאמרם ז״ל
וזה יהיה אומרו ויאמר יצחק אל יעקב ולא אמר אל בנו כאשר אמר בפסוק הקודם כי עתה החזיקו ליעקב
כי עתה זולת איכות הברכה גם באמריו הוראה היותו יעקב ולכן רבה ספיקתו עתה במשמוש אמר
וזכר בגופו ואמר גשה נא ואמושך מה שלא אמר כן מקודם והנה מקודם יאמר גשה נא ואמושך כ׳
האתה עשו אם לא אך אומרו בני זה פעמים ואומרו זה הוא מיותר אך יאמר במה שכתבנו למעלה גם
אמרו ויאמר אתה בני שאמר לו הריח לבן לו כלומר מה דמה אני בבשרו אל לזכור לברכה לבן

פרשת תולדות

נמר שהיה מתאמץ נ׳ עתה כי יעקב הוא הלא היה שהורתה כשרון בהזכרת ששמים אמר גשה נא
אמישך כי אמר ו אתה היותך בני כאומר מתדמה לו כי עלכו אני מתדמה ואומר האתה זה בני עשו כי
ראה זה מדייחס לבני בהיותך עשו ופירוש רש״י כמתמיה האתה זה האומר הקרה ה׳ בני עשו א׳
היה יעקב וזהו אסלא והנה הריח שנתכוון לאחיו יעקב ושפכו מים שלברכו והיה גופו מלא הומתו
מחוב קפחד שלא שנה ה׳ שני מלאכים משני צדי ונס״ה אמר אבן אל תתמהו כי אני אלהיך ואפשר בשום
שכל [illegible] אומרו יצחק אביו והיה ה׳ יתגלה ויגש יעקב וימשהו וכי ראה יעקב באחון זה לנשר לא ירגו
אפון להפלא עשו כלב כי אמר הנה אורי מחזיר לבן לו מתדמה אבו שלאומרי כי הקרה ה׳ ואסכן איפה
לא ידעתי וזה ויגש יעקב אל יצחק אביו במה שהוא אבי מתדמה לו וק׳ עזרו במה שימשהו והוא בש׳
לב לענר שעמה זה אחזקו רעשה כמאמר ז״ל והלא שעיר ור גדיי עזים היו שלידיו אמנם היה מרחרח
פויבחין משער ות עזים לשערה בן אדם אופן ימשש בלוחק מה ויתגלגל שער העזים מאחורת בשר
וירגיש שכן פחד ורגז אך היה ה׳ עמו שלא משמש בעלם רק בנגיעה ידו בקנה וזהו אומרו וימושהו
ולא אמר וימששהו מגזירת ממשש בצהרים ואמר הקול קול ג׳ יכויי בכפל הקולות והידים לומר כי בפתי
בקינות הק׳ ויחק הידי יעקב ובשבי בחינת הידים יראה קיית עשו ובחינות הקולות א׳ הברה הדו
ב׳ דברי הלוג באומרו כי קרה ה׳ אלהיך שהזכיר שם שמים ושלשביהם אמר כי לא זה בגבנים ואפשר שש
כי האחשוורש והשני מלא כי הרחשן והוא על הברה והשני הוא על האמירה היכייה ושיהר אל
דרבריק וגם היו קיא מאור רשפ שראה שגירבפו והידים ידי עשו א׳ בהמשוהם שערות שער בפש
ידיו שעשה מטוטפים כאשר אקב בעאלו אל עשו שיורה היותו משפחה עשו והנה קיו ב׳ סימני
עהירה [illegible] מקניהם ואם כן היה רדבר שדולא ואם כן מה יחה להנטו אל בד קיותו עשו מאל קבר
ראחר א׳ לפחוד יקיו בנשמו ספק ברכור נהקג ויהיה בשב ואל רעשק לא אמר ולא הכירו ג׳ לומר מה
שעור אל צכהה תנכרו קולא כי יורר תור להעור אל ממשות קוש המישוש מאל ממשות הברת רגי
ושלכן לא הכירו ושחה פנעו וזהו ויברכהו ולא היה בשב ולא שעשק ולהיור שעתק נורה לברך חר
הידי עשו מאשר בתחלה נסתפק עקן רמיק על הורתה כשרון על כן מתחלה נאמר האתה זה בני
עשו כשמר היתן הדר זה שריתייחס לבן גם הידי עשו אך עתה שלא ממשיר רגוף היה בתימה
ואמר אדר זה בני עשו ולא אמר האתה בהא כי לא נלגלה הספק כמאז גם שהיה מתאמץ לבבו בו
מה שהורה הכשרון ושב ויאמר אני יהכן רצה לחזור לשאול אתה זה כי להחזיר יותר בקבר
הר נגלכן מה עשר יעקב ריבר בורר ולא אמר אנבי עשו רק אני כדי שבמלה אחת אין קבר הק
יכרה יפה וגם לא אמר אנכי שבה [illegible] כי אם אני שלא יורגש כמעט [illegible] קברר הדי
לבבחיו גם אחה כן ועד שלא דבר תאומה והנה להיות כי מאחר בעד הקושיות הראית כי אינכו נקר
אחר בשנים סמכו ובמישוש ושני היה הדבר שהוא גם היותו נוגע בכל זה אל המישוש רצה לבקור
אנוש כי בשנים האחרים והיות בחוש הטעם וריח אם הם מטעמים אשר אהב כאשר צוה אל נגשי לו
כאשר אהבתי ואמר הגישה לי ואוכלה מציד בני כלומר אם היה מאשר אהב וגם שיהיה טעם צבי
אי טעם בהמה בלא צידה ויאכל ולא הרגיש כי קרוב טעם גדי לצבי ואשפכן ויבא לו יין למען
שבעה בנפשו יין לא יכוין בבלבול הפרש הטעם שבין צבי לגדי ובראות שבזה לא הבחין רצה לעמוד
בחוש הריח [illegible] כמכביר אם יאמר גשה ואהיה הא בנהך אמר גשה נא ושקה לו בני כדי
שבהגשה יהא וכו היה כאומרו ויגש וישק לו וירח ג׳ וטעם אל הנשיקה יהיה להר הדבר כי
והריח היה נפשו ונפשו כי כן הוא שען הנשיקה כאשר נאמר בפרשת ויחי בפל אז עו״ זה נאמר
בלענת כי עשו היה ואמר ראה ריח בני ג׳ הנה ראוי לשים לב אל ויאמר אל ויהן שכתבתי רז״ל לומר ירה
ויתניר [illegible] גם אל אומרו ראה ריח בני ג׳ אל מי ידבר יצחק שיאמר לו ראה ג׳ ואחשבה שהיה מלבר
עם [illegible] והוא מדבר פן יאמן הוא [illegible] לברך את עשו כי הנה הוא אם שלה הקדוש הוא
שדה הטומאה והוא חשב כי עשו היה על כן אמר להקב״ה ראה ג׳ וראות כמאמרם ז״ל שנכנס גן
עמו ואמר לו ראה ראה לא הא בני שאיני כהן שדה הקדוש אשר לא ברכו ה׳ רק כהן אורו שלה אשר
ברכו ה׳ הוא שלה התפוחים הקדוש ואם כן נאותה הברכה אליו ולכן ויתן לך ג׳ כמו שנתן ופקד את
השדה [illegible] ויתן ג׳ ואם אומרי אשר ברכו יתחזר אל בני שאמר [illegible] לומר נוסף על
אשר ברכו [illegible] יתן לך ג׳ [illegible] כמדבר אל [illegible] לומר [illegible] יברך [illegible] על ידי
כודר הרחמים [illegible] הדין לא רחמים עמו אך בהיות שני הדין מתהפך לו לרחמים אין [illegible]

מור עליכן אמר אלהי הנה נאוהיה ברכה אלהי מפאת הדין כי שנה הרחמים כבר הוא מבורך
ואף ראה ריח בני כריח שדה הוא ריח גן עדן וכי זה יורה אשר כבר ברכו ה' לא לבחור מלך הרחמי
ואסף ואמר ויתן לך עוד לברכו כי אם גם מדת הדין יברכנו וזהו ויתן לך האלהים כלומר כמו שבירך
את השדה ויתן בכל הברכות הרבים באמר העוד המטר מאשר יבורך מטל השמים בעבד ומשמני
הארץ [illegible] ורב דגן ותירוש [illegible] יעבדוך עמים [illegible]

[illegible]

פרשת תולדות

[illegible] עגין אבי [illegible] מתוך דבריו ואשר כפי [illegible] יעקב כי [illegible]
היה על דבר עשו והגדולה עד מאד על דבר יעקב לבן אמר אוי לי כי [illegible] לא חרדת מאד
כאשר על יעקב כי לבן לא [illegible] לבן [illegible] גדולה ומרה [illegible]
מאד שחרד יצחק חרדה [illegible] לאמר עלמה זה לא [illegible] עד מאד על דברי [illegible]
[illegible] וגם אני אבי [illegible] ויאמר איך [illegible] ברכתו ממנו [illegible] לך כי לא [illegible]
[illegible] גם אני [illegible] כי מה באה הברכה הזאת לך והשיב לו אבי [illegible]
[illegible] לך כי הלא בא אחיך במרמה ויקח ברכתך כלומר המיוחדת לך שהיא [illegible]
[illegible] לא יאות לך לא [illegible] אליך ולמה תאמר הלא [illegible]
[illegible] שלא אמר בא אחיך ויקח במרמה ברכתך רק בא אחיך במרמה כלומר לא היה מרמה [illegible]
בביאה אך לא קבל הברכה רק ויקח ברכתך [illegible] כי לא [illegible]
[illegible] ולקחה גם אי אפשר יחזור [illegible] במרמה [illegible] אחיך [illegible] אשר הוא [illegible]
[illegible] המרמה אחיך כי בזה הוא אחיך ויקח [illegible] אז אמר הכי [illegible]
[illegible] כי הכי קרא שמו יעקב ויעקבני [illegible] או יאמר ומה גם [illegible] כי לא יצחק [illegible]
[illegible] קראת כי אם קרא יאמר הנה [illegible] שמו יעקב
[illegible] כי לא היה על [illegible] אוחזת בעקב עשו [illegible]
[illegible] אך יעקב [illegible] כי [illegible] אחר [illegible]
[illegible] ויעקבני זה פעמים כלומר הלא די [illegible] פעמים [illegible]
פעמים [illegible] ולמה האמר הלא [illegible] יעקב [illegible] פעמים [illegible]
[illegible] לומר הנה את בכורתי אשר [illegible] לקח [illegible]
ברכתי [illegible] או יאמר [illegible]
[illegible] לבגוד [illegible] עשו
[illegible]
[illegible] או יאמר [illegible] ויעקבני פעמים [illegible]
[illegible] הוא פעמים כי הלא [illegible] והנה את בכורתי לקח [illegible]
[illegible] כי הלא [illegible]
[illegible] הפעמים כי [illegible] באחד
או [illegible] לא [illegible] רק [illegible] ויעקבני זה פעמים
[illegible] כי הלא את בכורתי לקח [illegible]
[illegible] עתה לקח ברכתי [illegible]
[illegible] או [illegible] לא [illegible] יעקב כי
[illegible] ויעקבני [illegible] שמו יעקב [illegible] זה פעמים [illegible]
[illegible] כי הלא [illegible] ברכה [illegible]
[illegible] ברכה [illegible] מרמה [illegible]
[illegible] הלא [illegible]
[illegible] ויאמר הלא אצלת [illegible]
[illegible] מה [illegible] ומה אעשה [illegible]
[illegible] מה אעשה [illegible] עשו [illegible]
[illegible] כי הלא [illegible] היה לו [illegible]
[illegible] כלומר [illegible] בעבר [illegible]
[illegible] או אי אפשר יאמר מה [illegible] הוא כי [illegible]
[illegible] לא [illegible] כאשר ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים [illegible]
כי [illegible] הוא איפה מה אעשה
[illegible] גם [illegible] אי אפשר [illegible] גם זה לומר [illegible]
[illegible] איפה מה אעשה בני ויאמר עשו [illegible] הברכה אחת [illegible]
הברכה אחת [illegible] כלומר [illegible] את יעקב ושלא יהיה לך [illegible] אי אפשר [illegible]
ברכני גם אני אבי ברכה [illegible]

[illegible]

ויען יצחק ג׳ הנה משמני הארץ כו׳. מנה הנה הראה מיותרת וכי אמר ויען ג׳ ויאמר אליו משמני הארץ ג׳
אך לזה נשים לב מה היה ליצחק שעשה פה לא ברכו להולעזרו והאמתו זה שלש רגלים עם שבכה לפניו
אמנם לזה נשים עינינו על דברי רז״ל האומרים כי כלם בו׳ באדום היה על נ׳ למעלה שדים ירכך לא נשארה בעניי
אירדה והא׳ לשים לב למה היה בלמעלות ולא בברכת אביו וגם אומרו שהאחר נשארה תלויה
אמנם אין ספק שברכת האבות לא הירה מקום אל המתברך דר מה יען הדבר יוצא וכאשר שפגעו ג׳ יקום
וחל על המתברך סגולה על מגשה ואחרים שהיה בא יעקב לברכה ונסתלק ממנו שכינה אמר
מאלה שאינם ראויים לברכה כי הלא מבלתי היות הכנה במקבלה רמגעת השפעה מהמתברך כן בזה להשר
הכנה בנפשו להתברך לא היה מברכו שנה שהיה רצו יצחק לברכו לא היה הדבר מסכים עליו ולבו כו׳
עליו לא עמדו לו והוא מחשבו כי מאחיו בא הדבר עשר והתרעם וברתוה שלא שרה לו אמר אפס
השכיב הוא כי אין לך רק ברכה אחת והיא זו שמסתאר יעקב או הוא שאינו מסירות לך כי אם לך אם
ואם מהעשה הא׳ הברכה אחת גם היותה היא שהיא של יעקב כלומר והוא תימה וגם אם אל לך אבי לומר
אם לך ממקור ותן ולא לה לבני ברכני ג׳ כי הלא אבי אתה ולא אבי זה פעמים ועתן לא שיה לו כי לא מחשבו
היה הנמדר ופני האחים יצחק ולא בראותו כי כן הוא את בכה לפני יה׳ כי בידו הדבר תלוי וזהו שלא נשא קול
ויבך והיות כי שערי דמעה לא ננעלו אז נתלהבה שכינה להשפיע על ברכה וזהו ויען יצחק ג׳ הנה משמני ג׳
כלומר הנה מאשר נראה עתה משמני ג׳ כי כל לשון הנה הוא לשון הכנה והזמנה והוא ענין הלמעלה ואמר
בלמעלה השפעית לא ירדה לגמרי הוא כי היה בהמשך שלש מאי שלש הוא שלא נשתעו לגמרי באותן
הראשונים היו נמורות ולא רצוני שיר והיה בתבר יהיה מושבך משמני הארץ והוא כי הלא אסהיה מברך
ורוזן וירש ג׳ מדברות עבד רבה רבו עלכן לא ברכו רק במושב שיהיר במה וסמשמני הארץ מעל
השמים ג׳ ועל חרבך תחיה ג׳ ראוי לשים לב מה ענין חיותו בחרב. אם הוא שיתגבר בגלוס מלחמות חרבי לא
נשמר חיה יה לשון מעלה וגם מה זו ברכה היה אלו אומרו ואת אחיך תעבוד ג׳ ועל אומרו והיה
כאשר תריד כי הלא משמעו רואה לשון הדי ותפשוט ידוע כי כאשר לא ירדק לא יהיה עשו על ישראל
אך הוא ... כי הלא משמעו רואה לשון הדי ... ונגדם שמדות אך אין זה משמעו
והדברים ידוע ... שהמקיים הספר ...
אך הנה רז״ל אמרו במדרש רבה כי סייף וספר ירדו כרוכין מן השמים שהמקיים הספר ... רמז הלא
והרב והפך בבלתי דבק בספר ... והנה חרב ה׳ במבחנו התורה ומה גם בנעת האריך רמז ... שנגד
חרב עשו וגם נשארים שמהיה רבית חיים ... יחיו אורים למען יכונו ... שנגד
רבם קסחיים למען ... חרבם כאוה נאום עלינו אך אמר לו עתה עובר ... ואת אחיך ג׳ והוא כי רבה ...
תמיד עלומאמרם ז״ל שאם לא כלך זו בבא תלך זו מדי ג׳ שבקש יצחק בברכותיו את עשו שיתקיימו בו אתנא
ניתן על ישראל בגלות בברכי אביו יעבוד עמים ג׳ כמפורש למעלה ובראותי כי לא
זכות היות ידיה עשר לויתן על ישראל ולא תדר להם על בוא שושנותיך הוא רמז לביאת הרבינו
שריה עלתו אז אמר לו זאת עלתי שחר אחיך תעבוד ולא תדר להם על בוא שושנותיך הוא רמז ...
מעלקה אחיך והיה כאשר תריד שהוא בבא עת הרדיו שלך אז ופרקת ג׳ אך לא מרחוק ... החבר עלך ...
לא כן עשה רק מאז ... עמד על הפרד להכרית את פניו וישמח לאידני ככל אשרך כיח׳
שבכה רבקה ואמר ולא תעמוד על הפרד להכרית את פניו ואל ... ביום אחיך ג׳ כי לא עבר כח ...
וישטם עשו הנה שני להם אמר שעשה לו יעקב את בכורתי
ראה והנה עתה לקח ברכתי אמר ט׳ שיקר מה שרשעים אותו היה על הברכה שהם עשר וכל לקבוע
אך לא על הבכורה שהוא לעבד ... הרעש ... לא היה מגעש ... כי זה היה אשר ברכו אביו
אך לא על הבכורה כי רואה בבתירתו מכרה לו ויאמר בלבו יקרבו ימי ג׳ אפשר היה סמוך אל הפסוק ...
ויהי כאשר יהיה שרוא כמאז״ל שבהבטל יעקב מן התורה ימשול בו בברכת חרב לבן אמר יקרבו ימי אבל
אבי שאז אסור לעשות ברבה שלא יהיר הקול קול יעקב ואהרגה בחרב ברתי את יעקב אחי ואם עשית
לבא למה את שהיות מייתה יהרה אהבה וגם אל מאמר יצחק כאומרו מתנחם לך אם רוצה להרגו
אך צורך אל התנחומין ומה גם לרז״ל שאמרה שתה עליך כוס תנחומין וגם שיתגב לך את ... כוס ג׳ אך
ויספק כי קוה קוה אחיו הוא ויגד לו על ... בן אמר ... ימי אבל אבי ... ויקרא את יעקב
כי לא אתי הוא ... נפשי על אבי מתנחם על אחי כי האבל גדול נאמר ... והוא הכוס
... מאמר אמו מתנחם לך באופן שאין ... לבא ... כי הלא יושב
... נתנחם לבו ... ואחר ... ואת עשו אחיך כלומר
... יורר כי יש תדור במדובר וגם כיון באומרו

פרשת תולדות

ושתך עומר שהיה טרם יקרבו ימי אבל אביך שלא ימית דקים ברח כי לא ירדפך בחיי אביך
ועתה ג' אומרי ותקום ברח ג' נראה היה כבאר להוסיף והמלבוש כיה בלא נאו אדהות כי אמרה הנה אחי ג'
אם אומר תברח מעד כי עתה אם לבי ואולי ירדפך יעזוב ריה תתחבא במעשה רעך עד יעבור זעם
יא ג' אם לא א מר כי אולי יקרבו ימי אבל אבי מהרה ולא תספיק לברוח בחייו שלא אחר רמיתך עד אבי ח'
לכ' עשר יותא פה ומעבר עד אבדחי ברח ועל אחיותיה בשאי כוה אלהים אך בזאת כי לא תדיק כי
כי נלך לברוח רק שהיה עיקר מעשה תאלות לבבו אומר וזרו ועתה בני שמע בקלי באופן שתעשה כדרך מלוי
והולכי בדרך תמיד אונו גם כן ואחר עשיתך עיקר מאד וקום ברח כאלו הוא דבר שום נפל אלא עשי מלוני
וזהו שנאמר ר"ל וישבת ג' הנה באומרו ימים אחדים עד אשר תשוב ג' נראה כבואתה בנשו שבימים אחדים
תשוב חמתו אך באומרו ועלתי ג' נראה סמוהירת שלא יבטח בו עד יקשה אחריו ועוד אחר אומר
תשוב חמה ג' למה חוזר ואומר עד שוב אף אחיך ועוד אל בפסוק אחד חמה ובשני אף ובראשון לא אמר שני
אח' אשר עשית לו כאשר בשני אך הנה כתבנו בפה אומרם כי אף גדול מחימה כיתרון נבורות ונראה רבו
יעלב בנענו מעשה נעבר את כח התמיה והוא יה חרב אחה ובוא אלהענין אמרה רבקה אם גדר בעם אחידי
חמה וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך ואם נתעיד להמתין עד שוב אף אחיך כי נגדר את
היות אשר לו עבדה הנה אני לא יספדו ימים אחדים רק עד אשר ישכח את אשר עשית לו לבן לא תגוז ימים עד
אשר או הנה שאם לא כן מי יגיד לך את אשר בלבבו שאם תבא טרם אשלח לקחתך טרם שוב אפו למה אשכל
גם שניכם יום אחד וריבה הנם על מיתת אביו כי ביום מותו רצה לקרוב את אחיו.
ותאמר רבקה ג' הנה רבקה היתה נבוית בשתי אשור אם אומר ליצחק שעשו מבקש להרוג את יעקב יתן
ורי לו שנער היית קומה חשוב כמת ואולי אם לא אומר כי ישאל על יעקב ואיך אומר כי בורח ממני
היה עד אמרה בלבבה הלא יהבנו ליעקב מכיבוד אב ואיך ילך מדרכו ונסים עשה מצות אמו הלא הוא ברח
רשות אביו ושלח כרצונו לבן התחכמה ותשנה כעצמה כמתאוננת על נשואי יעקב פן יקח מבנות הארץ
למען ישלחנו יצחק לקחת מבנות לבן ומצאה הכל מתוקן כי יצא בורח במצות אמו והולך לשאת אשה במצות
אביו וזה אמר וישמע יעקב אל אביו ואל אמו ג' אל אביו לשאת אשה ואל אמו לברוח ויצחק אין צ"ל שנותי ג'
רשור אלא שמצוהו לבבה ומביתו ובכל זה אין יצחק יודע מרמס שבין אחים ומשמאת עשו ובריחת יעקב
וידך יעקב תחלק כי נ' מצוה בידו מצות אם לברוח ומצות אב לשאת אשה ומצות לבתן לשאת אשה
ובמרק לשונה באומרה אם לוקח יעקב אשה מבנות חת ג' אמרה מבנות הארץ לבן אמר יצחק נבקש לו
טובות מאלה של עשו אוליך אל משפחות לנן אי שמענה לבן אמרה מבנות הארץ כלומר כי אם ילך לא
אחרת למען תבא כוונה אל קצונו לברוח מלבן אחיה חרנה.
ויקרא יצחק ג' ראוי לשים לב מאי ויברך אותו אינו ברכה היא אסכיא אומרו אחב ואל שדי ג' למה הוזכר
קודם לאומרו ויצוהו ואם היא אחרת למה לא פירש איזה ועוד אל לא תקח ג' כי הלא בכלל אומרו
קום לך דוח מבנות כנען ונוסף וקח לך כי אז לך הוא מיותר ועוד אל ואל שדי ג' איך נדייקו לו ג'
ברכות אלו פה ועוד אל אשר נתן אלהים לאברהם שהוא מיותר אך הנה כתבנו למעלה כי שני מיני ברכות
הן יש ברכות טובות העה"ז ויש רוחניות של עה"ב והנה כתבנו כי של עה"ז ראויות לעשו ושל עה"ב לעש'
גם כתבנו שכל עה"ז מפורשות בתורה ושל עה"ב ברמז בלבד כמדובר עלאומרו פה ברוך יהיה וכתבנו נ"כ
מרז"ל שמספיק יצחק את יעקב הברכה בין שבו שהיה עשו היה עתיד לברך את יעקב עוד ברכה אחרת
וכתבנו כי אין ספק שהיא של טובות העה"ב וזה יתכן שהיא אשר בירך אותו פה בהפרדו מעמו וזהו
ויברך אותו ולא פירש כי הרוחניות של העה"ב לא יתפרש בתורה בפירוש כידוע ולבן אמרה כמתיקמי
בינו לבינו וזהו ויקרא יצחק אל יעקב שקראו יחד לבדו אתו ואז ויצוהו ג' לומר אחר שקדוש אתה שבירכתי
ב' עה"ב לך היא אל ראיה שלא תקח אשה מבנות כנען וכאשר תרחק מהטומאה הדבק בטהרה וקום
לך פדנה ארם ג' ושה' אם קדוש אתה למה את נעמות שלא יתחת להודה לאהרן והפאו זונתך פה ואולי רצית
נגבר לא וקח לך משם אשר נומר רוח בעצמך משם למה שהוא לך כי לא נתן דבר עולה לך במינו
ויתכן רמז לו מכל יש הולך אחר זוגו ויש שזוגו בא אצלו כפי סוד השמות ואמרו כך על יצחק שזוגו בא
אצלו והנה יעקב וזה יאמר וקח לך כי לך יאתה ללכת אל זווגך מה שלא היה לך כן ועוד נעשה וקום כי
אין ראיה לך אשה מסויימת כמשל שנתבשר אברהם הנה נולדה בת זוגו של יצחק כי הנה ילדה מלכה ג'
והראיה רבקה אך אתה אין בת זוג מסויימת כי אפשר לך מבנות לבן שהוא אחת מהן ולא נודע איזו

מקוה״א לומר שנשלח אחרה״ ואל שדי ג׳ הדרך ממושכת ג׳ דברים ממעטות את הממון ופריה ורביה והשם״
של ל׳ היה אפשר יירא יעקב מאד והיא כי הלא עשו נשאר בארץ ישראל והוא עוזב אותה פן תהיה
בנו למורשה כי בן יצחק הוא גם לבן להשלים חרותם אמר על הראשונה יברך אותך ועל ב׳ ויפרך וירבך
ועל השלישית והיית לקהל עמים כי אין לך שם גדול מזה ועל הד׳ אמר ויתן לך את ברכת אברהם ג׳ והראיה כי לא נזל
עשו נאמר כי הלא לרשתך את ארץ מגורך הוא אשר נתן אלהים לאברהם כי אשר קבל המגורים והגלות הוא היורש
עשו נאמר כי הלא לרשתך וישוב ומנוחה והוא כי יקנה לאברהם נאמר נחלת הארץ סמוך לאומרו כי גר יהיה זרעך ג׳
מש״כ עשו כי אין לו רק יישוב ומנוחה והוא ואל שדי יברך אותך בעולמך דהיינו חיי ויפרך וירבך היינו בני ולהיורשת
או יאמר שברכו בחיי בני ומזוני וזהו ואל שדי יברך אותך בעולמך דהיינו חיי ויפרך וירבך היינו בני והיית לקהל עמים שהוא עם שיהיו מסגנו עמים כלם יהיו קהל א׳
שעיקר הברכה הוא היות הבנים צדיקים אמר והיית לקהל עמים שהוא עם שיהיו מסגנו עמים כלם יהיו קהל א׳
מש״כ עשו ויש מנחל שפוסק מהם לא נתייחד עם אחיו להיות שנים סקהל א׳ כי אם ביעקב שמעתי שלמך ויתן לך את
ברכת אברהם את ארץ זבת חלב ודבש היינו מזונ ורבה היתה שיפיע לך גם את כלה שלם ופרנסתך ג׳ יותר על ברכת
אלהים בשלח מצרים שג׳ לאברהם ולרבר שיש לו אורך ורוחב שאם לא יהיה לך רק במצרים כבר נשבע זה אלהים
אלהים ולא יחשב לך לברכה רק העודף ושיעור הכתוב שאם לא יהיה לך רק לרשתך את ארץ מגורך בלבד הלא
זה הוא אשר כבר נשבע אלהים לאברהם״ וישלח יצחק ג׳ הנה אומרו אם יעקב ועשו יקשה כי מי לא ידע בכל
אלה׳ אמנם אשר לומרתי יתרה שרובקבני׳ דומים לאחי האם כפסוק אחות נחשון יתכן כי גם מעתה קורע
לו אלהים את זאת והוא כי הלא הרואה מכאן מי יצא עשו מרבקה הצדקת הלא יפלא על יצחק ששלח את יעקב
וגם על יעקב יפלא איך הלך ולא שת לב כי גם היות רבקה צדקת ולדה בן רשע על היותה בת בתואל ואחות לבן
ומפני אחרים שגם אנשי מקומה רמאים ועל זה יתמהו על יצחק ועל יעקב שלא שת לב על היות בגור לבן בן בתואל
ומפני אחרים פן יצא דבר בלתי מתוקן דומה לעשו על כן יאמר וישלח יצחק את יעקב וגם וילך הוא ולא חשו המשלח
והולך אל היות פדנה ארם מקום רמאים והיות אל לבן בן בתואל פן מנגעי קרוביה ומקומם יצא מבנותו לבן דבר
בלתי מתוקן העונש הוא כי אין לחוש על אם כי האם רק על אחיה כי הלא למה שהיה לבן אחי רבקה היתה אם יעקב
ועשו ולא על היותה בת בתואל ועוד על דבר צדקתה לא פגם לבן רק להאין ואם כן אפשר בגור לבו שאין לחן
אחים והם צדקניות יהיו להן צדיקים והוא מזל כי לא היו ללבן בנים כי אם בנות עד שברך אותו אלהים ברגלו
של יעקב אחר כן״ וירא עשו ג׳ עד סוף הפרשה יתבאר בתחלת הפרשה שאחר זאת״

בעזרת שוכן שמי שחק

נשלמה פרשת תולדות יצחק

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה״

ראוי לשים שכל והבין במתחלת בהעיר קצת מה הערות הראויים להעיר הלא המה א׳ רש״י אומרו ויצא יעקב ג׳
אל לבת עשו ואל ישמעאל והפסיק בין ענין יעקב בענין עשו כי זו להמה שכתב רש״י ז״ל ראוי לחפש אחר ענינו שיהיה
ענין אלהים לו יעקב ב׳ כי הלא כבר שיעקב פדנה ארם נאמר זה שלח רבנים א׳ וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם
ג׳ וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וילך פדנה ארם ג׳ ויצא יעקב מבאר שבע ג׳ ג׳ באו למעלה וירא עשו כי ברך
יצחק את יעקב ג׳ ואחר כן הוא אומר וירא עשו כי רעות בנות כנען ג׳ והפסיק בין שני הכתובים בפסוק וישמע יעקב
אל אביו ואל אמו כי הלא יקשה למה לא גמר כלומר שראה פעם א׳ והחזר ראייתו ויסם בין הדברים מה שמע יעקב
ולא יתכן לומר שבכלל מה שראה עשו הוא ששמע יעקב אל אביו ג׳ שאם כן למה אמר אחר וירא פעם שנית ועוד
כי איך ראה שהלך פדנה ארם ואח״כ כי רעות בנות כנען והפוך הוא כי זה ראה מיד כשדבר לו אביו פדנה ארם
יעקב ועוד שמה שדברה לו אמו שעשו מבקש להורגו לא ידבן שמע עשו שאין ספק כי בסתר דברה ל׳ מר
עורך התכנע לו שראה כי בירך יצחק את יעקב ושלח אותו ג׳ כי אל מה שמשך לעשו מזה שהלך אל ישמעאל
היינו מעלה ומוהר מה שראה כי בירך ג׳ רק מה שצוה בנות כנען וכן או בברכו אותו הוא מיותר וגם אומרו ולא
עלו לאמר מלבד היותר אין מלה לאמר מדקדק כלל כי אינו לאמר לזולת ועוד שהוא קפך הסדר ושלח אותו
אח״כ ויצו עלו לאמר ומהראוי היה יהפך ויאמר ויצו עלו ג׳ ואח״כ ושלח אותו ג׳ ה׳ או ויצא יעקב אחר אומרו
למעלה וילך פדנה ארם והלא היציאה קודמת אל ההליכה מקום החפץ ו׳ כל הפסוק ויצא ג׳ וילך ג׳ שאם הלך מי
לא ידע שיצא ז׳ או וילך חרנה אם כבר הלך לחרן איך אח״כ פגע במקום עד שהוצרכו רז״ל לומר שאחרי הוא
שם אמר עברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי אחזור לחרן ואז ויפגע ג׳ ח׳ או ויפגע במקום שאם
עזורות שקפצה לו הארץ יוכל למדרש בכלל אומרו לשון פגיעה כי הלא רבים קפצה להם הארץ כאשר מנחים
רז״ל בפסיק הרעשה אחר שמנה ולא אחד בהם נאמר בו לשון פגיעה ולא דבר רק קולו וידוע מאמר רש״י ע״ל זה
שהוא להרכיב שני דברים תפלה וקפיצת הדרך ולבש״ז ל׳ שענין זה רמוה ודא לכאן יותר היה ראוי שהדבר לו

ילך להר המוריה ולא שרצה יעבור בעיר · ט' מה ענין הודעת אלהים אותו כי בא השמש ושלקח מאבני המקום
ושכב במקום ההוא עד הבקר · י' ומאמרם ז"ל כי בא השמש שלא בעונתו למה עשה ה' ככה ואין מעכב
לה' להושיע בו באופן אחר מבלי העריב שמש שלא בעונתו · יא' מה ענין החלום הזה אחר שהוא הבא נבא אל
דרך ישר בלתי מסתבך בסבכי אחרים אשר לא בשורש נאמן כפשט הכתובים האלה · יב' מה ענין מלאכי אלהים
עולים ויורדים תחלה או יחד שתי הסתירות כמאמרם ז"ל · והנה לבוא אל הבאור נשאלה נעוב נענה אל יציאת
יעקב מארץ כנען וילך חרנה בהיות עשו כי הולך הוא · כי הלא ידע עשו ושמע מפי יצחק אביו בברכו
אותו ושלא אוכל פדנה ארם ולא פחד ורגז לאמר כי עשו אחיו יחס לבבו ופן בחרב יצא לקראתו ולא נאמר כי
בטח בצדקו או כי ידע כי בחיי אביו לא יהרגנו כי הלא אחז"ל שגלה אימתו מעשו ואמר אשא עיני אל ההרים
אל ההורים הם האבות ואמר מאין יבא עזרי ועם שאחרי כן ואת השיב אל לבו עזרי מעם ה' ג' עוד לא יותר
לא יש צדיק לסמוך על הנס ולהביא עצמו לידי סכנה שהלא אבי כמשה רבנו כתיב ובאורה היה אפשר לומר
כי הן זאת כוונת אומרו ויצא ועם וילך שהלך ללבת כי הלא אחד הוא אומר ויפגע ג' אך יאמר במה שנזכיר
מז"ל כי בן ס"ג שנה נתברך יעקב וי"ד שנה נטמן בבית מדרשו של שם ועבר הרי ע"ז ושבע שנים עבד את
לבן ברחל הרי כי בן פ"ד שנה נשא אשה הנה יראה מדבריהם כי בצאתו מבאר שבע לא החזיק בדרכו
לחרן רק הלך אל מקום מדרשו של שם ועבר ואחר י"ד שנה הלך חרנה ואין זה רק כי ידע כי מיד בצאתו את
העיר לא הרחיק לא ימיתהו רק אחר התרחקו מבית אביו לכן מה עשה לגנוב דעתו עיקם עלו את הדרך
והלך לו באו' נעלמה אל מדרש עבר להחבא שם י"ד שנה וזהו שאמרו ז"ל נטמן בבית מדרשו ג' כי נטמן
מעשו היה שם ואחר כן משם נסע חרנה אשר לא ידע עשו את עשותו אשר ילך בו וזה יתכן הוא מאמר הכתוב
כי שתי נסיעות עשה · א' ויצא יעקב מבאר שבע שלא היה רק יציאה מן המקום אשר עשו בו לא ללכת
חרנה והוא אשר נטמן בבית שם ועבר ואחרי כן וילך חרנה שהיתה אז הליכה לחרן בלא יציאה מבאר
שבע ואין כוונת הכתוב ללמד הנעתק לחרן שיקשה עליו מאמרו ויפגע אחר שוילך חרנה רק עשותו שתי
מסעות א' ויצא ב' וילך ג' · אך הדרך יספון אור ישב כל אשר העבר נו הלא הוא כי תורתנו הקדושה
רעיר לנו אז והשמיענו · כי הוא יה' למען הבל את הצדק מרעתו מעור פקחים ופוקח עורים
וה' אחר חשבתי לשפוט בכוונת סמיכות הפרשה אל שלפניה ואת ענין ויפגע יעקב במקום ובא השמש שלא
בעונתו והיות המלאכים עולים ויורדים בו וה' נצב עליו והוא יען כי גדול כבוד הצדיק לפני ה' כי הוא מקיים את
רצונו כולם ואת כל מעמד שלשתן הנה בדרכו ובדיני' נרדפים המה לו על עבודתו ועל מעשהו והוא בסוס
שכר והבין מסרה אחת הלא היא כי ג' ענינים כמקרא ועיני לאה רכות ועיני ישראל כבדו ועיני יצחק
תכלינה · ויקעני כי הנה הורנו יה' גמול הם נאחז ושום כל מעשינו לישר דרך הצדק והרים ה
הענש וגמור ועשים המעשים לאיסור למען ילך לבטח דרכו ורגלו לא יגוף והוא כי הלא ידענו כי הן זאת
היה עם עשו לבבל אור הורין ולשם עם עשו וכמאמרם ז"ל במסכת קידושין אל המשכב נתנו שכיבר את
הורין אמרו לו עתה לא הגער למה שקיה מכבד עשו והנה מהדבר הלא היתה יודאה תקוה גדולה ל' יעקב
ולאה והוא כי הלא עשו שמע אחיו ורבן לה כי רעות בנות כנען ועובות בנות לבן בעיני יצחק אביו
כי כה יאמר לא תקח אשה מבנות כנען קום לך פדנה ארם וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך ו
והנה אם כאשר שם על לבו כי רעות בנות כנען יעים נ"ל כי טובות בנות לבן בעיני אביו יהי הולך אל לבן
כאשר הלך אל ישמעאל ולפחות יהיה הוא אחר הגד לו לאה ויאת אחר הקטנה ליעקב ואם כה היה נעשה היה
נופל בהשאה בבירה כי יאבר מנים מיעקב או לפחות ילך אליו בדרך והוא ברח ממנו ויפגעו בחרבו
הכשר כי לא ישאה לו פנים כאשפי כנו ועם ללאה יאמר לה מאד כי הלא אחריו עיניו לאה רכות הלא היה
מלבבית בל תפול בגורל עשו פן ימהרו הגדולה לגדול והקטנה לקטן לבן מה עשה הוא י"ה דחה והדין גם
שניהם כאחד כאשר שם שומה בלבו בל ישית לב עשו אל כל דברי אביו רק אל מחשבתו והוא בל פנה ל' אומרי
כי טובות בנות לבן רק כי רעות בנות כנען ועל כן הלך אל ישמעאל ולא אל לבן ויהי וירא עשו כי רעות בנות
כנען ג' ולכן ילך עשו אל ישמעאל ג' ועל כי ויצא יעקב מבאר שבע והוא כי בראות יעקב שהלך עשו אל ישמעאל
ולא היה נמצא את כסניר או ויצא וגם על כי וילך חרנה שאומר כן לא קים עשו מנחו להעמים כאשר
הנחו תפוז אשר נשאר פה בצוואת אביו והנה היה מקום לבלות הנילהם ולומר אולי לא שמע עשו את
מאביו אל דבר היות טובות בנות לבן רק כי רעות בנות כנען או גם כי נאמר ששמע עלה של רוחו הקשה
כי לא מבחור בבנות לבן מבנות ישמעאל תהיו עליהן רק חלא עיניהו נרכן אז שכל עיקר מאמר יצחק
לא היה רק לא תקח אשה מבנות כנען כי אם על פי דרכו שבחר לו מקום אשר לו להתחתן בו מאחריתו

הקירבה לכן הקדים ואמר וירא עשו כי ברך יצחק את יעקב ושלח אותו פדנה ארם לומר לא מבנותי שמו כ׳
שנשלח אותו פדנה ארם לא שת לבו גם שאחר כי הלא וירא עשו כי ברך יצחק והוא לקחת לו משם אשה ואמר
אין עמר שבשמעתתו לא שאמרו לא תקח אשה מבנות כנען ואשר ברך אותו בסוף דאמרו ויאמר היר
כנענים שהוא מבנות לבן לא ראה ונפהטעמה קב׳ לומר שלא מהיות אוסר בהדלה בבכורה לבן צוה ענין
אינה כיהנה בכללמה • שראה עשו יהוא שלא אותו פדנה ארם בברכו אותו כי לבן היה צוני קחת מבנו
נבי אתהברכה וזהו ושלח ג׳ בברכו אותו וכן היה יקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך ויתן לך את ברכת
אברהם ונסה שלא יה אמר אולי מקר הדבר היה צוני לא תקח אשה מבנות כנען אמנם שנאמר בשנה אחר ית
אסכן יהיה הברכה חוזרה אל העיקר לא כן הוא כי אם בכל אמר שראה עשו הוא יהו שלו לאמר לא תקח
אשה ג׳ כי מה שבנה שלו לאמר לא תקח אשה לא היה העיקר על עצמות הדבר רק הכנר אל מה שנתנו
נמור ונמר קום לך פדנה ארם ג׳ כי הוא העיקר וזהו יהו שלו לאמר לא תקח ג׳ כי צווי זה היה כדי לאמר
וגם נמנע הדבר ...אסכן מה היה שלא שת לבו רק אל כי רעות בנות כנען לא יושמע יעקב אל אביו ג׳
שמר כי על מה שבעשו קלו עולה עבודת יעקב עשה ג׳ מצות כיבוד אב ואם וישמע אל אביו ואל אמו ש
שלהן לבית פדנה ארם על כן ממשך שהפנה נשות רוח יה׳ וירא עשו כי רעות בנות כנען ולא כי טובות
בנות לבן ומזה נמשך שילך עשו אל ישמעאל ושלא יעקב מבחר שבמשולא יתן נפשו ושלג אחר שאלב
לא היה מנוע חרבה ונגד קירה לנו היא יה׳ באומרו וישמע יעקב ג׳ לאמר כי מאז שמע אל אביו ואל אמו
הנה עשו הקבק כאלו כבר וילך פדנה ארם כי מה שבדרגו הקבקבה מלרתה למעשה שהיא לעשות מלכות
אבי אתו ימיתה למעשה כי וירא עשו ג׳ כמלובר נמצא כי קול יה׳ אחריו עשו עבר מראות כל דברי
אבי רק מהלפתם כאמור כי עשר הכתובים שאמר שראה הכל כי וירא עשו ג׳ עבו בזכות אנשים מבני יעקב ג׳
שפתח אזני לשמוע אשר בין ואל אמו סבר ל׳ בגמ׳ עיני עשו ולא ראה רק כי רעות בנות כנען ולא כי טובות
בנות לבן וזהו וירא עשו כי רעות ג׳ כאמור והיה זה שלום ליעקב ולקח כי שמע ל׳ בקול בכיה לבלתה
בן יצחק זזהו עשו המסיה שלשה ונשי הם ג׳ והוא כי הלא שרים זו עשק הוא יה׳ עם לחם א׳ שלא ג׳
בן רבקה אבי וזהו עשו המסיה שלשה לבן את רחל ובלאה היה מקיים יעקב מזל
קטן בנורל עשו כי שתשא ליעקב והנה אם כאשר בעבר החוצה כן היה רואה כי הנה היא נלקח נערים יבוא אחרה
תוקה אין אדם שיהא בכום אנא אסכן בודקו יפה יפה שלא כן אם היו עיני עשו פקוחות לראות כי
היה משלחה מביתו בא ומרי הלא כרחל שגבלתי ולא היה נושא אותה והנה שעבר למעשה לא נשגגו מולבני יה׳ לבן מה עשק
טובות בנות לבן בעיני יצחק אבין היה נוקח אותה ואת עיני עשו פימה מראות כי טובן
הוא יה׳ הכביר עיני יעקב מקסת כלבה פן יבגוד כי נערים יבוא אליך ואת עיני עשו לחה רכות פן יתגולל
בנות לבן לבלתי מלנה עשו ולכל יגע בה יעקב וזה שיעור המסילה על מה שעיני לחה רכות פן יתגולל
נחלק עשו כי אם שתשא ליעקב לבן מה עשה האלהים שעבר שראה לכבו מלברוק אותה ושעיני יתגסס
כנעין רק אל כי רעות בנות כנען וכן הדבר :
כשם היכלנה ולא יביט אל כי טובות בנות לבן רק אל כי רעות בנות כנען וכן הדבר :
הנה כי הוא יה׳ מפנה החוטאים ומחליף את הטבעים לעבודת הצדיק ונקלוא בעמשה לעשות כן כי הנה
גם השלמות שברא נתנו לעבדו ולכבודו כי אין יתר את עשו וזה אחשבה הורה לקול יה׳ ליעקב
לא יירא מפחד עשו ולא נכלתו מתוך הפחד של עשו יפול אל הפחת של לבן ומה גם בראות את עצמו יוצא מ
ממקום קדוש קדוש מתחת כנפי השכינה אל אדמה טמאה כי לבן נתן אל לבן לבית אל אשר מושב אלהים א
אברהם שכינה שורה הוא הר המוריה להפיל תחנתו שם ויהדר לו הוא יתברך כי אם קצו וקוה בטעמו הלא כל
העולמות שברא לעשו למה והנה הראה בעניני כי כלם פרים אל משמעתו והוא כי עולם השפל אין לו
טלת העולם אחר אחי ישראל העולה על כלם כי אם גם ראש עטרות תבל הוא הר המוריה כי בו בחר לשכן שמו
עם גם קוה יעקב ממקומו ויבא לקראתו להקביל פניו וזהו שלא היפך הוא יה׳ שיעתק גוש וילך להר המוריה וזה א
כפי יש׳ זל שלא נתקרב מקום אל מקום רק שנעתק הר המוריה ובא לבאן וזה יראה כיונו רז״ל באמרם כי ל׳
שנים קפצה הארץ וז״ל הרנשת אר׳ בימי אברהם כמותה בימי אליעזר עבד אברהם כד שבריך בימי
יעקב כי מטה בימי אבי בנוב כי הנה ראוי לדעת מה ענין קל׳ שינויי המאמרים בל׳ הקצר ימות הקדם א׳
אמנם הנה ל׳ פעמים קפצה הארץ וכל א׳ מהם נה מאחרו הלא הוא כי ברוך אברהם את הל׳ מלכים ארוך
שבלפתיעה ופתיעה שלא בינו אברהם היה נלמן נמצאת שהיתה קפיצה בכל פתיעה אך קטנה של
אלם שלש מילין והנה יה׳ יחשוק כון הקפיצות כלם שבכל כללות הפתיעות הקרובות זו לזו אל קרעשרית
הארץ אך אשאר שבימים שלנו מבית אלהינו הנע לארס נהם היתה גדולה כי נעתק הארץ ונתחבר
עפרה זו לזו הסמוכה אל בית אברהם אל הסמוכה לארם נהריים אך אחר כעקב שנעתק הר המוריה

פרשת ויצא

ובא ויפגע בלוז ואחרי כן חזר למקומו שעשו שני שבריה א' מקום שנעתק משם וא' במקום שנבנה וזהו א'
יפה שבריה בימי יעקב אך אשר בימי בניו שהיה כמאמרם ז"ל בגמרא שנשמט [illegible] אחר הפשט ג
שנדמה לו לנביא והלך עד מקום שבני בנוב ושאל אבישי לחכמים אם ירכב על קום של מלך לבקש [illegible]
לו רשות וקפצה לו הארץ ומצא את דוד שזרקו ישבי בנוב השמימה וקבלו בלה כחניתו והזכיר אבישי
את השם והעמידו באויר אמרי שם בגמרא בקפיצת הארץ אשר קפצה לאבישי הלשון הזה אמצעו קיהבם
העולם קיבוצו הקב"ה לשעה קלה עכ"ל הנה ייחסו הדבר אל קפיצת והחלוקה אלו הפיס ונגד הדבר אחד
הארץ ומעתו קרבונו מירושלים עד המקום ההוא כרגע ויתכן אמר כן למה שירושלים גבוהה מכל
הארצות לכן משם הענין הארץ ושמו כרגע וזה כי מעת בימי ישבי בנוב הנה כי לשהתרז"ל כפשי
שנעתק הר המוריה ממקומו ובא לבאן כי בזה יסתק מאמרם באומרם יפה שבריה וילך עוב עתה
הדבר במאמרנו שהוא להורות את יעקב שלא ייראו כי הוא כל שלשת העולמות עפלים אלו ומשועבדים
לו ובמאמרם ז"ל על פסוק בורא יעקב ויוצרך ישראל אמר הקב"ה עולמי עולמי מי בראך יעקב בראך
יעקב יצרך מסוף לב אל כפל אומרו עולמי עולמי וכנראו בראך יצרך אך הוא כי שלשת העולמות יתפרד
בחינות עולם השפל ועולם הגלגלים הם בגלל גשם ועולם מלאכים רוחני ועל שני קצוות אמר עולמי עולמי
שני פעמים והשיב על סוג הגשמי יעקב בראך ועל סוג הרוחני בעל תורה יעקב יצרך ובכן יחויב כי
אחר שבזכותו נבראו ישתעבדו לו ולבן יתכן הורה לו הוא ית' פה כי כל ג' העולמות משועבדים אליו
ובשפל קיתל והורה לו כי לא בלבד אדמת אתה לאדן או כללות ארץ ישראל כי אם נס קר המוריה
שכנגד שער השמים מקום המזבח שלקח משם עפר שנעשה ממנו ית' את אדם יפר כפוף שהוא חלתו של
עולם גם הוא אשר הוא כל עוב העולם השפל מוכן לעבודתו כי הר שבו קפץ נעתק ממקומו ובא לקראתו
וגם עולם הגלגלים משועבד אליו כי הוא בא השמש שלא בעונתו למען ילין שם וגם עולם המלאכים אל
והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו לבקשו לו אשר לוהו בארץ ואשר ילוהו אל נרז"ל כי המלאכים אשר בא
להפוך את סדום על אומרם כי משחיתים אנחנו לא הניחום לעלות אל מחיצתן קל"ח שנה עד בא קאור ה
הקדוש אל בית מלונו ית' ולאהבתו קבץ הוא ית' את נביאיו שיעלו השמימה וזהו והנה מלאכי אלהים עולים
ואח"כ יורדים לכבודו כי המלאכים שהכיסאין והם יבואהו וילוהו ואין על יעקב נכבד עלו למעלה הימנו
מכל יצורי העולמות כלם כלה אסף לברו אפי' רכב אלהים אף בם כי אך בו בחר למרכבה לו וזהו והנה ה'
נצב עליו ועלפי דרכנו שאמה ה' הנאות לו כי הג' עולמות כלם נבראו לשמשו והם אל משמעתו והנה גם
לכבודו ולשרתו נאמר כי רצה הוא ית' ילין שם וישכב במקום ההוא ויתן מראשותיו אבני מזבח עקידה כאמר
כמאמרם ז"ל בפר"א למען יכיר כי המקום משועבד תחתיו כי הוא המוריה ובזה מלאכו עוב עתה אל
היותם שבלכתו שלא היה כי אם בלוז והוא שלא ידע לא שכב שם על קדושת המקום וזה מאמר הכתוב
ויפגע במקום שנלוי היותו כך שהיה בלוז ונעקר הר המוריה ובא שם לא ידע כי המקום אשר הוא שוכב
עליו אדמת קדש היה רק לוז עלבן וילן שם ושמא תאמר אם חשב שהיה בלוז למה לא הוזכר שהק דרכו עד
הר המוריה להתפלל שם כאבותיו עלכן אמר כי בא השמש שלא בעונתו ועל כן בחשבו כי בלוז היה ונשאר
כי ויקח מאבני המקום של המזבח ושם מראשותיו שנסתמכו מקן וגם כי וישכב במקום ההוא כלל כן וכו'
מקטנות קבל מפני שלא ידע קדושת המקום כמאמר רש"י ז"ל עלאומרו ואנכי לא ידעתי שאלו ידעתי לא ישנתי
כאן והנה אין ספק כי הלא גם בעניני יעקב יפלא על מה זה המשילו ית' במעשה ידיו וכל שכתותיו [illegible]
על כי הורהו מראה הסולם ויחלום ג' למען הודיע כי גם כל תהיר מקיים כל העולמות הוא עולה על
נביאן והוא כי הלא למה שהעולם השפל חומרי הוא הווה ונפסד ואיזה הדבר יהיה מבא לבא בו שפע מאמר
רפבית אחומר עבור ואיזה חבל ישלשלהו מן העולם העליון עד השפל ומי יקשרם להיות מקבלו [illegible]
מלמעלה למטה ומי יתן בהם רוח להחיותם גם את השפל גם את עולם הגלגלים כי גם הוא נשמי כאחיו ואם לא
על שפע רוחני היורד מאתו ית' מה עולם העליון לבן הוא ית' מאז בחכמה יסד ארץ עולמות וית נשמת
קדושות אשר ברא אשר כח בהן לתקן עולם ולקיימו קיים נשמי כלימנו ויחלק מאז הנשמות הראויות
בבל דור ודור מבטי תיקון העולם להקימו ולקיימו בצדיקים שבכל דור ודור אשר קם באמת פור עולם
גם כי ה' והתקין את האדם עולם קטן הכולל כל קל' העולמות מן השפל אל העליון והוא כי הלא החומר
יכלול [illegible] כי יסוד [illegible] כנגד עבר כוללם כל עולם השפל עד עולם הגלגלים והחלק השני היא הנפש החיונית
[illegible] בחינות [illegible] בחומר הלא היא מחלקות עולם הגלגלים ואיתם להתמיד תנועתם וראיתך הנ'

הוא הרוח מעין עולם המלאכים כלא נעשה מלאכין רוחות׃ והחלק הד׳ היא הנשמה אשר למעלה מעולם העליון׃ וד׳ חלקים האלה אשר באדם הנה לכל א׳ יש שורש מושלו מתייחס אליו במקומו וע״כן בקיימו תורה ומצות אשר יעשה בד׳ חלקיו אלה הלא יעורר ויקדש שרשיו כלם ע״י קדושת המצות ויתאחדו ע״י קיימו התורה והמצוה באחדות ד׳ חלקיו יקשר העולמות וע״כן ישתלשל מלמעלה השפע עד למטה לאחד נמצא עליה כן מקיים קשר לם כמדובר והן זאת תהיה כוונת הכתובים אשר קראה הוא י״ה את יעקב ואף נשקורהו אשר גדלה מעלתו על כל אישים צדיק תמים אשר למעלה מגדרן בשלמות ד׳ חלקיו והוא לומר לו הנה כל האדם יכלול כללי׳ עולמות כסדרן אשר סדרנום ואתה עלית על כלם כי אתה סולם מוצב ארצה מבחינת החומר וראשו הוא הנפש הדבק אל החומר בפר מה גם בקבר כנודע אינו ספאר בני אדם שמגיע עד הגלגלים רק השמימה הם השמים העליונים מעולם המלאכים כי זה יורה אומרו השמימה בה״א בסוף תיבה ובראשה לעומת מה שאחז״ל בגאולה באמבני התחתונה של אחד שהיות הה״א בסוף תיבה ולמ״ד בראשה׃ ועל החלק הג׳ הוא הרוח אשר דרכו להיות מעולם המלאכים זה הוא למעלה מהם שהם עולם ממקיימים ויורדים בו עד מה יסבים כי מלמעלה מקם הוא׃ ועל החלק הד׳ אמר והנה ה׳ נצב עליו וכל זה למען הודיע׳ כי אין שורש נשמתו מתחת בנפי השכינה רק מאיכות עליון המתייחס אל השם הנ״ל כי אותיות השם הוא לבדו אשר עליו וזהו והנה ה׳ נצב עליו וכל זה למען היהגו כי לא שלא נשתמשו אלא במעשה ידיו ואת כל חלקי העולמות קירבם לעבודתו כמדובר כי יען הוא מקיימם וזכותו ברחם כמאמרם ז״ל שאמר הקב״ה עולמי עולמי מי בראך יעקב בראך יעקב יצרך כאשר פארנו במקום כי למה שאין דרך רז״ל לחלק עולם השפל ועולם הגלגלים לשנים כמעורבים לבקיאים בנ״י ענם מפרש בחכמי דורות האחרונים למה כי הכל גשמיות לבן המקבל כולל העולמות לשנים הנשמי לאחד והרוחני הוא השני ועל שניהם אמר זה פעמים עולמי עולמי מי בראך ועל הראשון אמר יעקב בראך ועל השני אמר יעקב יצרך אין על דרך זה יותר בפשיטות על העולם הזה רק לגשמים כאשר נכללו בקדוש העולם כאחד ועל הגבוה שהדרך הזכר׃ כל הדברים כי זכותו ברא העולמות והוא מקיימם וידו בכל מעשה והמה היו שומה מאמתו ושבעי עבודתו׃ עוד יתכן כי מעלתם לא היו ועלו על המקום שלפת המקדש אשר הוא שוכב עליו והוא כי למה שהיתה מאז ישראל לא יוכל נבנה היות שלרת הרכונים ומושפטים ע״י הקשר השורר עליו המומנבה אשר הוא נרשם ועל כן אחר התפלה בבית ה׳ בהר המוריה כי שם בית אלקים לבבו עולמים׃ זכר תרומה עליה אב עולמן הורה לו הוא יה כי המדבר חשוב הוא בעשות יה יותר מי המקים כי הנה המקום הוא הקונו לבראתו להקב״ה למען והמדבר קדושתו נדונה ממנו למען ידע כי כאשר איש כנד זה מקום המוריה מה׳ יכון שלא המון ממנו בם כי ינא לחנה נאה כי בכל מקום אשר ימצאם ירא׳ אלהים עמו כמאמרו יה אני בפירוש כאן יהנה אנכי עמך וגו׳ ועל המכדש העיד לבבות שם הוא שהתה והנראה מלב חרצה וקוה כי כאשר קם לא מתכר המקום הנבוא עם הנמיר כי המדרש היה הקים שנה היותו מוצב ארצה רגה והתם ראיות מנועלו מהמקום ומחבר העולמות ולא עוד אלא שמלאכי אלקים עולים ויורדים בו כי בהיות הקב״ה למעה השכינה שוכנת בארץ וע״כן מלאכי אלקים הרדים שם באופן שם יצרכו לעלות למעלה לא יר־ שנית עולם התחלה ואחר כך יורדים למטה כי שם ביתם כי מלאכי אלהים המה והראהו כי עם קדוש יתר היותר אשר לפניהם גדלה מעלתו של יעקב כי והנה ה׳ נצב עליו והוא כי המקדש אין מתייחס בורר השכינה רק שם האלהים הנז׳ אך ביעקב והנה ה׳ כי השם הגדול והנורא ההוא הוא נצב עליו ולא לבד כאשר במקום הקודש רק והנה שלומר כמות הנז׳ יה נצב על יעקב וכלזר להיות לו אשר הכרמנו׃ כי נד ולבד מעלת הדבק ומה נס כמוהו לפני יה אבן לא יפלא בעיני יעשה עמו ייתר מעל כל עולמות כי ראה הוא מקיימי ויסודו וכל העולם לא נברא רק לתשמישו והנה ה׳ נצב עליו וגו׳ הנה לבוא אל ענין הכתובים השלים נשיר לב אל אומרו אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק כי אומרו אביך היה ראוי ביצחק ולא באברהם ולמה נהפך הדבר ועוד איך נמשך מזה אומרו הארץ אשר אתה שוכב עליה וגו׳ ועוד מה הארץ אשר היה שוכב בה יהיו לו תמורת ועוד או והיה זרעך כעפר הארץ למה הנה ברכת האחוזה היה ככוכבים ואמר כעפר וגם מה יחס ברכה זו פה וכן בירכה ונברכו בך ועוד או והנה אנכי עמך אם היה ה׳ נצב עליו ורואי פניו את עמו ועוד כי בכל אלו לא אעזבך כי הוא הכל ושתוק מתחלת הפסוק׃

אמנם הנה אחרי היותו אלהים אותו כורב נדרו כי כל הנ״ל עולמות תחת ממשלתו והוא למעלה מכלם כי גם מלאכי השרת עלו ביכותו כמה ז״ל שמלאכים שעבחו מגמת יסתן על בזכותו כי כמפורש למעלה גם כי היה מקום יאמר יעקב למה נרעתי מאבותי כי הלא את אברהם היתה בשלמי אותי רבים להת לו את הארץ הזאת והיה בחוזק נאה וכי אתן עלי לבי אל ארחך אמרתי לו לך לך מארצך וגו׳

פרשת ויצא

ולאבי יצחק לא הניחו לצאת ואמרו לו גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך ולמה אני בורח ויצא כנגד
ממנה ועוד כי אמרה ליצחק גור בארץ הזאת ואהיה עמך נראה כי לא יהיה לו כן בח"ל כי אם יהיה תחת אשר
השירד במקום שיהיה שם ואם כן איפה מדוע אהיה משולל מהיותך עמי ועוד כי גם לו אמרתי גור בארץ ו'
ואברכך שהוא כי השפע והברכה תהיה לו עליך ולא על אשר כדר בח"ל וא"כ איפה למה אוכל על אשר ולא
על ידך כאשר בארץ הלזו לכן אמר לו הוא ית' אני ה' אלהי אברהם אביך שהוצאתיו מאור כשדים ואמרתי לו
לך לך מארצך ו' ולא נגרעת ממנו כי אדרבה שם שאני אלהיו שהוצאתיו מאור כשדים להביאו לארץ שהוא נ'
נקרא אלהיו משא"כ בעוד בח"ל שהוא כי ישראל שאין לו אלוה ולא מית באור כשדים היה זה לו להיות אביך כ'
כמש"ל כי ביצחק יקרא לך זרע ולא כל יצחק והוא מאמרם ז"ל לא ניצול אברהם מכבשן האש אלא כ'
בזכותו של יעקב משל למי שיצא דינו לפני השלטון שהרג ותפס המלך שעתיד להוליד בת שנשאת למלך
הנה כי להיותי אביו של יעקב נצול ומשם אלהי יצחק שאמרתי לו גור בארץ הזאת להיותי אלהיו הפך הדר בח"ל
שהוא כמי שאין לו אלוה ואם עשיתי עמהם כל זה הוא מנחך ללבת ולא סבותי אלוה והענין הוא כי הארץ
אשר אתה שוכב עליה לך אתננה והוא כי לך כל הארץ וחוזר לארץ כולה כי היכל שלך בסוף ניקדש כל העולם עליו
שהוא כי כל העולם כולו בכל חמות הארץ אשר אתה שוכב עליה והוא בשיטה של אלשיך מאמרי רז"ל הנראים
כסותרים זה את זה א' אומרים אדם ממקום כפרתו נברא ו' ושמות זה אמרו עשה הקב"ה מכל העולם עפר וברא
בו את האדם שאם נולד אדם במקום אחד והלך ומת במקום אחר שתקלוט אותו הארץ וקשה שאם כן איך
הוא ממקום כפרתו. אך הנה הכל דברי א' והוא כמש"ל במדרש כי שאמר זרע פלפלין בא"י וכל הדברים הבאים
נמצאים רק אחד הנה ואחד הנה במקומות והכל א' מקום בקצוות הארץ ואר"ז"ל שהיה בקי במקומות
המיוחדים בארץ לכל דבר ודבר והוא כי גם שהארץ נדונה וכדוריית הנה הנקודה שכנגד שער השמים הוא
מקום המזבח שם נבלע כל בחינות כל טבעי הארץ ומהנקודה האמצעית ההיא יתפרדו רצועות כל בחינות
מכל עד קצות כל הארץ סביב אלא שלפי התרחבות הארץ מהנקודה אל סוף סביב יתרחקו ויהיו הרצועות
הולכות ומתרחבות באופן כי הרצועה שסביבה להאמצעית פלפלין והיא בקצה הארץ רוחב מהלך ז' ימים ו'
יהיה בתחום סביבות א' מהלך שתים א' שלש שעות ועד זה הולכת ודרך עד הנקודה האמצעית והקדש
בזה בכל יתר טבעי חלקי הארץ וזאת היתה חכמת שלמה שהיה מכיר בא"י כל רצועה ורצועה מכל מין
שהייתי דקית [illegible] לכל א' מקום ... כולה וכהם כי מקום המזבח הוא מקום כולל כל העולם כי שם
ראשי כל בחינות חלקי העולם כי שם [illegible] ומשם יתפרדו ובזה יובן מאמרם ז"ל אדם ממקום כפרתו נברא
ומאמרם שהיה עפרו מכל העולם שנקבצו יחדיו כי שם קבוצ [illegible] ובזה נ"ב מאמר הכתוב פה הארץ אשר אתה שוכב
עליה שהוא מקום המזבח כמש"ל בפרש' לך אתננה כי זה כל העולם והוא נתינת טעם אל באתי ח"ל כי הכל
שלו וכך הוא אמרו ח"ל בארץ באופן כי גם שם אהיה עמך ועוד כי הנה והיה זרעך כעפר הארץ והוא כי רנה
ארז"ל ששם עד לא נשאר ארץ ואחרית [illegible] לא ברא הוא ית' כי אם את ישראל בלבד ואח"כ נתפשטה עד
כל אפסי ארץ וזהו נשא הארץ ואחרית בן יריה זרעך שעם קיומם קיום [illegible] אל קצוות הארץ יתפשטו
עד כל העולם כי [illegible] יקראה ג' כי זה כל העולם נחנה בלא מצרים לבן [illegible] הקב"ה לך ח"ל שיהיו בני
ו להם שם להחזיק [illegible] בכל ועוד [illegible] והוא ונברכו בך ו' לבן להשפיע בהם ברכה וקיום טוב לך
[illegible] לארץ ומאשר אמרתי ליצחק גור בארץ הזאת ואהיה עמך שמורה שבח"ל לא תהיה עמו אל
[illegible] כי והנה אנכי עמך [illegible] שאמרתי לו ואברכך שמורה כי בהיותו בארץ יברכהו ע"ש
[illegible] אל תירא כי לא אעזבך ג' או יאמר אנכי ה' אלהי אברהם אביך ו' והוא כי יקנא
יצחק לבני יעקב [illegible] הלא אם יש לו זכות אבות אברהם ויצחק גם כן לעשו אחי ועוד לו עודף
על שהוא דר בארץ ואני בח"ל ואולי [illegible] ג' כי הוא מולד בארץ ואני מולד בח"ל ואינו דומה הנולד בארץ
הקדושה לנולד במקום הטומאה ל' ישראל הדר בח"ל דומה כמי שאין לו אלוה ואיך אלך למקום ישולל
גם אלהי [illegible] ה' כי אלה כל זה הוא בהנחתה נצלו מעשו [illegible] שלכן [illegible] נפש אחריו
ויכנו [illegible] בבחירה ולא יבצר ממנו כל אשר יזום לעשות ומה יהיה [illegible] אשר יחק מכל [illegible]
שלכן [illegible] ויאמר [illegible] אשר [illegible] כי גם לעשו זכות אבות [illegible] כי [illegible]
אנכי אלהי אברהם אביך כלומר לא אב לעשו יקרא אברהם כי אם לך והוא מאמרם ז"ל כי ביצחק יקרא
לך זרע ג' ולא כל יצחק כי אם ביעקב ומכש"כ [illegible] ועל השנית אמר הארץ אשר אתה שוכב ג' והוא
מה שכתבנו [illegible] כי הארץ הוא מקום המזבח כולל כל העולם כמדובר בקודם ועל הג' אמר

והיה זרעך כעפר הארץ שהוא כי גם שנו ולהם בחינה לארץ גם גופם יהיה קדוש ולא ידמו לעפר חוצה לארץ שהוא אדמה טמאה רק כעפר הארץ היא ארץ ישראל והוא שהיא כעפר בנקודת הכף בשבא ולא בפתח שהוא כהעפר הארץ היינו הקדוש שהוא של ארץ ישראל ושתהא לא טוב טוב היה בנים ילדו בארץ ישראל לא׳ ונברכו ג׳ וכו׳ כמדרש רבותינו ועל הל׳ אמר והנה אנכי עמך ואמר לשון והנה ג׳ עמך לומר ראה איך דבקתי בך כי הלא הנה אנכי שהוריתי אלהים עליהם ויורם למה לא הנחתיך בשמירת עבד אלהים כי אם אני בעצמי נדבה עליך לשומרך כאו׳ והנה ה׳ נצב עליו אך בזה הוראתי כי אף׳ אלה שהם רפיקים מלאכי המרכבה ולא כשרים התלוים שרי חו״ל אינו חכם שמרוך כי אם אני בעצמי וגם בכל אשר תלך שהוא בחו״ל לא תהיה כמו שאין לו אלוה כי הלא לא תהיה משולל ממני כי לא אעזבך תחת השר שבמקומות ההם או שער הכתוב הלא אתה ירא פן בלכתך מארץ ישראל לא אהיה עמך כי הדר בחו״ל הוא כאלו אין לו אלוה לכן נהפוך הוא כי הלא יותר אתה מוכן להיות שורה עליך מהארץ שלמה שתחשוב לזכות עליה והוא כי מקום המקדש או א״י אין הקב״ה שוכן בארץ ממש כי האמנם שב אלהים שהארץ אך הוא התפשטות שפע קדושת שכינה שהמרכבה העליונה שורה עליה והשכינה על המרכבה כנודע וכבוד אלהים רבותינו ז״ל בם שהוא בם ולא בהר סיני עצמו ועל׳ לא נאמר קדש בסיני שאינו כבודו ית׳ רק סיני בקדש כנודע הנה מקום אתי אך האבות הן הם המרכבה ששורה עליהם השכינה כי היכל ה׳ המה וזה מאמריו ז״ל אלו איך תחפוץ תבא בך אלהותי על א״י הלא אתה גדול ממנה כי אני אינו עומד רק על המרכבה של המלאכים עצמה אך אחרי הנה אנכי עמך ממש מרכבה אל השכינה ואם כן בכל מקום אשר תהיה לא אסלק ממך ועל דרך שמה אך אחרי הנה אנכי עמך ממש וזהו ושמרתיך ג׳ ולא תאמר הלא עשו כבעל בחירה ואין מידו מציל אל תתחוש כי הלא לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך שאתן לזרעך נחלה בלא מצרים ואף ישלוט בך כעשו נמצא הכל מתבטל והנה כל התבטיח בהאחר רשעים הוא עולה ואיך אניח ש״א בר הכל בבחירת עשו וידוע כי אין בחירת רשע מועלת רק נגד יחיד אך לא נגד רבים ופש נגד כל כלל ישראל וכל העולם וזהו כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר ג׳

וייקץ יעקב משנתו ג׳ ראוי לשים לב מה זו תמיהא ואנכי לא ידעתי ועוד היתכן שעלם ממנו כי יש ה׳ בהר המוריה וגם או׳ ויירא ממה היתה יראתו ולמה לא נאמר ויירא טרם אומרו אכן ג׳ ועוד מה הנה נחלקות מר נורא המקום הזה אין זה ג׳ וזה ג׳ אך הנה הוא היה בלוז ונעתק הר המוריה ממקומו ובא אצלו שסכמו ז״ל שהבינו מרז״ל למעלה לבן בהקיצו והוא חשב היה בלוז תמה ואמר אכן יש ה׳ במקום הזה בלוז ואנכי לא ידעתי זה רק בהר המוריה על כן לא מענן שכ״ל כי בהר המוריה הוא שנעתק ממקומו ובא לכאן הע״ל עליו הוא ית׳ מורא על נגד להפגעת קדושה המעלה מורא יתירה כנודע או אמר מה נורא המקום הזה שהספיק להאיל מורא על איש כמוני אין זה כי אם בית אלהים כי בא לכאן הר המוריה כי אין במקום זולתו כזה כי על כן בחשבו תחלה שהיה לוז לא אמר ה׳ במקום הזה רק יש ה׳ כאומר שייכותה ועל שלשה דברים שראה מקום רגלי הסולם שהיה מוצב ארצה ב׳ הסולם ג׳ ראשו מגיע השמימה על הא׳ אמר מה נורא ג׳ ועל הסולם אמר אין זה ג׳ כמו שכתבנו כי הסולם שקראה לא הוא בית המקדש ועל ראשו אמר וזה שער השמים

עוד אפשר כי ידע שבהר המוריה היה אך הוא חשב כי הר המוריה נעתק ההר ממקומו אך לא קבר השמים שכנגד המזבח שהוא שער השמים ועל כן תמה ואמר אכן יש ה׳ במקום הזה והוא משולל ממה שיורד ה׳ שכנגדו בשמים אך כאשר ויירא שקיעתה עליו מורא או אמר שני ידבונות יש פה א׳ שתיכנו בלוז הפלגת קדושה שכנגדו בשמים כי אין זה כי אם בית אלהים ולא בלבד מה שלמטה נעתק ובא כי אם גם וזה שבראש הסולם נבא מקום שתחתיו כב הוא שער השמים כי גם נעתק מה שנכחו של בית המקדש ובא לכאן ובזה לא נצטרך למה שדחקו ר״ז״ל ואמרו שהיה הסולם משופע ראשו נגד בה׳ ומשופע עד היותר נשוי בלוז

וישכם יעקב ג׳ כנגד הסולם שהוא משל אל בית המקדש ניקח את האבן וישם אותה מצבה להקריב בה בבית המקדש לרמוז כי הא בבנים שעשו אבן אחת שהוא סימן לבניו הם יהיו בה כי היכל ה׳ המה ועל ראש משער השמים שיורד השפע מלמעלה ויצוק שמן על ראשה שבזכות זה השפע יתרבו מלמעלה בשפע ועל מקום רגלי הסולם שהוא הר המוריה ויקרא את שם המקום ההוא בית אל שיצטרף שם החסד בו ונכנס בלשון מקום ויצא בלשון עיר וגם אומרו ואולם לוז ג׳ מה צורך הודע אלהים אותנו את זאת ועל מה לראשונה והלא כראשונה אך הוא כי מה שקרא שם בית אל לא כיון על לוז רק אל המקום לבדו שנעתק ובא לשם אך לוז הוא שם העיר לא לזו שיעקב בה עתה כי כבר הוא בירושלם כי שב הר המוריה בו למקומו אך הוא לראשונה שבא בה יעקב היא לוז אלא שנשאר לה שם זה על שם מה שהיה בראשונה בה יעקב בהיות הר המוריה שם

עוד יתכן דרך אחרת בשגון ונשוב להזכיר קצת מה הערות האמורות למעלה אנה זולתן שאמרו שבותבוך והם א׳ או ויפגע ג׳ כי אחר לבתו לחרן איך פגע במקום ב׳ או וילן ג׳ שהיל ויבא השמש וילן שם ג׳

פרשת ויצא דרך שני

ג׳ למה מודיענו ושלקח מאבני המקום׳ ד׳ שאחר אומרו וילן ג׳ לא היה צ״ל וישכב׳ ה׳ מה ענין מראות הסולם ומ
אומרו השמימה בהא בסוף תיבה וכראשה ו׳ או ארצה שהוא כאומרו לארץ ולא יצרך לומר רק בדבר ש
שמשם שכן מלמטה אל הארץ והי״ל מוצב בארץ׳ ז׳ או עולים ויורדים בו והי״ל יורדים ועולים ח׳ מה זה אומרו
ג׳ פעמים והנה והיה די יאמר והנה סולם ג׳ ומלאכי אלהים ג׳ וה׳ נצב עליו ג׳ ט׳ או אלהי אברהם אביך כי
יותר היה צודק אומרו אביך ביצחק מאברהם׳ י׳ או הארץ אשר אתה שוכב עליה ג׳ הלא אברבע אמות נתן לו
רז״ל לחקי לומר שקפל תחתיו כל ארץ ישראל׳ יא׳ או והיה זרעך כעפר הארץ למה לא אמר כחול או ככוכבים
יב׳ או ונברכו בך ג׳ הנה נאמר על זרע יצחק ולמה הוסיף לאומרו עתה ליעקב׳ יג׳ או והנה אנכי עמך ג׳ כי
בכללותיו יה׳ עמו הוא שישמרני בכל אשר ילך ובכלל אשר ילך הוא שישיבנו אל האדמה הזאת ומה בא לנו
להוסיף באומרו כי לא אעזבך ג׳ יד׳ אומרו עד אשר אם מעולל הבנה כי מלת אם בלתי צודקת׳
והנה שלשה פסוקים הראשונים מפורשים למעלה ועוד אפשר דרך אחרת בשום לב אל מאמר רז״ל במדרש וז״ל
הריעו לאלהי יעקב משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו שלשה אוהבים ובקש לבנות לו פלטין הביא הא כי
ויאמר לו ראה המקום שאני מבקש לבנות אמר לו זכור אני שהיה הר בתחלה׳ קרא לשני אמר לו ראה
המקום שאני רוצה לבנות לו פלטין אמר לו זוכר אני שהיה שדה מתחלה׳ הניחם והלך לשלישי א״ל זוכר אני שהיה
פלטין מתחלה אמר לו חייך שאני בונה אותו ויקראנו על שמך כך אברהם יצחק ויעקב היו אוהבים של
הקב״ה אברהם הראה לו מקום המקדש הר בהר ה׳ יראה יצחק קראו שדה ראה ריח בני כריח שדה׳ ויעקב קרא אותו
פלטין שנ׳ אין זה כי אם בית אלהים׳ א״ל הקב״ה חייך קראת אותו בית אלהים עד שלא נבנה רע שאני בונה אותו
וקורא אותו על שמך שנ׳ לכו ונעלה אל הר ה׳ אל בית אלהי יעקב וכן ירמיה הנני שב את שבות אהלי יעקב וכו׳
אחר רבינו לדבריו ולא הזכיר אלא יעקב עכ״ל וראוי לשים לב בין בנמשל למה הקדים המלך בנין
שני אוהביו הלא אשר ראה קנו לו ולא שבח את מי שזכר היותו פלטין הלא הוא ראהו פלטין וכן אומר כי
אשר יראה יגיד ובנמשל גם כן אם אברהם הכירו הר ויצחק שדה למה יקבלו האלהים על קלס כי כן ראו אותו
ואחרונה על יעקב יפלא למה קראו פלטין ובימיו שדה היה׳ ועוד מה צורך להראות לאוהבים מה שרצה
לבנות ולמה במשל אמר כל אחד מה שהיה זוכר ונם כי אין המשל דומה לנמשל כי במשל אמר כל אחד מה
שהיה זוכר מש״כ בנמשל וכן הערות זולת אלו ויתיישבו אחר הנזכרות׳
אמנם הנה שראה הוא יל׳ את המקום לאברהם היה הר ושראהו יצחק היה כבר שדה ניר ושראהו
יעקב נעקרותו שדה עד אשמו קראו בית׳ והענין כי ג׳ פעמים נבנה בית המקדש השנים כבר אמ
והשלישי יהיה בידי שמים׳ והנה הראשון הוא בזכות אברהם ועל כי יצא ממנו ישמעאל לא התמיד ועל כי
נפלו בידי ישמעאלים בחרבו כי שמונים אלף פרחי כהונה והשני בזכות יצחק ועל כי יצא ממנו עשו לא נתקיים
ונפל בידי עשו היא אדום ובזה מצאנו ראינו טוב טעם אל האריכות ימי חפו בבית ראשון מאשר היו עד שעבר
שבנה בית השני עם׳ מה שאין כן בשני שבשלשת חמשיבו לא האריך לכל כך ונם אל חמשה יתרונות
שהיו בראשון ולא היו בשני אך הוא כי הראשון היה בבחינת חסד לאברהם והשני בבחינת דין ופחד יצחק אך
השלישי בזכות יעקב ועל שממנו שלמה יהיה קיים לעד ועל כן הראשון שבזכות אברהם חזר להיות הר
כבתחלה אך השני כי המנגד הוא עשו היה יותר קשה מישמעאל ולכן שדה נחרש כי חרש אדריאנוס רופוס
את בית שני ועל כן כשראה אותו אברהם בתחלה ראהו הר על שם מה שעתיד להיות מדרשו וכשראהו
יצחק ראהו שדה כי כבר יעשו את מקדשו ממנו אך יעקב לא קראו לו קורת רמז המקדש שזה ראהו
הר וזה שדה רק הראו לו ברמז בקונם רוחני מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והמלאכים עולים ויורדים
בו שיורה שבית המקדש יהיה רוחני ומלאכים עולים ויורדים בו שאין לך פלטין ומושב אלהים גדול מזה
וה׳ נצב עליו הנה כי מתחלה הראהו מה שעתיד להיות בית הבנוי על מכונו שלמה כאשר יבא בחייו
בפ״ל ועל כן קראו בית שהוא קיים׳ והנה אחז״ל במדרש ה׳ יראה ג׳ מלמד שהראה לו הקב״ה בית המקדש מא
בנוי וחרב ובנוי ה׳ יראה הרי בנוי אשר יאמר היום בהר הרי חרב כמ״ש על הר ציון ששמם ה׳ יראה
הרי בנוי ומשוכלל לעתיד לבא כמ״ש כי בנה ה׳ ציון נראה בכבודו עכ״ל הרי שאמר לו הקב״ה שבונה אותו
לעתיד לבא וראוי לשים לב למה מנגד הכתוב שהראה לו החורבן ועוד שהרי אין משמעות הכתוב אלא
שהם דברי אברהם כאו׳ ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה׳ יראה ג׳ ועוד כי הלא בנוי וחרב היו שתי פעמים
ולמה לא הראה לו כי אם פעם אחת אך הוא כי רצה הקב״ה להראות לו שעתיד לבנות לו שם בית קיים
שהוא אחר שיחרב שלו ולא הראהו לו של יצחק להיותו מיוסד ממנו ושהיה יחרב רק באחרון שיאמן ויתקיים
בו וכאשר ראה אמר ה׳ יראה שיבנה שני אך עם כל זה דוחב וזוכר את אשר יאמר היום בהר שיעשה הר

ויענו אם

ומדינים כי ה' יראה שיבנה שעתיד על ידו יתברך קיים לעד לא כמעט מחורב והשער עלה של נעשה הר
והוא מה אמרו ז"ל אנובו שהמש' לא את אברהם לא יהב המלך שאמר לראה המקום שאני בונה אותו ואמר לו זוכר
אני שהיה הר כי כן היה באברהם שקראו ה' יראה המקום שהוא י"י בעצמו בונה אותו לעתיד וקראו הר שאמר זוכר
אני שהיה הר כי גם אחר קבלנותו לעתיד לא אמיש מלזכור כי נעשה הר על סיבתי כשנבנה בזכותי והיה
בני ונחרב שהוא הא ובנוי ומשיכלל שהוא הנ' וכן יצחק אמר ראה הא בני כריח שדה הוא בית המקדש אשר
יראה לו הקב"ה בית קיים שעתיד לבנות שם בזכות יעקב אחר של יעשה שדה ונעשה זהו ראה ריח ג' כי
בזכות יעקב כאשר נבנה נגע עמו נבנה שפע בה' העתיד ליבנם בזכותו שבו הא שחין וזהו ראה הא בגד
בריח שדה של שנעשה שדה כי גם שמתבשר בהבנותו זוכר ודואג מה שעשה חרש אשר נבנה שם בזכותו
אך מי אשר תמיד קראו בית על כי אין בזרעו פיסול הוא יעקב כי מתחלה נתעתד בזכותו לבנות הם לעי קיים
עד ועל כן מתחלה קראו בית אלהים שאין חורבן בא מדבר ועל כן מורה יבנה כיון שמאז נתעתד לבנות
בזכותו על ידו ית' מלבן יעשה ראוי יקראנו בית ועל כן אמר לו הוא ית' אתה קרית אותו בית גם שלא נבנה כל
שלא היה בזרעך פיסול למוטעך מלקוראו בית מעתה על כן גם שאני בונה אותו בעצמי רוחב אני קורא אותו
בשמך והוא מענין המש' שקרא המלך לראשון ואמר ראה מקום ג' עומד שאתה ראית אותו עתה כי אני בונה אותו
ותיב מה בלבו במקום שאחר שיבנה הפלגו אזכור והדאג שהיה הר ראתה לו ולא היה פלגון מאז ראהו מתחלה
והשני אשר ראהו שדה ואמר שיזכור את הכן שהיה שדה וידאג שלא היה פלגון מאז ראהו אך השלישי אמר
ויסרתי שלא ראיתי המקום עודנו הראו שדה אלא פלגון כך אברהם היה רואה מאז שלא היה פלגון מאז ית'
מרמיה לעשה וכן יצחק משא"כ יעקב כאמור ואמר לו הקב"ה אתה קראת אותו בית גם שלא נבנה כי מאז זכית
בהיות מעתק שעשה להיות הנבנה בזכותך בית קיים חייך שגם שאני בונה אותו שהוא רוחני אקראנו על
שמך שקראת אותו ביתך והנה בני משל היה איפשר לומר ענין זה אלא שלבלו הזכיר שעשה שיצא מאברהם
ונחרב בית ראשון ועל היותו מיצחק נחרב בית שני לא היה יכול לומר כי גם אברהם קראו הר ויצחק קראו שדה
ואיוב התנין על כן נשא המשל את שלשה אוהבים שאחד היה זוכר שהיה הר והשני זוכר שהיה שדה עומד
שניספה הוא כי אברהם זוכר ודואג על מה שהיה כתוב הר שאינו הוא הקטנה וכן יצחק זוכר ויעקב אין לו מה ג'
לזכור שידאג ויבוא בקלות יוכן השנין כי היותר אפשרי להסתיר לכר על כבוד אברהם ויצחק הוא קראו וכן אמר
בעשה אסף שבקש את דבריו כי כמאמר הנביאים כלי כמנעו הדבר באומרו אלהי ה' ולא בית אלהי יעקב
בקראו הר ואחר מיוחס הבית אל יעקב שזה כמפרש הדברים שעל הראשונים נקרא הר ועל יעקב בית אך
ירמיה לא עשה כך כי שעשה נמיכה שלא אמר אלא שב את שבות אהלי יעקב ולא הזכיר הקרא תחלה הר ואחר כך
בית ענו שמו רקש מזכירו לבדו שהוא רמז בלבד באומרו אהלי יעקב כי אם רמז שבות הראשונים של יעקב
ירמיה גם על שאין בלתו קבוצים כבית של יעקב ואמר וכן אסף קשט דבריו כאשר קשט ירמיה בעניין מיכה
כי קשט קנא מירמיה והוא שלא הזכיר אלא יעקב שהוא קישוט שלא אמרו אלא ברמז שלא אמר שהיה בית של
יעקב כל יובן כי של אבותיו לא נקרא בית עוד יתכן במה שיעקב קראו בית מתחלה כי לא ראה בית והוא במה
שפרש השני בבר נשויה שער השמים שהוא בה' של מעלה והוא כי הנה אז"ל כי שבנה מאדם ואילך [illegible]
שער בות ואברהם הורדה למכון ויצחק למעון ויעקב לזבול והנה זבול שם בה' של מעלה והוא מכוון כנגד של מטה
כמ"ש ז"ל שלבנה בנית בית זבול לך והיות השפע בבה' של מעלה עודו נשתלשל עד של מטה גם בהבנות נמצא כ'
שלכן נראה בה' זבול ובכן בהיות שקבעם המשיכו עליו מאת קראו בית כי נמצא השכן הנשפעים ואין זה
כאשר בתחלה שהיה הר אושדה שלא הורד ונשתלשל אור שפע השכינה לזה המורה ממקום שהוא בית אלהים כאשר
הוא עתה שהוא בזבול ושיעור הכתוב אין זה כי אם בית אלהים שבא בית העליון ונשתלשל בזבול ולמה זה היה עתיד
לא בזמן אבותי הלא הוא כי וזה שהוא ראש הקוים שמשם משתלשל הוא שער השמים הוא בה' של מעלה וגם היא
שבנה עתה ונשפע רוממות מנין השלישי מגם ועתה הרמ' ית' ליעקב בה' האחרון ואומרו כי מעתה אין זה
כי אם בית אלהים האמור במאמר יהיה לדרכנו בכוונת המקראות והוא כי הנה לא עלה מיעקב מה שהראה גם
לאברהם בה' בנוי וחרב ובנוי וכן ליצחק במזכר אך ענין היה יראה אולי לא תהיה מעותו שלימה ויהיה גם
בשלשי פגם חלילה כמש"ז שלקח אבני המקום ואמר שאם יתאחדו ידע שלא היה פיסול בזרעו ונעשו אחת
כמ' ואלה זהות ג' וכן אמרו כי בשעת פטירתו אמר לבניו שמא ח"ו יש פיסול ג' ואמרו לו שמע ישראל ג'
ועל כן כאשר ראה יעקב מבאר שבע מקום קדוש בעצמו לחרן אדמה טמאה בחברת לבן ולנשי מקום אמר
בלבי אולי של הנער קרי שם במקום שאני הולך לגור ולהוליד שמה ימצא פגם בזרעי חלילה ובמקרה אבותי

פרשת ויצא

בב״ה הנבנה בזכותם גם אנו יקרנו ומה גם עתה במה שכתבנו פ׳ ויחי במאמר יעקב כאומרו כרעינו
כתריה שהוא כית יה בית ראשון היה כרעיה בלבד אך קרבן שני הוא ארוך כדכתיב מי יקימנו שעלו
עליו ק׳ כי קשה לתקן ח׳ רבו שני מקראשון היה אלמלא כן יהיה חו פסול בזרענו ולא יהיה תיקון חלילה
ובזה יתכן מאמר ז״ל באומרם אברהם תקן תפלת שחרית שנאמר וישכם אברהם בבקר יצחק תקן תפלת
מנחה ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב יעקב תיקן תפלת ערבית דכתיב ויפגע במקום ויקשה גם
כי הנה ראוי לשים לב למה שינו הסדר שהיום הולך אחר הלילה בקש וכמאמר הכתוב ויהי ערב ויהי בקר
והיה ראוי אברהם יתקן תפלת ערבית ויצחק שחרית ויעקב מנחה ולא שילך הלילה אחר היום ויתחיל
אברהם מהבקר אך הוא כי אברהם התפלל על הבית הראשון שבזכותו שהיה בבקר שלא הא רביעי
ולא הוצל לגמרי כי בזה שמשו בלבריס ויצחק התפלל במקום ההוא לשתשב על הבית שבזכותו
שיחרב בערב שלא הא ההוא באותו מקום ואחרי כן חשך היום ויהי נעשה חשך אפלה ועל כן תקן תפלה ערב
שיאיר לו הבקר אור כי נפשו לה משומרים לבקר ויהיה לפי דרכו זה ויפגע במקום לשון תפלה שהתפלל
כנגד המקום שהיה בו והוא בה׳ וילן שם הלילה לראות מה ידבר בו והוא ית׳ בחלום הלילה ומה גם לספר הזה
אלקי׳ ת׳ עדין שרוי בלא חשה לא היה מתנבא רק בחלום ועל מה התפלל על כי בא השמש שהוא על חשך
חורבן בית שני כי אז בא השמש הוא ערב שלסוף אלף החמישי שהוא ענין תפלת ערבית כמו שכתבנו
ולהיות שהדבר הלזה בהיות מעותו שלימה כי בזה יש תקוה כמו שכתבנו למעלה על כן ויקח מאבני המקום
כמש״ל לראות אם יתאחדו להתחבר מאחדות הבשר זרעו ובהתאחדם והיתה אחת וישם מראשותיו
וישכב במקום ההוא של אבני המקום הוא מקום המזבח כמש״ל בפרק [illegible] היו אבני המזבח שנעקד יצחק
יצחק כי שם היא נקודה הקדושה שכנגד שער השמים וגם ישפע בה לומר רוח נבואה לראות מה ידבר
ומה ישיב על תפלתו אז ויחלום והנה סלם [illegible] והוא כמה שכתבנו אל אומרו והנה זה שלש רגלים אך הוא
שהראה בית ראשון שהיה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה אש מן השמים ונבואה וארון ומני
יאורים [illegible] שהיה כסולם מתוך בין עולם השפל והעליון ועל הה׳ דברים שהיו בו יתרים על השני [illegible]
הא ירידה במעלת השמימה שיש רק בתוך תיבה במקום למד בראשה והא אחרית בראשה וזהו והנה
ועל הבית השני שאחריו הראה לו שלא היה ראשו מגיע השמימה שלא היה לסולם הוא בה׳ שני כל גדולה
כבראשונה כי אם והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו שלא היה מגיע השמימה כקודם כי חסרו ממנו
ה׳ דברים עליונים ולא נשאר כי רק שהיתה השכינה למטה בארץ באופן שמלאכי אלהים היו עולים תחלה
ואח״כ יורדים עם האלהים על האר׳ כי מושב אלהים היה בב״ה למטה ועל כן מלאכי המרכבה עולים
מלמטה תחלה כי שם ביתם ואח״כ יורדים עם האלהים על הארץ או והנה מלאכי אלהים מלאכי יהוה עולים
ויורדים בו ועל כן [illegible] ואחרי כן הראה הבית השלישי שבזכותו נאמר והנה ה׳ נצב עליו הוא שב
הרחמים הגדול כי לא בלבד תהיה בו השראת שכינה כי אם גם השם הגדול נצב עליו באופן שלא ימוט
עולם ולפי הדרך הזה כי הם ג׳ מקדשים אמר יעקב על הבית ראשון מה נורא המקום הזה כי היה בו נבו׳
ואש מן השמים ג׳ הם ה׳ דברים שהיו בו שרמוזים בהא יהיה שבהשמימה ועל השני שחסרו בו הה׳ דברי׳
ועליו אמר למעלה והנה מלאכי אלהים ג׳ אמר אין זה כי אם בית אלהים לומר אין יתרונו רק היותו בית
אלהים אבל לא כיתרון שבראשון או אין זה כי אם בית המתייחסת אל מדת הדין מפחד יצחק ועל כן חסר
יתרון שבראשון מדת החסד וגם על כן לא האריך להם הוא ית׳ ככ כאשר בבית הראשון שהאריך עד עב
שבעה היה הכן עז וכל [illegible] שלא ביטלו התורה ויתר להם מ״ג בשני ולא זהר עליהם עם מדת הדין
היא מדת יצחק שבזכותו נבנה ועל הג׳ שהראהו למעלה והנה ה׳ נצב עליו אמר וזה שער השמים
כמסורת למעלה ובבקר השכם כנגד הבית הראשון אשר [illegible] קרוב אל הבנותו מתחלת
מלכות ירבעם [illegible] מלאת ל׳ שנה לבנינו על כן ויקח את האבן היא אבן השתיה כמש״ל וישם אות׳
מצבה שבזכות זה יהיה לו התיצבות והתמדה כאשר היה עד עבור שבעה [illegible] ועל השני [illegible]
עתיד [illegible] לפרק בו פסילות ולהבר לישראל מאד על כן [illegible] ויצק שמן על ראשה הוא השמן על ידי
[illegible] ים משוחים שמן על ראשם וגם נמשך השמן למנורה ועל הג׳ אמר ויקרא את שם המקום ההוא אשר
[illegible] אלהים ביר אל שיעשה אלהי חסד אל הוא ית׳ להגדיל כבודו וקיומו ואת הלא מה שקרא שם הוא
[illegible] שהיה [illegible] בהר המוריה לזה אמר ואולם לוז שם העיר לא לוז שקרא שם עתה כי אם לראשו׳
שנבנה טרם יפגע במקום אך לא לאחרונה שנעתקה ממקומה ובאה פה כי את הבא אחר כך הוא שם [illegible]
שם [illegible] כמאמר ברורים או יאמר כי כל ענין הראשונים היה על הבית השני שהיה [illegible] לבער [illegible]

כיהוא חלקו וקראהו א' שאין איכותו כאיכות הראשונים מדברים נפרדים כי אם רוחני שלשלהו יתב' מן השמים
נמשך וזה מוצב ארצה שהוא הא' בסוף תיבה כאומר לארץ שמשמעו שקוצב לארץ מלמעלה שעל כן לא נאמר בארץ
והתפשטות איכותו הוא עד הרקיע העליון מכלם הם ז' רקיעים וזהו וראשו מגיע השמימה שהוא הא' בסוף תיבה
והא בראשה שהיא להפליג העלה עד ערבות שע"א אומרים ז"ל על השמימה שיש הא בסוף תיבה ולמד כראשה
רמוז על אמצעי התחתונה שבשאול על זה והוא פה בבחינת העליון שהפלגה שתהיה התפשטותו עד כדי ש
שיהנה מלאכי אלהים שבעולם המלאכים עולים מעולם דרך התפשטות אור המקדש למעלה ויורדים עד גבולם
ועליהם יורדים בו במקדש כי עולים למעלה וחוזרים לעולם המלאכים הוא ראשו אשר יעלה התפשטותו עד
נגלה אחרת לו על הראשונים והוא כו' והנה ה' הגדול נצב עליו ולא שכינה בלבד כמדובר בקודם ואחר הראות
יה אליו את כל זאת בא להסיר מלב יעקב כל יגונו על ריעו כי מה שיחרבו שני מקדשיהם ולא השלישי שבזכותו
יא על כי היה לאברהם יחס עם ישמעאל וליצחק עם עשו על כן ויאמר אני ה' אלהי אברהם אביך כלומר לא כך
יתייחס ולא יאב לישמעאל כאומרו כי ביצחק יקרא לך זרע ביצחק ולא כל יצחק שהוא ביעקב ומכ"ש שיצחק
לא יקרא אב לעשו כיון שאברהם עם היותו יצחק זרעו אין נכנס בכללו עשו ולכן לא חזר ואמר אביך ביצחק
אך רמז לו כי לא קל נדרו של יצחק לפניו ית' כי הלא מכנה שמו עליו בחייו ועב"ז שאפים הם לפניו הנה נתתי
לך שכם אחי עליהם כי הארץ אשר אתה שוכב עליה הוא בה' מקום המזבח לך אתננה מתנה מוחלטת מש"כ להם
כיהוא כדבר הא"ל שיעזוב מהם שתי פעמים אך לא כאלה חלקך יעקב כי לא ימוטו מקדשך ממך ומזרעך
עולה ונשתה הלא ירא אני פן בהולידי ח"ו יצא דבר בלתי מתוקן ולא יזכו לכל הטוב הנז' לא"ו והיה זרעך כעפר ה'
והוא בשנים לב אל הנקוד הכ"ף בפתח שהוא כאומר כהעפר הידוע והי"ל כעפר במלא הכ"ף אך יאמר כהעפר
הידוע הוא עפר מן האדמה שממנו נברא אדם שהיה קדוש ממקום המזבח שהוכן לקבל נשמת אדם שנפח בו
הא' ית' באפיו כי הלא נתעכר אחר כן בזוהמת נחש לא יצאו רשעים לעולם ואמר אל תחוש פן תוליד בלתי טהורים
כחל כי הלא יהיו כעיקר קדושת האדם וש"ה למה אומר חוזה הלא הוא כי ופרצת ג' שהוא כל העולם נחלה בלא מ
מצרים על כן תולדם כי הכל שלך ועוד נעשה שכי ונברכו בך כל משפחות האדמה על כן יהיו שם במושב הם
כלומר וגם מי יודע מה יהיה עד זמן הבית הג' שבזכותו שיהיה קיים לעד ותהיה לו נחלה בלא מצרים אולי
יתגשמו דברים מבעלים הטובה קה"א כי הבחירה חפשית ועיקר פחדו היה על שת הגלות שיגלו ישראל לחוצה לארץ
בין האומות פן יתערבו בגוים וילמדו מעשיהם ונמצאת כל הטובה האחרונה מסופקת על כן אמר אל תירא מזה
כי הלא אתה סימן לבניך כי והנה אנכי עמך עלך פה ואף בצאתך גולה לח"ל ושמרתיך בכל אשר ג' ונסמסם
השיבך וזהו והשבותיך אל האדמה הזאת מזה תדע שהעתיד כי גם לא אעזבך עד אשר אם ע' שאשיב גם את בניך
פה אל כל הטובה שדברתי לך לומר הנה ייעודים שדברתי לך מסופקים מקורים אל הבחירה והנה מורה אם
מסופקת ומלת אשר ודאי אמר לא אעזבך עד אעשה שמה שהוא אם שהוא ספק אעשה אשר אשר שהוא ודאי
וזהו אשר אם עשיתי ומה הוא המסופק שאעשנו ודאי הוא מה שדברתי לך מהבית השלישי והוא מאמרם ז"ל
כי גם שהטוב העתיד תלוי בתשובה הוא ית' הבטיחנו שודאי ישוב ויביא עלינו את כל הטובה כמש"ה הכתוב
בצר לך ג' באחרית הימים ג' ושבת ג' וכן הוא אומר והיה כי יבאו עליך ג' ושבת ג' ושב ה' אלהיך את שבותך ג'
ושיעור הכתוב אל תהדר רק להם בניך בגלות בהיותם הירך עומאת אל שביים כי והנה אנכי עמך ושמרתי
והשיבותיך ג' כן אעשה לבניך כי אהיה אנכי עמהם בארץ אויביהם בגלות ושמרתים בגלות והשיבותים שמזה
שלא יקבצו אל האדמה הזאת כי לא אעזבך ג' כמדובר וכאשר הקיץ משנתו אמר אכן יש ה' ג' וירא כי קיום
הבחירה עלה על רוחו כי לא שמר המוריה עפר אחר נשמות לא הקבו להשראת השם הגדול כי הלא יהיה הבית
שהארץ נמשך כעצם הנפלא ובו תמה ואמר אכן יש ה' שורה על המקום הזה ואנכי לא ידעתי לכן
מה עשה יה' הע' לבו מורא כי השפע מעין אור הבית הג' המטיל מורא לעולם הקדושה ויירא ויאמר
ספק כי מקום הקדר הזה לא יהיה איכותו כאשר הוא עתה כי אם זך כראשיתו כאשר מאז נבראת הארץ
והיה בה איכות שאמר עליה ה' תוצא הארץ נפש חיה ושבידו ית' לקח מעפרה ועשה את האדם מעשה ידו
שאין זה רק שלא היתה עכורה כהיום והיה כן עד אחר חטא אדם ונתקללה ונתעכרה ולעתיד תזדכך
ירושלים יותר האחרה מאשר היתה בבריאה כי על כן האלהים האלהים אשר אתם לא ישב על הארץ יהיה לה
חומר אש ולכבוד יהיה בתוכה וזה מאמר יעקב על המקום שבאת אין לתמוה על היותו ה' לעתיד ע'
בה' כי מה נורא המקום הזה באיכות שיראה לעתיד ולא על אנשי ירושלים תקרא ה' כמש"ז"ל שם הגבר מים
השמה אלהקה שמה אלא שמה ועל השלום אמר אין זה כאשר חשבתי שיהיה מנשסך כעצם השמים כי
אם בית אלהים מעשה אלהים רוחני הוא ועל ראש השלום שמשבע השמימה הוא שער השמים כי גדול
יהיה כבוד הבית האחרון מאיכות השמים כי עיקר מכון שבתו ית' יהיה למעלה וכמש"ז"ל שלעתיד יבואו

פרשת ויצא

מלאכי השרת לשאול לישראל למעלה מה הקב"ה עושה ע"ד מ"ש ז"ל שהיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד כי
מלאכי השרת היו יורדין מלמעלה לבקש ה' בבית מדרשו של משה וכן ראוי כי אלו הבית האחרון יהיה רוחב
מעשה אלהים וזה מאמר יעקב הנה ראיתי מלאכי אלהים עולים ואח"כ יורדים בו ועל כן אני נזור ואומר כי
מקום ראש הקודש הוא שער השמים לכנס אל הבית כי לא יקראו השמים בית אלהים כי אם בית המקדש
מטה והשמים כחצר שבו שער לכנס אל הבית ועל כן היו מלאכי אלהים עולים תחלה כי יוצאים מהבית אל
החצר ואח"כ יורדים אל מושבם העיקרי אל בה"מ כי שם ביתם מרכבה אל השכינה׳

וידר יעקב ג' ראוי לשים לב אל אומרו לאמר לגולה׳ ב' או אם יהיה אלהים עמדי ושמרני ג'
כי למה יאמר כמסתפק מה שהוא ית' אמר לו בודאי והנה אנכי עמך ושמרתיך ג' ב' או אשר אנכי
הולך שהוא מיותר׳ ד' או ונתן לי לחם כי היתכן שמרהו בדרך ויניחהו ערום ורעב׳ ה' או ושבתי בשלום
ולא אמר והשיבני כמאמרו יתברך והשיבותיך כ' ו' או והיה ה' לי לאלהים כי הלא כמו זר נחשב מאמר
זה הרבה כי האם לא יעשה לו הוא ית' כל הדברים האלה לא יהיה לו לאלהים׳ ז' או והאבן הזאת כ' הי"ל
תהיה בית אלהים ולא יהיה לשון זכר׳ ח' כי אחר שהוא ית' יבנה בה"מ מה לו אם יהיה האבן ההיא או זולתה
אמנם הנה אחז"ל שרצה ללמד לזרעו לנדור בעת צרה ועל כן אפשר אמר לאמר כלומר וידר יעקב נדר
לאמר וללמד לדורות. וזהו נדר לאמר כלי שנדר יאמר גם זרעו׳ ואמר אם יהיה אלהים כ' הנה נאמר
והנה ה' נצב עליו הוא שם הרחמים ועל כן אמר הנה את האלהים אני ירא הוא מדת הדין פן תנגדני ומקום
בלדר מקום סכנה כי לפעמים מדת הדין מקטרגת. כענין ומתחלפי תחלה כנודע מרז"ל ועל כן אמר אם
יהיה אלהים עמדי הוא מדת הדין ושמרני כ' שתתהפך לי לרחמים ושל כי באנ' ית' הנה אנכי עמך אפשר
הוא שתהיה אל ישראל אני עמך אך בלכתך ח"ל ושמרתיך אך לא אהיה עמך שורה עליך ועל כן אמר אם
יהיה אלהים מכל עמדי שרוא להגיד בלא"ת מא' כמש מעשה יהיה שהוא הולך עצמית וגם ושמרני בדרך הזה
ולא לבד בזה שהוא ללמוד תורה בבית מדרש של שם ועבר כי אם אחר כן נ"ב בלכתי משם אחר י"ד שנה לחרן
שהוא אשר אנכי הולך שהיא הנכרית הטו וחוזר לי כי הלכה לבית מדרשו של שם ועבר לא הוצרך להיות נשמר
גם תחלה פן יצא עשו אחריו צריך חרן שידע כי ילך שמה וזה יורה לשון רז"ל באומרם נטמן י"ד שנה בבית
מדרשו של שם אך ירא אני פן בח"ל ישתדל פרנסתי ע"י השתדלות
גם אין לחם בזה כי אם ונתן לי ע"י עצמו ית' ולא בלבד יהיה ע"י לחם שהוא קיום נפשי בו כי אם גם הבגד שהוא
דבר הכרחי ונפלא גם זה יתן לי בידו ית'. הנה אם כל אלה תעשה לי מה שאמרת והשבותיך אל האדמה כ"ש
הוא ואין צריך לנדר וזהו ושבתי בשלום כלומר מעצמי ולא אמר והשיבני והטעם הוא כי עדיין ירא אני על
עזבי מצות כיבוד אב ואם ואני והולך ח"ל מקום שראוי להדר בו דומה כמי שאין לו אלוה ועל כן אני מבקש רחמי
שמים השמרני כ' אך בשובי ושבתי מאלי והטעם הוא כי לי מצות גדולות שתי וקמה יתחייב לי עירך ל
שמירה כי אם ושבתי כמעצמי והן אם אנכי בא אל בית אבי מקום אכבד בו אבי ואמי משא"כ בלכתי עתה
ב' כי בשובי הוא אל א"י הוא מקום שיהיה לי לאלהים משא"כ בח"ל שהדר בו אין ה' לו לאלהים בעצם כי אם ידמה
למי שאין לו אלוה׳ או יאמר בשובי אל אומרו בשלום כי היתכן שהיותו ית' שומרו בלכתו ח"ל ושיביהו
לא שלא יהיה בשלום אך יאמר הנה שאלה א' גדולה אני שואל מאתו ית' יתוסף עלי בשובי אל בית אבי
בא"י הלא הוא כי אתה ה' אינך מכנה שמך לקרא אלהי פלוני עד שהצדיק בחיים והנני רואה כי אמרת לי אנכי
אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הנה לא כדרכם לא עשית כן לכנות שמך עליו בחייו והנה הוספת מדרגה על
יצחק שאמרה בחייו ואלהי יצחק אך הוא על היותו סומא חשוב כמת ולא יבצר מהיות לו מדרגה יתרה על
אברהם כי אינו דומה המת לחשוב כמת אך מדרגה אחרת עוד זו אני שואל ממך כי אברהם היה לו זכות עצמו
בלבד ויצחק זכות שניהם ואני זכות שלשתנו והוא כי לא כיצחק שעל היותו סומא נקראת אלהיו כי אם בהיות
שלם בגופי בלתי חשוב כמת תכנה שם אלהותך עלי וזה ושבתי בשלום בלי שום פגם לחשב כמת ועכ"ז
והיה ה' לי לאלהים שיקרא אלהי יעקב וכן היה לו וזה מאמר הכתוב ויבא יעקב שלם כ' ואחז"ל שלם בגופו כ'
שהוא בלתי חשוב כמת ושלם בממונו שאינו עני חשוב כמת ועכ"ז גומר הענין ואומר שקרא הוא ית'
אלהי ישראל והקדים לומר ויקרא לו אל מפני שנהיה ראוי לשית לב כי מאחר שמה שאין הקב"ה מכנה
שמו על הצדיקים הוא על כי הן בקדושיו לא יאמין ואח"כ למה עשה כן לבעל בחירה לבן הקדים ואמר ויקרא
לו אל שקרא את יעקב כמש"ז"ל במדרש מנין שהקב"ה קרא ליעקב אל שנאמר ויקרא לו אל אי מד שיעקב מג
קרא את המזבח אל ה"ל ויקרא לו יעקב אל אלא מי קרא לו אל מי קראו אל את יעקב אלהי ישראל עכ"ל
וראוי נבאת למה הוצרכו שקראו אל ועל שה"ל ויקרא לו ה' אל ולא יאמר אלהי ישראל׳ אך כוונת הכתוב

להודיע איך הקים יוסף את דבר אביו ששאל כי עודנו חי ובלתי חשוב כמת יכנה שמו עליו וכו' ועתה כי קנה ויבא
יעקב שלם בגופו ונפשו שלם בממונו לא כיצחק שלא היה שלם בגופו שהיה סומא חשוב כמת ונפשו שלם בממונו
ולא עשו חשוב כמת עכ"ז כינה שמו יה עליו נקרא הוא יה אלהי בחייו ולמה יאמר איש ולמה יעשה כן וכן
ברך שי' לא יאמין לבן הקדוש ויקרא לו אל שהקב"ה קרא את יעקב אל נומר לאדין ברגש לבלתי האמין כי
לבן עליו יאמר אלהי ישראל שאכנה שמי עליו בחייו כי צדקתו לא תמוט לעולם

לבן עליו יאמר אלהי ישראל שיזכה לא תהיה אך הוא כי האבן אחז"ל שי"ב אבנים נעשו א' סימן לי"ב בניו שיהיו
והאבן הזאת כו' הנה הערנו שה"לא תהיה אך הוא כי האבן הזאת משל אל אחדות בניו לבן נרמז כי אם מהן יהיה
צדיקים ולא יהיה פסול בזרעו נמצא כי האבן הזאת משל אל אחדות בניו ... והענין כי עיקר הבית המקדש להשראת השכינה אינו
בית אלהים אל אחדות בניו מכוין לאומר יהיה לשון זכר והענין כי עיקר ... לכן אמר אשאלה עוד מאתך כי והאבן ג' שהיא רמז
הבית כי אם הצדיקים שבדור כי היכל ה' המה כנודע לכן אמר ... צדיקים שהם יהיו בית אלהים מרכבה אל השכינה
אלא יהיה בית אלהים שתהיה עמהם לעוזרם שיהיו צדיקים ... לא תעכב המעשר אלא כי אם תעשרנו לך
והעד הוא וכל אשר תתן לי ג' ואפשר אמר עשר יהיו בכור וכהן לא תעכב המעשר אלא כי אם תעשרנו לך
והענין הכתב דרשו רז"ל על החומש ודרשו שהמבזבז אל יבזבז יותר מחומש והנה לדעת רז"ל כי נס קבבנים
נבלע המעשר כי הבכורה לא ימנו נמצא לוי עשירי שמעון לוי יהודה יששכר זבולן בנימין נפתלי אשר
הרי שמונה חוזרים אל הראשון שמעון לוי נמצא לוי עשירי שלהיות שעל זה בבנים אפשר קם שנתעשר
והנה אמרו עשר אעשרנו והוא כי אחר למנין הכין את בני שיהיו הם בית אלהים מרכבה אל השכינה א'
אעשרם קדש לה' כי לוי יהיה מעשר ואעשרנו עוד מעשר מן המעשר שהוא תרומה להיות סגן גדול והוא
לבו ושתגני עמדים ויטהר חברו ועשיאל מחלי ומושי אהרן ומשה שהוא עשירי והוא היה ראוי להיות כהן
גדול אלא שעל שירב בשלחות מצרים הושם במקומו אהרן כמשז"ל על פסוק הלא אהרן אחיך הלוי ג'
ועל כן הלוים נוטלים המעשר ונותנים לכהן תרומת מעשר

וישא יעקב רגליו כו' מי לא ידע שהולכי נשיאת רגלו ילך ואחז"ל שנלקה טובה היקל רגליו ויתכן
שנאמר לבית לשמוע תורה לבית מדרשו שלשם ועבר ועל כן נשא לבו את רגליו ומשם וילך בדרך כו'
אדם אהבה בני קדם ויתבן שלם לב כי המהלך אינו נושא את רגליו כאחת כי אם שנעקרים בן על כפי שחוזר
כי נשאו שתי רגליו מדרך על האחר כי מלאכיו את נשאוהו או כי היתה נפשו בו כאהרן שנשא את ג' שאין
כי יעקב אחר מראה זו היתה נפשו נושאה את נושאיה הן רגליו או אפשר כי קפצה לו הארץ וכמו פסיעות
שנשא שתי רגליו זו אחר זו הלך מבית מדרשו שלשם אהבה בני קדם

ויאמר להם יעקב אחי כו' הנה בראותו אותם רובצים על הבאר והוא לא חשב לגי' כיב גלל האבן מעלפי הבאר
חשבם למתרפים במלאכתם ונן לא יעשה ואה נם אם היו שכירים והיה קטן לומר להם הן עוד היום גדול
כמשז"ל שהיה מוכיחם שהיו פושעים במלאכה ועל כן לא היחל בהגיעו להוכיחם יקשה בעיניהם מאד באמרם
כי מרם בואו לגור יעפינו שפטו על כן התחיל בדברים אחרים ואמר מאין אתם עם יודע הדבר כי ברוב עבר
היה והוסיף לבקר ולומר הידעתם כו' ואחריכן התחיל בדרוב את מגולה הן עוד היום ג' ולהיות שיקרה אליהם
אנשים בלתי הגונים לשאל להם מאין אתם כלומר אוף בעיר בלתי ספרים נתגלם ועל כן בפתח דבריו
קראם אחי כלומר אנשים כערכי ואחרכן שאל מאין אתם לבל יחושו שעל דעתם היה שואל

ויאמרו שלום ג' הנה מסבת בנות יתרו אחז"ל שבקשו רועים לאונסם לא מפני שהושיען והיה שם מסכנה
שלהעיר שלום לא יתרו שבוהו אנשי עירו על כופרו בעכו"ז ובזה ירצה כי אמרו אלה לו שלום והראית יה
כי והנה רחל בתו באה עם הצאן כי אם לא היה שלום לו לא היתה בואחת ברו ומה גם יחידית לבאת על מסכנות
הרועים ואפשר שקבלה אדם שהיו מתעבבים לראות בבנות הארץ היוצאות לשאוב מים ולהשקות הצאן
ואמרו עוד היום גדול והנה רז"ל דרשו פסוקים אלו על דרך רמז ואפשר גם עלנו לומר רמז עד
שלשה הדורות בגלות שלנו ומרפנו ומפת יקבתינו ורמז לגי זה נתה ירבב
בהיותו גולה ממקום בית המקדש והוא וירא והנה באר בשדה הוא בה' כלא לשון גולה כי קבית הקדש
הקוש היה באר גובע שפע והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים הם כהנים לוים וישראלים בביר ראשון
שכולם נבלע בתוך רצון כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים הנכנסים מהשפע הנז' ומקום בשמחת בית
השואבה שהיו שואבים רוח הקדש כמשז"ל אך נגרמו העונות והאבן הוא יצה"ר הנקרא אבן הוא שמה
גדולה על פי הבאר ומונעה השפע מלשאוב והוא בחורבן בית ראשון ובראות הרעה הגדולה של האבן
הנז' כי גדולה היתה הוא יצה"ר של עכו"ז על כן ונאספו שמה כל העדרים שבשר בימי עזרא ונגלו את קב..

מט׳ פי׳ הבאר אי אפשי כי נכסה רגל עד שרפירו יאמר של עלה שהירה אבן גדולה מן השעה הענג פי הבאר
שהיתה מיתמלאת מים ולז והשקו את הצאן כי חזרו להשקותם עד שפתע מהבאר יהיה כי נכנה בי תשעי
והיו מוספים בו כמאן אך אחרי כן נרמז הענינות והשיבו את האבן הוא היתה למקומה שלפי הבאר
שמונע השפנה הנ״ב גם שלא היתה גדולה כבראשונה כי אם שלא שנה חנם השפיכה לבד ונחרב ביושני
ויאמר להם יעקב המדבר על כל אדורינו יותר משאר האבות כמש״ל שלפמיך ויבשר שעקב כאם להם
ושלבי נשגה כאומר ניפרא נאשר בגלות האחרון השני מאין אתם מאיזה עון נגלתם והם אומרים לו מחרן
מחרון אים שהרעה הוא שאר חנם אתנו כי גליתם ויאמר להם הידעתם את לבן מי שהוא עשיו ללבן את ש
שונריים עליה נאחר וחרון חבלי משיח ומה לכם תדרשו שלמיכם ולא תשובו מיד ויאמרו ידענו ויאמר
להם השלום לו עמכם שאינכם שמים על לב ויאמרו שלום ואם אין בינכם שלום איך שלום בינכם לבינו
והנה למי נושא עון למי שעובר על פשעו ואינכם שעברים שלפשעו למה אמר מה שאני ב׳ ענינים
הוא כי היה רחל כרו באה עם הצאן כי עד זכות רחל מבכה על בניה שובו בנים לגבולם ושב ויאמר להם
אם שלגה אתם בי עתים ואין אתם שבים מאלהיכם הן עוד היום גדול הוא עתה גואלכם כי יהיה בעתה ולא
רבי לאס זכי את יענה לבי קבלו עלה והשקו הצאן מעתה משפט הבאר כי תחזירו את רחמון בתשובה
ולא נרעו עליה כן מפתח בר באהן בכל עמל כרועה עדרו ירעה בלי נשמה חסה וזריעה אז משיבי
כתם בה המינים הארץ כי יאמרו אלהים ישבו אל ה׳ ויהרעו לבבם שיצנו הנה לבבנו רשה לה למען עד
יוסר לב האבן הוא היצה״ר מבשרינו עמה״ר וזהו ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים הם הגליות וגלו
את האבן שיסיר הוא ית׳ בזכות כל העדרים את לב האבן הוא היצה״ר ויתן לנו לב בשר אז והשקינו הצאן
מבאר מים החיים שבער השמים עודנו ג׳ אמרפה אשר לאביה כי רועה היא ולא אמר כן למעלה הוא
כי בא היא ית׳ להורות מה רב טוב המתחבר לנהג כמש״ל כי עד אשר לא בא יעקב בבית לבן
לא היו ללבן לא נכסים ולא בנים זכרים וזה יאמר עתה בבא יעקב ורחל באה עם הצאן ג׳ עמר כי לא
לאביה יותר מאלו שעשה קטנה תרעה את כולן כי מעטים ונם בנים לא היו לו כי הלא רועה היא ואם
היו זכרים לא היתה היא רועה ויהי ג׳ אמר כי לא לסיבת חיבת חיתן שם לבו לגלגל את האבן להשקות
צאנה רק למה שהיתה בת אחי אמו וגם הצאן של לבן אחי אמו והנה אחז״ל שגלגל את האבן כמו שמגלגלין
מעל פי צלוחית ואמנם רוח כי למעלה נאמר וגללו שלו הרכים לגללה ופה נאמר לא נגלו וינל שהגביה
כל גמגל אותה וישק ג׳ משפטר היה מין שעבר הר׳ עקיבא באשתטורנוס רופא ערק ובכה ושחק
רק עלכי מטפה סרוחה היא ובכה על היא שופרא דבלי בארעא ושחק שלשהיתה עתידה
לינשא לו והנה עתם קריקור אין ספק עשה לבלי הדר ובא נזה ככי שלכן קכנע ילדו בהזכירו לו כי
מטפה סרוחה היא ולא יחמוד יופיה בלבבו אך זה אין צריך ליעקב שהיה ידרו כבוש תחתיו עד מאד
כמש״ל שעד פה שנה לא ראה קרי ואפשר ראשית היה יאובן אך שהשיים האחרות כנגד מה ששחק
ר׳ עקיבא היה מה שוישק לה מרוב שמחתו כי בה זוני היתה ורנשא לו והאם תיבור הנפשות בנשיקה
כנודע ושלאחר בכה ר׳ עקיבא בכה יעקב כי רחל היתה יפת תאר ויפת מראה׳
ויגד יעקב ג׳ הנה לא אחי אביה היה ושל שהיה לו לגדר ולומר כי אחי אביה בן רבקה הוא ולא אחי אמה
הוא וכי בן רבקה הוא וגם למה הגידה לאביה ולא לאמה כדרך נשים ורז״ל תקנו שמתה אמר ושל
אז ויהי כשמוע לבן את שמעו ג׳ לא הי״ל רק אחר דבה אחותו וגם ויחבק לו וינשק לו הי״ל ויחבקהו וישקהו
ושל אז ויספר ללבן את כל הדברים האלה כי באומרו האלה לא ידרך רק על דברים שלפניו ואם הוא שהודיע
לו כי ברח של שברכו אביו ושנגלו ממונו מלמנו לא יצדק אומרו האלה בזה אך אין ספק כי בראות כי בא
ריק מכל טוב כאיש נדח ומה גם שנזכר קיותן כנרח ישבהו כאנשי און הבורחים מהמיסרים אותם באופן
כי הלא יחשבוהו לאיש נד ונוחז ומה גם כמש״ל שעשו לא קרבות כל תפול בנור לנגשו נראה כי בינה הם
ריק נודע כי קין לרבקה בן צדיק ובן רשע ובראותם את זה הוא כמש״ל לא יבדר מהן להרהר אולי זה הוא
רבלי צדיק שלכן בפתח דבריו את שלו חובת התהלה על ענינו ואמר כי אחי אביה הוא ג׳ והוא
בנוס לב אל תשמעות הגדה באומרו ויגד שהוא ספור באורך והמשך הדברים יפה עם שהכתוב מקצר
המכיון יהוא לומר שאל תתמה בראותך אותו גם ברגלו ריק מכל טוב כמשולך כי הלא אחי אביה הוא
לומר כי בהיותו אח לעשו הוא בריתו את ללבן שהיה כמש״ל מלובן ברשעו כלומר כי על כן את בורח
מעשו שהוא דומר ללבן כי רוב קרבנים דומין לאחי האם ושמא תאמר אולי גם אני אתמה לו כי אח אמי

שהוא ע"כ אמר וכי בן רבקה הוא לומר אין התייחסות קורבתי מאמה ולא נהלמות מאחיה כי אם אחי
לבד והוא כי בן רבקה הוא באופן שהבשר משבט אביהו ולא אחר אשר את דוא גונת בלתי תלוי בגורלו :
או יאמר כי רבקה אין ספק הוצרך להגיד כי אינו נרתע מעבד אברהם שבא בעשרה גמלים והוא עיקר קבלה
בא כאחד הריקים אך הוא כי בורח הוא על שרימה את אחיו ויבך בכיתו והנה לראות יחשבוהו כאשר
לא טוב עשה ועובר וגזל את אחיו ועבר על כן אביו על כן אמר אם עשיתי רמאות לאחי בברכות
הנה אחי אביה רמאי אני אך הפרש יש ביני וביניכו כי הוא בן רבקה אני כי הרמאות לטובה וזהו וכי בן
רבקה הוא הצדקת מה מתוק אנכי ולשם שמים היה רמאותי בברכות" גם יהבן לפי זה יאמר אם תאשימני
רבקה הוא הצדקת מה מתיקה אני ולשם שמים היה תעלתי בברכות נם אמרה לי ועתה בני שמע בקולי לאשר
אנכי על שתי הברכות ברמאות להיותי בן רבקה עשיתי שאמרה לי ועשה הרמאות בברכות אז והגיד לאביה ובא להקביל
אני מצוה אותך ג' ותלחצני שלמה שאני בנה אעשה הרמאות בברכות אז והגיד לאביה ובא להקביל
פניו ולא לאמה רבקה כי אם לאביה והוא כי רבקה בנזם על אפה והצמידים על ידה לא ערבה לבה
לבא אל אביה פן יקצוף חיל עליה טרם יאמר כאמור מאין לאין באו אלא נזם האף והצמידים היו
עלבן פן יחשדנה הלבה אל ביתה אמה תלין בעצה אל אביה כי תמתיק אמריה לו כי יתם מעט מתנה
לאין אך רחל לא היה דבר בידה כי רבקו לדברים על כן הלבה אל אביה כי הוא הקרוב ולא אחיה והוא
אין לבא להקביל פני יעקב והנה אין ספק כי על פי קדרך הראשון שכתבנו כי אחי אביה הוא אמר על
הריות את לעשו הדומה ללבן שזה לא אמרה רחל לאביה כי אם אמרו כי בן רבקה הוא וזה ויהי כשמוע
לב את שמע יעקב בן אחותו כלומר שלא שמע מה שמה רק היותו בן אחותו שהוא כי בן רבקה הוא וזה ויהי ג'
לא היות אחי אביה ועל כן את רק לקראתו שאם היה שומע כי אחי אביה הוא לא היה רץ לפניו
אך לא היות אחי אביה ועל כן את רק לקראתו אם היה ערב קו מה לנער ולכן יאות לו לרוץ
אי יאמר על פי הדרך השני והוא כי לא ימיש מתוך לבו שיש ערב קו' מה לנער ולכן יאות לו לרוץ
לקראתו אך כשמוע לבן את דברי רחל כי אין נכסים עמו כאלנער שבא בעשרה גמלים טעונים
ונם לא רחק בידה לא נזם ולא צמיד על כן נשאו לבו לומר אולי נכסים בא ולא השאירו את כל מאומה
בידו ותפי ידיו מלהרץ להקביל פניו אך בשומעו מה תוקריה את שמע יעקב שגלה האבן גדולה שאין ד'
עדיפים כל רועי הצאן לגוללה והוא סגולה כי סגולת נשוא ומה נם לאומר שנם על המים והשקה הצאן
אז אמר בלבו אין ספק שעיקר קבלה לא יבא ריקן קו' מה העבד ואין לומר שבא אותו לבנים בדרך
עדרי מי שיש לא נידר לנו לאבן כזאת מי יעמוד לפניו ואחר המים עולים לקראתו נם מן השמים יעזרוהו
לבן אין ספק כי אם שזהב בחיקו או אבני נזרותיו נוקפות בתוך חכו על כן אמר וירוץ את יעקב ואחפש חיקו
ואם אין תראה מה בפיו נם הוא אולי בפיו הוא מביא על כן ויחבק לו לראות מה בחיקו וינשק לו לראות
מה בפיו כמאמרם ז"ל וזהו ויהי כשמוע לבן את שמע יעקב בן אחותו מעשה האבן שעל פי הבאר אז
ויר' ג' והסכימם לרז"ל שחבקו לראות מה בחיקו וינשק לו על אבנים יקרות מה שלא אמר ויחבק ד' הו'
ישקהו אך אומרו לו קוה בשביל שהוא בשביל שכמו וינשק לו בשביל שלבן לקנאתו והנה דרך
המביא לביתו אורח חביב הוא כי נס בידך שמלות אותו עד ביתו מה שעשה את עמו ומדבר בו ושואל
מעניינו ושלום מולדתו ומי הביאו הלום אמר כי זה על כי לא ראה את כל מאומה בידו לא דבר לו כי
אם ויביאהו אל ביתו ונם אחר כך לא דבר על קורותיו ועל דבריו כדרך אנשים כי אם יעקב מעצמו סיפר לו
את כל אשר קרהו פן יחשד לרמאי שלא כאומרו איכה באת בידך לא כסף כרע ונקלה ואתה בן אחי ועשיר
מאד אין זה כי אם אשר לא טוב עשית והבריח על כן קדם ויספר ללבן את כל הדברים האלה אשר אמר לרחל
כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא שהוא ענין רמאות הברכות ושהיה לטובה ובעצת רבקה אשר אמרו
בקולי וראו עתה ויספר ללבן כלומר סיפור שלא את כל הדברים האלה הנאמרים בסמוך וזה "האלה"
ויאמר לו לבן ל' אין בך לא הנאת ממון ולא הנאת סיפור אך עצמו ובשרו שלי אני רואה בך"
או יאמר על מה שכתבנו בדרך הראשון בפסוק כי אחי אביה הוא ואפשר כי בהיות השקה כל
דבריו לאביה ובזה יאמר הנה אמרת שרמית את אחיך ועל כן רמית אלי שקרת אחי כמאמרך כי
אחי אביה הוא והנה כל כך היה הרמאות קהוא שלא תאמרו אתה אחי ברמאות כי אם עצמי ובשרי ממש
כלומר אתה אני עצם מעצמי ובשר מבשרי ולא דומה אני בלבד כלומר ועל פי מה אתה ריקן ושב עמו
עבד אותו חדש ימים בלי שאלה שכר אז ויאמר לבן ליעקב הכי ג' והוא כי אם לב אל אומרו הכי שהוא
מה שאמרתי הכי לא שכר כי אתה ועבדתני חנם אך הכי הוא כלל הכי אמרתי הבולי שהוא
מעולה כבהקדם כאלו אחי אתה ושאלה לבן היה ארמי כי מה שקרא יעקב לבוא קרא
ואומרו כן והוא לשון ארמי כמו איכר שבנמרא

פרשת ויצא

לבן יודע היה את שהוא היה משוגע בעבור אך הוא כי ראה לבן שעבד אותו חנם חדש ימים ולא היה תובע
שכר אמר לבן הלא יתכן שתעבדני חנם ולמה אתה שותק אך תין זה כי אם רמאות לגנוב את לבבי על
איזה דבר גדול מכסף או מזהב שתה עמך ועל כן תעבדני חנם כלומר שאין שרותך משתלם בכסף או
זהב וגם הכי אחי אתה הלא אמרת לרחל כי אחי אביה אתה שהוא ברמאות נזכרת כי הכי אחי אתה
כלומר כן אחי אתה ברמאות והוא כי אם ועבדתני חנם ועל כן הגידה לי מה משכרתך כי לא כסף
וזהב הוא רצונך וזהו שלא אמר כמה כי אם מה כלומר מה הוא מבקשתך דבר אז גלה לו כי כן הוא
שאין חפצו רק בבתו או שיאמר הענין כן אחי אתה כי שנכר רמאים ומבינים זה את זה ועל מה
שחשבת את הבנות כי אינך חפץ בכסף ועל כן אתה עובד ומחריש ועל כן הגידה לי מה משכרתך
כי אין חסר ממני זולת הגדולה בפה אז גלה מה שדובר
וללבן שתי בנות חנה אומרו ועיני לאה ג׳ נראה מיותר פה וכן אומרו ורחל היתה ג׳ בלתי מקושר
אך הנה אחז״ל כי רכו עיניה מלבכות מן הפול בגורלו של עשו כי אמרו לרבקה שני בנים וללבן
שתי בנות הגדולה לגדול והקטנה לקטן וזה אחשוב כוונו הכתובים באומרם וללבן שתי בנות
כלומר מקביל את רבקה שיש לה שני בנים והיות כי הגדולה לאה והקטנה רחל ועל כן ועיני לאה רכות
ולא עיני רחל כי לאה יראה פן יאמרו הגדולה לגדול היא הגדולה והנה הודיענו התורה הקדושה כמה
מעלה טובות לנפש הדרוש את ה׳ אלהינו והתחנן אליו יה׳ כי אלה כל בחות גדולים טבעים והשתדלו
נמרץ אחריו לשכנגדו לא יוכלו לנצחו כי הבינו וראו כי הנה רחל היתה כדרך טבעה עולם נמשך
את לאה ועל שעיני לאה רכות שהתחננה לה׳ ובכתה בכה על כן נשרה רחל היו לה כחות לנצח א׳
ישבנו שנראה כבר כי קיתה הקטנה הראויה ליעקב ב׳ כי ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה ג׳ כי
ויאהב יעקב את רחל ולא את לאה ד׳ שהשתדלות אשר עשה יעקב לבלתי יקח את לאה כי אם את
רחל והוא כי אתנה ואמר אעבדך שבע שנים ברחל ולא יעשה לבן מרמה לתת לו אחרת שגם היא
רחל מן השוק על כן אמר בתך ולא יעשה שמותן ויקרא את הגדולה רחל על כן אמר הקטנה וכל
הרבנה אלה נוסף על היות רחל בת זוגו ולא לאה אין ספק לומר שלקחה גם כן כי אם שהיא קדמה
לה היו אומר כי אין כאלהינו לבל אשר יקראוהו באמת ועוזב עוזב אחרי ענין רצונו והוא יה׳ מכל מכשולי
קום בכל כחות שבעולם כי לא לאה קרובה כמאמר הכתובים ממשיכים העני׳
ויאמר לבן טוב ג׳ נתביים לומר טי נבריה נחשבה לו כי מכרה וגם לא עבד בן אחותו מה שאין ראוי
שעליכן על כן אמר טוב תתי אותה לך כלומר מתנה אני נותנה לך חנם שהוא משום מתנה היא
לשון מתנה מתתי אותה לאיש אחר זולתך כי גם לו הייתי נותנה ועבד׳ שהייתי נותנה חנם אתה מוזן
שתחנך השמור שבה עמדי ולא נעים הכבוד היות אחתן יעבדהו אמר כלשון נקיה שבה עמדי ולא
אמר עבדני כמאמר יעקב אעבדך ג׳ או אפשר נעשה כדרך הנגרים הרמאים כי כשנותנים
להם יותר מכדי שווי פעולתם עושים שפעם שלא כל מה שנותן שווי נותנים לו כי אם על ד׳
היותו אחובו כן עשה לבן אמר אל תחשוב שעל בלתי מלאכתי יעבדני בשיעור הזה עליה אני ג׳
נותנה לך כי אפשר רק על טוב היה תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר אך בזאת שלא תשאלה
ואחב׳ תעבוד רק שבה עמדי מעשה ערום הקחה
ויעבוד יעקב ג׳ ה״ל התחלה ויהיו בעיניו כימים אחדים כשהודה ואחב׳ ויעבד ג׳ ועוד מה
צורך להודיענו שהיו בעיניו כימים אחדים אך הנה היה נראה כששבר תאוה אחרו שזוכה
לו ישבה עמו ימים אחדים שי׳ ימים מועטים ואיך התאבה על ימים רבים על כן אמר הן אמת ש
שבעצך את ביתו אוהב כל יום ויום היה נראה את שבכה עד מלאת שבע שנים ויקחנה אך אחר
שיעבוד יעקב שבע שנים היה נראה לו שלא עבד רק ימים אחדים באהבתו אותה כי שכח כל
העבודה ומשנה שנה לעבוד שבע שנים שיעור זה בכונתו בבחינת מה שאחר העבודה שיהיו
כאחדים ובזה אינו עובר תאותו ויאמר יעקב ג׳ הנה כתבנו למעלה שמה יירא פן יחליפנה
באחרת או באחותה שעל כן אמר ברחל בתך ולא אחרת הקטנה ולא הגדולה פן יחליף שמותן
ובזה גבוה אלמען הכתוב שה״ל הבה את רחל ג׳ וגם אמרו מלאו ימי והי״ל שנותי
וגם או ואהבו אחה אלה שיראה כדברי אחר הדקים אך הוא עד כה הייתי יכול לעבוד בעמך
שעדיין לא נגמרה מכירת רחל אך עתה הבה את אשתי ולא תחליפה כי הנה מלאו ימי כי בשבע

רבני

הפנים לא היה כדרך שכירי שנה שיש או יומים או עשרה ימים יתבטלו מתוך השנה ולא יקפידו אך לא כן אנכי שעבדתי
כיונה מלאו ימי כי היו שבע שנים שלמות פחות יום כי לא כי אין להחשבה ועוד אני מבקש כאשר תתן לי את
אשתי היא רחל אביה אלה למה שאמרת לי פנה לא אבוא אליה ותהיה לבוז ועבדתי לא שמה לו כי החשבה בלאה ובן אלך
כי לא הכירה עד הבקר אור ויאסוף לבן כל דרך החתן להזמין קרואים למשתה אמר כי עשה לבן משתה ויאסוף לבן
אנשי המקום ויעש משתה ולמה לא שאלו יעקב הלא הוא שכבי ויהי בערב והנה היא לא הכיר אלה לאה
נוהג אחיזתו ואין זה רק שכבי בושו מלבן שהאנשים למשתה ושלבן אסף את כל אנשי העיר בא יבכר אחד ויגלה סוד
ונשאלתיה עד השיב לבן ליעקב ואמר לא יעשה כן במקומנו גם עידו לא אנשי המקום כאילו שבך רוקה מנהג
ויהי בבקר גם אומרו הלא ברחל גם מיותר ולא היה צריך למה רמיתני ונם מה זאת עשית לי לא יעשה כן גם הלא תאמי
הוא דבריו ברחל בדרך רבקה אמנם יאמר הנה חשבת להדעת ולא שאיתן לך אחתה וכן ולא מה זאת עשית
לי שלבן אינו אומר למה התמעטנה מטעם רק למה רמיתני מה בלבב כרמאות כי הלא החזור לאה לך והשיב לו ויאמר
אנוס הייתי מאנשי מקומי כי לא יעשה כן במקומנו ועל כן אין לך לנתשה כי לא כמדבר היה ולמה תכבישנו ומה שאמרת
גם יה היא לך רחל הרינו שמך כי לא אמנעגה ממך כי אם מלא שבוע זאת אחר שבע שנים אחרות ונתנה גם עמר אם
לא תבטח כי הנה אני וכל אנשי המקום אתחייבים תהא ונתנה לך גם את זאת תבלא ורבים כי לבולנו תקיים הנתינה ואף
הרמאות הטובה זאת תעשה לך שלא תעכבנה עד תעבוד עוד שבע שנים כי אם ונתנה לך גם את זאת תעבדני בעבודה
אשר תעבוד אתה כן ויבא גם הלא כמו זר נחשב אליה שלא אהב את רחל רק אחר שבא אליה ועוד שבאומרו גם
את רחל מלאה שיותר היה אוהב את לאה ומאומרו מלאה מורה שיותר אהב את רחל ועוד כי מכל זה נראה ש
את הדבר היה את לאה ואיך אומר מיד וירא ה' כי שנואה לאה ועוד מה פשע רחל שהיתה עקרה והלא הטיבה עם
לאה אמנם הנה למעלה נאמר ויאהב יעקב את רחל והנה היה הדעת נוטה שיקל באהבתה עלשהיא היתה
ירה ברמאות וכמשלל שהיה יעקב במדבר והיא השיב אמהק לו וגם מסרה לה סימנים ואם יהיה שלא תעביר את
אהבתה מפניה מיד לפחות אחרי בואו אליה יקל אהבתה כי יזכור אשר עשתה לו קרוב למעשה אמנון שאחר
מה התאוה שנאה על כן אמר כי לא כמלה אלך יעקב כי אם ויבא אליה ואחר כך ויאהב גם את רחל עם ומה
שאהבה עד היא נמשך מלאה שאדרבה מאשר עשתה יותר עם לאה שהיה חסידות גדול עשה על כן אהבה
שבשראה כי הכיר כי לא מבלי אהבה אותו עשה אחותה רחתה כי אם שתהיה בגורל צדיק ועוד היה אוהב את
לאה שהיה עמיה במכות בושה לאהבתו על כן שלא אחר הכנס רחל היה הולך ומתמעט באהבת לאה
עד באחל גדר שנאה ובמשלל שהיה לבו לנכחה ועל כן ויפתח את רחמה ולא עשה את רחל עקרה כי אם
שמאליה ורחל עקרה והוא כי כל האמהות היו עקרות מאתי מן הטעמים האמורים במדרש אלא שבינה
והוא יה' בלאה שפתח את רחמה מעקרותה קודם באחרות ורחל נותרה עקרה
לב ותהר לאה גם הנה אמרו שאמרה ראו מה בין בני לבן חמי שהוא מכר את הבכורה ועוד שלאה וזה לא מברך
נוסף ולא די שלא ערער אלא שביקש להכשיר מן הבור וראוי לשים לב מי הכניס את לאה בזה ועוד מה
יענו עושה כתיב כי אמרה כי ראה גם וכן גו מנחת מה ועוד איך באומרו ראובן נרמז שאינו כבן חמיה
ועוד איך יאמר ראו מה גם במה שאינו נראה והנה לבוא אל הענין נקדים מאמרם למעלה בתולדות כי רבקה
קדשה להפוך זוהמתו בקרב ימים לקרב זמן מתן תורה בהעד זוהמה ולבן אברהם לקח את הגר והעיל בה
זוהמה נחש מה נשאר נכון בו עד בנו נרדף כמשל שלבן לא נמול קודם שהולד את ישמעאל כי יצא יצחק
מטיפה קדושה שהוא כמפורש אצלנו כי התולה תמשיך מעט הזוהמא בבשמו כן הוא הגר כי שבמילה וגו'
וזה המילה תמשך טיפה מבחינה הקדושה ואף בהיותו אברהם בן מאה שנה ושרה בת תשעים יצא יצחק קדוש
ועדיין היה סיג נכ' מרוק מאשר עד כי זוהמא בו ולא היה יכול לשאת אחרת זולת רבקה בת זוגו לקטילבה זוהמא
לבן לנה התאומים והלכה הזוהמא לצד אחד ויצא עשו והקדושה לצד אחד ויצא יעקב כמפורש למעלה ולכן לא נקרא
לאברהם כי בישמעאל זרע ולא ביצחק בעשו כי לא היתה רק הקדושה הזוהמא כמאמז"ל כי ביצחק יקרא לך זרע ביצחק
לא כל יצחק שהוא יעקב הנה כי סילקו את ישמעאל ועשו ואם עשו היה נקרא בן יצחק למה לא מנעו את אברהם
וכמו שכתבנו בגוונת אומרו אברהם הוליד את יצחק כלומר הדברים כי כל אחד הפסול שבזרעו לא נקרא לו בן
ונבוא אל הענין והוא כי היה אפשר לחשוב כי כאשר קרה לאברהם ויצחק שהראשון בבניהם היה פסול
ובלתי נקרא בן כן היה נכ' ביעקב כאשר חשב יעקב עצמו בעת שאמר לבנו שמא יש בכם פסול כאבותם
שהוליד את ישמעאל ויצחק שהוליד את עשו וכן דעת בשעת עקידה שחשבו השבטים בהתקוממם על יוסף
וזה אחשוב כיוונו ז"ל שבאה לשאול לאה והוא כי הוקשה להם שאם על כי ראה ה' בעניי קראתו ראובן ה"ל
נאמן עבר ולא עתיד והקראתו ראיה ולא ראובן ועוד או כי אמרה והי"ל כי ראה ה' בעניי והקרא שמו ראובן

פרשת ויצא

עקב: אחרי כי שני טעמים בדבר א׳ הנזכר בכתוב והוא אחר אמרה בפירוש לעיני הכל והוא כי ראה ה׳ בעניי וזה כי אמרה ג׳ טעמי כי אחר אמרה בפירוש הוא זה וזהו על לשון ראו״ק והשני רמוז באומרו ראו״ק בלשון עתיד ובאומרו בן והוא ראו מה בין בני לבן חמי ג׳ והשני נאה יעלה על לבתי״ם לומר כי כאשר היותה י ראשי מיצחק אינו נקרא בן כן וזה שיצא ראשון מיעקב הוא קלא זוהמא ולא יקרא בן כי אם מה שני והלאה אנו היו שנים ממחל רק ראו כי בן הוא ואינו כבן חמי הבלתי נקרא בן ולא ראובן והראיה אל הפרש הוא כי עשו אחר שמכר הבכורה לאחיו היה מבקש להורגו וזה עם שלקחה יוסף בחנם בקש להצילו והוא כי אלו היה זה פעולה כעשו נגדו במעשה אל הקדוש היה מבקש המיתו תמיד ומה גם אחר שבכורתו לו ואם כן אין זה רק אנוש כנגדו שליוסף ולא פעולה ולא נשמרה כי אם לבל ישוו אותו לעשו אך לא כן שווי לשמעאל כי בזה היה מקום לטעות כי היה בן גבירה כמוהו וזהו ראו בן לומר ראו והבינו בו בבחינת היותו בן באחור תוראו את אשר יקרנו לעתיד ויבחין שהוא בן ואפשר לישב מלת ראו שאמרה במהות מעתה שנבואתי אמת כי הלא ראה ה׳ בעניי כי הנה עתה יאהבני אישי ואפשר היה זה ורע פסול אך יאהבני אישי הלא נהפך הוא אך כאשר יאהבני תראו כי בן הוא וזה לא אמרה בפירוש מה בין בני ג׳ מפני כבוד חמיה רק לאשה ולקרובים מאד אך אמרה כי ראה ה׳ ג׳ פירשתיה ואת בו כי אמרה ג׳ כמדובר ״

ותהר עוד ג׳ הנה הבן הראשון היה ראוי שקראו שמעון כי שמע כי שנואה היא ועוד למה בראשון אמרה ראה ובשני שמע ועוד מהו שמע אך הנה יש שנאה ויש העדר אהבה בלבד והנה מה שהיה מראה לה לא היה רק שלא אהבה אך לא שנאה על כן בראשון אמרה כי ראה ה׳ ג׳ כי עתה יאהבני אך עתה בשני אז אמרה אם לא היה השנאן רק העדר אהבה היה מספיק בן אחד להקנות אהבה אך בהיות שנאה אמרה אין זה כי אם שבוחן לבותה הוא הבין מה שלא נראה לעין והוא כי שנואה אנכי ועל כן ויתן לי גם את זה ויהיה שמע כלא שמעני ואדוני לשון הבנה על כן קראתו שמעון

ותהר עוד ג׳ הנה היה ראוי לא תנקד יו״ד של ילוה בחירק אלא בשבא לומר ילוה אישי אותי וכן למה בשני כתב קראה ובזה נאמר קרא ועוד שיותר יצדק לקוראו לויה ועוד באו׳ בהודה הפעם אודה את ה׳ והלא טוב להודות לה׳ גם בב׳ הראשונים ויתכן כי היא ראתה נ׳ בנים כנגד ב׳ אותיות שלשם אמר הפעם ילוה כ׳ והוא כי במלת ילוה הן יו״ד וי״ו ה״א ואין ספק שהיא הזה ילוה ויתחבר עמי מי שלשם השם בה״א אחרונה ועל כן יהיה פי׳ אלו על כי בי יהיה תלוי הלוי עה״א שבשמי וזהו כי ילדתי לו נ׳ בנים תהיך אלי להשלים השם ועל כן יו״ד של ילוה בחירק שחוזר אל הנולד שהוא וי״ו שילוה מה״א ונכל בנים והיה לעתיד לקראתו לויה ולהיות שאין הדבר כן לפי האמת כי אם שיתחבר גם יהודה שאחריו שהם ארבעה סמכין לכורסייא שהם כנגד ד׳ אותיות על כן לא שבקה לשימי ״ למלתא ואתר שאמרה הפעם ילוה כורסיא קרא היא השם קפץ הוא ויקרא שמו ולא הניחו לקרא לו גם שלפי דעתה היא קוראו לויה להשלים השם בה רק קראו לוי בלי שהיא בלייאה שבה יושב השם כי אם לבמות שש מעלות לוי והתחברות אך לא כמחשבתה וכאשר ילדה את יהודה אז הבינה בדברים ואמרה הפעם אודה את ה׳ שלשבב׳ אותיות כי יהודה השלים הה״א האחרונה על כן קראה אותו יהודה שבו כל ה׳ וגם קהויה לרמוז כי בכל בנים יש השם ״

או יאמר כמשז״ל כי באהל רחל היתה השכינה כי היתה בת זוגו ועל כן לא שם ראובן על ל
שבלבל יצועיה ונראה כי בהיות יעקב באהל רחל היתה מלוה מהשכינה יותר מבהיותו ב באהל לאה על כן אמרה הפעם ילוה אישי שיהיה מלוה בהיותו אצלי כי ילדתי לו שלשה בנים שהם תלת סמכין דכורסייא דשכינתא שהן ד׳ עם לאה עצמה ויוכן להשראת שכינה כאהל רחל להיות יעקב מלוה עם עמה ויאהב כמדובר על כן קרא שמו לוי לומר לווי שני ״

עוד אפשר רמזה הפעם ידעתי כי ילוה אישי אלי בזווגו הקבר ולא עם רחל כי ילדתי לו שלשה בנים אשר זה להיותי שלישי הוא מעשר קדש לה׳ כאשר נזכיר בסמוך בסדר מספרם למעשר על כן קרא אותו לוי לווי שלו שהוא בסיבת הבן הזה ״ עוד יתכן בשום לב אל אומרו עתה הפעם כי מלת עתה מיותרת אך הנה אריז״ל והקרא את שמו שמעון זה עתיד להעמיד שונא ומי מרפא מכתו ״ גם זה זה פינחס שהוא עתיד לעמוד מלוי עכ״ל ועוד זה יאמר כי בראותה את לוי אמרה הנה זה הוא המעשר קדש לה׳ במה שהוא שלישי כנודע מריז״ל כי בשלק ל׳ בכורות שהם קדש ראובן יוסף לו

ונר' הסדר הוא נסדר שמעון לוי יהודה יששכר זבולון בנימין נפתלי אשר שמעון לוי על כן אמרה
הנה בראובן ושמעון יש פקפוק בבשורתם בזה מיצוני אביו ובזה ממעשה הקטנים שהיו מתחייבים
כליה כל שבטי ישראל באופן שלא היה על ידן התחברות ליעקב בעלמא על כן אמרה עתה הפעם כלומר
עתה הפעם בלבד הוא שילוה אישי מאשר על ראובן ושמעון הנזכרים פירוש כי הוא יהיה מלוה מבני
וממנו יה ועל זה בבנו המשיחים והוא חיזק שבטי של לוה על כן יהיה אך כי ילדתי לו שלשה בנים כי
שלהיות השלשה יאמני יהוא הפסוק ברוך הקדוש כי הוא המחבר על כן קרא יעקב את שמו לוי שהוא לוי בודד
לבלול בני הלוים אך עתה שאחר על כן יה ויתן השם שלשבט יהודה כי אם על יהודה על משיח בן דוד
הנותן נקמות בחרים ועמלק כי על כן אמר דוד שהיה משיח כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא וזאת הפעם
אודה את ה' על זה שהוא השם בכל אותיות על כן קראה שמו יהודה שבו השם ותת לה לאחוז של אותיות
שלהם ישתבח ויתעלה שמו לעד אמן ותרא רחל וגו' אומרו ליעקב הוא מיותר ועוד אם קנאה לבנים
הלא השכילה כי לא אלהים הוא לתת לה בנים ומה אומרו מתה אנכי מה ענין מיתה ועוד התשובה
אשר מנע ממך כי פירש"י ז"ל ממך מנע ממני לא מנע כי הלא כמו זר נחשב יחמן לבבה במענה פיו (
ואפשר כי אמרה בלבה אולי מה שלא עשיתי את יעקב שבידי היתה בהחלפת את לאה ומסרתי לה סימנין שלא
נאלהים שעל כן לא ילדתי ממנו על אשר חטאתי לו וזאת ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב על כן ותקנא באחותה
כאומרה אני שלא הייתי כל מהרשעות רק שעשיתי כך אני לוקה והיא בטלת הדבר רבת בנים אז
ותאמר אל יעקב אחר כי בשלך הענין הזה על מושיע אין בלתך כי בהתפללך עלי ירחם ה' כי עברתי על טעני ויהיו
לבנים ואם אין מתה אנכי כי אחזיק בקנאה על אחותי ותמשך שנאה ואחרות ואחשב למתה בחיי בענין זה אז
השיב לה ויאמר התחת אלהים אנכי שאמרת לי הבה לי בנים ועל אשר אמרת מתה אנכי אל תחושי שלא על ענין
לא ילדה שתקנאי כי הלא אינך מצווה על פריה ורביה וכזכותיך אם ילדת זכותיך עתה באופן כי אשר מנע
ממך פרי בטן הוא בלבד כלומר בחינת פרי לא בחינת חיוב כי אינך חייבת ולא חסרת זכות
דנני אלהים וגו' הנה אומרו בבלהה ויבא אליה יעקב הוא מיותר אך יהיה כי מיד שבא אליה יעקב מיד ותהר
אז אמרה הנה ידעה כי ה' תפלה על ידי אך לשמוע זה היה לי הסתר פנים מלפני אך הוא כי מה שעד
כה לא הרה כי דנני אלהים הוא מדת הדין סמוים על שמענו עלינו מבעלי שביעי אחד ואשר ה' מצלחני
שלקה אני מכרת בלבם לא שבר דנני וקבלתי עונש ומה מדת הדין הנה נהפך לי לרחמים כי גם שמע
בקולי באומרי אבנה ממנה וכבר ידעתי כי ויתן לי בן כי כבר גזר למעלה לתת לי בן בזכות שנתתיה לאישי כי
אשר מיד ילדה בלהה בן ידעתי שאבנה אני ממנה בן אחד ובראותה כי ניתן לבלהה בן שני אז אמרה אין
הדבר כאשר חשבתי כי עון נחשב לי מה שעשיתי בעת החלפתי לאה ודנני אלהים ואחר כך דרך מקנה ויתן
לי בן שאחר כן היה לי בבן אחד ובראותה כי ניתן לבלהה בן שני אך זה יורה כי אדרבה לזכות נחשב לי כי
אשר נפתלתי בראותה ההוא מאת האלהים היה לי הדבר שראה את דמעתה כי מאת האלהים היה מה
שנפתלתי שנתעקשתי לרצות שלא כמבטו שאחותי גם יכולתי לסבול קנאה כולת הפך טבעם שרי ודם ועל
כן על זכות זה שנים ילדה לי שפחתי שהוא סימן לי שאבנה משנים והנה אחז"ל כי בעת החורבן לא נתפייס ה' יג
הוא יה להשיב בנים לגבולם בכל התחנונים האבות והאמהות עד שדברה רחל ותאמר אני אשה ומבלתי הכנס
אחותי במקומי ואתה לא תסבול מה שעשו בניך ותמאסם אז אמר הוא יה' מנעי קולך מבכי וגו' כי יש שכר
לפעולתך וגו' ושבו מארץ אויב והנה אין ספק כי אלהינו מרחם החושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח
ויתקן מראשית אחרית נשא אל רחל ותעמוד בנסיון למען זכותה שרז"ל במענה פיה בעת החורבן
כי תזכיר קבלנותה לרחם על ישראל וזה יתכן אמרה רחל כי הכירה כי אשר עשתה ונפתלה היה ברמז
ההוא מאת האלהים יצא לטובתה וזהו נפתולי אלהים נפתלתי ומה מאתי יהי להיך שנים יכולתי לסבול שנגזר
שאוכל עמוד בנסיון ועם שאפשר שלא ידעה מעת ענין החורבן לפחות הבינה כי מאת האלהים שהיה שכל
עשותה כן ורוב יצא הדבר הזה למען יהיה זה לה לזכות להשיב אימה וזה אומרה מאשר נתן לי נפתלתה
ממורך כי שנים יתן לי ה' כי על כן שנים ילדה לי שפחתי שנתתי לאישי להורות שבשבם אבנה ממנה דנני ט'
נפתולי אלהים נפתלתי ואם אומרו נפתלתי ג' הוא לשון חיבור יאמר הלא חשבתי שחטאתי בדבר אך
אדרבה בשבילה לי גם יצא זה אני אומרת כי אדרבה חיבורי אלהים ודבקות עמו היה מה שנתחברתי עם
אחותי עם שמסרתיה במקומי שאלמלא לא היה נגשה ולא היה לי חיבור עמה ועתה כי מה היה במה שנים יכולתי לסבול.

פרשת ויצא

או יאמר הנה שמו המתחבר אלה נפתלתי עם אחותי כי כאשר המתחבר אל ה' [illegible] עם
כבוד ה' כי בזה מתחבר אליו כן נתחברתי עם אחותי שהשלכתי את עצמי מנגד בסכנת שנשא בי יעקב
כי אין התחברות זה נעלה בבשר ודם רק בין איש לאלהים גם יכולתי שלא התעוררתי ללבוש קנאה עדי
כלות הדבר כי אם גם יכולתי עד כלות הדבר על כן ותקרא. ועל האמת שידוע היות התחברות לשכינה
הנקראת אלהים עם מדה המתייחסת לאחות לשם זה שהיא שם הויה בנקודת אלהים היה ראוי לומר
שנתחברתי עם אחותי ולא יחשב לי עון להיות שתי אחיות גם שלא נתנה התורה כי בזה שאני רואה שזה
עמי ויש לי סימן כי אבנה משפחתי בשנים אני אומרת כי אני עם אחותי דוגמת חיבור עליון היתה מאחת
ה' כי חבורי אלהים שמתחבר שזה במנומתו שהיה מה שנפתלתי ונתחברתי עם אחותי כי אני והיא
דוגמת שתי בחינות אלהים שעל כן נתחברו ועל החיבור היה לי זכות ועל שנים יכולתי לברוא שהוא
[illegible] גם בזה על כן ותקרא שמו נפתלי׃
אלא בדרך עבנג באופן כי עובה אני בבנים גם בזה על כן ותקרא שמו נפתלי
ותאמר לאה בא גד [illegible] כי ילדה ארבעה והתחילה גם אמתה עלתה ולא נעדרה
אמר אין זה כי אם לאו בזכותה תלוי מילתם אלא במזלא על כן אמרה בא גד שאם לא כן אין
ספק כי רחל גדלה זכותה משפחתה שעל כן קראתו גד שהוא מזל ואמרה בא כלומר הלך מאז עמלה
מלדת יבא עתה ומה שכתוב בתיבה אחת אף שהיתה מפוקפקת אם מה שעמדה מלדת ונתלה מזלה
ובא אותה הולד היתה במזלא הטוב ולא ידעתי מה הטעם קראתה בתוכו בגדים [illegible] מהולך
כלא נחו אילנא ועל פי הדברים שהיא לשון כריתה אף אם לא לומר שכוונה מזל על והאלן הולך לפנים
שהוא שבט גד שהוא היה הכורת את גויי ארץ כנען בכיבוש הארץ כי הוא גבור שבשבטים כמזל עלוה
זרועו אף קדקד ווה שאמרה בא גד לומר בא הכורת ועל פי דרש הכתוב כי על כן היה [illegible]
באה ולא ישאר אל והרמז בא חיבור השתי תיבות ואמרה בגד לומר כי בגד בזה שבגד והלך
באה ונעלבה על שהקות עמהם וכן מלפני בא הזוהר שרמוז תלונה זו לגד על פסוק והמן כזרע גד
הוא שהמן לא נכבש עמהם לאחר כשבטי גד ותאמר לאה באשרי הנה אחרי מלפסוק ונועבל בשמן
רגלו שבנות שבט אשר היו נשאות לכהנים מולים ולמלכים המשוחים בשמן ותכן כי [illegible]
תאמר לאה באשרי כלומר באושר שיש לה נולדת שהוא כי אשרוני בנות האמורות על כי מאושרת
אני שחשבתי לפול בגורל עשו ונפלתי בגורל גדול שלם כי יעקב באושרה נולדה אחת שבנותיך
גדולים וכמו של כי יעקב היה כהן לא לעולם עליה קנית הבכורה יבא יותר מדוייק שאמר באושר
אני שאשרוני בנות שבשאתי לכהן גדול נולדת אחת שנשאו בנותיך לכהנים גדולים׃
וילך ראובן [illegible] ראוי לשים לב באומרו המעט קחתך את אישי כי הלא אחותה היא לקחה את איש
רחל ונראה דהודתה לה ותאמר לכן ישכב [illegible] כי הלא בשכירות היה מדוע עם
לאה ואם הוא שהיה הזמן מתחלק בין ארבעת נשיו והיה אז זמן רחל ועל כן שכרה לאה ממנה הלא
למה לא המתינה על באחזונה [illegible] שאם לא שנת רחל היתה איך אמרה המעט קחתך את אישי הלא
לא לקחה כי זמן רחל היה [illegible] כי הלא כמו זר נחשב תאר לאה לקראתו ואמר אלי תבוא כי שכור שכרתיך
ה' כי מלת שכור מיותרת והלא כי שכרתיך [illegible] וישמע אלהים אל לאה [illegible] היכן התפללה שישמע
אליה [illegible] בנחמיש [illegible] מה שלא אמר כן ביהודה ודינה ולא בלוי שלישי ולא בשמעון שני ולא בראובן
ראשון [illegible] נתן אלהים שכרי [illegible] ותקרא שמו יששכר למה לא הוזכר שלא שכרה את אישה [illegible]
ראוי לשים לב מה זה היה שזכה הנולד בלילה ההיא לתורה ומה גם לאומר שהיתה שכינה עם שעל
כן נאמר בלילה היא ולא נאמר בלילה ההוא שהוא כל"א והוא ומה נשתנית הולדה זו מכל האחר ומה
נפי הפשט נשים לב אל חסרון ההא שלא נאמר ההוא [illegible] הודענו התורה שהלילה ראובן היתה בימי
קציר חטים׃ והנה אל העולם נקהם כי קנה לך תורתנו הקדושה ללמדנו שרש גדול באמונה
הלא הוא כי [illegible] טוב לגבר לבריח מהשען על דברים טבעיים כי אם על ה' לבדו כי מושיע אין
בלתי ה' לעד כי הבוטח בה' ארוכתו מהרה תצמח והבוטח בהשתדלותו או בדברים טבעיים אין
ישועתה לו באלהים עד יכיר וירא כי נעזב באמונתו אלו ועד ממהר יוסף הצדיק כי על שתי זכירה
אשר אמר לשר המשקים זכרתני והזכרתני האריך ב' שנים בבית הסוהר ועוד נזכירה מאמרים ז"ל

במה שהיתה עלמה עקרה כדין באשה אחת שהיתה נשואה כמה שנים ולא ילדה והלכו לפני רשב״י
מוספקים לפרוד בנים כהרימה בחומרים שלא היה קנמלת בזווגם ואמר להם כשם שנזדווגתם בשמחה
ומשתה כן בבני ושין ועשו משתה ובלילה אמר לאשתו טול הטוב שבביתך בכתובתיך ולכי לבית אביך
ויהי כראותה כי כבדה עליו שינה מהיין צותה את עבדיה וישאוהו ישן על מטתו אל בית אביה ויהי
בבקר וייקץ ויאמר לאשתו מי הביאני הלום ותען ותאמר שמצות כאמרת שאטול הטוב שבביתי ואלך אל
בית אבי עשיתי כי לא ראיתי טוב ממך בשני ולקחתיך והבאתיך בית אבי אז הלכו לפני רשב״י ז״ל ו
התפלל עליהם כיון שחשקה בבעלה תן לה בנים ומאז הולידו בנים ובנות
ונבוא אל הענין והוא כי כפי הנראה בראות יעקב כי ללאה ארבעה בנים ולכל אחת מהאמהות
שני בנים ורחל עקרה היה מתמיד יותר באהל רחל מאהל לאה אולי תפקד בכמת מתני חסרת
לא יצו לה מהדורים אלה ועל כן אי אפשר היתה קנאת ראובן שבלבל יצועי אביו שהיתה במקום רחל
ואמר לי כי חיי רחל כי אם נס אחרי מותה כי היה עושה עקר דירתו באהל בלהה כאשר באמנה את
רחל ובאהל המיוחד לרחל ובזה יצדקו הכתובים והוא כי כאשר מצא ראובן דודאים בשדה אשר בעבור
מכינים את האשה להתעבר וראה כי אמו עומדת מלדת על כן ויבא לאמו להכין אותה ולמעבה להתעבר
ובראות רחל כך מרוב תשוקתה מנחמת לבה לבת אמרה תני נא לי מדודאי בנך לומר כי היא צריכה יותר
אז אמרה לה המעט קחתך את אישי שהוא הולך יותר ולא בקרבה עלבו השיבה רחל לכן ישכב עמך הלילה ו
אז אמרה לאה בלבה הנה לפני ג׳ דברים וזכית בהם א׳ כי הנה נתתי שפחתי לאישי ועוד שניתי מה ב
טוב מבלבי השנן על הכנות טבעיות להכין מדודאים כי היא שאלה מדודאי בנך שהוא מקדמם
ואני אתנם לה כלם כאו תחת דודאי בנך וכן אמרה היא בדודאי בני שהוא כלם לקורות כי שקה כל ד
נתחונה בה׳ כי היא זכות שתעמוד לה כי על כן אי אפשר שתהיה רחל מלפקד עד אחר שילדה לאה
שני בנים ובת אחר ענין הדודאים ואחר ויזכור אלהים את רחל כלומר אלהים ולא מהדודאים כי
אחרה על הדודאים שהיתה בלתי חשיבות שעמדו לה אף בהיות אחר זמן יותר כי זכר אותה אלהים
על כן שהיתה עד שהראתה כי שמה בטחון מה בדודאים ועל שלישית כי עשתה בחכמה יותר מעשה
דרשב״י שנעלמה שומה האשה ההיא לדבקות וחשק אישה בלבה פקד אותה ה׳ כן עשתה לאה בראותה
החשק העצום הזה בלבה למען תעזר מזה נ״ב לבנות יותר מהצדקת ההיא ועל אשר הערני מענין
התורה שיצאה מהדרין ההיא והיות שנשכבה כמש״ז וכל השתדלותה שישכב עמה בלילה ההוא
ולא עברה כח עד באה לה על עצמה להמתין עם חסרון הא ממעלת ההוא יהיה בשום לב אל הודעת הענין
שהיה לבה ראובן בימי קציר חטים לא עלתה הודעה לנו התורה דבר בלתי צורך כי מה לדודאים
אל החטים אך אין ספק כי בתחלת הענין רמזה התורה התגלגלות אל לאה בל תראה סורלבה לשכב
את אישה גם טועה אל בלות הריון קדוש וביחוד היותו נושא דגל התורה ואחשוב כי שלא מצאתי בלוי
ולה הנזכר כי אי אפשר שהיה הלילה ההוא לא שבועות הוא מתן תורה והי׳ ... מאמר בתורתו דבר אשר
לא היה חלבו והוא כי כאשר נתייחם חג הפסח אל קציר השעורים כן חג השבועות אל קציר החטים כי
שבן נפסח היה קרב עומר השעורים ובחג השבועות שתי הלחם מהחטים ובפירוש ייחסה התורה
חג השבועות אל קציר החטים באומרה ועשית חג השבועות בכורי קציר חטים וזכר לדבר
אומרו בבר וילך ראובן בימי קציר חטים בשעת ביכור כל מיני פירות ג׳ ופרשת משפטים וחג ה
הקציר ג׳ ובזה יתבונן כי זה מאמר הכתוב וילך ראובן בימי קציר חטים הוא ערב שבועות שהם
בכורי חטים באופן שהלילה הוא ליל שבועות הוא ליל מתן תורה כי אין ספק שלא תדבר התורה והמאמר
סימן זה על קציר חטים בגלל מלאכה רק על ימי קציר חטים הם ימים מתן ית׳ וכן קציר חטים עולה
ומוק כמספר ליל שבועות ולפי זה הלילה שאמרה רחל היא ליל שבועות ובזה מה שלא ... בני
אל מאמר רחל באומרה לכן ישכב עמך מה הטובה הגדולה הזאת הזאת אם יחסר ללאה לילה אחרת
את דבר גדול דבר לה לכן ישכב עמך הלילה כי בכל מקום אומר הלילה הזה כלה הוא הלילה הזה לה
ואין אין סומר הזה לרמוז ישכב עמך הלילה ... הוא זכות הלילה שהוא ליל ... של מתן תורה ועל
בן ... יששכר שבו התורה ישראל היה בשבטו ווא׳ בן חמישי לרמוז אל חמשה חומשי תורה ועל
כ׳ לא ... הלילה ... נקראת ... התורה ... כי
... כי ... לא ... והנה

פרשת ויצא

השלשה מיפרה לבעלה א׳ באומרה אל תבוא נהוא כנוגבוא להשבי שהזכרנו והשני שהוא על שכר
שנתנה שפחתה לאישה כאומרה נתן אלהים שכרי אשר נתתי שפחתי לאישי אמרה כי שכר כרתי
כי מלת שכר מיותרת אך הוא על שכר היה שפחתה לאשה וגם שכרתיך ג׳ שהוא הב׳ שמורה שנשכה
בהכנה מבעות וזהו שכרתיך בדודאי ב׳ כי טובל׳ זכיתך בהשגחה מהדודאים והשני אמרה תורה
כאומרה וישכב עמה בלילה הוא כי אותו הלילה עת רצון הוא למתן תורה וכן שני שבות אלו בלילה
הוא שלום במק׳ כו׳ כמספר בכל שבעות עם כלות השתי תיבות ואם שבעות הוא חסר פרשת כי
תשא ולא נזכר מלא כי אם במשנה תורה והנה כי הרואה נענו לאה הנה לא ייעבבתי נו שתצא אשר
לקראת אשה בביאו מן השדה לאמר לו שסכרה אותו שנראה חוצה כמנהג אשר לא טובות נגלב
קוא אומר וישמע אלהים אל לאה שהבין דרכה כי לשם שמים כיונה ככל הכתוב כל״א שמענו אלוני
שלבן נתן לה הריון בן צדק בשל התורה ונהוב ן חמישי כמו שיראוכו מחמשה חומשי תורה יאמר
לאה נתן אלהים שכרי על טוב כוונתי כי אין להרהר על אולי יחשבו באה כוונתי לשכרו הלילה ההוא
כי הנה נתתי שפחתי לאישי למעט עונתי ואלו הייתי רודפה אחרי זאת למה נתתי שפחתי לאישי
למעט עונתי אך אין זה רק לכוונת השיג כתר תורה ותקרא שמו יששכר שהוא כי התורה אומרת על
עוסקיה ואוהביה להנחיל אוהבי יש הם יש עולמות ולהיות עיקר אוהביה מי יששכר קרא השמו יששכר
ובשם שיתן שיש שכו ונתנה על התורה וזהו יש שכר שהוא על אוהבי התורה הוא שבו יששכר
כי שהוא השכר של ועוד זה כתיב אלבנו על פסוק דודי צפנתי לך

ותהר עוד ג׳ אמר בו בן ששי לרמוז על ששי של מתן תורה שהוא כבן להוראה ביום ההוא כי בא
החכמה בכל הכסף ואמרה זבדני ג׳ והנה אחר שעתיד לומר אותי לא היל׳ זבדני כי אם
זבד אלהים אותי אמנם אמרה הנה שלשה כתרים הם כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות
והנה ממני היו לו מעמד שלשתן כהונה מלוי מלכות מיהודה תורה מיששכר שלום במספר
קטן עם כלות אחדותן שניהם תורה כהונה מלכות ועל כן יאמר יודעין באו זבדני כי רוב השמות
רמזים ועם המחזיק התורה בידי לא זבולן שהוא גם זבד טוב שהוא כתר משטוב העולה על גבה
על זה הפעם יזבלני אישי כי ילדתי לו ששה בנים והוא כי הוא איש והיא אשה הרי י״ה ועתה
ילדתי לו ששה בנים הרי ו׳ לבן יעשה עיקר דירתו יהיה כריתו עמי להשלים בי אות רבותינו ז״ל
שסכי בששה הא׳ אחרונה נתמלאו ב׳ אותיות וכה ב׳ והאח כי השתק בבנים אלו יתייחסו ולא
לאשה וגם ילדתי לו ונתקיים זה בגלל דמעלה כי לא נקברה עמו רחל כי אם לאה

אן יאמר בשום לב אל אומרו יזבלני שאם הוא נותל א״ה נראה לי שנשלמו השבטים כשילדה את דינה
על לשון זבדני היל׳ יזבלני אך היה זבולן הוא, שישבה נכ׳ הא׳ ולא שנחשיב לאה ב׳ פעמים
חסמנו לתורה שנקראת טוב כמשל״ יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים ובזה יאמר זבדני א׳
אלהים אותי זבד של טוב הוא של תורה שהוא זו את יששכר יושב אהלו כמאמרנו על פסוק
שמח זבולן בצאתך כי מעותך צאתך לסחורה תשמח שותפי כי הולך יששכר הוא יושב באהלך
שהיתה לו בממונך ולבן כשם שבבן זה יש חכמה לתורה אשר בהם בנא שלה יש שכינה כנודע
כן יזבלני אישי כי כאשר הוא עושה חכמה לשכינה כי הנה אז״ל שבעה העלו שכינה עד רקיע
אבינו אברהם הורידה לששי ויצחק לחמישי ויעקב לרביעי הוא זבול ובזה יאמר הפעם יזבלני
אישי שילדתי לו שיעשה לי כאשר עשה לזבול שהשרה שם שכינה כן יעשה לי שהוא בגמספתו ע
עיקר דירתו עמי באופן ישרה בי על ידו שכינה כאשר השרה בזבול וזה יזבלני כי ילדתי לו
ששה בנים אשר הם כנגד שש מעלות לבמה׳ ואחר ילדה בת ג׳ אז״ל שהיה עוברה זכר
ואחר נהפך לנקבה בתפלת לאה לבל תגרע רחל מן השפחות שיאחרו שנים מה״ב שבטים
ובזה אפשר שקראתה דינה לומר אל תאמרו האם בשביל רחל יעשו לאו שלא כדין על כן קראתה
כך לומר כי אל דעת ידע כי גם מדבר עצמה דינה שילבהזו להיות כך כי אחר שש מלודות
השביעית נקבה ובחינת דין מתייחסת לאותה וזהו דינה אחר שש בבנים ולא תגרע עם
שנתפלה בשביל רחל בלבד ויזכור אלהים את רחל ג׳ הנה היל״ל וישמע אלהים אל רחל ויפתח
את רחמה כי מאומרו ותחלה ויזכור ואח״כ וישמע ג׳ נראה שמלת שמוע אלה זכר אותה
ואם כן מה צורך השמיעה והנה אחר תהנותנים שאז״ל במדרש למה היו האמהות עקרות הוא

מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים ובזה יאמר אל יקשה בעיניך מה שלא חסה על אחותה להיותה לה צרות מעצמה שהוא ית' אוהב צדיקים שכתה עד כי היתה לעכבי ויזכור אלהים את רחל ולא נסתה אלא שהמתין עד שיתמלאו אלהים שהתפללה כי לא היתה עקרה כי אם על זה שהקב"ה מתאוה ג' או יאמר ויזכור אלהים את רחל עד כה אלא שהמתין עד שעשתה ג' לבל יאמר מדודאים כו' פתחו רחמה. ותהר ג' מרוב ענותה יתה אמרה לא הייתי כבלתי לה אלא שאסף וקבל אלהים את חרפתי והוא כי היה בנשים חרפה שאמר יעקב שאמר אם אתם מונעת ממך פרי בטן וכמש"ל ממנו לא מנע כי אם ממך ונסהיה לה לחרפה כי נראה לה שפחתה לאשה וילדה לא בזכותה והיא נראה שפחתה תחלה לאשה וילדה והיא לא נבנית ממנה ונסדרך כלל היותה עקרה ברועה מאשר פחות ונס מאמר לא אנה המעט קחתך את אישי כאלו היא העיקר והפוך היה הנה טו' ואבד לא חרפה. ע' מבחינות רבות. ואמרה נס שאחר מאלקי חרפתי לא היה מספיק לתתל' ה' ההון הנה אסף אלהים את הכל להתלי בן ולפי זה היה ראוי יקרא אסף אלא שיתקדש ויתשמו יוסף לאמר לפני קונה יוסף ה' לה בן אחר ולא יהיה הבן המשאר מהיב' לאשה אחרת כי יתכל' או יאבן ביותר כאומרה לאמר ג' אין הכוונה תפלה שימנע בן מאחותי כי לאמר שיוסיף לי בן עלה שלא ידבר לי יותר נס מאחותי יתלד יותר אני מקפדת כי אם שלא אגרע מהשפחות ולא עשאלה מאחותי. ואמר ותקרא שמו יוסף מלא בוי"ו ואחר אמר יוסף ה' לי בן אחר חסר וי"ו לאמר כי יוסף יהיה לי מילוי שאחשב לשנים אפרים ומנשה כראובן ושמעון ובזה היה אי אפשר כי יחשב נה לה לשנים עלבן אמר לאמר כלומר שמה שהוא כשנים לא כיונה רק לאמר יוסף ה' לי בן אחר שיהיה לי מבנה והוא בנימן ולבן נכתב חסר וי"ו לאמר שעל בלתי בשלמותו לא חשב לשנים דבר וזה אחר כלומר ולא שיהיו שנים נכללים בזה ובזה אין מלת אחר מיותרת ובמה שכתבנו שעל כת בלהה שנים יענה כי גם היא תלד שנים נכתב יוסף מלו כבר היא בטוחה שיוסף לה מאז ועל מבקשת כל יהיה שכתב מל'.

תנה את נשי ג' ראוי לשים לב כי הלא מבלי היותן לו בשכר עבודתו היה ראוי יתנם לו ולמה שהזכירו אשר ע' עבדתי אותך ג' ב' למה כופל ואומר כי אתה ידעת ג' ג' כפלו אשר עבדתיך ד' או ויאמר אליו לבן א' אם נא מצאתי חן ג' היכן היא גזרת תנאת החן הזה. ה' מה הניחוש הזה שאומר נחשתי ג' ו' או נקבה שכרך ג' כי אומרו ויאמר אליו כי עודנו לבן מדבר ז' או נקבה ג' שהוא בלתי מתיישב כי אלו אמר שהיה אומר ליעקב מתחלה שרת בשכר היה צורך ישיב לו פתח שכרך ג' אך השירות לא נזכר ובמה יפרש לו השכר ח' או אחרי ענה ג' ואומר כי מעט ג'. נראה בכל זה כמשבח עבודתו ומגדל עצמו באומרו ויברך ה' אותך לרגלי והוא שלא כמדה נודל ענותנותו ואם היא הקדמה אל מה שבא לאמר לו ועתה מתי אעשה ג' אין צורך לה אל כל ההקדמה ההיא. ט' או גם אנכי מה בא לרבות אמנם הנה היה מקום יאמר לבן ירא אני פן תשגה את עם כי הלא כל אשר עבדת שבע שנים זה פעמים הלא ברחל עבדתי ושלא כרצונך היתה לך לאה ולא ידבר היתה עינא מבך על הראות ונסע' ואפשר כי שגוחה היא ולבן צדיק נודממני תשנה אותה שלבן הקדים ואמר תנה את נשי ג' כי כולן כהשואה אחת אחרי ואל יעלה על רוחך כי אשר עבדתי שבע שנים הראשונות בעד רחל ונסהסבות לא עלה עבדתי רק על שתתן לי את רחל אשר לא הייתי עובדך אחרי כן לא היית נותנה לי באופן יתחשב כי שוחק לאה כי לא כן הוא כי הנה אשר עבדתי אותך כבן היה בשוה בעד שתיהן השבע כא' והשבע בלאה ויאמר אליו לבן הנה עד כה לא הייתי לחן בעיניך כי רמיתיך בלאה והנך אומר עתה תנה את נשי כאלו שתיהן שוות לפניך וכן באומרך אשר עבדתי אותך בהן כמדובר הנה שמצאתי ה' כדבר למפרע ומצאתי חן עתה בעיניך אך עד כה לא מצאתי חן אך אני נחשתי מאז כי תשמעת לאחר זמן או שיעור הכתוב אם עתה בלבד ולא מאז מצאתי חן הוא בעיניך אך בשני ה' מאז מצאתי חן כי אשר היה כלבך עלי שרמיתיך לא כן הוא רמאותי כי מה יבא כי אני נחשתי בהשגתי טובת הבית והייתי כי הלא ויברכני ה' בגללך כי אהובו ית' אתה ואלו הייתי בזה מפסיד לך לא היה מברכני ה' בגללך אך אין זה כי אם שרמאותי היה רצונו ית' ונקבת שכרי הנה השבתי על היותם מבלבלתך אך אשר היה שקר שאלך תנה את נשי אין ראוי תלכם עם בקינה נכסים לפרנסם לבן נקבה שכרך שכר עבודתך ואני ואתנה את עצך וזה ויאמר פתה שנת כי זה חוזר על ענין השאלה ואמר נקבה לא יחוש לרמאות פן אחליף משכורתך כ' כאשר בעבודתי שבע שנים ברחל ונתתי את לאה כי עתה נקבה פתח בבטחה שלא יהיה מקום לשנית ויאמר אליו אשר אמרת שאפרש שכר יעלם למתן יהיה לי במה לפרנסם מזה אל תחוש כי הלא לא ידבר או דעתך הוא שהצלחת האיש לפרנס ביתו תלוי בהשתדלות או מהשתדרכה ואומר נכתה זה כא' מעט פגם אוע' השתדלות הסר השרר כאן ההיא או מאליו ית' אל האדם והנה עם אלה אל תירא יעדר ממנו שפע

פרשת ויצא

לפרנס את בנותיך ואתי לכהן כי אם לעתך שהדבר תלוי בהשתדלות אתה ידעת את עבודתי אשר
עבדתיך שהיה בכל כחי וכמ"ש שאשתדל למעני ואפשר שלהמערכת הוא מזל טוב משלך ואת אשר היה
מקנך אתי כי אצלך לא היה מצליח כאשר בהיות אתי והנה שתי בחינות אלו הן שקר כי הן מעט אשר
היה לך לפני ויפרוץ ג' אין זה תלוי בהשתדלות כי אינו מועיל לפרוץ המקנה לרוב ולא במזל לריבוי כל
כך עכו"ם שבל המקנה היה מעט ומה שנתפרץ שהן הוולדות הן לרוב כי אין זה רק השגחה אלהית ואין לומר
שהוא ית' שלשל השפע ע"י השר שאם כן יותר שייכות יש לך אצל השר ממני כי אתה הוא אצלו ואח"כ למה
לא תהיה הצלחת מקנך כי אם לפני אך אין זה כי אם שיברך ה' אותך ושב"ה אחיה שייכות היה לו ית' עמך
לברכך שלא ע"י שר לא"ה לרגלי להיותך מחסיתי כאשר אתה וכל העם אשר ברגלך כי הברכה היתה
לך מאתו ית' במעלתו כי קרוב אלי הוא ית' וזהו אומרו לרגלי המתקיים בהאי לשון כלומר להיותך
ברגלי כי אני כנור לקבל שפע ולשלשל בך מאתו ית' ואח"כ איפה כמ"ש שאהיה מוכלח לפרנסת ביתי
וזהו ומתי אעשה גם אנכי לביתי לומר עד פה הייתי כלי לשלשל שפע מאתו ית' אליך כאשר אתה תחתי
ומתי אעשה גם אנכי לביתי שיהיה הוא ית' משפיע במעשה ידי להריק בבית נשי וילדי וגם אחר אינו
דומה בהיות עלך חיוב עבודה כי על כן עבדתיך כאשר בהיותך בנחורין שלא תשמול לאם כפיך הנה
ידין אומר שמה שאשמול יהיה בגדר עבודה כי אם בחינת מעשה. ע"ש יה מה אך עב"ז שתברך מאתו
ית' להיות לפני שהוא בית אלקים וזהו מתי אעשה כי אין הקב"ה חפץ רק שלא אהיה יושב ובטל ואז
הוא ית' העושה בכללם וזהו אעשה גם אנכי שהוא ית' עיקר וגם אנכי טפל אליו ית' שלא אהיה יושב
ובטל כי יהיה לביתי שמוכנים לקבל מבלי גדר עבודה רק שאעשה ע"ש יה מה כמדובר"

או יאמר אתה ידעת את עבודתי היא המחוייבת הן שבע שנים ראשונים על רחל כי השניים שבמעך
לאה עשק היו כי אפילו אתם לא הייתי חפץ אותה ועב"ז לא נמנעתי וזהו אשר עבדתיך עם שלא היתה
עבודתי מחוייבת לך כלומר ודי מה שהעבדתי לך ויאמר אליו לבן אם נא מצאתי חן ג' אמרה שעבדת לי ח'
חנם ושאכיר זה ואשחק לא כן הוא כי אם נא כלומר אם נא תעבדתי אומר שמצאתי חן בעיניך אף
לא במה שעבדתני כלומר כי מה שעבדת גם על לאה ראוי היה כי הנה נתתי בתה אותה לך כי זאת
היתה כונת הבורא שאלך למה ברכני ה' בגללך ובראות שחק יעקב שאומרו שאם עתה יעבדהו
ימצא חן בעיניו ואמר הנה לא חנם אני חפץ וגם לא שתעבוד ואתן השכר אחרי כן וגם לא שאדבר
אני ואומר לך כך וכך אתן לך רק אתה תפרש ותאמר מיד ואתנה טרם עשותך עבודה פן תירא
מרמאות והשיב יעקב אתה ידעת את אשר עבדתיך ואיני אומר עבודתי אשר עבדתיך לחלק
עבודה ברחל לבד ושללאה לבד לומר כי של לאה בלתי מחוייבת כי אם מודה לך שאחת הנה
והכל בחיוב כי נתשתי אך אשר אמרת ויברכני ה' בגללך שהוא בסיבתי שהורה את בזה כי ממנו
ית' ואלך בידך אותך כי אינו כן רק ויברך ה' אותך במעלתי וזהו לרגלי כמדובר בקודם"

ויאמר ג' אמר יעקב אם תבכה במחיר הנה האמר אני המעשהו את יעקב ואין יודע מה ז
שרחוי אלו גולתי ית' כי הלא אינו כשאר רועים שתהיה האון אך לא יוכלו לשמור אם
יחד יבאו זאבים ודומיהם שיצטרך רועים ומקלות ולפעמים לא יועילו אך אני לא כן כי במה שאשובה
ארעה צאנך את שמור שבהיותי הרועה הם שמורים כי לא ידבק בצאנך מאומה מכל פגע ולכן
אינו רוצה שכרי מאתך כי אם מאתו ית' היודע מה הראוי לי שמה היאוי בשכרי ויצא בה שבודתו
ית' מן הצאן מהגוונים שיהיה התנאי שיהיה שכרי וזהו וענתה בי צדקתי ג' לומר כי צדקתי ב
בעבודתי היא כאשר תבוא לראות מה הוא שכרי שאינו נוטל מגוון התנאי שהוא שכרי
מאתו ית' אז תכיר שמועתי כי לפי צדקתי ימצא ה' שכרי וזהו וענתה בי צדקתי ביום מחר
ואומרי מחר אינו מדוייק כי אם כי תבאת על שכרי שתבא לראות מה שכרי אשר המציא לי ה'
כנודע מרז"ל כי יש מחר שהוא לאחר זמן כי יאמרו בניכם מחר לבנינו
ומה שתעשה צדקתי הוא לפניך ולא לפניך שחוזר אל וענתה הנז'
ויאמר לבן הן ועל מה שאמרת שכפי עבודתך ישנה הוא ית'
בגברת מה שיהיה שכרי לו יהי כדברך"

ויאמר לו

ויקח לו יעקב מקל לבנה וגו'. הלא יתחמץ לבב אנוש מה זה היה לבחור שלש בחינות ועשה מהמה כולות ועד יותר מזה יפלא שלא אין קשים עמו כאשר אמר לו בחלומו. אך לזה נשית לב אל שנותי לבן את שכרו כי יעקב אמר הסר משם כל שה וגו' כי לא הזכיר העזים כי אם שה ובלבן הוא אמר ויסר ביום ההוא את התישים ולא אמר ויסר כל שה נקוד וגו' ועוד כי למעלה אמר וכל שה חום וגו' ובלבן הוא אומר וכל חום בכשבים ולא הזכיר שה. אך אחשוב כי התישים הם עזים הזכרים הגדולים ושה הוא הבינוני בין בעזים בין בכשבים שהוא שם כולל כלא שה כשבים ושה עזים וכבשים כולל בין גדולים בין קטנים אך באומרו שה בכשבים יצדק יותר על הבינונים ומה נסביק כאשר יצא. ונבוא אל הענין והוא כי הנה התנה יעקב יהיה שכרו הילודים מהיום ההוא נקוד וטלוא בעזים וחום בכשבים שמעתן עד שיגדלו העתים ונדיים ואז יבא לבן על שכרו ויפה המנוחה שהם שכרו כאומרו כל אשר איננו נקוד וטלוא וגו' גנוב הוא אתי שמורה שלא היה מפרשן עד יגדל כבינונה שיהיה בלתי יספר למעשהו והנה ראה יעקב אם ימירו התישים הגדולים והעזים העקבות הגדולות אשר הן נקוד וטלוא וגם כל קטנית וקטנים ו ובינונים לא ישאר מה שיפתו הצאן להתעבר כולה מעקודים וטלואים וכן בכבשים אם ימירו גדולים וקטנים כל אשר חום בו לא ילדו חום בכשבים על כן אמר יעקב הסר משם הבינונים הנקראים שה. אך לא התישים והוא כי אמר שבין הנולדים השנה שעברה לשלשה זו ואי אפשר למעות כשיגדלו שלשה זו שלבן אמר הסר משם כל שה נקוד וגו' שהם הנקראים שה ולא היה שאי אפשר למעט בהם אך התישים גדולים והעזים ה הנקודות והטלואות הגדולות היולדות שאין האמהות אחרות דבה שיש אחרו בכלל הבלתי נקודים וטלואים כ כי שהיו נקודים [illegible] בשותפן שילדו מחלו ומחלו וכן בכבשים אמר וכל שה חום בכשבים כי מלת שה מיותרת אך הוא לומר שלא יספיק הבינונים שהם הנולדים מהשנה שעברה מעט השה הנז' בעזים שהוא למען התישים אך לבן עקר את הכל ויסר ביום ההוא את התישים וגו' ואת כל העזים היולדות עם הנקראים שה אשר קיימו הם מהשנה שעברה כל אשר לבן בו וכן בכשבים לא הסיר כל שה חום כי אם כל חום אז אמר הנה האבות והאמהות היה ראוי שאחרו הנקודים וטלואים וחום בכשבים הגדולים בכלל ה הבלתי נקודים והבלתי חום בכשבים למען לא יבכר נקודים וטלואים [illegible] מחלו ומחלו כי אין ללבן פחד יתחלפו הגדולים הרבה בין הנולדים שלבן עשה שנון הכבשים במקלות המנוחרים תמורת מה שהיה ג לצאן להביט באבות ואמהות המנוחרים כאמור. גם כיון כאן כל אשר לבן בו בשום לב אל כפל אומרו למעלה הסר משם כל שה נקוד וטלוא וגו' ואחר ואמר וטלוא ונקוד וגו' אך הוא כי יש שרובו טלוא ומיעוטו נקוד ויש בהפך ושלא קרא נקוד וטלוא ושלא קרא טלוא ונקוד ושלא נקרא אמר עתה כל אשר לבן בו שלבן שהסיר לבן הגדולים הוכר לו שנתוש הקושאות היהן מקלות במקום התישים הנקודות והטלואות והכבשים הגדולים שלבן בם:

וישמע את דברי וגו'. ראוי לשים לב אל אומרו לאמר שאינו לאמר לזולת ישר כי באו את כל יורה שלא השאיר ואיך יאמר ומאשר לאבינו שנראה מאשר ולא כל אשר אך יאמר הראוי לאמר הוא שלקח הכל שהנשאר לבני לבן כאין נגד רכוש שיעקב שאם לא לקח אלא שכרו שהיות מקצת מאשר לאבינו היתכן כי מאשר ולא כל אשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה:

או יאמר הנה שיעקב צאן רבות שהוא עושר וגם כבוד שהוא עבדים ושפחות וגמלים וחמורים ש שמיתהכר ומתכבדים גם בישוב ומהיכן קנה עבדים אם מכר מהצאן שהיה שכרו וקנה עבהם ג הנקראים כבוד אך נשארו לו צאן רבות אך מה שראוי לאמר הוא כי זולת שכרו מהצאן לקח את כל אשר לאבינו הוא כל קרן נכסיו כספו וזהבו כי לא עלה בדעתו דבר מכל אשר ללבן ומאשר לקח עשה את כל הנקרא כבוד עבדים וגו' ולא שהוסיף בזה כל מה שלקח כי לא מן הצאן שאירשו ממנו כי אם מאשר ולא כל אשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה. והנה היה אי אפשר כי [illegible] לבבם נכון לב לבן שלבן וירא יעקב את פני לבן שהיה מכיר בפרצוף פניו [illegible] ראשונה והנה איננו עמו כתמול שלשום ו כי מפניו הכיר כי רע לבו כנגדו. ויאמר ה' [illegible] שוב אל ארץ אבותיך שהוא זכות [illegible] אל כדי [illegible] ואהיה עמך [illegible] ולא אלהים בלבד אשר עמך בחוצה לארץ. או יאמר ואהיה עמך כי שם תהיה [illegible] עמך. ויאמר להן רואה אנכי את פני אביכן [illegible] כי איננו אלי כתמול שלשום ומה שקודם זה יתמול שלשום היה טוב עמי הוא כי אלהי אבי היה עמדי ומה שאין לבו אל עתה לא

פרשת ויצא

מפני שאין אלהים עמדי כי אם מרשעו ומסכנות שלא נתנו אלהים להרע לי כי קנה אתה יעננתן כי
בכל כחי ג׳ ואביכן התל בי בלתה ואחריך והחליף את משכורתי ג׳ ולא נתנו אלהים להרע לי כי
אם כה יאמר ג׳ ואם כה יאמר סתוכן שלא שיה לו להרע עמדי ועל כן כנגם על ואין הדין עמו כי
בהם נחה נתנו ה׳ מה שיש לי כאלו הפריש ה׳ את מקנה אביכן לי ובלבנים ויתן לי מאתי כי לא
בעוונו היה הדבר כאלו לא ממקנה שלו נולדו ואל תחשבו שעמק מאיתי הדליב המקלות בבנית
יחם הצאן לא כן הוא כי אם מלאכתי ה׳ היה הדבר כי הנה בנגת יחם הצאן ג׳ ויאמר שא נא עיניך ג׳
והוא מה שסתכבנו למעלה כי לא היה תנאו להסיר מהן לבן העקודים והנקודים רק הקטנים שלשנה ש
שעברה כל יתר לפו בגולד ים בשנה זו ולבן הפריד את הגדולים כל יולדי עקודים נקודים ג׳ כמותן ועל כן מה
שהיה הוא יה׳ שלא מלאכיו והיו מכואים אותם מעדר בני לבן אל ראותן וזהו העתודים העולים עקודים נקודים
וברודים ועל מה עשה ה׳ ככה לזה אמר כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לך שהוא מה שאמרנו שלקח
הוא הגדולים ∴ אנכי האל בית אל ג׳ רש״י ז״ל רחק לומר שה״א שלהאל יתירה כמו אל הארץ כנען · וזאת
והקשה כי מי [illegible] לא ידע כי אשר הוא אלהיה בית אל ונם למה מזכיר לו משיחה האבן ושנדר לו שם
נדר · אך נערכה דבר המלאך שהוא מתחיל לדבר הוא יה׳ ועל כן אמר ערם ידבר אנכי האל ולא מלאך
סקודם ומאמרי הוא בית אל ג׳ למאמר הנה אמרת והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים שהוא
רמפורש למעלה כי היותו בנה עיקר הוא משלה האבן שנאמרו ונעשו אבן אחת והיה יהיה בית אלהים
כי הם עצמם המקום וזהו אומרו הנה בית אל הוא מעשה שבך עובים אותו אבן שמשחת שם מצבה וקראת
אותה בית אלהים אשר זה היה שנדרת לי ג׳ עתה קום צא ג׳ לומר אינו מחייבך עתה ללכת עדין בית אל
כי אם מה שתעשה עתה אינו כי אם צאת מן המקום הזה ושוב אל ארץ מולדתך כלומר שאחר כך משם אחר
זמן תלך בית אל כאשר היה ואנב אורחין למדנו חסידותי יעקב שאמר שאין לבן עמו כתמול שלשום ואשר
דבר ה׳ אליו ומה שאמעו דברי בני לבן לאמר לקח יעקב ג׳ לא הגיד להן שהיה ברכילות.
ותען רחל ולאה ג׳ אמרו הנה לא משלש סבות היה לנו לבלתי הפרד מאבינו או מבחינת הנפש או מסחיני
הגוף להנאה גשמית וזו התחלק לשתים כאשר יצא בסוף מבחינת הנפש אולי נאמר שייכות קדושה
והוא כי מתוך חלקת קלפת משפחת לבן נתעתדו לצאת משם אתבעה פהלות עובות שרה ורבקה רחל ולאה
והנה בצאת שרה עוד נשאר חלק קדושה בבית אביה הן הנה הנותרות אך עתה שכבר יצאו ארבעתן לא
נשאר שום חלק מאיכותן נעלמו עתה נפרדות מבית אביהן לאיכות נפשותן ככלה פרט שבני ישראל
שבנו זה מאמרן אם מצלח שיצות הנפש העוד לנו חלק כאשר היו לשרה ורבקה שהיינו אנו מעותק
לצאת הלא כבר נגמר כל בחינות קדושה ואם על הנאה גשמית אם על בחינות ירושה אין אנו יורשות כי
זכרים יש לו וזהו אומו ונחלה ג׳ ואם לקבל ממנו מתנות והטבות בחיים אף במות הלא נכריות נחשבנו לו
כי מכרנו ואף דיתן משלו כי היה כמוכר נכריות שלוקח דמי המכר לעצמו שאילו היה כמוכר בנות גדולות
דרך מהר ומתן היה נותן לנו דמי המכר של הי״ד שנה אך ויאכל גם אכול את [illegible] שנים הראשונות נאכל השניות
ואין לומר כי עשמתנה לקחת מאבינו במרמות המקלות לא כן הוא כי כל העושר אשר הציל אלהים מאבינו
לנו הוא כי היה חייב לנו מדמי מכירתינו מה י״ד שנה ונשארה עבודת השש שנים בלא כסף ובלא מחיר
ויקם יעקב ג׳ סמך שלשתי זכיות א׳ על לבתן לבבו אביו וזהו אל יצחק אביו ועל זכות לבתו אל א׳׳
וזהו ארצה כנען · ויגנוב יעקב ג׳ הנה קשה כי מה שלא הגיד לו אינו גניבת לב ועוד שאילו היה
מגיד לו לא היה לו לומר · בורח אנכי כי אם הולך אני ואין יאמר כי על בלי הגיד לו כי בורח הוא
ועוד אומרו על בלי הגיד לו כי ברח ועל הגיד היה ראוי יעקב בפתח [illegible]
אך יאמר כי דרך לב האדם לא דס לצייר לו מה שבלב חברו לעשותו ולכן היה קרוב שיתן לב לבן לו
כי יעקב בורח הוא ממנו אך יעקב גנב לב לבן על עשותו שלא הגיד לו לבו כי בורח יעקב והיה כי
היה מראה יעקב ללבן כי טוב לו עמו והיה מראה לו כי טוב לו שבתו ועל כן לא הגיד לב לבן איתו
כי בורח הוא כאשר אם היה מראה יעקב שהכיר אם אין פני לבן אתו כתמול שלשום וזהו אומרו
ויגנוב יעקב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו כי בורח הוא
ויברך ג׳ הנה הבורח לבל ישוב הולך בכל עוז ומקנה ההולכים לאט אמר ויברח הוא וכל אשר לו

ועל כן

ועל כן מה עשה לבל יושג. לא הלך דרך המלך רק אחרי עברו הנהר שם פניו הר הגלעד ללכת נכחו עד הגיעו אליו באופן לא יוכל להשיגהו כי שלא ילך בדרך הכבושה רק נוכח אותו הר ביתקו לא דרך באופן יהיה מקצר ועל ולא ישיגהו לבן ההולך בדרך הכבושה ושמעו על בן לקח את אחיו מעולל עוף ומקנה כי אם כולם אנשים קלי המרוץ ולהיות שלא הלך יעקב דרך המלך כאשר הלך לבן כאומרו דרך שבעת ימים על כן לא מצאו עד הר הגלעד והנה אומרו וידבק אותו אם הוא שהשיגו עם היות אחרי כן הוא אומר וישג לבן את יעקב ועל שהפסיק בנתיים באומרו ויבא כו' וגם שינוי הלשון אך הנה דרך ישראל ומה גם הצדיקים כי בעת צרתם נוסף עליהם קרובים אל ה' מתדבקים יותר על ידי תפלה בכל לב וזה יאמר שממוראת לבן שהשיגו שם נדבק בכל לבו אל אלהיו וזה וידבק אותו הפעל שלבן סיבב ידבק יעקב בקונו ועל כן שמענה תפלתו ויבא אלהים אל לבן הארמי כו' ויאמר לו השמר לך כאומר לך להלחם פן תחייב את ראשך ולא על הנוגע אל יעקב כי שומר אני:

וישג לבן הנה יעקב מיראתו פן יבוא לבן לעקור את הכל תקע את אהלו עוף ונשים בהר למעלה יהוא שם את עבדיו מנגד חוצה אך לבן כבר שב מרעתו אשר חשב ותקע את אחיו אשר רק מן לא לשפוך דם תקע אותם והשאירם בהר הגלעד ובא הוא לבדו נגד יעקב לדבר אתו פנים בפנים לבלתי מהרו לשפוך אחיו דם צדיקים: ויאמר מה אשר גנבת לבבי ותבריח אתה מראה שאינו רוצה שעשית לי ותדע וזהו מה עשית כו'. לומר מה עשית כי רעה שהוכרחת לגנוב את לבבי ותנהג כו' שאם לא עשית דבר למה יראת ועוד אני תמיה עליך כי מה שהיית יכול לעשות בטובה ובשמחה למה עשית בערמה ותחבולה כי הלא כאשר גנבת לבי לבלתי חשוב שהיית חפץ לברוח וברחת בהחבא מי יתן והיית גונב לבי בגלוי במה שהיית בא לגלות לי ממני רשות והחשיב א' אותי כי הייתי משלחך בשמחה ובשירים כו' וזהו למה נחבאת לברוח כי גם שאתה למוד לגנוב ולברוח כי גנבת ברכות אחיך וברחת שם גנבת מה שאחז ממנו אך עתה התגנוב אותי מאתם כי גנבת לבי שהות מנפי ולמה תגנוב לבי ולא הגדת לי כי אם הגדת לי הייתי משלחך בשמחה כו' ולפחות היה לך לחוש שאהיה יחד לנשק לבני ולבנותי כו' ולא נטשתני כו' אולי היה דרכך להתנהג בסכלות האחרונה אך עתה בלבב הסכלת עשו תחבולה עליך: או יאמר דרך אחרת מפסוק ויגנוב יעקב כו' בשום לב אל ל' הערות האמורות על פסוק הנז'. ועל אומרו מה עשית שהיה לו להקדים מאומרו למה נחבאת לברוח כו'. ועל כי אומרו מה עשית הוא הבריחה ולמה חוזר ואומר למה נחבאת לברוח. ועוד מה הנה שתי גניבות הללו התגנוב את לבבי ו אותי והגניבה אותי. נבאחד אמר לבבי ובשני אמר אותי. וגם הספר הזה שבין זה לזה. ועוד או' ותנהג את בנותי שאם הכוונה שבעל כרחן לקחת לא יצדק לשון ותנהג. ועוד במה הגין כשביות חרב. ועוד או' למה נחבאת לברוח שיורה שבלי לברוח אחר נחבאת בתחלה ולא כן היה. ועוד או' ולא הגדת לי היתכן כי היה בורח ממנו ויגד לו. ועוד אומרו ואשלחך כו' כי הלא לא חשב יעקב שיעשה לו כן:

אך יהיה הענין בהנחה שיעקב לא הודיע ללבן מאומה בא כי גנב ברכות עשו ובא בורח ממנו בחרנה רק כי אחי אביה הוא שרוב הבנים דומים לאחי האם וכי בן רבקה הוא הקדמה אל הקודם ולא תהיה נגנבת רבקה שאמר שבא מבית שם ועבר וזהו ויגנוב יעקב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו מאומה כי בורח הוא מעשו שעל כן היה לבו בטוח ביעקב תמיד אך על מעשה זה שברח עתה דיוק ללבן כי ברח יעקב מאז בא מעשו אחיו שהוא על שגנב ברכותיו ומה שבא מבית מדרשו של שם ועבר היה שנחבא שם י"ד שנה ולא בא מיד דרך ישרה פן ירדוף אחריו עשו לדרך חרן על כן יחרה אפו על שני דברים א' אולי גם עתה גנב א' ממנו דבר ובורח. ב' פן ישיגנו עשו בחרבו ויקשה על הברכות ויתפש בנותיו אתנו ועל הא' אמר מה עשית האם גנבת גם לי ובורח ואני לא נשמרתי כי ותגנוב את לבבי שלא הגדת לי כי בריחה מעשו על הטענה אחר ותנהג את בנותי אתמול והן כשבויות חרב לפי שאין ונתאמר כי אין כנגד עשו כל כי הוא למה נחבאת בבית שם ועבר י"ד שנה לברוח אתה תרנה אם אין כנגד עקיד בדול מאד ומלבד פחד זה אמרתי מה עשית שהוא כי ותגנוב אותי אינה דבר בברחך כאשר עשית לאחיך שלא למה לא הגדת לי ודוס ידעתי שבריחת מעשו ואשלחך בשמחה ובשירים כו' שהוא שלא הוגד לו כי ברח יעקב מעשו אך זאת בריחתך זאת שראו מעשה ונזכרו בה הזה ולפחות היה לך לחוש בהפילך בנותי שאנשים והנה עתה במה שנתת לי שאלהי אביכם שהזהירני עליך אני חוזר בי מחשבתי רעה כי אם שהקבלת עשו בלי בדעת הקדמונת: יש לאל ידי כו' אמר יש לאל ידי להיות בעל בחירה לעשות רע ואלהי אביכם לא אמר שימנעני רק שאמר השמר כו' ואומרו ואמר הוא כי לגבי היה מעשה אלה אין הבה מדבר ... אלהים רק על דברי יהודו מאה והשריט וזהו ואמר לי לאמר כי אמר כה שלא לאמר שאמר לשר...

שיאמר אני ג' ועתה הלוך הלכת כו' אמר עתה נראה שלא היה יראתך לבורח כי אם להולך והוא
כי נכספה ראיתי: אלהי אביך מזהירו עליך הברית כי שכינה עמך ובלכתך הולכת גם
היא וזהו הלוך הלכת הנכה לשכינה והנכה ליעקב לומר מהלוך שלשכינה ידעתי עתה כי הולך עמך
היית גם אתה ולא לבורח כי הלא ה' עמך וזהו הלוך הלכת כי נכסוף בחינת שכינה לבחינת
שכינה שבבית אביך ובכספה נכספה לבית אביך ובזה אני תמה למה גנבת את אלהי אחר
שאלהי אביך עמך ויאמר יעקב מה שברחתי היא כי יראתי ג' ומעבודת אלהיך עם אשר תמצא ג'
ואם החשוב שלבלי ידו לך התרפים מה שגנבו ממך לקחתם הכר נא ג' אחר החפוש ואמר כי מ
משה אחר רז כלי ג' אין דבר שאתה מכיר כבר נגד אחי ואחיך ואל יתחיש על בושתי כי אין זרים
אתי כי אם אחי ואחיך ואם לא תכחיש יוכיחו בין שנינו:
זר לי ג' ואי תאמר ג' יכסה הקטפתר שלא אכל אילי צאנך אך יאמר מה שנתתי יש שלא משרת
ילדו ואילי צאנך לא אכלתי דלא עם דקבל מסה לגנב והוא עדות על נאמנותי:
טרפה ג' אם טרפה לא הבאתי אליך הגשאר ממנה שתראה שלא מכירה אינו שנטרפה ולא
היו מעט רק שאנכי אחטנה אני חסרתי טרפה שבזכותי נמנעה שלא טרפה חיה שה
מהשדה כי הלא מידי היית מבקש אותה ויק גנובתי יום ג' כי מה שהיה גנב בקחנה בין ביום בין
בלילה הייתי מחשיבו לגניבתי כאלו אני גנבתי ולא חשב אל עת השינה שהיה אונס ושומר שכר
פטור כי אי אפשר בלי שינה ומלכן הוצרכתי לנדור שינה מעיני ולכן הייתי ביום הוא השמש כמו
כחום היום אכלני חורב ומקרבת הקרח בפגי כשהיה הקרח בלילה היה מכאיב לי במקום שאכלני
חורב ומהכאב יתדד שנתי מעיני ובזה יצדק אומרו הייתי שהוא מיותר אך הוא שהיה בשמש
ישמור מאד ולא הקרה הללים כי אכב מקום שאכלני חורב: זה לי ג' זה הנאמנות שאמרתי הוא
לעשרים שנה בהדק בין מה שעבדתיך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך עם היות שהייתי
יכול להיות מורה היתר בשבע שנים השנים שהיו בגזל ובין בשש שנים בצאנך עם היות שיתחלף
אני משכרתי ג' לולי אלהי אבי ג' אם עלי דל החסד בלבד הייתי זוכה היה אפשר הנגנב
מהדין אך אלהי אברהם בחינת החסד ופחד יצחק הוא מדת הדין היה לי כי גם בדין זכיתי שלא
עתה הקם שלחתני והראיה כי גם הדין בעזרי כי הלא הוכיח אמש שיכת אלהים אל לבן בחלום הלילה שהוא זמן
תגבורת הדין ואמר השמר לך מדבר ג' ומה גם בלשון אמש שהוא בתחלת הלילה ולא את עני ואת יגיע כפי
ראה אלהים הוא מדת הדין ויוכח אמש ומנה הוא הענין באומרו ואלהי אביכם אמש ג':
ויען לבן ג' ודאי הוא שהבנות בנותי ומה בא להודיע ובאומרו והצאן צאני הוא שקר ואומרו וכל אשר אתה
רואה גם לבן היה רואה וגם למה חילק לשנים והכל אחד הצאן והשאר ולא כלל ואמר כל אשר לך לי הוא ומה
שנאמר אעשה ג' ומה לאלה מיותרת ומלת היום: אך יאמר הנה אמרת לי כי עתה הקם שלחתני אילו
עשיתי אני אינו גוזל כי כאשר הבנות עם שמרתם ושאר בנותיהן והבנים בני כי בני בנים הרי הם כבנים
וכהנה גם הצאן צאני כי עד המקנות היו יולדות מנומרות ונסב מה שאתה רואה אין כל עבדים ושפחות ומני
הנראים לבד כי אם גם הממון שאתה בלבד רואה גם הוא משלי מאשר היית מוכר מהצאן שלקחת בעד מרה
ולא אחוש כי ולבנותי כלומר ויהיה להן כי כמות סהן אך מה שאני לוקח מה אעשה לאלה היום שאתה מרחיק
מקבלי איך אפרנס שלהן או לבניהן ג' ועתה לכה נכרתה ברית ג' לבל תצר להן:
ויקח יעקב ג' למה היו מצבה וגלעד שיאכלו עליו: ב' מה הוא ענין הפרש השמות אחר שהכל אחד
ג' למה אמר לבן וקראו גלעד ולמה נקרא מצבה אחת: ד' איך יתכן יהיה הגל עד: ה' או עלכן קרא
גלעד כי הוא גם יעקב קראו כך: ו' כי יעקב גם כן היה יכול לקרות יגר שהדותא: ז' או והמצפה ג' מאיזה
שמה גם לפירש"י שהיה מקום שנקרא מצפה גלעד הקושיא במקומה: ח' מה בא להוסיף באומרו יצף ה':
ט' כי פעמים אומר אלהים עד ופעמים אומר ה' עד בני ובינך ופעמים שהגל הוא העד ועד המצבה
י' או אם תענה לא תעבור ג' מה ענין כו': יא' מה צורך הוא לומר אלהי אברהם אחר אומרו אלהי
אברהם ואלהי נחור: יב' למה נשבע יעקב ולא לבן ולמה בפחד אביו יצחק ולא באלהי אברהם עם
שהכל אחד:

ותנה

אמנם יעקב להיותו אבן ישראל לקח אבן על שמו וירימה מצבה לומר כי נצב באמונתו תמיד ועל בניו
שיהיו אחדו גם הם לבוא בברית אמר להם לקטו אבנים שגם כל אחד מהם יקח לו אבן בבחי' כהונה ולא
אמר להם שישימו גל לראות אם לב כלם באחדות אחד והמה לרמוז שעם שכל אחד אבן בפני עצמו יחשבו
אחד עשו גל להורות קיות האחדות בגוף לבב ויאכלו שם שיתיישב לבם והנה לבן אמרו בלשון ארמי שהוא לשון
מיוחד לחיצונים שעל כן אין מלאכי הקדש מבינים אותו וכן יגר שהדובק עולה במנין כמנין ובגלות החמלה עולה
ל' כמספר אלהים אחרים אך יעקב קראו גלעד בלשון הקדש ובלשון יחיד לרמוז אל ה' אחד שהוא העד באמת
ושלה במספר קנן י"ג כמספר השם הבן הקדוש ושלבן אמר גלעד בתיבה אחת להורות אחדות וקדושה
ויתכן שהיה מקום להבין את יעקב שקרא אותו גל עד עם היות דומם מצב לבן שאמר שהדותא ולא אמר
שקרא לא' לגל כי נהפוך הוא כי על שאמר לבן הגל הזה עד שקרא את הגל עצמו עד על כן קרא יעקב שמו גלעד
ועל אומרו בתיבה אחת שאין מורה שהוא עד ממש רק רמז בגלעד על שם המיוחד שהוא העד כמדובר ועוד
ראיה אלקיות יעקב חופש על זה כי הלא והמצפה היא המצבה שהרים יעקב שהיתה כמגדל בבר שהיה כהן של
עטריה שהוא שן של הר גבוה כפי רש"י גם שהוא כמצפה להיות עליו צופה ומגלה למרחוק מה שנעשה לא על עד
עשה שהקים היא צופה ומבואר בינינו כי אם אשר אמר יצף ויגלה ה' כי נסתר ג' הנה כי יחס יעקב הראיה אליו
י"ת ואחר שתקן הקושי הנופל על יעקב חזר אל פי' רבה לבן אם תענה את בנותי ג' עוד גם אני מחזיק בזה שאין
הגל מספיק לעד כי אם ה' אמנם הנה שני רבה הם אחד בינו ובינך אם אעשה לך רעה או אם תעשה לי רעה
שנית אם עשך במאק ימי תענה את בנותי והנה במה שבינו ובינך יפה דברית ברמז המצפה ש"כ ה' הוא אל
רחמים אך בדבר השני שהוא אם תענה את בנותי בזה אינו מספיק רק על פי מדת הדין והוא ראה כי אלהים הוא
מדת הדין על בני ובינך ושוב ואמר אמירה אחרת הנה הגל הזה ג' אין עדותו מועלת רק אם אני אעבור מזה אליך להרע
לך באופן כי ברחותי בגלך את הגל והמצבה אבור ויהיו כגבהם לפני על הבנות וכן אתה אם הבאת להרע לי
שצריך התפוש בהן ויהיו כנגדם לפניך וזהו עד הגל כי אך אם אני לא אעבור ג' ואם אתה לא תעבור אלא בדרך אחרת
על כן מתחיל גבורי עמם והיינו אלהי אברהם מצד ואלהי נחור מצדי ולא כמו זר יחשב לך אלהי נחור כי הלא י'
הוא אלהי אבותם של אברהם ונחור כי אלהי תרח היה של נחור ונראות יעקב כך אמר אם אומר שלא אחכם באלהי
נחור יקיים מה שבה כי ובינו ואם אומר אני שאשבע באלהי אברהם והוא באלהי נחור [illegible] שבר בלא ישמע
על פיו על כן אמר לא אוכי [illegible] באשר שבעתך אני בשבע [illegible] ולא אתה וזהו וישבע יעקב כלומר ולא לבן
ואסיה אמר באלהי אברהם או אלהי יצחק היה מתחמם לו לבן שנשבע באלהי נחור אביו על כן אמר בפחד אביו
יצחק לומר הנני נגרר אחר אבי במי שירא הוא ממנו ויזבח יעקב ג' הנה פתרו נאמר וישבו לאכל לחם עם
אותו מעשה לפני האלהים וארז"ל מכאן שהנהנה מסעודה שת"ח מסובין בה כאלו נהנה מזיו השכינה והנה
עם היות אך בזה את פגר שלא ר"ה יעקב לאכול עמו כי אדרבה יהיה מיסב הוא שם והיה שכינה ולבן או כלשם
דבק באלהי נחור על כן נשמק הוא בזבח זה אך לא היה בעתם כי אם ויקרא לאחיו ג'
וישכם לבן ג' ואחר שישב לבן שנפרד מיעקב ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו ג' כי הפריד הרשע מהלהק משריה
שכינה ופגעו שלא מהלו על האמור בתנומה אחרי הפרד עמו ג' ואחר כך הפרים יתחברו במקום פ' וישלח תפ':

נשלמה פרשת ויצא

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום: ויצו

ראוי לשית לב על הסברא היותר מתקבלת על פי ההכרחיות היותנים שהיו מלאכים ממש א' למה בחר
בהם מבאנשים ב' כי הלא הדבר קשה להשתמש לצרכו ממשרתי עליון ג' אי לפניו כי מי לא ידע שלא
היו מאחוריו והיא הודעה ובלי צורך ויש אמרו שהוא כי שלא מאחר קיו לפניו הם המלאכים ואם כן
מה ראו יאמר מלפניו ד' או אל עשו אחיו מי לא ידע כי הוא אחיו ה' סימון המקום ארצה שעיר אל ה'ם
ח' ויצו אותם לאמר כי אחרי אומרו אחר היותו כה תאמרון ג' כה אמר ג' למה הקדים מלת לאמר וגם היה
ראוי לומר כך אמר עבדך ג' ולשעבור מסה בהמרון ג' מה ענין תאמרו עם לבן גרתי כי לא. שלום מגעגו
ח' אם ואחר עד עתה וכן אני ניקי כ' שור וחמור ג' גם אין היה זה למה אתי בשעשוע ונהפוך הוא כי לא יקנא

פרשת וישלח

ויאמר כי נגעת הוא קטן ׳ א׳ וישובו ג׳ כי אומרו אל יעקב הוא מיותר ׳ ב׳ אומ׳ באנו ג׳ והי״ל
הכבד והמקום או וגם הולך הי״ל וגם בא ׳ ג׳ או אל אחיך אל עשו מי לא ידענו כי עשו הוא וגם הי״ל
אל אחיך עשו ומלת וגם מה באה לרבות ׳ ד׳ ראוי להעיר קושיא על יעקב מהראה עלבכה כי חרד אם
כל הדבר הזאת ואמר עזב כל הבטחותיו י״א שהבטיחו והנה אנכי עמך ג׳ כי לא אעזבך ג׳ וגם קושיא ג׳
המלאכים אשר שלחם ולא אמרו לו למה זה השלח מלאכים ומנחה אל תירא יעקב כי האלהים עמך ולא
לחנם שלחנו לשומרך וגם קושיא לאלהינו שלא נטה את אזנו אפי׳ אחר התפלה הצילני נא ג׳ והנרה
נבוא אל הענין נשית לב אל אומרו בסוף פרשה הקודמת ויעקב הלך לדרכו מה ענין או לדרכו ׳ ב׳ או
ויפגעו בו כי לא יצדק בם לשון פגיעה כי לא בדרך נבחי׳ היו באים כי אם יורדים שם מן השמים והי״ל
וירא מלאכי אלהים או ויצא עשו וירא והנה מלאכי אלקים ׳ ג׳ מה חידש באומרו מחנה אלהים זה
ד׳ שהי״ל מחנה מלאכים ׳ ה׳ למה קרא למקום ההוא מחנים ״

אמנם הנאמר כי ברכות אביו מה היו לו ליעקב כמפורש בס׳ הזוהר באריכות אך יעקב לא אך
מהיות נדון בקרבו אולי נגנבות היו עמו והיה צריך לראות את בעל דבבו אך לא כן הוא י״ג עמו
כי אם נתיישב נתיישב קמה לו מחנה י״ג כי מה יצא תאבר והוצרך להיות דרך ערמה כמפורש בס׳ הזוהר
מקבל אל ענין אחרים ואיך עם התחש והנה כבא יעקב אל האחד כיבדו י״ג כבוד גדול על ידי מלאכיו ׳
מה שלא נעשה לו בצאתו מבית אביו ללכת חרנה והוא כי שם מלאכי אלהים עולים ויורדים מלאכים ש
אלו קו בארץ עולו ומלאכים אחרים יורדים [illegible] אך עתה בשובו זולת מחנה מלאכי חוצה לארץ הבאים
את יצאו להקביל פניו מלאכי א״י טרם יסתלקו הבאים עמו באופן שהיה כבוד כפול שמלאכי ארץ ישראל
יצאו אל לכבודו שבית שטרם שנסתלק מחנה חוצה לארץ באו מחנה א״י והיה שם לשני מחנות יחד ״
ושמא יאמר לומר נתוסף לו עתה הכבוד הזה הא׳ שטרם עלותו אתה בא אל ארץ ישראל ׳ ב׳ כי אשר
מתחלה לא רצו לצאת חוצה לארץ עתה יצאו למעשו לא׳ ויעקב הלך לדרכו לומר כי בהיותו בחרתו
לא היה הולך לדרכו המתייחס לו הא׳ לא׳ [illegible] חוצה לארץ הפך דרכו אך עתה הלך לדרכו אל הקדושה
שלכן ויפגעו בו מלאכי אלהים וזא׳ לשון פגיעה שלא ירדו מהשמים במקום ההוא כי מלאכי א״י המה
ולא יותיס [illegible] המוהך היא שער השמים ולא באומר אלא אך והוי בא״י ירדו ומשם באו נגד יעקב ׳
ויפגעו בו כאיש הבא לקראת חבירו להקביל פניו והוא הכיר זה כאשר ראם ויאמר אין זה מחנה
מלאכים כאשר היו מחנה אשר אתי רק מחנה אלהים הם מחנה המרכבה המיוחדים לארץ אשר
הם השגחתיים הם מלאכי א״י בעצמם והוא כמתמיה איך יצאו חוצה לארץ טרם יעבור מעבר יבוק ׳ עוד [illegible]
דמיהק שבית איך לא עלו התחלה אשר לווהו חו״ל וירדו [illegible] ויקרא למקום ההוא מחנים לומר
כי יאמר [illegible] ההוא זכה לשני מחנות יחד מה שאין כן [illegible] כי אם מחנה אחד עולים ואחד יורדים
אחרים [illegible] יהיה כי אם היה בלבבו על פחדו לא היה [illegible] היה להם להסתלק מיד שלכן אמר
בלבו כי אין זה כי אם [illegible] חפץ [illegible] את עשו על הברכות שגזלתי ממנו והנה מלאכי חוצה לארץ
שאשלחם אלו [illegible] שלכן וישלח יעקב מלאכים כלומר שלחוצה לארץ הנקראים מלאכים [illegible]
[illegible] מלאכי אלהים [illegible] מלאכים ולא אנשים כיון שאמרו [illegible] ג׳ כאשר יבא [illegible] בס״ד
או יאמר ויאמר יעקב כאשר ראם [illegible] הנה מלאכי אלהים הוא זה [illegible] מלאכי חוצה לארץ
[illegible] המקום בו מחנים [illegible] זה כי אם [illegible] מהם
כמדובר ׳ או יאמר ויאמר יעקב ג׳ [illegible] אל מאמר יעקב [illegible] אם יהיה אלהים עמדי כי
הוא אמר [illegible] הנה אנכי עמך [illegible] אם יהיה אלקים עמדי [illegible] השם המבטיח
[illegible] והנה ה׳ [illegible] אני ה׳ אלהי אברהם ג׳ והוא אמר הנה אנכי עמך
[illegible] מדת הרחמים והנה [illegible] מדת הדין
[illegible] אם יהיה אלהים הוא מדת הדין עמדי ושמרני ג׳ ועתה בבואו [illegible] הכבוד
הנה [illegible] מלאכי אלהים להקביל פניו [illegible] בטוח מפחד עשו [illegible]
[illegible] מלאכי אלקים הוא מדת הדין [illegible] מדת הדין [illegible] בטוח [illegible]

כנודע מס' הזוהר כי יש כתות מיוחדים אל מדת הדין והנה ראה לעומת זה כבוד גדול כי המקום הזה הוא מחנים כי נפגשו מזה המחנה הא' על כן היה בספק אם קטנים קוא ית' עמו בברכות אלו. על כן וישלח מלאכים. והנה סתכנו כי באומרו סתם מלאכים ואינו אומר מלאכי אלהים קס של הל"ל ועתה חלשלו חובת הבחור למה שלח מלאכים ולא אנשים וגם היות של"ל ונתן ל' או ה' טעמים והוא כי בא להכין עצמו לפיוס ולמלחמה ותפלה ודורון וראה כי היתה עת רצון כי היו לפניו שתי מחנות מלאכים ועתה לבקש רחמים והכין עצמו לבל בטחתי ונפקיה נחוץ לעבור מעבר יבוק לאחר ישראל לבל יעבר שם מלאכי אל ויעבר את כל אשר לו באיסור גדול ותפלה ולא קמתי הרבה כי על כן נחוץ לקום בלילה לעבור המעבר ההוא ויעבר את כל אשר לו אין זה דרך בגשם ואם אשלח אנשים לפני מהלך ג' עד הבקר כאשר יבא בחורו בקר על כן אמר בלבו אין זה דרך ימים שלא יתאחר הדבר על כן דרך יהיו מלאכים כי מלאך אחד שלוחו של עולם לכתוב וגויתו כתרשיש הכי שם באופן שבפעם אחת הנה אל עשו ואח"כ תדע למה וישלח מלאכים למען שדם לפניו הם אחל עשו בני איתור על כן שם והוא אל עשו אחיו כי ב' בחינות לו א' היותו עשו כי רשע הוא ועבריינו סמוך נלא בחינה שנית כי הוא אחיו ומכח האחוה אפשר שב אפו ממנו כמאמר רבקה עד שוב אף אחיך ממך ג' באופן שהך מלאכים יבחינו אשר בלבו ואם טוב יאסרפו מש"ב לבשר ודם כי יוכל לאפרת ולכסות שנאה ולא יבחינו ועד שנים שלשי והוא אחדה שעשר ג' והוא כי בביתו לא ישבנו רגליו פנים אל השדה אדום פנים בשעיר ולא יכוונו האנשים המקום אשר הוא שם ויצטרכו ללכת אנה ואנה על כן הנדרך מלאכים שלא יתעיאו עד יפגשו כיון באומרו השמית והוא כי יקנה היו לפניו שמות עלי אדמות מזכרת מגמ עמודו על יעקב בלא פתו מתגו כי עירו עשר וכה יזכור משטמה הברכות אשר היו על היות ידיו כידי עשו אחיו שעירות ומשטמת הבכורה שהיא על האדום האדום שיזכור על ידי שדה אדום באופן שאם היו אנשים מתקבצים פן תעלה חמתו כאשר כי מזכרת תמיד לפני בל יתקרר זעמו ויהרגו על פי דרכו רמז עשה אלהיות מלאכי חוזה לאחר באומרו ארצה שעיר שדה אדום שהוא חוזה לאחר ואין נשלח עם של אחר עד עשה חמישי כיון באומרו ויבו אורים לאמר והוא כי יקנה יעקב היה חושש פן עשו חוזר בברכות ובקש לפייס את בעליהן אך הוא ית' הקפיד על יעקב על קדשנו לפני עשו כמ"ש על פסוק ויהי כאשר כלה יעקב וגו' אלופים נראה כאשר קפצנו בזה במדרש באומרם שהוא הקדים את היום ובנה כתבנו כי גם יעקב היה כמתפתה אמר בלבו לא חפץ ה' להניחנו ביד עשו נמצא הראני את כל זאת שני כתובת מלאכי ית' והנה המלאכים המה ידענו כי לא היה פחד אך הוא למען ישגו העשן שלח אותם והראה להם מוות ופחד באמור להם כה תאמרון לאדוני לעשו כה אמר עבדך יעקב לראות אותו ישגו ויאמרו אנו באים שלחני ה' אליך אם לא לשמך מעשו ודומה לו ולמה יראה ממנו ובזה יישב לבו ואם נהפוך הוא גם כי ישלח אותו ולא ידע אותם לאמר כלומר מה שיודו אותם ולא לאנשים הלא הוא לאמר כי לאמר הם לו כי יאמרו לו העשן ויבא הדבר. ועל כן אם היה משלח אנשים אך המה רואו כי הוא ית' הסתיר ממנו נס קמה הסתירו והוא ית' הסתיר על אשר לא כשוח בעצמו ונבנעלפניו עם שקות מתגדל לפניו על הדבר כאשר יבא בשד והמלאכים עם שידענו כוונתי ית' הסתירו על הסתירו ית' וזו אחת א' מכוונות הכתוב באומרו וישובו המלאכים ג' לאמר כלומר כי מה ששבו אלינו לאמר הדברים הקם במיראים אותו לא שלפני האמת היה פחד רק את יעקב כדי לאמר תשובה היו הדברים הקם לעשות שליחותו אך לא כן האמת מאתו יתברך ויצו אותם ג' זולת מה שכתבנו באומרו לאמר יאמר כי יקנה היה לעת יעקב להורות כי דברי הכשגתו אחר להפים דעת עשו בלבד היה ולא כן לבו עמו והוא כי דרך שר אחוה לרפאת שברי דברי משלחי לפיים שלום כמאמרנו על פסוק דבר אמונים מרפא על כן חשש יעקב פן יאמר עשו מי יודע אם יעקב אמר למלאכים אדון עשו ועבדך יעקב ואולי יתקן השלוחים הלא ולא יצא מפיו כן וגם אם יאמר שיצא מפיו הוא כסדרו לדברים לאמר אלא אך כשהוא מדבר בביתו עם אנשיו לא כן ידבר על כן שקראו שונה סידר הדברים לאמר כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר ג' ויהי לי ג' והוא כי דרך השליח לומר כה אמר ג' עם לבן גרתי ויאחר עד עתה ויהי לי ג' ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעיניו. אמנם אמר יעקב לא תעשו כן רק לגוכח כיוצא מפי כאלו אני המדבר עמו וזה כה אמר ג' עמר ככל היוצא מפי אלכם וכל זה עשה למען ישכיל עשו אם גם על זה פקחו עיניהם השלוחים עבדי שנית כדרך העולם יורה כי גם ולכן באומרו עבדך יעקב כי כך היה היוצא מפיו וזהו כה אמר ג'

פרשת וישלח

ועדין היה חושש לומר אולי בדברים שאינן לדבר לעשו רק שמדבר יעקב בביתו אינו מודה ד
הכנעה לזה הקדים ואמר ויצו אותם לאמר כה תאמרון ג' שמר הנה אמרינו לכם כה תאמרון
לאדני לעשו אינן דברים הכרחיים לומר לעשו כי אם מאמרי כה אמר ג' אלא שזהו להורות
שאפילו במה שהם דברים שבינו לבין אחיו ולא נאמר לעשו הוא קורא אותו לאדוני כי אמר כה
תאמרון לאדני ובזה ידע עשו שאמר כן ולא אמר כה תאמרון לעשו כה אמר יעקב ג' לזה לוקח
ולאמר שגם זה יאמרו לו ולא יקחילו מאומרו כה אמר ג' וזהו ויצו אותם לאמר שדוקא אותם לאמר לו
שאמר כה תאמרון לאדני ג' לקירות כינס בכבודם שאינו מעניו הם שלחות רק מאומר להם שיאמרו לו
אמר לאדני לעשו למען יראה כי גם בקרב ביתו לאדון לו מחשיבו   נס כיון פניו שוקמו מלאכים [illegible]
כבוד יעקב שלא יאמר ו עבדך יעקב עלה קורא הכנעה גם בבלתי נאמר לעשו להזקירם על הנאמר
לו יכוונת קטני מכל החסדים כי בידיות אביר נגדו ועשו לא הכיר הכבוד הוא כי אלא נ' קונות
רוב ברכות ראה שהם טובה מטל השמים ג' ורוב דגן ותירוש ב' יעבדוך עמים ג' ג' על האחים
הוה נביר לאחיך והיה לא מראחרון לא רצה שון עלאומרו הוה גביר לאחיך אדרבה עשו הגביר כי בך
האמרו לאדני לעשו ועל ישתחוו לך בני אמך אדרבה כה אמר עבדך אשר לא מרויחם ההשתחויה
לאחיו וכן כי יעבוד עמים שהוא זה את אחיו לא נתקיים כי הוא לבן לא אח הוא ובמקום שיעבדוהו
עמים גם לבן גרתי כעבד לו ועל משמני הארץ ג' הנה לא היתה הברכה שקבלתי את הטובה בעבודת
אשר אעבוד כעבד אים מקנה כסף שגם הכבה כי הוא עליה שאחר עד עתה אכירים ולא
ר' א' שויהי לי שור וחמור ואין והמברכה רק הבא מאלו ועבד' מה שאשלח לה להגיד לאדוני אין
נדריות שנים כי אם אדרבה נתתי את הכנער גם כאשר כי אני עבדך וכלמה שקנה עבדך קנה
רבו וכן אמתא חן בעיניך וכן קבלו רז"ל שהכל נתן לעשו עשו מעבד כי אמר נכפי חולה לאדן אין
להם ברכה נאמן יהיה רז"ל אמרו שהקפיד הוא יה' עשו על הבשורה יחת עשו כאשר הוכר כו ולפי
כיוונו רז"ל נרמוז קצת סברת יעקב בדבר במפרש מעשה שהיה שקרה ב' ר' כתב נקיסר על יד
ר' אפם וכתב מיהודה נשיאה למרן מלכא אנטונינוס וקרעו ר' את הכתב ואמר וכי אנא טוב מאבי
שאמר עבדך יעקב וכיוה לכתוב מני עבדך יהודה יהודה לאה למרן מלכא אנטונינוס ג' ולא עשה
ספרו לנו מעשה שהיה אלא כיוונו שיעקב עשה למר את זרעו בגלות קהלת הזה אשר אין להם
הקבע חית שהיו לו כל כן הורונו רז"ל כיון שעשה ר' שלמר מיעקב ועוד לנו התגלות אחר בדבריו
אני יה כאשר יבא בסל' והנה במדרש אמרו שור זה יוסף שיצא ממנו יהושע שמכה בעמלק
וחמור זה יששכר שיודעים   ממנו שיודעים מה הקב"ה עושה בעולמו שנ' ומבני יששכר
יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ה' ומה יעשה ישראל וכאן אלו ישראל שנ' ואתן לכם ג' ועבד
זה דוד שנ' אני עבדך בן אמתך ושפחה זו אביגיל שנ' הנה אמתך לשפחה עכ"ל והנה המאמר
הזה אומר דרשו כי כלו מקשה   אמנם הנה הוקשה לו אומרו שור וחמור ג' הכל לשון יחיד
ורש"י ז"ל נדחק על שהקמין אך רז"ל   דרשו על המכוונים בהאחרים אלו והוא כי גם כל ק
הכוונה רמז לו שאין חתיתו נמה כי הלא ויהי לי שור זה יוסף שעננו של עשו כי על כן כאשר ילדה
רחל את יוסף אמר שלחני ג' כי אין קוסר מנגדו פחד עשו שיוצא ממנו יהושע שמכה תחלה בעמלק
שעליו נאמר בכור שורו הדר לו ומה שור זה יוסף ג' ועת אין זה רק בפני משה שכאשר ירים משה
ידו וגבר ישראל אך אחרי משה מה יעשו לנו פקודה עמן אחר משה כי ימשו לבם אדום כי הוא
הכוונת מלקית לישראל על כן רמז לו וחמור זה יששכר ג' והוא כי בני יששכר יודעים ברוח הקדש
מה הקב"ה עושה בעולמו שהיו הכהן והנביא והיו להודיע לישראל שיעשו תשובה לתקן את אשר
עוד להשיב חמתו יה' וזהו לדעת מה יעשה ה' ומה יעשה ישראל ובזה אין פחד אדום עשקם כי אין
להם שעשק על ישראל אלא כד יעברון על פתגמי אורייתא ושמא תאמר אחר אבוד חכמה מבני
יה' להם תשובה זו היששכר אז יפלו בה אדום לאה ואתן אלו ישראל והוא מאמר רז"ל בני נקרא רבק
שמפוק אדם ובהמה תושיע ה' כי ישראל נקראו צאן מה צאן מכין   אותו ואז נבוען כך ישראל
סובלין יסורין ג' וזה יאמר הלא פסוק שסובלין יעבו לאשמותם ולא רננה עליהם אחרך   ועת הלבנה

כעדר

באורך הנעלת יעקב וכח לשבולת סוהן לנא׳ ועבד זה דוד למה כי כאשר בסוף הנעלת יבא ומייסורין אז
יבא דוד הנקרא עבד ה׳ ויתנקמו ה׳ באדום ושם הלא בחירתו חפשית והנה יתעורר ויכשל בדם
נפשות רבות ותפסק מלכותו כאשר קרה לשאול ואדרבא כל אחרית אדום בהתכו והוא חטא בה כי
יבא בחפזון ובלתי השחר לבלעו אור הבקר משתין בקיר לגא׳ הנה אביגיל הסירה המכשול לגהה
מלפשו באמור אלנו ולא תהיה זאת לך לפוקה וזה מאמרם ז״ל נסתלתה מהבתך כי מאהבת נשים זו מיכל
ואביגיל מיכל בעולם הזה ואביגיל בעולם הבא והוא כי מיכל הצילה את נפשו ממות בעולם הזה והבהאה
אותו והשם התשים והבור הענין במקומו ואביגיל הצילתו משון המונע מטוב העה״ב שהוא מכשול עון
הטונם במלבותו ומה גם לעוה״ד : וישובו המלאכים ׳ וגו׳ מה שסתבנו באומרו לאמר שדיבנין לו
כי אמרו לו המלאכים אתה אומר שגם שהוא עשו הוא אחיך וביזה בטחת לשלחנו שאפשר שב
אפו ממנו כמאמר הכתוב וישלח יעקב ׳ אל עשו אחיו שהוא גם שהוא עשו הוא אחיו אך נהפוך הוא
כי אדרבה אנחנו שהוא אחיך הוא עשו וזה׳ לאמר ׳ כלומר מה שראוי לאמר הוא אל אחיך אל עשו ולא באמ׳
אל עשו אחיך כאשר אמרת בשלחך אותנו ובדרך הזה יבדק אמרו וגם הולך לקראתך כי הלא אין פעולת
עשו יתוספת על פעולתם עשר בחטא וגם הולך עשו אך בזה הכל הוא כי באנו אל אחיך ואינו כאח רק עשו
ויתהלב ונוסף על רשעו לבו כי וגם בשנאה הולך לקראתך להכבך והנה ארבע מאות איש רודפה לשבת לעצמם
לקחת המכם מאת המלך למצוא חן במה יאחז עם יעקב להרגו והוא כי הוקשה למו מה הולך שהיה לו
בא לקראתך שהן שתי תשובות הנה על כן פירשו הולך מהתחלה לבוא ע״כ לקראתך להאחז ע
עמך פי׳ מכם נבחך ׳ ועל הפסוק יאמר הנה הנכרב כנו אלנו היתה מה יאחות לצחה כי היתה בקירוב
הלב וביאתו לקראתך יתייחם להפכה כי אינו להקביל פניך בבחינת קירוב רק דרך פיזור הלב וזהו באנו
אל עשו וגם הולך לקראתך ולא היפך כענבנה הענין עמד הלבבו אל אחיך ׳ וגם בא לקראתך ::
ועל אחיפשר רמז בהבנה הגם שמרבה פרו של עשו שגם הוא בא לקראתנו וכן היה כי התחלה פרו נתחבק ע
עמו ואחר הנה עשו אלנו וריבוי הגם יאחוז את השר של מאות איש באים עמו כלומר אך השר אינו
כי אם שיקדים אלנו :: ויירא יעקב ׳ ראוי לשים לב אל הכפל ויירא ׳ ויצר לו ׳ ובתחלה אמר מאד ׳
ובענית היצר ׳ ב׳ מה תיקן במה שחצה חילו לשני מחנות ׳ ג׳ אז ויאמר אם יבוא ׳ ד׳ שהי׳ לו אם יבא
את המחנה האחת ולא אם יבא ׳ ה׳ אם הכין עצמו למלחמה כמש״ל למה ינתקו להכות את המחנה הא׳
ולא ילחם עמו מיד ׳ ה׳ אז והיה המחנה הנשאר לפליטה במה יכנו שימלטו הנשאר והלא גם הנצל הוא
עצמו היה בספק כי הלא התחנן הצילני נא מיד אחי ׳ ו׳ ואיך בטח לומר שיהיה המחנה הנשאר לפליטה
ואם הוא שילחם בו בוטח שיוכל לו ילחם בו מתחלה ׳ ז׳ אז אלהי אבי אברהם ׳ למה לא נערכם ולאמר
אלהי אבותי אברהם ויצחק ׳ ז׳ אז ה׳ האומר אלי ולא אמר אתה אמרת אלי ׳ ח׳ עוד אז ואתה אמרת
היטב איטיב ׳ ח׳ שאחרי אומרו ואלהי אבי יצחק הי״ל מיד האומר אלי בלי הזכיר את השם ׳ ט׳ שהאל
אדרבה בהזכירו כל הבטחות אלו נעשה כאשם על פחדו ומוראו ׳ ׳ כאו׳ קטונתי ׳ שגם כי ידענו כי
יעשה עמנו חסדים הבטיחנו ׳ יא׳ אז מיד אחי מיד עשו כי הי״ל מיד עשו או מיד אחי עשו מהו אז
מיד מיד שני פעמים ׳ יב׳ אז כי ירא אנכי אותו מי לא ידע שעל היותו ירא אותו היה מתפלל ׳ יג׳
שבנם של עצמו ויצא בהם ניבים ואח״כ בהכבטחת תקרנו ׳ יד׳ בכללות הענין למה הקדים שלחות
המלאכים ההנם אחר ותקנתו לשלח דורון ולהתפלל וגם למה הכין עצמו למלחמה קודם אחר
התפלה וגם למה אחר התפלה שלח דורון : אמנם הנה יעקב היה מסתפק ראשונה אם שב אפו מ
אחיו ממנו ושכח את אשר עשה לו אם אין עלכן להסתלק מן הספק הזה שלח מלאכים כי
המה יגלו אלנו את אשר בלבו כאשר היה כי אמרו הוא ארבע מאות איש בלב אחד עמו הגידו לו כי
הוא וקם לגבם למרוע כבו׳ רש״י וכאשר נתאמת אלנו כי מבקש רעתו אז נולד לו ספק אחר אם יאחום
עשו אם בלתי המית אותו בחיי יצחק עד יקרבו ימי אבל אבינו ויעיל כעסו על כל העושר אשר
לעקב באמרו כי מברכתו עשה את כל הכבוד הזה הוא או גם על יעקב עצמו יש פחד חמתו והמיתו
כי להשמיד בלבבו על שבית נתפתק אם בבואת עשו להמיתו ימצאו זכיות לעשו להעזר והתבן
בינקב כענין יתיבות האח וכבר הוזין מאז יצא יעקב חרנה ועל כל אם בבן והיה חייב לעשו כי
נגזבות הן הברכות אלו או הקכיס הוא יה׳ נגלי ועיונם כי מה היו ליעקב אם עבר בלי עון לו

פרשת וישלח

יוכל עשו ברשעו להמיתו ואין מידו מציל על הדבר כי בעל בחירה הוא כנודע כי אין הקב"ה מונע בחירת
אדם כי על כן ראובן בחר בהשליך את יוסף בבור נחשים ועקרבים מלהניח אותו ביד אחיו כמבואר במקומו
והנה על כל זאת פקח יעקב עיניו בראותו כאשר נבאר על סדר המקראות והוא כי בהסתלק הספק הא' ידע
כי עשו ומר לב אחיו אז ויירא יעקב כו' והנה בגמרא אמרו רז"ל כי ר' פלוני שראה את תלמידו מתירא אמר לו
חטאה את דכתיב פחדו בציון חטאים כו' והוצרך לפרש פסוק אשרי אדם מפחד תמיד על דברי תורה והנה
יתכן כי בהיות יעקב במצב זה ראה והנה היתה יראתו מאחר בקרב לבו אז ויצר לו על כן כאומרו הנה לב
יודע מרת נפשו ואם לא שיש בי עון לא היה המורא קנה לו הזה בקרב לבי וזהו ויירא ויצר לו על המוראה והוא
חושש שהוא על הברכות אולי נטלן בכזב וכי זאת בדבר שלכן ויצר לו מה שלפי האמת לא היתה אשמתו רק מן
שנבענו בשליחות שאלה לעשו כאומרם ז"ל שאמר הוא ית' ואת נמרת אחוז על עקב אלפים לראש והוא לא כי
ידמה על כן מה עשה ויחץ כו' והוא כי עשה מהעם אשר אתו מחנה א' ואת הצאן כו' שהוא כל מקנה קנינו
אשר רכש מחנה אחר וזהו לשני מחנות והוא לשום את המחנה הנבחרים ראשונה שיפגע בו עשו תחלה ו
ואת המחנה הצאן ונשים ובנים במחנה אחרון כמדבר הנה לפנים והוא יעקב עבר לפני שני המחנות ויאמר
הנה אפשר כל כוונת עשו יעני על הנבחרים שאומר כי קם משלו אך לא לשלוח ידו בי כי בדי אבי לא ינגע בי יד
אז אפשר שמרוב כעסו גם על יעקב כו' על כן אמר בזאת יבחן אם יבוא אל המחנה האחת הוא הראשון של
הנבחרים ויכה אותם נם שמענו כי ראשונה הנה בזה אדע כי לא להמיתני בלבבו ולכן לא אומר לדבר רק
והכהו אמחקו להכותו כי לא אחוש על השמטון ואולי ינוכה בו אשמת דבר אך והיה המחנה הנשאר לפליטה
כי אם שלא ישנו בו אשים פני נגדו כי לא ישלטנו ה' גם בי אחרי הכותו את מחנה הנבחרים שמעון ברכותיו
וגם הוא לבלתי המיתני בחיי אבא ימנעו ממני אחר הגלה כעסו בראשון וזהו והיה כו' והנה זה הוא אם יבוא
אל המחנה האחת וישוב את יעקב ואם לא יעשה כן רק ילך אל יעקב להמיתו על חלקו ואת היחל ואמר
אלהי אבי כו' לומר הנה יש זכיות שיראה כי שנינו שוין בהם והוא היותנו בני אברהם ויצחק ויש לעשו את י
זכיות אשר אינן ליעקב והן הרת האם וכבדו והו זה כמה שנים ויש זו ליעקב על הברכות אם הוא שלא יקחי
הוא ית' בלקיחתן על כן על הראשונה אמר אלהי אבי אברהם כו' לומר הנה אין לעשו זכות אבותי כי אינם
מתייחסים להיות אבות רק לי והוא מדרש רז"ל על כי ביצחק יקרא לך זרע ביצחק ולא כל יצחק רק יעקב ולא
עשו וזה אחשוב כשון הוא ית' באמור ליעקב בלכתו מהארץ אני אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק כו' לומר מה
שאני אומר לך הארץ כו' לך אתננה כו' אל ההריה ולומר כי יתאו לזרעך אתן את הארץ לאמר גם עשו מזרעו כי
הלא אני אלהי אברהם אביך ולא אבי עשו ומלאת אמרתי לאברהם לזרעך אתן עלך כוונתי והנה בכלל ת
מאתים מנה כי גם יצחק לא יקרא אב לעשו רק ליעקב כנאמר לאברהם וזה מאמר יעקב אלהי אבי אברה
לומר מאשר אתה אלהי אבי אברהם כאשר אמרת לו אני כו' לומר כי גם אלהי אבי יצחק ולא יקרא אבי עשו
ועל כן לא כלל יחד אלהי אבותי אברהם ויצחק ועל זכות האם וכבוד הוריו כ"ב שנה מה שאין כן יעקב לא
יתכן שאתי אלה נחשבו לו לעון כי הלא בשתיהן הבטחתני להיטיב לו כי ה' האומר אלי שוב לארצך היא
ארץ ישראל ולמולדתך הם הורי ואיטיבה עמך ואלו בשתי אלה חטאתי לך איך היית מבטיחני בהן הבטחה
עד כי אין במה שלא אמר ואתה אמרת שוב לארצך כו' כי אם ה' האומר אלי והוא כמתחיל על פי דרכו לתת
התנצלות לומר הנה אני אומר שהבטחתני כו' והלא תאמר [illegible] אם כן תחשיב כי חטאה מקטנתי מאמנה
שעל כל ההבטחות אני ירא מעשו ומכנגד עשי אלו אל תשת עלי חטאת כי הלא ה' בעל הרחמים הוא
האומר אלי שוב לארצך כו' ועל כן את האלהים אני ירא הוא מדת הדין פן קטרגה על בשעת הסכנה כו'
כענין מאמר ז"ל והתוית תו על מצחות האנשים כו' שאמר ה' להיות תו תחיה במצחות הצדיקים וקטרגה מדת
הדין ואמרה היה להם למחות עד שנהפך עליהם גזר דין ונאמר וממקדשי תחלו וממקודשי כו' והוא מה שספר
למעלה כי על זה פקח עיניו יעקב מאז הבטיחו שם הרחמים כאו' והנה ה' נצב עליו כו' והשיב יעקב אם יהיה
אלהים עמדי כו' לומר ידעתי ה' כי ברוב רחמיך הבטחתני אך הנני מסתפק פן מדת הדין תקטרג על לקיחת
הברכות מאחי או דומה לזה ולזה אם יהיה אלהים הוא מדת הדין עמדי כו' ועל זה עכשיו אמר עתה הנה
לאבותי גם מדת הדין עמדה להם וזהו אלהי אבי אברהם ואלהי כו' שהוא מדת הדין אך לי ה' הוא מדת רחמים

הוא כענין

תורת משה

הוא ~~[illegible]~~ ושלבן נגרתי ממדת הדין ולא תתחזק מדת רחמים לעזרו כי הלא קטנותי מכל וגו׳ ונגד אני מתירא שלא תמחק ביד מדת הדין על דבר הברכות אולי עי׳ כן יתקן אחי כי לא ראיתי הסכמתך בדבר ואם יונח שהסכמת יראה אני פן בלי עון יקום על להרגני והייתי בעל בחירה לא תעכב בידו ועל זה אמר פי שאהיה חייב לו בדין או מפאת הייתי בעל בחירה שמהראוי לא תמנעו נעשה זאת איפה והפלגו לא הפך ההוא בין בבחינת הייתי אחי כי על כן אני חייב לו שגזלתי חלקו כמ״ש בא אחיך במרמה ויקח ברכתך ולא אחי כלומר שאינו [illegible] כנגדו כי אם מתייחס לאחי בין אם אינו זוכה בין רק שהוא בבחינת הייתי עשו שהוא הורג נפשות כמש״ל על כי עשו אנכי אל לא תמנע להיות בעל בחירה ושמא תאמר לא אהיה למה אירא כלל לא שמתי לבי שאם כן למה הבטחתך כלהנו ובנת האלה עם יודעי קודם והברכות הוא מקשאני מיסד הוא על כי ירא אנכי אותו כי מאשר נפלה על חתיתו אני חושש פן חטאתי לו כאומר הוא מקשאני מיסד הוא על כי ירא וחרד כי הוא להוה מיראתו ואמרו לו חטאה את. ועל הבחינה השנית נמשלה כי לא על אנוש לבי ירא להייתי בעל בחירה לא תמנעהו ראה לא ה׳ פניבואו והכני אם על בנים ואקיק ברוע מקן אם הוא רשע ועל דבר כזה לא תנחהו בח פסיות בחירתו דנפיק מינה תפיר שאתה חפץ מלקח האם על הבנים ועל דבר כזה לא הבטחתני רק על עצמך הלא ואתה אמרת היטב איטיב ג׳ שאמרת כפל חורבא רבה ושהלא לא הבטחתני רק על עצמך הלא ואתה אמרת היטב איטיב ג׳ שאמרת ושמתי את זרעך ג׳ ואיך תנחם קמבה ואין זה רק על ועל בת זוגו שהיא כגופו נם על הבנים אמרת ושמתי את זרעך ג׳ ואיך תנחם שלא יקימו הבטחותיך:

כי זה במקום שיש חילול השם שלא יקימו הבטחותיך. מלמעלה ולא למטה ונם נאמר לבני בניך ונם וילך שם ב׳ הנה אומרו ויפן שם יראה בלתי מתקשר לא למעלה ולא למטה ונם נאמר לבני בניך ונם מה שנין אומרו מן הבא בידו והנה אחז״ל שהם אבנים טובות ומרגליות ולמה לא פירש וכן רחוקו נפירושים אחרים ויתכן כי למה שלא עשהו ה׳ בתפלה נרתע ונתירא אז יותר ועל כן עמד ולן שם עד יבקש תיקון מה בל יהיה מתקרב יותר אל עשו עד יתקן וזהו וילן שם בלילה ההוא ומידמיהר לתקן כי בדורון לפיים את בעל הכו כי על הברכות היתה עיקר חששתו ולאח הדבר או למען יגן זכותו לא נתן המקנה אשר ביד עבדיו רועי עדריו רק מן הבא בידו הוא חלק מקנהו אשר קיק רועה הוא פרו ונתלם אתי או יאמר כי לבל יתחמץ לבב עשו בל יזכור הברכות לא שלח מנחת תבואות או זמרת ארץ ומגדנות וכיוצא כי הם דברים באים מטל השמים ומשמני הארץ ג׳ ויהיה מזכרת עון רק מן הבא לו מידו מיגיע כפיו וזהו מן הבא בידו והנה כתבנו למעלה כי נהפוך הוא כי על שחשש יעקב נכנע ד׳ תחת עשו אחר הבטחותיו ונם עלהקדימו לשלוח מלאכים להבלה ושלח להקביל פניו מחנה אלהים שלכן לא שהוכשר ואחה כנהראהו כי נם על שרו הנבירו כאשר יצא בקר וכמש״ל שהפרשתן אליהו לנפשי הבשל לא היה נמשך אליהם ללבת לנגד עד לקחו ודבר לעצמו מתקדש ה׳ כן יאמר פה ויקח מן הבא ובמה לקחו בידו שילכו לעשו וזהו מנחה לעשו שהולך להתקה בידו למה שהיה מנחק לעשו אחיו:

בידו שילכו לעשו וזהו מנחה לעשו שהולך להתקה בידו כי [illegible] כל אדם כפי כחו כי לבלתים ואיל נתן עשר עזים ׳ הנה אחז״ל כי מכאן סמכו אל הפרים החיוב השנות והבל אדם כפי כחו כי לבלתים ואיל נתן עשר עקדות שהם כבעיים שאין להם מלאכה ולפרים שהם מעטון פנשטים ל׳ לבלפר ולנכביהם שהם קולבים ה׳ אך לעיר למלאכים לבל נער שנים בלבד וראוי לשיתלב הלם לנמור אתשנשו איך יתנהג בהשמים

אך לעיר למלאכים לבל נער שנים בלבד ויראוי לשיתלב השם לנמור אתשנשו עם כן מנחתו עשה מניו שעיר עז אחר הבשלחיים כוון. אך למה שידע כי שהם בכו ליפת פר עשו על כן מנחתו עשה מנין שעיר עז אחר במחק ההולכת לפניו ורמז הענבד כמש״ל על והאח תשימו בין עדר ג׳ שרמז יתנן הרוח בין עדה לעדה לבנו הבאים ביד אדום ועל זה נאמר על מזל בשר כי על שחמל מאחר על עולה מהתור רבחרב ולבעורת התגשמו ועל שחמל דוד שהראן באופן מדעיתם הקימו למלכי ישראל וכן ר׳ עשה שהם שהשבבהם נרמזה ועל זה יתכן שכוון יעקב יכמורותמיו יה׳ לומר ואלה אם על קבא חםיעקב אתי שלהשמים נ׳ נפריות ולבות יהיה באופן יוכלו שאת ולא יוכשו כאן ומה נם שהיה הוא יה׳ יחוס על בנו ישראל לא ישמע את אדום שהם להכביד עלם רק לפי כחם כאשר יוכלון שאת למען להם וכן אחז״ל שהפסוק השבעתי אתכם ב׳ שהשביע לאומות בל יכבידו העול בגלות על ישראל. והנה הודעה מספר כל פרטי הבא קמוה לפי הפשט יותר לבני בניך ואיפשר לגו לומר רמז מספר אחד שענינו מספר על פי מה שלמדנו רז״ל כי העדרים

פרשת וישלח

אלו רמז לצרות ושעשקון לאמר ורואה הסימן בין ערב ובין ערב גימטריא ק' ריוח בין צרה לצרה בליקיו ה
הכופרת ואיפשר הוא עו' שאחד זה לעשו שהיה כמשיר עמאול והוא שרו למעלה הקדושה והנה רז"ל לא כאיו
מה היה הצרות המשעבות לעדים האלה ואחשבה כי יקנה ה' פעמים אלפן שלאחות ידי אחרים כלישראל ח"ל
א' בבלת עמלק בחירים ויזנב כל הנחשלים אחריך לעשו כבוד ב' בסילוק אהרן שנ' וישמע הכנעני ג' יושב
הנגב כמש"ל עמלק יושב בארץ הנגב שבאו בדמות כנענים ויעבו משיראל שבי ג' בימי אחשורוש ש
שבקש המן שהוא מעמלק להשמיד ג' ד' בחורבן בית שני ה' בסוף ביתר אדריינוס קיסר
ועל כל אלה היתה עין יעקב בוכיה לפי קכנה הזה אשר בכל א' מהנה נתן לשעטה כי לא יכול לשבבן
לעמדי והוא כי על הפעם הראשונה שהיו אז ישראל כעבדים עניים בלא עזות מה כי רפו ידיהם מהדרך
אמר עזים מאתים והוא כי שלעת עמלק היה אז בני מינים א' של אותם שהיה הנגב כנען שנית
מהעירב רב שהיו גם הם לעשו ועל השוב הא' אמר עזים מאתים והוא כי במק' שלה עזים מאתים עם הכולל
ל' והנה כל הנחשלים אחריך האמור בפרשה כל הנחשלים שלה במק' ל' ועל בני הערב רב אמר ותישים
עשרים כי הערב רב שלה עשרים במק' ועל מלך ערד שנשבה שפחה אמר רחלים מאתים שענלים ב' תיבות
אלו לב' וכך שלה יושב ממנו שבי עם הכולל ועל גלות מדי שלא שלח המן בפועל רק שפעם אמר
גמלים מיניקות ג' והוא כמש"ל במדרש רבה על ואחשבמל ג' שהוא כל גלות מדי שנקרא כך על פ' מי
אחד של עוקרה שבו ונבוא אל העגין והוא כי במדרש חזית עשוניקראו ישראל שבאותו הדור על פעולת
אחשורוש הנה לפי האמת היו קרובים לאנוסים כי אכלום לדיבם וזה ירמוז גמלים מיניקות כרהמדיים
המוכבם לגמלים הנקום והאכילום וגם הכתוב של ישראל היונקים הם שלשים הם זכות דומות שגמלים כ
במספר קטן כ"ט וגני התיבה עולה שלשים אז יקרא גמלים אל ישראל שהיו כגמל אוכלי קודם מבחינה
כן אכלו הם מה שהיה להם קץ ממלאכה אז היה להם זכות שהיו מניקות תורה לתלמידים כמש"ל על
תלמידי מרדכי ויתרחלמודם קטנים שבעל בכייתם נצולו ישראל על פי מיכאל כבמדרש וגם וכמו
של ישראל שלשים כקודש ועל חורבן בית שני אמר פרות ארבעים הם פון וירושלים אחרית יוד במקרא
עד תשעה שמלה פון ומלה ירושלם עולים ארבעים ופרים עשרה הם ישראל שעלה ישראל במספר
קטן עשרה גם על שנאתחנם עולה הג' תיבות במק' ארבעים כי על כן נחרב ועל פר' כם שהיו אז
וזהו ופרים עשרה כי בפרים יש פרים ושאחיה ד' וזה שעולם עשרה במק' ועל אנשי ביתר שהיו
היבות אלו עולים עם הכולל עשרים ועל דבור התינוקות של ביתר שהיו שם כ
כמש"ל אמר ועירים עשרה שהם יא' עם התיבה כמספר ראשי תיבות של תינוקות שלבית רבן
והיו כל הקרבנים במספר קטן כי על קוטן זכיות היו כולם:
וישבו אל קראשון ג' אולי לשיתלב למה לא ידוע לדבר לעשו עד ישאל יהוא יתחלה לפי אתה ג
ונם אומרו לאחר הוא מיותר ושמה הנה שלשה שאלות אלו וגם הי"לל לאדוני לעשו ועוד מה
יזיד אומרו והנה גם הוא אחרינו ועוד או ויצו גם את ג' למה לא כלל אותם כאחת לומר וצוה את
כל אחד מעבדיו כי יפגשך ג' ונגד באומרו אחרי העדרים לאמר כי אומרו לאמר הוא מיותר
ועוד מן ואמרתם כי אומרו ואמרתם ג' היה כי יאמר וגם הנה עבדך ג' כי אמר אכפרה ג' ולא
שיאמר לכל אחד גם הוא אחרינו ויאמר הטעם כי אמר אכפרה ג' לכל אחד ולא לכולם באחת כל
וכן מלת גם היא מיותר והנה דרך עבד איש המולך מתדורו ומנחה לשר ונדון שאם ישאלהו
האיש המקבל למי אתה ולמי אלה לענות ולומר אני עבד לאדוני פלוני ושלחני דורוני
לאדוני פלוני אך אם לא ישאלוהו דבר כי אם הוא מתחיל לדבר עבדך פלוני משלח לך דורון
זה ולכן להיות חפץ יעקב להראות לעשו כי גם בביתו היה בלתי מתנהג בשררה רק כעבד
לעשו יצוה לראשון שלא ידבר עד יפגשהו וישאלהו לעשו ולמי אתה למען יראה שלא יענה כעבד
לאדוני ליעקב כי אם לעבדך ליעקב שאפילו בכוונה אל עבד יעקב עם אדוני ולא יקראהו אדוני
בפני עשו כמשפט המדבר לפני השר שלא יכנה בשם אדון זולת השר על דרך מאמרם ז"ל שלא

כי קייב מוריה הקהתי אתה לאשו למטר שקרא אדוני את יעקב בפני המטר וזהו ואומרו לאמר כי יפגשך ג
שאוהו לאמר כאשר יפגשכו ושאלנו ולא מקודם יאמר למי אתה ג׳ והוא כי יחפוץ לדעת אם באומרו
למי אתה יענה לאדוני לעשו ונשירדה לדעת אם הוא מקהם שלא נבקין לבית יצחק אביו ולא מנחה לו
וזהו ואנה תלך וחסהוא דורון ולמי אלה כלומר אם הוא לו הלא מה אלה לו אחר שקבל שלו כי כל
שכרו נגוב הוא אינו גם למה הדורון הוא לעבדך ולא לפניו כי דרך איש קבלתי מאחיך עצמו לשר
ומייל ונותן דורון לגדול ממנו שהוא בידו מפתיו ולא ביד עבדו ואכ״ז למה הוא לעבדך ולא לפניו על
כן אז תשובה ואמרת מה שאמרת למי אתה לעבדך ליעקב ואשר נמשכת אם מנחה לביתו אנו
דורון הוא הלא מנחה היא שלוחה ולא תאמר אם הוא עבדי גם כלכם אחר אבל הוא שלו ואיך מנחה
מנחה אונם כי כל אשר לו הוא שלקח ברכתו כי הנה כן הוא כי הלא גם אנו שאנו עבדיו שלך אנו
וזהו לאדוני לעשו מלא שבנוח בך לא תקפיד כי מידך נתן לך ותתיחוה אשר · ועתה לפניך כלומר
שהיה ראוי יהיה יעקב עצמו מפני המנחה לפניו אל תתמה כי והנה גם הוא אחרנו והוא בעצם לב אל
אומרו אחרנו ולא אמר אחרי כי לא נזכר כונת אלה הא׳ אך אמרתם לא היה רק עבדך זה היה בא אחר עבדיו אך
והנה גם הוא שמרכבה הנפלאת מפני המנחה כראשון המדבר והוא אחרנו שלכל המפנים והנה אם כל אך מקדמים
אחר כל עדר לא היה מדבר עד ישאלהו עשו היה נראה מתנות אנשים מלמנחה להחניף אותו ולא כן לב יעקב על כן
ויצו גם את השני ג׳ לאמר גם הם כראשון אך לא אחר שאלתו רק כדבר הזה תדברון אל עשו מיד במוצאכם אותו
וירם שאל · וחזר ואמר ואמרתם גם כ׳ והוא כי יאמר עשו בלבו הלא על מה שלא בא הוא במנחתו הנה הא׳ אמר
אלי שהוא בא אחר כל מפני המנחה והיה נראה שהיה סמוך לאחרון אך הנה עברו כל הקולות אחרי העדרים
ועדין יעקב איננו ואין זה רק לקדשירה שמשלא שעבדיו ובלתי בא לכנגד מנחתי ועדנו רחוק כי נשאר
עם הלילה להעביר כל אשר לו · על כן ואמרתם בהגנעלבם גם הנה ג׳ לומר כאשר אחרנו בלתי כנגד שררה כי אם
עבדים נמצנה עבדך יעקב כלומר כמונו בלתי משתרר ומה שקוראת אחרנו על כן ולא עמנו שהיותו אחרונים
הלא הוא כי אמר אכפרה ג׳ ומה יהי׳ באומרו גם שאלו הוא מיותר [illegible] מתחלה [illegible] מהעבר
האחרון הוא רחוק פן יחרה אפו מיד כי יבא קדבר לאט לו ואחר כלהפיום יקבל באחרונה
ותעבור המנחה כ׳ הנה יחוש הפסוק בלתי מהתקשר עסקופו · ב׳ מה מודיענו כי לן במחנה ואנה ילון אם לא
במחנהו · ג׳ מה הנחיצות הלא לקום בלילה ולהעבירם את כל אשר לו בעוד בבקר · ד׳ אם ויותר יעקב לבדו
אם עבר הכל ידוע שנותר לבדו · ה׳ איך נאבק איש עמו ואיה כל מחנה אלהים ואיך לא שמרוהו ותקע כף ירך
יעקב · ו׳ באו וירא כי לא יכול לו אם לא יכול אידקוקע כף ירכו · ז׳ או לא אשלחך ג׳ איזו ברכה היה חפץ אם קום
הברכות הרי אמר לו לא יעקב יאמר עוד ג׳ שארז״ל שלא היתה לקיחת הברכות בעקבה ג׳ ואם כן קרי ברכו ולמה
לא שאלו עד שחזר ואמר מה שמך · ח׳ או אח״כ ויברך אותו שם שאם הוא הברכה הראשונה הרי כבר נאמר
אם היא אחרת למה לא נתפרשה וגם אומרו שם הוא מיותר · ט׳ למה זה שאל יעקב לשמו · י׳ שהשיב לו
למה זה תשאל לשמי ולא נתן טעם אל מה שלא ישאל שמו · אמנם הנה כתבנו למעלה כי טרם ילכו מלאכי
אל אשר אתו פגעו בו מלאכי אלהים ויקרא שם המקום ההוא מחנים על שם שתי המחנות והנה אחר
שהיו המלאכים נפגעו משם מחנה חו״ל ונשארו מחנה אלהים הם מחנה ארץ ישראל שקדמו להקביל פניו לכנס
עמו מעבר יבק לארץ ישראל ונבואה אליהם ועתה כי הנה בדרך הלוקים לבלתי נסות עיקר מהכונות שכבעות
רקמון הפינע האלהי והנה היה ליעקב פיוע אלהי הוא מחנה אלהים שעמו אמר שאעפ״י שהתעבור המנקק
על פניו לא בטח בזה כי אם והוא לן בלילה ההוא במחנה הידוע הוא מחנה אלהים הנז׳ למעלה ועד המחנה
שהיה לפניו מירחקו ושדנו עומד שם נתן אל לבו הלא מחנה ארץ ישראל זה ואולי אם אתעכב פה בחו״ל לא
ימתינו עד הבקר שאעבור כנחל לארץ ישראל ואם לכבודי יתעכבו אין ראוי שלמעני יתעכבו בחו״ל והם
מלאכי ארץ ישראל ומה גם בלילה זמן השראת טומאה בעולם על כן ויקם בלילה הוא ג׳ ויעבר את אשר לו
והנה כאשר עבר הוא מעבר יבק וגם העביר את כל אשר לו עבר גם מחנה אלהים אתם כי לבד כיון וכאשר
חזר הוא על פכים קטנים אז ויותר יעקב לבדו בלי מחנה אלהים גם הוא אז ויאבק איש עמו · והנה אמרו ז״ל
אם מיכאל היה או סמאל שרו של עשו והנראה על פי המשך הכתובים שהיה שרו של עשו והענין כי אחר
אשר כשעבר יעקב מה שלא בטח בו יתה מכל יכנע לעשו אז רצה הקב״ה להראותו כי גדול הוא לפניו יתר
ולא יעשה לו כאשר עם זולתו שפוקד ה׳ למעלה את השר כד״א יפקוד ה׳ על צבא המרום במרום ואח״כ מוסר את

פרשת וישלח

את הענין אשר יתחיל בו הכתוב בפסוקים כי אם גם את שרו אתן בידך שאתה תכניעהו בכל שום אחד ממחנה
אלהים ומכש״כ אחרי כן את עשו וזהו ויאבק איש עמו מי נתמלא אבק האיש שעמו הוא שרו וזהו שאמר לו כי
שרית עם אלהים כו׳ כאמר הנה דרכו ית׳ שהוא עצמו פוקד את צבא המרום במרום ואחכ״ את מלכי האדמה ע
אף תחת אלהים אתה כי שרית עם אלהים הוא השר בתחלה ומכש״כ שעם אנשים שתתגבר ותוכל לשון עבר כאלו
כבר יכולת׳ או שיעור הענין בשום לב אל אומרו ויקם בלילה הוא כי מלת הוא מיותרת. אך יאמר הנה הוא
לן בלילה ההוא ׃ במחנה אלהים הוא תוך המחנה כמדובר ובעוד לילה המחנה ההוא עזבו ועבר מעבר יבוק
לאחז ישראל ובראות עצמו מסולק מהם קם בלילה ויקם כו׳ וזהו ויקם בלילה הוא לומר מה שקם בלילה להעבירם
היה להיות הוא כאמר לבדו כי מחנה אלהים כבר עבר ונעלבן ויקח כו׳ ויעבר את אשר לו ועפ״י הענין שהוא על
כי ויותר יעקב לבדו והאלהים עשה לראותו כי גם את שרו של עשו יוכל ומה גם את עשו עצמו כמדובר כי
לא היה בא אתו להלחם בו אם לא היה יעקב לבדו בלי מחנה אלהים והיה כאישון לילה כי אז שליטתו וגם אז
ואת כל אלה הכין הוא ית׳ למען יעבר אל לבו שרו של עשו להלחם ביעקב וזהו ויותר כו׳ ובזה ויאבק איש עמו
ויאחזהו הוא ית׳ כי גם בו ישלטהו האלהים בכל הכתוב וזהו ויאבק כו׳ ר״ל כי נתמלא אבק כו׳ או עד הפסוק מי היה
שאבק ונאחז ממי האיש כי ויאבק הוא לשון נפעל והיה עד עלות השחר כי עד אז יש שליטה לחיצונים׃
וירא כי לא יכול לו כו׳ הנה שרו של עשו בא לפגוע בו לשלוט בכל עצמו והוא כי יש עבירות הפוגמות בכל
עצמות האדם ויש פוגמים אל א׳ מאבריו והנה חשב יוכל לו על דבר א׳ אשר עשה וכיבוד הורין כמה שנים
וכיוצא מדברים הכוללים האדם כלו וירא כי לא יכול לו הוא את כל עצמו אז בקש לו דבר פרטי ופגם ולא מצא
רק בדבר שתי אחיות המתייחסות אל היך כנגד ירכו שלפי כאן ואז ויגע כו׳ כי מצא מקום לפגם לגורם
והנה היה מקום לומר איך שרה עם אלהים והלא נקעה ירכו לא״ בהאבקו עמו לומר כי גם שנקעה ירכו לא
נהפך הנס אלה דורות כי עדין היה בהאבקו עמו כי שרנו האיש מתמלא אבק מיעקב׃ או עלפי דרכנו בהיותו
נאבק ונאחז עדין האיש בידו ולא נהפך הענין׃ ויאמר שלחני כו׳ להיותו שרו של עשו אמר שלחני כי
עלה השחר ועברה שליטת החיצונות וכנגד לא תהיה תפארת ידך שתגבר כו׳ והנה יעקב היה מ
מסתפק אם היה מלאך קדוש והיה אומר כי עלה השחר שהגיע עת אומרו שירה או שר עשו והיה על כי
אז שבחה שליטתו ובין כך ובין כך אמר לא אשלחך כי אם כו׳ שהוא שיקיים לו ברכות אביו אם הוא שר עשו
שהוא בנגד הנשיכה לו וזה׳ ברכתני ולא אמר תברכני כי שיקיים מה שעבר הוא ואם מלאך קדוש
הוא גם ברכתני תברכני ולהיות כי שמא לא היה לא רצה לברכו ולהודות לו רק כי שרו שהוא ית׳ יברכנו׃
וזהו לא יעקב יאמר עוד כו׳ כי שרית עם אלהים כו׳ כמו שבארנו ותוכל עם השר כש״כ עם אנשים שתתגבר
אז בשמוע יעקב את דבריו אז פתח אזני כי מה שהיה ספק אצלו היה נודע לכל היות שואל כ
באמור אליו כי שרית כו׳ שאומרה כי אחר שיכול לאנשים שתתגבר ללבן ולהתחזק בסתר חמד
לו הגידה נא שמך לראות אם יאמר מיכאל או סמאל והוא בשומעו רמז ופחד מלהגיד שמו פן מפני
שבירין ישברנו׃ לבן מלאכה מדבר זה עשה ואמר למה זה תשאל לשמי כלומר הלא כלא פסק הוא
שהודאתי הברכות הנה מודה וזהו ויברך אותו גם מה שנגע בה לא עשה כן רק שבאברו מה ש
שבירכהו ה׳ בבית אל׃ ויקרא יעקב כו׳ ראוי לשים לב מה עיבו שלשים זה ולמה לא עשו ה׳ הר
קהאתו׃ ב׳ מי שראה שנמתנו ותשתי קדש ולמה תמה איך מראות אחד היה מן התיקון
ואמר כי ראיתי כו׳ ותנצל נפשי׃ ג׳ או ויזרח לו השמש האם לו לבדו זרח׃ ונגד אז כאשר עבר את
פנואל ולא אמר אתמול אל כאשר קרא לו יעקב׃ ד׳ אז על כן לא יאכלו כו׳ היה ראוי נכתב אחרי את
ויגע בכף ירכו ותקע כו׳ על כן לא יאכלו כו׳ ולא אחרי סיפור שנעשה למקום אחר׃ ה׳ למה מזכיר כי נגע
ולא הקפיד הגיד כי נקעה ירך יעקב בגיד הנשה׃ אמנם אחר הכירו כי שרו של עשו היה הוא יעקב
הדין והרגז הפרקים מלאכים המלאים אמת אז שלום תודות לו ית׳ ואמר אין זה כי אם המקום הזה
שהיו בו מחנה של מלאכי אלהים שנזרע וקרא את שם פנואל והוא מזכיר מאמר חסדי האמת עם פנו
ולאומים בבניו שימלת את היא קתמד זווג את מדת אלהים בלהתפעל רוגז ונע״ב זה יתכן אמר יעקב
הנה בזכיית המקום שעשה כאלו פנים אל פני היו אל כי נכנס עד פני אלהים זהו כח רוגז שרו של עשו

[illegible]

פרשת וישלח

והוא עבר לפניהם · ע״ד הפשט יאמר כי יהיה שתי מחנות היו לעשו א״ל מדבר מהודו במה שהוא עשו

ב׳ במה שהוא יאחז שיהיה בו ע״ד טוביות · והנה בתחלה היה מתפחד אם היה מתנקם בכחות

[illegible]

[illegible]

פרשת וישלח

לשום סיבה אם הוא לבעל היות חייב להחזיק טובה אל אחיו כי הלא אין המתנה מעידית כי עתידה
לחזור וזהו קח נא כלומר נתינה היא בלבי ולא לשלם ואם הוא להיות כיחס למשלך ויהיה לפטר מזכרת
עון לזכור כל הפעמים גם זה אינו כי הנה ברכה אשר הובאת לך היא לא משלך כי אינו לא מטל השמים ולא
משמני הארץ והיה אתה ברכתי ולא אמר את מנחתי כאומר מה ברכה שלי ועוד כי בברכתי כאת לך וחרפה
התחשב לך תחזירה על שבי אחרי אשר הובאת לך ... מה אומר שאחר שאחז לקנו ואמר העם לקבא ...
הטיבם יש לי פה הוא שאלך מפני ישמעאל שם אשר אתנה לך מזה אל אחיו כי הלא חננו אלהים טוב
בנה״ו מתנת חנם ולא עליו אך קנית ... שאמר יש לי כל הוא מהסבר בנה״ב
אז יקיה עון הסתפק בהזכיר ... ויקח מן הבא בידו אבנים ... ואלי לדעת מה נעשה
מהן כי לא נראה שהולשו עבדיו רק העדרים אך והיה כי לקח אבנים ... בידו מנחה לעשו לאחיו
אם ... לכפר פניו אך גם שישלח הנה זה הוא את שנתן ביד עבדיו והנה בהתראות פנים
ואמר לו על העדרים שביד עבדיו ... אמר למצא חן שהוא להפר כעסך למצא חן אז השי״ת
לו אם יעתק שלא מצאת עדין לא ... כי הלא יש לי רב ובעל הון רב לא יוסף כעסו בזה
ואין ... וגם יהי לך אשר לך הם הברכות ... אין לי ולמצא חן על כן בראות יעקב את
דבריו ראה ... לו ... על כן אמר אם נא מצאתי חן כבר במאמרך יהי לך ג׳
ולקחת גם מנחתי מידי הם הם בפרטות ... ויקח מן הבא בידו כי ראוי היא
לך כי על כן ... ולא אמר קח כי אם ולקחת גוסף על מה שביד
עבדיו ואחר אמר קח נא ... גם את ברכתי אשר הובאת לך ... ולא יחוש אם אתן זה וזה
כי חנני אלהים ג׳ ויאמר נסעה ג׳ הנה ... שאין בפסוקים אלו ... ולא שאמר
יעקב יעבר נא אדוני ג׳ היה על מה שאמר לו עשו ... שיהיה עמך
ושהשיב לו יעקב יעבר נא אדוני ג׳ ... עד אשר אבא אל אדוני שעירה שהוא ... ג׳
... ויהיה ... הוא ... ואלכה לנגדך שהוא
... שאם הוא שיהיה ... קרוב ... אותם ...
למה יאמר שהוא ילך לנגד יעקב ולא שיעקב ילך לנגדו ב׳ מה זו התשובה כי הילדים רכים ...
... הוא ... שאיש את אחיו ... ג׳ אלו ודפקום ... אם קוה ...
... אחד ... שיצתקים ד׳ שאחר ... מה כל הצאן ...
... הבקר ה׳ כי ... הוא מיותר כי אחר ... מה יתן ...
... בדרכנו ... והוא ...
... כי הא מות ... ישראל ... ונבוא ...
... ישראל ...
... ג׳ ודפקום ... והצאן והבקר ...
ישראל ... רק על הצאן ... ישראל ...
אל ישראל רק על הצאן ולא על הבקר ... ג׳ ...
... ד׳ ...
... כי הוא ...
והיה ... על ישראל
והנה אמר עשו הנה ... יחד ... על פסוק שאחר זה ...
אלא שאמרו ... של יעקב ... במדרש ... ג׳ ... כי יקיה
... כי לא ... ויאמר ... כי ... ואלכה לנגדך ... כי אני ...
... כי אי ... ויאמר ... הם ... ואחרן רבים

[illegible]

ויבא יעקב שלם

[illegible]

[illegible]

לנדיות איכותם · ג' כי גם אחרי אשר הוטמאה ויצבה המטומאה בטהור לא ידבק הטהור במטמא או גם אחרי העיל בו ווהמאה [illegible] וזה ענין הכתובים וירא אותה שכם [illegible] ומיד חשק לטמאה ולהעיר בה וטמאה לדבק בה וישכב אותה ויענה [illegible] לומר כי עם אשר טמאה וישכב חותה ויענה שהעיל בה ווהמאה [illegible] ודבק [illegible] דבקה נפשו [illegible] והוא [illegible] יעקב [illegible] עמנו [illegible] שלכן [illegible] ותדבק נפשו בדינה וגם נפשו [illegible] זה להיותה [illegible] וידבר על לב הנערה

כי לא תרהווק [illegible] כי הכל הוא דברים שבינו ואמר שכם [illegible] כי יהחלה

לבינו · [illegible]

[illegible]

אמנם הנה [illegible]

[illegible]

ויקחו [illegible]

פרשת וישלח

[illegible]

והנה שכם עשו כי עשו עיקר השתדלותם אל שכם ואליו שמו מגמת פניהם ולא אל אביו ולכן לא הרגו את חמור אבי׳ יען כי שכם את לבו בקרבו ולא יפרד בדבר ועל שני הדברים אמר על קח׳ ויענו בני יעקב שהוא שנים הינקם בני עשו קם בפני׳ והשכם אל שכם ואל חמור שהתחילו ושם עיקר מזה כן ולמה נשאו שני אלה הלא הוא במרמה והוא מה שהעלה לבמות באומר שאם לא ע״ש שני אלה לא היתה המרמה שלמה אל הפועל ונתנו להם טעם אל שני הדברים טרם ישמרו ענינים ולא וידברו ומה דברו להם שלא שני הדברים על שמירת שקר משכם הוא כי הוא בעל הנס ולא אחר פרסומו ועל הביסו במקום משכם אמנם אשר טמא אחותם לגמר כי גם הם בעלי רק כאביהם: או יאמר אם באנו לשים לב אל עלבון אבינו אין תקנה כי כבר הוא באומרים לעולה כי נבלה ע׳ בתרמה שאנו עושים הוא על כי לא מצאנו פשרת עלבון אבינו אך הנה אחותנו או יאמר לפי שלא אבינו אין זה מספיק לעבור על דברו הקל ולא אמת כי אשר כיתן שממנה הוא אך הנה אחותם כי בהם פגם ולבוקם לבדם ישנו והנה בזאת התנצלות אל שניהם שהזכירו להזכיר את אל תמר וידברו לשון קושי אך בהיות לא דברו שנאות כמדברים בלב שלם סבר טובה נאמה בלשון אמירה שאמרו ויאמרו אליהם לא נוכל לעשות ע׳ אמנם אין לנותנה במוהר ומתן רק שאלה אחת כי אינו דרך אחר לשמור את שאלת והוא כי אם היה אפשר שלנו לתת את אחותנו מבין לאיש אשר לו ערלה היתה השאלה הא׳ שימול שכם ישאנה ואז לא היינו מקפידים לשמול שימול גם שאחר שיהא אך כי היו שתים שאלות אקדם כבין לא נוכל לתת את אחותנו לאיש אשר לו ערלה נתלת שאם ימול שכם ישאנה נתלכלכו בלתי עשוסדבר בשבילנו ולבן בזאת בלבד נאות לכם כי שאלה אחת היא והיא אם תהיו כמונו להמול כל זכר ואם תאמרו הלא אמרתם שני דברים לא שנתן את הילדה לשכם ׳ב שנקבול מה שלקח כבר באונס על שלשמות זו נקח אנו רבות מכם על קח׳ לא נוכל לתת את אחותנו לאיש אשר לו ערלה עתה גם שימול כי חרפה היא שנימאה ועקב שלשמות מה שלקח נקח רבות אך בזאת נאות לכם ולא יתקיים מלה אחת בנותיכם נקח לנו ותחת מה שלקח א׳ שאלב׳ מה בכנסנקח בחזקה בתשמישים ושמאל עלמנו לשמר מה שהוא עמא את אחותנו ובכן אתבנו והינו נתן למולים ואת בנותיכם שתולדו מחרקמתם נקח לנו ושמא תאמרו הלוא לא עבר אשר תולדין הנה פנו כי יש עוונה אחרת והיא נישבנו אתכם והיינו לעם אחד והוא כי הנה לא נוכל לשבת אתכם מפני החרפה כי נהיה נבזים בעמי הערלים בזכור את אשר ערל מכם אנו את בתנו אך בהמול כל העם ישבנו אתכם כי אז אין חרפה כי הלא והיינו לעם אחד משפחה אחת ואם הוא כנה גם להם יקיר כי כלנו לאחדים נחשבנו ומה גם בהיות שאחר החרפה ההיא חשבונו לעבדים מהם כי שבו קמה אלינו ואנחנו לא שבנו אליהם וזהו וישבנו אתכם שבקיותנו שנים עשר שבטים ואתם גם שבו באתם אלינו שנהיה עם אחד ולא נהיה כעולם ברוב בשבתנו אתכם ואם תאמרו עתה אין תקנה לשכם שנימאה בערלה לזה אנו אומרים ואם לא תשמעו ג׳ ולקחנו כלומר חסד זה נעשה כשמעתם שלא נקח אותה רק בשב ואלה נעשה נשיאה שם׳ עוד יתבן בשום לב אל אומרו איש אשר לו ערלה ולא אמר לאיש ערל וגם אל אומרו והיינו לעם אחד אחר אומרו אם תהיו כמונו וגם אל שלב מלת הגם אל נאותי שכם שאומר ואם לא תשמעו אלינו להמול ולקחנו את בתנו אך הנה ידוע כי מול אומות העולם עבוה ערלים יקראו כעגין הנודר מן המולים כי הערלה דבוקה בם ובזה יאמר אל תאמרו ימול שכם ולא כל ירך הנה הבלתי נקחי בתכם כי הלא לא נוכל לתת את אחותנו לאיש אשר לו ערלה שהערלה היא לו שלא שדבקה בו גם שימול כי עדין יקרא ערל כי הלא מעשה ערלים הוא אך בזאת נאות לכם אם תהיו כמונו ג׳ כלכם נרים נמולים והיינו לעם אחד שאז כן כאשר אין הערלה דבקה בנו בהסיר אותה גם כן אתם באותן שבהמול שכם בכללם לא יקרא עוד ערל שהרי אינו כמקום שמיקר אומות הנ״ל כי אם כמקום שהיכלו שבהמול ישראל כי הלא נהיה לעם אחד ממש על כן מילת העם היתה מעכבת בשכם ואם לא ג׳ אל תאמרו נראה סגה בפי אביכם נסה לא אם דעתנו שנמול כלנו כי הלא אם לא תשמעו שינו בלבד למול ולקחנו את בתנו ולא אמרנו את אחותנו כי גם אשר הנה בתניקת עתנו אותה כי יפתיסענו כאלו היא בת גם לנו ולא ירך לבבנו מפחדכם כי נקח והלכנו ומורא לא ינפלה על ראשנו כי גבורים אנחנו והנה יעקב הבין דרכם ועם שלא טוב הדבר בעיניו לא מיחה בידיהם כמכה בני גדול

פרשת וישלח

כיום לבם בקרבם ולא ישובו מפניו ואמ' וייטבו דבריהם בעיני חמור ג' לומר אך לא בעיני יעקב
ולא אחר ה' חש פן ימאנו [illegible] ולכן לא אחר עד ידבר אתם לעשות
הדבר כי מיד [illegible] והוא נכבד מכל בית אביו [illegible] אחר שהיחל בעצמו כי חפץ
היה רק [illegible] ג' כי למען
[illegible] ודברי אלהים הקדמת דברים
כדי לאמר להם [illegible] האנשים האלה כ' כדי לאמר אך ג'
בהמול ג' [illegible] פן יאמרו [illegible] מה לנו [illegible] על כן אמרו
לא כן [illegible] כי הנה האנשים האלה שלמים הם אתנו [illegible] שכם וחמור כי כבר נמול שכם כמו
שכתבנו [illegible] וישבו בארץ ג' [illegible] כי הארץ רחבת ידים לפניהם
[illegible] כי את בנותם נקח לנו בבחירתנו [illegible] בבחירתנו אם
[illegible] אך בזאת להיות לעם אחד ולא [illegible] הפך
דברי בני יעקב רק בהמול לנו כל זכר בלבד [illegible]
גם בזה לעם אחד [illegible] כאשר אנו ערלים רק נמול כאשר הם נמולים
או יאמר [illegible] והלא יתבן מקל וחומר
כי הנה האנשים האלה [illegible] שלמים הם אתנו שכם וחמור ומה גם שעתה [illegible]
כי לא [illegible] רק וישבו בארץ ג' [illegible] כי והארץ רחבת
ידים לפניהם [illegible] את בנותם נקח לנו לנשים [illegible] נתן להם בבחירתנו
[illegible] ואחר כן של לב
[illegible] ועל כן אמר אך בזאת ג' [illegible] בלבד
[illegible] להיות לעם אחד [illegible] ערל בשר [illegible] מה
[illegible] כי הלא מקנהם ג' הלא לנו הם והוא [illegible]
[illegible] יעקב ב
[illegible] מקנהם ג' הלא לנו הם [illegible] וכזה גם [illegible]
[illegible]
[illegible] ויהי ביום ג' [illegible] על כבוד אביהם
[illegible] ולא מיחו אביו [illegible] ב' על כבוד [illegible] אחותם ויקחו שני בני
יעקב שהיא הבחינה הא' ועל הב' אמר אחי דינה ולא בבחינת היותה אחותם רק שהם אחים לה ב
[illegible] אחי דינה [illegible]
[illegible] את חמור ואת שכם
אך [illegible] בני יעקב [illegible] כי לא [illegible] אל כבוד אביהם
רק אשר [illegible] אחותם [illegible] אחי דינה רק [illegible]
אחותם [illegible] ובלתי חפץ ב
[illegible]
ויאמר יעקב ג' הנה [illegible] ויאמר [illegible] הכנעני ג'
[illegible] ובזה סרה
[illegible] כי אמר יעקב לא [illegible]
יושב הארץ כי לא [illegible] הדבר [illegible] כי
[illegible] לבם בקרבם [illegible] נקמה [illegible]
[illegible] יעקב אך לא יחשבו כי [illegible] הדבר ועל כן יאמרו אין זה [illegible]
[illegible] כאומר עד כה

היכ

הייתי בעיני כל יושב הארץ לזה בא מרים בלבי לדבר שלום ופי ולבי שוים אך עתה נבאשתם אותי
שהייתי כשמן ויתנכר פניהם בו כי עבור הלב אני זה׳ כן לא היה נבאש בעיני אנשי המקום
ויערבו אל לבם להתקומם עלי ולאספו ויחד יחד כן והכוני ולא אוכל לקום כי ביני וביניכם יש פירוד
בזה אך שמקום אחדות אין למה שניתנה לי הארץ ויתאל ופרי כי לא אני מתי מספר שלא אוכל
זרעו אבותיהם אל נדר שנאמר לו וספור הכוכבים אם תוכל לספור ג׳ שבו נדר זה שלא יהיו מתי מספ׳
נאמר עם נחלת הארץ עד סוף ימי משה שנ׳ ועתה שמך ה׳ אלהיך ככוכבי השמים לרוב ואז נכנס לארץ
עם יהושע ובזה יאמר ואני מתי מספר ונאספו עלי כאחד והכוני אפילו בהתפרדות ולא יזכיר מקום
כל אשר ימין לעשות כי בחייהם הם נזקו ונאספו עלי כי יאספו כאחד ויושב עמנו ופרזי כמאמרנו
שלפעמים הכנעני והפרזי אז יושב בארץ שלא נאמר יושבים רק יושב להורות אחדות שבשני האומות
ונספק אמר ביושב שבשני האומות אחדים ועל כן והכוני ג׳ שלא יזכר מהם למה שמלאו פירוד בינו
ובינכם כי נלקחתם ממנו בהרוג את כל עיר שכם קפץ לוי נגזר ושמדתי אני וביתי כי אני לבד
וביתי לבד ולא יבינו אחדים אז לבו ולאמרו מה שאמרת עכרתם אותי שמזק נמשך לאחר שהוא כי
יאמרו כי אחר דודתכי נעשית זאת אין פחד כי אם החרפה לא התנה כי אם לך ולא לנו יאמרו כי ממך
יצא הדבר אך הנה גם לנו נבלה זאת חרפה כי הכזונה יעשה את אחותנו ואכ״נ גם כמני יושב הארץ יגלו
חרפתינו לאמר שעשה נבלה ונבלנו שעינו מעלמנו ולא מלבך כי אם שאם לבינו נחרפתנו · נמצא
שלא עברנו את תך ולא יאמינו לך כי אם שאתנו חוטא הילדות בעריה בנו ולא אחרה ·
ויאמר אלהים אל יעקב ג׳ ראוי לשים לב למה שאמר ית׳ שלבת לבית אל ולא יעשה שם המזבח ולמה
יקוייב יהיה במקום שנראה אליו האלהים בברחו מפני עשו ונפשו גשב שם שהוא מיותר ·
ואם הוא שלא יעשה שם מזבח עד יקבע שיבה שם הלא טוב טוב הוא יאמר יחזן לעשות המזבח
לה׳ וגם למה לא נעשה מזבח כמדרכו ית׳ רק גם מצבת אבן · וגם אומרו הסירו את אלהי הנכר ג׳
ונקומה ג׳ שנראה שאם לא היותם חפצים לעלות בית אל לא היה מצוה אותם יסירו את אלהי הנכר וגם
למה שינה להם באומרו ואל האל העונה אותו ג׳ ולא אמר אל האל הנראה אלי בברחי כמאמרו ית׳ וגם אומרו
ויסעו ויהי חתת ג׳ למה לא יאמר אלהים התחת אלהים מה שלא קמו עליו שכבר ישבו · וגם אמ׳ ויבן הוא ג׳
ביתאל מה צריך להזכיר שני שמותיה ונסאו ויקרא למקום ג׳ מה שנה אמרו אל ביתאל שהוא
כמעט לא הבנה והיא לא ויקרא למקום בית אל וגם למה נקרא מקום זה שלשה פעמים ביתאל א׳
בפ׳ ויצא ב׳ בפסוק זה ג׳ לפנים ויקרא יעקב את שם המקום אשר דבר אתו שם אלהים בית אל ·
וגם למה הוצרכו מיתת דבורה ושקרא למקום אלון בכות · ונסאו וירא ג׳ עוד כי מלת עוד מיותרת ·
אמנם הנה למעלה כתבנו על פסוק ויבן שם מזבח לה׳ הנראה אליו כי אברהם להחזיק טובה אליו
ית׳ על שנראה אליו בנה המזבח כי למעלה נאמר ויאמר ה׳ אל אברם לך לך ג׳ ולא נאמר וירא
אליו ה׳ כי שמע הבורא בלי שכינה לחיותו בחוצה לארץ עד שנעבור אברם בארץ אז וירא אליו ה׳ ויחזיק
טובה ויבן שם מזבח לה׳ הנראה אליו שהוא שלא נראה אליו · ובזה אלהעני והוא כי הנה יעקב היה ב׳
מאימה ביעלה פן יאספו עליו ויכוהו וישמד הוא וביתו אמר לו הוא ית׳ עשה לך ג׳ דברים ולא תירא · א׳
קום עלה ביתאל ושב שם כי בקביעות הירך שם זכות המקום תגן לך כי שם היה ה׳ נצב עליו ומזו
השמירה שם קדושה יתירה מגודל כי בכל מקום שורה בו שכינה גם בהסתלקה נשאר מתכונה
שם · ב׳ עשה לך שתי מדות שנמצאו באבותיך האחד הוא שהחזיק טובה על שנראה אליו
ה׳ כי תלכו ובנה מזבח לפניו ונראה אליו · ב׳ שהיה קובע מקום לתפלה לפני ית׳ כלא נשכם אברהם
ועל כן אמר בעזרך ונגלו שם אלה אמר על זה ועשה שם מזבח שהוא במקום שנעשית שם מזבח ב׳
בראשונה נעשה כזה וקשה לו להיה כפוי טובה כי אם להחזיק טובה לאל הנראה אליך ג׳ והענין
טובה הוא ית׳ נראה לו פעם א׳ שהיה בלא שנ׳ והנה ה׳ נצב עליו והיה בבלי שכינה במראות הלילה
שעל כן אמר אכן יש ה׳ במקום הזה וכחוצה לארץ לא נראה אליו כי אם מלאך האלהים במראות הלילה

פרשת וישלח

ועתה שנכנס לארץ ראה הקב"ה להגלות אליו והנה זה דרכו ית' כי הבטיח מתחלה לו טובה על הטובה שהטיב
לו לא יחזור להטיב לו תוספת הטובה ועל כן על בטחה שהחזיק טובה על מה שנראה אליו לא היה שב ומראה
לו על כן צוהו לעשות שם מזבח לאל הנראה אליו וזהו ועשה שם מזבח לאל הנראה אליך ועי' כן נראה אליו
עוד בשובו כאמור וירא ה' אליו עוד ג' והנה יעקב ממקום ההוא לא בנה מזבח רק הקים מצבת אבן אחת והוא
כמש"ל כי [illegible] לו על אחדות ודבקות בנו וכאשר ראה כי [illegible]
[illegible] לעשות מזבח במקום ההוא [illegible] מצבה [illegible] על כן [illegible] לבו לאמר [illegible] אין אחדות
[illegible] המצבה [illegible] רק מזבח [illegible] כן [illegible] אז אמר בלבו אין זה כי
אם [illegible] כי [illegible] על ישראל [illegible] פסול ואסור [illegible] מקום ועל כן אמר [illegible]
[illegible] כי [illegible] את [illegible] ויאמר יעקב אל ביתו
[illegible] ואל כל אשר עמו הסירו ג' [illegible] בתוכם [illegible] כמה
כן [illegible] על [illegible] ושמלותיכם [illegible] ואת [illegible] עם [illegible]
שהוא אשר [illegible] ואין [illegible] וזהו אשר [illegible] ועוד [illegible] לבלתי
[illegible] כי על כן [illegible] ונעשה שם מזבח לאל הנראה אליו [illegible] כמו שאמר [illegible] אליו [illegible]
[illegible] או יאמר קום עלה ג' [illegible] לא [illegible] בבית אל כי אם
[illegible] מלאך [illegible] אל [illegible] והנה [illegible] להתראות לך [illegible]
[illegible] במקום זה [illegible] על כן קום עלה [illegible] כאומר [illegible]
[illegible] כי [illegible] ועם [illegible]
וזהו [illegible] מרוחק ממקום [illegible] וזהו [illegible] כי המקום
מוכן כי [illegible] הר המוריה [illegible] המקום
[illegible] בהיותך [illegible] מהיות נראה אליך וזהו ועשה שם מזבח לאל הנראה אליך
בברחך [illegible] קדושת המקום היתה לך [illegible]
וזהו ועשה שם [illegible] בברחך ג' כאומר כי עי' כן נראה אליך [illegible] והוא מאמר [illegible]
וירא אלהים אל יעקב עוד [illegible] עוד כאומר [illegible] הא' [illegible] שם [illegible] המקום
או יאמר קום עלה ג' והוא כי הנה אין ספק [illegible] יעקב [illegible] בין

[illegible] כי [illegible] ממלאכים גם [illegible]
[illegible] ולא [illegible] ואחרי כן [illegible] לו מקרה [illegible] בהיות [illegible] ואחרי כי
[illegible] כי [illegible] אלהים [illegible] על לבו [illegible]
[illegible] לא [illegible] כי [illegible]
[illegible] ג' [illegible] כמאמר ז"ל
[illegible] על [illegible] ועל כן [illegible] ההיא [illegible] גם [illegible]
ועל כן [illegible] ג' אז [illegible] קום עלה
בית אל [illegible] הר המוריה [illegible] עם [illegible] כי [illegible] בבית אל [illegible]
לא [illegible] במקום הר המוריה כי אין [illegible] ועשה שם מזבח לאל הנראה אליך בברחך ג'
[illegible] כאומר להחזיק לו טובה על [illegible] מה שלא [illegible] כלומר
כי על כן [illegible] ויהיה שם [illegible] כי היא [illegible] לך מה
שלא [illegible] וזהו [illegible] ונעשה שם מזבח לאל [illegible] ביום [illegible]
[illegible] בברחו [illegible] כאומר מה שלא
[illegible] ועל כן [illegible] מזבח [illegible] או יאמר הנה [illegible] להראות [illegible]
[illegible] כי אם [illegible] את קולו כמו [illegible] ויאמר [illegible] לך
[illegible] קול אלהים [illegible] והוא כי במקום זה [illegible] מוכן [illegible] ההוא על כן

קום עלה בית אל רחוק ממקום הפחד ושב שם [illegible] ונם ועשה שם מזבח לאל הנראה ג'
יהוה מאמר יעקב באומרו אם יהיה אלהים עמדי וכו' [illegible] והשנן מה שהקשינו במעלה שלא אמר
והשיבני כי אם גם שבתי כאלו מלת השיב [illegible] אך הוא לומר מה שאמר [illegible] הנה אם יהיה אלהים
עמדי אשר אנכי [illegible] אך עלה בחזקה [illegible] והשיבני
כי אם ושבתי [illegible] כי הלא [illegible] ברכות [illegible] בית אבי [illegible]
[illegible] מקום [illegible] לאלהים [illegible]
הנה זה [illegible] ועשה שם מזבח [illegible] על החרדה [illegible] כי אם לאל הנראה
אליך בברחך [illegible] כי עלה [illegible] אחר [illegible] ומיושב
[illegible] ועשה שם מזבח לאל הנענה [illegible] ביום
צרתי [illegible] בדרך אשר הלכתי [illegible]
צרה כלומר [illegible] היתה עת צרתי
כי [illegible] ויאמר יעקב כי [illegible]
אשר סביבו [illegible] גם [illegible] ויושב
יעקב והוא כי [illegible] מפני [illegible]
[illegible] יושב [illegible]
[illegible] בני מפחד [illegible] קול [illegible]
[illegible]
[illegible] כי באומרו ויקרא את
ויבן שם מזבח [illegible] לבו [illegible]
שם המקום [illegible] המקום [illegible] במקום [illegible]
[illegible] במקום [illegible] אך הוא כי קנה [illegible]
כי [illegible] המוריה [illegible] המוריה [illegible] והמקום ההוא אחר
[illegible] בית אלהים [illegible] המקום [illegible] המוריה בית אל
[illegible] במקום [illegible] בית אל כי
אם [illegible] המוריה [illegible] שבאה אחרי כן לא היתה שמה [illegible]
אך [illegible] קום עלה בית אל ועשה שם מזבח [illegible] המוריה [illegible]
[illegible] בית אל [illegible] ולמה [illegible] מזבח [illegible] קרא בית אל
[illegible] המוריה [illegible]
והוא כי גם [illegible] המוריה [illegible] המקום [illegible]
יעקב [illegible] לא היה אך [illegible] ויבן שם מזבח [illegible]
הר המוריה כי אם גם כל [illegible] מקום [illegible] הוא [illegible]
[illegible] לא היה שם המקום [illegible] אברהם יעקב בית אל כי הוא הר המוריה [illegible] ויקרא למקום אל בית
אל [illegible] יעקב לא קראו בית אל הנה האל [illegible] בית אל [illegible] שם נגלו אליו ג' והוא כי גם שהר
המוריה [illegible] כי שם נגלו אליו האלהים כי מקום זה [illegible] המוריה [illegible]
[illegible] ויקרא למקום אל בית אל [illegible] כי [illegible]
שם נגלו אליו האלהים [illegible] יקרא [illegible] בית אל [illegible]
שם נגלו אליו האלהים והיה [illegible] בית אלהים [illegible] כי מה שגם שם נגלו [illegible] אלהים [illegible]
הלא הוא [illegible] יותר [illegible] אלהים אך לא [illegible] כי המקום
[illegible] בית אל כי [illegible] קדושת [illegible] כי אם [illegible]
[illegible] כי ותמת דבורה [illegible] ויקרא שמו אלון בכות [illegible]
[illegible] וירא אלהים [illegible] עוד כי זו [illegible] על הקודמת והנה
[illegible] מיתת דבורה [illegible] מיתת רבקה [illegible]
[illegible] וברכו [illegible]
[illegible] ויקרא למקום אלון בכות [illegible] לקבל [illegible] המקום
[illegible] ויבא יעקב [illegible] להחזיק [illegible]

שהיו אבני מזבח שנעקד בו יצחק כמבואר בפרקי [illegible] ואמר שאחר שנתאחדו ידע כי מעתה תהיה שלמה ובעלי
אחדות ולזה עשאו אבן אחת וירימה מצבה ויצק עליה שמן שהוא לרמוז אל גדולת וכשרון בניו והנה
בבואו בית אל ועשה מזבח אבנים רבות היה [illegible] אם היה אחדות שלמה בהם כי הלא הוצרך ל
להסיר את אלהי הנכר אשר בידם [illegible] בידם [illegible] על שאלו [illegible] אלהים אך
כאשר שמע את קולו [illegible] ומלבושם [illegible] את האלה וגו' [illegible] את [illegible] שזולת
הבעיון ית' [illegible] אמר הנה אין ספק כי לאחרים [illegible] נחשבו
לפניו ית' על כן ויצב שם מצבה לרמוז אל אשר רמז במצבת אבן בהר המוריה והוא שחזר ואמר מצבה
אבן לרמוז אל כונת מצבת אבן אחת שבמקום הקודם ועל כן ויצק עליה שמן על ראשה לרמוז אל הכונה
הנז' שם כמדובר. ויקרא יעקב וגו' לבאר אל הכוונה [illegible] אלהים מה
צריך הודעת [illegible] במקום אשר דבר אתו ולא נגד אלא שמזכיר המקום אשר דבר
אתו זה שלש פעמים וגו' ויעל וגו' במקום אשר דבר אתו ויצב וגו' במקום אשר דבר אתו וגו' ויקרא יעקב את שם
המקום אשר דבר אתו וגו' אך הוא בכלל אשר נראה אליו ה' ומה גם בהיותו [illegible] היה אפשר ישלך על
לב יעקב כי הכנת המקום עשה לו את כל הכבוד ההוא עם שלא היה במקום המזבח ההוא שלא
שכב ראשונה על כן מה [illegible] הוא ית' הורה לו כי [illegible] הוא כי אם דבק [illegible] לדבר אתו שרתה
שם שכינה כי לא היה זה המקום הראשון הוא הר המוריה והראיה כי אחרי דברו אתו נסתלקה
שכינה מן המקום ההוא [illegible] אלהים במקום וגו' כי [illegible] שרתה שם רק לשעה היה מדבר
אתו כי הוא המשרה שכינה במקום [illegible] שהמקום גרם לו השראת בו שכינה עד גמר הראה אליו ה'
על כן [illegible] זה המקום [illegible] בו שכינה [illegible] הדבר [illegible]
לו [illegible] כי אם [illegible] על כן ויצב יעקב מצבה במקום אשר דבר אתו [illegible]
[illegible] המצבה בזכות מה [illegible] דבר אתו [illegible] שם שכינה [illegible] ויהי כן כי ויקרא יעקב את שם
המקום אשר דבר אתו אשר הוא מקום [illegible] שם אלהים [illegible] בית אל כלומר בית קבוע לה'
ית' נמצא כי ג' מקומות [illegible] לקביעות שכינה. א' הגדול [illegible] הוא הר המוריה שקרא לו יעקב
בית אל [illegible] ב' מקום המזבח אשר
בנה בבואו [illegible] את הר המוריה [illegible] קראו האל בית אל
ג' המקום אשר דבר אתו [illegible] שכינה [illegible] מצבה וקראה יעקב בית אל
להיות שם שכינה תמיד ומחזור אל [illegible]
ויאמר לו אלה'

ויאמר לו אלהים שמך יעקב כו' הנה אומרו שמך יעקב הוא מיותר וכן אומרו ויקרא שמו כו' קשה
הפסוק והנה אמרז"ל לא שיעקר יעקב ממקומו כו' והלא שים לב למה באברהם נתבטל שם
אברם לגמרי ולא ביעקב אך לחשוב במה שאמרו בתנחומא כי יקרא אברהם היה כי היו חוטאים
אוברים שבר מזל אברם ויקראם אשר נאמר ברבים ערלה שהי' אונם ולב נשמתם ורואים הגויה
שתיקון ערלת הנפש נשלם בכל רמ"ח איבריו ועל כן אם היה נשאר שם אברם היה נראה שעדין
היו חסרים אותם החמשה איברים על כן נקרא אברהם שעולה רמ"ח שמורה שבכלם נשלם
מה שאין כן ביעקב כי נקרא יעקב על שם שידו אוחזת בעקב עשו שעד זרעו שעולה לו בעקבות משיחא
שאז כמו במלכות בר' ועד קוצו אחר כי נס גם מלאכים שעבר כבר כי שרית עם אלהים
ועל כן כי באמת שרה את אלהים נקרא ישראל והנה בבחינה זו שני השמות כאחד נמצאים על כן אמר
שמך יעקב ולא יעקר שמך ועדיין לא יקרא שמך יעקב שיהיה עקר כי אם ישראל ושעור הכתוב
שמך יעקב כמקודם מעתה שנקרא בשם הולדו שהיה המלך אחר אחור ועדיין לא יקרא שמך
יעקב כי ישראל יהיה עיקר ועוד נוכל שני לאלהי עיקר שם יעקב והוא ויקרא את שמו ישראל
והוא בשום לב אל מלת את שהיא מיותרת שהל"ל ויקרא שמו ישראל אך הוא כי יקרא את שמו שקודם
את שם יעקב שהוא שמו כאומר שמך יעקב קרא את אותו השם ישראל לומר כי ביושר היה כל מה
שהיה נראה שהיה בעקבה והיו ריבוי האחת באופן שהיה השינוי מב' טעמים א' על כי שהיה
את אלהים שבה על כי כלאשר חשבו היה עקבה היה יושר כי מה היו לו הברכות והשאר שם
יעקב נ"כ משני טעמים על שידו אוחזת בעקב עשו ועל מה שנים העקבה היה יושר ולא שיאמרו
אשר כה היה לו עקבה ומעתה נשתנה ליושר ועוד איפשר בכוונת הכתוב לבל יעלה על לב איש
לומר הלא המלאך קראו ישראל כאומרו לא יעקב יאמר עוד שמך כו' ולא שמך יעקב כו'
שאין שמך יעקב כי המלאך לא היה רק כמבשר העתיד כמפורש שם והוא לא יקרא עוד כי אם ישראל
יהיה שמך כלומר מעתה יהיה ולא מאז ועל כן ויקרא את שמו ישראל כלומר כי אותו קראו ולא
המלאך כי כבר המלאך קרא אותו מאלהי ישראל

ויאמר לו אלהים אני אל שדי פרה ורבה וגוי וקהל גוים יהיה ממך כו' ואת הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק לך אתננה ולזרעך אחריך אתן את הארץ הנה אומרו ולזרעך אחריך אתן את הארץ יראה מיותר אך יאמר את הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק שהוא
אך כנען לבד ונתיבה שהיא נחלה במצרים לך אתננה ולא לבניך יעשו מעשיו ועוד אני אתן כי
לזרעך המיוחס אחריך אתן את הארץ סתם היא כי יעשו נחלת יעקב בלא מצרים וזה הברור האמת
ויהי בהקשתה בלדתה וגו' ויקרא שמו בן אוני ואביו קרא לו בנימין הנה אומרו אלהי לעקב גוי וקהל גוים יהיה ממך ואמרו גם זה וכן אומרו לך הוא מיותר אך הנה הוא יאמר לעקב גוי וקהל גוים
אמר ופשוטו שלמקרא הוא שיולד עוד שני בנים הא' הוא גוי והב' הוא אחר שיהא לשנים והוא קהל
גוים או פירוש שני כי גוי הוא בנימין וקהל גוים הוא שיהא יוסף לשני שבטים ועוד מות רחל בלדה
נראה כפירוש קראשון וזה מאמר המלבה את תראי מלמות כי זה ואחר הוא ממך שפסגוי וקהל גוים
וזהו אומרו כי גם זה כי הנה מלבה את הבן שי' לומר שעדיין תהיה לבת אחר והוא לך בן כי לא יהיה
לבד כאחת האחות שנים אך במותה יתברא תשעה הפסוק והוא מאמר יעקב אל יוסף אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי
ונתתיך לקהל עמים ואותם הענינים הוא שהיה לשני שבטים ועתה שני בניך כראובן ושמעון
כי הנה הראשון שאולד מאחרי קהל גוים אי איפשר כי הנה בבואי מפדן מתה עלי רחל ספורים
ויהי בצאת נפשה כי מתה כו' אומרו כי מתה הוא מיותר ונאמר דבריה אחרי מותה ונם קראו מותר מאמרו כי
בצאת נפשה הוא עד מיתה ואומרו כי מתה הוא אחר מיתה ונם קראו אחר ותמת רחל וכן
ואביו קרא לו בנימין ואביו קראו הוא לא קרא שמו אז קרא אותו כי מלה לו בלתי מותקת
ראוי לשים לב אל מה ואביו קראו מה אחב מהמשפחה ישראל כל המשפחה סימן טוב לכל המשפחה
אך הנה ידוע מרז"ל כי ולד בן במשפחה סימן טוב לכל המשפחה מה אחב מהמשפחה יתאר כל
המשפחה והנה כאן יהיה מיתת אחד ונראה כן אמרה בשביל סימנים ומיתת אחד מהמשפחה

פרשת וישלח

לאו סימן יפה הוא שלכן והקרא שמו בן אוני כלומר יתייחס הבן אל האנינות כאלו נולד אחר מות
בזמן האנינות באופן שלדעתי יתקן סימן מיתתה ולא יתייחס לנולד קודם מותה באופן שיהיה
לאסון אך אביו קראו בשמו לומר שאף׳ תתייחס מיתתה תחלה הוא בן ימין שנולד בארץ ישראל
וכלו חסד ויגבר על שמחה על סימן מיתתה · או יהיה שקרא לה כרבה בר נחמני שיאמר
נאמנין אומרת עקור בן ויהי בצאת נפשה כי מתה ותקרא נפשה הנז׳ שמו בן אוני שיאמר
נפשה אומרת בן אוני לומר שעל אפיות שמתה להתאונן על ישראל מבכה על בניה וכתוב
לבן זה שעליה ישובו מארץ אויב אך אביו קרא לו בשמו שהוא על זכות בית המקדש שני ושלש
שנכנס על יהי על שכבתה עם ראובן ראשון שלכן קרא לו בשמו שכתוב בו זאב אותיות בנין
עולמית נ׳ שהיא חמשים כמספר בית המקדש שני ושלשי כמספרקנן נמצא כאלו בנין בית
המקדש שני ושלשי במלת בנימין · או יתרמוז הנז׳ אל היות בנין אכסניא לשכינה כי במק׳
שהוא אכסניא לשכינה שלה נ׳ ושלשים קראתי על מה שנאמר אביו קרא לו כלומר על
הנועד לו כמדובר: ותמת רחל ג׳ קנה מאומרו ותקבר ולא אמר ויקברה מורה מאמרם ז״ל
שעל פי הדבור קבר אותה שם ולא בבית לחם כדי שתבקש רחמים על ישראל בעברם
בגלות שישובו מארץ אויב ואם נרמז כי ותקבר בדרך אפרתה במספר אשר על פי אלהי ישראל
במספר קטן ויסע ישראל ג׳ ראוי לשים לב מה בא ללמדנו שנטע ויט אהלו מהלאה למגדל
עדר ומה יתן ומה יוסיף שבת במקומו או נטות אהלו במקום ההוא ונשתנה מקום
מקום אלא שהיה להלאה ממקום ... ואם שיתלב שלהם שבקדקו ר״ל לבנה שנאמר שם
ויתנגל בתוך אהלה אהלה כתיב ג׳ בן נש פה היה ראוי לכתוב אהלו ולא אהלה וכן מה שכן אומר
ויהי בשכון ישראל בארץ ההיא שהוא מיותר כי אינה שייכות יש במה ששכן בארץ ההיא שהוא
מיותר אל מעשה ראובן ועוד שאינו מפרש מקום אלא בארץ ההיא שכולל כל ארץ ישראל · ועוד
אומ׳ וישמע ישראל כי אין השמיעה מעלה ומורידה כי אם מאחורת העניין אסקיק קל או חמור וכיוצא
ראוי יסמוך מיד ויהיו בני יעקב שנים עשר להורות כי אין הדבר כפשוטו כי אם עדין במספר
אחרים ולא יספיק כאומרו וישמע ישראל
והנה לבוא אל העניין שיתלב אל מאמרם ז״ל שאמרו שלא שכב חלילה כי אם שבלבל יצועו
תבא סימן לבלהה מקום רחל לענות יעקב ניכר מושבו שם כאשר היה עם רחל ויקנא
ראובן כאומרו לא די בחיי רחל כי אם גם במותה ישכב כן לאמי והפך המשכבות והלא יעקב מאד קיוה
שלא יהיה מזה אף׳ רמז מה השכבת ומחשב כי גם שאין מקרא יוצא מידי פשוטו נרמז באומרו ויטע ג׳
לומר כי נטע ממקומו העיקרי שהיה באהל רחל ויט אהלו של רחל הנז׳ כי אהלה כתיב ולא במקום לא
שהיה מגדל עדר שאין ישראל כי היה רבת בנים כי לדה שפה ורוב עדר ישראל ממנה שבונה ונויה ומלד
והנה כי אם ויט אהלו מהלאה למגדל עדר להלאה ממנה ולא בא שהות עם בלהה וכן הלאה עם היתה
שלה מב כמנין בלהה · או יהיה הרמז במה שלא נאמר להלאה כי אם מהלאה שהוא לרמוז שנטע ישראל
ונטה אהלה של רחל מהעקר למחיצותה ונה שעה למגדל עדר היא רחל שהיא מגדל עוז לעבדה כ
בקבורתה הנזכר בזמן החורבן שלכן חלק כבוד לבלהה שנבעה ממנה והיתה שלה ועל די כן ויהי
בשכון ישראל בארץ ההיא שעשה מקום שבנו בארץ ההיא היא בלהה תרמזת כי הלשה לקרקע ישראל
כי אין דברים כאלו נרמזים בתורה רק ברמז על כן וילך ראובן בא לאותו וישכב ג׳ שהוא שחלל קדושת
המקום שהיתה שכינה שוכנת שם ותחלל משם כאלו היה שוכב עמה שחלל כבוד והוא מאמרו אל
כי עלית משכבי ג׳ אז חללת יצועי עלה וכן מצאנו הוא שבלבל עם הקדבה במספר קטן ועוד
רכונו ואין זה כי אם שקנא על אמו כאמור וישמע ישראל כי שמע אביו אתו ויעש
ושלכן שלא היה הדבר רק מה שמעמא אביו על ויהיו בני יעקב י״ב כי במספר אחריבם כי לא שכב כפשוטו

ויגוע יצחק כי ראוי לשים לב למה כופל ויגוע וימת. וגם מה מפסיק בשמו בין שניהם וגם מה ענין ויאסף אל עמיו
זקן ושבע ימים כי כמה חיו יותר ממנו ולא נאמר בהם שבע ימים. וגם או ויקברו אותו עשו ויעקב למה
מזכיר את עשו וכולם עם יעקב בתחלה בן. אמנם יתואר נוגע הוכרח כי היא מיתת הצדיקים. ובוא אל הענין
נכיר מאמר ס' הזוהר פ' ויחי כי כשהצדיק נפטר יוצא כרוז שיצאו לקראתו כל בני מחיצתו ויאסף אחרים
במחיצתם אחשוב יקרא אסיפה אל עמיו ואין ספק כי לא כל אדם זוכה לבא מיד אל מחיצתו עם בני גילו כי יש
שבבואו חוץ ממחיצתו קודם זמן עד אשר יזה חטא שבידו ועל זה לא יאמר וימת ויאסף אל עמיו כי לא מיד נאסף אל
עמיו בני מחיצתו כי אם בהולך מיד אל מחיצתו כי יצחק שאין צריך למרק יתחלה שום דבר וזהו ויגוע ויאסף אל עמיו
לו ויחשוב בבואו מאמר ז"ל כשהצדיק נפטר שלש כיתות של מלאכי השרת יוצאין לקראתו אחת אומרת יבא שלום
ואחת אומרת הולך נכחו ואחת אומרת ינוחו על משכבותם כי הנה מלבד שיתלבב מה ענין מספר הכתות ולא
אמרה הכל כת אחת ותלקי מאמרם ומי הכריח לדרשה זו בכתוב גם ראוי לשים לב אל הקפוס ולסדר הכתוב
כי אם נאמר הולך נכחו באחרונה. אך הוקשה לו בכתוב כי עד אמרו יבא שלום קראוי יאמר ינוח על משכבו
ואחר אומרו לשון רבים אומר הולך נכחו לשון יחיד וגם שנית את טעמו מלשון רבה לשון הלכה על כן אמר שלש
כתות כ' והוא כי הנה יש ג' דברים א' כבוד ה' ההולך להקביל את הצדיק ועל חילוק הבחינות היו ג' כתות כלם
כבוד ה' יאסף. ב' המתייחסים למחיצתו הבאים להקביל פניו. ג' הצדיק הנפטר עצמו והענין כי ר"ז"ל דברו על
הצדיק שמיד הולך ביושר אל שורשו ואמר כי כת ראשונה מספרת לצדיק ואומרת אל יתגר שעה אין כאן שביתה
להקביל כי הנה יבא שלום הוא הקב"ה והשנית מספרת ואומרת הנה הצדיק הולך ומיד שורשו והוא בנקודת
מחיצתו ואינו צריך להתעכב יתחלה על שום מירוק מסיבה כת שלישית אומרת אם כן הנשמות שקמו ממשכבותם
בני מחיצתו להקביל הוא והם ינוחו על משכבותם ולנוסח אחר שהשלישית אומרת יבא שלום ינוחו על משכבותם
הוא הדבר עצמו שאומרת כיון שכבר הוא הולך נכחו מיד יבא שלום ובכן ינוחו המקבילים והוא שהמשכבות
הם הדבר ... אך הכתוב היפך הסדר להיות כי רוב הצדיקים אינו הולכים מיד נוכח שורשם ועל כן אחר שהצדיקים יוצאים
להקביל לא יתחייבו להמתין חוץ ממחיצתם עד יטהר אחיו חטא כי אם שאחר הקבלתם ינוחו הם לבדם כעת
ואחר כך הוא הולך נכחו שאם יתעכב אינו יורד שאול מעט רק שאחר בעליותו ולכך הולך ועל כן נאמר
ינוחו על משכבותם קודם הולך נכחו להורות שאינו בכלל הנוחים כעת על משכבותם. אך ר"ז"ל דברו בפרטי
הצדיק מיד נכחו ומפאת מה פסוק שלפעמים שלש כיתות ונבוא אל ענין הכתוב והוא כי עמדו על נפטר הם
ההולך מיד נכחו ומפאת הצדיקים בני מחיצתו וזה יאמר פתחון כי מיד כאשר וימת נאסף אל עמיו והמקבילים אותו כי הולך נכחו מיד
ומה שלא נאמר בשיבה טובה כמו באברהם מפני שיקברו אותו עשו ג' שקולה רשע משא"כ באברהם שעשה
תשובה בשיבה. ורמז שלא עשה עשו תשובה כי שמעאל במה שמניח את עשו תחלה שאומר עשו ויעקב
ולא אמר יעקב ועשו כמו בישמעאל שאומר ויקברו אותו יצחק וישמעאל כי גם כיון שעשה ישמעאל תשובה
שעל כן היה הולך כבוד ליצחק משא"כ בעשו שלא נתן חלק כבוד ליעקב שעל כן נאמר עשו ויעקב והוא אז"ל בגמ'
עמוק עמוד. ואומרו שבע ימים מפורש ענינו סוף פרשת חיי שרה בס"ד

נשלמה פרשת וישלח בעזרת אלהינו משיחינו ישלח

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. הנה פסוק זה יראה בלתי מקושר לא
למעלה ולא למטה. והנה אמרו
לז ר"ז"ל בקש יעקב לישב בשלוה
קפץ עליו רוגזו של יוסף לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב אלא כו' הנה שקשה יראה הכתוב אלמה שאחר
אך שאין קושיא במאמרם כי הלא שום לצדיק על בקשו שלוה בעוה"ז הלא כמו זר נחשב כי למה לא יאכל פירות
תורה ומצות בעוה"ז והקרן לעוה"ב והנה שמעתי אומרים כי זה יתורץ באומרו לשון בקשה באומרו בקש ולא
אמר רצה כי גם את הטוב יקבל איש מאת האלהים אך לא שיבקשנו ויחזור אחריו. וכן אמת שהבקשה מורה
יראה פעמים אין מספר אומרו בקש במקום רצה. אך אחשבה יתורץ הענין בהקדמו לומר לא דיין כו' כי זולת
היותר ראוי לשים לב אל אומרו מה שמתוקן להם ולא אמר מה שמזומן להם וכזאת בלשונות אלו ולא בלשון
תיקון שמורה שמתוקן להם מה שהיה תחלה תיקון. והנה כמה צדיקים מפני שלא יאכלו פירות תורה ומצות
המיוחדת לאכול פירותיהן בעוה"ז כר' חנינא בן דוסא ור' אלעזר בן פדת ודומיהם ומה שעשה מפני
יסורים ומצוקותם והנה על מאמרם ז"ל אמרה תורה לפני הקב"ה כתיב באמאלה עושר וכבוד למה בני עני"ם

פרשת וישב

והשיב להנחיל אוהבי יש ג' ומה זו התשובה יתחילו הקרן בעה"ב והפירות בעה"ז אך הוא שאומר הא[...]
יה' אם קאכילם פירות בעה"ז יאבו פירותיהם במה שקנה הכל שהוא טובות העה"ז ולא במה שהוא [...]
עלבון ישנה מהפירות קרן קיימת לעה"ב וזה יאמר פה בקש יעקב ג' ושמא תאמר האם יחסר לשקט
יושב אהלים מה שיאכל פירות בעה"ז לזה אין דין לצדיקים מה שמתוקן להם שפרי מעשיהם שהוא
טובות העה"ז שהמה הכל מתוקן להם ועושה טוב רוחני שאין תיקון גדול ממנו אלא שמבקשים גם טוב
בעולם הזה ועל דרך הפשט מקושר גם כן אל מה שלמעלה יאמר בשום לב אל אומרו בארץ מגורי אביו
שהוא מיותר והי' אל וישב יעקב בארץ כנען אך לא נזכירה מאמה נו על פסוק ידוע תדע כי גר [...]
שראוי לשית לב אל הכתוב בלשון יחיד ולא בלשון רבים וכן לשום בגרות ולא בעבדות ועינוי אך הוא
כי מיצחק מתחיל הארבע מאות שנה והוא כי יש גרות בעולם ויש שעבוד שלפני אמר ידוע תדע [...]
ידיעות אל כי גר שהוא גרות ועלול בעולם יהיה זרעך שהוא משגת בא לך זרע שהוא מיצחק שנקרא פ
לך זרע ערם קנינו לבל הכוי אך בהכונו לבל הכוי אז ועבדום שיהיו רבים וענו אותם שהוא במצרים
ובין הגרות והעבדות הם ארבע מאות שנה ובזה יובן מאמרו ית' אל יצחק באומרו שכון בארץ ג' גור
בארץ ג' שאחר אומרו שכון למה חזר ואמר גור ג' ושם שינוי הלשון אך הוא כי אחרי שיהיו ית' ישבון בא[רץ]
כנען הנה יוכל יצחק לומר איך אשכון בארץ הזאת והלא אתה אמרת גר יהיה זרעך בארץ לא להם אך [...]
כנען הלא לנו היא ואיך יצוכה בה קנירות לזה גור נחשב גר בארץ הזאת כי לא לבסקיא כי לזרעך
אתן עשכיד ולא מעתה וזה נ"ב כמון שאומרו בארץ לא להם כי עדן איבה להם ועדין ביעקב היה נמשך [...]
הגירות אלו היה בשלוה היה נפסק חוץ הגירות ולא ימנו מאז הארבע מאות שנה והיה הפסד עולם
ורב עלבון אמית תורה הנה וישב יעקב בישוב ובשלוה בארץ שהיה גר בה אביו לקיים הגרות וזהו בארץ
מגורי אביו כי ארץ לא להם יתחשב אף היא כי היא בארץ כנען ולא נשאתו עדיין באופן כי בישובו [...]
נפסק תוס הגירות ויתחילו הארבע מאות שנה מזרע יעקב לכן אלה תולדות יעקב ג' שעליה היותו [...]
עיקר התולדות נמשך אחריו אלה שעבור התמיד ושגעו שלקו מעתה ולא יפסק חבל מספר שנות
הגרות עוד אפשר ויבוסר נשע שקודם והוא להורות מה בין בחירת עשו לבחירת יעקב והוא
כי למעלה נאמר בעשו וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו ופירש"י ז"ל כי אמר עשו הלא לנו נחלה היא
ארץ כנען וחוב הוא עלית מצרים מי שנוטל את אביו פורע את חובו עלבון וילך מכל התחום הארץ לא [...]
יעלה מתכיימה אך יעקב היפך כי בחר בגרות שהיא כל בן יצחק וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו
ואחיזה עשו עשה כן כי בחר שבזרעו יתקיים גר יהיה זרעך בשביל ארץ כנען כי הפרעת חוב אבינו
ירש נחלתו וזה בארץ כנען שהבי"ה ביה בעבור ובזה אינה מיוחדת אחר שלא אמר בארץ פעם אחת
עוד יתבן ויהי' הקשר אמרן בסמוך לו שמעלה ולמטה והוא כי שלה ית' למלמדנו דעת כמה
וכמה צריך יזהר אדם על שלום ביתו כי רע עליו שביב אש קנאה בתוך ביתו המסוכה לבה [...]
מכל מקנית שונאיו ואנשי מלחמתו שמלחמת ביתו יחולה כי הקינאה והאחוה מה [...]
עשו ואלופיו ושריו יחדיו שונאי נפש יעקב הנזכרים וגם כל אלה וישב יעקב בשוב ושלום ולא [...]
מכלם עם היות בארץ מגורי אביו שהיה גר ומכולנו שם אביו מרמה תושבי הארץ באופן [...]
שנכסו שבנים רעים ושנאים שונאי נפשו [...] עשו ותושבי הארץ נוסף על היות בארץ כנען [...]
על יסורין ועם כל זה בהיות שלוה באומנותו בלי קנאה היה בשוב אך אלה תולדות יעקב ג' [...]
שנתגלגלה קנאה ושנאה בביתו ובמשפחתו שאין לא שלו ולא שקט ולא נח כהמשך הסיפור
אי מעין הדבר הזה הורה נ"ב כי כל אויבי איש לא ישלטו להדר כל עוד שאין בו ובביתו עון כי [...]
עוד ממית וזהו וישב ג' עמר יאה כי עם כל האלופים הנ' וישב יעקב בישוב ובשלוה עם
היות בארץ מגורי אביו ג' עד שאלה תולדות יעקב ג' שנתגלגלה ביניהם [...] מה מקדבר [...]
והקנאה ויתעשה מאז לענין הרות [...] ראוי לשית לב אל אומרו אלה תולדת יעקב אחר
תולדות יעקב ולא אתנו מזכיר רק את יוסף ב' למה הודיענו שהיה בן י"ז
שנה והיה רועה את אחיו בצאן ג' אז בצאן והיא הצאן ד' למה יודיענו שהיה נער את
בלהה ג' וכן אז ואת בני זלפה מעתה שהיה די יאמר את בני בלהה וזלפה ה' אז נשי אביו

מ: לש

מי לא ידע כי שם יוקמה ׳ו איך יקוצר או ויבא יוסף [illegible] אל הקודש ׳ז או וישראל אהב ג׳ למה קראו ישראל ׳
ולא יעקב כאשר בפסוקים הקודמים ׳ח או ויראו אחיו ג׳ כי אם אביו אהבו מה פשע יוסף על זה שישנאו אותו ׳
אך הנה להסיר תלונה מלב הרואה מעשה השבטים שבטי יה והקדוש אביהם בא האלהים כי קנא מי
יראה כאלה ולא יפלא קדוש אלהים כיוסף עשה שמעשה לא ויבא את דבתם רעה אל אביהם ומי אביהם
קדוש ה׳ יקבלנה ומי כשבטים קדושי עליון ישנאו את אחיהם ויקנאו בו ויביאוהו עד שערי מות ואמרו למו לך
הרוג וישליכו אותו אל בור נחשים ועקרבים ובשלותם אותו מכרוהו לישמעאלים האם אחשוב תמהון עשו כמעשיהם
על כן היה מקום לאיש שונה ופתי להשים מחשבות אשר לא טובות על זרע יעקב לאמר חולה חללה וחם לא כבני
[illegible] ירמו וישוו אל זרע אחי אביהם שהוא [illegible] למות [illegible] כי על כן והמופלא
[illegible] ונערי [illegible] ואם על יעקב לא ישלחו רסן לשונם על קבלת לבת יוסף באומרם כי [illegible]
דמה ואלה [illegible] לבל ישר לבב יחשבוהו שלא כראוי לאיש כמוהו על כן על כל הדברים ה׳
[illegible] מנהו הלא גם לבל ישר לבב יחשבון על זרע אלהים [illegible] כי הלא אלה [illegible]
האלה כאלה [illegible] והתאמר מה יחשבון על זרע אלהים [illegible] אלה [illegible]
יוסף וכל אחיו האמורים בפסוק אלה תולדות יעקב ולא בניו ואלה תולדות יאמר עליהם להוסיף על על נשי ה׳
האמורים בפרשה הקודמת כי כלם זרע אמת ועל הלא מעשיהם [illegible] אל הדבר [illegible] כי קנא
[illegible] גבר [illegible] כי הלא מהם [illegible] ויאמר יוסף בן שבע עשרה שנה ובו שבע
[illegible] קל ויאמר יוסף אשר לא טוב עשה [illegible] אל לבבך [illegible] כי הלא בן ע׳
שבע עשרה שנה [illegible] ומנהיג את אחיו ומדריכם בהיותו בצאן מרוב חכמה וכשרון אשר בו ׳ וזה
היה בצאן ולא בבית אביו כי אביו היה הרועה אותם בביתו [illegible] ואם כן איך יחשב איש כזה להיות את
[illegible] להפיל [illegible] ועל כי מה שהיה רועה את אחיו היה מנהיג וגודל לבב לא מרוב חכמה וכשרון
לא כן הוא כי הלא והוא נער את בני בלהה [illegible] ומאת [illegible] כי לא לבני שפחות
היה מחשיבם רק לנשי אביו [illegible] ולא בשביל לבני בלהה שפחת אמו כי אם גם לבני זלפה ולא [illegible]
[illegible] בני בלהה [illegible] גם את בני זלפה כי [illegible] וגם [illegible]
בני בלהה ואת בני זלפה ולא אמר בני בלהה וזלפה ועל אם כן [illegible] הדבה
רעה אל [illegible] כי הלא מה [illegible] יוסף את דבתם רעה לא [illegible] כי אם אל אביהם [illegible]
[illegible] ולא [illegible] לבני [illegible]
[illegible] הנה [illegible] על יוסף [illegible] ע׳
יעקב כי אם שקבל הדבה [illegible] אהבו יותר על כל בניו כי אותו [illegible] מכולם לאח׳
וישראל אהב ג׳ [illegible] ישראל לומר הלא [illegible] את יוסף ואם תאמר לא
[illegible] על [illegible] כמגביה קול ואומר ישראל [illegible] כן כי על כן
[illegible] כי אם ישראל [illegible] את יוסף לא שקבלו הדבה
[illegible] ב׳ שקנה חכמה ואשר [illegible] על אחיו ה׳
[illegible] כי בן זקונים הוא לו בן שני זקונים [illegible]
[illegible] כתנת פסים והוא כי כתנת [illegible]
כאשר אמרו ז״ל על פסוק על כתנת הפסים אשר [illegible] כתנת הפסים היא [illegible] אשר עליו
[illegible] והנה קנאת [illegible] ומה [illegible] יותר
[illegible] כי זרע יעקב [illegible] ואיך [illegible]
[illegible] לא טוב [illegible] אחיו [illegible]
[illegible] כתנת הפסים [illegible] כי לא
[illegible] כי [illegible]
על [illegible] כי הוא [illegible] הדבה ׳ו
[illegible] ולא [illegible] הדבר ולא על קבלת הדבה
[illegible] בן זקונים הוא [illegible] יותר בן זקונים הוא [illegible]
[illegible] אחיו [illegible] בן זקונים הוא [illegible]
כתנת הפסים [illegible] קבלת הדבה [illegible]
[illegible] כי אם מכל אחיו [illegible] מכל האחר
עוד [illegible] כי [illegible] יוסף [illegible]
וגם לא על הפתי הדבה אם לא היה [illegible] קבל ממנו כי הלא כן [illegible]

פרשת וישב

היה רועה את אחיו בצאן מה שאין כן שלשתם רועה אותם ומנהיגם ולא שהיה לבו עם ראותן שנים בני ר
הלא נותה היה כנער ולא לבשו קנאה וגם ויבא יוסף את דבתם רעה ולא שנאוהו אך כאשר ויראו כי
אותו אהב ג' את שבו פן קבלו האב ובגלל בהם אז וישנאו אותו הנה כי קבלו הדבה וגם עתה לא היתה
כי מר להם היותם חטאים בעיני ישראל אביהם ועל כל זה לא יכלו לדבר לו פרה רק אל העבר לדברי
שלום ואחר מדת הענק מקום לאחל היתה הולכת ונוספת ומתרבה על ידי החלום הראשון שנאו
אותו ומעלה את דבריו שלום באו לדברו למלחמה המלוך תמלוך ג' ואחר החלום השני עוד ביוסף שנאו
וקנאה באו ... מעשה הרעה וגם הוא בקולות היתר בעיניהם כאשר יבא בס"ד כלל הדברים
כי כל החטאים קמים שלמים הם ולא עם לבד שאין היו חטא כי אם שהוא יה מדקדק עם חסידיו כחוט
השערה וכן את שוב כוונו רז"ל להתקנאות בעגלה השבטים כמאמרם במדרש באומרם כתונת
פסים אל תקרי פסים אלא פס יד וז"ל לבי אחיו מפני שלא אתה דם למה וישנאו אותו כדי שיקרעו לפניו
את קיים ע"כ והלא יקשה מה זו שאלה למה וישנאו אותו הלא מקרא מלא הוא ויראו אחיו כי אותו
וישנאו ג' עוד כיון שדורש מלת פסים ה"ל למה עשה לו כתונת פסים כדי שיקרעו אחיו לבני
ולא יתלה באחים ועוד היתה נשאו זה אך הנה הוקשה למו כי פסים אינו שם שום מן מפני
דבר שנעשים ממנו ולבושי מכלל על כן אמרו שהוא פס יד והענין מאמרם ז"ל שפסוק היה אחי
יניום מר ראה אחרונו של יוסף והוא כי קוא מלה כנגד מלך בזכותינו ויצא החולה לא קים מפני
והוא עלמד מגזירה שוה יונם כרוב מדרשי רז"ל ואמרו לבו אחיו ג' עומר הנה מדרש אחר למדכן
תירוץ אל קושיא אחת והוא למה וישנאו אותו והענין כי אשר בידו עונות לא יתלה באחות על ידו
כי שפרק נוררת שפחה אך אשר הוא נקי הלא סמוך נחשב כי אף בהמתן של צדיקים אין הקב"ה
מביא תקלה על ידם צדיקים עצמן לא כ"ש כמובא באמריה דר' פנחס בן יאיר ואמריה דלא
בן דוסא שלא היה מהלך גם שהיו מכים בו על אמרו ר' חנינא אוי יש עונו דבר משל אחרים ומלאו
שני מנעלים של איש אחד ונעלמו והלך וכן אמרו רז"ל על פסוק צופה רשע לצדיק אין לך יום שאין
יצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא הקב"ה עוזרו היה נופל בידו וכן אמרו על רגלי חסידיו ישמור
וכן מאמר הנביא כל העוסק בתורה לשמה ג' ומרחקתו מן החטא ואם כן יקשה וישנאו אותו ולא
הכניס והרחיקם מן החטא הוא יה' כי אם הניחם בזה הדבר אל בחירתם אך היה למען יתגלגל על
כן כי ימכר יוסף באופן יקרבו גם אחרונה שינום ויצא החולה כדי שנו' כן היה יונם גם קוה מפני
ושינוי הכתוב ועשה לו כתונת פסים שנמשכה ממנה קריעת פסים ובזה כאשר ויראו אחיו ג'
נמשך וישנאו אותו שאלה לא שנאוהו שלא היה הקב"ה מביא תקלה על ידם והנה הדבר אל כ
בחירתם ואין לומר יעקב למה עשה הסיבה ולא עזרו ה' לבל יבואו לידי תקלה כדי שיקרעו לפני
קים כי אין בנעשה חטא כי נעשה על מה שבן זקונים הוא לו אלא שנמשך גרמא אל הקנאה וממנו
אל השנאה ולא אמרו אין הקב"ה מביא תקלה אלא להרחיקו מעון ..
עוד אפשר בהמשך הכתובים על דרך פרש"י במלת תולדות אלה תולדות כלה מה יצא יוסף וכו'
כי הלא יפלא כל רואה מאורעות הרעות אשר לעקב מה פשעו ומה חטאתו שעתה כן
תרעה לראות יוסף ומה פשעו יוסף שגרם לו כל הרעה הבאה עליו על כן קיחל ואמר אלה תולדות
יעקב בשאירעו לו סבתם קלת היא כי הנה יוסף בן שבע עשרה שנה כנער ואך היה מתחבר רועה
את אחיו ומנהיגם כשר עלכם בהיותם בצאן מה שלא היה עושה כן עם בני בלהה ג' רק כנער
לנהגם באופן שהיה מקום לקנאה בו כי נראה בעיניו מבני השפחות וכדי בזיון להם ועוד הוסיף
כי ויבא יוסף את דבתם רעה שהם ג' דברים כמשז"ל שהיו אוכלים אבר מן החי' ושהיו קוראים עבדים
לבני האמהות ושהיו תולים עיניהם בבנות הארץ ויהי כי מלת את מרבה כאן דבתם היא הב'
רעה היא הג' והענין כי מה שהראה שאלתו על יוסף הוא על מה שהיה מתחבר ורועה אותם
ומה שהובאה כתונת הוא כנגד מה שהביא יוסף ג' ומה שהיה אל אביהם על כן הובאה כתונת
בגי' ... על שלא נער בו ובכלל הדבר על ג' מאורעות שהן כנגד הג' דבות כנודע מרז"ל
ועוד י"אמר איש כי גם יעקב נכנס בגדר מקבל לשון הרע אלא לאיש כמוהו כי על כן אהב
את יוסף מכל בניו לא' ושראל אהב את יוסף ג' ביותר לבב כי על כן קראו פה בשם זה שהוא

לפי בן זקונים הוא לו כמדובר בקודם · ועשה לו כתנת פסים אז״ל שנמכר ד׳ פעמים ר״ת פוטיפר
סוחרים ישמעאלים מדינים והוא כי ע״י הכתנת נתגלגלו מכירותיו ויהיה מדה כנגד מדה כי למה
שלא אמרו שהיו אחיו קוראים עבדים לבני השפחות לעבד נמכר יוסף ע״כ נמכר ד׳ פעמים כנגד
אמרו לארבעה בני השפחות היו קוראים עבדים כנגד כל אחד פעם אחת.

ויחלום יוסף חלום ג׳ ראוי לשית לב אל אומרו ויוסיפו עוד שנוא אותו כי הלא אין ספק שהוא על
חלומותיו · ב׳ למה לא נאמר רק שנאו אותו ויקנאו משא״כ אחרי הספור · ג׳ אז ויאמר אליהם
שמעו נא ג׳ כי כל שמעו זה מיותר והיה לו לומר ויאמר הנה אנחנו מאלמים אלמים ג׳ · ד׳ בדברי החלום
המה וגם נצבה נראה כפל לשון ... ומהו תוספת הגם · ה׳ והנה תסובינה שהוא מיותר והי״ל
ישתחוין לאלומותיכם לאלומתי · ו׳ אז המלוך תמלוך למה יזכיר שני מיני שררה ואם הם לשון שאלה
א׳ לשון התמיהה · ז׳ אז על חלומותיו ועל דבריו כי דבריו קודם חלומותיו · ח׳ מה פשט על חלומותיו
כי אחרי ראה היות ... ט׳ שהיה על חלומו כי חלום אחד הוא · י׳ אז עוד חלום אחר שהיה ויחלום עוד
ויספר כי או ויחלום חלום אחר מאי עוד ואחר ובספרו החלום אמר להם עוד ולא אחר · יא׳ כי
לאביו ונה אמר ויספר לאחיו ואח״כ אומר אל אביו ואל אחיו · יב׳ מהו אז אח״כ ויקנאו בו אחיו ולא
אמר כבראשונה ויוסיפו עוד שנא אותו ומה ענין ואביו שמר ג׳

אמנם הנה נ׳ בחינות הן א׳ מפלאות ספר להם החלום ביודעו כי לא יכלו דברו לשלום ומה גם כי
אין דרך לספר חלום כי אם לאוהב ובספרו להם היה מורה כי שנאתם ... לפניו וכמבהר
אותם ידברו לו שלום לא מצא בם אז יותר · ב׳ היות שהיה החלום מורה השתררו עליהם ומרבה
שנאה וקנאה באופן · ג׳ אופן הספור · על הבחינה הא׳ שהוא כי בראותו שלא יכלו דברו לשלום לא
היה לו טרוף אמרים אותם ולהגיד להם חלום שהוא כבא להקהות שניהם על בחינה זו אמר ויחלום יוסף
חלום ויגד כי בא שום בחינה נוגעת אליהם רק על מפלאות חלום במה שבא ויגד לאחיו שהוא ר׳
הבחינה הא׳ גרם שיוסיפו עוד שנא אותו · ועל הבחינה השנית והשלישית אמר ויאמר אליהם שמעו נא ג׳
שמלבד היות הוראת החלום שררה עליהם גם היה אופן ספורו המתפאר על שררתו לפניהם ומקרה
שנאה באומרו שמעו נא החלום הזה ג׳ כלומר הלא ... בחלום הזה אשר חלמתי · ועל
זה בחינות אלו חזר ואמר ויוסיפו עוד שנא אותו על חלומותיו כלומר על ... ועל
שלא כבו ... להשתרר ועל דבריו הוא אופן ספורו בדברים מורה כמתגדל ושם על
הוראת חלומו כמקרה שניהם וזהו ועל דבריו · והנה הלא אחיו היה פתרון החלום שיהיה בתחלה מושל
עליהם כאדון עוצר ומושל ואח״כ עד יעלה אל המלכות וזהו קמה אלומתי שהוא קימה מה ואח״כ וגם
נצבה שעולה למלוכה כלא אין באחדים נצב מלך ע״כ אמרו אם מלך היה זה הדבר לא היה מקום
לומר רק להם על גדולתו עליהם אך אין זה רק ... מתחלתם אליך אשר ... והכל הבל
כי הלא המלך כלומר הנה שני דברים מורה חלומך · א׳ היותך מושל · ב׳ שגם תמלוך אח״כ · והנה
לא ... שקר גם הראשון שקר כי המלך שהיה בן המלך עלינו שיהיה מולך על ... אנשים
אין זו מלוכה ואתה עלינו בלבד חלומה ומה גם שלא היה עליה בינותם יהיה מלך הגוים ואם כי כאשר
חניכה זו ... גם הראשונה שהיא שתהיה מושל גם היא קבלו וזהו אם משול תמשול בנו בתמיהה
כי נסמך שקר כמלכות ועל כן אין לנו לקבל בגדולתך כי לא מן השמים היא רק שאתה גורם לחלום אותה
ברצונך ועל כן ראוי לשנאתך על חלומותיך מרצונך לבד בינם להשתרר עלינו והמה וזהו ויוסיפו ג׳
על חלומותיו ואמרו לשון רבים על כל מפלאות חלומותיו כי זה וכיוצא בו חולם במה שמהרהר ביום
על חלומותיו ... ונם על דבריו כמפורש · והנה המה לא צדקו ב׳
כי למדו מן המפורש אלא שהיה ... והנה ... כי היה
בפתרון החלום לא הראשון ולא השני כנגד כי מאשר יתגלה אחר כן זה פתרונם לפי האמת כי היה
משנה יוסף לשבור בר ... ובכללם אחיו וזהו משתחוים
חלומים ... והנה קמה אלומתי יוסף
... רב בלי ירקב ... על אחיו ...
חלומותם ... יוסף ...
שמרו ... לשמוע ...

פרשת וישב

כלה קובץ ופנ' יה כן ישתחוו לא למתן אחר דבר ונתקיים ואחרי בואם אחריתם אתן נמשך ענין ה
החלום השני שיכנעו תחתיו ויאמרו לו עבדיך באו לשבור אוכל וגם אמרו עבדך אבינו וגם בלהה
שפחת רחל השתחוית בבואה בתוך הכלים מההמה את יעקב כמש"ל על מה שאמר יעקב הבוא
נבוא אני ואמך והלא כבר מתה והיה הדבר מונע אל בלהה שפחתה וזהו השמש והירח הוא יעקב
ובלהה שבמקום רחל וגם אחד עשר כוכבים הם השבטים משתחוים לו ובזה יצדק מאמר התורה באומרו
ויחלום עוד חלום אחר כי בבחינה אחת הוא חלום עוד שהוא נמשך מהקודם וזהו אומרו עוד ויספר
על הקודם ובבחינה אחרת היה אחר זה על בואם לקנות תבואתם וזה על הכנעם תחתיו אמנם עדין
לא נודע להם פתרון זה והיה גם לבבם סבה כי ישרר וימלוך עליהם כמו שכתב כי אמרו רעיוני
על משכבך סלקו ונדמה לך חלום כוזב כי לא יצדק יותר מלוכה על נשארת אחים על כן השיב יוסף אחר
חלומו הב' ואמר הנה חלמתי חלום עוד ולא אמר אחר כלומר עוד מוסיף ומפרש הקודם ומכזיב מאמרם
כי אשר חשבתם שמה שהיה בלבי ביום ההוא במשול בכם נראה אלי בלילה והוא חלום כוזב לא כן הוא
כי הנה חלמתי חלום עוד כלומר מוסיף ומפרש הקודם והנה השמש והירח וי"א כוכבים משתחוים לי והיתכן היה
עולה בלבי היום שאבי ואמי ישתחוו לי אך זה יוכיח גם על הראשון כי הכל מן השמים · ובספרו החלום
הב' לאחיו התנצלו כשומעם הוכחה כי לא תאות לבי היתה מתדמית לו בחלומו כי לא על אביו ואמו
היה מהרהר והוא שאמת כי מן השמים היו ואם כן אין ראוי לשנאתו אך לקנא על שנהגו עליהם מן השמים
ועל כן עמדו לא נשאו עוד מלאונת לבם אז ויספר אל אביו ואל אחיו יחד לראות מה ידבר כי אביו
ואז להקביל הדבר לבל יקנאו בו אמר הבא נבא ג' לשון האם באה אחיך יצדק נבא גם אני ואמך היתכן
והיא מתה אך זה הוראה כי הכל הבל ועבי' לא הספיק להסיר הדבר מלבם כי אלה למלוכה מן השמים'
ועל כן לא הוסיפו שנאה כי לא יאשם כי אין הרהורו הגורם כי לא על אביו הרהר אך לבשו קנאה וזהו ו
ויקנאו בו אחיו ולא חשו אל ענין אומרו ואמך כי אין חלום בלא דברים בטלים או הוא על בלהה כמש"ל
ושה האם עלה ענין בלהה ויעקב שמה מקבל כל החלום לזה ואביו שמר את הדבר בלבו ולא נהו
שעל בלהה הוא להסיר קנאה מלבם: ויאמר ישראל אל יוסף ג' לבוא אל ענין הכתובים נעיר
ראשונה הספקות אשר יפול לב אדם עליהם א' דרך כלל בכללות הענין והוא כי הלא נוראות
יפלא עליו ועל משיחיו ית' על כי מי יתן ידענו דרכו בדבר יוסף כי נאחז ה' ילך אחר אחיו למה
היה את מלאכי אלהים יבאו לקראתו ויאמרו לו נסעו מזה כי אחז"ל כי אנשים שבמקרא ההוא מלאכים
ממש ולא אחנו כי נסעו מזה להפרות האחוה · אל אנשים עשר אחים ואם אמרנו כי ה' לא רצה ילך אחיו
אל מלאכיו יצוה לו להביאו אותו מידם להשיבו אל אביו טרם יקרב אליהם · וגם על מלאכיו ית' יפלא כי הלא
המה ידעו דרכו ואם מה' הוא הלך ילך לא ימנעו את לבבו ואם אין יאמרו לו אל תלך מדרך אחרת
כי לא זו הדרך ישכן אור שוב לבית אביך וישוב מדרכו כי הן בקדושיו לא יאמין · וגם על יעקב נפלא מאד
אחה על ככה ומה הניעהו לשלוח את מוריש לבבו כפי מבקשי נפשו כי הלא אחז"ל כי ספקיה יעקב
זוכר הוא את יוסף בשליחות היו ומנעו מתחתיתכן איך לא חש אל שיאתפש אותו ולמה לא יתמה על עצמו
כי מי יתום חלומותיו גם אם היה הדבר אבלו בספק הלא ספק נפשות להחמיר והן אמת כי על יעקב
אפשר להשיב אמרינו לו לתמר כי לא חשב כזאת על מעשתו שהוא כולה צדיקים ישרים אך
על יוסף יפלא הפלא ופלא איך אבדה חכמתו ובינתו יען עברתם כי קשתה ואם קנאתם ואמתם
בערה בם מאד עד אשר לא יכלו דברו לשלום ולא ישאלו ביום נקם ולמה יתן המשלב הזאת
שופטים אותו ימהרו לשפוך דם ונפשם נפשו בכפו אם שלום מעבר באר לו למה יאת גם אחיו
משמעון שאמר קהשי שלוחן כשמעו אותו נסעו מזה וישמע דרכו אנה הם וישוב לביתו
ועל הכל יתגדל תשמע דבר על שלומי אמוני ישראל שבטי יה מי יאמין לשמועתם שעשו
כמעשה הרע הזה הוא כי מתחלה היתה ברעה ויתנכלו אותו להמיתו ויאמרו לכו ונהרגהו
והשליכם אותו בבור אין מים בו אבל נחשים ועקרבים יש בו ומכרם בכסף צדיק בעבור
נעלים והאנשים הקדושים הם אנה יולכו חרפת רעה חולה כזו ולא עוד כי אם שהוא חטא
משפט מות ומקרא מלא דבר תורה וגונב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת ואין ה' בעו
קושיא זו מה שלא נתנה תורה בימים ההם ובעת ההיא כי גם את הכל קיימו וקבלו מאז
ולבוא אל הענין נשית לב אל הדקדוקי המקראות קו לקו ונקרב ונבואה אל הנרצה בהם בע"ה

אח' באו

א באומרו ויאמר ישראל אל יוסף כו' למה נקרא בשם ישראל פה ולא יעקב כמקומות · ב באו' לבי
ואת שלום כי מה אחיו יתהפך לאמר אשלחך ולכה אליהם · ג מה היום מימים שהוכרך לדרוש שלומם
ושובם במרעיתם · ד באו' וישלחהו מעמק חברון מה מגיד בהזה עמק ספינעו · ה או' וימצאהו
איש והנה תועה בשדה כי אם כמשמעו שהיה התועה בדרך באחד משדות העיר היה לו לזכור הכ"ת
משבא ולא בפרט שהוא כאומרו בהשדה בה"א הידיעה אשר לא יצדק רק כדברו על שדה נודע · או
נזכר ואיננו ונפקא ינדעו הכתוב איך יש דברו כאשר הוא היות תועה · ו במאמרם ז"ל
ויהנה קיימו וקבלו כי ג' מלאכים נזדמנו לו והכריחם לזה שאם קוא כמשמעו למה נאמר איש ג"פ
שם ימצאהו איש וישאלהו האיש ויאמר האיש ועוד שאם היה איש אחד ודבריו ג' פעמים מה
תורה אל כל הספור והיה לי לאמר שמלאכים בדותן משג' בהיותם מלאכים ממש כאשר יבא בפירוש
יהיה כי הנה גם לדבריהם ז"ל שג' מלאכים היו צריך טיב ענינם מה דרך אליהם ולא יספיק לבל אשר דבו
ועוד קשה נראה לאמר למה לא החזירוהו אל אביו · ט שאם מלאך היה איך ישאל מה תבקש האם
אחיו יפלא · י הנה למה ינהרגו מקום אחיו מבקש נפשו · יא כי גם לפי הפשט כיהלא השלום
מודה מקום היה לו אף השני מה יועיל לו אדרבה יוסף הוא עצמו את מי היה מבקש כי הוא לא ידע
יסף לכל כי היתה ישלח מלאכי יה לנטות אוזן אישתהק ונהפיך הוא כי המלאך יספר דבר והלהק
והנני ואף גם ראשון לא נזכרה היש דרכן במדבר · יב באו' דותינה מה ענין היוד יתירה
יג שהשיבו על ידו הכלבים מה ראו על כבה לעשות כן · יד מה ענין או' הנה בעל החלומות ג' שראו
דברי משמעה משולל טוב טעם לאמר בתורה · טו או' ועתה שהיא מלה מיותרת · יו או' וישמע
אב כי הלא יחד כלם שמעו ולמה ייחס השמיעה אליו ומהראוי לא יאמר רק הקרן ראובן מידם
יח או' ויד אל תשלחו בו במשמעותם שלא ירם להשליכו הבורה מלא נחשים ועקרבים בכונת הניחו שם
עד שלשה · יט מה זו היתה עצה יהודה לבו ונמכרנו ועבבה להם גם הם איך חמת אחיו שכחק
האומרים לכו ונהרגהו ועתה נאמר וישמעו אחיו · יט' או' וכסינו את דמו איזה כסוי הדם בא לשלול
ולמעט · כ אם לא נמכר רק לישמעאלים למה נזכר שעברו אנשים מדינים סוחרים · כא או'
ויגנו אל יהי בו כי מי לא ידע שאם ימכרוהו ידם לא תהי בו · כב או' ואני אנה אני בא · והיה ראוי
יאמר ואני מה אעשה וכיוצא כי מה ענין או' אנה אני בא ·

אמנם הן אמת חכמים יגידו כי כל חפצ"ה בימים ההם היה להוכיח את יוסף מצהמה לגבורת
יעקוב לחכמי המדרש שלכבוד יעקב כמאמרם ז"ל עתיד היה יעקב לירד מצרימה
בשלשלאות של ברזל אלא שהקדים הקב"ה והוליך את יוסף תחלה משל לפרה שהיו מושכין אותה לבית
המטבחים ולא היתה נמשכת ומשכו את בנה ונמשכה אמו אחריו · ולדעת חכמי הזוהר למען יהיה מי
מתבה אל השכינה שקדמה לרדת מצרימה לרחם על עם בני ישראל בגלותם קדים ·
עוד שגם שכמי היה ראוי להעשות בימים ההם שהעשמים הראשונים הם עיקר הגלות הוא לקבל
יוסף עונש הביאו דבת אחיו רעה אל אביהם לאמר שעבד חתם אומרו שהיו אחיו קוראים עבדים לבני
השפחות ולפגום דוב שכול בו היא אשת אדוניו יען אמור כי אחיו היו חשודין על אכלם בבעלות האבר ולהיות
כי אחיו בהלשונות אף שלא לאכול כי לא נחשדו על אבר מן החי כדכתיב רעה עליהם ·
עוד רבי עניינה היה ראוי להעשות בזמן ההוא הגלות לשתי יעקב קף רע הבאת כתונת כנו אבן
תחת אשר אשת אחיו כו' שאת עלו אחיו ולא נער בו גם שלא קבלו · ועל כן תחת ל' אשר
אלהי שנשה העושה פעולה רבות כאחת פעלו ענין יחדיו הלא הוא דהעיר את רוח יעקב שלח
ישלח את יקיר לו אשר אהב עד מקום שכם מוכן לפורעניות ולא שת לבו כן יקרא נו אסון ויוסף גם
הוא הקל כמשר לעשות רצון אביו ולא פחדתי אליהם לאמר איך אלך והרגוני שלא נמות · ועל דברי
כי תבל את שאה שאלוני ... נשתלשל ירד מצרימה ועלפי דרכו ויקבל עונשו ככל הכתוב בספר אך
עשתה זה ראה הוא יל שתים רעות המתרגשות קשות אשר כח בהם לאכל עולם הלא הוא כי ראה שבטים
שבטי יה ברעה גדולה יוסף לקוח למות ואחיו מוכנים לדון כי באש קנאתם יאחרו לשפוך דם ואוי
מי יחיה אחרי כי קדושים אשר בארץ שמות שמים יהי נעלם צדק יסוד עולם תולו על צוארם ועבר
עצת ה' אשר יעץ למהר לשלח את יוסף לפני אחיו מצרימה לעונשם היתה מתבטלת ויתפרו ויאבדו ב
בעלות ההוא על כן מה עשה ראה והכין שלח שריקים ג' מלאכים ידברו אל יוסף לנחותו הדרך השכן

פרשת וישב

ישכיל את אשר יעשה לעת מצוא עם אחיו למען יעבירם מדרימה ואל יהרג תחת ידם כאשר יבא בס״ד
כי לא היתה אמריפרפי קדש אלון טרם יקרב אל ספריה מומת בידם כי חפציות בחירתם ושלחם
גם קנאתם ויספו דבר בלתי מתוקן מתחת ידם הנה קן זה כללות הענין ובו נבוא אל פאור הכתובים כי
כסדרן והלבדן והוא כי הנה יעקב היה מתפחד בשנאת אחיו את יוסף אם קטנה אם גדולה כי יבוש
מהראותה לפניו מה שאין כן יוסף עצמו כי הוא היודע ונגד ממראה עיניו ומשמע אזניו רבה משטמה
על כן יעקב היה נבוה בעיני אשות [illegible] בגינו שלח אותם בשכם מקום מוכן לפורענות ואף גם
מחנה מדבר [illegible] שכם פן ייחם לבבם לנקום נקמת שכם מאת בני יעקב המאהבים אותה
כי לא נעמד איש אתו מוכן לשלח לראות את שלום בניו בלעדי יוסף ויאמר לו פן עליו יהיה משלוח ידם לבעבור
ולהשחית על כן רצה לנסות את יוסף לדעת את אשר בלבבו כי לפניו גלוי כמדובר וזה מאמר הכתוב
ויאמר ישראל ביושר ותמימות לבב כי על כן לא נא׳ יעקב כי אם ישראל הלוא אחיך רועים בשכם כלומר כי
נורא המקום ההוא מחמת הכרית וכי רבה משטמתם [illegible] עליהם אך לא אחלוש מאמרי לשלחך אליהם לרוע
שלומם [illegible] עם מלבך [illegible] ויאמר לו הנני [illegible] כלומר איני אומר אשלחך ולבה כי ירא אני
פן לבלתי עברך על [illegible] לא תחוש [illegible] רק לבך כמו שעמך [illegible] בחירתך [illegible] ואחר לבתך
מעצמך בלי היות לבך נוקפך אז ואשלחך אליהם למען הלך בדרך מצוה [illegible] ועל כן [illegible]
ויאמר הנני כלומר הנני מוכן כי אין כח לשלחני [illegible] אמר לו לך נא ראה [illegible] והוא כי אמר יעקב בלבו אני
אם אומר ליוסף ירא אני את אחיך פן יהרגוך כי אולי אחיה חושד כשרים וגם לא אמר ליוסף אם חושדם
יתנייאוהו לבן היה מעמין ברמז אולי יחוש ונשב ואל תעשה [illegible] מלבד ויובן בזה מאמרם ז״ל על
וירא את העגלות אשר שלח יוסף [illegible] שרמז לו יוסף [illegible] ממנו שהיו עוסקים בה לבית
עגלה ערופה כי אחשבה כי לא במקרה היה העסק [illegible] בעת ההיא [illegible] אך [illegible] ההוא [illegible]
במסכת [illegible] כי [illegible] מתפחד רמז לו [illegible] אשר נפשו [illegible] אשר בלבבם יחוש פן יתקרבו כי
[illegible] תאוה יתן אל לבו ויאמר לו [illegible] הבא אחיך [illegible] והרגנו כי היכא
[illegible] כן יאמר יוסף לא כן אבי כי השנימונו אחי אך [illegible] כי אדרבה אז נחל ויאמר
הנני אז [illegible] לבו וישלחהו ויאמר לו לך נא ראה [illegible] עשה זאת [illegible] ולא התעכב שם
כי נא רק לך נא ראה [illegible] ומיד שוב והשיבני דבר והוא כי הולכי בדרך מצוה אינן ניזוקין ועל כן לא [illegible]
[illegible] רואה שלום אחיך ושלום הצאן ושוב מיד כי [illegible] תמיד עוסק במצוה [illegible] וכראותך שלומם
[illegible] אז וביזה לא תחוש כי לא תזוק כי הולכי דרך מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזרתן מה שאין
כן [illegible] יעמוד אתם [illegible] כי [illegible] לא יחשב לו למצוה [illegible] ועוד הוסיף [illegible]
חברון [illegible] אשר נעמד עם אברהם [illegible] אברהם כאשר בא [illegible]
[illegible] ז״ל [illegible] יוסף [illegible] כי ידע כי [illegible] בלבבם רוח אחרת עמו אומר בלבו מי יודע [illegible]
גם [illegible] על אחי כי כה [illegible] והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה וישתחוו [illegible] ואין
זה כי אם [illegible] השדה [illegible] וישתחוו לי [illegible] איפה [illegible]
[illegible] הדובר בו היה [illegible] מלבו [illegible]
בחלומו כי גם אם יהיה זה פתרונו לא [illegible] בחירתם [illegible] הרצון ההוא בחלומו
כי אם [illegible] יקומו [illegible] יהיו [illegible] כי אין זה
פתרון [illegible] ההוא [illegible] והנה [illegible] בשדה כמו שנבאר [illegible] והוא כי [illegible]
ה׳ היה [illegible] מדבר פן [illegible]
[illegible] כי הנה יוסף היה מתנהג [illegible] כאשר [illegible]
אחיו [illegible] לא [illegible] והנהגת [illegible] כאשר [illegible] בבואנו בחלומו
הלא לא [illegible] כי [illegible] על כן [illegible] ביד [illegible] אשר ילך
בו אתם והנה אם היה [illegible] בפרח [illegible] מגיד דבר [illegible] עליו הלא [illegible] אחור [illegible] אל
אביו ולא היתה [illegible] יוסף [illegible] על כן מה [illegible] הודענו [illegible]
[illegible] ולא ישוב אחור כי אם אז [illegible] קול [illegible] עבדים [illegible] אחיהם [illegible]
[illegible] תחת ידם [illegible] והוא כי לא [illegible] היה [illegible]
[illegible] בדרכו ומה גם [illegible] בחלומו והיה מית תחת ידם על כן בא הראשון והפיל
[illegible] אשר [illegible] עיניו והודעו כי [illegible] הוא ולא יצא [illegible] נגד בחירתם ו
[illegible] בשדה כלומר [illegible] היתה בחלום אשר [illegible] והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה

[illegible]

תועה שרואך כי בהיותך אתה בשדה עתה יגלה לך תועה אתה בזה כי אין זה פתרונו ופן לא יתן חלומך
מעיך וזהו נקודת הבית בפת"ח ולא בסגו"ל שהוא כאלו בהפסק הידוע הנ"ל הוא שדה הקדוש ולא הכבד
שלא פן ישוב אחור רק הנח הדבר בספק ושאין היה נדון בקרבו אם לבבו עליך ואם יחדל שלבו בא הב'
ואמר לו מה תבקש כלומר התבקש שלום או מלחמה ועל כן לא אמר את אחי תבקש לומר קדם תבקש
אחיך ושלום אל תירא ונעלה הפי' באומר את אחי אנכי מבקש לומר גם שהם לא יבקשו אחוה אנכי מבקש
אחותם ובזה אינו מיותר אומרו אנכי מבקש אשר אמר את אחי אך הגידה נא לי איפה הם רועים
כלומר כי אם הם בשכם ירא אני כי הוא מוכן לפורענות ועל כן לא נגלה אלא פירושם שאמר מאחוה
בני רחל כי לא נסעו אל לבם שני המלאכים לומר פן יחזור מדרכו אך אחרי אומרו את אחי אנכי מבק'
שהוא יבקש אחוה שלהם עם שהם לא כן לבם אז בא המלאך הב' ומצא את לבו לאמר לו בפירוש נסעו
מזה היא האחוה כמאמרם ז"ל ממנין זה ועל פי דרכם אחשוב כי זה כוון באומרו לותנה ולא לותנה
לומר כי נסעו אחור מהעשרה לבדם ולא כללו בהם את שני בני רחל והנה אחרי אשר נאמר זה אלי
נאמן לאמן ובשובך ונחב ולא מתחלה כי נסעו מזה לא נגלה התנועתו להתחכם לבבו רק שלמת מלה
שניחרו נלכו ומה גם כי ראה המלאך הב' כי מראה מקום הוא לו כי הם בדותן אז אמר בלבו לו היה פתר
מה יראני אין ונעמל יפה אך אין זה רק שהא' היקנו והפיר מעתבאחוה ממני פן בזדון אתן מלה
השני זרענו יותר שאבקש אחוה ושלום והשני הודיעני שהם פרודים ממנו לא בלבד אבקש שלום כי
אם גם אפיל תחנה בלב נשבר כי רעה בלבבם נכון היה שהיה מתאבק ובוכה ברגלי כלם ולא מהם
לא אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ועל כי מצאה תועה ונוהג בו נשמה וירד מצרימה אחר
המנחה ואלה המעלה המעותרת לו מן השמים ולקבל שעשועי ובני ויצדק במאמרנו רק מאמר
פרקי ר' אליעזר הלא הוא וימצאהו איש והנה תועה בשדה שהיה גבריאל ולפי זה השני היה מיכאל
ויאמר השני רפאל ולמה היו שלא כסדר ולא היה מיכאל אך כאשר כתבנו כי הראשון בא להקיר מלבו בל
יבגוד בחלומו הולך יהיה עז' גבריאל כי כל החלומות נתפסים ממנו כי נודע אמרו בס' הזוהר שגבריאל
החלום א' משישים בנבואה שהיא הדרגה שנית מהדרגה הנבואה כנודע ולכן בא כי הממונים המחזיקים
אל קנו אח למעלה עד מדרגת גבריאל יש שש מדרגות ועל כן בפירוש נקרא גבריאל בעל חלומות במס'
ברכות ומיכאל בעל החסד והוא יהיה מושך חסד ומבקש שלום גם שלבם לא כן והשני המחבר מדות
חסד וגבורה ברחמים הוא השני כי לא יבגוד בו יוכל לחברם כי נסעו בבחירתם מחיבור אחוותם אך
מה נעשה ממלות הקב"ה והוא חיבור והפשרת המדות ולתוקף שלום בלע הדברים כי מה יצא הדבר
ערכין אותו ולמען הולך ילך ונסע מצרימה להשיבו גם הסדר במלבוש שאמר למען טרם שהשבו
ישראל למצרים תהיה השכינה אשר את יוסף מושלת שהיא לבלתי יכנעו זרע ישראל לתחת טומאת
מצרים בגלות ויאבדו חלילה ומה גם אשר הקשה לעבוד ע"ז כאשר [illegible] כנזכר באדר היטב
ויתכן שלפי דרכנו העניין הנאמר בכוונת המסורה שאמרו כי תועה שלשה במקרא תועה בשדה תמורי
אדם תועה מדרך השכל גם והוא כאשר ידענו כי אין החומר הוא האדם רק הנפש כלא ער
בשר אדם לא ייסך הרי כי את הבשר הוא האדם ובזה יאמר מה שהרחיק את יוסף תועה בשדה כאיש
שבוך לא עשר קנהנה חמורו הוא החומר אשר לו הוא התועה והנבוך אך שנאמר אדם שהוא נפשו המבקש
וידוע מאלה את מעשה ה' התמסיבה תועה מדרך השכל וזהו אדם שהוא הנפש תועה מדרך השכל
ברשעים לא כן הוא כי הלא בקהל רפאים היא ביתו שר קבוצים כי רפאים שם אז כי התפרנה ועמי
טרפאים יחשבו אף הם כמתים שם ינוח לו שם ינגל וחלט לעולם כי מה היתה לו במדבר
ויראו אותו מרחוק ג' הנה דרך השלום כי גם שיטנאו את שונאו בהיותו רחוק כאשר יקרב אליו והוא
נגד פניו ישוב מחרון אפו ולא יכביר כל כך כאשר טרם יקרב אליו אמרה תורה כי כדבר
דיוהרה למו כי בטרם יקרב אליהם ויתנכלו אותו להמיתו בהסכמה גם אך כאשר קרב אליהם
שר מעשו אל להמיתו לא שאו נפשם רובם רק שנים מהם וזהו ויאמרו איש אל אחיו ב' לבד והריגהו אך
כאשר בא יוסף אל אחיו בגלות אז ויפשיטו ג' אך לא אחד בהם חפץ המיתו
ורצה אר"ל ויתנכלו אותו להמיתו שהשיסו בו את הכלבים ימיתוהו שחשבו שאין דרכם כי הלא ה'
השולמיסקים את ה' היו יראים ולא נגבו אל לבם לשלוח יד במשיח אך התחכמו לו ערות
שנאת הכלבים כאומרם בזאת יבחן אם צדיק וישר הוא ולא חטא על הנפש בהביאו דבה רעה כי

פרשת וישב

נגיה למען ונבין ונאבינו ואו אם כן זה אש הוה אתה כי אם שן בחמות תפלת בו אז יודע כי לא
צדיק הוא ובמגנו ימות וידינו אל תהיבו ואם לא נדעך · ולהפך יותר בזכות אחשבה כי לא עשה
מהם מאמרם ז"ל על פסוק לא תשא שמע שוא מכאן שאוסר לאדם רבראיי להשיבר לבלבים שאמר
לבלב תפני כין אחותו ומיד זה לא תשא שמע שוא ויעשו לו כן · ויתבונן כיהם אמרו שלשה דברים
א' הנה לך כלב הוא שמע שוא והוי להסני כי גבלבים ולא נחנא כי במול ידינו יעשה לו וידנו אל
תהיבו · ב' כי הלא הא שבבות הלא היא על שאחדנו עליו על אחבר מן אחי והנה מלך כנגד
מדה יאכלונו קוחי · ג' שא פנים אל יעקב אבינו באמור אל ידינו לא שפבה את הדם הזה כי אם
הכלבים עשי נפש לערח שבוקו והיה בא לנשא זה מהעבר ואכלוהו ויכלוקו והוא יבין לאסורו כי
אין זה כי אם חרב הביאו את לדברים רעה · אך לא עשתה עכתב כי ויהי ה' את יוסף ומוראו וחתו
נפל עליהם כי צדק ישר הוא ולא חק כלב עליו את לשונו אכן שמעון ולוי כי לבם כלב קחרי · לא
נתקררה לשנים ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות וגו' ועתה וגו' והוא כי אמרו לא בצדקו מש
נפשו כי אם להיותו בעל החלומות שעתידין להתקיים כי קיימא לה שנותא ועל כן לא קמיקודי
אך לא יבטל כי בן מוח הוא כנגדו יותן לבעל דהוה קיימא לה שגבאה לא שלח מלאכא פה גוי
ויהו דנה בעל החלומות הנה כא שאלב לא היה בא לפתינו מתחת ידי כלבי עלאנו לכן ועתה ג'
ונראה מה יהיו לו חלומותיו כי בחיריים אנחנו ולא יבטל ממנו כל אשר נחפץ לעשות · וכמו
אמרנו מרז"ל במסכת ברכות כי נברא המלאך נקרא בעל החלום אימשר כי שמעון ולוי כי שלמים
היו דאי אחד נבראו עם יוסף כי לא משו הנ' מלאכים מאהיות עמו כבני לויה ואמרו אל נתמה
אם נצול מקלגרים כי הנה בעל החלומות הוא נברא הנק בא עמו מהלך אנו כמאמרם ז"ל כי
הוא האיש אשר מצאהו בשדה שראה מרז"ל כי לא השיחוהו המלאכים כי זה לשון רז"ל מלאכי
נלוונו לו שהוא כי נתחברו והיו כמו שומרו והנה לא יוכל להציל רק ממשולש בחירה אך לא מיהו
כנודע כי בעל בחירה אין מוחה בידם כמבואר אצלינו במ' חבקוק השרון · ויצדק בזה אומרו בעל
החלמות כי הוא בעליו ממש כי נמשכים החלומות קלורקים והאמתיים ממנו לכן ועתה לכו
ונהרגהו כי אין בעל בחירה ונראה מה יהיה חלומותיו · או יאמר בעל החלומות על יוסף ויקרא כן
על מז"ל על פסוק ויקס ה' ובעל חמתו כי הוקשה למו · איך יכנה את ה' בלשון כזה שהוא בשם
חמר חלילה יאמרו כבר שהוא להפך למר שאינו כבשר ודם שחמתו מושלת עליו לעשות וכו'
מטבעו כי התבערבי ולא יאמר לי על חמתו משפט אך הוא י"ת אינו כך אך הוא בעל החימה ואין
שיה להבר יתאחך למנעה כרצונו ועל זה יהיה את פה הנה בעל החלומות שהוא בעל ושלטו בו
ולא חלם אותם מעצמו אלא לא הירגשו מסולבו ועל כן על מס כביה פשקו · ואמר הלא בא
למר האם · כי לא יוכלו לו כי שנה עומדת לו לשמשו בם ואמר ועתה לכו ונהרגהו
עמר אי ספק שאם נכנחהו ויחיד ויעלה לגדולה ומשל ימשל בנו ולא יבטל שהשב ישיב לנו את אשר
גמלנו אותו והרגנו על אשר הרגנו לנו אותו להמית וא"כ אחר שהוא בעל החלומות מעידים לנשות
בנו ולעלם גמולנו בראשנו לכן טוב טוב הוא כי ועתה שהוא בידינו שנשתו שנהרגנו טרם ימית נו
הוא וזה ועתה וגו' על קטא להרג יתכסו והורנו ולעלא ירגיש אבינו נאמר לפנינו דבר יאמין
לשמועתנו והוא חיה רעה אכלתהו כי בזה יאמינו דבה נו כי יאמר כי היא מדה כנגד מדה
הוא הדבא לבק כי אחיו היו אוכלין אבר מן החי על כן נתלה במות שהוא חי ויתן אל לבו כי מה
הדבר ויה' חיה רעה אכלתהו שהוא אכלה בשלוני חי כנגד דבת אכילתם מן החי ואומרים רעה
כנגד דבתם רעה ונראה מה יהיו חלומותיו נגד בחירתינו ·

וישמע ראובן וגו' הנה כאשר היו בקושם בעצת אחיו חלומותיו ולדבריו כן היו לראובן כדבש למו
שיהיה כמבמר בבנינו כי כשומעו ואחד עשר כוכבים שמח בלבו כי אמר ברוך ה'
ואשר והנני בכלל השבטים ולא נרעתי על דבר בלהה כי בלעדי לא היו רק עשרה ועל כן היה
מיספר לבן שת לבו להצילו מיד אחיו · וזה וישמע ראובן אומרם ונראה מה יהיו חלומותיו והיו
הדעת נוטה שעל כן היה עושה לזה אמרה תורה אל יעלה על לב איש כי עשה כן למען הסורתי אשר
נתפסר עליו כי לא היה רק למען קהל אותו מידם לא לנוס כמיצה ולהק כאשר יבא פ' אחר
המאמר בס"ד באומרו אילו היה יודע ראובן וגו' ומה עשה לשמעו לדבריו עשה עצמו כאלו היו

מכלל מבקשי רעתו כי אם שאין ראוי להכביד עליו יותר מדאי וזהו לא נכנו נפש כלומר גם אנכי בכלל המכים אלא שאין ראוי להכביד עליו עד נפש ויאמר ולא מלבו כי אם לבל יחשבו שלא הכה יוסף היה עושה אך אחר החילו להכותו אז עלה בדעתו ויאמר אל תשפכו דם כלומר לא עלה על רוחי מעולם לשפוך דם רק אתם בלבד ואנכי אני אומר אל תעשו כעולה על רוחכם ועל כן לא אמר אל נשפוך דם וגם עלכתי להשליכו הבורה לא שאמר אל שאכם אלה כי רק שתעשו אתם לבדכם וזה השליכו אותו אל הבור ג' ועל כן חזר בפסוק זה עמד ויאמר ראובן גם כי הוא המדבר עד כה. וגם יותר אומרו אליהם למה שהדברים הראשונים לא היו כן לעו אך לדברי ראובן הלמתניים בכללו לא היה רק אל תשפכו דם וזה היה אליהם לא שיוכלו גם הוא עמהם רק אתם לבדכם ואמרו וגו' אל תשלחו בו וכן במלת שבפסוק ויאסר אותו לעיניהם יוסף כשאמר חכם שמעון היה משפך לו פעמות ושמעון כמה שאמר אחר יוסף בבור היה זורק בו אבנים ובגה יתכן חשש ראובן פן יעשה כן ויוכל כי הוא בעל בחירה עד כן הקדים ויאמר וגו' אל תשלחו בו כלומר אחרי כן כי טוב לו מיתה בבחירת נחשים בל מבבחירת בני אדם כאשר יצא במד והנה כוונת ראובן לא נסתרה היתה לאמר הנה נסיתם להשליכו לבורים על כן אנו שמעון יאמר ואחר שלדבר אחר מן החי ולא עוה לבם שעל זאת אחיכם ולבו לקראת נחשים אשר בבור הזה לשתי בחינות הא' כי קנאת הוא יאהבו שסיפר לשון הרע והוא הנותן נקמות שלמספרי לשון הרע כמאמר חכמינו ז"ל שעל אם ישוך הנחש בלא לחש אומרים לנחש אריה טורף ואוכל זאב דורס ואוכל אתה מה הנאה יש לך משיב ואומר ומה יתרון לבעל הלשון המדבר לשון הרע מה הנאה יש לו עוד שנית שלא דבר הבחינה השנית שלא דבר רעה והוא שהיו תולין שעינים בבגות האבן מתייחס אל לשון הרע של נחש שהיה על תולין עיניו בחוה כמאמרם ז"ל שהיו שוכן בתשמיש ונתאוה לה ג' וזה השליכו אותו אל הבור הזה המיוחד שמים אין בו אבל נחשים יש בו והלחמכו היה לחנן הבל אותו מידם כלומר מידם אם בעלי בחירה ולא יבטל מהם כל אשר ימינו לעשות משב שהיה בם כי מורחו ואיתנו תפול עליהם כי יפנך ויסר הוא ואלהים אלה בתפשו ולא ירעו ולא ישלחו אותו ירחש פן אחר השליכם אותו פן מגבוה ירגמוהו באבן על כן אמר וגו' אל תשלחו בו כי בעלי בחירה הם כמדובר וישאוכן והנה שבדרכם לאכול לחם אחר השליך אותו הבורה הלא כמוזר נחשב אנשים צדיקים כהם ישבו לאכול לחם ולהיטיב לבם אחר עשותם כך אך אחשבה זאת תעשו למען עבר אשר ממהם אולי יוכלו הוציאו היא ייצה חרון אפם מהם ויחמלו וכן היה כי עד כן שב אפם מהם ויקלו ממנו ושמעו בלתי הניחו כעולה על רוחם והנה אמרו רז"ל על פסוק וישתו וישכרו עמו כי עמו שתו יין אך לא מאז נפרד מהם יוסף ואחשבה לפי דרכם כי מעשה היה לבלתי שתות יין מלאחיהם ויבכן כמאמרו כי היה עם לבבם לבקש האהבה ורצון שאלה להקל מעליו ועל כן הזירו עצמם מן היין כי יהתלם ויתאכזרו עליו והוא הפך כונתם כאמור ושם לחם כלומר אך לא שתו יין ובראות יהודה כי הלך לקראת נחשים ולא עשו לו מאומה והוא גר אתם ויאמר יהודה ויאמר מה בצע ג' עמר כי הנה עד כה היינו מסתפקים בבחירתנו וכאני לנפות היש ה' אתו להציל מן הכלבים ובבור מן הנחשים והעקרבים ועתה הנה ראה ראינו כי היה ה' עמו זה פעמים אין זה כי אם על כי יהיה ושר הוא ואת אחינו יהיה בצדקת ואם כן איפה מה בצע כי נהרוג את אחינו והוא עמר הנה עד כה שרים רעת היו מוצאות כם ראשונה מהאומרים לבו ונהרגהו שכח העולה מהסכמתכם לבלתי השלות מקבור עד יגוע כי ירעב ללחם ומים אם יום או ימים ישמור ואיך ימית מהם ואם לא ישכנו נחש וימית מאליו אך אני אומר לא כדברי זה כי מה בצע כי נהרוג את אחינו כמעשה שמעון ולוי ולא כדברי אלו להניחו בבור עד ימות כי הלא קרובים דברי אלו להיות כדברי אלו כי אין בין הדי יתכסה אותו להשאיר אותו בבור כי אם הכסות דמו כל יראה כאשר בקרוב אותו כבור יבולע כן דמו ויאסף אל עמיו ועל כן עלה עצה השנית אמר וכמינו את דמו כי נסיקוא בלתי ראוי אך שמעו את דברי לכו ונמכרנו לישמעאלים ג' והוא עמר הנה נסיתם להשליכו לכלבים שלהם שמעון ואחר שלדבר אחר מן החי לא שאה לבם וכן על השנית על דבר רציחתו נטינו בבנות האחר והנה כי אין מה נשאר עתה מהדבות אם לא דכתי קרחנו עבדים אל בני הלאות ונקנה אחד לאומות פן ישלו לגדולה ושעול ימשול בנו ועל כן אנו על הראשונה לכו ונמכרנו לעבד תחת דבת העבדות ועל השנית יהיה לישמעאלים למה שקולכים להורד מצרימה כי שם אין פחד גדולתו אלהם כי הלא יתייב מיתת מצרים כי אין עבד עולה שם לגדולה ולא ישלד הוא יהיו הבריקשמים כשבילו יחיד ושמא תאמרו הלא נתחייב את ראשנו למלכו של עולם כי מקרא מלא דבר רציחה וגונב איש ומכרו ג' מות יומת הנה זאת בעת נתנו כי ידנו אל תהי בו כי אחינו ג' והוא אתכם נתינה שנ עושים הא' שמעתי טעם על פה כשם הרמב"ן ז"ל ואני אכוה אחריו ומתורת ה' אלמדנו ועוד אוסיף טעם שני גם מוראת אני אותו בכתוב והוא כי קנה את ז"ל וגונב איש ומכרו ונמצא בידו פרט למוכר אלא כבן ואין זאת אמר חשבתי כוונו הכתוב באו כי אחינו בשרנו הוא כלומר ואין מוכר אלא ויותר מזה

פרשת וישב

על דעתם שני כי אם נאמר בברייתא הדא כי אין החיוב רק במי שגונב ומחזיק ותוקף בו לעבודת
תחלה ואחר כך מוכרו שנ' והתעמר בו ומכרו ובזה יאמר וידנו אלהים בו כלומר תקוף בו תחלה כ
באופן כי נמכרו ב' עניני פיעור א' באו וידנו אלהים בו ב' כאו כי אחינו ג' ועי' כל זה וישמעו אחיו
ובגלל הדבר הזה נפש שעברו מהנס ופחדם לא רצו למוכרו רק לשמעאלים למה שהם הולכים ל
להוריד מצרימה ושם ימכרוהו ויהיו בטוחים בל ישוב עוד לעבודה ויובטחו ממלאכתם כן שתבר ד'
עצמו ובזה יבא על נכון מקרא שכתוב ויעברו אנשים מדינים סוחרים ג' כי מה בצע בהזכיר מה ט'
וסוחרים בכתוב אחר שאינן לא לוקחים ולא קונים כעת אך יאמר הכתוב והוא כי כל שנעם וכלום ל
לבלתי שלא לעבודה כי הלא עברו אנשים מדינים סוחרים ולא מכרוהו ולא תר מאלה הוי אומר כי אין
זה כי אם שחשבו כן יובילוהו אל מקום אחר ולא יורידוהו מצרימה כי שמעאלים שהולכים להוריד
מצרימה ומזה נמשך שויפתו את יוסף מצרימה כי המה המיוחדים להוריד מצרימה מהשאר
ובשוב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע את בגדיו כי אמר אין זה כי אם שלקחוהו לשום
ויקרע שלמותיהן אך כאשר וישב אל אחיו לא עיכב אל לבו לאמר להם שיגמרותיהן בל יהיה כמו פלא
דבר אולי לא כן הוא והם לא קנדו לו מפני הנבוי שגזרו אך אמר הנה הילד איננו אם מת ואם חי
ואהה עלי מקנאתו אמר והוא כי בספר יוסף חלומו היה כמבשר בשני ני ראובן באומרו מה לי עוד
בשורה כי אם אומרו ואחד עשר כוכבים שיורה שזולת יוסף יש אחד עשר שבטים ואילו על דבר
בלהה הייתי בלתי בא בכלל שבטים אינו כי אם עשרה ועתה אמר אפהם אם הילד שעיקר בשורת
הח למות בעצם היה עלי וגם כל זה איננו ואם כן איפה אני מבשורתי שהייתי בא בכלל אחי כי
כל אחר יד שלפי דרכו אנה אני בא האם אזכה לבא בכלל אחי
או יאמר הילד שלשון שנוגע בכבוד אחיו שהביא את כבודם רעה עשה ואיננו ואם כן איפה אני
שבלבלתי יכולתי אני אנה אני בא היכן יהיה חלקי או קרוב לזה אם לעשי רצונו כך כי הילד
הקהה איננו ואני שים בי עון אנה אני בא היכן יהיה חלקי ואמר זה אל אחיו למען יכוונו בצרבת
מאמרו כי כל יקומו הם אנה יהי חלקם על דבר הילד והוא מאמר ר' יוסי בן צהדה לקרובו
ועל פי דרכנו למדנו למוד גדה על מאד כמה הקפידה תורתינו הקדושה בדבר פרה שנל
איש אשר יעשה את הרגע כי הכתוב הם שלא להזכיר בר עושה הרעה בשם בהזכיר רעתו
כי הלא מאמרו איש אל אחיו סיפר באומרם לבו ודרכיהו ולא הזכיר אותו בשמו שהם שמעון ולוי עם
ריות על דבר אמת נמה גם הלובדים על אשר לא חטא וכמה חביבה מדה המספר בשבח חבירו
כי הלא את ראובן שלא הפיל את יוסף כי אם אדרבה צוה להשליכו הבורה מלא נחשים ועקרבים
כי לו היה גם אחרים היה מצטמק ורעלו ועבז בכרוזא קרי בחיל מקרא שכתוב וישמע ראובן
ויצילהו מידם כי לא בלבד הזכיר שמו רק הפליג בשבחו כאלו הציל על דבר טוב הכוונה אשר לא
באה אל הפועל והוא ענין מאמרם ז"ל במדרש וישמע ראובן למתוק ידיה לדרך אחד שכשיעשה אדם
עושה מצוה יהא עושה אותה בלב שמח שאילו היה יודע ראובן שהקב"ה כותב אחריו
וישמע ראובן ויצילהו מידם בכתפו היה טוענו ומוליכו אצל אביו אילו היה יודע אהרן שהקב"ה
כותב עליו וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבו בתופים ומחולות היה יוצא לקראתו אילו
היה יודע בועז שכותב עליו ויצבט לה קלי עגלות פטומות היה מאכיל ומאכילה לה לשעבר היה
אדם עושה מצוה והנביאים כותבים אותה ועכשיו שאין נביאים מי כותב אותה אליהו ומשיח והקב"ה
חותם עליהם הה"ד אז נדברו יראי ה' וגו' ולבא אל פתיר המאמר נשית לב אל הערות האלה לה עיר
בו א' כי אין ראשו וסופו כי היה לו לומר כשאדם עושה מצוה יעשנה בשלמות שאלו היה יודע
ראובן בכתפו היה טוענו ג' שהיה משלמה בעצם או יאמר יעשה אותה בלב שמח שעשה ראובן
בלב שמח כתב אחריו הקב"ה ויצילהו מידם ב' מאין לנו שעשה בלב שמח והדבה מאשר לא
עשה בשלמות מורה היות לבו בלתי שמח ואם הכונה יעשה אותה בלב שמח לא כראובן שאם היה
יודע שהקדוש ברוך הוא כותב עליו ג' היה טוענו ג' אך לבלתי יודעו כן לא שמח לבו ולא עשה
בשלמות זה לא יתכן שאם כן בא הרב לספר בגנות ראובן במקום שהתורה משבחתו וכן לא יעשה
ונטריא הפך ענין אהרן גם מעיד עליו הכתוב שש מח בלבו שאם כן לא היה הכתוב מעלה עליו כאלו

ועל

הקב"ה כאלו ויצלהו מידם. ג' כי מאומרו אילו היה יודע ראובן. ד' יורה כי יורה היה מבקש כי לבלתי יודע לא נאמר ד'
המצוה כראוי ואין לך חכם גדול מזה יהיה קשה בקושי זה באהרן ובועז חלילה לגדול שלא ילבה בגדולות ובנפלאות ה'
כאלה. ו' למה זה הוזכר בו יתברך אך זה שלא ינפיס בראובן ובאהרן ובבועז. ז' מי הגיד לו כוונת התורה דרך אחרת
ולא לספר בשבח ראובן בלבד. ח' או לשעבר היה אדם עושה מצוה והנביאים כותבים אותה ועכשיו שאין ג' מה צורך
אל הקדמה מה שהיה לשעבר לשאול מה שהוא עתה. ט' כי אם על כתיבה עושה יזכר מי אמר לו שאין נכתבין י'
לפני ית' ומשנה שלמה הלא דבר וכל מעשיך בספר נכתבין ואם על כתיבה בעולם הזה האם כל המצות אשר עשו לא
האלה כתבום נביאים. יא' או ועכשיו שאין נביאים מי כותב אותה מה זו שאלה הלא הדבר לפני ית' מי יכתבנה. יב' למה
נזכרו אליהו ומשיח מזולתם ולמה הוזכרו שניהם ואיך נאמר מפסוק את נבדרו יג'

אמנם הנה היקשה נר"ל בכתוב אומרו וישמע ראובן ויצלהו מידם שמורה שהצילו לגמרי והוא לא עשה כן רק שמנעו
הריגתו בידים אך עדנו משליך למות בידים בתוך הבור בין הנחשים ועקרבים או בהמנעו מהעלותו כי שמרוהו
שמה עד ימות ברעב ובצמא כאשר היה עם לבבם עולה מאמר יהודה באומרו וכסינו את דמו כמפורש למעלה על כאן
ירו ואומר כי אין זאת רק על עשות המצוה בלב שמח הכתוב עליו הכתוב כאלו הצילו כי מעלה עליו שכר כאלו הצילו
לגמרי ואילו לא נאמר זה בפעמים היה אפשר לומר שאין כוונת התורה רק לספר בשבח כוונת ראובן אך לא ללמוד דרך ארץ
עולם כי יעשה הדבר אל השכלת הלא ללמוד מראובן לעשות במצותיו אף מאשר תורה כתובה זה בעצמו שבו ידבר ואמר
למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו אחר אומרו ויצלהו מידם הוא ללמוד לאדם שעושה מצוה בלב שמח כי על שעשה כן
ראובן העלה עליו הכתוב כאלו הצילו והשיבו אל אביו. ושמא תרצה מאשר לא הספיק לגמור הדבר ואם נפשו מונע שיעשה
והשיבו אל אביו כי אם בדרך הניחו כמלאכת יורה כי לא שמח בלבו בעשותו הדבר מלב ומנפש לא
אילו היה יודע ראובן ג' לומר מה שלא גמר הדבר לעשות על כתפו לא היה רק מלאך מדבר שלא ידע שיכתוב
בתורה ויצלהו שאילו ידע ואז היה עושה כן והטעם כי הנה אמר בלבו לא יתחשבו לעשה לשום שמים ואדרבה אם
אחויק בדבר בכל תוקף הלא יאמרו היתכן כי יהות הבכור ולא יקנא על יוסף המשתרר עלינו יותר ממנו אך אין זה
כי אם להורות אמיתת תרעומתו כי אז טוב לו כי אמר שזאת בחלומו אחד שהכוכבים משתחוים לו וזוכר ג'
נראה לראובן שנכלל בכלל השבטים ולא נדחה על דבר בלהה ועל כן הוא מתחזק להציל הן מאהבה בעורון הן
למען בחיות יחיד לקיימים תרעומתו להחשב את ראובן מכלל שבטי יה אמנם אילו היה יודע שהתורה תפרסם
כי כוונתו לא היתה רק להצילו ולא לבחינה אחרת לא היה חושש לחשדתם כי עדות ה' נאמנה להכחישם ואז ראוי הוא
יחשב לו לצדקה כאלו הצילו הצלה גמורה כאשר היה עם לבבו ואז אפשר טוב עובר ללמוד דרך ארץ יעשה המצוה
בלב שמח מכל ואומר אם מי שלא גמר המצוה על שמחת לבו העלה עליו הכתוב כאלו עשאה מה גם עושה העושה
אותה בשמחת הלב שאין עשק אל זכותו לפני ית'. ואפשר כוונו גם כן להמשיך אל אומרו למען הציל אותו מ'
עירה שאין מייחס אליו רק שעשה הכונה למען הציל ומתחלה אמר ויצלהו כאלו הציל כבר מהם וגם הוא אמרו
להשיבו אל אביו אך הוא נתנה טענה למה העלה עליו כאלו הצילו מידם על טוב הכונה שהיה טוענו על כתפו
ומוליכו אצל אביו וזה רמוז באומרו למען הציל להשיבו אל אביו וכן מאהרן כבא משה לגדולת הרות להיות מרשות
ובא כן אמונ ה' ובן והיה משה חושש כן יקפיד ואמר לפני ית' שלא כי ראיתי אלא כמש"ל שאמר שלא בפר
אהרן שהיה אחיו ותמידי ובישרו הוא ית' ואמר אל תחוש שיקפיד כי אם אדרבה וראך ושמח בלבו ולא תפסה
שעשה הוראה שמחת לבב אמר מה שלא יצא בתופים ובמחולות לא היה רק כי לא ידע שהיה הקב"ה כותב עליו
וראך ושמח בלבו והוא כי היה ירא ליחשב בעיני הרואים כמחניף באומרם היתכן לא יקנא על אחיו אך אין זה רק
חנופה חלילה ולא מלבו אך אילו ידע שהיה נכתב בתורה כך לא היה חושש באומרו כי הלא ולא אחריכן עדות
התורה יאחזו ויבושו אך על בלתי ידוע ולא הרבה להתהדר מפה לחושד ושאר במסתרת לבו ושמחה וכבועז האיש
גמילות חסד להעלה שיתפרסם שהיה אוהבה קרובתו אשר באה לבית מלנו וגם הכתוב ירא ה'
כמעשה בזכותו בספרו הקדוש ה' אין זה כי אם שהכתוב לא הביא רק אל שמחת הלבב וטוב ה'
הכונה וש"ה אילו היתה שמחה בלבו למה לא הרבה בהצלה על כן אמר אילו היה יודע בועז שכותב עליו ויצבט
לה קלי פטומות היה מפטם ומאכיל לה והוא כי אם היה חרד חרדה גדולה להאכילה משמנים ופטומים
לא יבקר מקרואים לאמר הלא שניו נתן לה כי הוא פנוי והיא פנויה ומתנה אהבים הוא לה על כן לא הרבה
היתה ממנו אך אילו ידע שיכתוב ויצבט לה קלי שהכתוב היה מספר משבחו להאכילה שהיה מורה שהכתוב
מעיד עליו כי לשם שמים עשה ולא לפניה זולתה לא היה חושש לחשדתם כי הכתוב יעיד תעודה מגלה כי יאמרו

פרשת וישב

אילו היתה כוונתו של אנוש שמשתדל לא היה הקב"ה כותב להורות טוב הכוונה בשמחת לבב
דהוא פשוטו של דברי ז"ל עם מקומו ולבוא אל כללות קבוצן של מעשה שלשתן ולא אמר די בא'
או ב' מהם אסבר לומר שהמצות יתחלקו לשלשה מחשבה דבור ומעשה וכל א' מהם צריך שמחת
לבב ולא אפשר היא מחשבה לבדה אשר אין בה פעולת דבור או מעשה ועל כן הביא מאהרן מחשבה
שכל העולם אינו רק להיות שמח בגדולת אחיו ועל הדבור הביא מראובן שנכתב עליו שהצילו במידי
שדבר לא נכנו נפש וממעשה הביא מבועז שהלביש לה קלי אלא שמתחילה בראובן להפאן סדר
מפאירן כל הקודם בזמן קיה ירותחלה עוד יתבונן בהביאו משלשתן כי לא מג' סבות ימנע איש מ
מעשות איזו מצוה שתהיה ואם יעשנה לא תהיה בשמחה שלמה א' פן יאמרו קטנים שאינה
עושה לשמים כי אם יש בה פניות הנאה ומהנם שלא יתערב בה חסדת נדנוד איסור שנית גדולה
הימנה אם ירא פן יאמרו שמכוין להניפה שיש איסור בדבר להחניף את זולתו לגנוב דעתו שלישית
גדולה הימנה שחושדין אותו שהיא לבונה עבירה אמר כי לא ימיש מעשיתה בלב שמח ולא יחוש אחר
שיודע בעצמו כי נכון לבו ועל א' הביא מראובן שלא חש אל חסדת אחיו שיאמרו שעל הנאת בכורת
יוסף היה עושה ועל השנית הביא מאהרן שהחשבה היתה פן יחושו ויחשדוהו למחניף וגונב דעת
אחיו ולא עשה רק יצא לקראתו בלב שמח והכתוב מעידו ועל השלישית הביא מבועז שעשה בשמחה
ולא חש פן יחשדוהו למתנה אהבים ומה גם לאיש כמוהו שהיה חילוק בדבר באופן שמכל אלה ילמוד
איש כל מצוה בשמחת לבב שאין מעצור אשר יעשה כל א' מאלה על טוב הכוונה נחשב למרובה למה
שמעשו להבריא מפני הרואים ועל כן כלאים ירבה ולא יסור ומפני כלאלה לא יחוש וש"ה קולא אמרת
אלו היה יודע ראובן כו' אילו ידע אהרן כו' והלא הכאמר בנה לשעבר היתה המצוה נכתבת ע"י נביאים
בעה"ז והיה לאדם ספק אם תכתב כי לא כל מצוה ומצוה היתה נכתבת ועל הספק הוא היה נמנע
מעשותה בשלימות יותר כי שמא לא תכתב ולא ידע טוב לבו ואכ"ז איפה בזמן הזה שאלתי אין
כיהב רק למעלה במה יבטח איש שתתפרסם טוב כוונתו לשלא יחוש אל אחת מקמשרות האפשריות
וזהו לשעבר היה אדם עושה מצוה כו' ועכשיו שאין נביאים מי כותב אותה לזה אמר אליהו ומשיח
והקב"ה חותם עליהם והוא ענין שאמרו ז"ל ויהלוך בשערים מעשיה כי המעשים עצמן שהאדם
עושה הם המפרסמים מעשיו ומהלכם אותו כי איכות קדושת מעשיו העשים כחות קדושה
ושדי קדש הנקם המפרסמים מעשיו ומשימים בלב בני אדם חן טוב העושה מצוה הלא נראה כמה
חסידים מגרתי ה' ועוסקים בתורה ומצות בסתר ושמעם הולך בכל עבר ופנה אך אין זה רק כי
מעשיהם עצמם הם יפרסמוהו ואם עשה לשמה מתפרסמת טוב כונתם בשלשת העולמות על ידי
ודרך התפרסמן היא כאומרו שעל ידי אליהו ומשיח נכתב ולבוא אל ענין זה נבין מה ענין הכתיבה
העליונה שכל מעשינו בספר נכתבין אמנם הלא הוא במה שידענו מחכמי האמת כי כל מצוה
ומצוה יש לה שורש עליון בכל אחד מג' עולמות העליונים בכל א' מהם לפי איכות תקותו שהם אבי"ע כנודע
וידוע כי גם שעיקר שרשיהם הוא מעלה מעלה דבקים בו ית' עם כל זה לא יבצר מהיות התפשטות
כבודו יתברך בכל עולם ועולם ואנכי כל שתי המדות כי לא יתפרדו כנודע ועל כן בעשות איש כבר
מצוה ומצוה בעולם המעשה איכות קדושתה עולה ונרשמת מעולם אל עולם עד למעלה מעולם ה'
הנשמות והרושם הנעשה בעולמות והאורות המזהירים היא הכתיבה העומדת לעד ומה שהוא יתברך
מלמעלה משפיע משפע השפעים הנעשים להחזיק הרשמים הנעשים בכל העולמות היא הנקרא
חתימה כסגור המתקיים ומתחזק בחותמו והאורות הנרשמים ע"י תוהתמיהם הם מלאכים העושים
במצות שאמרו ז"ל והם הפרקליטין כי האור הנרשם עם השפע מלמעלה הוא מלאך בחיותו ובמרה
יובן הענין כי עליית מעשה במצוה אשר יעשה האדם תהיה ע"י אליהו ומשיח כי אליהו יש לו שייכות
בג' העולמות שנשאר מגוו באמצע להתלבש בגופו מעולם אחד עד סוף שלשתן כי מלאך יקרא כנודע
ומשיח כי נשמה הוא בעולם הנשמות והקב"ה חותם מעולם העליון כמדובר ועל כן למה שהכתיבה
והרושם נעשה על ידי אלו יש לשניהם שייכות באמצע העולמות על ידן מתפשט ומתפרסם ה'
הדבר בכל המקומות שיש להם שייכות ובזה אין פחד לאיש העושה מצוה בלב שמח במקום
שאפשר לחשוב שהוא שלא לשם שמים שלא יתפרסם טוב הכוונה באופן שאין לו להתרשל מפני כך

והוא כאשר קרה לאברהם בעקידה שגם שלא היה בהר ההוא זולתם נתפרסם בעולם כי מה׳ יצא למען
אלפותינו כי המעשה עשאו מפרסמו והביא ראיה מפסוק את נדברו ג׳ והוא כי אליהו נקרא איש כלא ט
עולה לקראתו איש בעל שער ונאמר כאן איש וידוע כי א׳ מהדרכים שהאגדה נדרשת בהם היא גש׳
ורעבו של אליהו הוא משיח הרשעים כאן איש אל רעהו כי אליהו הנקרא איש דובר ומעלה קושיא אל
יתנהו הוא משיח אל עולם הנשמות ומשנו ויקשב ה׳ וישמע ויכתב בספר ע״ אליהו ומשיח ואחר כך
לפני יב׳ לאחרים ומה הוא הנכתב ונחתם ועלמיי דברו הלא הוא ליראי ה׳ ולחושבי שמו כם עושי המצות
כי מצויהיקן הן הנביאות והספר שלהן יקרא והו ליראי ה׳ ולחושבי שמו שנכתבת טוב המחשבה׳
ויקחו את כתנת יוסף ג׳ ראוי לשים לב מי הכניסם בזה וטוב טוב היה להסתיר הדבר ולומר לא
ראינו ולא הגיע אלינו ולא ידענו מה היה לו או יאמרו שמצאוהו הרוג או שמענו עליו שמת
או נהרג ולא לצבוע הכתנת ולשלחה ולהביאה אל אביהם ולומר הכר נא להשקותו כוס רעל׳ ב׳ בדברי
יעקב מה ראה שהכיר כי חיה רעה אכלתהו׳ ג׳ או טרוף טורף מהו הכפל הזה׳ ד׳ שהל״ל טרוף טורף ואחר
חיה רעה אכלתהו כפלה הענין ונם מה ענין מאמרו כי ארד ג׳
אך הנה קמה אמרו בלבם מה נאמר אם אמרנו לא נראה אלינו ולא ידענו מה היה לו אולי ילך או ישוב
לחקור בדרכים ובמקומות וישאל בעד השיירות אשר עברו דרך שכם ואנה הלכו ויתגלה אליו אורחות
ויחפש וימצא׳ ואם אמרנו מצאנוהו מת הלא יאמר למה לא
שמעתם אשר הלכו להוליכו מצרימה ועוד אולי אחר זמן יתגלה ויבוא או יודע כי חי הוא׳
הבראם אותו ואם קברתם אותו הראוני את קברו ויאמר הכר נא והוא מעכבן
ויסתו בלאים׳ ואם אמרנו שמענו בו שמת נכרי שקר לבן טוב טוב הוא לומר הכר נא והוא
יאמר שקימת נגלה הוא אומר ולא אנו כענין אתין קאמרית אנן לא קאמינן׳ ואם אמרנו להביא
את הכתונת כאשר היא ידון כי הפשיטוה ועדנו חי ולא יתייאש מלבקשו וישלח לחפש עד ימצא אך
דרוש הכתונת צבועה בדם לא יתייאש ולא יחפש וישלחו את הכתונת ולא הביאו שנאמר למה שאין
דרך השולחן שתצבע כל כתנת בדם אך עדה יאמר כי מלקרות חרב הוכה ומת זה טבלה כי לה בדם
ויהיה להם סמך מה כי על דבתם רעה היה הדבר כי יש בועה כמלקרות חרב וגם לא קרעוה בדם ב
במקרה בלי חשוב שנדבק בה הדם ממקום אחר׳ ויאמרו זאת מצאנו ולא דברו שקר כי בכלל מ
מוצאים את יוסף אבלם הוא כל אשר עמו ובהכירה אמר כתונת בני היא ודאי ומאשר לא נמצא בו עון
אשר תעה זולתו הפלא דבר אני גוזר ואומר כי חיה רעה אכלתהו כמלא המוצא שמצאו ראוי להשיבו
לבניהם אל לבב השבכן אותו ימיר לה לא הביאו ממנו אך חזר ואמר הנה לא יתכן אכלהו חי
כי הוא צלם אלהים היה לו שלא שלטו ואחר הביאוהו עלכן לא עזבו אבין שהדבר ועלכן לא יתכן
יכנו לו הבעל חיים ולא נבלה חיתיה שנים כלא ומוראכם ג׳ שהוא כמפורש למטה על אשר לא
השחית צלם אלהים מפניו עלכן אני אומר כי ב׳ והתפות היו לו א׳ בזה אחד בעל בחירה כי מלקות
הלהק לא הבלנו ממנו כידוע ואחרכך אפשר טרפו ואכלתהו חיה וזהו טרוף טורף יוסף ומה גם למשגל
שחשב שנעשו את בנו ואז ויקרע על בנו וישם שק במתניו לכפרת עון והוא כי חשב שאם כנגש יוסף
עלדבה עסקיות אל אביהם שסבבו למטה שלא לביש או לברברה כיון תק כרי שאביהם יישר
אורחותם אם כן גם אני באשמה שמעתי ולא נערתי בו גם שלא קבלתיה עלכן וישם שק במתניו
ולא שבו אל לבם בנו ובנותיו לנחמו מיד כי ראו כי גדל הכאב מאד עד שויתאבל על בנו ימים רבים
שהוא לפחות ימים שנים רבים שלמה אז ויקומו ג׳ לנחמו וימאן ויאמר כי ארד ג׳ והוא כי הנה היה
יחם גדול לנפש יעקב בכפנה יוסף באופן שהמה משנים אחרון הולך אבל דאשון והנה בחשוב
יעקב כי בשם הדבה הומת יוסף היה חושב גם על עצמו שלא עשה בשמתו עלכן אמר איך אקבל
תנחומין אחר שבמקום עולתי במותו אדרבה ארד׳ שנה שהיה קודם אל בני שנהיה שנגנזו שם
ומיד ובדרכי שאולה אשלבו עמי בדרך לצדיקים הגדולים שבמותם יעפרים דרך שאול מטה ג
נעשה אותם קלות מהנד וגם שם כי יהיה בדרך זה שמקום היא לו אך אחר שעון זה היה כל כך חמור
עד שרפתיה שטרוף טורף יוסף אם כן ירא אני שארד אבל שאולה שיהיה שמון ולא שמח שאולה ג
להעלה את אחר עמי והיה נגררו עליהם ולבן קטינו אשר דברו ז״ל באומרם ויבך אותו אביו הוא

פרשת וישב

יצחק והוא כי יעקב היה בוכה על יוסף אך יצחק שידע האמת לא היה בוכה כי אם אותו היה את יעקב ו
שעליו מדבר על צערו זה: והמדנים מכרו ג' הנה פסוק זה היה מקומו ונפנים קודם לפסוק ויוסף הורד ג'
והיה מקשר את הפסוק ככך   אך יאמר הנה יעקב בקש האמת מאמרו נעם ולא ידע מה נעשה כי אמר
ארד אל בני [illegible] כי הנה מכרו אותו אל [illegible] באופן שנ' כן ירד יעקב אל בני שמה
ויהי בעת ההיא ג' מהראוי יאמר וירד יהודה מאז ויהי בעת ההיא אך הנה אחז"ל כי על יהודה נאמר
בגדה יהודה ותועבה נעשה כי חלל יהודה ג' ובעל בת אל נכר היא בת שוע אשר לקח
והלא כמו זר נחשב יסעל לבלתי קחת אשה הגונה אליו ועשו דרכנו שעית לב מה זה מיקר הוא יה לפגוע
בער ואונן בני שבע שנים בלתי בני שנים לא לשמים ולא לאחד ונפ למה לא הוזכר שם בבשוע את יהודה
רק שם אביה משם בתמר שנתפך העטן אך הנה אחז"ל שבטים היו עסוקים למכור את יוסף ג' והקב"ה עשו
להוציא את מלך המשיח והלא יקשה כי כמה שנים עברו עד בא פרץ עד כי נולד ער ואונן ולקחו את תמר
ומתו ובא אחר יהודה וקנה את פרץ ואיך יאמר כי בהיותם עסוקים למכור ג' היה הקב"ה עסוק להוציא את
המשיח אך הנה מאז היה מחשבה ית' יקח אשה הגונה את תמר אי דומה לה ולהוציא ממנה את פרץ מיד
ולא על יבום שאז היה כח נכון בנודע מחכמי האמת כי על בא דוד מכח הייבום הורע כחו ואפי' שהולד
לא היה ראוי יהיה רק נפש לעלות נראה לי מאז שבשום שנה משנות האדם ומי נרם לא אלא שנשא בבת איש
כנעני בת אל נכר בלתי ראויה מסבה שנפלה כי על כן לא הוזכר שמה ועל כן יצאו בניו בלתי הגונים להוציא
מהם מלכות בית דוד עד חזר הוא ית' להוציאם פעם שנית מבטן תמר על ייבום שהיה כל טהור וכל ישרון
למלוכה אחר אשר קורקו מכל אופן ואיך נתגלגל ענין יהודה בבת שוע מתחלה על כן הקדמה תורה
ותמורה ויהי ג' והנה דרך אחר נבוא מאד הלא הוא כי כמה וכמה טובת המתחבר לצדיקים מהמרחק הרע
כי אם היה יהודה עם אחיו והתחברו לא היה נכשל בבת שוע כאשר בקנות לא חבר את איש עדולמי כי
ע"ת רעה היתה ונהי ויהי בעת ההיא לומר הנה לי אבוי היה בעת ההיא כי ירד יהודה מאת אחיו הצדיקים
ויט עד איש עדולמי כי על כן למראה קשה: הסבו וירא שם יהודה בת איש כנעני ולא שת לבו על ייחוס
ואל כשרותה ועם היות כי ויקחה דרך נקיחין ואישות ואחר כך ויבא אליה לא שוה לו כי לא טוב לבבו עם אל
כי על כן בת אל נכר קראה ה' ועל כן ויהי ער רע ואונן שחת ארצה כי לא קרבנו להיטיב ובחמלת ה' עלי
למהר לטהרם ולהביאם בכל טהור על כן וימיתם ה' בקטנם להביאם לתמר ביבום יהודה כי פרץ הוא ער
וזרח הוא אונן כנודע באופן שמיתתם מיד היתה על צד הרחמים למהר טובם וזהו וימיתם ה' למהר הצלתן
המשיר   או יאמר ויהי בעת ההיא וירד יהודה ג' בהיות יהודה את סינופי אביו בשק במתניו ומאן להתנחם
ואומר כי   ארד אל בני ג' ושעל ירד וירד יוסף מצרימה לעבד למכר יוסף אז קבל על עצמו ווידה
וזהו ויהי בעת ההיא וירד גם הוא מאת אחיו ועד עדולם בא כבוד שראה ונם ה' הסכים בתשובתו וייסור
יסרהו ונם הוא שקבר אשתו ובנו על שלא גמר המצוה כמשז"ל
או יאמר בהקדים מאמר ז"ל שהוריד אותו אחיו מגדולתו כי כאשר אמר לכו ונמכרנו ג' אם היה אומר נשיבנו
אל אביו היו שומעים לו ועל כי בעצתו כו ולמה אמר זה מכאן ראינו כי אביו מסבתו ואומר מטורף
בסו על דבר כי על דבר יוסף עלה כי על כן ואיך הורד מאחיו על כן יתכן כי גם זה מאמרו יתפה ויהי בעת
ההיא וי ואזה היתה בעת ההיא כי מכרוהו אך לא על כן יחשם יהודה להיות ירוד לפני ית' כי הלא לא יסבר
כי יהודה נכר סתיו והכל ממות נפש יוסף כי אלמלא יהודה היה מת בבור מרעב ללחם ומצמא למים
ולמחיה היה לו אל יהודה ליוסף ועל כן מאז נגזרה עליהם מעלות וזהו וירד יהודה כלומר מה שירד הוא
מאחיו לבד אך לא מהקב"ה ואשר קברה את בנו לא היה רק על נשואים בלתי הגונים אשר עשה כי וירא
שם יהודה בת איש כנעני ג' ועל כן יצאו בנים בלתי הגונים וימיתם ה' אך אחר כך הוליד את פרץ שממנו
הושתה מלכות ישראל ועבקו על שלא גמר המצוה להכל נם מעבדות כאשר הכל ממות נפשו
על כן נתעור בהיות נדחה מאת אחיו ומה גם במה שכרבנו על פסוק גור אריה יהודה מטרף בני עלית
שמתחיל שלא לנוכח ומסיים לנוכח שהוא כי שלא לנוכח ידבר על מלכות דוד כי מתחלה היה גור קטן
מולך על יהודה בחברון שבע שנים ואחר כך אריה מלך נמור על ישראל כולו כאריה בחיות הטענה הוא על
כי אתה בני יהודה מטרף בני יוסף עלית במעלה ועל כן במקרך יקרה גם לדוד כי כאשר בתחלה לא

מעשר

משלת כי אם על שבטך ולא על אחיך באומרם לו ויריבהו והשליכם אותו הבורה כי לא משלת בם לאונסם רק על שבטך מלעשות כמעשיהם כן דוד התחלה היה מושל על שבטו הוא יהודה לבדו וכאשר אחרי כן מעט מעט בני משלת עליכם ואמרת מה בצע כי נהרוג ג׳ והלכת נסכן דוד יהיה כאשר מושל על כל השבטים וכן אשר בתחלה מלכות בית דוד כרע בימי ירבעם רק כי חזרו נפלה על מה אמרת לך טרף בני והוא כי כאשר ירד יהודה מאת אחיו שהורידוהו מגדולתו זולת בנימן שלא היה עמם בזה כי ירבעם לא אותו השבטים זולת יהודה שהוא שבטו ושבט בנימן והתפלה מעין חורבן פרץ במות חסרו ובנו וזה יתבן בכוונת המסורה ויהי בעת ההיא ג׳ במסורת ויהי בעת ההיא ויאמר אבי מלך ופיכל שר צבאו אל אברהם ג׳ ב׳ ויהי בעת ההיא וירד יהודה ג׳ ויהי בעת ההיא וירבעם יצא ג׳ ורמז כי הנה אז״ל על מה שבעת ההיא כרת ברית אברהם עם אבימלך מלכו כמה מלכים באומות לפני מלך מלך בישראל ובוא אל הענין כי כאשר היה בעת ההיא שאבימלך דבר אל אברהם שמלכו וזה יתמעט שררת ישראל כן גם היה בעת ההיא שירד יהודה מאת אחיו ומה היתה הרעה הלא היא ויהי בעת ההיא וירבעם יצא מירושלים ומצא אותו אחיה השלוני ג׳ שבשרו על מלכות עשרת השבטים שיפרו מבית דוד כי זה היה מאז ירד יהודה מאת אחיו כמדובר.

ותהר ג׳ הנה אפשר כי לא ידענו כי לא יהיה הבן על הקשר כשרון אמו קראו ער כמבקש תפלה יקפד מרע ער ותרין בבשורות כי אותיות דלין באותיות דלין ולא שיהיו כי אלה רעה נהפך מער רע כאו ויהי ער בכור יהודה רע ואמר בכור יהודה לומר כי לא היה הוא לה זכות יהודה שלא היה רע בעיני ה׳ ולא גם בעיני הבריות כי כל רשעו היה במה שבין אדם למקום ולא גם על מה שבין אדם לחבירו וגם ירמוז שזכות אבי הגינה שלא היה מקחו ואיש במה שבינו למקום בפרהסיא בעיני הבריות רק בסתר במה שהוא בעיני ה׳ היראה מה בחשוכא ועל כן וימיתהו ה׳ בכח מאתו׳ ככל צדיק גמור הנאסף בחטא ולא ע״י מלאך רע ומה גם למה שכל רשעו היה שהיה מערה לאשפה שהכוונה אלה שהיה בא על אשה שלא כדרכה ומערה זרעו במקום הזבל כי הנה אין עונש בא שכבת זרע מחייבו מיתה או כרת וגם לא היה בר עונשין כי אם בן שבע שנים כמ״ש בסדר עולם ולא עלה בקרבנם הנגלה לבפרה אבי כל עון ישראל ברעת כמי האמת וגם ירמוז כמדובר למעלה וימיתהו ה׳ שהיתה מיתתו על מדת רחמים נקרא תבונו בפרק כמדובר.

ותהר עוד ג׳ ותוסף עוד ג׳ יראה שאחר היה קורא לו האב שם ואת השני אמו וזהו ותקרא את שמו אונן ואפשר כי על ראותה היות יהודה חושב לרע האם כי על כן קרא לבכור ער ונפבי מרע ער ולא יבדר מהיותה עצוב רוח ואונה על כן קראתו אונן לשון אנינות ועל זה היה שם השני ונשלח שיקרא את שמו ואחר יאמר ותקרא את שמו שלה לא נראה בכזיב בלדתה אותו ולא בשר שקיבה היא שמה ועל כן קראה לו היא שם ואפשר כי על כן קראתו שלה לומר כי אשריה שלו נעשה שלה אשר היה לה שלום כי גם שלא שם לבו לומר על בלתי היותה ראויה אליו שלכן קראתו שלה כי עתה יהיה לה שלום לה כי ילדה לו שלשה בנים.

ויקח יהודה ג׳ הנה כתבנו למעלה כי את שם אשת יהודה לא הזכיר כי אם בת שוע על כי מצא עצמה בלתי ראויה על כן קם שלא להזכיר שמה ובזה אפשר כי לא הגיח בנו יתן עיניו באשה ראוי בלתי ראויה על כן ויקח הוא בעצמו אשה לו הראויה להזכיר שמה וזהו ושמה תמר כי בצדקת היה בלתי הגונה על כן ויקח הוא בעצמו אשה לו הראויה להזכיר שמה וזהו ושמה תמר כי צדקת היתה כנודע מרז״ל ועל כן לא הזכיר שם אביה שהיותה מלכי צדק לבל יראה שמעלהותה ברת נמוך קיתה ולא על בחינת עצמה על כן לא הזכיר רק את שמה כי אל עצמה הביט ומה גם אם צדיק היה לנקה ולא על בחינת עצמה ויאמר יהודה ג׳ הנה למה שביון ער לשם הנאה עמי תהיות בשם תמר ככה צדק כתמר יפרח כן צוה לאונן כל יקרנו כרתשון וזהו ואמרו נפשו שורה לא שפה פן התעברו והתבער על לא תלאשת אחיך לא נקבות כל תהיה לשת אחי שלא במקום מתוק כי יהיה במשא בפוגע בנגד וזה תלא שת אחיך כי אם כי ייבם אותה לשם מצות יבום ולא יהיה שלא כדרכה כמעשה ער רק באופן תהיה הקמת זרע בכבשיה כדרכה וזהו והקם זרע לאחיך ועל פי דרכו רמז לו יזקר פי יקרנו שאחיו שמת והדבק מי שיקיים לו זרע.

פרשת וישב

וידע אונן ג' הנה פשט הכתוב הוא כי ידע כי לא לו יהיה הזרע כי אם לאחיו כמאמר אביו והקם
זרע לאחיך והיה ושמעו אמר אונן והלא יקשה כי לא ידבר לשון יבמה בכנויה והנה לא
בסתר דברי אביו והקם זרע לאחיך והיה ושמעו אמר אונן כי לא לו יהיה הזרע אך באומרו ויהי
יורה על יבעה בלתי בלויה כדברי אביו ועוד כי מה פשע אחיו וחטאתו שלא רצה לתת זרע לאחיו
אך הנה אחז"ל על מאמר בת לוט ונחיה מאבינו זרע שאמרה אותו הזרע שבא ממקום אחר נפל
ע' אבינו וכו' והיה כי כאמרת המואביה ונעמה העמונית ויתכן כי לא נעלם מבן יהודה כי הוא
העיקר מה שלא נעלם מבת לוט וידעו כי מער היה עתיד לצאת המלכות שהוא פרץ ועל כן יאמר
אם אקים זרע לאחי יצא ממנו הזרע המיוחד כאשר היה אחר שיצא פרץ שממנו הוסדה מלכות בית
דוד שהוא ער בכור יהודה על כן אמר אמנע מלהקים ער זרע ובמניעה הקמת זרעו אולי יתקיים
הזרע העתיד לצאת ממנו מאשה זולתה וזה וידע אונן כי נתגלה אליו כי אם יקים זרע לאחיו לא לו
יהיה הזרע הידוע שעתיד כי אם לזרע שיקים אחיו על כן ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו ואולי זה
יתקיים הזרע העתיד בעצמו ואם היה נמנע שלא יבם את פן ייבם שילה ויקים זרע לאחיו ולא יהיה הוא
על כן לקח למונעה משלה ושגם שהוא לא יקים זרע אולי לא יצא אותו הזרע לעולם ויתקיים הזרע כי
ממקום אחר · ויאמר יהודה ג' הנה אחז"ל בפרק שלש כי בן שבע שנים נשא ער וכן אונן כשהגיע
לשבע נשא · גם הוא והנה תהיה כוונת יהודה כי חש אולי על היותם קטנים לכן חסרו
מלהוליד עפ"י התורה ומתו על כן אמר שבי אלמנה עד יגדל שלה שהוא יותר מאשר נגע ער ואונן
וכו פן ימות גם הוא כאחיו שהוא להיותו נושא אשה בן שבע שנים על כן כאשר רבו הימים שהוא שנה
תחת כמ"ש נתעוררה על כי גדל שלה בהגיע לזמן שנשאה אונן היא עת הפרש שמוליד אונן
לידת שלה והוא לא כן יותר עד יגדל יותר כמדובר ··

ויגד לתמר ג' ראוי לשים לב א' אומרו ויגד לתמר לאמר ולא אמר לאמר · ב' אומרו הנה חמיך עולה
האם עד היום ההוא לא הלך יהודה לשום מקום שיצטרך להתראות והזדמן לפניו ואם לא בעלות
תמנתה · ג' אומרו עולה ובמקום אחר אומר וירד שמשון תמנתה והנה הוצרכו רז"ל לומר שהיא
במקום ההר שעולים לה מלמעלה ויורדים מלמטה · ד' אומרו בפתח עינים שאחז"ל שלא מצינו מקום
ששמו פתח עינים אלא שהוא זרע אברהם שהכל פותחין בו עינים ועדין קשה שלא על אברהם
ידבר בה · ה' א' והיא לא נתנה ג' כי מלת והיא מיותרת · ו' אומרו ויחשבה לזונה שאם חשבה לזונה
איך לא עשה ומה גם למה שידענו מרז"ל כי אין זונה אלא אשת איש ולבו לא בעולת בעל יש לה
ז' שאחרי כן משנה שמה וקורא אותה קדשה כאומרו איה הקדשה ג' · ח' אומרו כי כסתה פניה כי נתכסה
הוא כי על שכסתה פניה מורה כי כשרה היא · ט' אומרו ויט אליה אל הדרך כי הלא בדרך היה הולך ו
כי על כן הוצרכו ז"ל לומר כי יצא מהדרך ומלאך הטוב אל הדרך להזדקק לה · י' אומרו הבה נא כי
אדרבה הוא נותן אתנה ואיך יאמר לה הבה נא · יא' אומרו אנכי אשלח גדי עזים ג' כי אומרו מן הצאן
הוא מיותר · יב' למה קיימה שלשת מיני ערבון ההם מאלה · יג' אומרו ותהר לו כי מלת לו מיותרת
יד' כי פעם קורא אותה אשה ופעם קדשה ועל אומרו הנה שלחתי הגדי הזה ואתה לא מצאתה
שחוזר ואומר מה שלחו לבד צורך כלל כי מי לא ידע ששלח ושהוא לא מצאה · טו' אומרו ויוגד
ליהודה לאמר שהוא מיותר ואינו לאמר לאמר · יו' אומרו וגם הנה הרה לזנונים כי אומרו לזנונים מיותר
יז' אומרו והיא שלחה אל חמיה נראה שהוא ע"י שליח ואחר כך אומר הכר נא לנכח ועוד אומרו ויכר יהודה
מה צורך אומרו ויכר האם היה עולה על לב שלא יכירם · יח' אומרו צדקה ממני כי הלא פשט הכתוב
הוא שאמר צדקה ודברה אמת כי הלא ממני היא הרה ולפי זה היה ראוי יהיה טעם מתחיל במלת
צדקה ומה גם ארז"ל כי הוא לא אמר רק צדקה ומן השמים אמרו ממני · יט' אומרו ויתן יד ותקח
המילדת ותקשור ג' למה הספר התורה מה שאינו מועיל ולא מוהר כלל · כ' אומרו מה פרצת עליך ג'
פרץ שהיה עליו פרץ כי על אחיו פרץ וקרב ולא על עצמו · כא' אומרו ואחר יצא אחיו אשר ג' שהכל יודע
צורך · כב' והיא העולה על כלן הלא היה כי הלא קיימו וקבלו רז"ל כי ער ואונן יהודה נתחלל דקדוקי יבום קיד
והלא כמוזר נחשב מה נשתנה יבום זה מכל היבומים שבעולם דאיך ולמה לא היה נישאה כבר

יבום

יבומי התורה. ואין לומר כי לא מה' היה כי אם שבדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכים אותו כי הלא א
הרבה אמרו רז"ל שהיה יהודה פורש והולך ואמר הקב"ה יהודה אנה תלך מהיכן יצאו מלכים ואין זה
אלא מלאך הממונה על התאוה ימנעו אל הדרך הנה כי מה' יצא הדבר:

אמנם תבונת הענין הלז תסוב על ב' הקדמות. א' כי לבן אדם יש עתות משקנאות שמים עת
לדת ועת לעשות כאשר ידע מסבב הסבות וכענין מאמרם בב"מ על אבנה הממונה לסחוף
אל אחר אחרת וגם ראתהו מטרוניה אחת ושלחה בעדו לשכב אצלה ותפצר בו וימאן אז אמרה לו אחר
תתחבב לו ונה שאחכה מהפחני אנשים וכו' ולהדבקות בך אך דע מיפה כי ראיתי בא"ד [illegible] כי
אחרי השכב עמך הלילה תתעבר מאדם נכרי ובעולה ויהי בשמעו ויזכיר את השם ובראו קנים אחר
מקום אחר וישכב עמה והרה לו ובעודו בדרך חזר להזכיר את השם ושב למקומו וכאשר קרה הא"ע
נוראה כי לא ידעו כי בא וישכב עמה בלילה ההוא · וקרוב לזה אחז"ל באשת אדוני יוסף כי כל ישעה
וכלחם כי ידעה כי מיוסף עתיד לצאת מלכים ולא ידעה כי יהיה הדבר [illegible] אל בתה והנה כי הענר
לא הדבר מהתיר [illegible] ומה גם עליה אחר כי [illegible] לא היתה המזל לדבקה שני ביאות במבנה ג'
כמשז"ל ויאמר לה עליה שם [illegible] ובזה נבואה [illegible] הוא אמרו ז"ל האומר על [illegible] הרה לזנונים כי אחר
פתח יהודה שבאתה במרחק היתה אומרת לגבים [illegible] שלא תתרחקו כרם כי [illegible] מלכים
הוא ומי הגיד לה זה אם לא שידעה ע"י [illegible] אולי מה לו הקדמה שנית והיא כי כל מלכות בית
דוד [illegible] לא היה [illegible] רק מעד בכור יהודה [illegible] בחינת רוח כל בשר
אש ועל כן במות ער ואונן והוכרחו לחזור על ידי ייבום לא יבנה מלכות בית דוד אם לא מקדמת ותם
על ער ולא משלא אונן וכמשז"ל שאלו שאול אם היה דוד מפרץ [illegible] למלכה או מזרח ולא ימלוך
וידוע כי פרץ הוא ער וזרח הוא אונן ועל כן אסקיה אונן מקיים זרע לאחיו היה הכל מתוקן אך כאשר
שחת ארצה ומת גם הוא אסקיה מייבם שלה לא היה מקיים זרע ער כי אם לאונן כנודע כי ביאה א'
הוא בונה ולא ב' בתים באופן שלא היה חוזר ער [illegible] על כן [illegible] יבוסה ויחזור אל
האב שהוא הגוף שממנו יצאו ער ואונן כי בהיות היבום [illegible] יוכל להחזיר את שניהם [illegible]
וכן היה כי הקים זרע לשניהם פרץ הוא ער וזרח הוא אונן ואין זה רק על ידי יבום ע"י האב [illegible]
שממנו חוצב שניהם. ועבות אל הענין יהודה כי [illegible] אחר [illegible] עת הורד יהודה מאת אחיו שהורידוהו
מגדולתו על מה שלא שלו בקש להשיב את יוסף אל אביו כאמר [illegible] לבני [illegible] ותהי [illegible] י"ח
שנה שהוא כמשז"ל בסדר עולם כי כאשר גדל שלה והיא לא נתנה לו היה בן ח' שנה והוא היה [illegible]
[illegible] ומשנולדו [illegible] נ' שנים הרי י"ח כמספר שנים מאחיו שהורד יוסף מקום על כן אחר
שבירך י"ח שנה שלה [illegible] בת אלנכר האשה [illegible] אשר לקח [illegible] גם [illegible] במעלה
שיצא ממנו מלכים [illegible] וכן זמן שהמזדווגת לו ומה גם בתמר המוכנת לבד
יצאו לה ממנו מלכים [illegible] לתמר כאשר קרה [illegible] הנ"ל וגם [illegible] לתמר
כי [illegible] שהיה נאמר וירד יהודה שהיה עד כה במדרגה [illegible] עתה מה שראוי נאמר הוא
הנה חמיך עולה כי [illegible] לצאת ממנו מלכי [illegible] ונא' [illegible] והוא הולך [illegible]
ולא [illegible] בזה [illegible] ב' [illegible] א' [illegible] לה יהודה [illegible] שמעון [illegible]
[illegible] אך [illegible] כי [illegible] לתמר לאמר הנה חמיך עולה במעלה שהוא שהוכל לא [illegible]
[illegible] כי [illegible] לאמר הנה חמיך עולה [illegible] לו להוליד ממנו מלכים
ועל כן [illegible] אשר [illegible] רז"ל כי [illegible] היתה אומרת לגבים אל תתרחקו כרם כי מלכים הוא [illegible] והסר
בגדי אלמנותה [illegible] ותשב בפתח עינים והוא כי הלא [illegible] כי מה [illegible] היה [illegible] לאמר
[illegible] לשלה כי הלא גדל שלה אמנם היא ידעה כי [illegible] מייבם שלה לא היה מקים זרע רק [illegible] כי
ביאה א' הוא בונה ולא ב' בתים [illegible] מלכים [illegible] אם לא [illegible] ער בכור יהודה [illegible] כן
[illegible] הוא לחזור אל [illegible] וגם [illegible] ממנו [illegible] ותשב בפתח [illegible] יהודה ולא
[illegible] שלא היה רק פתח עינים א' כי יהודה [illegible] במדבר [illegible] ממנו מלכים כי כל [illegible]
[illegible] שיצא ממנה מלכות בית דוד [illegible] ובזה יובן מז"ל שאמר הקב"ה [illegible] בדרך יהודה
יהודה אנה אתה הולך מהיכן יצאו מלכים וכו' למלאך הממונה על התאוה [illegible]
[illegible] מהיכן יצאו מלכים כי הלא יצאו משלה [illegible] יהודה בן אחי [illegible] כי [illegible] ער

פרשת וישב

שממני המלכות. ואז היה מוכרח יהיה מיהודה כמדובר נמצא כי כאמור נתבאר בפתח עינים הורה כוונתה
זו כי נפשה יודעת מאד ולשם שמים כוונו וזה אחשוב בכוונת המסורה כי ויחשבה ג' במקרא ויחשבה
ל' צדקה ויחשבה לזונה ויחשבה עלי לשכורה ויש פירשו שהכוונה שלשתן כוונתן כי כולם א'
ואשה תחשב לצדקה. השני לשכורה השלישי לזונה. אך מאין לכר שמיה רבום וגם הסדר אתפך מסדר
המקרא. אך האמת הוא כי הלא מעשה תמר יראה רע נמר שלכן אומר כעג אפשר כי ויחשבה קות יתבין
לו לשמו צדקה מי שיאמר עליה ויחשבה לזונה כמו מי שנאמר עליה ויחשבה עלי לשכורה כי כך היתה ל'
לפניה. בקשת תמר את יהודה כבקשת חנה לבנות מבעלה כי הכל הולך אחר הכוונה והראיה כי ישבה
שלפתח עינים לבנות שני בתים כאמור ולא לתאוה גופנית כי הלא אם דרך תאוה לה יותר היה ראוי תזדקק
עם שלה כי הוא נער מלבה אחר איש גדול בשנים וזהו כי ראתה כי גדל שלה והוא ראוי לנשאה אלא שהיא מצד עצמה
לא נתנה לו כי לא רצתה יתנתן לו לאשה כי לא הלכה אחרי הבחורים
או יאמר כי ראתה והכירה כי גדל שלה ולא מצד עצמו נמנעה ממנו כי אם והיה מצד אכזריות האב. למה
שהיתה ראויה לצאת מלכות ממנה לא נתנה לו מן השמים כי מה היה הדבר שהוזקק ליהודה כאמור
ויראה יהודה ג' הנה יהודה להיות גדול וחשוב היה הולך ראשון ואחריו רעהו העדלמי והנה אם היתה
קדשה מזומנת לכל היתה מראה עצמה ליהודה ולרעהו אך להיות שכל ישעה וכל חפץ לדבק ג'
בקדושה לשמו ית' ליזדקק ליהודה שלכן לא גלתה פניה רק לו לבדו וזהו ויראה יהודה כלומר ולא רעהו אך
יהודה חשב כי כאשר הראת פניה לו כן תעשה לפני רעהו שלכן ויחשבה לזונה אך כי כסתה פניה שלא
יראה פניה גם רעהו. או אמר שהיה היא ויטה אליה ג' אמר כי ראה אותה לדבר לה בלחש ו
ויתחלת חקירתו היתה אל הדרך לומר אם דרך נשים לה או טהורה היא וזה הדרך באה היתה שקוד
אל הדרך הידוע לאשה כמ"ש כי דרך נשים לי ועל אמר הבה נא קריב שאמר משבא אבא אליך וכן גם
כמספר גבול ותאמר אין נכוב מכל זה רק על מה שתתן לי כלומר כי מצד מוכנת אני וכן רמוזה
היתה שאמרה לו כי מה תתן שלה עם הכולל התגלו כמספר כבר נאריך כי אם שנו אשת שפתים
מלא התורה רומזת לו בלשונה ובפשט אמריה תאמר מוכנת אני כי מה תתן ג' כלומר אל תתנני לבי
כלשון רודפת זמה לכל עובר אדמה שעלת יהיה לי כי תבא אל אחת לבדך ולא זולתך כי אינו קדשה רק
לדבק בקדושה נפשי חפצה. או אמר אם כן איפה שלבך שלם אבי אשלם כי אשלח גדי ג' כאשר יתבאר
ויאמר אנכי ג' בראות טוב כוונתה לדבק בקדושה אז נדר לה מה שבא נרמז הגבתה וזהו כי הולד
שנרמז ונמשל בגדי יהיה משורש נשמות ישראל הנקראים צאן וזהו אנכי אשלח ג' והוא כי אתה
ותהר לו גבורים כיוצא בו ולשי רבנו יאמר לו על המלכות המיוחד לו וזה יאמר אעשה עם כונתי שישו
כי הוא הבא משלו אל היוצר שיהיה בעל ב' בחינות עוז מלכות ומגן נשמות ישראל שלמות המלכות אחר
שאים ועל היות מישראל אמר מן הצאן ותאמר אם תתן ערבון ג' והוא כי על ג' ימים לפחות אחר הפלח
אין הנפש משתלחת לעובר שלכן אמרה אינו חפצה שאחר הפלח תבקש מאתו ית' ישלח בו נפש ג'
יהודה לבן בטנו כי אם מעתה תכוין בביאה לבד שיהיה ערבון ועל שלחך כי עם הכונה הרמוזה בנער
אהיה בטוחה בדבר כי אולי תכוין בקדושת כוונתך אז אמר מה הערבון ג' ותאמר חותמך ג' והוא כי
שני דברים נתייחדו אל כל איש ישראל א' חותם אות ברית קדש ב' קיום כל המצות נוסף על אלה
על שלישית ביחוד ליהודה היא שבט מלכות והנה חשקה ביהודה שלכל שלשת הבחינות היה
כמדובר למעלה על כן אמרה שכל ישעה וכל חפץ יכוין מעתה אל מטמר שלשתן שלא אל שום קנאה
גופנית חלילה וזה יהיה בערבון לבטחון שיקיים הוא ית' כוונתה וזהו חותמך רמז אל חותם אות ברית
ופתילך הוא הציצית רמז אל כל המצות כלא מ' ותכריכם את כל מצות ג' ומטך אשר בידך רמז
אל שבט המלכות והוא כי היא נתפקה בסימן מלך גנוזים אם הוא על מכסיות או על ענין מלכי
שלכן הבחינה של מלכות פירשה בפירוש באומרה ומטך להיות כי זאת השלישית מיוחדת ליהודה ש
כן אמר בו אשר בידך עם שגם איפשר שהפתיל והחותם גם הם כבר היו וכוונתו שיכוין בביאתו להולד
בה בעל ג' הבחינות וזה יהיה ערבון שישאו לה בניצוצים מן הצאן שיהיה ילד בעל ענין משורש הצאן הם
ישראל אלא שבערבון פירשה טוב כוונתה כי בשלשתן נשתקפה והוא כי היא שכוונה להפלא את
על שממני המלכות בדרך ייבום שאלה דברים אל של מלכות כמאמרם ז"ל פתח עינים משבט הולך

שהיא יולד

גם ידענו כי כלתו היתה ע"כ את הכל כיון נסקוה ומה בעתה היא באומרה במרמה אל תדחקו כרסי כי
מעוברת היא עתה ולא נראה לו שנתקיימו שעל כן יהיו הב' בחינות פן יכיר כי כלתו היא ויפרוש באופן
שיהיו שלם כוונתם אלו כמש"כ ואל שלח גדי עזים מן הצאן היא נפש מנפשות מלכות ישראל וכן הוא כונ'
אל מעמד שנפתן נמשל לא ידע שהיה דרך ייבום וכן היו כלם כי נתן לה יהודה שיהא לו כי אתה בו שה' ל
כלה בב' בחינות ומיד נתקיים הדבר והשתנית פי' טרם בואה אל ביתה ישיבה שלחו בגדי וירא ר' ערבון מיהר
ולא יהיו בידה מימנים כשיוכר שבידה ויוכר לשרה שלכן הפקידה לרבה פן תמצא מלאך שרבונה
והנה עם שבינו לבינה היה הרמז לא יכתוב שפוע נתן לה ערבון עשלחו הגדי אלא שחירה לא הבין
יין הדברים כפשוטן אך היה נזון בקתו אומר בלבו הנה מאשר יצאה על אם הדרך יורה כי קדשה היא
על שבר ומה אחר ראה כי לא שתה לבה רק אל זרע אברהם הקדוש כי שלבן לא נתנה פניה רק
נראה במלובר וכמש"ל שאומרו בפתח עינים שנתנה עיניה אל מי שכל עיניו צופים בו שלבן רבה שלמות הדבר
יולך הגדי לקחת הערבון ולא נאמר מיד הקדשה רק מיד האשה סתם והוא מאמר יהודה וזהו ויעלה
יהודה ג' לקחת הערבון מיד האשה כי לא היה מספק כי לא קדשה היתה אך תנהו היה מסופק והנה
שמיד על אמירת הדבר אמר בלבו אם היא קדשה לא היה לה להתכסות כי מתפרסמת תהיה נגליה ותאמר
אין הדבר וכנה לא מצאה כי זה יורה כי לא היתה קדשה ועניין לא נתקררה לעצתו כי אחרי אמר היא
קדשה אך לא לגלות רק נתיהם אנשי סגולה חשובים על כן וישאל את אנשי מקומה החשובים כבעל אנשים
שנמרחת והיתה שאלתו כדי לאמר שהיא כל כך שיאמרו מה שעניה ופירש רמפתן אמרו ואמרו איה
הקדשה ועוד שאמרת איה הקדשה לא שאחזיקוה בעצם לקדשה כי הלא שמעתיה ראיתי כי היא ב
עינים שלא הפקידה עצמה לבורכה היא בעינים אל מי שבל עינים צופים בו כמש"ל שישבה בפתח
עינים ולא נתנה לגולה ואם תאמרו אם כן איפה ומה ראיתם קדשה הלא הוא על היותה על הדרך
שהיא נפקרת ולא בביתה ביתה ואז עוד ואמרו אם כדבריך שהיא בעינים ולא הפקירה עצמה
מנות אל הדרך לה דרשה כי לא היתה בדבר זה קדשה כי אם צנועה מבקשת לדבק בקדושה
או יהיה אומרו ואמר כי כדי לאמר להם לו מר טובה אמר איה הקדשה לא שעתה היה מחזיק אותה
לקדשה כי הנה מסופק היה על שני הצדדין אחר שהיא בעינים ועשתה זה הוא על הדרך כמדובר
ואז וישב אל יהודה ויאמר לא מצאתיה שהוא סימן שאינה קדשה ומה שהיתה על הדרך הנה אנשי המקום
אמרו לא היתה היא בזה קדשה ויאמר יהודה הלא מבוכתך איך לא מצאתיה בהיותה קדשה על הדרך
כבר הוסרה מבוכתך כי אנשי המקום אמרו לא היתה בזה קדשה ואם מה שתגער לאמרך לא
מצאתיה הוא עלמה שנפקיד חותם ופתילים ומטה תקח לה עם שאין הרבה יותר מהגדי פן נהיה לבוז
וחרפה היא שיחזיקנו על זה תקור אחריה עוד אל היותנו שנופי זמתו ועניין נשאר דבר המורה היותה
קדשה והוא כי עשתה במחיר גדי עזים אל תתמה על אחפש כי הנה מגלה לך קול קשון ואמנם כי
על האמנה ולא יקשה לך דבר רלא הוא כי הנה שלחתי הגדי הזה שנדרתי לה והוא אבלר ואתה הוא שלא
מצאתה אך הגדי מצאתה והוא כי הגדי הוא נפש קדושה מישראל וכבר הוא היא בבנה ואסתרה
לא מצאתה היא מצאתה כמדובר בדברי שניהם ותוספר כי יהודה היה מסתפק אם קבינה הדמין אז
אם היו הדברים כפשטן שלקחה ערבון שלהגדי בני עוסי משא ועל כן שלא על את הדבר והוה על רצה
שלא מצאה ושם אנשי המקום אמרו לא היתה בזה קדשה אז אמר אם כן אין לפחד לא על החפשים
שלקחה כי תקח לה כי נבול הוא הבוז רמהשך מאוד ועוד כי שם אנבי על אמרתך כמוצא שלל
רב כי עשתה שנתגלה כי לא קדשה היתה כי הלא נתעלמה יורה שכוונה לדבק בקדושה ובכן ולא
שהיה בה קרנה לנפש קדושה וכבר לדבקה בה כי בזה ידעתי באמת כי הנה שלחתי הגדי הזה הוא
הנפש קדושה ואתה הוא בלבד שלא מצאתה כמדובר
ויהי כמשלש ח' אומרו לאמר יהיה כמש"ל כי היתה אומרת במרמה אל תדחקו כרסי כי מעברים היא
ועתה ולפי זה מאת הרבשה סימן הריון היה אומרת כן ולמה אימרו מהנבר על כמשלש חדשים
שהוכר עוברה לגולה לא מר שנגע כמשלש חדשים ויוכר להודע ולא מקודם הוא כדי לאמר עתה
ונסבר רוח משב מתחלה שלא היו כן ולא נהגיד רק זנתה בלבד כדבריה
או יאמר במש"ל כי אין אשה מתעברת מביאה ראשונה ותמר הרתה מפני שעירה מינה באצבעה

פרשת וישב

ויהי כמשלש ויגד ליהודה לאמר שהוגד ליהודה אחת ככי לאמר אחרת נ״ב הא׳ היא זנתה
תמר כלתה ראשונה והשנית כי נסתה הרה שהוא מקשה באופן שהיו שני זנונים כי מכלה ראשונה
בלבד לא היתה מתעברת וזה לבוגים שהכל לא ילדו המינוק
או יאמר למה שהגידה היתה ליהודה לאמר ועל כן לא אמרו רק זנתה אך לא מה שאמרה שמלבי
בכריכה כי אשר אפן אשו כוונת הדבר כי מלבים מאלפי יצאו ולכן לא עבדו ואלבש לא אמר לו כי אם
זנתה וזהו ליהודה לאמר מה שעשו הדבר ויגד ליהודה ועל כן מה שאין לאמר הא זנתה ולא
מאמריה **היא מוצאת** ונבלתי כי ישו פנים שהפנים היא שלחה על ידי שליח וגם לא שיאמרו אנו הני
לא למי החותמת או ממך דיא הלה בפירוש כי אם לאיש אשר אלה לו אנכי הרה שלא יובן
שעשו הדברים לא ליהודה עצמו המכירם ובראותה שלא שוב לה ורצתה לאמר לו שיכירם שיודע
שעשו הדבר אז לא רצתה שיבוש זונתו בדבר כי אם בינו לבינה שלא יתביישו בפני רבים ועל כן
נתראה לו הפנים ואמרה הכר נא והוא כי יראה אולי יחוש פן קרה לו כן גם עם זונתו כמעשהו
יתהר לו ואתשוב רמזה לו הנה לא ידבר שחכרה כנך ביד השליח ועשית כמתעבר כי אם שאת שת
את בני כפירה אבי ואחר היותו עמך הייתי עם זולתך והריתי ממנו לבן זה שלא הכרת עי השמך
הכר עתה כי רבני לפניך הכר נא בטורחם כי עבר את כי בזמן ההוא היו מכירים עלה קנה
בפני רבים ובמפורש אבגנו כמאמר יוסף את אחיו גשו נא אלי ואמרה הכר נא בי בי למי
החותמת לו עברו אנשי הרה ועל פי דרכה רמזה לו כוונת הפלא על פי רמז עשה הדברים
כמבואר הנה סיפרה הרה שבחה כי עליה יתה יצאתה לשרפה או למשיל שבכר קשה עד שנשרפה
ונסכלה ונבלתי פיסו לא אמרה לו דבר בפניו רק שלחה עליה שליח התחלה וגם לא אמר ממך
אבי הרה רק שלא נבח לאיש אשר אלה לו וגם בדבריה אחי לא אמרה הכר נא את החותמך ופתיך
ומטך אלה רק למי החותמת אז ניכר יהודה בה ועל כן לא נאמר ויכירם ועל שאם תוזר אל
הפנימיים מהפנים הראשון שעל ידי השליח הכירם אך הוא ניכר בה יהודה משבר זונתו ובזה נב״א
אל מאמר יהודה שהכיר ויאמר צדקה ממני והוא כמה שנאמר לו הכר נא היה כנגד מאמרו אל
אביו הכר נא הכתונת בנך ובזה יאמר צדקה ממני כלומר צדקת היתה בזה יותר ממני כי אני
לא שלחתי אל אבי על ידי שליח התחלה וגם לא על ידי אונן כזאת שהיתה כמעשה עשיתי וגם שהיא לא
אמרה הכר נא את החותמך ופתילך רק למי החותמת ואני על ידי עצמי ובפני אונן אמרתי הכר
נא הכתונת בנך היא ולא אמרתי למי הכתונת ויאמרו צדקה ממני שמעשיו יותר ממני כי אינה ...
בבית הזקה ממני ישמעו האמרו אסכן אפפה שניהם מחוייבים בדין לזה אמר כי על כן לא נתתיה
לשלה בני ועל אחר עבר זה על כן היה מה שלא נתתיה לשלה כי מאחר יהיה רעיכב
ואין פעולה זאת שהוא דרך יחוס להביא גם את ער שממנו יוצא המלכות מה שלא היה
אפשר לצאת על שלה והוכיח זה הוא יכול למבין במה שידי בעת לדתה והנה תאומים בבטנה שהיו
שנים שיכירו כי מה יצא הדבר למען הביא את ער יאונן להקים זרע לשניהם מה שאין כן בשלה
כי היא היא בונה לא שני בתים ומאמרו אחר ויהי בלדתה יורה כי אומרו בעת לדתה הוא קודם
הלידה שהוכר יורה שנים בבטנה לשני צדדיה ואמר הקדמה אומה שיאמר שקשה היא רצת לתת ער
ידיעה לאמר זה יצא ראשונה ומי הגיד לה שהיה אחר עולת זה לבד הקב״ה כי בעת לדתה הוכר כי
תאומים בבטנה ויהי בלדתה הנה כתבנו כי פרץ הוא ער וזרח הוא אונן כי הוקם זרע לשניהם
נסתכנו כי אונן היה חפץ יצא ממנו המלכות כי על כן שיחת אחרנה כמדובר למעלה
ויתכן כי גם עתה עודנו מתאוה בדבר ויתן יד לומר כי יצא ראשון ויהיה העמך יען בשבט המלכות
והמילדה חשבה כי הוא ער כי על כן יצא ראשון בחשבה כי יגמור לצאת כל גופו ראשון כי עתידה
לדעת מי הוא הקדים המלכות שהוא ער בכור יהודה שיצא ממנו דוד שהוא אדמוני בוון השני
ואז קשרה על ידו שני בהיות זרח כמשיב ידו להוציא הרחם ויצא ער קודם כמשפטו אז נהפך הדבר כי
היה בידו השני להכיר כי לא היה הוא שיצא ראשונה ויאמר מה פרצת פירושו הוא כפשוטו ועל
שקפו ויצא והשכים אותו פירצה ועוד כי מלת עליך לא אבדה אך הוא כי ידוע בספר הזוהר אמרו
כי יהודה ופירצה היא לבנייבמה שאשתו עשית אתו ועל כן יתגעגעו לו יקוהו ושקיבו לדוד עלי

ואומרה במה נודע שלכן אמרה לו מה פרצת עליך פרץ בהיותך רעבגוני׳ שהוא בכור תהיה ואתך אמר כי
ידעת ופרצת עליך פירצה ויקרא שמו פרץ ולא נתעברה כ״כ עד זרח כי זה הבכור והפרץ מרובה לפי גדולתו
או יאמר הלא היית ער ופרצת הקליפה והפרצת האותיות ועשית רע וזהו מה פרצת שתהא עליך מוגל לו
לעשות פירצה מרע לגור להיות נעזר בעבודת ה׳ וזהו עליך פרץ עלכן ויקרא שמו פרץ

ויוסף הורד מצרימה הנה למעלה נאמר והמדנים מכרו אותו אל מצרים לפוטיפר ג׳ והנה אמרו רז״ל בב״ר אחיו לישמעאלים וישמעאלים לסוחרים וסוחרים למדנים ומדנים אל מצרים
וקשה כי הלא מקרא מלא הוא מיד הישמעאלים ועוד כי הנה אמרו רז״ל כי כשבא הקב״ה להתחיל לישמעאלים
אמרו מה כתיב בה לא תגנוב והלא אומנותנו היא זאת שגנבנו את יוסף ג׳ והלא מקרא מלא הוא וימכרו את יוסף
לישמעאלים ואיך נכחיקו אך לזה נשית לב כי מפסוק זה נראה כאומרו אשר הורידוהו שמה כי הם אשר קנו אותו
מאחיו להוריד מצרימה ואם כן היכן הם מדנים וגם נדקדק יתר אומרו אשר הורידוהו שמה אך הוא כי יש ישמעאלים
שקנאוהו ולא הורידוהו שמה ויש שהורידוהו ולא קנאוהו והוא כי אחיו מכרוהו לישמעאלים ההולכים להוריד מצרימה
והם מכרוהו לסוחרים שעברו בדרך ללכת מצרימה והם למדנים שעמהם וטרם הגיעו שמה נכבשו ישמעאלים אחרים
מהמדנים והורידוהו מצרימה ויקנהו פוטיפר מיד הישמעאלים אשר הורידוהו שמה ואח״כ ירדו שמה מדנים ונצדו
שהגמל כתבו שופטי מצרים והוצרך פוטיפר לחזור לקנות מהמדנים בשני וזהו והמדנים מכרו אותו אל מצרים
לפוטיפר ומה שלא נאמר מכרו אותו לפוטיפר אלא אל מצרים לפוטיפר הוא מה שכתבנו שנערערו מדנים לפני
שרי מצרים והוצרך לקנותו מהמדנים שלכן נאמר מכרו אותו אל מצרים לפוטיפר ג׳ שפחד פן יבואו עוד מערערים
שלכן קנאוהו שרי המלכות בשביל פוטיפר וזהו אל מצרים לפוטיפר

ויהי ה׳ את יוסף ראוי לשים לב אל או ויהי בפסוק זה פעמים רבות והיה ויצלח ובבית ג׳ כי הלא מלת ויהי
היא יתרה ואיך יאמר ויהי עד הייתה את יוסף ושהיותו איש מצליח ג׳ או ויהי בבית אדוניו
המצרי מי לא ידע כי שם היה ד׳ או ב׳ וירא אדוניו ג׳ שהלא כי אשר קיוה שעשה ה׳ מצליח בידו שהוא נתן נענע כ׳
במה ראה שה׳ אתו במה שכל אשר הוא עושה ה׳ מצליח ה׳ או וימצא יוסף חן ג׳ אם הוא גזירה שלהפסיק הקודם אינו
תלוי בחן כי אם באשר ה׳ אתו ו׳ או וישרת אותו כי הלא גם מתחלה היה משרת אותו ומה גם אם היא שלבקותו מ׳
מתנת החן כי לא דבר הוא ז׳ שהוא שני הפכים וישרת אותו ויפקידהו שלבית כי הפקיד ובגיר לא ישרת ח׳
או ויהי מאז ג׳ כי היה כי יאמר אחר אומרו וכל יש לו נתן בידו ויברך ג׳ ומלשון יובן כי מאז הוא וגם אומרו בכל
או ויהי מאז ג׳ כי היה כי יאמר ... ולא ידע אתו מאומה הוא משולל בנה ומה גם במלת אתו שהיא מיותרת י׳ או ויהי יוסף
יוסף הוא מיותר יא׳ או ולא ידע אתו מאומה ... כי אם אחר שנעזב כל אשר לו בידו וגם הוא נאמר לבל יצרך וכל עניו ואם הוא שלו
יפה תואר ג׳ היאם לא היה יפה כי אם אחר שנעזב כל אשר לו בידו וגם הוא נאמר לבל צריך וכל עניו ואם הוא שלו
מה שנצטרך לומר ותשא אשת אדוניו ג׳ שלהיות יפה תואר נשאה עיניה אליו לא היה לו להפסיק בנתיים פתוח
כתוב אמנם יתר על ... יעקב וגם שלא ... ובכו פתן שלשית שלא ... שכינה אשר היתה עלית מאז
... כמאמר ... העוקר שעל כן הורד להיות מרכבה אליה וזה יאמר ו׳ היה שהיה ה׳ את יוסף בלבד
ירד יוסף
ולא עם יעקב כמשז״ל שפר ממנו לבלתי נלות מכירת יוסף כי שיתפו שכינה עמהם בגזירה שלא לגלות הדבר וגם
ו׳ שהיה איש אחר מצליח ולא אחיו וכן אביו בסבה גדולה יהודה מכר אחיו ואחיו וכן אביו מכר אחר וגם
כי היתה שכינה בגלות
ויהי שהוא ו׳ שהיה בהיות ה׳ עמו בבית אדוניו המצרי כי הלא אחי יוסף מכוחו מצרימה
עוד ירבן ויהי ה׳ את יוסף לומר ראו שנה כי לא כמחשבותיכם מחשבותי ית׳ כי הלא אחי יוסף הורד מצרימה והומר הני שלו להיות איש
לבלתי ירים ראש במשפט מגל מצרים ולא שוה לנו כי הלא וירד יוסף הורד מצרימה
חשוב ומצליח ולא היה לו ו׳ רק היות עבד איש מצרי וזהו ויהי בבית אדוניו המצרי ועד אולי מגל אדוניו היה נראה שר
אמר נתכוד הוא כי הנה וירא אדוניו כי ה׳ אתו ג׳ ויהי מאז הפקיד אותו ג׳ ויברך ה׳ ג׳ הנה כי אדרבה
נשבע היה בית המצרי מתברך באשר ה׳ אתו או יאמר בשום לב אל מה שפתח תחלה באומרו ויורד מצרימה
ולא אמר על ידי מי ואחר כך מפרש ואומר מיד הישמעאלים אשר הורידוהו שמה ועוד מה ענין הוי״ו שלויוסף
אך הנה ידענו מה הזוהר כי יהודה יוסף מרכבה היתה התחלה לגלות מצרים והוא כי בתחלה ה׳ שלעמנו רבה ה׳
תהיה שכינה עמהם ולא היה כל להצרות שלו שכינה בגלות ההוא כי יוסף ונרוב חסדיו ית׳ הקדים השכינה
לישראל ונבואה שהענין והוא כי זה כתוב ית׳ כי טרם מכה בא שלמה ישועה וכמאמרם ז״ל במדרש השבטים עוסקי
נמכור את יוסף ויעקב עסוק בשקו ג׳ והקב״ה עסוק להביא להם מלך המשיח והוא כמה שסיפר מענין הבאו ית׳ אח
פרץ שעולם כי הוא צמח מלבות בית דוד ומשיח צדקנו והנה בהיותו לספר לידת פרץ יהיה מקום לספר איך עליה

מי שנענה מכירת יוסף מצרימה הוצאה ית׳ מתחנו נגע עד לזה״ אסירד יוסף מצרימה אל אחים יהודה אשר
בעצתו נמכר כי הלא ויוסף הורד מצרימה כלומר מן השמים ולדרבה יש להחזיק לו טובה כמאמר יעקב
מטרף בני עלית וזה רמז הוי״ו כי לא לבד יורד כי גם השכינה ירדה בגלות עמו וזה אומר כביכול ויוסף
כמוסיף על ענין שירד ויוסף נסכי נלמה כדי להתחיל הגלות כי מיד ויקנהו פוטיפר ג׳ מיד הישמעאלים אשר
הורידוהו שמה שהיה על ידם עם היות שהורד מן השמים כמדובר ושת׳ למה התחיל הגלות מיוסף לזה״ ויהי ה׳
את יוסף שהוא כי הורידו למה שיהיה מרכבה אל השכינה וזהו ויהי ה׳ שהוא שהגלות של שכינה אין זולת יוסף
להיות ה׳ עמו כמוהו והנה כמה היה טוב ליוסף שויהי איש מצליח אך אינו לכבודו כי הלא ויהי ה׳ רנג׳ בבית
אדוניו המצרי ואינו כבודו ית׳ תהיה שכינתו בית אדון מצרי על כן מה עשה הוא ית׳ פקח עיני אדוניו וכירת
ה׳ עם יוסף למען יפקידהו על ביתו ג׳ בעשר פקיד וזהו וירא אדוניו ג׳ ומה שראה שה׳ אתו אריז״ל שראה ממעשי
שכינה על ראשו ויתבי׳ עד הפעם כי למה שמזל מצרים מלהם מחייב שעבד לא יהסרהם עם על כן בראיות
מיד הצלחתו כדבר עבד לחי׳ לו המצרי אמר אי זה כי אם כח אלהי ובזה יאמר ויהי איש מצליח כלומר
עשה אם מצליח ולא כראוי עבד כי אם כל שחשב שהיות בבית אדוניו המצרי הפך מזל מצרים
על כן וירא אדוניו בראות בחוש כי ה׳ אתו כי אין נולד מערכות מזלו ולא עוד כי אם שכל אשר הוא עושה
ה׳ מצליח בידו ית׳ ממש ולא על מלאך ושרף אופנים כך הכיר בעיניו כי כל הצלחותו מעשה אלהים
או יאמר איך חשב כזאת על יוסף ואולי מזל אדוניו היה המצליחו ויד עבד כיד רבו לזה הנה ראה כי
וכל אשר הוא עושה שכל מה שאדון עושה ה׳ מצליח בידו של יוסף אך לא בהצלחות של אדוניו עצמו
ואם מזלו היה השעה הלא נהפוך הוא הראוי אך אין זה כי אם שה׳ עם יוסף.

וימצא יוסף חן וג׳ הנה לנו הוא ית׳ חביבותו עם הצדיק כי כלמה שהיה מעלהו לגדולה היה מצליח
אדוניו והיא כי בתחלה היה איש מצליח כלומר שלא היתה הצלחתו יוצאת ממנו ולחוץ כי אם
בעצמות גופו בעבד אך לא כשאר נכסי אדוניו והטעם כי הלא ויהי בבית אדוניו המצרי כלו׳ משרת
הבית שהוא שפלות אך וירא אדוניו כי ה׳ אתו וכל אשר הוא עושה ה׳ מצליח אך דוקא בידו שהוא כמו
שאינו עובדו אז אמר אולי למה שה׳ אתו ואינו כבודו ית׳ יהיה אהובו משרת הבית על כן אין בית אדוניו
מתברכת לכן וימצא יוסף חן בעיניו ויעלהו ממשרת הבית כי אם וישרת אותו שהוא את אדוניו לבדו
כמזוג הכוס לפניו וכיוצא שהוא שירות של חשיבות באומרו כי בשרת את אדוניו יבורך עצמו ואמנם
כל אשר לו ועדיין לא נתברך ביתו עד שהפקידו מכל שירות כי שמו אדון ביתו וזהו ויפקדהו על ביתו שהי׳
פקיד ומגיד ועל שהעשה ימלך גר אחרת והוא וכל יש לו אפילו מה שאינו בביתו ובחומותיו נתן בידו
אז שהפקיד על הכל ברך ה׳ את בית המצרי וזהו ויהי מאז הפקיד אותו בביתו וגם על כל אשר יש לו
מאז יברך ה׳ את בית המצרי ובראותו כך ויעזוב כל אשר לו ג׳ שסילק עצמו לגמרי מהכל ולא ידע מאום
דבר שיהיה אתו ולא כל יוסף מאומה כי אם הלחם היא אשתו כמ״ש שלבה יתירה לשון נקיה ואפ״ל
אשר שהיא הלחם שהתכיר היה עוזב כל יוסף כי לא מן הוא ולא היה מקפיד תהיה אתו אלא מפני כי ויהי
יוסף יפה תואר ויפה מראה לא בטח לבו בה מלשאת עינה בו ולא שיה לו ויהי אחר הדברים האלה ותשא
או יהיה המשך הכתובים קרוב לזה בדרך אחרת והוא כי הורדה הוא ית׳ מה בין שפע הנמשך מהקדוש
שמוסד מהפבה כי הלא בהמשך שפע ברכה ה׳ לבוא דרך השתלשלות אם יפגע בנתים בא מלאכי אשר אינו
טהור יפסק השפע ויעדר ממקום הקדוש והוא כי קנה הוא ית׳ היה עם יוסף ויוסף היה תחת אדוניו המצרי אשר
הוא טמא בגלולי מצרים ועל כן בהמשך שפע ברכה מאתו ית׳ אל הבית אשר שם יוסף יפסק בנתים כי הנה היה
השפע יוצא מה׳ אל יוסף ומיוסף אל אדוניו שהוא אדון הבית ומאדוניו אל ביתו ועל כן הלא יפסק כי אין זה הדרך
ישתלשל שפע מאתו ית׳ דרך פוטיפר והוא טמא על כן מתחלה לא נתברך בית המצרי כי אם יוסף עצמו היה
איש מצליח אך לא הבית אשר הוא שם והטעם הוא כי הלא ויהי בבית אדוניו המצרי ועל כן לא יקבל הבית בינו
כי הוא תחת רשות המצרי וזה״ ויהי בבית אדוניו אשר הוא מצרי כלומר הבלתי טהור והנה וירא אדוניו כי ה׳ אתו
אך וכל אשר הוא עושה ה׳ מצליח אך דוקא מה שהוא בידו אך לא בית המצרי ולא חשב שהשתלשלות מונע ה׳
השפע כי אם על שהיה משרת הבית ואינו לפי כבודו באשר ה׳ אתו על כן אמר וישרת אותו שהוא כבוד
ובראות כי לא הספיק״ אמר אתן לו גדולה וה׳ אשר אתו יברך ביתי על כן ויפקדהו בביתו ג׳ אמנם לא מחשבותי
מחשבותיו ית׳ כי אם שעשה יוסף אדון הבית אינו תחת רשות יוסף ועל כן דרך ישרה בלי הפסק הבוא ברכתו

את ביתו וכל אשר לו ביד יוסף וגו' ויהי מאז הפקיד כו' ויברך ה' את בית המצרי כאומר עשה יי' את בית מצרי
העושה הוא בגלל יוסף למה שמתנהגת הברכה בגלל יוסף ולא בזכות פוטיפר ובחכמיו אך כי עשה כדבר
ואיננו עמרי מתחת רשותו להחייב השפע קדוש והשאר כבקודם:
והנה אמרו ז"ל כי נרצו להשמים ונסקרם ולפי דרכם אפשר לומר שנרמז בכתוב שאחר אומר: שהם פרעה רמז
איך נעשה מהם והוא כי תחלה היה איש מצרי כאומר איש ולא היה כשרים מעולם הוא והוא שמר אך אחר
כי יוסף לבדו היה איש והוא ויהי איש מצליח אך לא חרוש: כי לא יקרא עוד איש מצרי כי אם ויהי בבית אדוניו המצרי
אך לא אמר הא"יש המצרי ועם כל זה וימצא חן בעיניו וישרת אותו כי אמר אחר שכל מצליח בכל אשר בבית אוצרי
היה מתרפא שאבורך ואירפא אך לא שוה לו כי אם עשה אחר שיפקידהו כו' עוד כו' כי הלא נדברים מחטיאים
את האדם א' העושר ורב טוב ככה וישמן ישורון ויבעט ב' היופי וכגבורה השמשון הנהיק עם הנזיר ג'
המפיתים ומפתים אותו והנה שלשתן היו ליוסף העושר כי הנה ויעזוב כל אשר לו ביד יוסף שהיה הכל כשלו
והב' כי ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה והג' כי ויהי כו' ותשא אשת כו' ותאמר כו' וישב וימאן כו' כי הנה אין זה רק
נמה שכן אמרו כאומר ויהי אחר הדברים האלה כו' ראוי לשית לב איזה יחס יש לדברים הקודמים אל ענין זה
שאמר ויהי אחר כו' ואם הוא שלא נשאה עינה אלי עד אחר עזבו כל אשר לו ביד יוסף איך עזביה
לא להמתין כל כך ב' היתה שאפי לא נשאה עינה עד הזמן ההוא נ' כי מלת וימאן מיותרת כי מלת אל
ויאמר הן אדוני מאשר יורוב שממאן ל' או ויאמר אל אשת אדוניו שהיה לו ויאמר לה כי ידוע הוא שהיא
אשת אדוני ה' או לא ידע אתי מה בבית שאם הוא שהכל מסר בידו דיי אומר בפירוש וכל יש לו נתן
בידי ולא חשך ממני מאומה ו' או ולמה יכתוב ברבה ואם הוא כשעשה ירדר מפרש ה'לל כי כל א
אשר יש לו נתן בידי ג' ולא וכל כו' כאומר לבד אחר נוסף עוד שאומר מגבר אחרית לה יותר מה כי
נראה כעושה עיקר מה נעשה אל אדוני יותר מהחטא בעצמו: לא שאומר כל אחריך וחטאתי לאלהים
מאמרי ק' או ויהי כדברה אל יוסף כו' שאם הכוונה לומר שהתמידה יום יום ולא שמע היה ראוי אומר ויהי
אך יום יום ולא שמע אליה כאומרו ויהי כדברה את משל גזרה כי עבר לשון זה לא ידבר כי אם בלשון כו'
עקירת כענין ויהי כאומרה אלי יום ויום וינכרו לקמן כו' ה' כשל או לשכב אצלה להיות עמה ט' או אומרי
ויהי כהיום הזה מה היה יאמר ויהי היום ויבא כו' כי אומרו הזה יראה כמורה באצבע ואינני מה גם שהיה
אמרו כהיום בבבא הדמיוני והוא בלתי מובן ועם מה היה לה היה עשה שאמר כהיום י' או מאנשי הבית
שיוא מיותר יא' באו ותתפשהו בבגדו לאמר כי ירוא בלתי כל כי אינו לאמר לאותה ועם ה'לל והתפוש
ולא והתפשהו יב' או והשמר להם לאמר ראו כו' כי אינו לאמר לאחרים וגם או לצחק בנו כי אינו לצחק
בה יג' באו ותדבר אליו כדברים האלה לאמר כי אינו לאמר לאותה יד' באו ויהי כשמוע אדוניו את דברי
אשתו אשר דברה אליו לאמר כי גם לאמר זה בלתי צודק וגם לא אמרה לו רק בא אלי לצחק בא בי ויהי או
שמע ממנה כדברים האלה עשה לי עבדך ומה גם למה שאמרו ז"ל שבשעה שהיתה משמשת עם
נשר שאמרה לו כדברים האלה עשה לי עבדך והלא לא אמרה רק בא אלי לצחק בי ויהי כהרימי קולי כו'
שמורה שלא אמרה שנעשה לה דבר רק שבא לצחק בה והרמה קולה וגם החוטה
אמנם יאמר ויהי אחר הדברים האלה שהם כו' שמהיות יוסף עבד עשה שמעולתו לקח עד בר שאדוניו
לא ידע אתו מה בבית כי אם הלחם אשר הוא אוכל והן אמת כי טרם יעלה לגדולה עם שהוא
נופיו לא התקרב אליו לאמר לו שכבה עמי לבלתי קבות אם שאינו כבודה להדבק אל עבד כי חרפה היא
לה ועוד שנית כי אם יתבעה לא יקבל לאמר אין העבד כי לא יאמינו כי עבד אל לבו עבד מקנת כסף
לבעבור עד שגדל מאד שאיננו גדול בבית ממנו נוסף על שויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה אז אחר
הדברים האלה והשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף כאומר כי עשרנו בשפעת התענוג כו' לא הוריד
עינים לא שבלה אך אחר גדולתו שאית עיניה קראה לו וזה אחר כו' והשא כו' כי עשה היתה אשר אליו
נשיאת עינים התשב התענוג אל יוסף ועל כן עדנה אל גבר לאמר שכבה עמי שאומר במה שהיא אשת
אדוניו לא היתה התבונן בספר משנתו הם כורת שאמרנו ולמצוא לשאתה כלא כעוננות שיותא לה ממנו
גדולה ונעשה שלא היה רק מבתה יאמר שאחר הדברים האלה שאמר שנעשה גדולה רבה בקרב ימים
עיניה אל לבה לבבות אל האדם גדולה לראות מה טיבו ותאמר כי גדולה שמורה לו ממנו וזהו אחר כו'
והשא אשת אדוניו את עיניה השמימה להסתכל בכוכבי השמים לבא על כן אל יוסף ומאשר ראתה אך
ונשים שתאמר שכבה עמי שאומר אין ספק כי לא נמנעה מלשאת עיניה אליו עד סוף שנה שהיה אצלה

והשיב לה [illegible] את השטה כי מלת את מיותרת יאמר מה כי לבא ושנא פרסום לעבירה ע״י [illegible]
ורנב חומר והאיברים נמרדים ואין ספק כי היה שנה ובא אל יוסף וזהו רבוי קלקלה [illegible] נפקא
עם שוטר [illegible] יגמרו איברים והאמר שכבה עמי אך הוא לא ריבו לא זה ולא זה שכן [illegible] ויאפרת
[illegible] בשנה [illegible] והנה יוסף התנהג בחכמה והוא כי ידע [illegible] רבה [illegible]
כי [illegible] לדבר [illegible] והוא לא [illegible] כי [illegible] כנגד המפתה להפתותו אך לא [illegible]
[illegible] נפשו [illegible] כי [illegible] יהיה המפתה [illegible] לשון [illegible] דברי [illegible]
[illegible] ולבו בתשוקה אחר אשר מח לו [illegible] לא [illegible] כי [illegible] חומר [illegible] ולומר [illegible]
[illegible] כי [illegible] ואחריו אם [illegible] יפרד [illegible] כנגד המפתה [illegible] יוסף כי
ראשונה [illegible] כמי [illegible] עצמו [illegible] ואח״כ אמר [illegible] הן אדוני [illegible] והוא [illegible]
[illegible] כי [illegible] לבן בית זוג כי כל אחת נפרדת ונבוא אל הענין הנה אחז״ל כי פוטיפר [illegible]
[illegible] ומדר [illegible] כמאמרם [illegible] פסוק [illegible] ובזה יאמר [illegible] גדולה [illegible]
הלא לבלתי [illegible] סירס [illegible] את אדוני [illegible] אשר [illegible] הן אדוני [illegible]
[illegible] ויאמר לא ידע אתי מה בבית כי אין בית [illegible] אשה [illegible]
[illegible] כי להיות אתי [illegible] לבלתי [illegible] ואיך [illegible]
[illegible] שהוא [illegible] אחר אדוני ואם [illegible] אשכב [illegible]
[illegible] בקירוב בשר [illegible] היה כפוי טובה לאדוני [illegible] וכל יש לו נתן בידי [illegible]
כי [illegible] הזה ממני ולא חשך [illegible] אם [illegible] קירוב [illegible]
ממני [illegible] לא חשך ממני כי אם [illegible] קירוב בשר [illegible] שאם זה לא [illegible]
[illegible] יש בכל [illegible] לבלתי [illegible] שאמרנו לשכב [illegible]
[illegible] שהוא [illegible] ממני
א יאמר [illegible] זה ולא חשך ממני [illegible] כי אם [illegible] באמר [illegible]
אשתו שהוא קירוב בשר [illegible] שהוא לשכב אצלך איך אעשה [illegible]
להיות לו כפוי טובה ומה [illegible] גדולה הוא [illegible] כפוי טובה [illegible] להיות כפוי טובה
[illegible] שאמר לא ידע אתי [illegible] וזהו הן אדוני [illegible] ולא חשך [illegible]
[illegible] הרעה הגדולה הזאת להיות כפוי טובה [illegible] שאם [illegible] גם כפוי טובה [illegible]
וחטאתי לאלהים כאשר נרמז [illegible] כאומר ברמז שהוא [illegible]
[illegible] להיותי אתו [illegible] ולא ידע מה בבית [illegible]
[illegible] ולא [illegible] כי אם [illegible] כי [illegible] גדול [illegible]
כפוי טובה [illegible] לחטאת [illegible] כי [illegible] הרעה הגדולה [illegible]
לאלהים שהוא העיקר ובמדרש [illegible] על פסוק [illegible] עד [illegible] אחז״ל [illegible]
[illegible] אחד ואחד [illegible] ואלו הן יוסף ודוד [illegible] יוסף דכתיב ואיך
אעשה הרעה הגדולה הזאת [illegible] חסר [illegible] וחטאתי לאלהים וחטאתי לה׳ [illegible]
[illegible] וחטאתי לאלהים אם [illegible] לאלהים ולא [illegible] הרעה הגדולה הזאת [illegible]
[illegible] ומשיגי [illegible] שבועה
[illegible] הרעה הגדולה [illegible] דברים [illegible] הרעה [illegible]
[illegible] מה שאין [illegible] ונזכר [illegible] לא [illegible]
[illegible] אמר [illegible] והרי כמפורש [illegible] וחטאתי [illegible]
[illegible] בקדלים כי [illegible] לא [illegible] בזמן ההוא [illegible]
[illegible] בלבד [illegible] אם גם [illegible] יקרא [illegible] גדולה [illegible] כי
[illegible] היה [illegible] אלהים [illegible] לאמר [illegible]
[illegible] אחרי [illegible] לאמר [illegible] אחת [illegible]
[illegible] ונבוא אל הענין [illegible] לא [illegible]
[illegible] ומה גם [illegible] יוסף [illegible]
[illegible]

שיות לבנו גם שהיה בגזרת אלהים ונבואת אלהענען והוא שהקשה לו שמגדילים בעון באו הרעה הגדולה שמשמענו חטאה
גם לה ואחר מקנינו ובאומרו ואמאתי לאלהים חטאת פתאום אך אמר דבר האלהים כאותן שלהזמה לא השביענו לקיים
את נשבעתי נשבעתי עושה את הרעה שתהיה גדולה כעבור עוון ושבועה שבאין כאחד מה שהאלהים בעונו לא
שאר גדולה זהו ולא אלהים עשה את הרעה הגדולה הזאת שהאת כי לא השביענו כי עדין לא נתנה תורה ושער
הסתר ואיך אעשה הרעה הזאת על עבריה שבועה כי נמצא שחטאתי לאלהים שאסתטאתי אם עשה למחרת
אלהים שאם עשה רבוי כדוגן במה שהם גדלתי החטא על ידי מה שנשבעתי לקיים צווי שעשיתי רבוי בחטא שבזה
את עשה לאלהים שעשיתי הכנה להוסיף עון צווי ואם עובר עליו וזהו את עשה לאלהים׃
ויהי כדברה ג׳ ראוי לשים לב אל אומרו כדברה בכף המיון ולא אמר בדבריה ועל יפלא איך ערב אל לבו שבאת ה
הביתה ביום שאין איש מאנשי הבית שם בבית ולא שת לבו כי אז תחזק ותחזק בו וגם לא היה לו להאמין בשלמי
כי הלא במסתרים במקום שאין אנשים ידעו שאדם מתחבר עליו ואיך מי יחיה וימלט נפשו ממנו בנעתה כש ומה גם
כי יצדק שלא הביתה בהא הידיעה בסוף התיבה והא בראשה שהוא להפליג בפנימית כי היה בית לפנים מבית עד מ״ל
ולפרש שיבור שנים לשאלה שהוא באמצעי התחתונה שלשאין שהוא על היותה א׳ בסוף תיבה ולמ״ל בראשה באופן
כי מתאי ידרו אין לו להתחבר ואיך לא שם לבו גם לזאת וגם נשית לב אל אומרו כהיום הזה ולא אמר ויהי היום כי כף הכאף
היה שמלמה יום זה אל יום ילמד ועוד אומרו הזה שלא ידבר רק על דבר שמינך לפני האדם ואין נו צורך ביום
אמנם הנה איך היה לבא תחלה כהלך ואורח ואם יפיקד כונו פעם או שתים יעשה בעלהכה ושאר גם הסתרר
לראיתי בעל כרחו כי קנהו במחזק כי כבר החזיק בו כי עומד ומקום כי יתלא עזר כענו את העבירה
עצמה כי עבירה גוררת עבירה אך אם מתפעם הראשונה שיבא היצה״ר לפתותו לא יאבה לו ולא ישמע אליו אז יכנע
ויותש כחו מלהחזיקו בו ואם עוד פעם ושתים תכוה לפניו מלאכות העבירה אחר היאל לפתותו בה וימאן ויעמוד גם לכנגד
בה ולבחירתו עד לא יהם ראש יצרו נגדו כי שמו התחזקנו ונבוא אלהענען והוא כי כדברים האלה קרה לוסף כי
עב׳ נגדו אל לבו להסתתר הביתה מקום שאין אנשי הבית שם ולא שת לבו כי האורב עומד לו בחדר עם יצר ממוך
אך הנה ראה יוסף כי פעם א׳ התאכזר על יצרו ויכנעהו במאנו ואמור אנה קן אדוני ג׳ ואשר קהחכמים יסאח
יום כי לא שבה אל דבורה הראשון לאמר לו שכבה עמי כי אם כבכור קהוא דומה לו כלבד יום יום והוא לא שמע
אליה ופירש איך היה בכף הרמז יום יום שהוא כי לא אמרה שכבה עמי כראשונה כי אם לשכב אצלה בלבד וזה
היה יום אחד והיום האחר מינוק ואמרה להיות עמה בבית ייחוד בלבד ולא שמע אליה גם לזה אז אמר בלבו
הנה זאתה לכך בפתיחת בשאלתה יום יום משכבה עמי לשכב אצלה ומשכוב אצלה להיות עמה שהוא ייחוד בלבד
והתם שגם לזה לא שמעתי אליה הנה כי יצרה הולך ומרפה אל על לא תשוב לדבר הראשון באופן שגם אם אעשה
כהיום הזה האחרון שהוא להיות עמה ביחוד בשמוח התפקד לעתה ולא תשאל יותר על כן בוק בעת לבי ויהי
כהיום הזה הנה שהוא ייחוד להיות בזמן שאין מאנשי הבית שם אז ויבא הביתה ג׳ ואמר כי ערבה היתה פוריתה
שאלתה עד ייחוד בלבד ולא שמע עתה ולכי כי בזה תדלה ולא תשאל יותר והיא כיון לנגדו כי אז בהמלכה ב
ביחוד עמר תהיה לה מקום לאחוז בו לומר שכבה עמי וכן היה כי כראותה כי אין איש מאנשי הבית שם בבית
אז בערה כאש יצרה ותתפשהו בבגדו ותאמר שכבה עמי ג׳ ולא תאמר ותתפוש בבגדו כי אם ותתפשהו כי כמנעה
רפשה אז לו להודות לה וזהו מאמרם ז״ל שגם נמתח קשתו ולא יכול לעמוד כי עשר טיפין יצאו מבין צפרני אצבעותיו
וזה נב׳ אחשיב נרמז בשתי יהי שאין יתד יה של ותתפשהו ולא אמר ותתפוש ושלא שכבה ולא אמר שכב כי תפשה
איתנבאה מה וזהו ותתפשהו ומה היה שלא שוה לו צדקו ומה שרבנו חסידיו ישמור לבו הקרא תקולה מהחסידים עד אשר
בבגדו והוא כי גם שלא היתה עבירה בידו לומר שעבירה גוררת עבירה הלא מה שהיה מקלקל בבגדיו ומרגלא בבגדו
אשר לנהוג כמוהו יתייחס לאשמת דבר לשימלא בו השטן אחיזה לגרור לו קטיגור מה וגם שפשעו הקורא אינו זז
ממנה מי שתפשק בבגדו גם זה כיון במה שלא אמר ותתפוש כי אם ותתפשהו שמורה כי אחז עצמו תפשה אך לא
לומרי אחלה רק קרה לו כרב עמרם חסידא שפגה הריבה ויתנה בעליתו ויקרו השיאו לעלות לזקק לה ויעם
הקולו והתחיל לעלות ושרנו עולה במעלות אחז אחרונית אוחו ידי הקנוב ויעמוד מרעיד כי היצה״ר לא נרצה
נרתע והיה לו מנגבו מלעלות וירא כי לא יכול לנפשו צעק צעקה גדולה נורא כי עמרם ויתקבצו אליו קהל עם
יאמרו אליו איה האש אמר להם אש יצרי בערה בי ובמקום שאין אנשים לא הייתי יכול לו וחקרא נדבא אנשים
יאמרו לו כפתיין אמר להם מוטב שתאמרו עליו כך בעולם הזה ולא בעולם הבא והוא מאמר הכתוב בתלמוד יהי רצון שיהא מורא
שמים עליכם כמורא בשר ודם כמבואר אצלנו בבאור ספר משלי שהוא כעין רב עמרם כי בהיותו יחידי במקום שאין
אנשים משתכל היצה״ר להוציא על בכל מאמצי כחו והשה מאד לפרוש מתורתו יה על יבואו אנשים יירא ויבוש
אנשים משתלהי היצר להודות על בכל מאמצי כחו ויפרוש מאורתו יה על כי יצרו הטוב מתחזק
מרם כאשר עשה רב עמרם והנה על דרך זה היה עשה יוסף כי ראה עצמו בצער מאד לכי יצרו הטוב מתחזק

פרשת וישב

כי ד' יהודה מעהו קנה וירא פן יתפתה ועשה רעה שלכן נותן בלבו למצא עם אנשי סוחר כי לקחו גם יכן אנשים יהיה לבוזהו ונביאתי שלכן בחר לו שלבד הוא החוצה מקום אשר אנשים גם כי אמר אם את עבב אולי ימושני יהודי ולא אוכל להמלט שלכן מיד ויעזוב ג' וינס ג' ויצא החוצה [illegible] אנשים ותקרא ג' אמרה אולי אם אומר בא אלי העבד העברי ג' כי יאמרו ויתכן שערב אל לבו עבד איש מקנת כסף והוא נער בן י"ח שנה לתפוס בנבייתו וגם [illegible] מוכיח כי היא תפשה בו והשאו קול על כן מה שהיה אומר לאנשי ביתה שיתרעמו גם הם מיוסף שהיה חפץ לצחק בם וזה"א ותאמר להם לאמר כי אמרה להם לאמר פקס כמתרעמים שלבעלה לפני העם ראו הביא לנו איש עברי לצחק בנו וזה"ב בנו לשון רבים והוא כדי שיאמינו כי לא שלה היא כי גם אנשי הבית ומרים שגם כך אלא שלא ערבו מלבא להלשינו כי מילהאו ושתקו עד כה שנפל בשחר נביה והכוונה למען יאמין בעלה באמור למאן דעבד המעשה ראה כי זה דרכו ועל עזיבת הבגד שמויה שתפשה בו והנחו אמרה אל תתמהו איך לא ברח בבגדו כי קנה בא אלי לשכב כי קיתי שוכבת לתמי ובא אלי לשכב עמי כלומר מוכן ערום שלא היה חסר רק לשכב עמי ובראותי הדבר נחוץ והיה צריך יבואי פתאים נהיה על כן ואקרא בקול גדול ועל כן בראותו כי הרמותי קולי וימהרו לבוא אנשים לא עזר כח ללבוש [illegible] ויעזוב בגדו ג' או יאמר כי לבל יאשימוהו עזב בגדו להפך האשם אלי שתפשתי בו [illegible] עוד כוון בשנותה את [illegible] ג' שאמרה ואקרא בקול גדול ואח"כ אמרה כי הרימותי קולי ואקרא והוא כי אחר אמרה ואקרא בקול גדול חששה פן יאמרו לה הלא כאשר קראת לנו כבר היה בחוץ ואם כדבריך בבואו לשכב לשיפה אותך היה לך לצעוק ובקול גדול ולא אחרי כן ובקול בלתי גדול רק קראה בשעתה לאנשי הבית שלכן חזרה לתקן ואמרה קנה מיד קראתי בם לאנשי ביתי אלא שהיה בקול גדול וזהו תיבות הקראה בקול גדול שאין [illegible] מוכן שקראתים מגודל [illegible] קולי על כן לא הבינותם ולא שמעתם והוא לא פחד [illegible] ואקרא בקול גדול עד שהרמתי קולי גדול שבכחי ואקרא אלא בקול גדול כי אם [illegible] מובן לשומעים את פחד וגם [illegible] ויהי כשמעו כי הרימותי קולי אח"כ ולא בקול גדול רק ואקרא שהיא קראה בינונית [illegible] ויעזוב ג' ולא שלחה אחרי אלופי פן יראה כמפחדת ומבקשת להנצל כי אם והנה ג' עד בא ג' ותדבר אליו ג' הדברים האלה [illegible] ממנו [illegible] שאנסה בפועל אלא שבחירה לשון ערומים והוא כי אומרו אלי הוא מיותר אך אמרה כדברים האלה הוא מה שראוי לאמר שהוא כי בא אלי ממש אלא שמפני הכבוד אני אומרת אשר הבאת לנו לצחק בי אך לא עשה וזה לאמר ומזה הבין בעלה שבא עליה ומכמה קלון שבא לעשות ולא עשה וזה"א ויהי כשמוע אדוניו את ד' דברי אשתו שמשמעון לאמר כדברים האלה עשה בפועל ויחר אפו וזה"א לאמר כי [illegible] לאמר שעשה [illegible] שהעמידה ברמז וזהו לאמר כדברים האלה עשה או יאמר במה שכתבנו למעלה שאמרה לאנשי ביתה לאמר שלעצמם הבא לנו איש עברי לצחק בנו שנ' כן יאמין לדבריה שלעצמה אמר עתה כי כן שעתה היא שדברה לו כדברים האלה הנ' [illegible] שנתרעמו על שבא לצחק בם ואמרה כן כדי לאמר אחריך בא אלי העבד ג' לצחק בי שע"כ יאמין לה וזהו ותדבר ג' לאמר ויהי כן שעל ידי הקדמה ההיא הטה את לדבריה וחרה אפו וזהו ויהי כשמוע אדוניו את דברי אשתו אשר דברה אליו שהיו הקדמה כדי לאמר אליו כדברים האלה עשה [illegible] אנשי הבית עשה לי ג' נתן עד האמינה ויחר אפו ואחשבה כי יותר יתכן לומר כי אדרבה כשמוע את דברי אשתו שעשתה המלאכה שקרית כדי לאמר כדברים האלה ג' שיאמינו לדבריה בזה הכיר כי באה לעשות רצונה לשקרה ויחר אפו עליה ולהיות בושה קלון נתנו בית הסוהר כאשר יכות [illegible] בא [illegible] ויקח אדוני יוסף ג' ראוי לשית לב מה היא הקיחה הזאת והל"ל ויתן אדוניו את יוסף אל בית הסוהר [illegible] וגם למה בחר במקום אסירי המלך [illegible] ב' או ויהי שם ג' שהוא מיותר ג' או ויט אליו חסד אחר הייתו [illegible] מה צורך אל הנטיית חסד ד' או ויתן חנו והל"ל ויתן לו חן ג' ה' או ואת כל אשר עושים שם הוא היה עושה כי הל"ל שלפי זה עושים כי אומרו הוא היה עושה נראה שהוא היה עושה מעשיהם והוא משולל הבנה [illegible] ו' או אין שר בית הסוהר רואה ג' שאם הוא שלא היה מביט במעשה אשר יעשה יוסף כי מסר שררתו בידו היה ראוי יאמר לשון מורה על השגחה בכל ולא בלשון שלילה [illegible] וגם או מאומה הוא בלתי צורך והראוי יאמר הכל בידו [illegible] את הרשק שלא היה רואה מאומה [illegible] מתקשית לזה וגם או באשר ה' אתו [illegible] למעלה ואו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח הוא לאמר לבל צורך

אמנם הנה אין ספק כי אם היה אדוניו יוסף מאמין לדברי אשתו לא היה נותנו בבית הסוהר רק רודפו עד המיתו [illegible] כי ה' אתו [illegible] למעלה [illegible] כי ה' אתו ומה גם [illegible] שראה שכינה [illegible] שלכן היה נכוה [illegible] אשת אומר בלבו [illegible] כי האמת [illegible] וחטאתי [illegible] אשר עם יוסף ואוי לי אם לא אומר כי תהיה לי [illegible] שלכן [illegible] הדבר [illegible]

בית הסוהר וגם זה בראות אלהים פני יעקב לקחו בדברים טובים בל"א רבעיני יוסף ויעש אדוניו עמו וזהו ויקח
אדוני יוסף אותו וגם כנותן מתנה אל האסירים כי ייטב להם עמו וזהו ויתנהו אל בית הסוהר כי עמו הטוב כי
במקום אשר אסירי המלך היו אסורים בכבלים הוא לא היה אסור רק ויהי שם בבית הסוהר הויה שם בלי מאסר
ומה שאמר ענו בכבל רגלו היה אחר כך שלא עליה אדוניו מקנאתו אלהיו וזה ענו לשון רבים כאשר יבא לפנים
או יאמר כי למה שהיה גם לבבו כי טוב יוסף והעמו והבית אשר הוא בו מתברך אמר גם שלכבוד אשתי לא
אפטרנו מעונש ואתנהו בית הסוהר אך אסרנו בל יצא מגבולו ויהיה קרוב אלי על כן מה עשה ויתנהו ג'
מקום אשר אסירי המלך אסורים שהוא בית שר הטבחים כי שם בביתו ויעשו השני דברים כאחד וזהו ויהי שם בבית
הסוהר כי היו שם שהוא בביתו וגם הוא בבית הסוהר ויהי ה' ג' הנה כתבנו למעלה כי באתו יוסף מצרימה
אמרו בספר הזוהר שהיה לשיהיה מרכבה לה' השכינה בגלות מצרים שקדמה עם ישראל והנה בתחלה היתה
במצרים שהוא גלות בטרם זה ועתה הוכפל הדבר שהיתה בבית הסוהר עם יוסף ואינו כבוד כלפי שכינה מהו ויהי
את יוסף כלומר וי הוא היות שכינה שם עם יוסף בבית הסוהר ואמר ראוי לא חסידותי כי יוסף היסב עי"ש
עיין שם יאו מה נבעתו להיות שם עשר בבית הסוהר כנודע מחכמי האמת נמצא כי הוא היסב היות השכינה
בבית הסוהר שלא בכבודה וזהו ויהי שם בבית הסוהר ויהי ה' את יוסף בבית הסוהר ההוא הרי כי נעשה כל בית
הסוהר ... שהיה לו עמו נתן בעיני שר בית הסוהר
נטה לו ועכ"ז ה' הנה אליו חסד ויתנחנו ג' שחנו שלה שהיה לו עמו נתן בעיני שר בית הסוהר
ויתן שר ג' הנה שר בית הסוהר גדול מאד שאינו עושה מלאכת האסירה והקתה בידו רק משרתיו עושים רצונו
והוא איש שר פקיד נגיד בית המלך שלפניו יבאו מבית הסוהר בקבלו על ידם אל המלך ועל פיו יבאו וקרובה
ישועתם לבוא על ידו מאת המלך כי המלך הטוב בעיני במתנתם מרובה כמנהג אמר כי נתן זו כחו בידו עליהם
ויהי ויתן שר בית הסוהר ביד יוסף את כל האסירים ג' והוא כי כל אשר נעשים שם בין יוסף והאסירים להוציא את כל אחד
ויהי ויתן שר בית הסוהר ביד יוסף ... כי לא ימרה את פי יוסף ושמו במה היה
אתם משם ולהקל עונשם מאת המלך הוא שר בית הסוהר היה עושה ומקים כי לא במחיר היה מפקח על עניניהם כי הלא אין שר בית הסוהר
מתאחר להיות עושה כבלתי יוסף הלא הוא כי ראה כי לא במחיר היה מפקח ומטיב להם כי לא ראה מאומה בידו של
רואה את כל מאומה בידו של יוסף לאמר במעשה אלו שבידו היה מפקח ומטיב להם כי לא ראה מאומה בידו של
יוסף לא לעצמו ולא לשר בית הסוהר ואיך היה נעשה כל חפץ יוסף וגו' באשר ה' אתו שנית שאשר הוא עושה ה'
מצליח שבכל מעשיו על האסירים היה המלך מסכים
ויהי אחר ג' אמר לשון ויהי שמר אחר הזכירו הצלחת יוסף אמר ויהיו לו אחר הדברים האלה כי חטאו ג' וינתנו
אלו כי עליהם האחרים עוד שתי שנים בבית הסוהר כמש"א על ויקץ מקץ שנתים ג' שעליה אומרו שתי זכירות
שר המשקים היה עוד שנתים בבית הסוהר ויפקד ג' ראוי לשים לב מה צורך בהודעה זו אך במה שאמר ויקח שר
על יוסף יאמר עניו לטובה וכמו שכתבנו למעלה כי במקום
שלמה ויהי והוא כי תחלה שם שר הטבחים
אשר אסירי המלך היו אסורים הוא לא היה אסור רק ויהי שם בבית הסוהר בלתי אסור אך עתה אחר ההצלחה הנזכר
קנאו בו וענו בכבל רגלו וזה יאמר וי היה אחר הדברים האלה הנז' שהיה מצליח שענו בכבלים ג' על כן קיבב
הוא יהא שפרעה נתן במשמר את הסריסים האלה שעי"כ פקד שר הטבחים את יוסף עליהם כי הם היו במשמר במקום
במקום אשר היה יוסף אסור שם בכבל וסקו קותנה להתיר אותו כדי שישרת אותם וזהו ויפקד ג' וישרת אותם
ובאומרו המשקה והאופה ולא אמר שר המשקים ושר האופים כמאמרו אחרי כן וכן במלת לאדוניהם שהיא מיותרת
ענינו כי כל שר יש לו תחתיו משרתים עושי מלאכתו כן שר המשקים תחתיו עבדים שומרי היין ומביאים אותו
עד שולחן המלך והשר נותן את הכוס על כף פרעה וכן שר האופים תחתיו אופה הפת כי אם עבדים לו לשים
אופים והוא מביאם אל שולחן המלך ועל כן כאשר נמצא זבוב בין פשע המשקה שהתחיל השר שלא שמר
כראוי ובהמצא צרור בנפסקת פשע האופה שלא תיקה בצרור וזהו חטאו משקה מלך מצרים והאופה וחטאם
לשנים לאדוניהם הם שריהם וזהו לאדוניהם וגם למלך מצרים אך ויקצוף פרעה על שני סריסיו שלא הזהירו את
עבדיהם ולדעת מה יעשה להם נתנם במשמר עד יעיין בהם מה ויפקד שר הטבחים ג' ויעלהו ממקום
מאסר הסוהר אל מקום המיוחד למשמר במלאכתו כי טוב הוא כי עבן לא נגזר עליהם דבר וישרת ג' והנה
ההפרש אשר כתבנו מאומרו המשקה והאופה אל אומרו שר המשקים ושר האופים מבואר כן אחרי כותבו ג'
לבעל תולדות יצחק כי כוונתו לבעבור והנה הוא לא שת לבו אל אומרו אחרי כן המשקה והאופה אשר למלך מצרים
אשר אסורים ג' שיורה שהמשקה והאופה הם הקטנים ולא הם הסריסים עצמם ויתכן לפי זה כי יהיה ויחלמו
חלום שניהם איש כפתרון חלומו כי כל א' חלם מעין פתרונו זה נותן את הכוס על כף פרעה וזה הנושא אומר
על ראשו ויש עוד מפרשים שאגב כה על הסריסים ידבר ועוד יאמר מה שתמה יוסף בראותו פניהם רעים
שכפה מה זו התמיהה מדוע ג' כיון שהיו אסורים ונא' דעו כי המשקה והאופה אשר למלך מצרים הם אסורים

פרשת וישב

אסורים בבית הסוהר כלומר אך הסריס לא היו רק במשמר בעלמא ולא אסורים ומזה יובטחו כי כל הענין
לא היה רק במשקה ובאופה ועל כן תמה על הסריסים פניהם רעים וזהו וישאל את סריסי פרעה אשר אתו
במשמר שהוא משמר בלבד ולא מאסר ממונע פניהם ג׳ ויאמרו ג׳ אמר הלא לאלהים לבדו פתרונים ולא לאדם
ועל כן ספרו נא לי אולי אוכל לפותרו: או יאמר חלום חלמנו ואין שפותר ועל דרך החלום כי לא ידענו
אם טוב הוא רק על הענין פותר ועונה אז אמר הלא לאלהים פתרונים ולא לפותר ואם כן גם שאדם יפתור
לכם לא קלני אמיתת הדבר ובמה תהיו בטוחים ועל כן שיהיה פותר ספרו נא לי:
ויספר ג׳ הנה אומרו בחלומי הוא מיותר ועוד כי הנה מחלום זה אין בפתרון דבר זולתי מכוון הסריס
והנה הכוס על כף פרעה אדמה שהיא כפורחת ג׳ אין דבר בפתרון וכן בחלום שר האופים אין
שנוקם להעלון בפתרון: אך הנה בזה יובן מה דבר לרז״ל כל הדרשות אשר פתרו בחלומות אלו הכל עליונו
ישראל: אמנם אין ספק כי לא היתה התורה מספרת כל הפרטים הבלתי נוגעים אל הפתרון אם לא דבר
בעולם בתוך החלום אך הוא כי אדרבה עיקר הפתרון הוא הנוגע אל ישראל בכל פרטיו אלא שחשב יש קצת
נוגע אליו וזה׳ בחלומי והנה גפן לפני ג׳ עוד הנני רואה כי אין נוגע אלי כל החלום רק סופו ואקח את הענבים
אך בחלומי הנוגע אלי היה ענין גפן והוא כי הנה גפן לפני ג׳ והיא כפורחת ג׳ ואפשר בזה כי נגלה
רוח הקדש ביוסף ומתחלה אמר הלא לאלהים פתרונים כלומר לו ולא לך וספרו נא לי כלו׳ שאחבר מה שנוגע
נוגע לכם: כי אם זכרתני ג׳ הלא כמו זר נחשב יפים מבטחו בבו׳ והנה עשית לב אל מה שאמרו שתי
שתי זכירות שאמר זכרתני והזכרתני האחרים שתי שנים למה לא הדבר על אומרו שתי זכירות
ולא על מה שאות אמתי כי שסבב זרועו אך הוא כי הנה פשט הכתוב רואה יסובב על כך כמשפט ה
הראשון שכל כך תהיה לרצון עד גדר כי אם זכרתני ועשית נא אתי עתה סמוך להטיבו עמך והזכרתני ג׳
תמצא חן ע״כ שיהו׳ והוצאתני ג׳ נתפס בלתי בוטח בה׳ אלא שבאומרו כ״כ זכירות היה נראה כרומז לו זכור
יזכרנו כבוטח קצת ועל כן נענש ובמה שסבבו שלא פתר לו רק ג׳ שהנם שקס ג׳ ימים ונתן הכוס
על פרעה אך ענין הגפן לפני ושהיא כפורחת עלתה נצה לא פתר אפשר לפי התגלות ליוסף לומר
שזכירהו שהבין שאומר גפן לפני הוא שראה גפן לפני הוא יוסף שהוא משראל העקדאים גפן והיא לפני
והגפן היא כפורחת ממקום שהוא שם עלתה במעלה ועל כן אמר לו בפותר הדבר כי אם זכרתני ג׳
והזכרתני ג׳ עוד יתכן בשום לב אל ייתר אמרו אתך ועשית נא עמדי חסד וגם בא׳ אחרי כן ולא זכר
שר ג׳ וישכחהו שהוא כפל ענין לבלי צורך אך יאמר כי אשר יאהב את רעהו ושם זכרון אהבתו ב
בלבו עד כן בבא לפני ענין להטיב לו זכור יזכרנו ועוד וייטיב לו אך אם מתחלה לא ישים אותו בלבו לא
ייטיב לו בבא עת יוכל להועילו ועל שנית נאמרנו יתן כי הטיב אשר יש לו להחזיק לאחד טובה הוא מה
שיזכרו בינו לבינו ושם אותו בלבו כענין כי מה שאחרי כן עד מה שהוא זכור אצלו מזכירו במקום ש
שמטיב לו לא הוא להחזיק הטובה ולא לחברו וזה יאמר התמוה הא׳ כי אם זכרתני אתך כלומר שאין
ובך תהיה זכור אתך ימשך והזכרתני אל פרעה ג׳ מה שאין כן אם מעתה לא תשימני בלבך וכן היה כי
לא זכר אותו וגם לא לפרעה עד סוף שנתים וגם אז שראה נפשו יוצאה כמשלו ואז״ל ולא זכר ג׳ בינו לבינו
ועל כן וישכחהו מלהזכירו אל פרעה והתמוה השני הוא מה שאמר מה שאתה או אתך כי אם זכרתני אתך
ממך ובך עתה בזה הוא מה שתעשה עמדי חסד וזהו ועשית נא עמדי חסד כי לא תהיה כפוי טובה אך
מה שאני שוהזכרתני ג׳ יהיה כי והוצאתני ג׳ ענין הדבר בספק אם ייטב לי בפעלה ונשאר לה׳ כי יהיך לי
ההתגלות כי גנוב ג׳ ראויה אלי: כי גנב ג׳ אמר אל תאמר בלבבך הלא טוב לך שלא אזכירך פן יפשפש
במעשיך באמור כי לא על חנם הובאת נמכר מארץ העברים אולי נמכרת בגניבתך וגם פה לא
בצדקך נתנוך בבור הזה ועל כן על הא׳ אמר כי גנב שהוא חששת אולי גנבתי ונמכרתי נהפוך הוא
כי אני נגנבתי מארץ העברים ועל הב׳ וגם פה לא עשיתי ג׳ מאומה נבריתי והראיה כי שמו אותי בבור כ
כחייב ממון כי לו חטאתי על בעלה בבעולת דתי להמית רק להפים לעתה כאלפן כי לא יהיה אסון אם
הגבירה ובטוחנו שאסורו [illegible] כי ב׳ אשמות [illegible] עון הדבה ועון העשרים
עון דבת אחר מן הדר כבר נתמרק במה שהועלה כתנתו בדם ועל אומרו שקראים אחיו עבדים לבני
השפחות נמכר לעבד ד׳ פעמים ועל אומרו שאחיו [illegible] ועל כן והשאר
ליוסף: ועל העשרים עפות זרעו כבר היה שנים שנים בבית הסוהר ובכן כיון שלמען העשר אמר [illegible]
נכון [illegible] רמז [illegible] והוצאתני מן הבית הזה [illegible] כמספר [illegible]
יוצא אם לא [illegible]
שאם [illegible]
כי והוצאתני ג׳ נשלמה פרשת וישב בעזרת אל בשמים יושב:

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאר ׳׳ והנה מן היאר וגו׳

ראוי לשים לב אל אומרו מקץ ולא אמר ויהי אחר שנתים ימים וגם אומרו במה מקץ ולא אמר בקץ וכן אומר ימים הוא מיותר וכן או׳ חולם לשון הווה ולא אמר ויחלום פרעה׃

אמנם הנה הודיענו ז״ל כי השנתים נתוספו לו בבית הסוהר בעון בוטחו בשר המשקים ואמר ב׳ זכירות זכרתני והזכרתני׃ והנה לשים לב מי הגיד להם שבזמן ההוא שבכר אל שר המשקים שלמו ימי מאסרו ואלו השנתים הם נוספות עליהם׃ אך הנה המה ילמדו העשר טיפין שיצאו מראשי אצבעותיו וראו כי עשר שנים היה בבית הכלא כי בן י״ז שנה יצא מבית אביו ושנה בית אדוניו ובן שלשים שנה היה בעמדו לפני פרעה נמצא היו י״ב בבית הסוהר ושנתים קודם אמר ועשית נא עמדי חסד והזכרתני וגו׳ ואין לא האמור בבשר כי לא שם מבטחו בו כ״כ לבר רק בקשה אך הוא עומר ועשית עמדי וגו׳ כי להיות שנתים קבע ימי כלאו [illegible] כאשר זכרנו בסמוך ואחר אינה אין זה כי אם שלמו שנות מספר [illegible] ואם כן אשמת דבר אחר היתה נראית מאמר השנתים ימים ועוד [illegible] כי ראוי [illegible] ואם כן אומרו ימים שהוא מיותר וגם אומרו חולם לשון הווה אך הוא עומר כי בהשגחה היה הדבר [illegible] ימים נמנה ובזה יאמר ראוי [illegible] כי לשעמים [illegible] ימים [illegible] לא פחות ולא יותר ולא ימים [illegible] שנתים ימים כשעור מיום אל יום לא פחות ולא יותר [illegible] הקץ ההוא היה חלום נראה [illegible] ולא מקודם [illegible] אחרי כן [illegible] הכתוב [illegible] נמשך אל סוף פרשה הקודמת והוא [illegible] אל פרעה וגם [illegible] ולא הזכיר יוסף [illegible] שר המשקים יזכרנו אל פרעה [illegible] כל ימי חייו [illegible] בית הסוהר [illegible] הטוב והאחד הוא המטיב [illegible] ויספחהו [illegible] ולא זכר שר המשקים את יוסף [illegible] פעמים על כן מקץ [illegible] שנתים ימים [illegible] אמר מקץ שנתים [illegible] בבקר [illegible] כאמור וסוף הפסוק [illegible] ויהי בבקר וגו׳ [illegible] אומרו היום [illegible] וידבר שר המשקים וגו׳ אומרו [illegible] יוסף [illegible] הוא מיותר אך הנה אחז״ל [illegible] המלך [illegible] יוסף [illegible] אמר אל [illegible] כי [illegible] ובזה יאמר כי [illegible] פרעה קצף על עבדיו [illegible] אני מזכיר היום [illegible] יוסף [illegible] כי מה [illegible] הגם שהוא [illegible] הזכרתני כי כי [illegible] את חטאי אני [illegible] היום והנה אחז״ל [illegible] מה [illegible] שלא הזכרתני [illegible] חטאי [illegible] ומה [illegible] מיהרתי להגיד לך [illegible] חטאי משקה מלך מצרים וגו׳ [illegible] יוסף [illegible] אחד [illegible] אמנם [illegible] אומרו חטאי [illegible] משקה וגו׳ ולא אמר חטאו ושר האופים [illegible] פרעה קצף על עבדיו [illegible] החטא רק [illegible] על כן [illegible] פרעה וגו׳ [illegible] שר המשקים [illegible] יוסף [illegible] יהיה [illegible] לאמר [illegible] יוסף [illegible] כי גנוב גנבתי וגו׳ [illegible] וגם פה וגו׳ [illegible] בבור [illegible] כי לא [illegible] אני מזכיר [illegible] כי לא [illegible] ולא [illegible] יוסף כי [illegible] ההוא [illegible] יותר׳׳

שנתים ימים היו [illegible] עד היום [illegible] ולא יזכיר [illegible] פרעה קצף וגו׳ ראוי לשים לב כי [illegible] קצף על עבדיו היה [illegible] וגם [illegible] וגו׳ [illegible] הזכיר [illegible] וכן [illegible] ואומר [illegible]

פרשת מקץ

אך הנה הוא היה נבוך בעיני אשר אומר בלבו אוי לי אם אומר שהוא בקי פותר חלומות שיש שתי סיבות א' שתגדל אשמתי אם ימצא בקי על שאיחרתי עד כה ומה גם לרז"ל שאמרו שלא הגיד עד שראה ג נפשו יוצאה ב' אולי לא ימצא בקי לפתור ואמצא בדאי ואוי לי אם לא אומר שהוא בקי פן עם כל זה יובא לפני המלך וימצא בקי על כן עשה עצמו כמסתפק ומראה פנים לכאן ולכאן והתחיל ואמר פרעה קצף א' עמר הנה יש פנים לומר שהוא פותר ... שנתעכבתי כי הלא אין לומר כי ... השעה אמר כי ידעו שהמלך יותר כעוס על שר האופים מעל שר המשקים ועל כן לזה פתר הנ"ל לזה הקלה כי נהפוך הוא כי הלא פרעה קצף על שניהם כאחד ויותר היה כעסו עלי מעל שר האופים כי הלא ויתן אותי לבדי במשמר תחלה והמשמר היה עלי יותר מעליו וזהו במשמר אותי ואת שר האופים וכן על השעה זמן החלום אין לומר שעבר או שפגע לפי הזמן כי הנה ונחלמה חלום בלילה אחד אני והוא באופן שיורה היה בו חכמה ואח"כ לומר לא הזכרתי עד כה לא' הנה יש בחינה אחרת שאפשר כי לא מחכמה יצדק בפתרון כי הלא איש כפתרון חלומו חלמנו כי כמנהג כל איש ממנו חלם פתרונו כי זה ראה נותן את הכוס על כף פרעה וזה ראה העוף אוכל על ראשו ואיפשר שעל פי הדברים פתר בפשיטות ועל סברא שלא מחכמה פתר כי אם מקרה הוא היה לו כי הלא להיות מפשר חלומין לא יבצר לא' מד' בחינות א' להיותו חכם גדול וברוב חכמתו כיוון אל אמיתת ב' כוונת החלום בהשערת חכמה ב' על ידי כישוף ג' ע"י נבואה אלהית ד' ע"י אצטגנינות שיסתכל ויראה מולד כל אחד וכל אשר נגזר עליו אמר הנה מכל אלה לא ניחוש אנו את מהן כי על חכמה גדולה לא יתכן כי הלא גם אתנו נער ואין חכמה גדולה נמצאת בנער לפחות עד ארבעים שנה וגם לא מפאת כישוף כי הלא הוא עברי שאין כישוף בינהם כמצריים וגם לא נביא הוא כי הלא אין גם מקום התבודדות אל השכינה זו כי הוא עבד לשר הטבחים מקום משולל מדרך התבודדות וגם לא באצטגנינות כי הלא ... היה חוקר ... תחלה לדעת מולד כל אחד ממנו ועיין על משפטו כוכב מולדתו ויפתר אח"כ אך זה לא עשה כי אם ונספר לו ומיד ויפתר לנו ונעשה דרכו הסתיר דבר ושקר כזב כי הלא יוסף אמר הלא לאלהים פתרונים ספרו נא לי ואלו הוא בקי אומן לא שאל יספרו ובזה יכול המלך לאמר לו איך ספרת לו חלומך אם לא שידעת כי פותר חלומות הוא ואתה ממך התספר לו כי בקי הוא ואת' חטאת את המלך לזה שינה ואמר וגם אתנו ג' כלומר מעצמנו מחמת התחברות ומקרה היה כי ויפתר לנו ג' ובל יאמר המלך הנך שואל לי מיני קושיא לפתור חכמה וכישוף ג' ואם כן איך פתר אין זה רק על השנה יבוא לא' איש כחלומו פתר כי איפשר כי מה שראו בשנתו הראה כתבנו כי כחלום כל א' פתר זה ראה נותן את הכוס על כף פרעה אמר שישוב על כנו וזה שהעוף אוכל על ראשו אמר שיתלה ויאכל העוף בשרו מעל ראשו ובל יאמר המלך אם כן איפה שכל אתה מקבל חכמתו למה הזכירו ולמה יובא לפני לזה אמר הנה לעומת זה יש בחינה ניחוש אנו ... כי הלא ויהי כאשר פתר לנו כן היה אותי השיב ג' והוא כי אחר שהקצף היה בשוה וגם שאותי נתן תחלה במשמר כאמור איך נתן אל לבו לדון בקלות לזה השיב על כנו ולזה תלה והלא במה שראה העוף אוכל מעל ראשו לא אמר רק שיהיה ... שבו מכל מאכל פרעה ולא יחוייב לפתור עד סוף קצה אחרון מפתרון חברו אך יורה קצת כי חכם לבו ולפי זה שהיה מסתפק בידיעת יוסף איפשר לפרש אומרו וידבר שר המשקים את פרעה לאמר שהוא כי אמר כמתפלפל על מה שאיחר מלהגיד דבר הנה אני רואה אלא בדברי את י' הזכרת חטאי אך בתועלת המלך בידיעת יוסף אלא אני מסתפק שאולי אין בו תועלת ומה בצע בהזכיר שם על מה שאין ולא יתועלת למלך וזה יאמר וידבר שר המשקים את פרעה מה שהוא לאמר בלי ספק הוא כי את חטאי אני מזכיר כי השאר הוא ספק ואם נדקדק אומרו פרעה קצף שלא לנוכח ולא אמר קצפת כי נאמר והשיב עלבנו ואותי תלה שעל כן אמר ז"ל שחזר אל יוסף שהחלומות הולכים אחר הפה היה איפשר לפרש אומרו לאמר כי דבר שר המשקים עם זולתו לדבר עם המלך לבל תכיר חטאו בפני המלך בפיו לא וידבר שר המשקים אלמי של פרעה לאמר ואומרי אל ... הוא הנה את חטאי אני מזכיר ועל כן לא יתבר הוא בעצמו ומה שאמר למלך הוא כי פרעה קצף ג' עד סוף הענין ..

או במה שכתבנו שהראה פנים לשתי שהיה לו חכמה לפתור ופנים לדון שפתר במקרה והיה אם כן נשאר הדבר אל פרעה שיאמר מה שירצה לו אם יאמר שהוא חכם וישלח אחריו או מקרה היה ויניחו וזה יאמר וידבר שר המשקים דברים שנשאר אל פרעה לאמר הוא הגזרה כי שר המשקים היה כמסתפק והתחיל לדבר דבריו ואמר את חטאי ג' וישלח ג' הורה לנו ... איך נתן את חן יוסף בעיני פרעה מעת שראה כי לא אמר שיקראו לו את הנער עברי עבד כדבר שר המשקים רק את יוסף ...

כבד

כבוד והנה ראוי לשית לב במה ידע יוסף כי טוב הוא בעיני המלך שקיבל עצמו ויגלח ויחלף שמלותיו ולא חש
פן יחרה למלך מעשה אדנותו ויעמידהו במשפט ועל שאין ראוי יתעכב אחר שלא קמו לך אחיהו בגלוח וחלף
שמלות אך הנה ראה שני דברים א' שלא קראו רק אותו לבדו ואם על דבר נבירתו יקראו את אדוניו נסקול וזה
ויקרא את יוסף · ב' כי לא הלבישו לביא אל פרעה רק לקחתו מן הבור כלבד וזהו ויריצוהו מן הבור שימהר לקחת
ממסגר אך אח"כ לא אמרו ילך אל פרעה אז אמר הנה נחיצות המלך הוא להוציא ממסגר נפשי כי צר לו עלי ואם כן
עלי ינוס ועוב כאו על כן ויגלח ג' ויאמר פרעה ג' לא אמר ופותר אין אותו כי כאו למעלה ואין פותר אותם לפרעה
נמשול פותרים היו אבל לא לפרעה על כן זהו ויירא פן יאמר יוסף הלא פתרו לך חכמיך וכל החלומות הוכו
אחר קצה ומה יכון מה שאחזור ואפתור כי מה שהיה כבר הוא על כן כיחש לו ואמר ופותר אין אותו כלל
וראוי לשים לב אל מה שאמר כי אינו לאמר לגלות וכן בתשובת יוסף אומרו אל פרעה לאמר הוא בלתי יודע וגם
אומרו בלעדי עם היותו עתיד לפתרו וכן אומרו אלהים יענה מה היא עניה זו אך חש פרעה פן יאמר יוסף
אחר שכל חכמיך אין גם אחד פותר אותו ומה נפשך אני כי עוד אנכי על כן אמר ואני שמעתי עליך לאמר
כלומר לא נודע אלי איזה הדרך הלך רוח חכמה מאתם לגבר אותך ובמה כחך אך פתרם שמעתי שעליך ראוי
לאמר השמע חלום לפתור אותו ולא כדרך חכמים אחרים שאומרים חלום לעניין בו עלי בחינות חכמותם
ואחרי כן יפתרו והשיב יוסף ואמר לאמר בלעדי כלומר אדרבה מה שראוי לאמר הוא שבלעדי הוא המלאך
הזה ושב' אם כן איך אגיד דבר שלא ידעו חכמיך הלא הוא כי אלהים יענה והמה לא אלהים דבר בם כי לא
ישבוהו ונם לא חשבה עצמי יעשה למען כי אם למען שלום פרעה וכה דבר לאלק כבוד למלכות
ויחבר פרעה ג' ראוי לשית לב אל השנות החלום כמה שינויים מסיפור התורה אל סיפור פרעה כי
למעלה נאמר שומר על היאר ופרעה אמר על שפת היאר למעלה נאמר יפות מראה ובריאות
תואר ולמעלה נאמר עולות אחריהן מן היאר ולמעלה לא הוזכר היאר למעלה לא אמר רק רעות מראה ודקות
בשר ולמעלה מפליג ואומר דלות ורעות תואר מאד לא ראיתי וגו' לרוע ולמעלה מראה ולמעלה תואר וכל פסוק
והבאנה אל קרבנה ג' לא הוזכר למעלה כלל ולמעלה אמר וייקץ ויחלום שנית ולמעלה אמר וארא בחלומי כלא רכל
היה כמחות ולמעלה נאמר בהאות ולמעלה מלאות למעלה אמר צנומות ולמעלה לא נאמר למעלה את הבאות
והמלאות ולמעלה הטובות · אמנם הנה פרעה סיפר את כל חרטומי מצרים ואת כל חכמיה נוסח החלום ככל
הכתוב למעלה כאומרו ויספר פרעה להם והוא את כל החלום הנזכר בכתובו אלא שהיה לענין
פרעה שחלום השבלים הוא על הקודם אלא שלא ידעו הפתרון וזה את חלמו ולא אמר את חלומותיו אלא שאמר
את ערבות השני כי שנים סיפר וקראם חלום אחד להיות ענין אחד בשניהם אך המה לא כן לבם כי אם שנים
המה נפרדים בענינים וזהו ואין פותר אותם והוא משלו פותרים היו אבל לא לפרעה כי היו אומרים שבע
בנות אתה מוליד שבע בנות אתה קובר שבע אפרכיות אתה כובש שבע אפרכיות אתה מאבד ולא
ערב לו פתרונם והנה מפחדו פן יפתור לו יוסף כחכמיו שינה בספור החלום מאשר סיפר לחכמיו להרחיק
פתרונם מלב יוסף · והוא כי אמר פרעה בלבו מי הכניס בלב חכמי מצרים כי היו שבע בנות מאשר
אמרתי על שפת היאר ומן היאר עולות שבע פרות אמרו אין זה אלא שמתחת שפת זרעו הדומה לנהר
ילדו שבע בנות וכן מאשר אמרתי להם יפות מראה ובריאות בשר ואין יופי מראה ... בפרות כאשר
בבני אדם רק יופי תואר ועל כן אמרו כי מה שאמרתי יפות מראה שנראה בראיתי בר משון יופי בבני אדם נגזרו
אומר כי הפתרון הוא הבנות וכן מאשר הקדמתי היופי מראה לבריאות בשר אשר אין דרך המספר בפרות
שמנות להביא תחלה אל התואר ואח"כ אל השומן רק בבני אדם כי בהבטה ראשונה מביט האדם אל המראה
ואח"כ אל השומן וכן בחלום השבלים אמר פרעה הלא אמרתי להם בריאות וטובות ולא שמן בהאות אך רק
בבני אדם ולא בשבלים אמר בלבו על כן חשבו שהיה מהדמה אל בחלומי משון בבריאות ולכן פתרו בבנות
של מה עשה פרעה בבואו לספר החלום אל יוסף מלהגיד מדבר פן יפתור לו גם הוא בבנות על כן כל ה
הדברים שהיה חושש שנתלו בם חכמיו לפתור כך שינה אותם ובמקום אומרו על היאר אמר על שפת היאר
כי פתור על שפת יאור זרעו שמתחתיו ... וכן בפרות הרעות לא הזכיר מן היאר כלל וכן בכל מקום שהזכי
יפות מראה למעלה הזכיר יוסף תואר ולא מראה הבלתי ... רק בבני אדם וכן הזכיר תחלה בריאות בשר
ואח"כ יפות תואר וכן בחלום השבלים שינה ולא הזכיר בריאות רק מלאות וכאשר עשה על דבר פתרון השבע
בנות עשה נ"כ לשלול גם פתרון האפרכיות והוא כי אמר מי הכניס אומר לחרטומים לומר ז' אפרכיות ג'

פרשת מקץ

אלא שראה פרות אוכלות פרות ושבלים אוכלות שבלים אמרו אין זה כי אם לאם מלאם יאמן ולא יפרכו את האחרית
חיים יבלעו כדרך המלכיות אלו את אלו ואומרו מן היאור היא שיתפרנסו ממנו כנודע כי כמה מה עת מתפרנס
דרך מהלך היאור ההוא מראשיתו ועד סופו שלדיות אשיקים רבים ושנים היה אומר יפות מראה ובריאות ומלאות
בשר וכן ית[illegible] אמרו ותשמודנה אכלה פרות נראה להם שהוא כי האפרכיות יהיו סמוכות אלו לאלו שאלו במה
צורך כמה שקראו לו היותן אכלה בהאות אך הוא כי נם שהפרכיות הכובשות היו חלושות כבשו את המלאות וטובות
להיותן סמוכות כי ידוע מתאיהם ומובאיהם על כן לשלא יפתור לו יוסף ככה כי לא יערב לו על כן מה עשק
הסמין מה שאמר למעלה ותשמודנה אכלה פרות ועשיקר מה שהבאתם לגון שבעה אפרכיות יכבשו ארץ
י כנעה קטובות על כן להרחיק את יוסף מזה הפתרון מה נעשה כשהגענו להזכיר החלושות בין בפרות בין בשבלים
י [illegible] בתחלת לבלתי ישבור בשכל לגון שיהיה להם כח לכבוש הטובות וזה דלות ורעות תאר מאד
לא ראיתי כהנה [illegible] מצרים לרוע כאופן שלא יעלה על לב לפתור יהיה בהן כח לכבוש את האחרות וכן
בשבלים הוסיף צנומות כי בפתרון יהיה דבר משולל כח לכבוש ומפני שעדיין היה אפשר לומר כי אולי מן השמים
נעזרו החלושות הרבה לכבוש הטובות שבן לשלול נם זה הוסיף ואמר על האמור למעלה והבאנה אל קרבנה ולא
נודע כי ומראיהן רע כאשר בתחלה לשלול נם זה כי נם שאמר כי מן השמים נתקיים אי אפשר שלא ימלאו
מהטובות המלאות ולא תשאר בם החלישות הקודמת עד נראה לא נודע כי באו אל קרבנה שלא ישפוט כלל מכל
הבזה והשמד והשביה והרכוש והעבדים ומקטנים וקניינים וכל בקמתם ויהיו חלושים אחרים כאשר בתחלה באופן
שלא יהיה מקום לפתור על האפרכיות ועל יאמר יוסף קרא לא את חכמיך ועמדה יחד וראה מה בפיהם נסים
ואשר השוה הקסמים הוא האמת ויירא פרעה כן יפבים עמקים בבנותאו באפרכיות על כן החלט ויאמר ואומר
אנכי חטאי ואין מגיד לי כלומר אין בפיהם דבר נאות נראה עמקם לאיזה לבקר הדבר"
ויאמר יוסף ג הנה באו מריאים פרעה אחד הוא מתחיל לפתור ומראני שקודם התחיל לפתור או אחר הפתרון
יאמר מה שהאלהים עושה הגיד לפרעה ולא בתוך הפתרון ב למה זה שנית ואמר אשר האלהים עושה
הראה את פרעה נ שנית מהנפה להראה ד אומרו תחלה על כלנות החלום ואחר על האחד מהפרטים כאומר
היא הדבר ה א חלום אחד פעמים שנית בפסוק השני ו כי פשוט החלומות לא פירש אם הם שבע את רעב רקשנים
שנים הנה ובר בשיט מפרש ואומר יד שבע שנים רעב ז נמר לא פירש כלל שבע פרות הטובות ושבע שנים שבע
רעה וכן בבולה אחר ולא שאחר שבאר שבע שנים רעב שב אחר תחלה ואמר שבע שנים באות שבע נדול ח
כמו שבשבלים הרקות רוכר כל ימינים דרכית שדיפות הקדים לומר בפרות האחרות לא אמר יפות המ"
ומה רק הטובות כנבד ט באו ועל השנית חלום ג פעמים לומר כמה כי אמרו השנות ופעמים אחד י
י איך יראה שקולת נבון ושמר האלהים לעשות כי שני דברים הם
אמנם הנה הירמקום לגו כי חלום פרעה והשבלים אחד הוא כי יתמו זה לזה אך מה שנראה שני חלומות
ונם מאשר ר[illegible] בנתים וחלום שנית יש מקום לגון כי שני ענינים הם וזה הפרש היה בין פרעה לחכמיו
כנראה בדבריהם שגבו היחלבו פתח דבריו ואמר חלום פרעה אחד היא שלפרות ושלשבלים ושאחר כך יתור
לומר ירא השני ודיר ליבראשונו רלא רוא כי אשר האלהים עושה ורמז בראשון הגר השני כי בראשונה ראית
החלום ואחר הוגד לך הפתרון הוא חלום השני שהוא שבע ורעב בפשיעות כי מלאי השבלים שבע ורקות רעב
ושה לא יתכן כי הלא בהקות השבלים אין נם כלל ובכחש הפרות יש בשר אלא שהוא מועט ואם הוא פים
רעב זה יורה מזונות מועטים וזה יורה מספר כל לנמרי באופן שלא אחד הסבה למה אמר שבע פרות ג חלום
אחד הוא לומר אני על מה ריחוק שפרות הטובות הם רמז את השבע וכן השבלים באופן שהרעב יורו גד
מזון מועט כי לא כי הלא רק שבע פרות הטובות אינו מלאות המזון רק שבע שנים הנה וכן השבלים
ועל דרך זה ברעות שבע שנים הנה ואם כי השבע הוא היפת תאר והיותן בבאות וכי הכחש הוא הרעב
ומלאות הפרות הכחושות רק השנים שהם שבע וכזה חלום אחד הוא כי אין הפרש וזה שבע פרות הטוב
עצמותן רי שבע שנים כלומר שיתרון שהם שמנות ויפות תאר הוא השבע וכי השבלים הטובות שבע שני
הנה כלומר והיותן מלאות ובהיות רוב השבע שאותו שבזה חלום אחד הוא ופירש אמר בזה שאמרתי ש
שהפרות הם השנים יתכן בזה כי נם שבע פרות הרקות שבע שנים הנה ולא שיהיו הפרות הרקות עצמן שים
ורעב רק כחש בלבד ימי יצריך בזה שלא יהיו הפרות הכחושות סימן אל מזון מועט ולא רעב לגמרי
הלא דיא כי ושבע השבלים הרקות שדופות הקדים אין לומר שיהיו מועטי המזון רק יהיו שבע שני רעב
כי הרקות ושדופות אין נשאר בהם כלל והיו הוראת פירש פרות הרעות על כן לא הזכיר צנומות שהוא
מה שבלה מלב פרעה שלא נזכר למעלה יהיה שקר כי צנומות הוא שיש גרגרים אלא שנתקשו כ[illegible]

ג׳ א׳ ידע

יא ולא יזעכ כי הי רקות ונמרי שק אל הרעב בעצם סוף אחר כך יאמר חלום השבלים מקשר את השבלים הרקות
יי שבע שני מזון מועט ולא רעב ממש נאה זה אי אפשר כי הנה ראה הדבר אשר דברתי אל פרעה אשר
האלהים עושה הראה כי אשר האלהים עושה מהרה לא יאחר בפרות קראה בחלום השבלים ואם כן אחר
שבלים הם פתרון הפרות איך יאמר חלום השני מהראשון אחר שהוא יום באו שני להראות פירש הראשון ואמר
ירא לא אמר הגיד למה שלמעלה דבר על כל מלוכות האלום השבע והרעב כי שתי בחינות שהם שבע רעב
שבחלום הראשון הגיד בשני שהוא שובע בשבלים המלאות ורעב בדקות והוא כי בחלוקת המלאות לא יחוייב
שובע גדול כי אפשר הוא השני רעב בלבד או שובע בינוני אך הדקות הוא הוראת רעב גדול כמראה באחרונה
שבי למעלה אמר הגיד שלא ידבר מה שני הוראת המלאות שבע אך שנה שידבר על אחת לוקה השנה מה שבלים
ריקות שהם שבע שני רעב אמר הראה כי היא הוראה בעצם על רעב ואחר אומרו שנאמר פתאום המפורש מ
מה שבלים הדקות אחר אל מה שנאמר מלפרש למעלה כי לא פירש למעלה רק שבע פרות הטובות שבע שני הנה
ועתה בא לפרש מה הוא יפת מראה והבאות ואמר הנה שבע שנים באות שבע שבע ועל שנן והתכלה הפרי
את שבע ג' וכן והבלעה ג' אמר ונשכח ג' ועל לא נודע כי באו ג' אמר ולא יודע ג' ועתה הרגש כי הנה לפי
דנחה זו כי חלום אחד הוא קשה שאם כן למה נשתנה החלום פעם בפרות ופעם בשבלים כי גם לאמור למעלה
כי השני פתרון והגדת שני הראשון היה מספיק ידיה מתחלה חלום השבלים ולא פרות שתצרך השני לבא לפרשו
ועד היות בשני פעמים שקין וחזר לשון וחלום פעם שנית על הא' אמר ועל השנות החלום שהיה שיני פעם פרות
ופעם שבלים ועל השנית אמר פעמים הלא הוא כי מה שנשתנה ולא היה שבלים בלבד הוא כי נכון הדבר והוא כי אם
היו שבלים בלבד או פרות בלבד לא היה כפשוטו רק כל חלום שיש לו פתרון והיה ק
הפתרון נאמר אל רעת הפותרים תהיה נדון בקרבך איזהו הפתרון האמתי אך עתה שקודם שני פרות ואחר כך בא
שבלים אין זה רק שבא הוא פתרון והגדה ופירוש שהראשון והוא כפשוטו שבע ורעב ולא שיהיה עליו פתרון וזה
כי נכון הדבר שהוא כי זה שאמרתי משבע ורעב הוא נכון ואין פתרון אחר כי עתה הוא מאת האלהים שהוא עצמו
פתר לך בחלומך שהוא הנכון ואמת ולא מאת פותרים בני אדם וזהו כי נכון הדבר מעם האלהים ומה שהיה פעמים
שהיה בשני פעמים הוא כי ממהר האלהים לעשות כדרך המלך בדבריו לנחץ הדבר אומרו פעם אחר וחוזר
פעם שנית מיד לאומרו או שיעור הענין מה שנשתנה אחר כך בשבלים ולא היה חלום הפרות בלבד הוא לנחץ
ותמה כי נכון הדבר שפתרונו מאת האלהים ולא תהיה נבוך בפתרון כי בשני מאת האלהים בא הפתרון ומה
שהיה פעמים ולא השני לבדו הוא כי וממהר האלהים לעשות כמלך שחוזר ואומר בזריזות לנחץ אותה
אי יאמר מה שנשתנה הדבר תחלה פרות ואחר כך שבלים והיה מספר הראשון הוא עדות כי נכון ואמר היה
מאת האלהים ולא חלום נולד מהרהור דחקניים והוא כי כל מה שמאת האלהים הוא מכוסה והולך ומתגלה
לא כמכוסר בפרות והנה אחרי כן בשבלים הפך מה שמכחת התחתונים שמתגלה ומתכסה אחרי כן ועד בוא
ועתה ירא פרעה ג' הנה קשר מאד קיומו למלך ורבים קורא
ועדיין פנימי הוא על כי ממהר ג' כבודם ועתה ירא פרעה ג' אין נבון וחכם כי היו לחכם ונבון ג' כי לנבון
שמעתם פתיר חלומו ומי הכנים נמר ירא פרעה ג' אין נבון וחכם
אם כן אין צורך רק איש משתדל ולא נבון וחכם ל' מה צורך יושב על ארץ מצרים ודינו יושב על שמירה אחר אם כן
התאו יעשה פרעה ג' אם כן זה אל אומרו ירא פרעה ג' ושיהיו שאומר שיעשה כי למנות איש הרי נאמר פנים אחר
שירדו ג' ואם הוא שיעשה ג' ירבה מפקידים וין של ויפקד יהיה ג' או ירבו ג' יתברו ג' שירד כי יפקידים
יקבצו ויקבצו בר ואחר הוא אומר ויקבצו את כל אוכל ג' ויצבר יוסף בר ג' ולמה לא צברו הפקידים כמאמרו
יאמר רנמצא כזה איש אשר רוח ג' כי הוא איש נבון חכם וגם למה לא הזכיר התשובה עבדיו את א' אחרי הודיע
אלהים ג' מי הגיד לו שלא יהיה נבון וחכם כמוהו יודיעה לו גם הוא דומה לבל זקן
אמנם לבוא אל הענין נשית לב למה זה סיפרה לנו התורה כל דברי חלומות פרעה וכל פתרונו ועצת יוסף אל
ועתה ירא פרעה ג' כי מה יתן ומה יוסיף לנו כל זה והיה די יאמר כי חלם פרעה חלום והפתרון
שעל ויקרא את יוסף מן הבור ויפתור לו את חלומותיו ויעצהו על ארץ מצרים רב קבץ לא נבלמתי ולא יאחר
יותר כל דברי החלומות וכל פרטי פתרונם ואם הוא רכנה אל מה שעתיד לאמר כי על רעב לאחם ירדו
יעקב ובניו מצרימה היה די יאמר והרעב כבד בארץ ובארץ מצרים היה לחם וענין יספר הכתוב שמה
גם אמרו כי בחלום פרעה הלא ובהיות יוסף הוא השליט על הארץ ויצבר את אוכל שבע שנים העיר נאמר
ישראל מגלות מצרים שריר את מתחיל ובזר נשכיל ונראה מר שני מאמר יוסף אל אחיו לאמר לא בין
יובנתי תותד עם כאשר נבאר במקומו בסד והנה כי הנה לא יראה זו מיעט רדר אך לאמר לאבי שהיה
יעקב ובניו וגם אומרו עם ירא לבל צורך כי מה יתן ומה יוסיף לנו אם יכלכלנו עם את במקום אחר וגם

פרשת מקץ

ש״י על מה עמד על כן יוסף לבדו את ערלת המצרים שאמרו ז״ל שלא רצה לתת להם לחם עד כרות בשר
ערלתם כי הנה לא נגיירם כיון ויניחם ערלים וכן למה זה את העם העביר לערים מקצה גבול מצרים ועד קצהו
למה בלבל הריותיהם כי הנה לא יראה בלתי מספיק טעם האומרים שהיה להעביר חרפת שם גולים מאחיו -
אך הנה לזה נקדים מ״ש ז״ל בס׳ הזוהר כי כאשר גזר חכמתו ית׳ להגלות את ישראל למצרימה כדי כל גלות
שכינה עמהם ולא עוד כי אם שקדמה להסמך ירד יוסף שמה כי לא היה מוכן להיות מרכבה לשכינה
כמיה: על כן קירד למצרימה והנה ראוי שישב מה צריך קלה הקדימה הזאת ולא ירדה עמהם בירידת שרי
וגם עוד שיתלבו אל חלום יוסף אשר חלם והנה קמה אלומתי וגם נצבה מה ענין הקימה והתיצבות הזאת
אך אין ספק כי קימת והצלחת הקבוצה הזאת היתה על ידי יוסף וכן הקיתי צבות והעמדה שלא הקינו
בשבע שני שבע ושבע שני רעב שאחר כן כמדובר למעלה וכן יראה מרז״ל באומרם כי כאשר הלכו על
יוסף לפני פרעה לאמר שלא היה נותן להם לחם עד שימולו שהשיב להם למה לא שמרתם את תבואתכם
ואמרו לו שמרנו והרקיבה ואמר להם אם כאשר גזר על תבואתכם שתרקב היה גוזר עליכם שתמותו לא הייתם
מתים לכן המולו ולא תמנעו כי אם לכו אל יוסף כל אשר יאמר לכם תעשו הנה כי כח הצלחת הקבוצה יקומה
תלוי ביוסף כאשר ה׳ אתו ונבוא אל הענין והוא כי הנה אחרי פתרון החלום כבלם כתיב שאחר ענין פתרון
בכל אחד מהחלומות דבר אחד גם בשני שמפרש הראשון והוא אשר חלם היותו עומד על היאור
שמן היאור עולות הפרות וכן בחלום השבלים מה שראה שהשבע שבלים עולות בקנה אחד ולא השבעה קנים
כדרכן עולות כל שבולת בקנה בפני עצמו ועל כן בא ויאמר ועתה ירא פרעה וגו׳ והענין כי הנה הגלות מצרים
למה שאם האחת זו היה מה טומאת מצרים רבה וגדולה על כן הוצרכו רחמי שמים מרובים ועצומים לצאת
ממנה בלי שקנו ויאבדו בתוך טומאתה כי לכל כרשתה כי על כן חשב הוא ית׳ את הקץ לגאלם טרם יטמעו
בה ועל כן חרד ה׳ את כל החרדה הזאת למהר לגאלם טרם יתאבקו בכם שלא יכלו נגד טומאה עד שנגלה עליהם
הקב״ה וגאלם מיד והוא ענין חכמי האמת האומרים כי אם היו מתעכבים עוד מעט היו נכנסים בשער ה
החמשים שערי טומאה שטומאת הקליפה ויושקעו שם עד עולם ולא היתה להם עוד תקומה והנה כתוב
כי ה׳ יפה שמות כי הדרך גלות מצרים כשיצא כדורך כור מצרים להני קינים מכפל כן היתה ארץ מצרים
לישראל ככור הברזל להדיפם מה מחלאת זוהמת נחש להכין אותם לקבלת התורה כי אשר יהיו גם יתאחזו
בטומאת מצרים וישארו שמה והם המתים בימי החשך ואשר הם הכסף צרוף הן הם היוצאים אחד מחמשה
או מחמשים או מחמש מאות או מחמשת אלפים כמ״ד חמושים בכנה כן קושי חלאת זוהמת טומאת מצ
ינבר עליהם ויעבדם תחת סבלות טומאתה ועל כן אלהינו מרחם מאוד חשב מחשבות לבלתי ידחו ישראל שמר כ
בשני דברים א׳ בשלוח שכינה עמהם למען כאשר יעיר קנו על גוזליו ירחף בל תעבור כח טומאת מצרים נ
להכניעם תחתיה ומה גם לרז״ל שאפי׳ קצת מהיות טובות אשר היו את ישראל מהשכינה היו להם עוד שנית
עשר קית יה הלא הוא למתי יתקפו בבואם למצרימה תחת צל שדי שלא מלכם והוא כי אם בבואם היו אוכלים
מעבור הארץ השובע על ידי השר היה קונה בהם מאד שנעשה וקי לקי הר הולך ומשרר עליהם נפרשתר עד
חפץ מקום ודרך לצאת עוד מתחת שלטונה עד עולם ולא ינצלו עוד על כן מה עשה הוא ית׳ נתן שבע שנים ש
שבע גדול בכל ארץ מצרים אשר לא היה שפע השבע ההיא על ידי השר כי אם על ידי השכינה בא התפעלות יוסף
ואחריו יעקב וכל קבוצם מצרימה בימי שבע שני הרעב מתפרנסים מתחת ידי השכינה ולא מתחת ידי השר
וזה מאמר יוסף אל אביו ואמר רדה אלי כלומר אלי ולא אל כח מצרים וכלכלתי אותך כלומר בהשתלשלות מהשכי
אשר אתי ולא על ידי השר וגם יהיה שם באופן גם אשר אין בה שליטת טומאת השר למה כי היא ניתנה לשרר
את פרעה מאד לקחה כמ״ש ז״ל בפ״א ומה היה שם שייכות קושר והן זה היה חלום פרעה שהיה עומד על
היאור והנה מן היאור עולות וגו׳ וגם אשר ראה שבע שבלים עולות בקנה אחד והוא כי הלא יוסף היה במצרים
כיאור המושך מים מהמקור להשקות את הגן כן יוסף היה ממשיך השפע מהשכינה אשר אתו להוציא לחם רב
ולקיימו מה שלא היה כח רב כמוהו על ידי השר השורר על הארץ ההיא וכן על האמת מדת יוסף נקרא נהר
וזה ענין אשר חלם פרעה והנה עומד על היאור כי פרעה היה עומד על יוסף כי הכסף יגדל ממנו ומאות
היאור שתחת יד פרעה עולות שבע שני שבע ושפעות ממנו והענין מפורש בחלום השבלים אשר הוא כפתרון
אל חלום הפרות כמדובר והוא באומרו שבע שבלים עולות בקנה אחד מלאות וטובות לומר כי עליית והצלחת
שבע שני שבע ההיא על ידי קנה אחד שהוא על ידי כח אחדות הוא כח אשר עם יוסף מה שלא היה כי
על ידי שרים אשר היו מתייחסים אל ריבוי ופירוד וכן קנה בגימטריא עם הכבוד עולה יוסף ואמר שעל ידי
הקנה אחד השורה ברכה להיות מלאות וטובות וזה מאמר יוסף באומרו ועתה ירא פרעה וגו׳ לומר אשר
ראה פרעה שהיה עומד על שפת היאור ומן היאור עולות וגו׳ וגם עולות בקנה אחד הלא הוא כי ועתה ירא את

פרעה

ויובן כי אשר היה ישנה אחר ומה יאמר שפתרון יוכלת הקבלתה היא השבעה הוא כי יאמר לא יספר עוד
ולהך שהיה בבר עומד על ימינו ויצאות שבע שני השבע ואשר ראית היה קנה אחד וכו עולות שבע שבלים
הוא כי האיש ההוא יהיה נבון וחכם והוא כי זה פתרונו כמשז"ל הרואה קנה בחלום יצפה לחכמה ובינה כלת קנה
חכמה קנה בינה אוכפ שונו בשום לב אל אחו נבון וחכם והוא הפך הסדר כי היה ראוי יאמר חכם ונבון אך הוא
כי בינה היא אשר יבין איש משכלו דבר מתוך דבר וחכמה הוא מה שלמדוהו פה אל פה והיא כמה שקבל [illegible] כ
במאמר פרעה ושמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתור אותו שהוא תיכף שומע חלום [illegible] ולהבין מתוך דבריו הפתרון רק בלי [illegible] מן
השמים שאין [illegible] הפתרון ולא הצריך לשמוע להבין רק תשמע לפתור תיכף וזה יאמר איש נבון וחכם לומר
ונבון להבין דבר מתוך דבר וחכם כי הבינה היא באה לו מתוך חכמה כי למדוהו הבינה [illegible]
בחופן שהוא נבון להבין דבר מתוך דבר ומה שהיא בינה באה לו דרך חכמה שהיא [illegible] ואשר
[illegible] שהוא מעירים האחדים [illegible] והנה [illegible] הוא [illegible] הפתרון
והיא הכל שבלעבו אין הפלגה [illegible] ולא קיומה לפרנס בה את הכלים [illegible] ועקר [illegible]
היתה [illegible] את יעקב ובניו [illegible] מצרים [illegible]
[illegible] יוסף [illegible] כי [illegible]
[illegible] הברית [illegible] כי [illegible]
[illegible] כי [illegible] אחד עם [illegible]
[illegible] והוא כי [illegible] כל [illegible]
[illegible] אחד [illegible] אין [illegible]
[illegible]
[illegible] ונם [illegible]
[illegible] כל [illegible] אחד [illegible] כי [illegible]
[illegible] כל הדברים [illegible]
[illegible]
[illegible] מצרים [illegible]
[illegible] ולא [illegible] והוא [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] יעקב [illegible]
[illegible] פרעה איש נבון וחכם [illegible] כי [illegible]
[illegible] והנה [illegible] והבין [illegible]
[illegible] כי [illegible] והוא [illegible]
[illegible] ויתן [illegible]
[illegible] יוסף [illegible] יעקב [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] כי הוא [illegible] אשר
[illegible] יוסף [illegible] פרעה [illegible]
[illegible] אשר
[illegible]
[illegible] יוסף [illegible] פרעה איש [illegible]
[illegible] פרעה כי [illegible]
[illegible] פרעה [illegible] איש נבון וחכם [illegible]
[illegible] פרעה [illegible] רק הוא [illegible]
יעשה פרעה הדבר [illegible] ולא [illegible] יעשה יהיה [illegible]
[illegible] ויקבצו [illegible]
[illegible] פרעה [illegible]
[illegible] כי [illegible] איש נבון וחכם
אמר כי בהיות [illegible] לא יהיה [illegible]
[illegible] כי אם [illegible] נבון וחכם ועל כן לא [illegible]
פרעה לא בחר רק [illegible] כמדובר והנה פרעה
ונם לא ויקבצו [illegible] יוסף שהוא כי בחר [illegible]
[illegible] יוסף [illegible] איש נבון וחכם [illegible] כי גם חכמי מצרים [illegible]
כזה [illegible] כי בזה לא יוכלו לומר כי כן בחכמי
וחכמים [illegible] ועל כן אמר [illegible] כזה אשר רוח אלקים בו [illegible] והנה [illegible] כי כן הוא [illegible]
[illegible] כי הלא אם כן למה לא פתרו חלום פרעה

פרשת מקץ

כמו והבא קנה תם לא נכרו כי לגדולת מעלתם מלפן אז הפך פניו אל יוסף ויאמר אחרי הודיע אלהים ג'
והיות כי הוא יר' ידבר חסדית אל חכמים ג' ובלבן ורח' כי אחרי הודיע אלהים אותך ג' ולא אחר חכמי מצרים
יורה כי אין נבון וחכם כמוך. עוד אפשר אמר לו הודיע שעד עתה לא היית נבון וחכם אחר הודיע ג'
מזה אין ספק הוא שפנג בך בינה וחכמה עד שאין כמוך. או יאמר אחרי הודיע ג' לומר הלא
אמרתי לא איש נבון וחכם והנה שמנה שלא תאמרו לעבדיו כן הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו
ולא אמרתי כזה איש נבון וחכם לא ימצא שדעתי היא כי יש נבון וחכם כמוך כמני כי לא אמרתי
בן אלא לרמוז שאחר שרוח אלהים בך להודיעך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך וזה אומרו אחרי
הודיע אלהים אותך את כל זאת שהוא מהיות רוח אלהים בך אין נבון וחכם כמוך לומר כי לבך נכון
אחרי ומצא כזה איש אשר רוח אלהים בו שהוא שגם רוח אלהים הודיע אלהים אותך את כל זאת
יורה כי אין נבון וחכם כמוך. או יאמר כמו שאמרו ז"ל שקרא לר' יוחנן ואמר לו שאלו נשא ונתן ולנו בפני
כותל אחד ושמע ר' יוחנן מלתך אמר לחבריו שמעתי לגולה שמעתים ידי נטלו לנמוק כדי שנה
הביא אחד ואמר לא ראית חד ביניהו דקיימא לה שנתא אמר לך ר' יוחנן שלא פח שמענת אי זה כי
אמי לה לא אמר אם כן אנא לא שמעתא הוא דקיימא לן שנתא והדר ביה ונצריך זה חיפש רב סה אמי
פרעה קלא אמרה שחשים ראש אחד על האחד נבון וחכם שסתכנו שזה בבלל הפתרון דקיימא שנתא
לאיש נבון וחכם והנה אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת שהוא את כל הפתרון שני החלומות וגם זה
שהוא נלמטנו זה שאין איש נבון וחכם תמיד על כלל אר מצרים לאדון על כל מצרים היינו דקיימא שנתא
שנתא לאיש נבון וחכם ואחר שאותך הודיע ולא לאחר ולא שאין נבון וחכם כמוך ואתה הוא לקיימא לך
שנתא. אתה תהיה ג' הנה יראה היפוך בסדרי השררה וגם אומרו ויאמר פרעה עוד גם מדבר עמו
וגם אומרו ראה נתתי אותך בזה וכן אומרו אל יוסף אני פרעה הרי אחר למעלה רק
הכסא ג' ונעוד כי אל עמו היה לו לאמר ולא אל יוסף. או יאמר אתה אמרת ירא פרעה איש ג' ועתה
על אר' מצרים שהוא להשתרר על אחר והנה עשה יותר כי תהיה על ביתי והוא כי אמר על שית ג'
שאתה שתקח עבד כמו אמר אל המשקים אבל לא יחשיבך על כן אני מתחיל ונותן על ביתי ומהיות
זה על פיך ישק כל עמי ויהיה על נגד כסא הכסא אגדל ונסמך יהיה לך ממך כאלו אתה מושיבני על
כסאי ונאבק לדבר זה כנגד במאמרים שהם ביני פרעה כל יגלה שלא ילכו לשון קדוש אין עבדיו
נפי חקם ויראה יוסף כותן לו הכסא וזהו ממך ועוד אומרו יאמרו העם כי כעבד נאמן בית עדיין
על ביתי ולא יודו שממך לזה אני אומר ראה נתתי אותך על כל אר' מצרים וכמו היה זה הלא הורה
כי ויסר פרעה את טבעתו ג' וילבש אותו בגדי שש מה שאין עבד במצרים יכול ללבוש ולא לרכוב
ידי מעלה ועוד וירכב אותו ג' ויקראו לפניו אברך שהכל יברכו על ברכיהם לפניו כנעבדים לו
ובכלל הכבוד היה ונתון אותו ג' מה שאין עבד יכול לעלות שם לגדולה ועבד כלם מודים ושמים. הנה
ראה כנגדו כי נתן אותו על כל אר' מצרים ואחר המעשה הזה אמר פרעה אל יוסף הנה על ידי
שאמרתי ונגדך אני פרעה כי אני מלכה ולא מי בראש שררה ומהיותר מלך לומר אני פרעה מלך
מצרים כי אם אני פרעה נקרא בשמי כאחד העם אך השררה לך תהיה כי ובלעדיך ג'
או יאמר אני פרעה אפשר יאמרו שם בלעדיך לא ירים איש ג' היה נראה שגם אני בכלל לכן אמר
אני פרעה לומר ונעמד במקומי ושררתי ועל זולתי אני אומר ובלעדיך לא ירים איש ג' באופן
שגם השרים יכנעו לך ולא המון העם בלבד ויקרא פרעה ג' שלשה הדברים האמורים בפסוק
יראו בלתי מקומרים וגם מה בטעם בהודעת הית לו לאשה וגם קראו שם זה הוא ראוי בהגידו
הפתרון מיד ועוד שאם אומרו ויצא יוסף ג' הוא כשהרכיבו במרכבת המשנה אשר לו ג' הרי נא'
אך יאמר כי הלא לא בא סמוך נעשה פרעה את הדבר הזה להעביר במרכבת המשנה ויקראו לפני
אברך ונתון אותו ג' כי היה אפשר יאמרו ומהו המון קריה וגדולה לאמר הלא עבד קונה ומגל במצרים
מוצבב מלמעלה לו מעלה ועוד ידעו אך המלבות וגם יאמרו אחרי נתפעל על אחוזתו והוא בבור
והיה אפשר מצרים ישתררו עליהם והלא פרעה היה ירא מהעם פן ימרדו והומלך כי הבדיע השרים
את יוסף כי גלה מכלו לשון הקדש על כן אמרו כי אמר המלך מיד ולתקן הדבר עשה שני דברים
עדים הוא לאותו בכרוזא קריא בחיל אך כי ויקרא פרעה שם יוסף צפנת ג' לומר כי זה היה האשר
כי הלא צפונות אשר מתחלה היא יודע וגם ראה שנסתלקו ולא לעבד חשבו ולא לצורך תנה גם
חשבו כי אפשר היה לא היה נותן לו את בת כהן על היותו עבד בכן על מעשה אשר אך זה בתורה
לעיני הכל כי לעבד לא נחשב כי גונב מאת העברים וגם אחותו לא משה מאומה ובזה אין פחד
ירקומו העם והיות אומרו וייצא פרעה שם יוסף ג' וגם ויתן לו את אסנת ג' ועל שתי הכוונות אלה היה
מה שיצא יוסף הכתוב למעלה

ויה"י

[illegible]

וישב יוסף [illegible] הנה טרם נבוא אל פירוש הכתובים נשים נגד עינינו כלל אל אשר עשה [illegible] לאחיו כי הלא מעשים אשר לא יעשו עשו [illegible] [illegible] [illegible] ראו את [illegible] [illegible] עוד מוצא שאמר אלהים מרגלים אתם והנה עבדים [illegible] [illegible] כי [illegible] דברים היה כי אם שבכל לבבו ובכל [illegible] היה אומר להשמידם [illegible] למרגלים [illegible] [illegible] להמית ושדין לא [illegible] [illegible] [illegible] כי אם במאמר [illegible] ימים [illegible] [illegible] [illegible] ויקח מאתם את שמעון [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] כסף איש בפי אמתחתו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ומה גם [illegible] [illegible] [illegible] הנער לא הרחיקו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ויהי כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי אם פחדו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי גם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עבדים כמאמרם אשר [illegible] אחיו אשר [illegible] [illegible] אמנם הנה [illegible] רחמן [illegible] והנה [illegible] חמשה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בבואו [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מכרם בכסף [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ישראל [illegible] והנה טוב מאד [illegible] [illegible] חמשה [illegible] ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם להם ויאמר [illegible] אשר גנבו את יוסף וימכרוהו בכסף [illegible]

פרשת מקץ

[illegible]

[illegible]

פרשת מקץ

כי [illegible] עמר לא שומעים בסוק אלוונות הייתי מקבל התנצלותכם עלשנהנ אתם בסגנוה
רבים מתנ הענ[illegible] [illegible] יצחק שבר יל טועדים זו במה שעירות קול באתם לראות כי אשר חמותם
להביא עיקר כי עבה [illegible] לשבר אכל אינה טענה מספקת לבעל הערעור ההוא כי מאשר עיר
האם באתם לראות תקח ראיה על זה וזה לא כי ערות האר׳ לא עמר לא כדבריכם שלא מרגלים אתם
כי לא ערות הארץ באתם לראות כי היה שמרתם עלמכם שנשעהזונות ועניכם לא [illegible]
מהבית בזונות ומזה ראיה כי מרגלים אתם על כן על זאת השיבו ואמרו שנים עשר עבדיך אחים
ואחד איננו כלומר ואחת אנו מבקשים בשוק אלזונות סריך לבקש את עשר משולח
ויאמר אליהם כ בשומעו והאחד איננו אמר קוא אשר דברתי אלכם לאמר מרגלים אתם והוא בש
לבאל תומרו וידבר אתם קשות שהוא דבור על קושי ואח״כ בלשון אמירה שקוא חיבה ועתה
אמר להם מרגלים אתם כתומרו ויאמר מה סיון בשומעו והאחד איננו עמר עתה שאמרתם כי
אבדתם אחד ובאתם לבקשו עתה הבינו מה שקודם אמר לכם מרגלים אתם לדברי קשות שהיה
נראה על לא דבר ואחר כך כשהזכיר הדבר הנעמרגלים אתם היה בנחת ובשפה רפה תדעו כי
לא נעלמו ממני מעשיכם ונעלמה שעשיתם קודם בו אכספה שהוא מה שאמרתם עתה כי
אבדתם אח כי מידכם היתה זאת לו ומה גם לרז״ל שבפירוש אמר להם בנביעני אני יודע כי
מכרתם אותו לערבי אחד כי זה יותר רע ויותר אמתי מענין היותכם עתה מרגלים כי זק ספק
וזה הוא אשר דברתי אלכם לאמר בזק שאמרתם והאחד איננו הבינו כי הוא אשר דברתי
אלכם קשות שהוא לשון דבור כדי לאמר אח״כ בלשון אמירה ונחת מרגלים אתם כי נהפך הוא
הראיה ברזכיר היותכם מרגלים היה ראוי לאמר ברוגז מה שאין כן מקודם אך הוא כי
החלה רגזתי על מה שהיה בקרבי מאשר עשיתם תחלה לאמר שאיננו ואח״כ בענין הייתכם
עתה מרגלים לא דברתי ברוגז כ״כ כי קל הוא החשד הזה מענין אחיכם שאמת היה הדבר
או יאמר עתה שאמרתם והאחד איננו שאבד בעונש הוא הנני חוזר אל שבועתי כי הוא
אשר דברתי מרגלים אתם כי הלא אם כשר היה לא הייתם מבקשים אותו בשוק אלזונות
בייח ד ימתנו אקת ראיה לאמר עלכם כי כמוהו כמוכם והנה דרך המלבים להכות פיפיות
יתנים אד הכא שדים למרגלים וכן ראוי לעשות אך אתם קשים מלהודות אך בזאת תבחנו בבא
אחיכם הקטן כי הוא בשנה קיה ויפתה קלים יגיד מה מעשיכם ומה עשיתם לאחד שאינו
באחין כי הבחנו כשר יהכם אם כנים אתם מרגלים אתם תלויה בבא אחיכם הקטן כי נער ורך
הוא לבבו לפיהו ועל פי הגידו ממעשיכם אשכילה אם כנים אתם והנה מהראוי היה אחי
תדעו אם דבריו מזה אפי׳ אחר מכם עד בא אחיכם הקטן הנה עליה שלח מזונתכם פן
יתעכבו בדרך עכוב שקריות שלא יגלה רעותיכם ובזאת תבחנו עצמכם בענין כי הוא יגיד
מעשיכם אך הנה מוותר לכם שלא אעכב את כלכם כי אם שלחו מכם אחד ויקח את אחיכם
[illegible] האחד יוכל [illegible] לא יהיה כ״כ בעצם כמו בהיות כלכם עמו כי אינו [illegible]
עשר כלכם לעצתאחד כי לא תהיה כ״כ חזקה שלא תבחין מתוך הדברים אם אמתיים אם
מועצות שקר המה וגם שלא תבחנו עצמכם בעצם כאשר אם לא היה הולך איש מכם הנה
לבחנית יבחנו דבריכם האמת אתכם כי על פי הדברים אשר יצאו מפיו ומפיכם יבחן אם
אמת אתכם כלומר בבנימיותכם עליה האומר והשערה וחקירה שכלית יבחנו הדברים
אם אתכם או שקרים הם וזהו שלמעלה אמר בזאת תבחנו שייחס ההבחנה אל עצמם ועתה
אמר ויבחנו דבריכם שייחס ההבחנה אל הדברים ועל פי דרכו הורה להם רחמנות שלא אמר
ואסיר אתכם רק האחד כלומר מדעתכם וגם לא נתנם במאסר אלא אספם אל מקום שמור
[illegible] ויאסף אותם אל משמר וגם לא אמר אשלח מכם אחד רק שלחו מכם על פי בחירתכם והנה
בשמעם אמר להם עד מות כי אמרו בלבם אם יבוא הקטן כי יחקור אותו כלגו מתים כי הוא
[illegible] יודיע מה מעשיהם שלא [illegible] ומאותו האחד שאמרו והאחד איננו ובאו לבקשו בשוק על
[illegible] מה טיבו של האחד ואיך נאבד ומה קרה לו כי הלא יענה ויאמר לא ידעתי מה היה לו
כי אם שאים [illegible] היה וישלחהו אביו לראות את שלום אחיו ואת שלום הצאן ולא שב כי
אם שאחיו אותו באו אל אביהם ובידם כתונת אחיהם טבולה בדם ודקירה במדרגות [illegible]
ויאמרו אל אביהם הכר נא הכתונת בנך היא אם לא ויכירה ושם יצבנו גם בכינו והתאבלנו

והנה על פי הדברים האלה אז יתכן האיש אדוני הארץ לאמר הנה כי חושבי דמים אתם יען את אחיכם הרגתם
ונראה כאתם את ריגלתיכם ומה גם לגדול כי מלך מצרים היה אז מושל בארץ כנען כי על כן אמרו ז"ל על פסוק
נ"ו אל אחיך וגם הולך לקראתך שאמרו שהיה רוצה לבא מצרימה ליקח שלו מכח ארץ כנען להאחז גם
יעקב בדברים וגם יתבעם בדברי שדר כי אם אמרו אל אביו וכי פתאם איך עתה יאמרו אנחנו ומבקשים מידינו
ועד יוסיף להחזיק במאמרו כי מרגלים הם ואחר חתם להמית על כן מהרנו לעשות הדבר טרם עלותם למעשה
אז ויאסוף אותם אל משמר ג' עד יום השלישי ויאמר אליהם זאת עשו וחיו לומר רואה אני כי בני מות אתם
כי על כן מחנותם יבא אחיכם הקטן פן אחקור אותו על כן למען תחיו אוותר אתכם ולא אחקור דבר כי הלא את
האלהים אני ירא כלומר ולא אתם כי אנו חם עליכם ואתם לא חטאתם והיותר כי אחיכם אחד בלבי יאמר
בבית משמרכם ג' ואת אחיכם הקטן תביאו אלי ויאמנו דבריכם ואתה העברתי אליכם כי ויאמנו דבריכם כי לא
אחקור ואדרוש אותו להבחין דבריכם כי אם ויאמנו דבריכם כי מה אאמין אתכם כי אומר שכאשר היה דבר
ואמר אשר אמרתם כי יש לכם אח קטן עם אביכם כן גם בלי יתר אמריכם אמת והעצה הזאת
שאחשוב שכך הוא האמת רק כדי שלא תמותו אם אחקור כי תולה רעבכם ואני חכם בחיים וקיימתנו
ובך הוא ... על העבר שאלה לקטן ויעשו כן
דבריכם ולא תמותו ואז שמחו על העבר ... דבר אחר ומקיים דבר אחר ... מה שאין עודך
ויאמרו איש אל אחיו כ' הנה טבע לשון אבל יורה שרואה לדבר אחד שהוא אחרי המקיר ואמר ויאמרו
בזה ואם אמרנו שעל רחוקים כי ריחם עליהם האיש אדוני הארץ ... כלומר ולא האיש הזה כי הוא שאינו אחינו הוא
דבריכם ולא תמותו ושעזה אמרו אבל אשמים אנחנו על אחינו היה זר כי ראינו צרת נפשו בהתחננו והוא מבלי נתחנן לו הנה בלבנו על
שלנו מכל אנחנו שלא החמנו על אחינו ... כי הלא על כל פנים לא ינצל האיש אדוני הארץ מהיות אשם
כן אבל אנחנו אשמים ולא הוא כל זה אינו ... כי הוא אינו אשם אבל אנחנו אשמים
כי העלילה שעלה על לא חמס ואסרם בבית הסוהר שלא כמשפט ואיך יאמרו כי הוא אינו אשם אבל אנחנו אשמים
אמנם יתכן כי מתחלה עלם אסורים בבית הסוהר על עוון מרגלים שאחת דינם להמית והיו מצטערים להרבה
היה נראה בעיניהם כי לא אשמים ... כי אם קיה על דבר אחיהם לא חשבו דם ואיך יתרככו עליו
ואם על דבר אשר פגענו את אבינו כאמור אלו הדבר לא והיה זה לנו כשפיכות דם הלא אם כן איפה איך
מצטער גם הוא כי הנה לא יניחונו להולך לו ... לא חוכל להשיב נפש על כן היו המקדים באומרים אולי ... קבל דבר
יוסף חלילה והוא כאשם על כך וגם על עצמם ... בעיניהם כאשם כי בלתי אשמים המה כבתוב כ' וישב
אך בראותם שגם דברים אשר ... והבנימין שיאמינו דבריהם כי אמרו להם ואתם לבו קפאו
שבר ראובן כתיבם אז אמרו אבל אשמים אנחנו כ' לומר הנה עד כה היה נראה כי גם אבינו היה כאשם כי על
כן מנענו ממנו ואוכל להשיב נפש אך עתה אשר ... ואחים לבו קפאו שבר ראובן ... מודים אנחנו כי אבל
אשמים אנחנו ולא הוא ומאשר יצאנו מהצרה לרווחה אנו נוחרים ואומרים כי לא היתה הצרה על דבר אחינו כי אם
שלאחינו ולא משפטו ... כי ראינו צרת אחינו ולא שמענו כי על כן בהיות הדבר ... באה כבר ועברה
ממנו הצרה הזאת ויצאנו לרווחה ... באה בבית ... והוא כי באה כבר ולא ...
שהיה התשמעות שבבואה הווה והוא כי על כן יצאה ממסגר נפשינו כי אם היה על דבר אחינו והיינו כמחויב
מיתה עדין היינו בצרה ועל כן לא הכירו הדבר עד צאתם לרווחה אז ויען ראובן אותם לאמר כלומר כדי לאמר
הם הנידוני בדרך האשמה ולא כמאמרם כי קן חטאת שאמרו כי אשמים היו אך אמרו כי כבר נוכה העון ...
עבר אין לאמר כך כי אם באופן יכירו רעתם וישובו ממעשם ... והוא כאמור להם הלא אמרתי אליכם כ'
כי גם שלא אמרתי בפירוש אל תחטאו הכוונה היתה ... לאמר אל תחטאו בילד ... והוא כי לא אמר
שלא חוטא אל ... רק השלכו למען יפגעו כי רע עשו המעשה ולחטא חטא אותו ואשר ... מאמר אינו
שכבר נוכה העון אך הוא כי עד כה לא נדרש רק על מה שדברתם קשות ועל מה שהתנכלתם אותו להמיתו
ועל שהשלכתם אותו הבורה שעל כן היו השלשה דברים מה שדבר אתם קשות ומה שאמר להם מרגלים אתם
ומה שאסרם בבית הסוהר אך מה שנשאר אחר כך שהיה שפיכות דם אודותה לו כי ראובן לא ידע איך
היה היה עתה ... כי מאשר שלא נגזר בנשמן לדרוש ממנו איך היה שעון האחד ... הנה כאלו כבר
נדרש כי הלא שבב עון המרגלים ונדרש דמים וזה הוראה אל מה שנעשה בשאיהם והתעדרו לקבל ...
והו וגם דמו נ' וכמשאל שמרבה הנם את דם הזקן יאמר כי על נ' דברים שענו א' הלא אמרתם כי על
אביכם לא הייתם לנוגים ועל אחיכם לא על דבר חמור רק אשר ראיתם בהתחננו נ' וגם אמרתם כי הצרה
כבר באה ועברה לא כן הוא כי אם וגם דמו כי כם שנחם על כם וגם הוא דבר חמור שהוא שפיכות דמים
וגם לא באה כבר ועברה כי אם עדין לא התחלתם כי הנה נדרש לפקד כמדובר

פרשת מקץ

עוד יתכן כי עשו כן כי היה הסוחר היו אומרים בלבם כי ענין המכירה היה מחייבם מיתה כי עזה
כמות מכירתו לפני יה' ושר ממחר אבלנו ענין שהיה הרוב מלוכד שלכן היו שותקים ו
ומקבלים עליהם את הדין וגם מפני האומר שלא לגלות המכירה לבני הבלתי יודעת כראובן שלא
ידעתה עשה והיה כענין עשו הם אך בלאוס מחפלה לאורה אמרו לא כמחשבתינו כי אשר דמינו
כי עונות היה עלינו לא כן היה כי אבל אשמים אנחנו אשמה מה בלבד ולא על גוף המעשה כי ראוי
היה לבך לדעתם כמפורש בפרשה הקודמת על הפתו שמעשה שהיו קוראים לבני השפחות עבדים
וגם במה שהקנו לבלי עבדו בעבודה נוגע איש ומכרו כמפורש שם בפסוק כי אחינו בשרנו הוא ג
אך אשמתינו הינה כי אם שראינו צרת נפשו בהתחננו ג' והיינו קשים מעבור על פשע ומקבלים
השוכתו לבן לקינו מדה כנגד מדה והוא כי התחנו כראיה ושמיעה כי ראינו צרת נ' ולא חסה עלו עינינו
וגם לא שמענו שלא נבנשו תחנוני באזנינו על כן באה אלינו הצרה הזאת בייחוד והוא על שלא שמענו
תחנוני שמענו קשות והדי עלינו ועל אשר ראינו נ' כנגד זה במחשבים קושינו בבית הסוהר
כי שם נסתמים עינינו מלראות וזה הצרה האחת מדה כנגד מדה ועל עצמות המעשה אין עלינו
כוכב עון על כן באה כבר ושביה הצרה ונחה שקטה תביעת המרגלים כי יאמנו דברינו והנה ראובן
האב לדעת מה נעשה מיוסף כי לא ידע כי לא נודעת אז אחיו כי כאשר שב אל הבור היה להשיבו אל
אביו וכששב אל הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע את בגדיו אין גולה את אחיו ומפני הנדוי והוא לא
ידע אך ראה שהיו אומרים כי היתה אשמתם רק על בלתי שמוע תחנתו על כן ויען ראובן אותם
לאמר כלומר כי שיאמרו ויגלו הדבר כי זאת תאותי וזה לאמר והיו דבריו הלא אמרתי ג' לומר אם
מה שעשיתם אינו שפיכות דם כי אם דבר אחר ועודנו חי מהייתם לחטוא קל הלא גם מזה התריתי
אתכם כי הלא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד כלומר אפי' מפחית קל כי הלא ילד יחשב
בלתי ראוי ללקות ואין עליו אשמת דבר כי גם שאמרתי אל תשפכו דם לא היתה הכונה כי דבר
אחר שלא יהיה שפיכות דם תעשו רק עשיתי הקדמה לאמר לכם לאמר אחר כך אל תחטאו בילד
בילד וזהו אליכם לאמר ג' כי למה שהיה אליכם שהייתם שהייתם נוהגים להורגו לא אמרתי מיד
אל תחטאו כי אם מה שהיתה הקדמה לאמר אחרי כן אל תחטאו כלומר הוא אפילו חטא קל ולא שפכתם
דמו אך מה שאני רואה לא כן הוא כי אם שדם שפכתם כי הלא גם דמו הנה נדרש והם עמדו לא ענו מפני
החומרא כי עונה עומדת שלא לגלות או יאמר אבל אשמים ג' והוא כי כלל למדונו רז"ל כי כל מקום
שנאמר ויאמרו איש אל אחיו הם שמעון ולוי וגם ידענו כי הם היו בעצת יוסף העיקר כד"א ויאמרו
איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלזה בא ועתה לכו ונהרגהו ג' וכן אז"ל כי שמעון הוא שהשליכו הבורה
שלכן אחר שאמר כי עתה אמרו כהמיהים איש אל אחיו הם שמעון ולוי אבל אשמים אנחנו ולא שאר האחים
שאחינו כי אנחנו היינו העיקר ואיך לקינו כלנו כלנו אך אין זה כי אם כי ראינו כלנו צרת נפשו בהתחננו
אלינו ולא שמענו דרך כלל על כן באה אלינו כלנו הצרה הזאת כי במשפט השופטים הוא משפט הבלתי
מוחים ויען ראובן לשמעון ולוי המדברים ויאמר אותם לאמר כלומר אותם שהוא את יתר אחינו הדרך
מאמרכם זה לאמר שלקו על שלא מיחו בכם כי אני כבר מחיתי כי הלא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו
כי גם שאמרתי השליכו אותו ג' הכוונה היתה לאמר אל תחטאו שלכן לא אמרתי השליך אלא שלא
הבנתם אתה ולא שמעתם כד"א שמענו אתוה לשון הבנה כל' הייתם לבוזים
או יאמר ויען ראובן אותם שמעון ולוי האומרים אבל אשמים אנחנו שמעתם האשם שלכלם אני אומר
כי אותם ראוי לאמר ענין האשם כי הם אשר אמרו לכו ונהרגהו כי הלא בלעדי שאני נוגע לכן
יאמרו שעל אומרו אחד עשר כוכבים אני מפלא אך אתם הנזולים מהשאר הלא דברתי אליכם בפרט
היה ראוי לאמר לאחרים אל תחטאו בילד אם היו הם רוצים להרע לו הגדולים מוכיחים הקטנים וכן הוא
כי אל שניהם דבר באומרו ויאמר אליהם ראובן שהוא אל איש ואחיו הנז' ולא שמעתם והנביאים
מקילים הדבר ובלבתי לא ידעתי מה עשיתם אך רואה אני כי דם על כלכם כי גם דמו הנה נדרש
מכלכם והנה כלה היו מחייבים את ראשם אם ישמע יוסף כי יאמר שפכו דמים אתם וגם יש ראיה כי
מרגלים אתם שלכן אמר הכתוב והם לא ידעו כי שומע יוסף ג'
ויסב מעליהם ג' הנה יוסף ראה ג' דברים א' מה שהזכירו צרת נפשו בהתחננו ב' אשר היו הנהיים
ושבים מהרע אשר נמלוהו ג' מאמר ראובן כאו הנה נדרש שלכן על הא' ויסב מעליהם ויבך

מסרת אשר הנכירוהו ולהשקיט התעוררות נהמת לבו מעליהם ע"י בכייתו ועל זה וישב אליהם ועל כי שב
נחמו על הרעה וידבר אליהם ועל זה ויקח מאתם את שמעון למען יאמינו לקול ראובן כי הלא שמעון היה
א' מי לבו ויהרגהו כמו"ש כי ויאמרו איש אל אחיו ר' הם שמעון ולוי ..
יג והנה בב"ר אמרו ז"ל שלח יוסף אצל פרעה ואמר לו שלח לי שבעים גבורים מאחרך שאתאה לפניהם ואני מבקש
ליתן עליהם כבלים כיון שקרבו אצלו צווח בהם כיון ששמעו קולו נפלו על פניהם ונשתברו שיניהם שנא'
שאגת אריה וקול שחל ושני כפירים נתעו והיה מנשה יושב לפני אביו אמר לו קום אתה מיד עמד מנשה והכה
מכה א' והכניסו בבית האסורין כ' והנה ראוי לשים לב מי הכריחם לרז"ל לחבר הדברים האלה בין מה על גבורים
בין ממנשה. אמנם מענין הגבורים הכריחם לכך אשר באומרו שאגת אריה וקול שחל כ' כי הלא מה שאגת
אריה וקול שחל אינו דרך כפירים לנתק שיניהם ומפסוק שאחריו ליש אובד ר' אין לו ענין אל הקודם ומה מינו
וביה מה יתן ומה יוסיף אם בני לביא יתפרדו ומה שבכתובים שהקודמים אין להם ענין כלל אמנם ימשכו
אחר פסוק זכר נא כ' עמד ראה והפעם השגחתי ית' להיטיב לטובים וההפך לרשעים הפך מחשבתך כי הלא
זכור נא מי הוא נקי אבד כי יעקב שבקש ארמי לאבדו או יוסף שנגנב ונמכר למצרים ולא אבד ואיפה ישרים
הם ישראל נכחדו כאשר ראיתי נבחנו חורשי און בחומרים הבה נתחכמה לו למושיען של ישראל שנשבע שלא
להביא מבול וזורעי עמל בפועל להשליכם אל המים יקצרוהו מדה כנגד מדה כי מנשמת אלוה כלת נשמת
ברוחך ר' יאבדו ומרוח אפו כלא וברוח אפיך ר' יכלו בים סוף ולא בלבד תפלתיהם נמאכר רשעים כי אם גם
מחזיק את הצדיקים ומוסיף בהם אומץ על שונאיהם עם נתנטרתי כי הלא שאגת אריה יהודה וקול שחל
שמעון ושני כפירים נתעו משאגתם וקולם והנה הקורא יהודה אריה הוא מפורסם משכ"כ בשמעון שיקרא שחל
על כן הודיך לפרש מתי היה קול שחל הנז' ואמר ליש אובד מבלי טרף ר' והוא כשאמר להם יוסף אחיכם אחד
יאסר ר' ואתם לכו הביאו שבר רעבון בתיכם כי אז לבלתי הניח את אביהם אובד ברעב לא חטאו אל הפרדס
משמעון וזהו ליש אובד כי עמד מתי היה זה בזמן שעל שהיה ליש הוא יעקב אובד מבלי טרף ביתו של כ'
ובני לביא יתפרדו מאחיהם כי אז מקול שחל קול שמעון הנפרד מאחיו שני כפירים נתעו הם גבורי פרעה
שהיו שבעים כמספר ראשי תיבות של כפיהם נתעו. ואומרים כי אחרי כן על ידי מנשה נאסר יהיה כי
הוקשה למו אומרו וישב אליהם וידבר אליהם שהוא מיותר שמהראוי יאמר וישב וידבר אליהם אך הנה בפס' ק'
הוזכרו כסמוך יוסף ומנשה באו לא ידענו כי שומע יוסף כי המליץ בינותם והנה המליץ הוא מנשה כמש"ז"ל בב"ר
ועל כן אומרו ויסוב מעליהם ויבך וישב אליהם חוזר אל יוסף הנזכר תחלה ואומר וידבר אליהם שהוא מוחלט
מושב אליהם יחזור אל המליץ הנז' הוא מנשה שבא וידבר דברי קושי ויקח ויאסור את שמעון ..
ויצו יוסף .. ראוי לשים לב כי לא היה ראוי להודיענו רק כי צוה להשיב כסף איש בפי אמתחתו אך צוית
ימלאו את כליהם בר ולתת להם צדה אין למיפור צורך מזה וגם בחילוף בלשון רבים וימלאו
את כליהם בר ויסר בלשון יחיד ואמר ויעש להם כן ועוד פסוק מיותר שה"ל וימלאו את כליהם בר
וישיבו את כספיהם איש אל שקו ויתנו להם צדה לדרך ויחזור הכל אל אומרו ויצו וכמו שבמילוי השקים
הזכיר קיום מצותו ולא דבריו כן בהשבת הכסף ותת הצדה יזכיר הקיום ולא דברי מצותו ולשתוק מויעש
וכן אומרו וישאו את שברם ר' הוא מיותר ועוד מה היה שהאחד מצא כספו במלון והאחרים לא מצאו ברורית
כספיהם עד היותם מריקים שקיהם בבית היתכן שלא נתן מספוא לחמורו במלון רק הא' כלבד ..
אך כוונת יוסף לבער את שמעון ולא מלבו הבחר לבצרתם כי הם היו עיקר בצרתו ובגדול הבחר
ויקח מאתם את שמעון ובהשבת הכסף גם כסף על כאופן ולא ינדו מיד למען יתגער מיד
ולאחיו באופן לא ירגישו עד קרב ביתם והוא מלשון הכתוב באומרו ויפתח האחד את שקו ר' והנה
הוא בפי אמתחתו ר' יראה כי היה השק מלא בר ולא אמרו אנשים וקרוב אל פי השק היתה אמתחת
מלא מספוא לחמור ופי השק תפור עליה וצוה להשיב כסף כל אחד מהם בתוך הבר בשק כ'
בפנים וזהו להשיב כספיהם איש אל שקו ואת כסף גו' גם בפי האמתחת אשר בפי השק למען
ימצאו מיד בפתחו במלון ועל כן אחיו עד היותם מריקים שקיהם לא הרגישו ובזה יובן מאמר
הכתוב באומרו וימלאו שה"ל למלא עד אומרו ולהשיב וכן כאו ולהשיב כספיהם איש אל שקו
כי מעקרו יאמר ולהשיב כסף איש אל שקו ולא אחר אומרו כספיהם נומר איש ר' כאלו הכתיב
היפם אל שקו וגם או אל שקו ולא אמר בשקו ונער אז ויעש ולא אמר ויעשו עד או וימלאו
אך על ר' כבהם צוה לבא כוונתו אל הפגישה א' ימלאו בני ביתו את כליהם בר ולא בעליהם
כמנהג לבל ירגישו בהשבת הכסף וגם בלי מדה ב' ולהשיב כספיהם כבדהם כר שהוא

פרשת מקץ

ותוך הבר שבשק אך יש נ"ל ונקרא איש כי איש מהם הוא ע"י כלא איש אל אחיו שהם שמעון ולוי
לא יושב כספו בבר הנזכר וגם לא בשקו בעצמם שהא תוך השק פנימה רק אל שקו כדבר קרוב
אל החוץ כמו פבק אל השק שהוא באמתחת שבשק למעלה לא בשק עצמו והוא מהטעם הנזכר
וזה כיוון באו נורא את כספו והנה הוא בפי אמתחתו כי מלת הוא מיותרת אך יאמר כי כספו
שלו הוא היה בפי אמתחתו בלבד ג' ולתת להם צדה לדרך והוא כי חש פן לא יוכל בדרך יקחו
מבר ולחסום בתוך השקים וימצאו צרורות כספם על כן נתן להם חוץ משקיהם צדה לצורך לכל
צטרכו להקל שקיהם או לקחת מהם בדרך והנה מכל הכוונות הללו לא עשו בני פני כי אם
אחד וזהו וימלאו את כליהם בר אך להשיב כספיהם ג' ולתת להם צדה היה קשה בעיניהם
שהיה יותר גדול השבת כסף וגם צדה אחרת זולת מלוי כליהם על כן התרפו עד שזה שנית
כי ראוי [illegible] יקר [illegible] וגם יתכן כי לא ידעו איזה כסף מיוחד לכל איש לתתו בשקו המיוחד
לו ומה גם באופן קנו לשים של לוי בפי האמתחת שהוא אל השק ולא בשק בעצמו ומי מגרי בית
ידע לבוין על כן אחרי צוותו להם כל שקבים ורואה שלא היו עשוים קס [illegible] בעצמו וזהו ויכו
וימלאו ג' כי זה עשו מיד אך מה שצוה להשיב ג' ולתת ג' ויעש להם כן כלומר הוא בעצמו וזה כן
כי להם שיתכן כמצותו שעה בעצמו אך בשובם שינו ואמרו לאמר על בית יוסף והנה כסף איש
בפי אמתחתו מה שלא היה כן רק של לוי כי יראו כן יאמרו שהם הטמינוהו תוך הבר למצוא עלינו
אם ימצא לאמר כי ממלאי השקים נתניהו שם בהחפזם על כן אמרו כסף איש בפי אמתחתו
לומר כי אם קם השבים לא היו שמים אותו בפי האמתחת שיתפסו מיד כגנבים וגם יפר הכתוב
כי כל כך היו נחפזים לצאת מתוך מצרים פן יתרגש למו צרה בקומות וגם מהאונה יעבון בית
אביהם לא האמינו על קשר המשואות עד צאתם מהעיר רק וישאו את שברם על חמוריהם
וילכו משם כי לא האמינו לצאת אך אחרי צאתם יקשרו המשואותם

ויפתח האחד ג' הלא כמו זר נחשב כי הא שמצא הכסף בפי אמתחתו לא חרד והמה יצא
לבם ויחרדו ג' וגם אומרו והנה הוא מיותר וכן אומרו וגם הנה וכן אומרו ויצא לבם מה
ענין היציאת לב הזה וכן אומרו לאמר כי אינו נאמר לזולת

אמנם יתכן כי לוי היה כמוצא שלם וכמבשר בעיניו כי ראה כי הושב כספו אשר הביא אתו
באומרו שאם להשיב לגנבו היתה שומה לא היו שמים את הכסף עצמו כי יוכל לומר לא
ימצא על לב ניתנה בר ולחם בשנת רעב בלא כסף אך ואני קבלו ממני ואין זה רק הסבה
להיטיב לי וגם אם כוונו לומר שלקחתי לא יצדק בכסף שלי שאוכל לומר משגה היה שלא לקחו
ועוד ראיה כי הוא ניתן במקום מוכן ומזומן למצוא בפי אמתחתו שאם להתפסו כגנב כוונו השמים
לא היו שמים אותו במקום ימצאוהו ויחשבונו כי אין אדם גונב ושם הגניבה במקום ימצאוהו מיד וזה
מאמר הכתוב וירא את כספו והנה הוא כלומר מוכן למצוא וזהו מאמרו להם הושב כספי ג'
שנתתי אני כי ידעתי שנתתיו ולא הושב וגם הוא של שאם להתעולל כוונו לא בכסף שלי עצמי
היו עושים והראיה כי הנה גם הוא באמתחתי מוכן למצוא ומזומן כמשמעות לשון והנה כלומר
ואם כן אין זה רק בשורה כי מתנה נתנה לי ועל כן לא נצטער וכשמעו אחיו כל כך התפלאו כי
ויצא לבם ויחרדו ג' לומר הלא חשבת כי טובה היתה לך נהפך הוא כי אינו רק רעה ולא
לך לבדך כי אם לכלם וזהו לאמר כלומר מה שראוי לאמר הוא מה זאת עשה אלהים לנו מאת
הלין לנו כהפך מאמרך שהיה רק חנים ומתנה טובה

או יאמר אל תחשבו כי אולי נגנבתי כספי כי אינו רק שהושב אחר שנתתיו ואין לומר אולי
שבתי ולקחתיו דרך גניבה כי וגם הנה באמתחתי ולא הייתי שם אותו במקום שיתפס מיד
כגנב אך אין זה רק תלונה על דרך האמור בקודם והסיבו לאמר כבקודם

עוד יתכן עד זה במה שידענו מדין התורה כי המוצא מציאה אף פי שידע כי תמשך לו רעה
ממנה חייב לברך כמו שהיינו אם הוא לעצמו לבד אומרו והמטיב אם הוא לו ולאחרים
עמו על כן אמר הושב כספי כלומר ועל להודות שהיינו עם שאי אפשר תמשך רעה מזה

וגם

גם אין הקודאה הטוב והמטיב רק אלי לבדי ולא לאחרים עמי כי גם הנה באמתחתי ונכיתי בה
ימה גם למדרש רז"ל האומרים כי יוסף לא חסר את לוי כי אם את שמעון כי אמר הנה לוי חכם גדול
וכהן גדול אם אקחנו יקומו כלם עלי והכוני כי על ידי כן יכנו יותר דין התורה או שיעור הענין
הושב כספי ועל להודות גם שהיה נוסף דעה אחרי כן כ"ש שלא יתוסף דעת גניבה כי גם הנה
באמתחתי שלא יוכלו לומר שגנבתיו כי לא היה לי לשים אותו באמתחתי נוסף על היותי כספי
אז השיבו אחיו ואמרו הנה חשבת נאמר קודאה על פי דעתך היא טוב וכונת ולא כן היא כי אם
מה שראוי לאמר הוא ברוך דיין האמת וזהו לאמר מה זאת עשה אלהים לנו קוה דיין האמת לנו כי
לא נאמר כי עדין לא עשה וכונתה היא טובה כי אם שכבר עשה כי הוא אחר כו זאת קיא התחבולה
להתעולל עלינו אם כן גם מעתה רעה היא וזה" עשה אלהים לומר כי כבר עשה נאינו עתיד לעשות
והנה לפי האמת עונשת לי היתה מענה כי אם להתעולל היתה הכוונה לא היו שמים כסף עלמם
גם בפי אמתחותם כמדובר ואדרבה היה ראוי להודות לאל ויתן לכם כי מרוב התפעלות דאגה כ
גם ורגיתם ולא כן לדבר וכן אחשוב לענות רז"ל האומרים כי זה שאמר שלמה אולת אדם תסלף
דרכו כי אולתם סילפה דרכם ועל ה' היו מתלוננים ואמרו מה זאת עשה אלהים לנו ואיך יתכן
דרכו כי אולתם סילפה לדרכם ועל ה' ... ולא בכונת דברו :
עשו שבטים דבר כזה אם לא שלדעתם אומרו הנה לבם הוא שיצא לדעתם סוקם ולא בכונת דברו :
ואם נדקדק אומרו מה זאת וגם בענין תבי"ר במלת זאת נאמר כי לוי להיותו עם שמעון מחזיק
בגדת יוסף נראה כי שמעון נאסר וכנה הוא בפרעות לקח חם פן עלו לבדו היתה הדעה וזאת ה
הושב כספי וגם הנה באמתחתי בפרעות כלומר אלי ונעת הדעה אז השיבו ואמרו לאמר מה
זאת כלומר הבינה וראה מה זאת במודים בהמשך הכנעה מסובה ברמז מעט תבי"ר כלומר
שהיה דבר גניבה ועל כסף שהוא מעין אשר גנבנו את אחינו ונמכרהו בכסף ואם כן מה שראוי
לאמר הוא מה זאת עשה אלהים לנו כי כלנו אשמנו בדבר ושיעור הכתוב מה שראוי לאמר
ואמר הוא מה זאת עשה אלהים לנו ולא לך לבדך :
נקברת מה זאת בירידה ושפלות כרמז התבי"ר הוא עשה אלהים לנו שאבדנו מ
ובמדרש ר' לוי בר למך ר' סימון אמר שבטים מדת מיתה סיבב ויצא לבם ואז שאבדנו
אמר ר' סימון על אחת כמה וכמה עכ' והוא לשית לב כי זה הקן של פירכא כי
שסקיו ראשים פניהם כגנבים ועל כן ויצא לבם מסג באבירות הלהק אך יהיה על דרך המוכת
השבטים אל לוי והוא כמאמר ר' יהודה בן חכא על פסוק ר' שמואל ורשב"ג הסקבה היה
חפץ להיטיב לנו באחיזה זמן היה ראוי אלא בימי פלוני ופלוני אלא ואז שרה עתידה לבו ואז
הנה כי סיליק הקהקים הוא הורחת באת צרה אחרי כן דומה שמצאת הכסף שלהשבטים וקרה
הקן נמה חסקשבטים שגם שכונת היא טובה וראוי לברך הטוב והמטיב באשר הוא גם עכ
ויצא לבם על הרעה הא' ספרית במשך אנו שאבדנו ג' כי הכל צרה בין מה שהוא עתה באשר
הוא שסבין לעתיד שאכו" ויבואו אל יעקב ג' אומרו לאמר הוא בלתי צודק כי אינו לאמר לאלה
גם למה תייחם התורה הדבר אל מקרה כאו הקורית אותם ועד או כמרגלים את הארץ
בכף קדמיו והוא לא אמר רק מרגלים אתם בלי כמיון וגם מלת ויתן בלתי צודקת וכן לראות את
ערות הארץ שנאמר להם לא הזכירוהו וגם לא אמר אמרם במשמר שלשת ימים ואשר חסר את
שמעון ולא את הכסף המושב באמתחת האחד ועוד זה שינויים רבים ממעשה שהיה ועוד אל
אשר דקאים בזאת אדע כי כנים אתם ולא אמרו כי לא מרגלים אתם ואח"כ מזכירים שני הלכהם
כאומרו והביאו את אחיכם הקטון אלי ואדעה כי לא מרגלים אתם כי כנים אתם וקשה כי הלא
בכלל היותם כנים הוא כי לא מרגלים הם" אמנם לזה משית לב אל מלת הקרית אותם סקרא חפיה
וזו ואומרה כי היו נכוים בשקי תשות אומרים בלבם אוי לנו אם נאמר את כל הרעה
אשר תלאתנו כי יראתו ... ולבת את בנימן לבל קרנו בקרב צרה ואוי לנו אם לא נאמר כי
ראיתו עונגה נשאלנותו את בנימין על כן סיפרו לרך נקלה ונע עתה והקתירו עפחיים ושלא ה
החזיקם למרגלים ממש רק כמרגלים ועל דרך זה כל יתר הענין כאשר יבא וזה את כל הקורות אותם
זמי וזו לומר שהגידו מקריהם באחרונית קשות מפרטי המקורות כי לא אמרו שאמר להם

פרשת מקץ

ערות את ערות הארץ וגם לא שאמר מרגלים רק במרגלים וגם לא שאקרם במשמר והנה שמעון וזה [illegible]
אמר כלהקורות ולמה עשו כן להגיד בחקירון לא לאמר כאומר מה שעשו כן הוא כי לאמר לו מה
שעשינו לאמר שיתן את בנימן שאם יתחדש הקול או אם היה שנמצא כל דבריהם לא היה מגלו
או תהיה כוונת אומרו לאמר שיהגידו באופן שלא תהיה לו ערות הארץ בעצם לבלתי לבבו [illegible]
שירחק בעבינו כי מקרים הם וזהו ויגידו לו באופן שאת כל הקרות אותם הוא מה שיאות לאמר ולא
שמספרים עונות רעות כל יום אחד שיעקב וימאן לשלח את בנימן והוא כי יחלו ויאמרו דבר האיש
עמר רחק גם כי יתנהו שיהיה בעצם רק במקרה בשמח בקול דברים אמן בדבר כי הלא לא מתחלה
חשבני למרגלים כי אם שמתוך דברו דבריקנו מתוך הכנעה הגלגל לדבר ולאמר שגן מרגלים ולא שהיו
כן יתעקו בעצם רק שהיינו נראים כמרגלים ולא עוד גם שנבעם בקושי נחולבך כי באתן כמאמר קים
כמרגלים ויחשבנו במקבלי מתנה בערך הקודם כי כבר תמותם היינו בעבינו תחלה וזה דבר קשות
ערשק שבנו ולמה זה עשית אחד באומרו שהיינו כמרגלים כי זה נקל יותר וזהו ויתן אותנו והוא במה
שהיה בכף הדמיון וזה הוראה כי קולדבריםהיה והראיה כי בלי יפורש בדרך הנעשה לנחשדים למרגלים
האמין לנו בחמור אלו כנים אנחנו וגו׳ עם שלא היתה עונה מספקת לבטל חשדת מרגלים אם היתה
החשדה בעצם והוא כי אמרנו לו כנים אנחנו לא אנשי אמת ואם כן אמור תמשה כי לא היינו מרגלים כי
אם דרך אנשי אמת לגוים עצמם בזה אם לא לאנשי רשע חייבי מות למלכם באמירתם בזאת תמצאו אם
ימצאו לו את עבדי [illegible] והם יתבענו כי בלעדי זה הם מאוים להרג אם יחשבו אך אנשי אמת
לא ישימו עצמם בכך וראיה כי אנשי אמת אנחנו והוא כי שנים עשר אנחנו אחים בני אבינו וגו׳ ועוד
כי הם יודעים האלו ידרשו עשו בארץ כנען מהקרובים אלינו והם יגידו אם כנים או אנשי רשע [illegible]
כי ארץ כנען ממלכות מצרים אחוזת שהיתה בימים ההם כי אמרו בבראשית רבה [illegible] עשו ויקח מכם את
כנען והמשל מצרים להאחז עם יעקב או בזה אפשר כמו ענין אחרת באומרו בארץ כנען לומר איך
יתכן שמארץ כנען שאחים מושלם בם ירגלו את מצרים לקחתה והיה בזה התנצלות אחת שנגלו הויות
וגם ישמר להם אך כי כל שאר ארץ כנען אין להם חבור אתם ובנשאר מי ידגלוהו ונחזור אל הענין כי
אמרו רקה גם כי אין ידו כברה עלינו כי הלא השיב ואמר אלנו בזאת אדע כי כנים אתם ובזה אדע
כי לא מרגלים אתם והוא אם במה שאמרתם אלי לא שקרתם אדע כי כנים אתם והוא כי אמרתם
שהקטן את אביכם במה שאדע שלא שקרתם בזה אחשיבכם לכנים ובמה יודע אפה כי אם הקטן
אחד קטן לבם שם אם לא בהביאכם אותו אלי וראינו ויאמר בזאת אדע כי כנים אתם אחיכם האחד וגו׳
והוא כי אמר אין חדש קונה חזקת איש אמת וכשרון אם לא בשני דברים כי בתרתי הויא חזקה ועל זה
אמר בזאת אדע כי כנים אתם במה שתאמרו על אביכם ואנשי ביתכם שלא תכחשו על עובדת אחד
מכם אתי כדי להחיותם ברעב וזהו אחיכם האחד הניחו אתי ואת רעבון בתיכם קחו ולכו כי זה הוא
פועל אנשי אמת לרחם אך בזאת בלבד לא יספיק להודות חזקה שכנים אתם לגמור מזה כי לא מרגלים
אתם אמנם הביאו את אחיכם הקטן אלי שהוא הדבר השני שבו ידע כי אנשי אמת אתם ובזה ואדעה כי
לא מרגלים אתם במה שאראה כי כנים אתם בשני דברים הנאמרים באמת וזהו ואדעה כי לא וגו׳ כי
כנים וראה גם כי אין כוונתו להרגאותנו כי לא בלבד יסירמלבו על כך היותנו מרגלים כי אם גם
ייטיב לנו שאת הארץ נסחרו וזה ואת הארץ תסחרו שאינו מסבב השלום

ויהי הם מריקים וגו׳ ראוי להבין מה היה שבכל אחד כסף לו שפי אמתחתו יצא לבם ויחרדו חרדה גדולה
ועתה שמצאו צרורות כספיהם על כלם לא נאמר כי אם וייראו ב׳ במאמר יעקב אותי שכלתם
יוסף איננו ושמעון איננו כי הלא מאזכחי ראה כי יוסף ושמעון אינם ואת בנימן יקחו ולא אמר דבר
ג׳ אל עלי היו כלנה שאם הוא שיתעדד מעתה לגרות אחרות ראוי יאמר יהיו ולא היו לשון עבר ד׳ מה של
על לב ראובן לומר את שני בני תמית וכי יהורג נפשות נקיים היה אביו ולא עוד כי אם שנים בניו שליעקב
הם כמו שלו שעלבון קרוו בכור שוטה ה׳ שאחר אומרו אם לא אביאנו אליך למה חזר ואמר תנה אותו וגו׳
שהיה לא תנה אותו לו או כמאמר יהודה אחרי כן שלחה הנער אתי ולא תנה אותו על ידי וזה הייתר באומרו
ואני אשיבנו אליך אחרי אומרו אם לא אביאנו נפרחו לשית לב אלהשינוי מהסבה להסבה ו׳ באו לאמר
כי לא לשיאמר אביו לא לה אמר לו ראובן את שני בני וגו׳ ח׳ או לא ירד וגו׳ אם הכוונה שיראה מה אחשין

ספ[illegible]

מה נעשה אומרו ובמוכם ופה מה יעשה מאמינו המוסכם בעיני ומה יעשה ה' וכל בני ביתו בלא נחם אם לא יתן את בנימין ע"כ והיא לבדו נשאר בידיהם מיתר

אמנם הנה ידוע מאמר רז"ל האומרים כי מה לפת תפלה לא בהתאת כי הרעת תיעשה מיכנעת והמרובה משקץ

כן יתכן כי בהמצאת הכסף באמתחת האחד בלבב ויחרדו חרדה גדולה ויצא לבם ושתה ערום כיש ד

ויראו ושקנו מה הפלגה הה"ן וזה ויראו בלבד

דרוה כספו בשקו ויראו ושקנו מה הפלגה הה' וזה ויראו בלבד כי אם חרב עוד יתכן כי מתחלה ביחוסם הכסף באמתחתו. אשר היה עיקר בגנבת יוסף אמרו בלבם אין זה כי אם חרב שני יוסף שנמכר בנכבתנו ודמו הנה נדרש כי עתה על דבר הכסף המושב נהרג כנגבים תחת עשרים הכסף שלקחנו במכירתו נלקה האנשים ולא ראובן אשר לא חטא אך בראותם איש צרור כספו גם ראובן אשר לא חטא בו אז אמרו בלבם אין זה על דבר יוסף ואם כן איפה לא תהיה רק צרה קלה כי זולת עון יוסף אין בנו ואחר כשם שלכן היקל מוראם ונבוה עד כה האמין להם לבלתי רם יפרו לו מעון שמעון ובנימין אך בראותו את צרורות כספיהם נהפך לבו בקרבו ויתמרמר כי אמר היעלה על לב כי בהיות הרעב גדול מאד יותר למו מאין נעשה אמוהם אוכלאשר יוכל נשאת בלא כסף ובלא מחיר כי יושב כספיהם אחור אך אין זה כי אם שהחשבו את שמעון בעבור אשר עוברים וחלף שמעון הוא בלב שאחים עמוקות ועל כן התמרמר כי אם שהחשבו את שמעון כי לא עורת כי אם שאיננו כי גם אותו מכרתם ויחדו היו שנים כי יוסף ויאמר אותי שכלתם ומה אחרון גם על יוסף כי לא מכרו גם הוא כאחיו ולא מאדיו האחרן איננו ושמעון איננו ומה אשפוט כי גם את בנימין תקחו משעמכם למכרו גם הוא כאחיו ובשרנו הוא ולמה תחשרנו את הדבר הזה ואת בנימין תקחו ושמה האמרו וכי כל אחד מאלה קאם לא אחינו ובשרנו הוא ולמה תחשרנו על אכזריות בזה הלא הוא כי על כי היו כלנה והוא כי אין צרת האח כומה דומה לצרת האב וזהו על כי היו כלומר ולא עליכם כי על כן לא הרגשו צרת אחיכם כאשר הרגשתי אני צרת בני ולא כן בפתח דברין אותי שכלתם לומר הא יכול הוא אותי ולא לכם על כן אינכם שמים על לב כמותו ועל כן היטיב אשר דבר אליו ראובן בגבורה כאומרו את שני בני תמית אם לא אביאנו אליך כלומר הלא אמרת כי עלי היו כלנה לא לנו וכי אם לך לבדך ולא חשבנו על כן הנני מחשבן את שני בני כי עתה עד כן גם אתה חרע שכול וכמות כמוך נהיה תמים ושכלה הדבר כיון לומר כי כמאמרך שאין אנו מרגישים צרת אחינו גם אתה לא תרגיש צרת בניך ושני צרך אביו באשר כמ"ש שאמר אליו כבכור שוטה וכי בניך הם ולא בני כלומר הנה עשיתך ואת היתה עולתה אם קיימת בלתה קרוב אליך שבניך לא היו בני ממש היתה תשובה להיות שכול כנגד שיכור אך בהיותך בנך ובני בנים הרי הם כבנים לא אמרת כלום כי גם זה שכול לנפשי וגם ראובן לא עשה ממנו תשובה זו גם היותו שהלך לשיטת אביו כמדובר אך אף על זה פקח עיניו כי גם כיון לראות מה ישיב לפניותו שלפי דרכו כי אם יאמר אליו וכי בניך לא הם בני נשאר הדבר ויאמר הלא אנחנו יודעים חלפך לגרים תחשבנו ומה גם עתה את בנינו כי הנה עשינו ידיך גם על לב אם עלך ונשיב פן יקראנו אסון כי אם שלבנימין וזה ויאמר ראובן לאביו לאמר כלומר שאמר דבר אל אביו כדי לומר אביו אליו שגם שאמר ראובן הוא באתי נכון אמר כן לראות מה ישיב לו אביו לשנות גם הוא על דרכו כאמור והוא עד מז"ל שלפסוק ויחרקו אל ה' בשתקהיה לא אמר שפירשו ואומרו לאמר כדי שיאמר לו התשובה שאמר אינו זו מבאן עד שהשיב לו ויעקב הבין דרכו ויאמר לא ירד בני עמכם כי אף שאין אתכם לבבת לא ילך גם הוא ולא שאתם חייבים בגם כמוהו רק כי אחיו מת והתחילה מהה קדין לפגוע בבני אמו והוא קרוב לאסון יותר על מה זה מה אחד מן המשפחה יתגלגל כל המשפחה שהיא כנודע אבן מקיר כי הקרובה אחר קרובה לנפול גם היא ושמה האמרו כי גם לפי דברי קרה אסון את שמעון שאמרתי ושמעון איננו ולמה לא אחוש גם עליכם אינו דומה כי זה הוא לבדו נשאר ואינו דומה בנין של ב' אבנים לבד שנפלה האחת מקירה נפלה השנית שאין לה במה לסמוך לגבר אבנים רבות כי אף שרועה ההרועעה בנפול אחת מהנה לא יתנודדי ו לנים הנותרות כי רבות הנה ונסמכות זו על זו באופן שאני מתירא יקראנו אסון כי גם בדרך אשר תלכו בה עמו בנותים מדרה נ"ב שם אפחד בל יקראנו אסון ובאומרו אם לא תביאנו ג' וחזר ואמר הנה כ' אם לא אשיבנו ג' יהיה כי השיב על כל דברי אביו כי הנה חשדם על שמעון שהרגוהו לדעת רז"ל או שהחליפוהו באוכל לפי דרכנו ונם על בנימין כאומרו ואת בנימין תקחו כאשר כתבנו בסמוך לכן על קה שהוא עבר שמעון אמר את שני בני תמית אם לא אביאנו אליך ועל בנימין אמר הנה אותו על ידי ואני אשיבנו אליך ועל כן בבנימין שנועלו בהתרה פקדון אמר לשון השבה ואם חוזר הכל על בנימין יאמר אם אשא לא אחולצנו שמנו כמונו כמוהו שלא בהתרה פקדון אחר שני בני תמית אם לא אביאנו אליך ואם בהתרת פקדון א תמצרנו

פרשת מקץ

כי זה איש אחר כן ישתנה האחרים שתחזרו אותו וגם לא את בנו האחד פן יאבד בקדרה דביעותי
וגם לבליהו עד נתבונו שיבים יחד שלכן תנה אותו לבלאחי ואני שב שלהם שהוא ערב קבלן תן לי
ואני ערב כן אמר תנה אותו להם ואני אביאנו שהוא רבה מזה גובה רבה מזה גובה ועל היות
החלוקה השנית ריך פקדון ואמרבה לשון השבה ועל דרך רבותינו ז"ל שאמר לו אבין בכור ושוטה
בנך לא קם בני יתכן לפי דרכנו כי סתיימו לומר את שני בני תמית אם לא אביאנו אמר לו כן
ואז פנה אל דרך אחרת והוא תנה אותו ג' דרך ערבות שמדובר והשיב יעקב ואמר הנה כלזה
אינו נושא רק אם יראתי היתה יותר או מפחד אדוני הארץ אך לא כן הוא רק שלא תמצא הדרך ויהו
לא ירד בני ג' כמפורש למעלה ויהי כאשר כלו ג' ראוי לשים לב אם הרעב כבד והמה רבים
שבעני נפש איך יצוה שלמעט אוכל ומה נשאר שבלו להוליאת השבר ב' תשובת יהודה אל
העד ג' למה לא הזכיר מאמרו למעלה שלבעת אם לא מרגלים הסקיה רואה את בנימן ומקראו יאמר
העיד בנו האיש שאם לא נביא את אחינו כי מרגלים אנחנו ג' או נאמר זה שאנחנו ולא אחד בקם
שיהיה נאמר לזולתו ד' למה חוזר ואומר אם ישך משלח ג' ואם אינך משלח ג' כי האיש אמר ג' כי הלזה
כלזה נאמר כבר ה' או למה הרעותם לי להגיד ג' הלא היתה צודקת תלונתו זאת במאמרם אליו
מקהלה שאמרו לאיש אדוני הארץ שנים עשר אחים אנחנו ג' ו' או שאולשאל האיש ג' מה זו שאלה
כפולה וכן כאן הידוע נדע מה זו ידיעה כפולה ז' או נאמר העוד ג' מה ענין או לאמר ח' או
שלחה הנער אתי ונקומה ונלכה כי או ונקומה הוא מיותר ט' או ונחיה ולא נמות שאם יחיו ולא
שלא ימותו ומה ריבה באו גם אנחנו גם אתה גם טפנו ולמה הקדמו את עצמם לאביהם י' אומרו
אנכי אערבנו מה הוסיף שאומרו תחלה שלחה הנער אתי כי נכאי לא אמר ישלחנו אתנו אם לא
להתחייב באחריותו וגם למה כפל ואמר מידי תבקשנו והיא הערבות עצמו יא' מה היא הנפקה
שאמר אם כן איפה ודרך נאמר פעון קחו מזמרת הארץ בכליכם ממאמרו זה שאליהודה ולא מקודם
לבן ומה ענין המנחה ואם הוא להחשידו שלהעלה ועלהכסף המושב למה היה מצטרף ומעשו
דבש לאדוני הארץ והלואי יתפייס במרובה יב' או קחו בידכם השיבו בידכם ולא אמר השיבו אתכם
וגם הנה שאומר אולי משגה הוא מלבד שלא יתכן יהיה משגה בעשרה שקים הוא ענין לפניו כי
אם הוא משגה שלא מאדוני הארץ למה יעורר אותו כי יתאסף שיתבונו מחמת גנבה יג' למה
בקש רחמים באל שדי מכבם ונלמו יד' או כאשר שכולתי שכלתי כי ישלח להם בפעם הזאת את
אחיהם אחר ואת בנימין ומה גם אם אמרו אחר הוא יוסף אם כן איך יאמר כאשר שכלתי שכלתי
אמנם הנה השבטים נועצו לבלתי הוסיף לדבר דבר עד תכלה פרנסה מן הבית כי אז לא יוכל
לאמר הנקנו לנו מעט אוכל ג' ונפק אחשבנה לאחר
יתאחר בו לשתלמו כמאמר ז"ל שאמרו הנשאו לו מקן ג' וגם הוא חשב מחשבות לאחר
אך מה שאומרים מהאיש אדוני הארץ יתלונה היא ואלו שלא שקים חפצים לקחת מעט קמח כי
הוא שלו בביתו והמה נודדים ללחם ובצרות ושלבן דינו יהיו עמהם צדה גם הוא כקם או מעט
זולת שמאמרו אמר בנימין יקחו לכן זאת תעשה אמתין עד יכלה פרנסה כי אז לא ירגישו עצמם
ונשיהם וטפם ברעב מחמת הקנאה ואם הוא מעלה את אדוני הארץ ויש סכנה בדבר שלכן עוד זאת
תעשה והוא כי בבואו אחיו אומר להם שלא יקנו ממקדים שיעור רב כי אם מעט אוכל יהודה
לבלתי הולך את בנימין באומרם שינו בלכתם לפני אדוני הארץ אולי יפותה ויוכלו לו באומרם אחיו
מעט קמח ואם אין יאמרו אחיו כי הן מעט הוא אשר יקחו אוכל כי לא יהיה רק כדי סיפוק דרכם
עודם בהליכה ובחזרה ואז בלכתם לשוב לשבור אוכל יפחותו עמהם אם יראו כי כלתה הרעה
ואין תקנה אם לא יביאוהו שלכן הנה השיח שבהם שלא דבר הוא והם דבר עד אשר כלו לאכול את השבר
כמדובר ואז היה דברו שובו שברו לנו מעט אוכל מן המעט הנזכר ועל פי דרכו רמז להם ב' דבהם
א' באומרו שובו כלומר כי הם מורגלים בדרך ההוא כי חזרה היא להם מש"ב בבנימין כי לא נפרה
ללכת ב' באו שברו לומר כי לפי החמת אינו חושד אותם שהחליפו את שמעון בעבר כי אם שקונים
במים ושובו שברו כי גם שרמז להם שהחליפהו באומרו אותי שכלתם פה ואומרו הבירה יתקפתו
בעת ההיא לאמר כך וגם באומרו לנו רמז הייתי חס גם על עצמם ונפשם כאשר על עצמו כי כמה
בחוסר לחם ועלכן השיב יהודה ואמר אל יעלה על רוחך שנוכל ללכת להביא מעט אוכל לנשות בין
כך ובין כך אם יתפייס האיש מבלי בנימין כי הלא אלו דברינו לא תראו פני ג' ואם כן איתיפסר לנפור

בלכי

בלכת לקנות מעט וזהו אם ישך משלח נרדה ונשברה לך אוכל כלומר אפי׳ לשבור מעט אות אוכל כו׳ ב׳
למעט צריך שיהא אחינו ועל כן הקדימו ואמר ואם אינך משלח לא נרד כלל גם אם נמות ברעב ואומרו לאמר
איפשר יאמר הטעם מה שענה ויאמר אליו יהודה ולא כל אחיו הלא הוא לאמר כלומר בשבילו מה שעתיד הוא
לאמר אנכי אערבנו ג׳ ועל כן מעתה התחיל קול לדבר

עוד יתכן כי הנה יהודה היה נבזה בעיני אביו ואמר בלבו ואני אם אומר שאנו בסכנת מרגלים עם לא
ילך עמנו כן לא יקבל ערבותי כי יאמר כי אם אנו בסכנת מות איך אבטיח את בנימין וערבי ע׳
ערבא צריך ואם על הראשונים הוא מצטער איך יבוא להוסיף את בנימין להכניסו גם הוא בסכנה ו׳
ואני אם לא אומר אלא שרצה לראות את אחינו בעיניו אך על כנו כי אם כה אומר מאין יאמין אבינו
לה לנו על כן מה עשה הסתיר דבר הסכנה והקל הסכנה ואמר כי לא היה רק כי אמר לא תראו פני בלתי
אחיכם אתכם כאלו אין דבר רק עשות חפצו והפליג בהתראות למען יהיה בטוח הסכנה כעשר מעלות
וגם איומות מות אם מאין הוא לשלח כי על כן הפליג להתראות וזה העד העיד כו׳ כלומר התראות כפולות
התרה כי זה יורה שלא התפלות בעבור רצונו ונתכוין ורוב בטחון אם ילך הנער כי לא אמר מרגלים
אתם ואתכם בחרב אהרוג אם לא יבוא כי אם לא תראו פני כי לא עם עונש כי אם הסתיר פניו מהם
וכפל העד העיד אכירת אוכל וזה שגם אומרו לאמר זה פעמים כמו ויאמר אליו יהודה לאמר העד העד
בנו האיש לאמר והוא לומר מה שיאמר אליו ג׳ ולא אמר שעשה על זה המרגלים הוא לאמר למה שעתיד לאמר
אנכי אערבנו על כן אמר העד ג׳ ולא מסכנת מרגלים כן לא יבעת שערבות כי גם הוא בסכנה ואחרי יהיה
ערב על זולתו וכן מה שאמר העד העד שהזכיר התראה כפולה הוא לאמר לא תראו ג׳ כלומר למה שהיא
שני לאמר עשה קלות של סכנה רק העד ראות פנים בלבד והיה מקום לאביו למאן באומרו כי אין
פחד על כן הפליג בהתראות ויכפלה למען הראות כאשר החזיק בדבר כי אם לא ירד אחיכם אתכם תעלה
חמת המלך מעשה רעה ויהי כשמוע יעקב את דבריו כי לא חזקה עליהם איומות מות על דבר המרגלים
כי אם שאמר שלא יראו פני בלתי אחיכם או אמר הנה עד כה שאמרתם כי להשקיט עליו הקים את האח
כי אם שאמרו כי אין רע כי אם שאתם ב׳
הוכרחתם להגיד דבר החדש כי אמרתי שבזה נגלתם מאות אך עתה למה הרעותם לאמר לאיש
לראות את אחיכם וגם שמעון אינו בסכנה אם לא תקחו את בנימין אם כן איפה למה הרעותם לאמר העוד
לכם אח על כן השיבו ואמרו כן הדבר כי לא היינו מעיזים להרגיש אם נחשיך מהביא את בנימין כי דבר המרגלים הבל
הוא כי בשגגה יצאה מלפני השליט אך הוא כי שאול שאל האיש שתי שאלות אחד לנו וכלומר אם אחים
אשר הגבול למען נבא להגיד כי יש לנו אח כי הלא שאול שאל האיש שתי שאלות אחר לנו וכלומר כי לאמר אחרי כן
אנחנו ומי הגבול מחבירו וסדר כולתנו ג׳ למולדתנו שאלנו אחר מולדתנו
השיר אבינו ואמר היש לכם אח ונגד לו מהאח על פי שאלת השאלות הראשונות
כי התחיל בשאלות רחוקות למשוך קולו אל שאלה האח ענינו דעתינו שנחשב כי כאשר בא לשאלות ראשונות
אין דבר כי אסרכין מלך לספר דברים כן גם השאלה הרביעית וזהו ונגד לו לא זאת הרביעית על פי הדבר
אחר כי יאמר ג׳ נומר הידוע משאלות ראשונות נודע באחרונה כי
החלה בהמשך הדברים וזהו הידוע כי כל ולמה אינו על סכנת מות רק שחפץ לראות
יאמר והדו את אחיכם הנה מכל הדברים כי שלחה הנער אתי כלומר שאין הדרך אל תירא
עוד קטן ממנו כי זאת בנו כאוכן כי אין פחד או אמר יהודה שלחה הנער אתי מלוה אינם ניזוקים ומה גם מצות כיבוד אב
כי שלחה הנער ובמתוק ילך כי הולכים בדרך ולא התעכב עוד בדבר
כי רבה היא ואם תירא שבשלחנו אותך שלחנו אתי כי לא ימשו דבר בלעדי ואמר ונחיה ולא נמות
ומוסבה כי אין ספק בשם כי אם ונקומה ונלכה כי הלא חיי קו נפש התלויים מעט גלה בשובת רוחק הדבר וגם לא נחרית
לומר ונחיה מתבונת מרגלים כי גם שעד כה הסתיר אימת מות קנה את שמעון ומה שאמרתי ולא
ברעב כי כלתה פרוסה ומה שאמרתי ונחיה הוא גם אנחנו שמרבה קנה גם טפינו ומרבה הנה
נמות הוא גם אתה שמרבה הנה את בנימין כי גם אם ישאר פה הוא בכלל הסכנה גם טפינו ובאומרם
את טף בנימין ועוד לכנס בספק נפש את מלבא ברעב נפש כולם והוא בכללם
נקומה ונלכה ולא אמרו נקום ונלך יתכן רמזו כי בהיות בנימין אתנו יהיו עשרה ושכינה עמהם ויצילהו
בהליכם ועל כן המילה שתי היין יתירות והנה יעקב ראה כי הלא יעיל קנאה שמורה שאינו משלחו עם
יתר אחיו כי אם עם יהודה ועוד כי הלא גלה היות להם סכנת מות משאלת מרגלים כי על כן אמר ונחיה
כמו כי ובכן בראות יהודה כי אביו שתק ולא שת לבו אז אמר אנכי אערבנו ג׳ לומר אם ירא בשביל על
אומרי שלחה הנער אתי שמורה כי לא רבעוק באחי לשלחו אתם באחריותם הנה שב ואומר כי אינו רק ערב

אחיכם

עליהם והסהיתופך ... מותק ונס על ... דיות כי אנכי אערבנו והוא מאמר יעקב אחד ואת בנימן
תקחו ועל השגחת מצרים אדוני הארץ מידי תבקשנו שאלום עמו בבחי הגדול בידי כי שלא אביאנו אליך
והלחם כי אם והבאותיו אליך והצגתיו לפניך והיתה ההבאה באופן שיעמד חי לפניך והוא אומרו והצגתיו לפניך
והוא כי ירע שבהולך אותו ינוח ישהו האיש מכל תביעותיו כאומרו ויאמנו דבריכם כו' וכשמוע
אביהם את דברי כי הכין יהודה את עצמו למלחמה כאומר זכר את אשר קרה לו עם עשו שהכין עצמו
למנחה ולתפלה ולדורון ועל כן הכלה שלכן אמר אם כן איפה עתה שהכינותם לכם למלחמה הכינו
עצמכם גם אתם לדורון קחו מזמרת כו' והורדו כו' אך התפלה אני אעשנה והיא ואל שדי יתן לכם כו' אשר
בשמותיו יה אלו הבטיחנו יה הבטחות יתן לכם רחמים לפני האיש או יאמר כי אם שדי המורה
שידוד ודין יתן לכם רחמים כי יהפך לכם לרחמים לפני האיש עם הייתי בשלבחייה
והנה במדרש אמר ר' לוי בשם ר' תנחום בן חנילאי תאמר אותה החרדה שהחרדת את אבא ויאמר
מי איפה הוא שנזדעזעה עליך כאן ולפי דרשם אפשר לאמר הנה עד כה חשבתי היתה אמירת
מי עליכם מעלילה מרגלים או מהכסף המושב ואמרתי אחי שכלתם כי מי לכם קיתה מה שיוסף
איננו ושמעון איננו ודמם נדרש וגם את בנימן תקחו ועל שלשתם תקחנו כלכם ועלי היו כלנה
אך בראותי גודל בטחון יהודה באומרו הבאותיו והצגתיו אמר אם כן אין סכנה מות עליכם רק חרדה
על לפנים כנגד מה שהחרדתי את אבא שאמר מי איפה ולכן כאשר עשיתי מצוות אם וקבלתי
מטעמים והברכתי גם אתם הולכו ומטעמים בתוכות אביכם וזהו וזאת עשו כמאכלתי קחו כו' ועל כן
ואל שדי יתן כו' כאשר שהחרדתיו בברכה בשני שמותיו ויסלחנו כאו ואל שדי יברך אותך כו'
עוד יהבן כאו אם כן איפה והוא כמ"ש בפסוק חיה רעה אכלתהו כי לא חשד רק את יהודה שהוא אמר
שהרגנו ולהיות בשלבחייה יכול לו ועל כן היה ירא יקראנו אסון כי קול דמי אחיהם צועקים עליהם
מן האדמה על יהודה ועל קבלתי מודים אך עתה שראה כי מלבד שאם נפשו על בנימן גם כן אמר
וחטאתי לאבי כו' אמר בלבו אלו היה דם יוסף עליו כבר חטא לאביו ואיך יפלא בעיניו היותו חוטא לאביו
והוא לא היה חושד את זולתו שלכן אמר אם כן מעתה אך איפה הוא כלומר אשר חשבתי שלא היה איפה
כי מות עתה יראה כי איפה הוא בענין הזה כי אם בשלבחייה לא תגעבו ואחי שבשל חיים לא יכלו
לו כי צדק היה ולכן שאין עליכם דם נפש אל תיראו והורדו לאיש מנחה ובזה יספיק כי אל שדי ית'
לכם רחמים כו' אך לא תורדו הרבה רק מעט מכל דבר מעט צרי ומעט דבש בל ירחק כי חשמלים
אתם בעיניהם ובזה אמר ושלח לכם את אחיכם אחר אחיכם הוא שמעון אחר הוא יוסף כמ"ש ואת
בנימן כי בטוח לבו כי יוסף חי ומה יאסף כי גם על דבר הכסף אין פחד קחתם כגנבים שלכן
וכסף משנה קחו בידכם ואת הכסף המושב עצמו תשיבו בידכם ואל תיראו שיהיה הכסף עצמו
עליכם למזכיר עון ויתפש כי אין עליכם דם נפש שיאונה לכם עליו משפט מות כי אם איזה עון
שוגג הוא שתמאתם ממקום אחר יחרות ... החומרית הזאת כבר באה עליכם החרדה הזאת
והלבה לה וזהו ואומרו אולי משגה הוא אשר בכם ולא עון מזיד ועל כן נבטח בה' מן השמים תרוחמו
או יאמר וכסף משנה קחו בידכם ואת הכסף כו' תשיבו בידכם כי הנה דרך הקונים לקנות תבואה
בשנות היוקר בבוא הקונים שבכל א' מוליך צרור כספו בשקו והמשביר הבר נותן בכל שק
כשיעור המעות שמוצא בתוכו ומתוך כך יקרה לפעמים לפי רוב הקונים ישכחו מהביא אליהם ועודו
הצרור בשק ... ולחם כן אמר יעקב הזהרו שבכסף משנה תקחו בידכם ... מזומן להרז ולא
תוך השק ולכן הכסף המושב תשיבו בידכם גם הוא ולא בתוך השק אולי משגה שעשה הוא זה כי שמא
כספיכם בשקים עודם הקים ויתנו האוכל אליכם ועל כן נמצא הכסף תוך האוכל ולא היה מושב
בידים ואת אחיכם קחו כלומר כלכם בערבות יהודה כמאמרו השב ולא כראשון כאומרו שלחה הנער
אתי כמבואר למעלה ואל שדי יתן לכם רחמים כו' עומר הנה אני לא אדע אם פרידת בנימן יקרב מיתתי
טרם יבואו והראנו ועל כן מה שאבקש הוא שאל שדי יתן לכם רחמים ושלח לכם את אחיכם גם שלא
ישלחו אלי כי ואני כאשר שכלתי עד כה מיוסף ושמעון שכלתי מבנימן מעתה עד מותי אם אמות
טרם יבואו לפני והוא מאמר יהודה באומרו אל יוסף לא יוכל הנער לעזוב את אביו ועזב את אביו ו
ומת אביו מצערו ... ועוד רז"ל שאומר אחר הוא את יוסף באופן שהוא שיהיו בחיים שניהם יאמר
ובכל התפלה הוא כי ואני יהי רצון שכאשר שכולתי מהמשולחים לכם שהם בחיים כן יהיה מה שאני
יושב לשכול מבנימן בשלחי אותו כי יעמוד חי ויקחו האנשים כו' אמר כי עשו מצות אביהם כי
ויקחו את המנחה ומשנה הכסף כי יש בזכות זה התקיים התפלה שהיא שאל שדי יתן לכם

האנשים

רחמים לפני קונם עלכן הלכו ויעמדו לפני יוסף שהוא האיש ולא לפני אשר על ביתו. תחלה סמוכה ג
כי שיתפללו להתפלה שיתן להם רחמים לפני האיש. וירא יוסף כו'. מה פן ימנעו מלאכול להיותם ח
מלמולים בשחיטה ומליחה כי הכל היו מקיימים   כמדרש עלכן דגה יוסף שלא ימנעו ויבינו
הבינו לשר בואם הביתה ויראו כי יקבל ה' ומקיימים בכשרות וזהו הבא את האנשים ואז וטבוח טבח
שיהיה טבח היא שחיטה וגם והכן שהיא מליחה ובישול שיראו כי הכל בכשרות וזהו ויבא האיש את
האנשים ביתה יוסף מה שכ' בית פרעה וכיוצא כי לא היה עוסק בכשרות רק ביתה יוסף
וייראו האנשים כו' ראוי להבין מה זו היראה האסיקוס שהחלו להיות בית יוסף. ב' באם יתפול ג
להתגולל עליהם מי יעכב בידו וגם שלא יובאו בית יוסף. ג' מה הוא הכפל להתגולל ו
ולהתנפל. ה' שאחר בכותם על עצמם בוכים שלחמוהם. ד' אז בתחלה כאלו הלכו שתי פעמים
ויעידו שלה הראשונה. אמנם הנה בהיותם כי לא דבר בם במקום קפטעות שגם מדבר לבד
שההולך ולא בית יוסף   אמרו אין זה כי אם לעשות משפטו ישקל במקום שאין אנשים
כאשר במקום הזה כי שם גבולם ועוצם שיבוש מהם והוא כי אם היה שם היו אומרים היתכן
שיהיו גוזלים ומשימים באמתחותם שיתפשו ויחפשו ועל הם בפעם הראשונה שבאו לשבור
אוכל חמרו לגזול שעוד לא ימכרו להם וימותו ברעב אך בביתו אחר מכלם שלהטעה הראשונה
אמר על דבר הכסף השב באמתחותינו ועל השנה אמר אנחנו מובאים מקום שאין דובר אין דבר
וגם כיון בהבאתו אותנו פה להתגולל עלינו לגלגל ממנו אל הראשונה לומר כי כאשר עשינו ואחרת
כן דרך בהתבוננות מרגלים כי העושה זה עשה האחרת מה שלא היה יכול לעשות בבית הזה עד כי
גם ישרון יכירון כי גדר שאם יביאו את אחיהם הקטן יאמנו דבריהם ולא יחקור עוד וזהו להתגולל צ
עלינו ושזה איך יפה יראה מזו אל הראשונה כיון שזו הוא עסק כי גם הכסף באמתחותינו לא
עלינו ושזה איך יפה יראה בכסף יפיל עצמו עלינו בביתו בכח גדול לומר כי אנו
ולהתנפל עלינו כי עתה אשר עשה בכסף להפקידנו יוקר ביתו הלא היא ולקחת אותנו ג' והוא כי
עשינו ועוד סיבה אחרת שעלה החכם המלכות אשר לפנינו גם שיחייבנו לא יספיק לקחת גם חמורינו
חם בביתו מונעו במקום גדול המלכות ולא נוכל לשלחם באוכל להשיב
מפני היותו אות אך בביתו יעסק כרצונו לקחת גם חמורינו
מפני היותו ... יותר כלם בזה נוחם יותר
נפש אבינו וכל פתו וימותו ברעב יותר כלם בזה נוחם יותר. ב' אז לשון בי כי אינו לשון ה'
ויגשו אל האיש ויאמרו ב' ראוי לשים לב למה דברו פתח הבית. ג' מה כפל ירד ירדנו כי קנה זה לפרש
בקשה וגם לא בקשו דבר רק מה שכלם לפנינו. ג' מקשה כי היתה הראשונה היא ממעלה
כיונו אל לשון ירידה היא לפי שהצרכנו לשבור אוכל נמצא כי ירידה הראשונה היא ממעלה
הבטיח יהיה מהטחינה. ד' אז בתחלה שהוא מיותר וגם ידוע שהיה לשבור אוכל ולא היה לא אחר ו
ויהי כי שבנו בדרך במלון ב' ה' כי טוב היה להם לשתוק כי אין תועלת בדבר. ו' כי מי יודע ושמרו והנה
כסף איש בפי אמתחתו   היה לא ידענו מי שם כספנו באמתחותינו. ז' מאין מוכח שכן הוא כי
לא ידענו מי שם כספנו ב'. ח' נאו' שלום לכם למה חזר ואמר אל תיראו. ט' או' נתן לכם מטמון ב' א
איך ישית לב לומר מה שהוא פלא ויראה כפשוטו תלה שישימוהו ערך האמתחות
אמנם הנה המה הובאו בית יוסף ויגשו בלבד אל פתח הבית לראות אם יקבל התנצלות כיקם
חשבו כי זה עשה ההערה הזאת ואם לא יקבל טוב לדבר בפתח שהוא קרוב לצאת וירוצו
ביתה ועוד שאנשים שם ויאמרו כאיש אחד בלשון יחיד כי אדוני לא דרך חנופה רק בי ובלבי אתה
אדונינו שלכולנו כאחד עם היותך נעבד לשר והתחילו ויאמרו ירוד ירדנו כו' לומר הלא מי עיננו
מקשר לא יהיה בפעם הא' רק אחר פעמים שלא שהיתה בהפקידות כי לא יורגש אך לא בתחלה
שהוא טוענה ב' כי לא יעסק כן מי שהולך לשבור בר בימי רעבון כי עוד לא יתנו לו אוכל וימותו
ברעב ושהי עונו והתחלו אמרו ירוד ירדנו לומר דרך תמה האם ירוד ירדנו ב' פעמים לא כן
היה רק בתחלה בפעם הא' והיתכן שבתחלה נגנבנו ועוד כי היה לשבור אוכל שעוד לא יותן
לנו אוכל להשיב נפש ולא החזרנו מיד כי לא ראינו עד בדרך במלון ואין לומר אולי היה כסף
איש בשולי אמתחתו ושכחתם ושמתם קבר עליו כי הלא מצאנו בפי האמתחת ואין לומר
שנגדו ויחזרנו כי הלא ושב אותו בידנו וגם אין לומר שלא מצאתם אם כי רגשו השבנו שאם כן

י׳ ... והיותי ... רחיר ... מוכן מיד בידנו להחזיר הוא בידים ואין הספק אלא ש
שאנו לא ידענו מי שם בספתחותינו (ויאמר שלום לכם ג׳ אמר הנה אתם יראים על עצמיכם ועל
חמוריכם ואתם להתנכל ... והנה שלום לכם ועל חמוריכם אל תיראו והכסף
המושב לא נקבל כי הנה אלהיכם ואלהי אביכם ג׳ לומר אל התמהו שלא כמולדת הוא יה׳ מעמן ו
ושומו נ״כ ... האמתחות כי הלא ... לכם זכות ... כי הוא יה׳ אלהיכם ונם אלהי אביכם מהיותו אלהים
נתן לכם מטמון ומהיותו אלהי אביכם נתנו באמתחותיכם ואם תפחדו פן אדוני יתבענו מכם אין פחד
כי הנני מודה כי כספכם בא אלי ומידי יבקשנו" או יאמר הלא מצאתי איש צרור כספו בשקו ואני
איפא ... כל איש כסף עצמו בצרור של אם לא שקבלתי כסף כל איש בצרור של אחד הייתי
מחזיר כסף ונותנו בכלל יותר המעות איך יתכן בירר כל א׳ מכם כספו כי מעשתי ... בצרור של
והנני מגיד כי כספיכם בלתי צרור בא אלי באופן בטולה החשדה או יאמר לא ימנע או נתתם ל
כספכם או לא נתתם ונשאר בידכם אם נתתם אלהיכם ג׳ נתן לכם מטמון ואם לא נתתם כספכם בא
אלי מעצמו מקום שמים ואו׳ בא ולא אמר נתתם לי באופן שלא יבקש מהיות גם או אבל או קבלתם"
או יאמר ראו שהיה כי ה׳ נתן לכם מטמון כי הנה כבר כספכם בא אלי ובכן מטמון משלו נתן לכם ה׳ ו
ושמא תאמרו אולי לב אדוני לא כן הוא עמכם ואני הוא המדבר על לבכם מעצמי על כן ויוצא אליהם
את שמעון שיספר להם טוב לב אדוני כמשז״ל ויאסור אותו לעיניהם כלבד אך הוציאו מיד וכ
אמרו כי בהיות יוסף בבור היה שמעון זורק עליו אבנים ויוסף היה עתה זורק לו פגומות ונסה יוסף ... שמעון
בלתי אסור בבית הסוהר הורה באומרו ויוצא אליהם שלא היתה ההוצאה מהסוהר שהיה יכירנו
את כלם ... רק אליהם כי מהם בלבד היה נסתר" ויבא האיש ג׳ כנגד מה שיראו פן יקחו לעבדים
ויתן האיש בשלמו מים וירחצו רגליהם שאחר ... יעבדום לרחוץ רגליהם וכנגד חומרם ואת
חמורינו אמר ויתן מספוא לחמוריהם מתנת חנם ואו׳ ויתן מספוא לחמוריהם עד שלמו ואמר ויכינו
את המנחה ולא הוליכוה אליו מיד למקומו עד בואו הביתה הוא כי שמעו ג׳ והוא כי אם היו נותנים א
אותה תחלה היו עושים עצמם אשמים ונותנים שוחד כי הלא אחר הבאים לשבור אוכל אין מביאים
מנחה על כן הכינו במקום ששמעו כי שם יאכלו אתו לאות כמחזיקים טובה על מה שמתכיל ...
וישאל להם ג׳ אחר אומרו השלום אביכם בכלל הוא שעודנו חי וכן בהשיבתם שלום לעבדך לאבינו
ומה צורך לומר עודנו חי אך באומרו ותחי רוח יעקב אמרז״ל כי חיותו האמתי הוא רוח קדשו
שהיה בו תמיד ועד שבותו על יוסף נסתלקה ממנו ועד כן לא ידע ממכירת יוסף ועל זה יהיה מה שאל
יוסף ואמר השלום אביכם וכמה אדע השלום לו בזולת השעדנו חי האם חיותו בו הוא רוח קדשו ו
ושלבו היה שמתחלה והעדר שלמו נמנעה רוח קדשו ממנו והמה הסתירו ויאמרו שלום ג׳ עודנו
חי שאם לא יאמרו שעוד רוח קדשו בו אולי יאמר שעל שהכירו את אחיהם שאמרו עליו והאחד איננו
נהיה הדבר" וישא עיניו ג׳ אומרו אחיו בן אמו מיותר וכן אמרו הזה אחיכם וכתב כי זה הוא ונם
למה נהייתה לברכה אלהים יחנך ויודע מז״ל אמנם זכר מאמר המלאך אליו נמשך מנין
כי נשנו ממנין זה ולא חשבו אחיו עם בני רחל והנה ראה יוסף כי היו מרחמים על בנימן בנדר
אחים כאשר סיפר יהודה ממה שהתעצמו בעבלו ואמרו אליו לא יוכל הנער לעזוב את אביו וכן מאשר
קראוהו קטן עם היותו בן ארבעים שנה שהיה הוראת רוב חיבה והיה יוסף כמתמיה איך חשבוהו לאח
אחר היותו מרחל והראותם בחינת חיבה עמו וזה׳ וירא את בנימן אחיו כלומר שהיה אחיו לו לבדו ו
להיותו בן אמו רחל ולא אחיהם כי נשנו ממנין זה והפכו את בני רחל ואמר הזה אחיכם הקטן לומר
הזה חשבתם למנין זה שנמנעתם ממנו לא שבו אחים עם שהוא בן אשה אחרת ואחשביהו לאח לכם
ונם זה הוא גדול בן ארבעים שנה ואמרתם שהוא קטן שהוא ... חיבה יתירה אז אמר אלהים יחנך ו
שיתן חנך בעיניהם תמיד כי עד כה מן התימה הוא או אם עד פה עם רחמים נתן חנך בעיניהם
יהי רצון שגם אלהים הוא מדת הדין יחנך כדי שלא יהיה הספק בהסכים מדת הדין"
וימהר יוסף ג׳ אומרו ויבקש לבכות כמו זר נחשב כי הלא קבכי מאליו בא בלי יבוקש אך בראותו
את אחיו נכמרו רחמיו על כל השנים שנשאר על פרדו והיה נדבו כאש בוערת עבורה לו
ובקש לבכות לכבות האש ויבא החדרה ובכה וירחץ פניו להעבירו **ולא שככה אשו ממנו**
והוצרך להתאפק ולא ויחץ ג׳ ויתאפק ג׳ וישימו לו ג׳ ... השולחן לא השוו את אדוניהם עם זולתו וני
לו לבדו ולהם לבדם אך הוא לא רצה רק ושבו לפניו והושיבם הבכור כבכורתו ג׳ והוא כי הי
ארבעה בסדר ולא השוה הבכורות יחד רק כל בכור כבכורתו כי לא ישוה דן ונד לראובן רק כל בכור

הבא

לפי גדרו וכן הלשון לשבחו כלפי ... לפי ערך שבירתו ... השבחו בכל הפרטים האלה ויתמהו ג
וישא ג' יש אמרו שחמש שלבבמן היו כי כל אחד מבטו ואשת יוסף נתנו מנה אחת והשלישית
ואפשר לנו לומר כי ראה יוסף את אחיו בפניו והכיר כי לא עשו חטא כנודע כי קוח מל
ממתבנעיו של נחש והראה להם יתרונו בטבעם כי המה חטאו ועל כן היה יתר שלהם חמש ידות
רימלבד מנה אחת שנתנה לו ועל גופו כבל א' מהם עשר לו ק' ידות שלהם כנגד ק' שמות שיש ל
נפשו שלחמש בחינותיה יחידה חיה נפש רוח נשמה שלא פגם במחשבה ... כי יתרון
... שקוח תוספת לה וידוע שה' נקראת ה' של כן
היה יתרונו שלהם חמש ידות ויצו ג' הנה רצה יוסף לעשות את אחיו אם שבו מדרכם ובברית
בשמן להם כי בשנין הנביא שנסתכל באמתחתם ויצו את אשר על ביתו לאמר מלא ג'
לאמר לאחר ממשרתי הבית מלא את אמתחות ג' וזה לאמר אך שומת הכסף והגביע לא יהיה רק על
ידו למען יהיה בסוד וזהו ושים כסף ג' ואת הגביע ג' תשים ג' וזאת בשום לב אל לאומרו ואמתחתם ה
היתכן שיניחום שם ועל ידי שימה עליהם כי שהן לא הטהרו מכסף אשר מצאו בפי אמתחותם
ולמה לא בדקו האמתחות טרם יצאו משם אך הנה התחכם כי אחר שאחיו יסכרו עמו באהבה שם
לעלה על רוחם שלהם יעבירו פקד ונוסף גם השכרות שנעשה בלתי מיושב להסתכל בשעת ה
המילוי אז ויצו לאשר על ביתו ג' ואת גביעי ג' והמה חמרתם ואמתחותיהם היו אתם בית יוסף
והיתה העצה שלא מסרו שאותיהם שינענעו הם על החמורים פן אנב הטעינה ימששו ידם בשקים
אמתחותיהם ויתאו הנביא כי אם שנתנו את בשרם ואת קריות שאותיהם עמוסות באור הבקר שלוחים ויק
באופן שבין כאחד הולכים המה ותמורתם מכל המנוק הם להודיע את חמוריהם לשון אותם
מוכבים יחד שלוחים באופן שלא כתן למו פנאי ההכך לחפש ואם עשרה אומרו שולחו כמו הולך עמם
לשלוח שהיה כמו לתעייהן וכמו שפירשו ז"ל בהתנחומא ויהי בשלח פרעה לשון ליווי יצחק יותר כי
שלא עמהם מלוים אותם ... לא הלכו כי לווה אותם כי עשרה מלוים אותם בושו לחפש בשקים
שיראה שיודעים אותם שכרו עומד למרחק ... מרחק המשר במקום
אין חושבים על הארץ ירקנו אמתחותיהם ויחפשו ... על כן ... ג' אמר לשון
מהעבר טרם ירחקו לעשות כן ירדפו אחריהם הם יצאו ג' אמר למה שלמתם רעה תחת טובה
הגביע תחת טובת הפטירה להמנות ואין זה ככסף המושב שלא הורגש כי אך זה אשר ישתה
אדוני בו והוא נחש ינחש בו ומי ירגיש חסרונו ואם שאינם לא מכונ ... כי רוקת הוא נחש ינחש
בודק לא יוכל ... והוא כי הלא היה נראה חסידות אשר ש
עמהם בחזרת הכסף ונעשה נתגלה כי נחשף הוא כי רעה היתה בלבבם למען יבואו בכם
ולא נשקח שבן להביא את ... בחזרת הכסף ויאמרו למה ידבר ג' חלילה לעבדיך אשר
כי בנק הוו להשיות רע אשר עשיתם בחזרת הכסף לגנוב גם להם יתנו תומתם שחלילה להם לגנוב
בביתך לעשות כדבר הזה גם היותן עבדים שחזקתן ... לא לחזרת הכסף המושב נחשדו בו מקו
מהמטיבים להם וכאן אנחנו כי מה שהכסף ... לפי דבריך כי הן ... בנן ... באמתחותינו ועוד ג'
כי הן כסף אשר מצאנו שהיתה מצאה ... היה ... כי מי ... יגנוב וישים בפי
שהיתה בפי אמתחותינו שלא היתה ... כי ... הדבר ... אשר
אמתחותי ... ולא ... ואיך נגנוב ... ו
הוית ... ולא ... ואם יאמר כי ... בגולת
וגם מבית אדוניך ... כי ידוע שלא נחשב בו ... כי מה
החשוב שיהיה בו הלא אלהינו ... ולא אמר להם ... שום
שראה למעוד ... אמור למה ידבר אדוני ... י
אות הכסף לא היה ... אך אתה ... כאח ... לא
בדברים האלה ... לא נגנובהו ומה גם שיהיה עם לבבם שהוא השיב הכסף
קול לגבר כדברים האלה כי ידעת כי ... אשר נבה ... כי ... כן הוא ...
ועבד ... אשר ימצא אתו ג' ויאמר גם עתה כמה ... עם ... כדבר כדבריכם כן הוא ...
אמנם ... בין הנמצא אתו לגנוב ... לו ...

פרשת מקץ

או יאמר כי הנה דרך נמוסי המלכים כי שאין נר' דינם משפט מות על גזלה ראשונה כי אם
שונה אחר שני ישנה או ישלם בגניבה ועל זה יתכן היה כלב בנגע הויכוח הלא כי על פעם
א' יהיה עבד ועל הב' ומה גם מבית מלך יומת על כן נדה נבוא אל העניין והוא כי אחר אומרם
הקו' הפך מאמר האיש שרוצה ללמוד ממעשה זה את הכסף המושב שנים אז מגיד כי נגנבו ו
והתגבל להשיב כדי לנעוב מה שגביע היה מנו ועל כן אמרו אשר ימצא בידו ומת כי ב' פעמים עשה
כבר ואחנו שלפחות זאת ודאי לא עשינו והא' בספק נהיה לאדוני לעבדים ועם כי כן עם
ספק נגבה א' ראוי עבדות ועל אשר מלאו בו פעם ב' ימות כי יוכיח קוצו על תחלתו והוא כי
לא עלה על רוחם ימצא ממקחת בנימין שלא היה בענין הכסף כי אם הלכו אחר הרוב ולא זאת
היא קא' והנה האיש הנה ידע האמת כי באמתחת בנימין קיימת כי בידו שם אותה באמתחתו
הקטן ועל כן אמר הלא אמרתם כי מה הכסף ראיה לגו שלא פשעתם מקו' ואם ימצא שפשעתם מי
שימצא בידו ומת כי יוכיח קוצו על מעשה הכסף ושהיה יעשה עתה ועל הם יומת והשאר עבדים
מעשה א' בלבד נודעתם שלא ימותו כי אם יחיו והנה גם עתה במה שאומר כדבריכם כן הוא שני
מדת דינכם שגנב יהיה עבד ולא ימות עד הב' וגם דבריכם כי הקו' אמת שמי שלא חטא בכסף
גם לא חטא בזה כלומר כי יודע אני מי שעשה זאת א' היא לו כי בכסף לא נמצא בבנימין והוא
כי ידעתי כי בבנימין היה שימצאהו אתה כי הוא שם הגביע באמתחתו על כן יהיה לי עבד ואתם שלא
עשיתם אתה א' כשגעות כאומרי' סם פעמים אתם תהיו נקיים והוא כדבריכם ממש והורה
בפירוש כי אין בבנימין השוקה היה חושד כאו' ואתם תהיו נקיים שהולך והשאר יהיו נקיים
ויחפש בגדול ג' התגבל האיש הקוא בדבר א' והוא כי הלא בכל א' מה אמתחותיהם היה כסף
שבר שלכל איש מהם והלא קשה איך סברו פיהם ולא אמרו היתכן שלא נזהרתם בכסף
שבריו גם בפעם הזאת ואם כן מי שם גם עתה כסף באמתחותינו שם הגביע גם הוא ואם
ה' נתן לנו מטמון גם עתה כספנו באמתחותינו שרק אמתחת ג' הגלל מאדונך הגביע
אלו ותקנו לגו ובזה היתה התחבולה מהגלית ומה היה לגו שלא עשו כן אך זאת היתה תכמית
האיש שלא הניחם רק להודו ולחפש איש אמתחתו אך לא לחפש פן ימצאו הכסף כי אם ויחפש
הוא בידו והנה לא ידעו והוא נלה הגביע בלבד ומיד נבגעתו ולא שתו לב לחפשו רק ויגעו
אתם ג' ויבאו העירה ויאמר להם ג' עד סוף הפרשה יתבאר בראש הפסק הבאה בעזה

נשלמה פרשת ויהי מקץ בעזרת אשר אין לחכמתו קץ

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני

ראוי לשים לב מה קות הגשה זו לפי הפשט ועשראו בי אדוני שקט לשון בקשה הוא ה
הילכה אדוני והנה אז"ל אם למלחמה אם עוב ממנו אם למפרכנו אתנין או לעדת בבית חגה
עב מינעה בנה כיוונו לפרש כי כפשוטו לומר מה שדרך האדון לחשוב בעבד נביר ויהוא הוא לא' מב'
דברים או למלחמה או לשים שלא עורך עבודת משק כתעוב עצם או לערת על הקלון ואם באולה חבר
לא נבקת כי בי אדוני ביתאול אדוניך באלו ולא בזה בכל הבחינות כי אני הנון לכל א' מאלה יותר
ממנו נ' או' ידבר נא היתכן רצה ללא שבאזנו ל' או' ואל יחר אפך כי הלא כמוה יחר אפו והוא תו
מכבדו ומשוהו למלך ולמגזל מלמד שדבר אתו קשות אין נזכר בכתוב וגם באו' כמוך כפרעה במה
הוא כמוהו ה' בבלבלות הענין מה זאת ליהודה כי מתחלה אמר הננו עבדים ג' ברצון נפשו וכשקבל את
מנעליהם ואמר אשר נמצא הגביע בידו יהיה לעבד או כעת ויגש אליו ג' ומה גם למגזל הגשה למלחמה
והנה לא מדקדק אומרו הננו עבדים ג' שהיו' לל בנימין וגם אנחנו כי הוא החייב בעצם וגם מה שאין ב' הפ
מה באו לרבות ז' למה כל עענותו אלה אדוני שאל ג' לא אמרם מאז אמר מה נאמר לאדוני טרם
יורד להיות כלם עבדים ועל דרכנו נשית לב אל כבל מאמרם מה נאמר מה נדבר מה נצטדק
אך הנה יוסף אמר חלילה לי מעשות זאת הנה ידעתי כי לא על עוון כסף הגביע
עבור היתה הכונה כי הלא השבתם כסף הנמצא באמתחותיכם אך אין ספק כי על פנו לזה נחוש שבו
אמתחותיו ומה היו עושה הזה בכל רעה כי הלא ידעתם כי נחש ינחש איש אשר כמוני בחכמה אך לא אתם ולכן
נענשים

או יאמר

או יאמר הנה מה יאותו כם כן אנחנו מהכסף שלקחתם ע"י הנביא השיבותיו אותו ועתה חשבתם כי בקחתכם הגביע לא תחשב מי גנבו ולא כל אחד מעמיכם אך לא מחכמה שאלתם כי הלא, ידעתם כי נחש ינחש גם מכל גביע איש אשר כמוני והשיב יהודה מה שאמר ג' נומר מה נדבר מה נצטדק לך היינו כמים כאן מן דרכים או דרך פום או בכוונת של עצמו והנך המתפרסמות כמה מרגלים אתם כמה בגוים בכסף איש בפי אמתחתו כי כל השומעים יכיר לחובב או דרך דבר נעשות להצדק עצמנו אך עתה מה נאמר לאדוני בלשון אמירה של חיבה ולשון ונח"ל אדוני במחלוקת הפיום כעבד לפני אדוניו או בדרך הב' בלשון קושי מה נדבר כדא"ל דבר הקש אדוני קאה אל אתנו קשות או בדרך הג' מה נצטדק כי הלא כל זה לא יקבן לנו כי הלא לא חטאנו לך ואין נראה נו רק כי האלהים מצא את עון עבדך ממקום אחר ואין הצדקין יך נשוב עד המכה ולא אל שליח ההשגחה כמוך והיה בלבו על מכרם בכסף צדק ועל כן הצדק את הדין ואמר הננו עבדים לא בלבד אנחנו שמכרנוהו אלא גם אנחנו לרבות את ראובן שלא מכרו גם אשר נמצא הגביע בידו של בנימין יותר מראובן שלא אמר השליכו אותו אל הבור כראובן עם שלשונה כיון אך כאשר ראה תשובת יוסף אשר חשב הנביא בידו יהיה לי עבד אז אמר אב' איפה לא על עון היות נודע הדבר כי אם שלא יותה השלשון הזה מצאו היו מדברים ע"י מלך בין יוסף שהורה בני"י אין אחיו מכלל או נחן נגדו ויגש אליו יהודה ג' והוא כי שכבר היו מדברים ע"י מלך בין יוסף שהורה כיון ידבר באזני המלך והמלך משמיע בלשון מצרי ליוסף אמר כי עתה נגש אל יוסף קרוב אליו במקום שהיה המלך עומד ויאמר אל תקפיד כי שמתי פני עתה ומתחלה הייתי מורה להיות כלני עבדים כי הלא כי אדוני מה שאמרתי למעלה שהייתי מצדק את הדין ואומר האלקים מצא את עון כי הוא אדוני אותו תנון והוא כי הוא מכרו כלומר ואין אהיה אני פטור וקוח עבד וזה גלה בסוף באו ישב נא עבדך תחת עבדך ג' או יאמר אל התמה אם אני לבדי יקבנם כדבר כי הלא בי הדבר תלוי והוא מה שאמר בסוף באו כי עבדך ג' או יאמר כי אדוני מה שסבבנו באו ויגש כי נגש במקום המלך והוא כי בעל דברים ולשון למודים להודיע לאור משפט ובתחלה לא נראות עיקר גנבו בצחק לשונו לא יתכן יהיה מלך כי אם רק פה אל פה ידבר בו להמתיק דבריו משא"כ ע"י אחר שיקרא ישנה את טעמו ואת ליהודה באו בי אדוני ידבר ולא במלך והנה ב' סבות יש מונעות דברי כך בלא אמתלא א' מפני הכבוד בלי יראה שאני משוה עצמי אלך לדבר בלא אמתלא ב' שמא אין ידוע לשון הקדש והנה ב' אלה אינם כי הנה בקשתי ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ולא באזני המלך ואל תקפוד כי אשים עצמי אליך כי הנה אל יחר אפך בעבדך כי עבדך אני ולא אחשיב עצמי להשוות אליך ועל הב' אומר ידבר מאתך יהיה לשון הקדש זה אי אפשר כי הלא כמוך כפרעה והוא מה שידענו מרז"ל כי חוק מלכות מצרים היה לבלתי מלוך מלך אם לא שידע שבעים לשון וכן יוסף לא הייה כי נשבע שלא על הארץ אם לא שלמדהו המלאך גבריאל ע' לשון בלילה שאחרית יצא מהסוהר וכן אמרו כי נשבע שלא על הארץ ואם היה שלא יגלה הדבר כי ישבע יוסף את לשון הקדש והשביע את יוסף שלא יגלה הדבר כן עבדיו והו בדבר יוסף עם פרעה ראה כי היה חסר מפרעה לשון הקדש והשביע את יוסף להיות שלא שולט על הארץ ממלכותו הנה כי כאשר יאמר יוסף ידע פרעה לשון הקדש למלוך כן יחייב גבעת יוסף כי כאשר פרעה למלוך וזה מאמר יהודה אין צורך מלך על הנדר ממך לשון הקדש כי הלא כמוך כפרעה כי כאשר פרעה למלך חייב לדעת כן גם אתה לשון אנחנו ובודאי אתה יודעו:

אדני שאל ג' אומרו לאמר בלתי צורך יפה ועל כי אין למעלה רמז אל שאלה זו ולמה לא הזכיר לו מאשר השאלה לאמר מרגלים אתם ואשר שמתם כמאמר ושומו כסף איש באמתחתו לנערים ואת גביעי ה' **אמנם** כל כוונת יהודה לומר כי כל אשר עשה הכסף ולא פירשם אלו וכן מה עיבו של סיפור הזה חותם שהיו בעלי יקר ומראה כמשגורל ועשה עמהם כל ישעו וכל חפן לא היה כי אם שראה ועשה עמהם כל ישעו וכל חפן לא היה כי אם שראה שלכן היתה האות שבר קטן כמתחם לסבר על שלחנו וגם למו עלילות דברים לסבב את פני הדבר ידו אם יש להם אח קטן כדמותן יוהכוהו אלא ניתבל לשבבו כשון הנביע והוא כי היתה לו ואמר מרגלים אתם ג' ובשעת כעשו אחרה כמתחלה היש לכם אב או אח כלומר האם מובל אב ולמה לבונל ואח יבאתם להרבות היות מרגלים והוא שאל לך שבאת שלום אביו ואחיו כי פתח להם פתח להגיד דבר והנה יהודה רצה לומר לו כי כל אשר עשה היו עלילות כדי לבוא אל כוונתו ואמר אני אם אומר כי קאמור למלך כלשל שלכן לדבר דברים יוכן מהתבן כי עלילות היו דבריו והוא באומרו אדוני שאל את לומר כל ישנך וכל חפן היה מה שהיית אומר כלאחר יד ולא מה שעשית עיקר ג' כי אומרך היש לכם אב שהיית אומרה שלא היית כשואל לדעת רק כמתחיל לא כן היה האמת כי אם כוונתך היתה שאלה לאמר היש לכם אח כדי שנאמר הן אח לא ולא התחלה בלבד והראיה כי הלא היה ראוי תהיה השאלה בהפך האם אין לכם אב או אח כלומר נסרכם אך היה בלשון חיוב היש לכם ג' הרי כי לא היתה זה השאלה

פרשת ויגש

בתשובתך רק אין המאמר לאמר שהוא לשנאמר לך ·· או יכוין לאמר כי לבל ירגיש שאחיו
הייתי מבקש הוספת והקדמת את האב לבל יותר כי כוונתך אל האח בלבד וזה לאמר היש ג
כי לאמר האב או אח אמרת השאלה היש לכם אב והראיה כי פתחת בשנים והאב לא הזכרת
רק את הבן והמאמר הורידוהו ג אך אין זה כי אם שאלת האח לבדך מכוונת והקדים לדבר
פתחת באב ובן הדבר וגם לבדך שם ענינות לבל יבוא א יש לנו אב זקן ולקנתו אין
להודיע מנפשו בן מלשמעו ועוד שעשה והוא ילד זקונים ויתר לאב הרבה הפירו מלפני
ג כי הוא קטן ד כי אחיו מת וקרוב הדבר יקרה לזה אסון בדרך אחר שהתחילה מדת הדין
באחיו ה ונותר הוא לבדו לאמו שאפונו מרובה יותר ו שאביו אהבו ואיך נפרידהו ממנו
ואלו שאלתך היש לכם אב או אח היתה כי היית חם על שניהם אב כאשר אמרנו שאין להפריד
למה עזבת את האב ותפשת את הבן ולא חמלת על פרידתם ולא אמרת הורידוהו את שניהם ואשימה
עיני עליהם או לבדלבם במקומם כי אם הורידו את הבן לבד ולמה לא הזכרת עוד את האב אך
אין זה כי אם שהתחלה על הבן נתת עינך והקפדת והזכרת את האב ועוד כי גם על הבן לא
חסת כי אמרנו שאחיו מת ויותר ג ואנו יראים פן ימות בדרך ובאמור הורידוהו אלי ואשימה
עיני עליו איך תתכן מיתתו בדרך במה שתשים עינך עליו אחרי בואו אך לא על הנער חמלת
כי אם שמשום הנער חפצת ומה לך אסימות בדרך ואחר שלא שמת לבך אל אסון הנער שבגוי
ונאמר לא יוכל הנער לעזוב את אביו ג ואם היה לבך טוב על שניהם כשאלתך היש לכם אב
או אח למה לא אמרת לא אחפוץ במות האב ולא יעזוב מבנו כי אם יחד יבואו שניהם ואשימה
עיני עליהם אך אמרת אם לא ירד אחיכם הקטן ז הנה כי כלכלות רק אינה רק לקחת את הנער
ובאתי חם לא על מיתתו ולא על מיתת אביו כי כשאמרנו שימות הבן כי אחיו מת אמרת
הורידוהו אלי ולא חסת עליו פן ימות בדרך וכאשר אמרנו שימות האב אם יעזוב בנו אמרת
אם לא ירד ח הנה כי איך שם על לב מיתתם רק נגשת רצונך ושמה המאמר קלא בזה תדעו
כי להיותו מחזיק אתכם למרגלים לא אחוס על מי שזה נברא ולא על נפש אחיכם ואביו חפץ
בבואו רק לדעת אם כנים אתם או מרגלים אתם זה אי אפשר שאם כן היה לך לאמר אם לא ירד
אחיכם אתכם אך אמרת לא תוסיפון לראות פני ואין זה עונש למרגלים אך אין זה
רק שכל ישעך וכל חפצך לקחת את הנער ויהי כי עלינו ג שמה המאמר כי אינו מרפא הסבר
עלינו והשמיענו עניני המרגלים ונגבות הספק והנביע ונאחז בסבכי הדברים ואומר
כי לא היה הדבר רק שאלת היש לכם אב ג ואמרתם שלא יוכל לבוא והנה עזבתם הענין
שאתם במכונת מיתה ומשיאין הענין לדבר אחר שלבן שמענו לא כי כל השומע יצחק לענין
הזה כי קבלו והאמנה היא כי הוא לא ראה מי יחוס על עיניו יותר מאביו והדרך קנונה תגדל
בנשיו ועבד היה כמצחק כי קנה ויהי כי עלינו ג ונגד לו את דברי אדוני כי אין הגדה אלא
בחוזק נס הידהמיבה שהוא כי כל דבריך שנתנו כמרגלים הכל ספרנו לפניו ולא חס אפילו
להשיב על הדבר ולומר איך חשבתם למרגלים אלא כולו לא אמרנו לו דבר ולא היה שום חשש
אמר שובו שברו לנו מעט אוכל כי עשלות דברים הבלהמה ואז גם אנו הגדנו לו ואמרנו
הלא מתכי אין סכנה רק שאמר לנו לא תוסיפון לראות פני לא שאם לא יבא נתכן בעונש כענין
מרגלים חלילה כי אם כי לא נוכל לראות ויאמר עבדך ג ואף איך לא היה מעלה בדעתו
היית ממש כאשר אמרת כי בזאת תדע כי כנים אנחנו אם יבא אחינו הקטן כאשר
סיפרנו לו כי הנה לא עלך היה מאויל אשמת דבר כי אם עלינו שהודנו להולכו בני קטן כי
שחוק והיתה היו מאמדיך אך שבני כל אתם ידעתם ג ולקחתם גם את זה ג והורדתם
וכו' הכתוב שנאמר קו ואמר אתם ידעתם כי שנים ילדה לי אשתי המיוחדת ועקרית כו
כי ילדה כאב נראית מתה בעצב ואני כמה מתעתדים בנגה לשיקראם אסון כי יהא לא ווקין
מאתי בחזקה רק יצא בבחירתו ועל שהיה הא' שעזן לא פגעה מדת הדין בבני אמו וזהו
האחד כלמר כי עזן היה לו שני ועל ט לא קרהו גבור רק יצא מאתי מהיותו מסוך ג וראית
את שלום אחיו ועבדו אמר אך טרוף טורף ומה העשו עתה שאתם בהפך כי הנה אין זה יוכן

תורת משה

אמא כראשון רק ולקחתם בידים ונשהית על אמון הראשון ונהיו נס את זה כי כבר כ נער מדה
ראשון ונם אינו למקום כרוב כאחיו שהיה מאחר רק מעט פני [illegible] ואל אחיך מעט
מי שראו נפרד מכלם בבית המוכים אנפני שמלת נם הוא כא[illegible] בלק עם אשכה
שהוא קודם לספק חשבה כך מכל מה שהוא ממך כי אסרחוק ולא תורידו שיבתי אבל שאונך כאשר
ויהיה
יקרא כי האחרון יכביד ענו ברעה שאלה" והנה לעקלך כל רבויי הכתוב באו נשמרתי זה נגביר
מפרד אם וקית ולקחתם ג במקרא ולקחתם נם את זה ב ולקחתם אגדה אחב ג ולקחתם
לבם ביום הראשון ד והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ ה ולקחתם את ארון ברית ה ו
ולקחתם מן החרם ויהיה העשן להתנועע אל רבויי הנם ורבוי האת ואמר כי אומרו נם ואומרו את
ואומרו זה על ג ידבר ונהו ולקחתם אגדת אזוב כי אין אגודה פחותה מג בדים כנודע ומפרש יחזק
יא שרית מה שריבה הנם היא ולקחתם לכם ביום ראשון פרי עץ הדר הוא יופי שנקרא בן פרותיו
והוא פרי שהיה נשמר בכי עוד קיים ויהא הוא את שמענו והיא והתחזקתם ולקחתם
מפרי הארץ והוא מה שכתבנו למעלה שאמר יעקב בראותו שרוצים שפירש אחי שבכלם ג כי אמר
ריבה שבמי רעבון כזה נתנו לכם עשרה חמורים נושאים בר ולחם ומזון בלא כסף ובלא מחיר
שלמ חלקית המשנה אך אין זה כי אם שקח לחם את השמעון באוכל כי על כן כספכם אתכם ושמעוני
אינני ואת מתחותיכם מלאים בר וזהו והתחזקתם ג שהתחזקתם עמו למוכרו בעבד הוא שמעון
ויהיה בראיון מפרי הארץ ועל אומרו זה שהוא עם בנימין ולקחתם את ארון ברית ה הוא זה
אבנת מי ארון ברית ה ומענר הענין הנה ולקחתם את יוסף ואת שמעון ויבקשו את ארון ה זה
נימן הוא אשר תמיד לא תקחו כי אם בקבלת חרם שקבל יהודה וזהו ולקחתם את ארון ברית
ה ולקחתם מן החרם" ועתה כבאי ג הנה ידוע כי נפש צדיק עם נפש חוטא בלתי מתקשרת
זו עם זו כנודע אמר אם היה כדבריך שבנימין עבד הוא נפשו בלתי קשורה עם נפש אביו
יכלום לא היית מצטער פן ימות אבי בראותו כי אין הנער כי יפרש היתם שבין נפש האב ונפש
הבן יעמוד לבלתי שתתנפש אבי להתדבק עם נפש בנו אמנם להנשיקה כי לא יפרדו נפש
האב מנפש הבן שלא תמצא הבן כי אם נפשו קשורה בנפשו כאומר כי עבדן התבינה שקר היה כי בידם
חושם באמתחתו ועל כן לרוב התקשרותם בראותו כי אין הנער ומת והוא כי הלא היה אפשר שמא
נאמר הלא ירא את אבי כי לא היתה רק פן יקראנו אסון בדרך והנה עתה שלם ואמרו אלו כי באת
עם בניהם והוא אהוב לאחיו האחרון ואין ינות לו על כן אמר אם לא ימות עוד נבער נאמו טוב
הדבר אך הלא נפשו קשורה בנפשו ולא יעבור עד נבר לו כי אין בנו אך והיה כראותו
יוהנו כי אם מרחוק לנפשו ויאמר כי אין הנער אתנו מיד ומת אביו ואיך נבדל לו אחרמותו שלא
יהיה על הנער ושמא תאמר נם שימות מיד לא יהיה ברעה שאלה כאומרו כיון שאין בנו הלא
עם שאול כי יריד שיבתו ברעה שאלה לא יעבור מהיות בנין בחשבו כי מת בנו וזהו והורידו ג פנון
כי עבדך ג הנה מתרב כי יא נתעצבנו ועל כן לא רצה שאמר יוסף רואה אני איך פגוע
נמה תדבר אתה ולא אחיך והשיב לו כי עבדך ערב ג ואיפשר יקשר אל תאמר
יהודה ועבדיך ג ואמר עתה אם תאמר לו אם אייתם הרעה אל כלנו כי אמרו והורידו עבדיך ג
זיר אני נבנם נשנב יקותה לבדי הלא הוא כי עבדך ערב ג"
אי יהיה כי למעלה אמר הקדמה לדבריו כאו בי אדוני שהוא אלהים מושנו נגש לבדי ג
נבר ולא אחי הכוכבים יחד על סך כי הלא בי אדוני הדברתני ולא כאחי ויאמר דבר כל דברי
שהוא סיפור שיה לבן שב לפרש הקדמתו ואמר מה שאמרתי פתח דברי שבי יתאי ידבר מכאחי
הוא כי עבדך ערב ג ולא הם" ולענין הכתפם לאחי לפיס לב אל אומרו לאמר כי אינו לאמר לא אחים
ושוב שבנם בענוה קוית ערב ולא באומר פן אראה ברעה אשר ימצא את אבי וכן אומרו נם אחיו
יחד מעותר" אך יאמר האוסנה אחת על צרת אבי כי הנה בבלתי שוב בנימין שחיפרתי
אף שאעבור על החרם ב הרעה אשר תמצא את אבי והנה ראה נשאה כמה קשה שנער אבי
כי רעה היא עדי עולמי לא היה אם לא ישוב בנימין רק אמר אם לא אביאנו בנאמני כי גם אם ישב

פרשת ויגש

ויגש אליו יהודה [illegible] השנים שקבלתי ואשבעה יתחן הנער והוא
יעלה עם אחיו [illegible] ונעש אחרים שקבלתי אם לא אביאנו בעצמי כי עלזה בחרתי
מאלה הרעה אל אבי [illegible] עבדך ערב כ' ותאמרי כ' שהוא החרם שהיה אם לא הביאנו בעצמו
ונבוא אני מומרכי ועתה ישב נא עבדך פה ולא אביאנו בעצמי והנער יעל כי א' זה אקבל
יותר מאחות אבר את אבי כי גם בשלותי בלעדו יותר ארגיש צער אבי מדעתי כי איך אעלה
אל אבי כ' פן אראה ברע כ' כי זה קשה עלי מעברי החומר כאמור ובאומרו ישב נא כ' ולא
אמר יהי נא עבדך עבד כ' יכוין לו יונח שלא תרבה אהיה עבד שלם במקומו לפחות אשב
עבד עד ישלום אחיו ולא יכול כ' הנה היה מבקש לבכות ולא יכול להתאפק בעצמו והנה
היו ב' פנים אבל א' הנצבים עליו מנגיד האדון הנמצאים אתו ומה גם בתנור זה כי יפה
ונצבים היו שמה לראות מה יהיה משפט הנער ומה גם לרז"ל שהיו אבי מלאכי השרת באים לראות
איך אריה ושור מדיינים זה עם זה כ' היו נדיבים בנו ומשרתנו והנה מה שהיה בוש מלבכות
שהתודע בפני אנשים לא היה רק בפני הנצבים עליו אך לא מבני ביתו וזהו ולא יכול יוסף להתאפק
מלבכות בשביל הנצבים עליו כי מה שהיה בוש ולא אמר בלבו אם אומר לנצבים עלי לברם שיצאו
הוא כדי בזיון להם שלכן ויקרא הוציאו כל איש מעלי שכלל גם כל הקרובים אליו למען אנב בני
ביתו יצאו הנצבים ומזה נמשך שלא עמד איש אתו בהתודע כ' שאלו רבותינו ז"ל מאין נא שם בני
הבית כי את טוב לפן יקבלו עליו אחיו ויתיקוהו כמש"ל כי בקשו להורגו והחפס המלאך וחרד
אחר ואמר נשי נא אלו ובמאמר כל"ל חלה ובמש' שמלאכי השרת היו שם לשמוע איך מדיינים אריה
ושור איפשר כי זה כיון באו הוציאו כל איש כלומר אך לא המלאכים מפחד אחיו והוא שבאו [illegible]
עבדיו הוציאו כל איש אמר לשון רבים למלאכים שהן יהיו שם ובזה לא עמד איש כי אם מלאכים והם
ראו אחי אחיו למען הפלאות תנדים והולך לרמוז להם זה כי המה לא באו לראות רק איך היו מדיינים
לבן עתה בעת שלום היה אפשר שילבו להם ויתן את קולו כ' את קולו הבכי נשמע למרחוק אך הוא
נתאמץ מהרים קולו בבקריאה נרם בא קבבי ולא עבר כח לשבב ונצטרף הרמת קולו עם קבבי
וזהו ויתן את קולו בבכי ועל כך נשמעו מצרים היוצאים שהיו נצבים עליו וגם נשמע עד בית פרעה
ויאמר יוסף כ' לבוא אל הפאיר הסיבה נשיתלבו אל קהל הגוות הראויות להעביר ובא בהן אל כוונת
מקראי קדש אלה א' מה זה היה ליוסף ומה הבינו אחיו אשר לא שיתלבו שלדבר כבוד ישיב
אביו והניחו פר וזעף מר ממות מהאכל עד בנין שתים ועשרים שנה ולא אמר ביום מן הימים הקם
אשלחה ואודיע לאבי כי עודני חי ויבוא כסף יבוא זהב כי ירבה לשלוח לקראת [illegible] ומונד לקראתו
בבתב ושלחה עד לאנה בלבו יקירנה ממנו מאז הגיע מצרימה ויהי איש מצליח בבית אדוניו
לבשרו בטוב מצבו ובהיותו בבית הסוהר אולי יפגע אביו או בהיותו שליט שהאחרי שבע שני שבע
שנותיים הרעב כי הלא יפלא הפלא ופלא מה זו שתיקה והן אמת שיכלא איש לדבר ולמר כי במדריך
יצחק אביו קרה ליוסף כי אמר לו חפה ה' יודע הדבר ליעקב יהודנו לו הוא יה בעצמו ועל כן
שתק גם כ' אך אחשבה כי עוד עשה נבקהיה כמוס עם יוסף אחר ומתקבל שלשי המקראות
המגלים דברי יוסף אל אחיו בהעיר יתר הענות אשר ייעדנו להעיר והראשונה הנה באמר
ב' אני יוסף העוד אבי חי כי הנה יהודה בבא לה נגיש רשתו במהתמיה איך לא מת אביו מצרתו
והלא כמו זר נחשב כי איתן לאמינהו ולהקל אשמתם בענינים ולשארי קא מצבער לבדו
נ' א' ולא יכלו אחיו כ' כי אם הוא כי בושו ממנו על אשר קרעו לו לא יחנק בראובן וגם לא בעלם
בבני האחנות ועוד כי אמרה חז"ל שבקשו להרגו שלמה עשה למו והחפס המלאך עד
שהחזרך נאמר להם גשו נא אלי ואיך בושו שהיות אשמים גם נבקרך אם מפניו ולא אמר ממנו
ד' אם גשו נא אלי כי לפי הפשט יקשה מה זו הגשה והמה לפניו ה' אם ויאמר אני יוסף אחיכם
כי הרי אמר זה בפסוק הקודם ו' אם אשר מכרתם אותי מצרימה כי הלא כולם יודעים הוא ובה זכירו
יורה כי בא להכביד אשמתם והוא הפך הכוונה אשר קדמתכם ז' אם ועתה אל תעצבו כ'
כי מלת ועתה מיותרת ושהוא ויודע כי יש זמן זולת ההוא שיעצבו בו ח' אם ולא יתר בעיניכם

[illegible]

[illegible]

זאת] מצרים היא מכח יוד שבי[illegible] זעומאה הנמשכת מהערוה לכן היא היתה כור הברזל לבני
בה [illegible] ויתנו אותנו תוך הכור כך עשה האלהים בה בגלות מצרים מלהמנע
למען יזרפו וילבנו [illegible] מצרים שנה כנקיי זוהמת נחש יתדבקו האנוהמת טומאת מצרים
ויותכו בה אשר רק הם המתים בשלשת ימי החשך והכסף מזוקק אחד מחמשים או מחמש מאות
המוכנים לנמר לבוא בשער חמשים יום לקבל התורה המה היוצאים על כנפי נשרים כמו כי יש
אומרו שהר סיני פסקה זוהמתן כאשר יתרחב המאור במקור פרשת שמות והנה עם הלכהם י
האלה אין ספק כי לפי תוקף טומאת מצרים ינצל הכח מאד כן תחזק ידה על עם בני ישראל
להמשיכם אחריה כאשר קיחלה לעשות לולי ה' צבאות הותיר לנו שריד כמעט במהר אתהקן שלם
אלהינו מרחם לבלתי נעבר חשב מחשבות לעשות באופן שלא נתוסף תחת עול מצרים ולא תבואן
פרנסתינו אלינו מתחתיכו לפחות בבואינו שמה כי אם מתחתית ידי שכינתו ית' ועל כן כל שנים עם
שם גלות מצרים נעתה שכינה שמה כי באה בכח קדושת כל אותיות התורה שעד"ר לקבל אחד
לבל תהיה תגברת שר מצרים לאמר כי באו בגבולי היתה כי הלא השכינה בעצמה היא היתה המשגיח
שמה זה כל שנה באמצעות יוסף וגם הלחם אשר אכלו יעקב ובניו בבואם שמה הוא הלחם אשר נתן ה'
באמצעות יוסף ולא באמצעות שר מצרים כי על כן צוה ה' את הברכה בשבע שני השבע לפרנס שבע
שני רעב משלו כח בזה לשר מצרי מעלה וזהו אשר האלהים עושה הראה את פרעה ועל כן באו בימי
רעב שלא הצמיחה האדמה כלל למען לא ישלוט הנדקים במטח האדמה הבא מכח השר יהיה כי אם
במה שהצמיח ה' בשבע שנים אשר מאתו ית' וכנה יוכן מאמר הכתוב באומרו ותרעינה באחו שאין
לפרשן דורך בזה וגם מה היה שבשבע הפרות הרעות לא נאמר ותרעינה באחו ומה שכן נאמר
מהיאור אלא אחר וגם בחמש השבלים למה הטובות עלו בקנה אחד ולא הרעות אמנם הורה כי שבע
שני השבע מה' היה קדושה ולא בטבע כי לא היו שני השבע היאור משקה האחו והשבע שני רעב י
היאור חסר מים להשקות כי אם שהאל ואלו השקה היאור את האדמה וזהו שעלות מן היאור האחו
בכיון אלא שהיתה [illegible] הטובות ותרעינה באחו שמקבלות השפע מכח נרמז היא השכינה ולא
מהכנור הזה הוא משר מצרים [illegible] לכן בשבלים הטובות נאמר עולות בקנה אחד מאחוה וטובות שהוא
מיוחד היא השכינה ולא מהשר שהוא מעולם הפירוד ועל כן התבואה שאסף יוסף נתקיימה ושל
זולתו נרקבה כי אשר היתה תחת ידו שהשכינה עמו היא שעמדה אך של שאר מצרים אשר תחת יד
שר מצרים המה נרקבה וזה אפשר נ"ב היתה הכונה באמרו בקנה אחד כי עלית והצלחת השבע
היתה ע"י קנה אחד הוא יוסף המרכבה אל השכינה שבאמצעותו הברכה משתלחת ועל כן אמר
ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם כי למה שזה כח אלהים קדוש איך איש מוכן להיות אמצעי
שאל יי' מגע השפע ועל כן איך נבון וחכם כלא' יהיב חכמתא לחכימין כו' כמאמר רבותינו ז"ל
רוח הקדש אשר שרתה עליו בעלה ההוא ויוסף עליו [illegible] מן הנעשה האמור שלא יבאו אבי
ואחיו להתפרנס ולהתגנף תחת שר מצרים והוא מאמרו באומרו וכלכלתי אותך שם כאשר יבא בסי
לפנים ופרשה יקן כל' עוד שנית היתה הכונה בקדימת כי את יוסף עם השכינה מצרים למען
הכנע כח טומאת שר מצרים ולהחליש כחה פן תתחזק ותגבר ידה על ישראל ויעבד
תחלה כי הלא גם בהיות שכינה עמהם היו קרובים לאבד ביתה ולולא שהיו שם מעט [illegible]
מטומאת מצרים משתקעים בחמשים שערי טומאה והוא מאמרו על כ' ולא יכלו להתמהמה
והוא מאמר התנא שנגלה עליהם הקב"ה וגאלם מיד ומה גם אם לא היתה שכינה מקדמת להיות
אתם בהכנות הנזכרות לכן הוצרך יוסף לברות בשר ערלתם למען הכניע כח טומאת מצרים י
הנקראת ערות הארץ כמו זכר ופירש לזה אשר הובא ממין ערוה שעל ידי זכות עמדו בנסיון
נתכה כחו לעשות הדבר ההוא וגם למען החליש כח המצריים מלשעבד את ישראל והכניע רחת טומאת
שר כלם העביר אותם לעריום להריקם מכל אוכל ולהחליש כח גבורתה המיוחסים ליושבי נהר
נילוס ועל כן על כל דברי ההקדמה הזאת אשר היתה עם יוסף כי חכם לבו מאז הורה תחבולה
הם שלא להזכיר ולהודיע לאביו כי [illegible] מיוחד לבוא ארצה כנען לבשר אביו כי אחר
שרכין שכינתו ית' היתה לבית מצרימה ושידיה הוא מרכבה אליה איך ילך משם אף שנה אחת

[illegible] אבשני ואחר הריב [illegible]
ישעה הסירה שכינה מבני קיותם סמי שהשכוו שכינתו עליו [illegible] [illegible] ואמר [illegible] נבא
איש מלאך [illegible] עמר כי ראה כיה עמו כמה שהיה איש מלאך עליו [illegible] כיוס ששכינה בגלות ואני
שוב נביא אבי כי ירבה לשלוח הון שהקב לשבור כאשר יודיענו לי כיה [illegible] [illegible]
מרכבה אליה ולא חמיש על טוב אחרית דבר ונס לשלוח אחריו עליו לא היה עתבואו יער השחר מבין רדי
מראריבע מאות שנה ומעט זה כתבני [illegible] וישב שנ מלא כים נגלו [illegible] נופח בלבבו שאמר לא קחזירו היו
מהר כי חכרבה נתנו לו מקום ללכת למען [illegible] מלפניה [illegible]
[illegible] הקדמוני [illegible] עד [illegible] והיא כי קהג בשלומי אמוני ישראל [illegible] אשר בחבן [illegible] לפני
בימים הראשונים אשר מעו וקרה נפשם ואחרית [illegible] ועקמתן יבירו וילענו בקבים אלפני אדם גם [illegible]
אים הצדיק הוא הרשע [illegible] ינדון [illegible] מעלה איש בהכרת פניו ולא יחטיאו עד השר יאמר מי שלא
[illegible] כי הוא זה בכל מראה שני הצדק אשר הכיר בפניו כנראה בם העיקר במקומות רבים ואף גם על אחר
[illegible] העברים סיפרו פרשת בלק ו[illegible] ר׳ יצחק ור׳ יהודה הוו אזלי באורחא מטו להקוא חקל דכפר [illegible]
חקלא ועירא וכד יומא הוה בבי ספרא ההוא יומא
אתחזי באתרא חקל דהוה לה ביה
אתא מבי ספרא ואתא לביתא חמא לון לאינון חכימי אמרה ליה אמיה קריב לגבי אלין ונברין עלאי ותרווח
מנייהו ברכאן קריב לגביהו עד דלא קריב [illegible] אמר לה לאמיה לא בעינא דאקרב לגבייהו דהא
יומא דא לא קרו ק״ש [illegible] כלמאן דלא קרי ק״ש בעונתיה בנדויא הוה כל ההוא יומא שמעו אינון
ירמיה [illegible] נדיכו לה אמרו [illegible] הוא [illegible] לא אסתכלנא בהדיה וכד לא היה לון [illegible] והוו
מתחרי [illegible] ולא הוה ברנש לאסתכלנא עליה ואנן אסתכלנא בהי ולא קרינו ק״ש ומה דאתעסק במלאכה
[illegible] מאחר יתרו אל משה באמור אני ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל גם הוא מאחרוני [illegible]
[illegible] והכיר בפניהם הנה אדם החוזה בהכרת פניהם מיומי אנשי חיל [illegible] ולא יבין [illegible] רואה [illegible]
[illegible] יעקב באחור רואה אנכי את פני אביכן כלומר גם כי אלהי לא יבין [illegible] הרואה ומכיר ולא זולתי
[illegible] פניו עתה בן רואה אנכי כלומר אני הוא הרואה והוא כיונה בהקדמת יוסף אחר
[illegible] אל כתוב מראתי קרא אלה והוא כיונה בהקדמת [illegible] ויאמר אלהים אני יוסף [illegible]
אחיו נבהלו מאוד ולא יכול להתאפק לעבור הבכי ויתן את קולו בבכי עד נשמע בית פרעה
ויאמרו ללבבם כל רעתם זכר אשר עשינו לו ומאשר [illegible] מאל [illegible] בבכי [illegible] ויאמר אני יוסף ואמר העוד
אבי חי באמר מה שנעשה בבכיה ואני מדבר וכוכה לא [illegible] כי אם [illegible] כמתאליה [illegible]
[illegible] ויתעצבו [illegible] באומרם כי [illegible] אלהים [illegible] כי לא קבלו [illegible]
[illegible] אביתי והיה איפשר לומר כי מה שלא יכלו [illegible] היה [illegible] מפניו כיבושו ממנו
[illegible] היה [illegible] כי מה שלא יכלו [illegible] כלומר אני הוא ולא [illegible] כאשר [illegible]
או יאמר על פי הקדמוני [illegible] אני יוסף [illegible] רוח יעקב אבינו [illegible] השכינה [illegible]
ואבי אמור לו כי אני חי [illegible] שעמהם למען [illegible]
ממנו ולא [illegible] לו והוא לא [illegible] כי [illegible] רוח יעקב אביהם [illegible] היה [illegible]
שנעקר ממנו [illegible] עמו לבם [illegible] אם [illegible] ל
[illegible] רוח הקדש ממנו ואם [illegible] כי [illegible] לא [illegible] עמו לבם [illegible] לפניו אם [illegible]
אלהים עליו בו מאד ומזהיר [illegible] והכבוד הראשונה [illegible] כי [illegible]
[illegible] מה [illegible] אלהים אשר [illegible] ולא יכלו [illegible] כי [illegible] ולא [illegible] מזהיר
[illegible] אשר [illegible] מפניו [illegible] כי [illegible]
[illegible] אמר [illegible] מלאכה [illegible] זה [illegible]
[illegible] אשר [illegible] מקום [illegible] מלאכה [illegible] אשר [illegible]
היתה [illegible] והוא [illegible] שהיתה בכונת [illegible]
[illegible] והוא [illegible] אשר [illegible] ולא [illegible] יעלה [illegible]
כי [illegible] אשר יהיה [illegible] [illegible]
[illegible] כמבואר [illegible] ועתה [illegible]
[illegible] אל יעקב אביהם כי [illegible] ממנו [illegible]

[illegible] פש בה ידע אלו כי היה רעה [illegible] אכלתהו כי אם קמה מרו ושבנו את רוח יעקב אביהם על
לקנא [illegible] אמר שלקח אותו בגונא אלו כלומר אם השלה שרוחם היה
כי קבלתי מעשי במק[illegible] וזה והאמת לאלהים נשונא את בעשם והביטו בפני בכלם אלהים
אשר לו ותבירו ותבענו כי עומד בצדקי אני סם לובר למעלה מהכרתה אשר היתה לשלמים בימים
רהם ולא ויגשו להסתכל בו ויכירו צדקתו את נגשה ואמר אני יוסף אחיכם והנגשין כי אלו כלומר
[illegible] אני מגיד כי הוסרה לאבה אחת אשר אפשר חשבתם עלי והוא כי הנה אני יוסף א
אחיכם והנכנס אילו היה חשלה מהללבריתו ומאמחו במקום בשבטים לא יתחשב על מגל
שלאחובן שנאמר בו וישכב את בלהה פילגש אביו ג' ויהיו בני יעקב שנים עשר שהוא למד
שאין לדברים כפשטן שאם כן לא היה נמנה עם אחיו אלא שבלבל יצועי אביו בלבד וכן מרז"ל
כי באלו יוסף שאחד עשר כוכבים משתחוים לו היה כמבשר בבני ראובן שקחשיבו בכללם
הנה למדנו כי המשמח בריתו מהם בשבטים לא ימנה ובזה יאמר אני יוסף אחיכם כלו נמנה
עמכם ונקרא אחיכם עם שמכרתם אותי מצרימה אשר כאן מקום זמה אוכן לא לל הברית
ושלפי דרכורמו למו גם שלקח לחיתני מהאחוה בעת המכירה במאמר [illegible] אל יוסף כי
נחשב מזה אני לא כן כי אם אני אחיכם עם שמכרתם אותי מצרימה בהפרדכם מאחוותי
וכהריסו לבגולה שנין הראשון אמר ועתה אל תעצבו ג' והוא כי הנה זה כלל גדול בכל מיני
[illegible] ובכל מיני פורענות אשר יפך לאיש אויבו כי הצרה אשר היא אל הגוף אינה צרה
בנפש כי היא עוברת בגוף הנעכר ונתנה למחילה והחשב לו לשכנת אך הצרה אשר תגיע [illegible]
גמורה היא המגעת אל הנפש ושלכן רבה רעת המחטיא חבירו כי אין מחטיא בידו [illegible]
ראובן ומה מתקו דברי רז"ל במדרש גדול המחטיא את חבירו מן ההורגו כי אדום ומצרים
בקשו להרוג את ישראל בחרב אדום כדת פן בחרב אצא לקראתך ומצרים אמר אויב ארדוף
אשיג ג' אריק חרבי ג' ועל שניהם הוא אומר לא תתעב אדומי ג' לא תתעב מצרי ג' אבל
מדינים שהחטיאום שנאמר צרור את המדינים והכיתם אותם [illegible] אמר יוסף אל אחיו כאן
ועתה אל תעצבו ג' לומר הנה מהרבע הראשונה אשר חשבתם עליכם שהאחת בגוף ונגעת אל
הנפש והשאר אל הגוף הנה ראיתם כי צרת הנפש אינה כי לא הסיבותם להחטיאני ולכן
עתה אל תעצבו לעקונה שהייתם מצרים לעותי ומה גם עתה כי גם השנית הספנית הנוגעים
אל עצמי ובשרי נשקם אינם בעצם וזהו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי שהיא השנית
וגם שלהיות המכירה הנה בעבור הזאת מקום שאין עבד יוצא לחירות שהיא [illegible]
וזכו מכרתם אותי הנה שבלבבכם שנית שנית והנה על השנית הוא כי למחיה ג' לומר אני
עתה כי לא אתכם תדייקו בעצם כי אם שמה יצא הדבר שלאחינה עובק כי הלא בדרך
טבע היה ראוי לשמצא מלכה לפניכם מזוברין שמה כי הלא הייתי מתחייב בנפשי
כי ידעתי כי נבראתי בעיניכם וכלתה אלי הרעה מאתכם והוא מאמרם ז"ל היה זוכר יעקב
ומעיו מהאחת בין ידעת בני שאחיך שנאך בשאמרתי לבה ואשלחך אליהם איך אמרת
הנני אך אין ספק כי אם שמאתו ית' נהיה הדבר ואתה לבסבות היה ראוי לא יעשה כן הוא
ית' את שלהנונאלו כי הנה רעה אחרים ישמור מהלבד במפולה רעה [illegible]
ב' שלהנונא אתכם בלשבה תקלה מתחיידי צדקים כי אף בהמתן של צדיקים אין הקב"ה
מביא תקלה על ידם ג' ומה גם לבא בדם נפש אך אין זה כי אם שה' חשבה לטובה שהוא
למחיה כי לולא הפליא ה' מצרימה היה הוא גם אבי ברעב כמ"ש כהנה ומה גדולה עבירת
צדיקים [illegible] כי שבטים מכרו את אחיהם ועל ידי כן נתקיים בהם [illegible]
ברעב וזהו אמר כתוב למחיה ג' לומר למה שהיה למחיה ישלחני אלהים [illegible]
מחברון לשכם שאם לא כן לא היה משלחני על ג' הנוגעת אלי וגם להיות לפניכם שהוא [illegible]
הנוגע אליכם וזהו שלחני אלהים לפניכם כי לא על דרך טבע היה הדבר מאתו

ויתנ

ומה היא המחיה הלא היא כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ ואם כן איפה לא תחשבו על המכירה
עצמה וגם על קנ' והיא להיותה הנה במקום הזה כי גם זו מה היא כי לשון איפה [illegible] היינו
גלם לבא מצרימה אלא שאני קדמתי לבא לפניכם פה וזהו וישלחני אלהים לפניכם ועוד קהמה
זו הלא הוא לשום לכם ג' והוא ענין הקדמתי למעלה כי למה שיעד הוא ית' לצרפם בכרוף את הכסף
בתוך כור מצרים כמדובר למעלה על כן מלאכה מכבר פן יתדבקו באומות מצרים לגמרי
נאופן שלא אחד מחמשים אלו מחמש מאות שלא מצרים לא היו יוצאים כי קיה נחבל ירד מצרים
על כן בא האלהים ית' מצרימה מקודם להקים כח שלא משה לו כאמור ועם יבאו ישראל שמה
כי בו ית' יתחו ענני עמו ולא בכל מצרים וזה היה בלתי איפשר אם לא בבא יוסף שמה לבנון יהודה
מרכבה ומושב אל שכינתו ית' וזה מאמרו אל אחיו וישלחני אלהים לפניכם שהוא קודם לכם לשום
באמרם כל אשר ישבר לא תלוש לפני עבדו כי לשום לכם האלהים הנה קשורה על שארית בארץ שאם
לא הייתי מקדים ובא עם השכינה הוא האלהים הנה לא היה לכם שארית בארץ והוא כי היו מתדבקים
אל כת עומות מצרים ולא ישאר להם שארית כמדובר ולעיונות שבלעדי קדימתי היה לכם שארית
כאין מנעבור לה להושיעם מבלעדי לפחות היה ית' מפתריות בבואי ככי להחיות לכם לפליטה גדולה
שאם מבלעדי היה מפליטה שארית פחות מאחד מחמשים או מחמשים עתה על ידי זאת תהיה הפליטה
גדולה אז יאמר והחיות ג' במאמרם של בר על פסוק ועשה לו כתנת פסים ואל וישלחו אותו למה
וישלחו אותו ככי שיקרע להם אותיות אל יתקרי פסים אלא פס ים והלא יקשה היתכן שבשבילכך
שלא יהו והוא הפך הסבלא והמקרא אך הנה ביארנו במקומו שאיש בו מלת פסים שאינו עם מפני אחו
דומה לו קקשי קושיא אחרת והיא למה וישלחו אותו ולא הבין הוא ית' כאשר היה מבין בל' עקיסה ודומה
לו שאמרו בנין שאמר להסקשטן אומלא למוכרו' של בקיעת הזהרו בר פלוני ובתורתו היית
מחשיך נאם כן איפה למה וישלחו אותו ולא היתה יד ה' אתם להעוות לבבם אתו לבלתי יתנהו בשלמים
הם אלא ככי שיקרע לפשטו אותיות כי שולך שאדרתו ית' מבחירתם כי שולך מצרימה ויחרבו
לו על אלונתו וינם ויצא החוצה כלי שבזכותו יקרע להם הים והוא מנולך מדרש הים ראה וינם
ראה אדונו של יוסף בזכות וינם ויצא החוצה הים ראה וינס מפניו והוא כי גם שהוא ית' היה מפלל
אותם אך לא היתה הפליטה שאמר כי הנה אמרו על פסוק וישבו מלאך האלהים ג' שקינוכנו על
ישראל והיתה מתהפכין מיכאל על ישראל והקבה היטבה על המצריים ואם כן אם לא קיה נקרעים
והגביעם והיו המצריים עתמים שם ישראל על שפתי הים לא יבכר מלמות התחתים קצבים לא
כי יבכר בגנים וגם כי ישארו שארית בארץ לא היה הפליטה גדולה כאשר בהקרעו הים
ימותו וזה היה להם על ידי אדונו של יוסף וזה מאמרו אל אחיו וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם
שארית בארץ ג' בצאת ישראל ממצרים בל תמפו בתוך מצרים ועל שבת והיא ולהחיות לכם לפליטה
גדולה שהוא על ידי קריעת ים סוף מה' אם לא קדמתי לבוא
מצרימה ואינו כמו זה מבית לבית המקדש שבחלק בנימן לחרב
פעמים שעל כן בכה על דוחו יבנימן כמלמל בכל ושמא תאמרו כי אין מבאין ראיה מן העניין אל
הקוה כי אולי לא יהיה כן על כן אמר ועתה לא אתם ג' שמר הנה גם ממה שהוא עשה הכירו ועשה
כי לא אתם שלחתם אותי ג' כי ממעשה אלהים הוא בואי הנה מצרימה ולא הכריתם אל דבר שעשה
בטבע שהרי עבד אינו עולה לגדולה ממצרים ואין גדולה מאחר וגם מלמעלה הגדולה הפך הטבע
כי הנה שמנה ה' תחלה לאב לפרעה ואח"כ לאדון לכל ביתו ואח"כ ומושל בכל ארץ מצרים מה' כ
בדרך עבד היה למושל תחלה על שהיא אח"כ על כל בית המלך ואחר כך לשלוט יותר שהמלך
שמנו אלו ועל שבת כי דרך השרים להיות עיקר גדולתם על העם אך לא על הקרובים אל
המלך וכן על המלך עצמו שלא יהיה המלך סר אל משמעתו אך פה היה בהפך כי למלך היה
אב שהיה נשמע אל יוסף כבן לאב ואדון לכל ביתו שהוא למעלה ממדרגה זו ולכל ארץ מצרים
היה מושל שהיא סדרה פחותה מהנזכרת כי זה יורה כי מה' היה הדבר ולא בטבע ועל פי
דרכו כיון באו' לאב לפרעה כי אף שמעלת האב גדולה על הבן יותר מאשר שררות אך היא
קרובה אל דרך ארץ ולא בחזקה גדולת האדון המושל שעבדו כן היה של יוסף על פרעה

מפני הכבוד ולא מפני היראה [illegible] הה בושת היא על דבר אביהם כי עתה הנה רעתם
אבי שמכרו אותו בן זקונים [illegible] עליהם אמר מהרו ועלו אל אבי כי במה שיראה אתכם
רצופים ומהירים [illegible] שאלה רב על יוסף יתפ"ש וגם בהחפזו לבוא באמרכם אלינו אחרי
תשאול להיות נתחפזון לא יספית לבו ולא ירשבנו [illegible] על כולכם מדרימה על דבר מטן רדו פן
יהיה הפורך קשה למה שמני למצרים מקיב שאין עבד עולה לגדולה ואולי יאמר זכות לגדל
[illegible] כי הלא שמני ה' לאדון לכל מצרים [illegible] עבד ואז אמ' כי מבית הסורים יצא למלוך
פימן לבנך ועל כן רדה אלי אל תעמוד : והנה הדרך [illegible] באמרו זה היה ההקדמה
שכתבנו למעלה כי מסורת היתה ביד יעקב כי מטן רדו היו נגזרים להיות בגלות מצרים
כמכתוב אצלנו על פסו' רדו שמה ב' ומהרה יוסף כאשר מסר לו ענין פקידה [illegible] וגם כלקח מותו
כנודע מרז"ל גם אז"ל כי עתיד היה יעקב לירד למצרים בשלשלאות של ברזל ב' ובא אל העין
אמר כה אמר בנך יוסף כלומר בבגדי אלה הנודעים בין לבינך ממטן רדו הכיר כי אני בנך
יוסף והמה שמני אלקים ב' לומר הנה ידוע כי באה עת הגלות שלמטן רדו וידוע כי בכל צרתם לו
צר [illegible] ובכל גלות ישראל שכינה בגלות והנה שמני אלקים שהוא השכינה לאדון לכל מצרים
ואיך יהיה כן כי תחת היותי בגלות [illegible] והיתה השכינה בגלות וכל זה עמך והשכינה עמנו ואדרבה נהפוך
הוא כי שמני אלהים לאדון לכל מצרים ואין זה רק כי אתה רחמנות עליך ותחת היותך עתיד לירד אל
פרעה בשלשלאות של ברזל עתה על ידי היותי אדון לכל מצרים תהיה רדתך אלי בבחירתך וכבוד
וזהו אומרו רדה אלי ולא אל פרעה בשבי מדרימה וזה' רדה אלי כי אחר שעת הגלות הגיע גם
לשכינה כביכול איך שמני אלקים הוא השכינה לאדון אם לא לכבודך שתהיה ירידתך אלי [illegible]
ולכן אל תעמוד כי אם מהרה [illegible] כי לא דין צריך [illegible] כי אחר שהיא עת הגלות אין מועלתי
[illegible] כי [illegible] היא לכבודך ורמז לו מטן רדו והביאהו על פי דרכו כי לא
יהיה כל מטן רדו הגלות כי אם מטן רדה כי [illegible] היתה שמחה תחת
השעבוד ועל כן לא אמר לו ה' מרדת מדרימה רק מרדה מדרימה לרמוז שלמטן רדה
עוד כיון ג' דברים [illegible] ולמען יאמין כי הוא יוסף כי זולתו לא ידע מכל אלה וזהו
כי הלא אין כבוד יעקב [illegible] לבא אל פרעה ולא אל שר [illegible] וגם לא להשתופף באדמה
טמאה תחת על [illegible] שר מצרים וגם לא [illegible] לחמו [illegible] על ידי שר מצרים כי קדוש הוא
לאלהיו כי על זה [illegible] יעקב [illegible] כמבואר אצלנו במקומו [illegible]
פן יבוא [illegible] אחר [illegible] ועל כן אמר [illegible] כלומר [illegible] לו לחם ולא
על ידי שר [illegible] אם אומר [illegible] ירד [illegible] ולא אל פרעה [illegible]
[illegible] אם לא פרעה [illegible] אל פרעה [illegible] הקדים ואמר לא שמני
פרעה כי אם אלהים שמני לאדון [illegible] אלהים [illegible] באופן [illegible] לא אל פרעה
ולא אל אבי כי אם [illegible] ועל כן רדה אלי כי [illegible] היא [illegible] השכינה ועל
[illegible] אמר וישבת בארץ גשן [illegible] תחת [illegible] כי [illegible] וישבת בארץ גשן
כי אין [illegible] כי [illegible] מצרים והוא כי הלא קבלו רז"ל כי
כמפורש בפר"א כי ארץ גושן [illegible] במתנה [illegible] אמנו
[illegible] קדושה במקום ההוא וזהו וישבת
בארץ גושן [illegible] והיית קרוב אלי כלומר
[illegible] במצרים באופן תהיה קרוב אלי
[illegible] ועל הנ' אמר וכלכלתי אותך גם לומר [illegible]
[illegible] וכלכלתי אותך כל [illegible]
[illegible] על ידי [illegible] השכינה [illegible] למעלה [illegible]
ואל [illegible] אומר [illegible] בלא כסף ובלא מחיר [illegible] כי הלא אין [illegible]
[illegible] כי עוד חמש שנים רעב [illegible] ואל יעלה על רוחכם כי [illegible]

ובשנ

ועל כן אני משלח אחר כל בית אבי יבואו לראות כי הלא הנה עיניכם רואות ג׳ כי פי המדבר אלא על ידי
מתורגמן הוא אליכם בלבד משא״כ לזולת כי אין מתנהג אתכם כמנהגי מלכות כי אם בשפלות והשוואה
והגדתם זה לאבי את כל כבודי שהוא רוקח במצרים אך לא עמו ועמכם אחר כל אשר ראיתם מאשר קראתי
אחי אתכם בהשואה לאכול יחד ולדבר בלי מתורגמן וכי זאת מה שאין כן לשרים רבים ובבריים זולתכם
ואני כן והודעתם ג׳ כי לא יאמין ·· עוד יתכן מפסוק והנה עיניכם רואות ג׳ והלא כי הנה עד כה דבר על
לבם אל יעכבו כי למחיה ג׳ ועל הנושא אל אבי ושיבו אותו אליו ושיאמרו לו כה אמר בנך יוסף ג׳ ושלחני ג׳
וכהתימו לדבר רחק כי לא היו שונים אותו דבר אל תאמר בלבו מה זה שאחרי דברים לא יענו שאם קול
כי נבהלו מפני קרי דברתי עד לבם שלכן חשב מחשבות און חושבים כי לא כן לבו עמהם ולא עליהם שומה
נלבו נקבה פתחון פה לזה כי לא כלל אותם עם אביו באו וכלכלתי אותך ג׳ עם שנספקיו בבת אחת· או עד
סיבה שנית והיא אולי הם תמהים על אומרו מהרו ועלו אל אבי ג׳ ואמרו אליו שמני אלהים לאדון ג׳ רדה ג׳
נאומרים כי לא יאמין להם כי נגל מאד כל הערות אשר עלה אליו לאמר על כן עלקא אמר והנה עיניכם ג׳
גמר אל תחשבו שלבי בל עמכם כי הנה שני כסרואות ועיני אחי בנימין כי עם קיותי אחי בעלם בנימין ולא
חיים שבע הוא ואתם רואים כי אינו מייחד דיבורי אליו כי אם פי המדבר הוא אליכם ולא לו כי זה יורה כי לבי
אלו אתכם ואם הוא על הסבה השנית הנה מוסיף ואומר כי לא בלבד תאמרון לאדון לבל מצרים כאשר
אמרתי לאמר לו כי אם והגדתם לאבי ג׳ והוא במה שידענו מרז״ל בפסוק והנה מצרים נוסע אחריהם
ופסוק וירא ישראל את מצרים מת ג׳ כי שרו של מצרים מצרים שמו ובזה נבוא אל העניין אמר יוסף לא
בלבד הגידו לאבי כי שמני אלהים לאדון לבל מצרים כי אם והגדתם כי כל כבודי אינו ובעלם על כן אלה
כי אם במצרים הוא על השר שמו מצרים והוא כמדובר למעלה על כי היה ה׳ את יוסף כי שרתה שכינה
עליו ואל תחושו פן לא יאמין הקודם מקום כי הלא נפתחו את כל אשר ראיתם והוא אשר ראו בהסתכלם
בפניו כי זהו וישר הוא והוא אשר כתבנו באומרו נגשו נא אלי ויגשו שהיה להסתכל בפניו ושיקיו אשר
שכינה וכוונתו לומר אם יפלא בעיניו האמין שכבודי הוא על השר יאמינוהו עליה שתגידו אשר
ואיתם בפני באמת באמור כי אשר שלח אלהים בפניו יצחק בו השר נפ השרר עשרי מעלה באשר
ה׳ אחי וכל כך יאמין עד כך כי מיד והורדתם את אבי הנה כי בא יבא לא יאחר ויהי כראותו כי כל זה אינו
זה לשיכירו אחיו בקש לעשות הוראה שיכירו בו כי לבו שלם אתם שעל בנימין בכה על צוארי הוא על דרת
וזרעו כאשר נבאר ולא על מה שקדר לעצמו נפלא שקלו ואל כל יתר אחיו נשק ובכה על דרת עצמם
וכאשר נבאר בס״ד ועל כן לברו· והנה הקשו רז״ל וכי שני צוארים היו לבנימין אלא ראה ברוח הקדש שבה
שיבנה בחלק בנימין יחרב פעמים והוא כי צוארי הוא בה״ק כמ״ש רז״ל על צוארך כמגדל ג׳ ועל הפסוק יתר
שבכה על צוארי חלק שבט בנימין כי כמה צוארי חלק נפלא בפילגש בגבעה עד שכמעט תם השבט
ובנימין בכה על צואריו השניים כפול שלפים שנה קודם לנהר את מצרים שהקדימו קץ ונפלו ביד פלשתים
מאחים אלף מאפרים ומב׳ אלף אחרים בימי יפתח וזהו צוארי לשון רבים ומיד וינשק לכל אחיו מה
שלא עשה כן לבנימין להורות כי נפשו קשורה בנפשם גם שקברו אותו כי הנשיקה פה אל פה היא הוראת
חיבור נפש בנפש כמבואר אצלנו בספר שושנת העמקים וגם להתקבל בעלם בפניהם כי לא היו כל
העשרה נגד פניו בקרוב על כן נשק לכל אחיו אחד אחד למען יתקרבו לו אחד אחד ואח״כ כי כנסת
מעורבת לבל עליהם בעצמם בקהל גם בפרוני מלכות וזהו ויבך עליהם כלומר עליהם עצמם מה שאין
כן בבנימין שלא בכה רק על זולתו מזרעו והוא מה שרמז להם מהתחלה באומרו ועתה אל תעצבו כלומר
אך לאחר זמן תעצבו אלא שלא הרגישו הרמז עד כה שגלה להם שהיה בוכה עליהם ועל כן ראו כי נכמרו
רחמיו עליהם מלבו שהלמעות יתאות מבהלב אז דברו אחיו עמו וזהו ואחרי כן דברו אחיו אתו ··
והקול נשמע ג׳ הנה אומרו נאמר הוא משולל הבנה כי הלא הקול עצמו הוא כי באו אחי יוסף
ומהרתי יאמר והקול נשמע בית פרעה כי באו אחי יוסף אך אין ספק שאלו ביתפרעה
מה קול הבכיה הזאת והיה אפשר יאמרו לבית פרעה באו אחי יוסף לבד או שיאמרו באו אחיו
ויזכור להם כי מכרוהו ויבכו והנה הדבר הזה קשה עם שהוא אמת לא לחשי אמת יהיו לפני
פרעה אך מן ה׳ היה כי הקול שנשמע בית פרעה לא היה רק לאמר באו אחי יוסף וזהו לאמר
באו ג׳ ועל כן וייטב בעיני פרעה ובעיני עבדיו מה שלא נשמע מה שמכירה כי לא ייטב בעיניהם ··